

Dubrovačko-neretvanska županija

# PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE KONAVLE

**Knjiga I:** Polazišta i ciljevi prostornog razvoja i uređenja  
Plan prostornog uređenja



**INSTITUT GRAĐEVINARSTVA HRVATSKE d.d.**  
ZAVOD ZA EKOLOŠKI INŽENJERING  
ODJEL ZA STUDIJE I URBANIZAM  
Zagreb, prosinac 2007.



**INSTITUT GRAĐEVINARSTVA HRVATSKE d.d.**  
CIVIL ENGINEERING INSTITUTE OF CROATIA  
**ZAVOD ZA EKOLOŠKI INŽENJERING**  
10 000 ZAGREB, J.Rakuše 1

INVESTITOR:

REPUBLIKA HRVATSKA  
DUBROVAČKO - NERETVANSKA ŽUPANIJA  
OPĆINA KONA VLE

ŽUPANIJA:

DUBROVAČKO - NERETVANSKA

JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE:

OPĆINA KONA VLE

NAZIV PROSTORNOG PLANA:

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE KONA VLE

BROJ PLANA:

24-20-042/07

KNJIGA:

I - Polazišta i ciljevi prostornog razvoja i uređenja  
Plan prostornog uređenja

GLAVNI PLANER I KOORDINATOR PLANA:

Branko Horvat, dipl.ing.arh.

AUTORI PLANA:

Branko Horvat, dipl.ing.arh.  
Berislav Krtalić, dipl.ing.arh.  
Darija Maletić Mirko, dipl.ing.arh.  
Marija Pavić, mag.prostornog planiranja  
Domagoj Vranješ, dipl.ing.agr.ur.kraj.  
Natalija Mavar, dipl.ing.arh.  
Filip Draksler, dipl.ing.arh.

UNUTRAŠNJI STRUČNI NADZOR:

Branko Horvat, dipl.ing.arh.

DIREKTOR ZAVODA  
ZA EKOLOŠKI INŽENJERING:

MILJENKO WEISS, dipl. ing.

DATUM:

prosinac, 2007.

## DUBROVAČKO - NERETVANSKA ŽUPANIJA

### Općina Konavle

Naziv prostornog plana:

### PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE KONAVLE –

Knjiga I: Polazišta i ciljevi prostornog razvoja i uređenja  
Plan prostornog uređenja

Broj kartografskog prikaza:

Mjerilo kartografskog prikaza:

Program mjera za unapređenje stanja u prostoru (službeno glasilo):  
Službeni glasnik Općine Konavle 3/03

Odluka predstavničkog tijela o donošenju plana (službeno glasilo):  
Službeni glasnik Općine Konavle 9/07

Javna rasprava (datum objave):  
3.6.2006.

Javni uvid održan  
od: 12.6.2006. do: 12.7.2006.

Pečat tijela odgovornog za provođenje javne rasprave:

Odgovorna osoba za provođenje javne rasprave:

Mato Pušić, dipl.oec.

Suglasnost na plan prema članku 24. i 30. Zakona o prostornom uređenju (NN, br.30/94, 68/98, 61/00 i 32/02 i 100/04)  
1. Mišljenje Ureda državne uprave Dubrovačko-neretvanske županije, klasa 350-01/05-01/57, od 12.11.2007.

Suglasnost na plan prema članku 45a. Zakona o prostornom uređenju (NN, br.30/94, 68/98, 61/00 i 32/02 i 100/04), i u svezi s odredbom čl. 325. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (NN, br. 76/07)  
2. Suglasnost MZOPUG, Uprave za prostorno uređenje, klasa 350-02/07-04/209, od 30.11.2007.

Pravna osoba/tijelo koje je izradilo plan:

**INSTITUT GRAĐEVINARSTVA HRVATSKE d.d.**  
**Zavod za ekološki inženjering**  
**Odjel za studije i urbanizam**

Pečat pravne osobe/tijela koje je izradilo plan:

Odgovorna osoba:

Miljenko Weiss, dipl.ing.

Koordinator plana i glavni planer: **Branko Horvat, dipl.ing.arh.**

Stručni tim IGH u izradi plana:

1. mr.sc.Blaženka Banjad Ostojić, dipl.ing.bio.-ekol
2. Branko Horvat, dipl.ing.arh.
3. Berislav Krtalić, dipl.ing.arh.
4. Darija Maletić Mirko, dipl.ing.arh.
5. Marija Pavić, mag.prostornog planiranja

6. Domagoj Vranješ, dipl.ing.agr.ur.kraj.
7. Natalija Mavar, dipl.ing.arh.
8. Ena Bičanić, dipl.ing.agr.ur.kraj.
9. Vanda Sabolović, dipl.ing.agr.ur.kraj.
10. Filip Draksler, dipl.ing.arh.

Pečat predstavničkog tijela:

Predsjednik predstavničkog tijela:

\_\_\_\_\_  
mr. Mislav Burđelez

Istovjetnost ovog prostornog plana s izvornikom ovjerava:

Pečat nadležnog tijela:

ELABORAT: **PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE KONAVLE -**

NOSITELJ IZRADE: DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA  
**OPĆINA KONAVLE, 20210 CAVTAT**

IZRAĐIVAČ: IGH – INSTITUT GRAĐEVINARSTVA HRVATSKE d.d.  
ZAVOD ZA EKOLOŠKI INŽENJERING  
ODJEL ZA STUDIJE I URBANIZAM  
Janka Rakuše 1, 10000 ZAGREB,  
TEL.: 01/6125 480, TELEFAX.: 01/6125 481

BROJ UGOVORA: **2420-1-0833/04 od 2.11. 2004.**

GLAVNI PLANER I  
KOORDINATOR: **BRANKO HORVAT**, dipl.ing.arh.

PLANER SURADNIK: FILIP DRAKSLER, dipl.ing.arh.  
BERISLAV KRTALIĆ, dipl.ing.arh.  
DARIJA MALETIĆ MIRKO, dipl.ing.arh.  
NATALIJA MAVAR, dipl.ing.arh.  
MARIJA PAVIĆ, mag.prostornog planiranja

KOORDINATOR PLANA  
OD STRANE  
NARUČITELJA: MATO PUŠIĆ, dipl.oec.

STRUČNA SURADNJA:

**Prirodna baština:** mr.sc.BLAŽENKA BANJAD OSTOJIĆ, dipl.ing.biol.-ekol.  
dr.sc. MATIJA FRANKOVIĆ, dipl.ing.biol.  
KSENIJA SINĐELIĆ-JEGRIŠNIK, dipl.ing.agr.  
DOMAGOJ VRANJEŠ, dipl.ing.agr.-uređ. krajobraza

**Graditeljska baština:** HELENA PUHARA, dipl.pov.umjet.  
LUCIJA VUKOVIĆ, dipl. pov. umjet.

**Turizam:** dr.sc. EDUARD KUŠEN, dipl.ing.arh.

**Poljoprivreda i šumarstvo:** BALDO BEĆIR, dipl.ing.agr.

**Socijalni aspekti koncepta održivog razvoja:** dr.sc. VLADIMIR LAY, dipl. soc.

**Vodnogospodarski sustav:** STJEPAN KORDEK, dipl.ing.građ.  
dr.sc. BOŽO PRTO LJAN, dipl.ing.geol.

**Elektroenergetika:** GORDAN MIROŠEVIĆ, dipl.ing.el.

**Sistematizacija i prikupljanje dokumentacije:**

ANE PIPLICA

**Stručni suradnik Općine Konavle za tumačenje prijedloga plana za javnu raspravu:**

ŽELJKA SPREMIĆ, dipl.ing.arh.

KONZULTANTI iz  
Zavoda za prostorno uređenje  
Dubrovačko-neretvanske  
županije :

dr.sc. ZRINKA RUDEŽ, dipl.ing.arh.  
mr.sc. MARINA OREB, dipl.ing.arh.  
STJEPKO KOVAČIĆ, dipl.ing.građ.  
IVICA BANOVIĆ, dipl.ing.prom.

DIREKTOR ZAVODA ZA  
EKOLOŠKI INŽENJERING:

MILJENKO WEISS, dipl.ing.

## SADRŽAJ PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE KONAVLE

### Knjiga I: Polazišta i ciljevi prostornog razvoja i uređenja, Plan prostornog uređenja

#### A. TEKSTUALNI DIO

##### I. OBRAZLOŽENJE

##### 0. UVOD

##### 1. POLAZIŠTA

- 1.1. Položaj, značaj i posebnosti područja Općine na prostor i sustave Županije i Države
  - 1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru
    - 1.1.1.1. Geoprometni položaj, stanovništvo i naseljenost
    - 1.1.1.2. Naselja i stanovanje
    - 1.1.1.3. Stanovanje i stanovi
    - 1.1.1.4. Stanovništvo
  - 1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke
    - 1.1.2.1. Zemljopisna obilježja
      - a) Geoprometne značajke područja
      - b) Klimatska obilježja područja
      - c) Geološka osnova
      - d) Reljef
      - e) Vode
      - f) Tla
      - g) Biljni pokrov
      - h) Značajke faune
      - i) Seizmičke osobitosti
      - j) Inženjersko-geološke osobitosti
      - k) Zone mogućeg onečišćenja
      - l) Prirodni resursi
      - m) Krajobrazna osnova
    - 1.1.2.2. Područja pretežitih djelatnosti u odnosu na prirodne i druge resurse
      - a) Gospodarstvo
      - b) Turizam
      - c) Poljoprivreda
      - d) Šumarstvo
      - e) Vodni resursi
      - f) Eksploatacija mineralnih sirovina
      - g) Krajobraz
      - h) Iskorištavanje i zaštita mora
      - i) Šteta od rata, potresa i požara
    - 1.1.2.3. Komunalna infrastruktura
      - a) Prometni sustav
      - b) Granični prijelazi
      - c) Pošta i telekomunikacija
      - d) Vodnogospodarski sustav
      - e) Elektroenergetika
      - f) Zbrinjavanje otpada
    - 1.1.2.4. Društvena infrastruktura
    - 1.1.2.5. Zaštićena prirodna i graditeljska baština
      - a) Prirodna baština
      - b) Graditeljska baština
  - 1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova
    - 1.1.3.1. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja
    - 1.1.3.2. Ocjena postojećih prostornih planova

- 1.1.3.3. Granice obuhvata plana
- 1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje
  - 1.1.4.1. Stanovništvo
  - 1.1.4.2. Gospodarstvo i prostor
  - 1.1.4.3. Ocjena stanja prirodnih i krajobraznih vrijednosti
  - 1.1.4.4. Ocjena stanja divlje izgradnje
  - 1.1.4.5. Dokumentacija stanja izgrađenosti područja

## **2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA**

- 2.1. Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja
  - 2.1.1. Razvoj grada i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava
  - 2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora
    - 2.1.2.1. Štovanje prirodnog i krajobraznog naslijeđa
  - 2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša
- 2.2. Ciljevi prostornog razvoja općinskog značaja
  - 2.2.1. Demografski razvoj
  - 2.2.2. Odabir prostorno razvojne strukture
  - 2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture
  - 2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina
    - 2.2.4.1. Razvoj kompleksne umreženosti krajolika i gospodarskog razvoja
- 2.3. Ciljevi prostornog uređenja naselja na području Općine
  - 2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora
  - 2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja u ZOP-u
  - 2.3.3. Utvrđivanje građevinskih područja naselja
  - 2.3.4. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture
  - 2.3.5. Eko-turizam
    - 2.3.5.1. Strateško opredjeljenje za prostorno – planski razvoj Općine kroz orijentaciju na potencijale prirodnih svojstava područja, sadržaja i očuvanog izvornog krajobraza
    - 2.3.5.2. Izmjena i dopuna osnova održivog razvoja Konavala iz postojeće prostorno planske dokumentacije

## **3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA**

- 3.1. Prikaz prostornog razvoja na području Općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije
- 3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina
  - 3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina
    - 3.2.1.1. Građevinska područja naselja
    - 3.2.1.2. Izdvojena građevinska područja (izvan naselja)
    - 3.2.1.3. Kriteriji za građenje izvan građevinskog područja
    - 3.2.1.4. Ostale površine
      - a) Poljoprivredne površine
      - b) Šumske površine (Š)
      - c) Ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište
      - d) Plaže
      - e) Vodne površine
- 3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti
  - 3.3.1. Prikaz gospodarskih djelatnosti
    - 3.3.1.1. Poljoprivreda
    - 3.3.1.2. Šumarstvo
    - 3.3.1.3. Prerađivačka industrija te malo i srednje poduzetništvo
    - 3.3.1.4. Eksploatacija mineralnih sirovina
    - 3.3.1.5. Turizam
  - 3.3.2. Prikaz društvenih djelatnosti
    - 3.3.2.1. Skupine središnjih naselja na području općine Konavle
    - 3.3.2.2. Društvene djelatnosti

- a) Uprava i pravosuđe
  - b) Udruge građana, političke stranke i druge organizacije
  - c) Vjerske zajednice
  - d) Prosvjeta (obrazovanje i školstvo)
  - e) Visoko školstvo i znanost
  - f) Kultura, umjetnost i tehnička kultura
  - g) Sport, rekreacija, zabava i odmor
  - h) Zdravstvo
  - i) Socijalna skrb
  - j) Financijske i druge slične uslužne djelatnosti
  - k) Prometne usluge
  - l) Trgovina i ugostiteljstvo
  - m) Obrt i druge usluge
- 3.4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora
    - 3.4.1. Zaštita prirodnih i krajobraznih vrijednosti
      - 3.4.1.1. Zaštićeni dijelovi prirode i prijedlozi za zaštitu prirodnog i krajobraznog nasljeđa
      - 3.4.1.2. Zaštita prirodnog i krajobraznog nasljeđa prostornim planom
    - 3.4.2. Kulturna baština
    - 3.4.3. Iskaz površina za posebno vrijedna i/ili osjetljiva područja i prostorne cjeline
      - 3.4.3.1. Prijedlog za zaštitu prirodnog i krajobraznog naslijeđa
  - 3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava
    - 3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav
      - 3.5.1.1. cestovni, željeznički, zračni i pomorski promet
      - 3.5.1.2. Pošta, telekomunikacija i RTV
    - 3.5.2. Energetski sustav
      - 3.5.2.1. Proizvodnja i cijevni transport nafte i plina
      - 3.5.2.2. Elektroenergetika
    - 3.5.3. Vodnogospodarski sustav
      - 3.5.3.1. Vodoopskrba
      - 3.5.3.2. Odvodnja otpadnih voda
      - 3.5.3.3. Korištenje voda, uređenje vodotoka i voda i melioracijska odvodnja
  - 3.6. Postupanje s otpadom
  - 3.7. Sprečavanje nepovoljnog utjecaja na okolinu
  - 3.8. mjere posebne zaštite

## **Knjiga II: Odredbe za provođenje**

### **II ODREDBE ZA PROVOĐENJE**

#### **1. UVJETI ZA ODREĐIVANJE NAMJENA POVRŠINA**

#### **2. UVJETI ZA UREĐENJE PROSTORA**

- 2.1. Građevine od važnosti za Državu i Županiju
- 2.2. Građevinska područja naselja
  - 2.2.1. Opći uvjeti izgradnje u okviru građevinskih područja naselja
    - 2.2.1.1. Regulacijska i građevinska linija, udaljenost od susjednih međa
    - 2.2.1.2. Visina
    - 2.2.1.3. Oblikovanje i urbana oprema
    - 2.2.1.4. Uporaba, odnosno namjena zgrade
    - 2.2.1.5. Prometni uvjeti
    - 2.2.1.6. Komunalno opremanje
  - 2.2.2. Stambene zgrade tip individualno stanovanje i zgrade mješovite namjene (odnosno uporabe)
    - 2.2.2.1. Stambene zgrade tip individualno stanovanje – s do tri samostalne stambene jedinice
    - 2.2.2.2. Zgrade mješovite namjene, odnosno uporabe
  - 2.2.3. Pomoćne i gospodarske zgrade



- 2.3. Izgrađene strukture izvan naselja
- 3. UVJETI SMJEŠTAJA GOSPODARSKIH DJELATNOSTI**
  - 3.1. Građevinska područja za gospodarsku namjenu – proizvodnu i poslovnu
  - 3.2. Građevinska područja za gospodarsku namjenu – ugostiteljsko-turističku
  - 3.3. Građevinska područja za sportsko-rekreacijsku namjenu
  - 3.4. Uvjeti za smještaj gospodarskih djelatnosti izvan građevinskih područja
- 4. UVJETI SMJEŠTAJA DRUŠTVENIH DJELATNOSTI**
- 5. UVJETI UTVRĐIVANJA KORIDORA ILI TRASA I POVRŠINA PROMETNIH I DRUGIH INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA**
- 6. MJERE ZAŠTITE KRAJOBRAZNIH I PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I KULTURNO POVIJESNIH CJELINA**
  - 6.1. Mjere zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti
  - 6.2. Mjere zaštite kulturno-povijesnih dobara
- 7. POSTUPANJE S OTPADOM**
- 8. MJERE SPRJEČAVANJA NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ**
- 9. MJERE PROVEDBE PLANA**
  - 9.1. Obveze izrade prostornih planova
  - 9.2. Primjena posebnih razvojnih i drugih mjera
  - 9.3. Rekonstrukcija zgrada čija je namjena protivna planiranoj namjeni
  - 9.4. Zakonito izgrađene zgrade zatečene izvan planiranih građevinskih područja
  - 9.5. Nezakonito izgrađene zgrade i mogućnost njihove legalizacije

## Dokumentacija

**Knjiga III: Grafički prikazi** (mj. 1:25.000, mj. 1:5.000)**GRAFIČKI PRIKAZI****1 KORIŠTENJE I NAMJENA PROSTORA**

List 1: Korištenje i namjena prostora 1:25.000

**2 INFRASTRUKTURNI SUSTAVI**

List 2a: Infrastrukturni sustavi – Cestovni, željeznički, pomorski i zračni promet 1:25.000

List 2b: Infrastrukturni sustavi – Pošta i telekomunikacije 1:25.000

List 2c: Infrastrukturni sustavi – Energetski sustav – Elektroenergetika 1:25.000

List 2d: Infrastrukturni sustavi – Vodnogospodarski sustav – Vodoopskrba i odvodnja  
otpadnih voda te melioracijsko navodnjavanje 1:25.000List 2e: Infrastrukturni sustavi – Vodnogospodarski sustav – Uređenje vodotoka i voda  
te melioracijska odvodnja 1:25.000**3 UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA**

List 3a: Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – Prirodna baština 1:25.000

List 3b: Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – Graditeljska baština 1:25.000

List 3c: Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora  
– Područja posebnih ograničenja u korištenju 1:25.000List 3d: Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora  
– Područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite 1:25.000List 3e: Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora  
– Područja i dijelovi primjene planskih mjera zaštite 1:25.000**4 GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA I PODRUČJA POSEBNIH  
UVJETA ZA KORIŠTENJE**

List 4: Građevinska područja naselja i područja posebnih uvjeta za korištenje	- 0. Granice naselja	1:50.000
	- 1. Brotnice	1:5.000
	- 2. Cavtat	1:5.000
	- 3. Čilipi	1:5.000
	- 4. Drvenik	1:5.000
	- 5. Duba Konavoska	1:5.000
	- 6. Dubravka	1:5.000
	- 7. Dunave	1:5.000
	- 8. Đurinići	1:5.000
	- 9. Gabrili	1:5.000
	- 10. Gruda	1:5.000
	- 11. Jasenice	1:5.000
	- 12. Komaji	1:5.000
	- 13. Kuna Konavoska	1:5.000
	- 14. Lovorno	1:5.000
	- 15. Ljuta	1:5.000
	- 16. Mihanići	1:5.000
	- 17. Mikulići	1:5.000
	- 18. Močići	1:5.000
	- 19. Molunat	1:5.000
	- 20. Palje Brdo	1:5.000
	- 21. Pločice	1:5.000
	- 22. Poljice	1:5.000
	- 23. Popovići	1:5.000
	- 24. Pridvorje	1:5.000
	- 25. Radovčići	1:5.000
	- 26. Stravča	1:5.000
	- 27. Šilješki	1:5.000
	- 28. Uskoplje	1:5.000
	- 29. Vitaljina 1	1:5.000
	- 29. Vitaljina 2	1:5.000
	- 30. Vodovađa	1:5.000
	- 31. Zastolje	1:5.000
	- 32. Zvekovica	1:5.000

**SADRŽAJ PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE KONAVLE****Knjiga I: Polazišta i ciljevi prostornog razvoja i uređenja,  
Plan prostornog uređenja**

<b>A. TEKSTUALNI DIO .....</b>	<b>4</b>
<b>I. OBRAZLOŽENJE .....</b>	<b>4</b>
<b>0. UVOD .....</b>	<b>4</b>
<b>1. POLAZIŠTA .....</b>	<b>5</b>
1.1. Položaj, značaj i posebnosti područja Općine na prostor i sustave Županije i Države	5
1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru .....	5
1.1.1.1. Geoprometni položaj, stanovništvo i naseljenost .....	5
1.1.1.2. Naselja i stanovanje .....	7
1.1.1.3. Stanovanje i stanovi .....	12
1.1.1.4. Stanovništvo .....	22
1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke .....	37
1.1.2.1. Zemljopisna obilježja .....	37
a) Geoprometne značajke područja .....	37
b) Klimatska obilježja područja .....	37
c) Geološka osnova .....	38
d) Reljef .....	40
e) Vode .....	40
f) Tla .....	41
g) Biljni pokrov .....	42
h) Značajke faune .....	45
i) Seizmičke osobitosti .....	46
j) Inženjersko-geološke osobitosti .....	46
k) Zone mogućeg onečišćenja .....	47
l) Prirodni resursi .....	48
m) Krajobrazna osnova .....	50
1.1.2.2. Područja pretežitih djelatnosti u odnosu na prirodne i druge resurse .....	52
a) Gospodarstvo .....	52
b) Turizam .....	52
c) Poljoprivreda .....	54
d) Šumarstvo .....	55
e) Vodni resursi .....	55
f) Eksploatacija mineralnih sirovina .....	56
g) Krajobraz .....	56
h) Iskorištavanje i zaštita mora .....	56
i) Šteta od rata, potresa i požara .....	57
1.1.2.3. Komunalna infrastruktura .....	58
a) Prometni sustav .....	58
b) Granični prijelazi .....	62
c) Pošta i telekomunikacija .....	63
d) Vodnogospodarski sustav .....	65
e) Elektroenergetika .....	69
f) Zbrinjavanje otpada .....	72
1.1.2.4. Društvena infrastruktura .....	72
1.1.2.5. Zaštićena prirodna i graditeljska baština .....	82
a) Prirodna baština .....	82

b) Graditeljska baština .....	83
1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova .....	93
1.1.3.1. Planski pokazatelji o obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja .....	93
1.1.3.2. Ocjena postojećih prostornih planova .....	100
1.1.3.3. Granice obuhvata plana .....	102
1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje .....	103
1.1.4.1. Stanovništvo .....	103
1.1.4.2. Gospodarstvo i prostor .....	103
1.1.4.3. Ocjena stanja prirodnih i krajobraznih vrijednosti .....	104
1.1.4.4. Ocjena stanja divlje izgradnje .....	111
1.1.4.5. Dokumentacija stanja izgrađenosti područja .....	113
<b>2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA .....</b>	<b>114</b>
2.1. Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja .....	114
2.1.1. Razvoj grada i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava .....	117
2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora .....	122
2.1.2.1. Štovanje prirodnog i krajobraznog naslijeđa .....	122
2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša .....	123
2.2. Ciljevi prostornog razvoja općinskog značaja .....	124
2.2.1. Demografski razvoj .....	125
2.2.2. Odabir prostorno razvojne strukture .....	126
2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture .....	127
2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina .....	128
2.2.4.1. Razvoj kompleksne umreženosti krajolika i gospodarskog razvoja .....	130
2.3. Ciljevi prostornog uređenja naselja na području Općine .....	134
2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora .....	134
2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja u ZOP-u .....	138
2.3.3. Utvrđivanje građevinskih područja naselja .....	140
2.3.4. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture .....	143
2.3.5. Eko-turizam .....	148
2.3.5.1. Strateško opredjeljenje za prostorno – planski razvoj Općine kroz orijentaciju na potencijale prirodnih svojstava područja, sadržaja i očuvanog izvornog krajobraza .....	151
2.3.5.2. Izmjena i dopuna osnova održivog razvoja Konavala iz postojeće prostorno planske dokumentacije .....	153
<b>3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA .....</b>	<b>165</b>
3.1. Prikaz prostornog razvoja na području Općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije .....	165
3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina .....	168
3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina .....	169
3.2.1.1. Građevinska područja naselja .....	169
3.2.1.2. Izdvojena građevinska područja (izvan naselja) .....	182
3.2.1.3. Kriteriji za građenje izvan građevinskog područja .....	203
3.2.1.4. Ostale površine .....	204
a) Poljoprivredne površine .....	204
b) Šumske površine (Š) .....	204
c) Ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište .....	206

d) Plaže .....	206
e) Vodne površine .....	207
3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti.....	209
3.3.1. Prikaz gospodarskih djelatnosti.....	209
3.3.1.1. Poljoprivreda .....	209
3.3.1.2. Šumarstvo .....	211
3.3.1.3. Prerađivačka industrija te malo i srednje poduzetništvo .....	212
3.3.1.4. Eksploatacija mineralnih sirovina .....	213
3.3.1.5. Turizam .....	215
3.3.2. Prikaz društvenih djelatnosti .....	235
3.3.2.1. Skupine središnjih naselja na području općine Konavle.....	235
3.3.2.2. Društvene djelatnosti.....	238
a) Uprava i pravosuđe.....	240
b) Udruge građana, političke stranke i druge organizacije.....	240
c) Vjerske zajednice .....	240
d) Prosvjeta (obrazovanje i školstvo) .....	240
e) Visoko školstvo i znanost.....	240
f) Kultura, umjetnost i tehnička kultura.....	240
g) Sport, rekreacija, zabava i odmor .....	241
h) Zdravstvo.....	241
i) Socijalna skrb .....	241
j) Financijske i druge slične uslužne djelatnosti .....	241
k) Prometne usluge .....	241
l) Trgovina i ugostiteljstvo.....	241
m) Obrt i druge usluge.....	242
3.4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora .....	243
3.4.1. Zaštita prirodnih i krajobraznih vrijednosti.....	243
3.4.1.1. Zaštićeni dijelovi prirode i prijedlozi za zaštitu prirodnog i krajobraznog naslijeđa.....	245
3.4.1.2. Zaštita prirodnog i krajobraznog naslijeđa prostornim planom .....	246
3.4.2. Kulturna baština .....	248
3.4.3. Iskaz površina za posebno vrijedna i/ili osjetljiva područja i prostorne cjeline .....	256
3.4.3.1. Prijedlog za zaštitu prirodnog i krajobraznog naslijeđa .....	256
3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava.....	260
3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav .....	260
3.5.1.1. Cestovni, željeznički, zračni i pomorski promet .....	260
3.5.1.2. Pošta, telekomunikacija i RTV.....	263
3.5.2. Energetski sustav.....	266
3.5.2.1. Proizvodnja i cijevni transport nafte i plina .....	266
3.5.2.2. Elektroenergetika .....	266
3.5.3. Vodnogospodarski sustav.....	281
3.5.3.1. Vodoopskrba .....	281
3.5.3.2. Odvodnja otpadnih voda .....	283
3.5.3.3. Korištenje voda, uređenje vodotoka i voda i melioracijska odvodnja .....	285
3.6. Postupanje s otpadom.....	288
3.7. Sprečavanje nepovoljnog utjecaja na okolinu .....	289
3.8. Mjere posebne zaštite .....	291

## A. Tekstualni dio

### I. Obrazloženje

#### 0. Uvod

Donošenje Odluke o izradi Prostornog plana uređenja Općine Konavle temelji se na slijedećim upravnim i stručnim podlogama:

Temeljem odredbi članka 23. Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine br.30/94, 68/98 35/99 i 61/00, 32/02 i 100/04), te Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru na području Općine Konavle za razdoblje 2000.-2002.god.(Službeni glasnik Općine Konavle 3/03.) izraditi će se Prostorni plan uređenja Općine Konavle. Uspostavom novog teritorijalnog ustroja Općine Konavle nastala je potreba za izradom takovog Prostornog plana kao osnovnog dokumenta prostornog planiranja za Općinu Konavle na kojem će se temeljiti razvoj cjelokupnog područja.

Ovim Prostornim planom utvrditi će se uvjeti za uređenje građevinskog područja, odrediti njegovo svrhovito korištenje, namjena, oblikovanje, obnova i sanacija građevinskog i drugog zemljišta, zaštita okoliša te zaštita spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode u Općini, a sve u skladu s Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije. Prostorno uređenje, regulirano ovim Prostornim planom uređenja, osigurat će racionalno i svrsishodno gospodarenje, zaštitu i upravljanje prostorom Općine kao posebno vrijednim i ograničenim nacionalnim dobrom.

Prostorni plan uređenja Općine Konavle temeljiti će se na slijedećim načelima:

- uklapanju u Strategiju i Program prostornog uređenja države i županije
- ravnomjernom gospodarskom, društvenom i kulturnom razvitku prostora Općine, uz njegovanje i razvijanje lokalnih osobitosti prostora
- održivom razvoju i racionalnom korištenju prostora, zaštiti integralnih vrijednosti prostora, zaštiti i unapređenju okoliša
- zaštiti spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode
- osiguranju boljih uvjeta života te unapređenju kvalitete življenja
- povezivanju prostora Općine s državnim i županijskim ustrojem
- usaglašavanje u prostoru korisničkog interesa i interesa općeg javnog dobra
- javnosti i slobodnom pristupu podacima i dokumentima značajnim za prostorno uređenje u skladu s posebnim propisima i
- uspostavljanju sustava informacija o prostoru u svrhu racionalnog planiranja, korištenja i zaštite prostora

U postupku donošenja Prostornog plana uređenja Općine Konavle prvo se izrađuju Polazišta i Ciljevi prostornog razvoja i uređenja i provodi Prethodna rasprava, zatim se izrađuje Plan prostornog uređenja i Odredbe za provođenje te provodi javna rasprava. Temeljem usvojenih primjedbi iz javne rasprave izrađuje se konačni prijedlog Prostornog plana, pribavlja suglasnost Dubrovačko –neretvanske županije, te isti usvaja od strane Općinskog vijeća Općine Konavle, a sve sukladno Uredbi o javnoj raspravi u postupku donošenja Prostornih planova (Narodne novine br.101/1998).

U izradi Prostornog plana uređenja konzultirati će se svi prostorni planovi koji obuhvaćaju područje Općine Konavle, statistička dokumentacija i dokumentacija prostora dostupna u ustanovama i poduzećima s javnim ovlaštenjima.

Istovremeno s postupkom donošenja Odluke o izradi Prostornog plana potrebno je da stručne podloge za izradu Prostornog plana pripreme stručne službe Općine.

## 1. Polazišta

### 1.1. Položaj, značaj i posebnosti područja Općine na prostor i sustave Županije i Države

#### 1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru

##### 1.1.1.1. Geoprometni položaj, stanovništvo i naseljenost

Općina Konavle pripada (kao jedna od 17 općina i 5 gradova) Dubrovačko-neretvanskoj županiji i nalazi se na njenom južnom dijelu. Na sjeveru graniči s Bosnom i Hercegovinom, na istoku sa Srbijom i Republikom Crnom Gorom, na jugu dodiruje državnu morsku granicu, odnosno granicu teritorijalnog mora. Jedini hrvatski prostor što dodiruje Općinu Konavle je Općina Župa dubrovačka, koja se nalazi zapadno od Konavala.

Prema geografsko-fizionomskim karakteristikama Općina Konavle obuhvaća krajnji jugoistočni dio te južno primorje Republike Hrvatske.

Osnovni podaci o Općini Konavle

Površina:	209,58km <sup>2</sup> (ili 209,73km <sup>2</sup> )
Broj stanovnika:	8.250 (popis 2001.)
Gustoća naseljenosti:	39,36st./km <sup>2</sup>
Broj naselja:	32

Dubrovačko-neretvanska županija je srednje naseljen prostor, s malo manjom prosječnom gustoćom naseljenosti (70,87st./km<sup>2</sup>) od Republike Hrvatske (84,61 st./km<sup>2</sup>). Prosječna gustoća naseljenosti (39,36st./km<sup>2</sup>) općine Konavle je za polovicu manja od prosječne gustoće naseljenosti Republike Hrvatske.

Općina Konavle je sa površinom od 209,58km<sup>2</sup> najprostranija općina u Županiji (površina Županije iznosi cca 1.782km<sup>2</sup>). Na drugom mjestu je Dubrovačko primorje sa 197,11km<sup>2</sup>.

**Tablica 1: Površine Županije po Gradovima i Općinama**

Dubrovačko-neretvanska županija	Površina kopna (1)		Površina mora (2)		Površina ukupna (1+2)		
	km <sup>2</sup>	%	km <sup>2</sup>	%	km <sup>2</sup>	%	
<b>Grad</b>							
Dubrovnik	143,52	8,05	717,80	7,67	861,32	7,73	
Korčula	107,98	6,06	209,04	2,23	317,02	2,85	
Metković	50,82	2,85	0	0	50,82	0,46	
Opuzen	24,04	1,35	1,69	0,02	25,73	0,23	
Ploče	128,94	7,23	57,20	0,61	186,14	1,67	
<b>Gradovi</b>	<b>Ukupno</b>	<b>455,3</b>	<b>25,54</b>	<b>985,73</b>	<b>10,55</b>	<b>1441,03</b>	<b>12,94</b>
<b>Općina</b>							
1. Blato	90,09	5,05	242,75	2,59	332,84	2,99	
2. Dubrovačko primorje	197,65	11,09	29,68	0,32	227,33	2,04	
3. Janjina	30,32	1,7	51,04	0,54	81,36	0,73	
4. Konavle	209,73	11,77	964,80	10,32	1174,53	10,55	
5. Kula Norinska	60,75	3,41	0	0	60,75	0,54	
6. Lastovo	52,9	2,97	2813,9	37,57	2866,8	30,91	
7. Lumbarda	10,8	0,61	92,78	0,99	103,58	0,93	
8. Mljet	100	5,61	1393,25	14,90	1493,25	13,41	
9. Orebić	131,23	7,36	256,25	2,74	387,48	3,48	
10. Pojezerje	33,5	1,88	0	0	33,5	0,30	
11. Slivno	52,92	2,97	25,89	0,28	78,81	0,71	
12. Smokvica	24,57	1,38	53,89	0,58	78,46	0,70	
13. Ston	169,51	9,51	182,96	1,96	352,47	3,16	
14. Trpanj	36,56	2,05	86,70	0,93	123,26	1,11	
15. Vela Luka	43,03	2,41	294,98	3,15	338,01	3,04	
16. Zažablje	60,82	3,41	0	0	60,82	0,55	
17. Župa dubrovačka	22,81	1,28	15,49	0,16	38,30	0,34	
<b>Općine</b>	<b>ukupno</b>	<b>1327,19</b>	<b>74,46</b>	<b>6504,15</b>	<b>86,84</b>	<b>7831,34</b>	<b>84,46</b>
<b>Županija</b>	<b>ukupno</b>	<b>1782,49</b>	<b>100</b>	<b>7489,88</b>	<b>100</b>	<b>9272,37</b>	<b>100</b>

Pripomena: Podaci se temelje na teritorijalnoj podjeli dobivenoj od Zavoda za fotogrametriju u listopadu 1998. digitalnim postupkom

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj iz 1997. (Narodne novine br. 10/97, 22/99) donesene su promjene u teritorijalnoj organizaciji prostora Dubrovačko-neretvanske županije.

Kao što je navedeno, područje Županije teritorijalno je organizirano u 5 gradova i 17 općina. Status grada imaju Dubrovnik, Korčula, Ploče, Metković i Opuzen, a općine su Blato, Dubrovačko primorje, Janjina, Konavle, Kula Norinska, Lastovo, Lumbarda, Mljet, Orebić, Pojezerje, Slivno, Smokvica, Ston, Trpanj, Vela Luka, Zažablje i Župa dubrovačka.

Prema Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske, područje uz državnu granicu u Dubrovačko-neretvanskoj županiji obuhvaća 12 Općina/Gradova što predstavlja 65% ukupnog teritorija Županije.

Općina Konavle pripada također pograničnom području. Pogranično područje znatnim dijelom bilo je obuhvaćeno ratnim razaranja što ima svoj odraz na novu (negativnu) gospodarsku sliku tog područja, pogotovo Općine Konavle, Dubrovačko primorje, Župa dubrovačka te grad Dubrovnik.

Glavnu cestovnu okosnicu općine Konavle čine državne ceste D-8 i D-516 (D-8 – Rt Oštro).

Državna morska granica, odnosno granica teritorijalnog mora dodiruje Republiku Italiju (otočno područje) i Republiku Crnu Goru (u Općini Konavle) te Bosnu i Hercegovinu (područje oko Neuma). Posebno osjetljiv problem predstavlja pitanje granica s Republikom Crnom Gorom na rtu Oštro



(Prevlaka u Konavlima) i Bosnom i Hercegovinom (vrh poluotoka Kleka) koje se mora konačno definirati.

### 1.1.1.2. Naselja i stanovanje

#### Naselja

Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj iz 1997. i prema popisu stanovništva iz 2001. godine području Općine Konavle pripadaju 32 naselja.

*Na smještaj naselja, kojih ima 32, utjecala je prirodna osnova, dok je njihovo značenje rezultiralo iz društvenih zbivanja u prošlosti. Ranije kad je u gospodarstvu bilo važno stočarstvo, glavna naselja su bila na sjevernom i sjeveroistočnom rubu polja podno planine (Mihanići, Kuna, Pridvorje, Ljuta i Dubravka). Početkom 20. stoljeća poboljšane su prometne veze koje su Konavle približile gradskim središtima na obali i vanjskom tržištu i tako potencirale važnost naselja u jugozapadni rub polja. Gruda je postala upravno-političko središte Konavala. Sa izgradnjom jadranske magistrale i zračne luke Dubrovnik u Čilipima podiže se vrijednost Konavala. Cavtat ima najveće turističko značenje. (Geografija SR Hrvatske-Južno Hrvatsko primorje; Zagreb 1974.; s. 217)*

Postojeći sustav prostorne organizacije naselja Općine Konavle sastoji se od četiri karakteristične morfologije odnosno podijeljen je na tri karakteristična ruralna područja i grad Cavtat kao zasebnu jedinicu.

#### → grad/naselje

Cavtat i naselje Zvekovica → prostorno-funkcionalna i prostorna cjelina primjerne urbane morfologije i izgradnje, Zvekovica postoji u sklopu Cavtata

#### → obalno područje/donja banda

Čilipi, Đurinići, Komaji, Mikulići, Močići, Molunat, Poljice, Popovići, Radovčići, Vitaljina su naselja koja su (prije) pretežito orijentirana prema obali i djelomično poljima koja se nalaze u gornjoj bandi. Kao i u ostalom području Konavala, svako pojedino naselje sastoji se od više zaseoka. U samo tri od deset naselja zabilježen je rast broja stanovnika.

#### → Konavosko polje/gornja banda

Konavosko polje sastoji se od udoline i flišne padine podno brdskog grebena.

Gruda sa svojim obilježjima je polu urbano naselje u udolini Konavoskog polja (14 odvojenih građevinskih područja), a svojim središnjim funkcijama pogotovo u vezi s poljoprivredom uz Područni ured Općine Konavle predstavlja potencijalno urbano središte Konavoskog polja, prema kojemu su orijentirana i sva naselja sa padina te pojedina naselja iz brdskog područja (Kuna Konavoska i Šilješki).

Naselja na nižim padinama Konavoskog polja Drvenik, Gabrili, Lovorno, Ljuta, Mihanići, Palje Brdo, Pločice, Pridvorje, Uskoplje i Zastolje te Dubravka, Dunave i Vodovađa na višim padinama podno brdskog grebena pripadaju Konavoskom polju. Svako naselje sastoji se od više zaseoka. Kao što se vidi po lokalnom nazivu padina Konavoskog polja (gornja banda) orijentirana je pretežito poljoprivredi i potencijalnom urbanom središtu Konavoskog polja – Gruda.

→ **brdski predio/brdska naselja**

Brotnice, Duba Konavoska, Jasenice, Kuna Konavoska, Stravča i Šilješki, su naselja sa svojim zaseocima koja se nalaze u brdskom predjelu Konavala. Sva ova naselja su izgubila na broju stanovnika.

**Stanovanje**

Oštećeni objekti ratnim razaranjima za stanovanje u Općini Konavle kvalitativno su obnovljeni u razdoblju od 1993. – 2000. god. provedbom Sanacije ratom oštećenih objekata i to:

- stambeni objekti 1-3 kategorije oštećenja (manje oštećene građevine pogodne za stanovanje) sanirali su sami stanovnici uz potporu Države
- stambeni objekti 4-6 kategorije oštećenja (jače oštećene građevine nepogodne za stanovanje) sanirani su i rekonstruirani od Države

Postojeći standard stanovanja iskazan je sa slijedećim urbanističkim pokazateljima:

• **m<sup>2</sup> neto stambenog prostora/jednog stanovnika**

Prosječan postojeći standard stanovanja iskazan u m<sup>2</sup> stambenog prostora na jednog stanovnika iznosi 28m<sup>2</sup>/1 st. dok se u naseljima na tri karakteristična ruralna područja općine Konavle i gradu Cavtatu predmetni standard kreće od 27-29m<sup>2</sup>/1 st.

• **Gustoća stanovanja** iskazana putem broj stanovnika/1ha izgrađenog građevinskog područja

Prosječna gustoća stanovanja na području svih naselja općine Konavle iznosi 35 stanovnika/1ha. dok u naseljima na tri karakteristična ruralna područja općine Konavle i gradu Cavtatu predmetna gustoća iznosi:

Grad/naselje	30st/ha
- Cavtat i naselje Zvekovica	
Obalno područje/donja banda	37st/ha
- naselja Čilipi, Đurinići, Komaji, Mikulići, Močići, Molunat Poljice, Popovići, Radovčići, Vitaljina	
Konavosko polje/gornja banda	
- polu urbano naselje Gruda smješteno u udolini	50st/ha
- naselja na nižim i višim padinama Konavoskog polja (Drvenik, Gabrili, Gruda, Lovorno, Ljuta, Mihanići, Palje Brdo, Pločice, Pridvorje, Uskoplje, Zastolje, Dubravka, Dunave i	

Vodovađa)

Brdski predio/brdska naselja 25st/ha  
- naselja Brotnice, Duba Konavoska, Jasenice,  
Kuna Konavoska, Stravča i Šilješki

**Prilozi:**

Tablica 2: Broj stanovnika i površina na području Općine Konavle, po naseljima i zonama

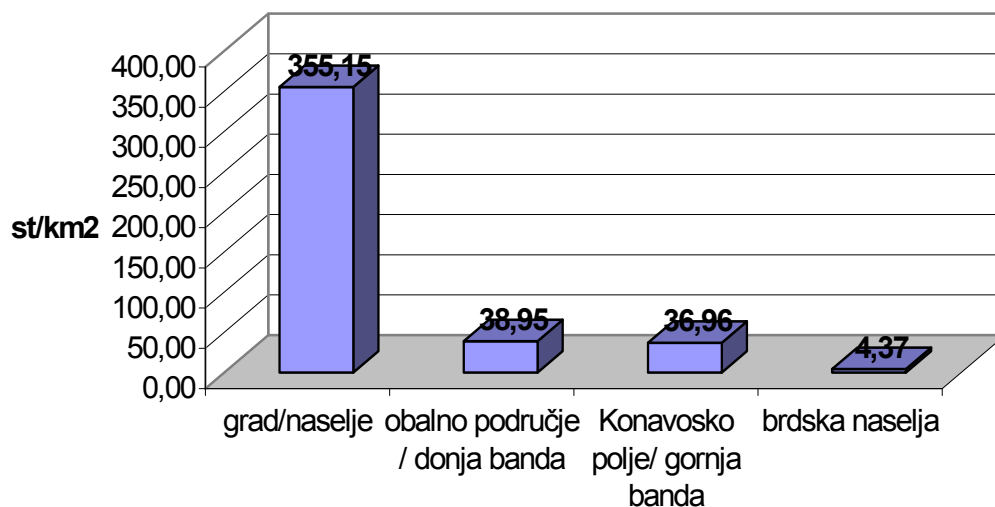
Grafika 1: Gustoća stanovnika/km<sup>2</sup> u Općini Konavle, po geografskim cjelinama (popis 2001.)

Grafika 2: Broj stanovnika i površina (km<sup>2</sup>) u Općini Konavle, po geografskim cjelinama (popis 2001.)

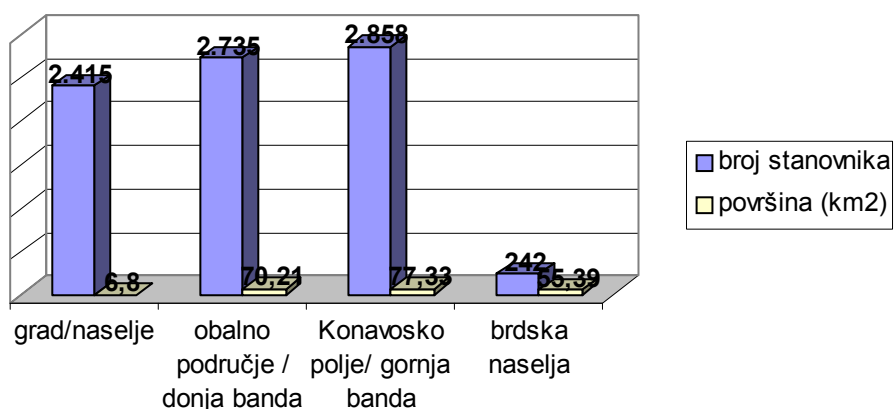
**Tablica 2: Broj stanovnika i površina na području Općine Konavle, po naseljima i zonama**

<b>OPĆINA KONAVLE</b>											
Geografska cjelina	Naselje	Broj stanovnika						Površina		Gustoća	
		1971.	1981.	1991.	% (1991.)	2001.	% (2001.)	km <sup>2</sup>	%	st/km <sup>2</sup> '91	st/km <sup>2</sup> '01
<b>Općina Konavle</b>		<b>8.263</b>	<b>8.551</b>	<b>9.074</b>	<b>100</b>	<b>8.250</b>	<b>100,00%</b>	<b>209,7</b>	<b>100,00%</b>	<b>43,26</b>	<b>39,34</b>
<b>grad/naselje</b>		<b>896</b>	<b>1.878</b>	<b>2.449</b>	<b>26,99%</b>	<b>2.415</b>	<b>29,27%</b>	<b>6,8</b>	<b>3,24%</b>	<b>360,15</b>	<b>355,15</b>
	Cavtat	896	1.585	1.930	21,27%	2.015	24,42%	6,13	2,92%	314,85	328,71
	Zvekovića		293	519	5,72%	400	4,85%	0,67	0,32%	774,63	597,01
<b>obalno područje / donja banda</b>		<b>3.148</b>	<b>2.932</b>	<b>2.973</b>	<b>32,76%</b>	<b>2.735</b>	<b>33,15%</b>	<b>70,21</b>	<b>33,48%</b>	<b>42,34</b>	<b>38,95</b>
	Čilipi	771	806	867	9,55%	838	10,16%	10,69	5,10%	81,1	78,39
	Đurinići	330	156	166	1,83%	110	1,33%	6,05	2,88%	27,44	18,18
	Komaji	396	309	329	3,63%	284	3,44%	8,14	3,88%	40,42	34,89
	Mikulići	159	147	116	1,28%	105	1,27%	4,55	2,17%	25,49	23,08
	Močići	429	382	367	4,04%	381	4,62%	5,81	2,77%	63,17	65,58
	Molunat		149	199	2,19%	217	2,63%	5,86	2,79%	33,96	37,03
	Poljice	110	119	90	0,99%	81	0,98%	6,39	3,05%	14,08	12,68
	Popovići	325	294	296	3,26%	249	3,02%	5,35	2,55%	55,33	46,54
	Radovčići	288	254	243	2,68%	228	2,76%	5,52	2,63%	44,02	41,30
	Vitaljina	340	316	300	3,31%	242	2,93%	11,85	5,65%	25,32	20,42
<b>Konavosko polje/ gornja banda</b>		<b>3.219</b>	<b>2.324</b>	<b>3.327</b>	<b>36,67%</b>	<b>2.858</b>	<b>34,64%</b>	<b>77,33</b>	<b>36,87%</b>	<b>43,02</b>	<b>36,96</b>
	Drvenik	98	84	77	0,85%	70	0,85%	2,25	1,07%	34,22	31,11
	Dubravka	366	349	313	3,45%	265	3,21%	9,21	4,39%	33,98	28,77
	Dunave	278	245	231	2,55%	173	2,10%	13,11	6,25%	17,62	13,20
	Gabrili	169	177	190	2,09%	160	1,94%	4,45	2,12%	42,7	35,96
	Gruda	518	856	892	9,83%	753	9,13%	7,53	3,59%	118,46	100,00
	Lovorno	265	256	213	2,35%	160	1,94%	4,02	1,92%	52,99	39,80
	Ljuta	213	201	214	2,36%	192	2,33%	3,79	1,81%	56,46	50,66
	Mihanići	150	156	157	1,73%	106	1,28%	3,92	1,87%	40,05	27,04
	Palje Brdo	138	135	159	1,75%	150	1,82%	4,81	2,29%	33,06	31,19
	Pločice	175	149	119	1,31%	95	1,15%	4,45	2,12%	26,74	21,35
	Pridvorje	310	249	266	2,93%	255	3,09%	6,79	3,24%	39,18	37,56
	Uskoplje	137	137	128	1,41%	124	1,50%	2,82	1,34%	45,39	43,97
	Vodovađa	227	236	226	2,49%	212	2,57%	6,08	2,90%	37,17	34,87
	Zastolje	175	167	142	1,56%	143	1,73%	4,1	1,95%	34,63	34,88
<b>brdska naselja</b>		<b>456</b>	<b>344</b>	<b>325</b>	<b>3,58%</b>	<b>242</b>	<b>2,93%</b>	<b>55,39</b>	<b>26,41%</b>	<b>5,87</b>	<b>4,37</b>
	Brotnice	51	33	34	0,37%	34	0,41%	5,3	2,53%	6,42	6,42
	Duba Konavoska	119	106	100	1,10%	75	0,91%	18,49	8,82%	5,41	4,06
	Jasenice	55	31	38	0,42%	22	0,27%	6,88	3,28%	5,52	3,20
	Kuna Konavaska	97	65	46	0,51%	30	0,36%	10,22	4,87%	4,5	2,94
	Stravča	86	78	71	0,78%	57	0,69%	11,49	5,48%	6,18	4,96
	Šilješki	48	31	36	0,40%	24	0,29%	3,01	1,44%	11,96	7,97

**Grafika 1: Gustoća stanovnika/km2 u Općini Konavle, po geografskim cjelinama (popis 2001.)**



**Grafika 2: Broj stanovnika i površina (km2) u Općini Konavle, po geografskim cjelinama (popis 2001.)**



### 1.1.1.3. Stanovanje i stanovi

Stanovanje kao prostorni, morfološki, socijalni i komunalni sustav primjeren potrebama obitelji je osnovna funkcija svakog naselja i najveći korisnik građevinskog zemljišta. Standard stanovanja u širem smislu obuhvaća sve sadržaje javne namjene, sadržaje opskrbe, usluga i servisa te pripadajuće komunalne uređaje i infrastrukturu te je u uskoj vezi sa stupnjem urbaniziranosti pojedinog naselja.

Cavtat kao grad je središte gravitacijskog područja i središte cijele Općine Konavle i ima preko 1.000 stanovnika (2.015). Više od 500 stanovnika imaju samo Gruda i Čilipi. Osam naselja ima manje od 100 stanovnika, a pet od tih nalazi se u brdskom predjelu. Ostala naselja pripadaju grupi od 100-500 stanovnika.

Prema popisu stanovništva i stanova iz 2001., u Općini Konavle živi 8.250 stanovnika u ukupno 2.545 kućanstava. Prosječna veličina kućanstva u Općini iznosi 3,24 osobe/kućanstvu.

Među područjima su razlike po veličini kućanstva minimalne, jer prosječno kućanstvo u brdskom predjelu ima 3,21 osobe, u Konavoskom polju (gornja banda) 3,35 osobe i u obalnom području (donja banda) 3,32 osobe. Najmanja veličina prosječnog kućanstva je u gradu/naselju (Cavtat i Zvekovica ) sa 3,08 osobe/kućanstvu.

Broj postojećih stambenih jedinica (stanova) u Općini Konavle iznosi 2.396, sa 2.520 kućanstva u kojima žive 7.843 osobe. Ukupna površina stambenih jedinica je 219.931m<sup>2</sup>.

prosječna površina stana u m <sup>2</sup> :	91,79m <sup>2</sup>
prosječna površina stana u m <sup>2</sup> /stanovniku:	28,04
prosječna veličina kućanstva:	3,09 osobe/kućanstvu

Prosječna veličina kućanstva gledana po područjima (prostornoj organizaciji ili zonama) razlikuje se više nego kod ukupnog broja kućanstva.

Najmanja kućanstva nalaze se u brdskom predjelu, sa 2,79 osobe/kućanstvu, onda slijedi grad/naselje sa 2,99 osobe. U obalnom području (donja banda) i Konavoskom polju (gornja banda) su najveća kućanstva. Prosječna veličina u Konavoskom polju (gornja banda) iznosi 3,19 a u obalnom području (donja banda) 3,22 osobe/kućanstvu.

Prema broju soba u Općini dominiraju 3- i 4-sobni stanovi, kojih je 1.366 zabilježeno (od ukupno 2.396). Slijede 2-sobni i 5-sobni stanovi. Najmanju grupu predstavljaju 7-sobni i stanovi s 8 i više soba. Slični odnosi mogu se vidjeti i na svakom pojedinom području (karakteristična područja Konavala), 3- i 4-sobni stanovi dominiraju. U pojedinim naseljima nisu zabilježeni ni 1-sobni, ni 6-, 7-sobni stanovi i stanovi s 8 i više soba, što je pokazatelj/indikator veličine stanova u Općini.

S pomoćnim prostorijama u koje se računaju kuhinja, zahod i kupaonica opremljena/uređena je većina stanova u Općini (s cijelom kombinacijom opremljeno je 93,45% stanova).

Stanovi u gradu/naselju su po postotku najbolje opremljeni pomoćnim prostorijama. To je 98% ili 741 stambena jedinica. Oko 92% od broja stanova u obalnom području (donja banda) i Konavoskom polju (gornja banda) imaju tu kombinaciju pomoćnih prostorija. Najmanji broj stambenih jedinica opremljen je s pomoćnim prostorijama u brdskim naseljima. Samo 84,94% (681 stan) ima kuhinju, zahod i kupaonicu.

Skoro svaka stambena jedinica (99,71% od ukupnog broja stanova) u Općini posjeduje priključak struje. Malo manji postotak odnosi se na ostale instalacije, koje su vodovod i kanalizacija. Samo 12% stanova Općine opremljeni su s centralnim grijanjem. Velike diferencije/razlike po područjima posebno su očite u grupi centralnog grijanja. 11,27% stanova u gradu/naselju i 10,45% u obalnom području (donja banda) imaju centralno grijanje. U Konavoskom polju (gornja banda) je čak 18,77% stambenih jedinica opremljeno centralnim grijanjem a u brdskom predjelu samo 3,35% od 239 stana ima centralno grijanje.

- **Komunalna opremljenost naselja** (cesta, vodoopskrba, odvodnja, električna energija)

Obnova komunalnog sustava naselja Općine Konavle je pratila obnovu objekata za stanovanje oštećenih ratnim razaranja. Pretežito svi stambeni objekti po naseljima odnosno stanovi imaju instalacije struje, vode i kanalizacije te sanitarne prostorije (kupaonica i zahod).

Postojeći komunalni sustavi naselja obuhvaćaju:

Pristupni put do pojedinih građevinskih područja – zaseoka svih naselja u Općini (razvrstane i/ili nerazvrstane ceste).

Sustav visokonaponske i konzumne mreža elektroopskrbe koja obuhvaća sva naselja Općine.

Sustav magistralnog vodovoda i lokalne vodovodne mreže za potrebe svih naselja obalnog područja i Konavoskog polja (u izgradnji dio lokalne mreže za pojedine zaseoke naselja južnog dijela obalnog područja). Naselja brdskog područja Općine nisu do sada obuhvaćena razvojem vodoopskrbnog sustava Općine obzirom na veliku prostornu disperziju zaseoka te mali broj stanovnika odnosno stambenih jedinica obiteljskog stanovanja.

Sustav korisničke telefonske mreže postoji za sva naselja Općine.

U fazi realizacije je prva etapa izgradnje kanalizacijskog sustava grada Cavtata sa glavnim gradskim kolektorom dok sva druga naselja Općine Konavle nemaju sustav kanalizacije za odvodnju oborinskih i fekalnih

voda, a fekalne vode iz građevina se evakuiraju sustavno i individualno na građevinskoj čestici putem higijenske septičke jame.

**Prilozi:**

- Tablica 3: Stambene jedinice prema broju kućanstava, članova kućanstava i ukupnom broju osoba, popis 2001.
- Tablica 4: Stambene jedinice prema broju i članovima kućanstva te ukupnom broju osoba, popis 2001.
- Tablica 5: Nastanjeni stanovi prema pomoćnim prostorijama i instalacijama, popis 2001.
- Tablica 6: Stanovi prema načinu korištenja, po naseljima, popis 2001.
- Tablica 7: Kućanstva prema obiteljskom sastavu i obiteljska kućanstva prema broju članova, popis 2001.
- Tablica 8: Nastanjeni stanovi prema broju soba i vlasništvu, po naseljima, popis 2001.
- Grafika 3: Ukupan broj kućanstava u Općini Konavle po geografskim cjelinama (popis 2001.)
- Grafika 4: Nastanjeni stanovi u Općini Konavle, po geografskim cjelinama (popis 2001.)
- Grafika 5: Broj kućanstava u stambenim jedinicama, po geografskim cjelinama (popis 2001.)



**Tablica 3: Stambene jedinice prema broju kućanstava, članova kućanstava i ukupnom broju osoba**

<b>Stambene jedinice prema broju i članovima kućanstava te ukupnom broju osoba, popis 2001.</b>									
geografske cjeline	naselje	stanovi 2001.							
		broj	ukupna površina u m <sup>2</sup>	prosječna površina stana u m <sup>2</sup>	broj stanovnika/u kupni broj osoba	površina stana u m <sup>2</sup> /stanovniku	broj kućanstava	broj članova kućanstava	prosječna veličina kućanstava
<b>Općina Konavle</b>		<b>2.396</b>	<b>219.931</b>	<b>91,79</b>	<b>7.843</b>	<b>28,04</b>	<b>2.520</b>	<b>7.779</b>	<b>3,09</b>
<b>grad/naselje</b>		<b>754</b>	<b>63.130</b>	<b>83,73</b>	<b>2.340</b>	<b>26,98</b>	<b>777</b>	<b>2.324</b>	<b>2,99</b>
	Cavtat	630	53.955	85,64	1.961	27,51	648	1.945	3,00
	Zvekovica	124	9.175	73,99	379	24,21	129	379	2,94
<b>obalno područje/ donja banda</b>		<b>785</b>	<b>77.276</b>	<b>98,44</b>	<b>2.648</b>	<b>29,18</b>	<b>816</b>	<b>2.626</b>	<b>3,22</b>
	Čilipi	242	25.933	107,16	826	31,40	251	816	3,25
	Đurinići	29	2.710	93,45	106	25,57	30	106	3,53
	Komaji	81	8.652	106,81	280	30,90	85	274	3,22
	Mikulići	33	3.005	91,06	105	28,62	33	105	3,18
	Močići	105	10.496	99,96	365	28,76	107	361	3,37
	Molunat	59	7.192	121,90	205	35,08	63	205	3,25
	Poljice	22	1.878	85,36	81	23,19	22	81	3,68
	Popovići	79	6.423	81,30	232	27,69	84	230	2,74
	Radovčići	56	5.630	100,54	211	26,68	61	211	3,46
	Vitaljina	79	5.357	67,81	237	22,60	80	237	2,96
<b>Konavosko polje/ gornja banda</b>		<b>790</b>	<b>74.587</b>	<b>94,41</b>	<b>2.668</b>	<b>27,96</b>	<b>843</b>	<b>2.644</b>	<b>3,14</b>
	Drvenik	16	1.540	96,25	63	24,44	16	63	3,94
	Dubravka	70	6.918	98,83	225	30,75	79	219	2,77
	Dunave	50	4.421	88,42	173	25,55	50	173	3,46
	Gabrili	48	4.927	102,65	160	30,79	48	160	3,33
	Gruda	234	20.438	87,34	739	27,66	240	737	3,07
	Lovorno	48	4.669	97,27	164	28,47	50	154	3,08
	Ljuta	55	5.212	94,76	192	27,15	55	192	3,49
	Mihanići	34	3.402	100,06	106	32,09	34	106	3,12
	Palje Brdo	32	2.830	88,44	142	19,93	35	140	4,00
	Pločice	33	2.750	83,33	89	30,90	36	89	2,47
	Pridvorje	61	7.334	120,23	212	34,59	71	212	2,99
	Uskoplje	26	2.715	104,42	92	29,51	31	92	2,97
	Vodovađa	52	4.508	86,69	178	25,33	64	176	2,75
	Zastolje	31	2.923	94,29	133	21,98	34	131	3,85
<b>brdska naselja</b>		<b>67</b>	<b>4.938</b>	<b>73,70</b>	<b>187</b>	<b>26,41</b>	<b>84</b>	<b>185</b>	<b>2,20</b>
	Brotnice	8	575	71,88	25	23,00	10	25	2,50
	Duba Konavoska	21	1.600	76,19	62	25,81	26	62	2,38
	Jasenice	7	653	93,29	15	43,53	9	15	1,67
	Kuna Konavoska	10	638	63,80	30	21,27	10	30	3,00
	Stravča	16	1.117	69,81	39	28,64	22	37	1,68
	Šilješki	5	355	71,00	16	22,19	7	16	2,29

Tablica 4: Stambene jedinice prema broju i članovima kućanstava te ukupnom broju osoba, popis 2001.

Stambene jedinice prema broju kućanstava, članova kućanstava i ukupnom broju osoba, popis 2001.																		
	Nastanjeni stanovi									ostale nastanjene prostorije i objekti koji nisu stanovi								
	ukupno			stanovi u kojima stanuju kućanstva						stanovi u kojima stanuju samo priv. prisutne osobe						kolektivni stanovi		
	broj stanova	m <sup>2</sup>	ukupni broj osoba	broj stanova	m <sup>2</sup>	broj kućanstava	broj članova kućanstava	ukupni broj osoba	broj stanova	broj osoba	broj prostorija i objekata	broj kućanstava	broj članova kućanstava	ukupni broj osoba	broj	ukupni broj članova institucionalnih i privatnih kućanstava	ukupni broj osoba	
<b>Općina Konavle</b>	<b>2.396</b>	<b>219.931</b>	<b>7.843</b>	<b>2.392</b>	<b>219.619</b>	<b>2.520</b>	<b>7.779</b>	<b>7.811</b>	<b>4</b>	<b>32</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	
<b>grad/naselje</b>	<b>754</b>	<b>63.130</b>	<b>2.340</b>	<b>751</b>	<b>62.898</b>	<b>777</b>	<b>2.324</b>	<b>2.332</b>	<b>3</b>	<b>8</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	
Cavtat	630	53.955	1.961	627	53.723	648	1.945	1.953	3	8	0	0	0	0	0	0	0	
Zvekovića	124	9.175	379	124	9.175	129	379	379	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
<b>obalno područje/ donja banda</b>	<b>785</b>	<b>77.276</b>	<b>2.648</b>	<b>785</b>	<b>77.276</b>	<b>816</b>	<b>2.626</b>	<b>2.637</b>	<b>0</b>	<b>11</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	
Čilipi	242	25.933	826	242	25.933	251	816	821	0	5	0	0	0	0	0	0	0	
Đurinići	29	2.710	106	29	2.710	30	106	106	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Komaji	81	8.652	280	81	8.652	85	274	277	0	3	0	0	0	0	0	0	0	
Mikulčići	33	3.005	105	33	3.005	33	105	105	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Močići	105	10.496	365	105	10.496	107	361	363	0	2	0	0	0	0	0	0	0	
Molunat	59	7.192	205	59	7.192	63	205	205	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Poljice	22	1.878	81	22	1.878	22	81	81	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Popovići	79	6.423	232	79	6.423	84	230	231	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
Radovići	56	5.630	211	56	5.630	61	211	211	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Vitaljina	79	5.357	237	79	5.357	80	237	237	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
<b>Konavosko polje/ gornja banda</b>	<b>790</b>	<b>74.587</b>	<b>2.668</b>	<b>789</b>	<b>74.507</b>	<b>843</b>	<b>2.644</b>	<b>2.656</b>	<b>1</b>	<b>12</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	
Drvenik	16	1.540	63	16	1.540	16	63	63	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Dubravka	70	6.918	225	70	6.918	79	219	222	0	3	1	1	2	2	0	0	0	
Dunave	50	4.421	173	50	4.421	50	173	173	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Gabriji	48	4.927	160	48	4.927	48	160	160	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Gruda	234	20.438	739	234	20.438	240	737	738	0	1	1	1	1	1	0	0	0	
Lovorno	48	4.669	164	47	4.589	50	154	159	1	5	0	0	0	0	0	0	0	
Ljuta	55	5.212	192	55	5.212	55	192	192	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Mihanići	34	3.402	106	34	3.402	34	106	106	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Palje Brdo	32	2.830	142	32	2.830	35	140	141	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
Pločice	33	2.750	89	33	2.750	36	89	89	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Pridvorje	61	7.334	212	61	7.334	71	212	212	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Uskoplje	26	2.715	92	26	2.715	31	92	92	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Vodovađa	52	4.508	178	52	4.508	64	176	177	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
Zastolje	31	2.923	133	31	2.923	34	131	132	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
<b>brdska naselja</b>	<b>67</b>	<b>4.938</b>	<b>187</b>	<b>67</b>	<b>4.938</b>	<b>84</b>	<b>185</b>	<b>186</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	
Brotnice	8	575	25	8	575	10	25	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Duba Konavoska	21	1.600	62	21	1.600	26	62	62	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Jasenice	7	653	15	7	653	9	15	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kuna Konavoska	10	638	30	10	638	10	30	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Stravča	16	1.117	39	16	1.117	22	37	38	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
Šilješki	5	355	16	5	355	7	16	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Tablica 5: Nastanjeni stanovi prema pomoćnim prostorijama i instalacijama, popis 2001.

Nastanjeni stanovi prema pomoćnim prostorijama i instalacijama, popis 2001.														
		Ukupni broj nastanjenih stanova i osoba	Stanovi koji imaju			Stanovi s instalacijama				Stanovi sa sljedećim kombinacijama pomoćnih prostorija				
			zahod	kupaonicu	kuhinju	struje	vodovoda	kanalizacije	centralnog grijanja	kuhinja, zahod i kupaonicu	kuhinja i zahod	samo kuhinja	ostale kombinacije pomoćnih prostorija	bez kuhinje, kupaonice i zahoda
Općina Konavle	stanovi	2.396	2.322	2.246	2.384	2.389	2.335	2.338	291	2.239	61	69	24	3
	osobe	7.811	7.665	7.494	7.787	7.803	7.691	7.700	1.098	7.479	128	134	66	4
grad/naselje	stanovi	754	751	745	749	753	752	753	85	741	4	1	7	1
	osobe	2.332	2.327	2.310	2.321	2.331	2.330	2.331	297	2.300	6	2	23	1
Cavtat	stanovi	630	627	621	625	629	628	629	82	617	4	1	7	1
	osobe	1.953	1.948	1.931	1.942	1.952	1.951	1.952	286	1.921	6	2	23	1
Zvekovica	stanovi	124	124	124	124	124	124	124	3	124	-	-	-	-
	osobe	379	379	379	379	379	379	379	11	379	-	-	-	-
obalno područje/ donja banda	stanovi	785	749	724	783	783	750	756	82	722	22	35	6	-
	osobe	2637	2567	2509	2633	2634	2572	2583	302	2505	54	64	14	-
Čilipi	stanovi	242	239	234	240	241	241	241	32	232	5	3	2	-
	osobe	821	814	804	817	819	819	819	117	800	10	7	4	-
Đurinići	stanovi	29	29	25	29	29	28	29	-	25	4	-	-	-
	osobe	106	106	92	106	106	105	106	-	92	14	-	-	-
Komaji	stanovi	81	78	78	81	81	81	79	10	78	-	3	-	-
	osobe	277	271	271	277	277	277	273	43	271	-	6	-	-
Mikulići	stanovi	33	30	28	33	33	29	30	-	28	2	3	-	-
	osobe	105	101	95	105	105	100	101	-	95	6	4	-	-
Močići	stanovi	105	105	102	105	105	105	105	19	102	-	-	3	-
	osobe	363	363	359	363	363	363	363	66	359	-	-	4	-
Molunat	stanovi	59	58	58	59	59	59	59	3	58	-	1	-	-
	osobe	205	203	203	205	205	205	205	8	203	-	2	-	-
Poljice	stanovi	22	21	17	22	22	17	22	-	17	4	1	-	-
	osobe	81	78	69	81	81	69	81	-	69	9	3	-	-
Popovići	stanovi	79	78	74	79	79	78	78	10	74	4	1	-	-
	osobe	231	230	222	231	231	230	230	34	222	8	1	-	-
Radovčići	stanovi	56	54	53	56	56	54	54	7	53	1	2	-	-
	osobe	211	206	204	211	211	205	206	30	204	2	5	-	-
Vitaljina	stanovi	79	57	55	79	78	58	59	1	55	2	21	1	-
	osobe	237	195	190	237	236	199	199	4	190	5	36	6	-
Konavosko polje/ gornja banda	stanovi	790	764	730	786	786	781	771	124	729	25	24	10	2
	osobe	2656	2609	2540	2650	2652	2642	2624	499	2539	44	44	26	3
Drvenik	stanovi	16	15	14	16	16	16	15	2	14	1	1	-	-
	osobe	63	62	58	63	63	63	62	8	58	4	1	-	-
Dubravka	stanovi	70	68	65	69	70	70	68	5	64	2	2	2	-
	osobe	222	220	216	221	222	222	220	20	215	2	2	3	-
Dunave	stanovi	50	47	46	50	50	50	47	2	46	1	3	-	-
	osobe	173	167	166	173	173	173	167	10	166	1	6	-	-
Gabriji	stanovi	48	44	41	48	46	46	46	5	41	2	4	1	-
	osobe	160	152	142	160	158	158	158	23	142	4	8	6	-
Gruda	stanovi	234	232	224	234	234	233	233	75	224	5	2	3	-
	osobe	738	736	727	738	738	737	737	300	727	5	2	4	-
Lovorno	stanovi	48	47	44	48	47	47	48	2	44	1	1	2	-
	osobe	159	158	145	159	158	158	159	11	145	4	1	9	-
Ljuta	stanovi	55	54	52	54	55	55	55	16	52	1	-	1	1
	osobe	192	191	188	191	192	192	192	60	188	1	-	2	1
Mihanići	stanovi	34	33	31	33	33	33	33	2	31	1	1	1	-
	osobe	106	105	101	104	105	105	105	5	101	2	1	2	-
Palje Brdo	stanovi	32	31	30	32	32	32	31	3	30	1	1	-	-
	osobe	141	140	138	141	141	141	140	17	138	2	1	-	-
Pločice	stanovi	33	31	24	33	33	31	31	3	24	7	2	-	-
	osobe	89	85	70	89	89	87	85	8	70	15	4	-	-
Pridvorje	stanovi	61	58	58	61	61	60	60	3	58	-	3	-	-
	osobe	212	205	205	212	212	209	211	11	205	-	7	-	-
Uskoplje	stanovi	26	26	25	26	26	26	26	-	25	1	-	-	-
	osobe	92	92	91	92	92	92	92	-	91	1	-	-	-
Vodovađa	stanovi	52	48	46	51	52	52	48	1	46	2	3	-	1
	osobe	177	168	165	175	177	177	168	4	165	3	7	-	2
Zastolje	stanovi	31	30	30	31	31	30	30	5	30	-	1	-	-
	osobe	132	128	128	132	132	128	128	22	128	-	4	-	-
brdska naselja	stanovi	67	58	47	66	67	52	58	0	47	10	9	1	0
	osobe	186	162	135	183	186	147	162	34	135	24	24	3	0
Brotnice	stanovi	8	7	4	8	8	5	7	-	4	3	1	-	-
	osobe	25	23	14	25	25	16	23	-	14	9	2	-	-
Duba Konavoska	stanovi	21	21	19	20	21	20	21	-	19	1	-	1	-
	osobe	62	62	57	59	62	60	62	-	57	2	-	3	-
Jasenice	stanovi	7	7	5	7	7	6	7	-	5	2	-	-	-
	osobe	15	15	13	15	15	14	15	-	13	2	-	-	-
Kuna Konavoska	stanovi	10	7	7	10	10	6	7	-	7	-	3	-	-
	osobe	30	19	19	30	30	17	19	-	19	-	11	-	-
Stravča	stanovi	16	12	9	16	16	11	12	-	9	3	4	-	-
	osobe	38	30	21	38	38	27	30	-	21	9	8	-	-
Šilješki	stanovi	5	4	3	5	5	4	4	-	3	1	1	-	-
	osobe	16	13	11	16	16	13	13	-	11	2	3	-	-

Tablica 6: Stanovi prema načinu korištenja, po naseljima, popis 2001.

Stanovi prema načinu korištenja, po općinama i naseljima, popis 2001.									
		Ukupno	Stanovi za stalno stanovanje				Stanovi koji se koriste povremeno		Stanovi u kojima se samo obavlja djelatnost
			ukupno	nastanjeni	privremeno nenastanjeni	napušteni	stanovi za odmor	u vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi	
Općina Konavle	broj	3.009	2.871	2.396	396	79	121	10	7
	m <sup>2</sup>	271.859	261.852	219.931	36.048	5.873	8.875	635	497
grad/naselje	broj	993	955	754	196	5	32	0	6
	m <sup>2</sup>	73.588	81.786	63.130	18.126	530	1.921	0	447
Cavtat	broj	842	810	630	175	5	26	-	6
	m <sup>2</sup>	73.437	71.394	53.955	16.909	530	1.596	-	447
Zvekovića	broj	151	145	124	21	-	6	-	-
	m <sup>2</sup>	10.717	10.392	9.175	1.217	-	325	-	-
obalno područje/ donja banda	broj	931	886	739	118	88	42	3	0
	m <sup>2</sup>	90.362	86.808	73.576	16.100	2.234	3.394	160	0
Čilipi	broj	293	275	242	30	3	18	-	-
	m <sup>2</sup>	30.477	28.927	25.933	7.924	199	1.550	-	-
Đurinići	broj	43	43	29	8	6	-	-	-
	m <sup>2</sup>	3.690	3.690	2.710	570	410	-	-	-
Komaji	broj	104	104	81	15	8	-	-	-
	m <sup>2</sup>	10.627	10.627	8.625	1.215	760	-	-	-
Mikulići	broj	42	42	33	9	-	-	-	-
	m <sup>2</sup>	3.860	3.860	3.005	855	-	-	-	-
Močići	broj	119	119	105	11	3	-	-	-
	m <sup>2</sup>	11.628	11.628	10.496	867	265	-	-	-
Molunat	broj	109	94	59	32	3	15	-	-
	m <sup>2</sup>	12.233	11.001	7.192	3.599	210	1.232	-	-
Poljice	broj	41	39	33	6	-	2	-	-
	m <sup>2</sup>	3.452	3.320	2.750	570	-	132	-	-
Popovići	broj	25	25	22	-	3	-	-	-
	m <sup>2</sup>	2.098	2.098	1.878	-	220	-	-	-
Radovčići	broj	65	60	56	2	2	5	-	-
	m <sup>2</sup>	6.320	5.980	5.630	240	110	340	-	-
Vitaljina	broj	90	85	79	5	1	2	3	-
	m <sup>2</sup>	5.977	5.677	5.357	260	60	140	160	-
Konavosko polje/ gornja banda	broj	955	905	790	76	39	42	6	1
	m <sup>2</sup>	87.376	83.699	74.587	6.463	2.649	3.152	475	50
Drvenik	broj	20	20	16	4	-	-	-	-
	m <sup>2</sup>	1.780	1.780	1.540	240	-	-	-	-
Dubravka	broj	86	85	70	10	5	1	-	-
	m <sup>2</sup>	7.938	7.908	6.918	565	425	30	-	-
Dunave	broj	65	60	50	4	6	3	2	-
	m <sup>2</sup>	5.304	4.986	4.421	290	275	188	130	-
Gabrili	broj	56	55	48	3	4	1	-	-
	m <sup>2</sup>	5.737	5.637	4.927	490	220	100	-	-
Gruda	broj	270	268	234	26	8	2	-	-
	m <sup>2</sup>	22.845	22.730	20.438	1.833	459	115	-	-
Lovorno	broj	62	57	48	6	3	3	2	-
	m <sup>2</sup>	5.769	5.459	4.669	660	130	185	125	-
Ljuta	broj	68	60	55	3	2	7	1	-
	m <sup>2</sup>	6.267	5.722	5.212	330	180	465	80	-
Mihanići	broj	35	35	34	1	-	-	-	-
	m <sup>2</sup>	3.502	3.502	3.402	100	-	-	-	-
Palje Brdo	broj	37	32	32	-	-	4	1	-
	m <sup>2</sup>	3.270	2.830	2.830	-	-	380	60	-
Pločice	broj	41	39	33	6	-	2	-	-
	m <sup>2</sup>	3.452	3.320	2.750	570	-	132	-	-
Pridvorje	broj	77	71	61	4	6	5	1	-
	m <sup>2</sup>	9.066	8.504	7.334	590	580	482	80	-
Uskoplje	broj	36	29	26	2	1	6	-	1
	m <sup>2</sup>	3.520	2.900	2.715	85	100	570	-	50
Vodovađa	broj	60	53	52	1	-	7	-	-
	m <sup>2</sup>	5.018	4.578	4.508	70	-	440	-	-
Zastolje	broj	42	41	31	6	4	1	-	-
	m <sup>2</sup>	3.908	3.843	2.923	640	280	65	-	-
brdska naselja	broj	79	73	67	6	5	6	0	0
	m <sup>2</sup>	5.768	5.288	4.938	90	260	480	0	0
Brotnice	broj	8	8	8	-	-	-	-	-
	m <sup>2</sup>	575	575	575	-	-	-	-	-
Duba Konavoska	broj	24	21	21	-	-	3	-	-
	m <sup>2</sup>	1.840	1.600	1.600	-	-	240	-	-
Jasenice	broj	8	7	7	-	-	1	-	-
	m <sup>2</sup>	753	653	653	-	-	100	-	-
Kuna Konavoska	broj	17	15	10	-	5	2	-	-
	m <sup>2</sup>	1.038	898	638	-	260	140	-	-
Stravča	broj	17	17	16	1	-	-	-	-
	m <sup>2</sup>	1.207	1.207	1.117	90	-	-	-	-
Šilješki	broj	5	5	5	5	-	-	-	-
	m <sup>2</sup>	355	355	355	-	-	-	-	-

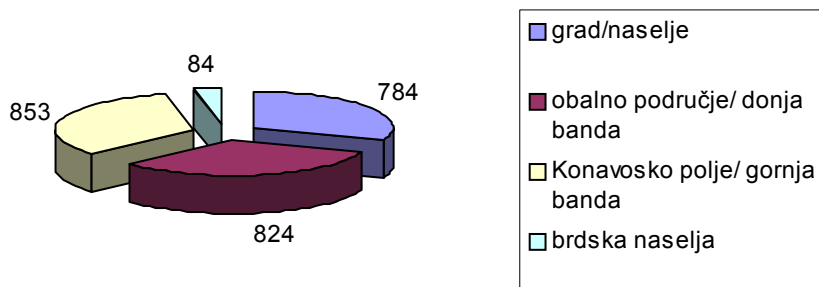
Tablica 7: Kućanstva prema obiteljskom sastavu i obiteljska kućanstva prema broju članova, popis 2001.

Kućanstva prema obiteljskom sastavu i obiteljska kućanstva prema broju članova - 2001																				
Geografske cjeline	broj stanovnika 2001.	Kućanstva																		
		ukupno	prosječna veličina kućanstva	Obiteljska kućanstva prema broju članova										neobiteljska kućanstva						
				svega	2	3	4	5	6	7	8 i više		od toga uže obitelji				svega	1 član	više članova	
											broj kućanstva	ukupno članova	svega	bračni par bez djece	bračni par s djecom	majka s djecom				otac s djecom
Općina Konavle	8.250	2.545	3,24	1.978	461	401	531	323	158	67	37	330	2.170	453	1.340	300	77	567	507	60
grad/naselje	2.415	784	3,08	606	140	130	201	91	25	14	5	45	643	121	417	89	16	178	164	14
Cavtat	2.015	653	3,09	503	116	109	163	76	22	12	5	45	537	100	344	78	15	150	137	13
Zvekovića	400	131	3,05	103	24	21	38	15	3	2	0	0	106	21	73	11	1	28	27	1
obalno područje/ donja banda	2.735	824	3,32	648	146	143	148	111	62	24	14	122	732	161	442	100	29	176	150	26
Čilipi	838	251	3,34	203	45	48	48	35	18	4	5	44	226	54	136	26	10	48	41	7
Đurinići	110	30	3,67	25	4	5	6	6	1	2	1	8	29	6	16	6	1	5	5	0
Komaji	284	85	3,34	65	13	17	12	12	5	6	0	0	74	12	42	14	6	20	13	7
Mikulići	105	33	3,18	27	7	8	5	5	1	0	1	10	31	10	17	3	1	6	6	0
Močići	381	110	3,46	89	15	24	19	14	12	3	2	17	102	20	66	13	3	21	19	2
Molunat	217	64	3,39	52	14	5	13	12	8	0	0	0	55	11	38	4	2	12	10	2
Poljice	81	22	3,68	16	1	3	5	3	2	1	1	8	22	7	12	2	1	6	4	2
Popovići	249	85	2,93	60	17	15	12	9	3	3	1	8	65	15	36	12	2	25	21	4
Radovčići	228	64	3,56	52	11	8	16	7	5	2	3	27	62	11	37	12	2	12	12	0
Vitaljina	242	80	3,03	59	19	10	12	8	7	3	0	0	66	15	42	8	1	21	19	2
Konavosko polje/ gornja banda	2.858	853	3,35	656	154	106	169	114	66	29	18	163	725	152	444	100	29	197	178	19
Drvenik	70	18	3,89	12	2	1	5	1	1	1	1	13	16	5	7	4	0	6	4	2
Dubravka	265	80	3,31	61	17	8	9	14	10	2	1	8	65	15	37	9	4	19	19	0
Dunave	173	50	3,46	44	17	5	8	5	4	4	1	8	50	16	25	7	2	6	5	1
Gabrili	160	48	3,33	36	9	5	9	6	4	2	1	9	39	5	23	9	2	12	10	2
Gruda	753	243	3,10	169	37	27	46	36	13	8	2	23	180	31	119	23	7	74	72	2
Lovorno	192	50	3,84	34	7	8	8	1	6	2	2	16	42	5	25	11	1	16	14	2
Ljuta	160	55	2,91	46	12	9	12	5	3	3	2	17	53	16	28	8	1	9	7	2
Mihanići	106	34	3,12	27	10	3	6	4	3	0	1	8	30	10	13	4	3	7	7	0
Palje Brdo	150	35	4,29	34	4	8	7	7	3	4	1	8	38	9	27	1	1	1	1	0
Pločice	95	36	2,64	22	8	4	6	1	3	0	0	0	22	4	12	5	1	14	9	5
Pridvorje	255	71	3,59	58	10	12	16	10	7	1	2	20	68	17	41	9	1	13	10	3
Uskoplje	124	34	3,65	31	8	4	10	5	2	0	2	16	32	4	20	5	3	3	3	0
Vodovađa	212	64	3,31	52	9	11	18	10	3	0	1	9	54	8	40	4	2	12	12	0
Zastolje	143	35	4,09	30	4	1	9	9	4	2	1	8	36	7	27	1	1	5	5	0
brdska naselja	242	84	2,88	68	21	22	13	7	5	0	0	0	70	19	37	11	3	16	15	1
Brotnice	34	10	3,40	8	2	1	2	2	1	0	0	0	8	1	6	1	0	2	1	1
Duba Konavoska	75	26	2,88	22	10	4	3	3	2	0	0	0	22	8	11	3	0	4	4	0
Jasenice	22	9	2,44	5	0	3	1	1	0	0	0	0	5	1	3	1	0	4	4	0
Kuna Konavoska	30	10	3,00	9	3	3	2	0	1	0	0	0	10	4	4	2	0	1	1	0
Stravča	57	22	2,59	17	4	8	5	0	0	0	0	0	18	3	10	3	2	5	5	0
Šilješki	24	7	3,43	7	2	3	0	1	1	0	0	0	7	2	3	1	1	0	0	0

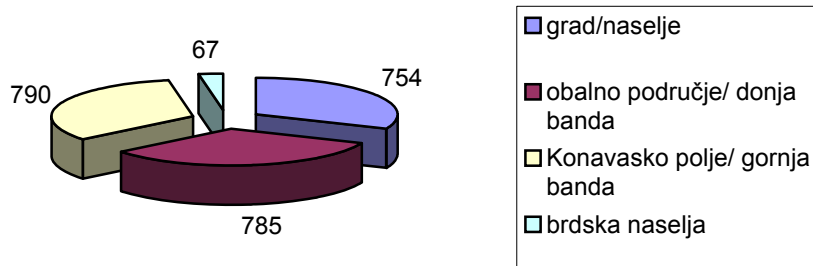
Tablica 8: Nastanjeni stanovi prema broju soba i vlasništvu, po naseljima, popis 2001.

Nastanjeni stanovi prema broju soba i vlasništvu, po naseljima, popis 2001.												
		Ukupno	1-sobni	2-sobni	3-sobni	4-sobni	5-sobni	6-sobni	7-sobni	8 i više soba	Stanovi prema vlasništvu	
											fizičke osobe	pravne osobe
Općina Konavle	broj	2.396	131	451	588	778	278	118	32	20	2.326	70
	m <sup>2</sup>	219.931	4.318	23.363	43.860	81.293	37.169	18.218	6.530	5.180	215.957	3.974
grad/naselje	broj	754	55	174	225	196	61	24	11	8	719	35
	m <sup>2</sup>	63.130	1.698	8.608	16.905	19.957	8.223	3.534	2.255	1.950	61.089	2.041
Cavtat	broj	630	49	142	180	161	55	24	11	8	595	35
	m <sup>2</sup>	53.955	1.515	7.094	13.399	16.630	7.578	3.534	2.255	1.950	51.914	2.041
Zvekovića	broj	124	6	32	45	35	6	0	0	0	124	0
	m <sup>2</sup>	9.175	183	1.514	3.506	3.327	645	0	0	0	9.175	0
obalno područje/ donja banda	broj	785	41	139	169	255	105	55	13	8	766	19
	m <sup>2</sup>	77.276	1476	7.558	12.781	27.476	14.908	8.632	2.595	1.850	76.341	935
Čilipi	broj	242	10	34	56	92	35	9	4	2	241	1
	m <sup>2</sup>	25.933	370	1.957	4.327	10.119	6.130	1.490	990	550	25.853	80
Đurinići	broj	29	1	3	9	9	4	3	0	0	29	0
	m <sup>2</sup>	2.710	30	150	690	920	520	400	0	0	2.710	0
Komaji	broj	81	2	11	8	13	22	19	4	2	81	0
	m <sup>2</sup>	8.652	57	588	530	1.270	2.555	2.517	735	400	8.652	0
Mikulčići	broj	33	1	6	9	12	4	1	0	0	33	0
	m <sup>2</sup>	3.005	20	374	618	1.307	511	175	0	0	3.005	0
Močići	broj	105	5	16	27	42	11	4	0	0	104	1
	m <sup>2</sup>	10.496	206	971	2.132	4.793	1.534	860	0	0	10.426	70
Molunati	broj	59	4	4	8	17	9	8	5	4	59	0
	m <sup>2</sup>	7.192	188	190	632	1.728	1.124	1.560	870	900	7.192	0
Poljice	broj	22	0	5	8	6	3	0	0	0	22	0
	m <sup>2</sup>	1.878	0	284	604	620	370	0	0	0	1.878	0
Popovići	broj	79	9	24	8	29	5	4	0	0	64	15
	m <sup>2</sup>	6.423	275	1.195	528	3.225	690	510	0	0	5.808	615
Radovići	broj	56	0	4	16	18	11	7	0	0	56	0
	m <sup>2</sup>	5.630	0	210	1.180	1.800	1.320	1.120	0	0	5.630	0
Vitaljina	broj	79	9	32	20	17	1	0	0	0	77	2
	m <sup>2</sup>	5.357	330	1.639	1.540	1.694	154	0	0	0	5.187	170
Konavosko polje/ gornja banda	broj	790	32	119	172	312	105	38	8	4	774	16
	m <sup>2</sup>	74.587	1088	6.252	12.706	32.361	13.208	5.912	1.680	1.380	73.589	998
Drvenik	broj	16	0	3	3	7	3	0	0	0	16	0
	m <sup>2</sup>	1.540	0	150	210	810	370	0	0	0	1.540	0
Dubravka	broj	70	1	11	11	35	10	1	0	1	69	1
	m <sup>2</sup>	6.918	16	646	830	3.546	1.120	150	0	610	6.818	100
Dunave	broj	50	2	7	13	17	5	4	1	1	50	0
	m <sup>2</sup>	4.421	60	324	930	1.592	605	550	160	200	4.421	0
Gabrili	broj	48	2	5	9	24	6	2	0	0	48	0
	m <sup>2</sup>	4.927	75	272	689	2.641	770	480	0	0	4.927	0
Gruda	broj	234	16	55	51	76	25	6	3	2	221	13
	m <sup>2</sup>	20.438	591	2.961	3.817	7.772	3.125	952	650	570	19.720	718
Lovorno	broj	48	1	3	17	18	5	3	1	0	48	0
	m <sup>2</sup>	4.669	35	190	1.254	1.970	610	410	200	0	4.669	0
Ljuta	broj	55	3	4	14	27	7	0	0	0	55	0
	m <sup>2</sup>	5.212	92	220	1.090	2.940	870	0	0	0	5.212	0
Mihanići	broj	34	1	7	7	14	4	1	0	0	33	1
	m <sup>2</sup>	3.402	15	344	523	1.590	680	250	0	0	3.322	80
Palje Brdo	broj	32	1	6	5	16	4	0	0	0	32	0
	m <sup>2</sup>	2.830	48	303	344	1.705	430	0	0	0	2.830	0
Pločice	broj	33	1	3	10	14	5	0	0	0	32	1
	m <sup>2</sup>	2.750	40	142	659	1.329	580	0	0	0	2.650	100
Pridvorje	broj	61	0	1	9	23	11	15	2	0	61	0
	m <sup>2</sup>	7.334	0	50	660	2.406	1.408	2.320	490	0	7.334	0
Uskoplje	broj	26	0	3	7	11	3	2	0	0	26	0
	m <sup>2</sup>	2.715	0	155	520	1.170	590	280	0	0	2.715	0
Vodovada	broj	52	3	8	8	23	8	2	0	0	52	0
	m <sup>2</sup>	4.508	76	352	600	2.220	980	280	0	0	4.508	0
Zastolje	broj	31	1	3	8	7	9	2	1	0	31	0
	m <sup>2</sup>	2.923	40	143	580	670	1.070	240	180	0	2.923	0
brdska naselja	broj	67	3	19	22	15	7	1	0	0	67	0
	m <sup>2</sup>	4.938	56	945	1.468	1.499	830	140	0	0	4.938	0
Brotnice	broj	8	0	3	3	1	1	0	0	0	8	0
	m <sup>2</sup>	575	0	160	195	120	100	0	0	0	575	0
Duba Konavoska	broj	21	1	4	6	5	4	1	0	0	21	0
	m <sup>2</sup>	1.600	21	180	390	459	410	140	0	0	1.600	0
Jasenice	broj	7	0	2	1	3	1	0	0	0	7	0
	m <sup>2</sup>	653	0	125	58	250	220	0	0	0	653	0
Kuna Konavoska	broj	10	0	4	4	2	0	0	0	0	10	0
	m <sup>2</sup>	638	0	173	295	170	0	0	0	0	638	0
Stravča	broj	16	1	5	7	2	1	0	0	0	16	0
	m <sup>2</sup>	1.117	20	257	470	270	100	0	0	0	1.117	0
Silješki	broj	5	1	1	1	2	0	0	0	0	5	0
	m <sup>2</sup>	355	15	50	60	230	0	0	0	0	355	0

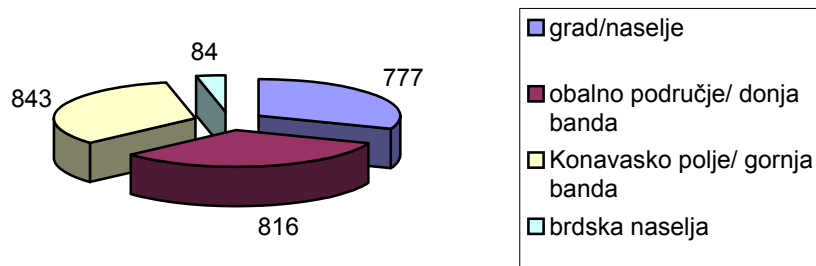
**Grafika 3: Ukupan broj kućanstava u Općini Konavle, po geografskim cjelinama (popis 2001.)**



**Grafika 4: Nastanjeni stanovi u Općini Konavle, po geografskim cjelinama (popis 2001.)**



**Grafika 5: Broj kućanstava u stambenim jedinicama u Općini Konavle, po geografskim cjelinama (popis 2001.)**





#### 1.1.1.4. Stanovništvo

Broj stanovnika na području Općine Konavle u zadnjih 30 godina (od popisa 1971. do popisa 2001.) varirao je. Zbog prirodnih razloga (prirodni rast, migracije) te Domovinskog rata.

Od 1971. do 1991. očito je stalno povećanje broja stanovnika u Općini Konavle, od 8.263 1971. na 9.074 1991. godine.

Zbog posljedica Domovinskog rata, u razdoblju 1991.-1998. došlo je do odgovarajućih demografskih promjena i u ovom području. Manji dio stanovnika Konavala bio se sklonio u Cavtat, gdje je neko vrijeme proveo u okupaciji, zajedno s dijelom stanovnika, koji su odlučili ostati u svojim domovima.

Po popisu iz 2001. Konavle ima 8.250 stanovnika, što je 824 manje nego 1991..

Gledano po područjima, razmještaj stanovnika površno je ostao sličan prema 1991. U obalnom području (donja banda) (s površinom od 70,21km<sup>2</sup>) i gradu/naselju (s površinom od 6,8 km<sup>2</sup>) živi najveći dio stanovništva, nešto preko 60% ukupnog broja. Zatim slijedi Konavosko polje (gornja banda) 26,76% (na površini od 48,93km<sup>2</sup>) i na zadnjem mjestu se nalazi brdski predio u kojem živi 10,81% (na površini od 83,79km<sup>2</sup>) ukupnog stanovništva Općine.

Jedino u gradu/naselju (pretežito/posebno u Cavtatu) broj stanovnika ostao je prema 1991. skoro isti. U Cavtatu i Zvekovici danas živi 2.415 stanovnika što je 29,27% ukupnog stanovništva Općine (1991. 26,99%).

U gradu i u obalnom području (donja banda) povećao se dio stanovništva, u odnosu na ukupan broj. Na stanovništvu su izgubili Konavosko polje (gornja banda) i brdski predio. Osim u Cavtatu, Čilipima i Moluntu, u svakom pojedinom naselju smanjen je broj stanovnika.

U načelu se može ustvrditi da dobna struktura stanovništva u Općini Konavle nije optimalna. Kao što se vidi u Tablici 9 (Stanovništvo prema spolu i starosti po naseljima, popis 2001.) podjela stanovništva po dobnim grupama jako se ne razlikuje.

Grupa mladih stanovnika (0-19 godina) zauzima 24,46% stanovništva Općine, a najmanju grupaciju s 22,78% predstavljaju starije osobe (60-75< godina). Najveći dio zauzimaju grupe stanovnika u zrelih godinama (20-39 godina = 27,08% i 40-59 godina = 25,33%).

Kod razmatranja dobne strukture na svakom pojedinom području očite su razlike između dobnih grupacija i njihovih udjela prema ukupnom stanovništvu.

U gradu/naselju dobna grupa zrelih godina (20-59 godina) zauzima s 58,83% najveći udio na ukupnom stanovništvu grada, dobna grupa 0-19 godina slijedi s 25,39%, najmanji udio s 15,58% ima grupa starijih osoba. U obalnom području (donja banda) i Konavoskom polju (gornja banda) sve grupacije drže ravnotežu između 24 i 27%.

U brdskom predjelu dominiraju starije osobe, čiji udio u ukupnom broju stanovnika brdskog predjela iznosi 28,37%. To je pokazatelj početka duboke demografske starosti. (Vidi: Tablica 10 stanovništvo prema spolu i starosti, po karakterističnim područjima, 2001.)



U cijeloj Općini postoji povoljni udio zrelog i za rad sposobnog stanovništva. Time se naglašava veća radna funkcija i privlačnost područja za stanovanje i rad, posebno obalno područje (donja banda) i područja grada.

Prema popisu stanovništva od 2001., u Općini Konavle u istom naselju je od rođenja stanovalo 4.746 stanovnika ili 57,53% svih stalnih stanovnika u Općini. Iz drugog naselja iste Općine 1.485 osoba promijenilo je stalno mjesto stanovanja u Konavlima. Iz inozemstva su se u Konavle doselile ukupno 924 osobe, najveći dio u Cavtat, kao središte, i grad i mjesto zaposlenja.

Najmanji broj doseljenih osoba mogu se zabilježiti u brdskom predjelu, gdje je 659 osoba (od 892) ili 73,84% od rođenja u tim naseljima. Samo su 233 osobe u taj kraj doselile, najveći dio iz naselja Općine Konavle (135) te iz inozemstva (50 osoba iz BiH i SRJ).

To su pokazatelji da se većina stanovnika orijentira prema urbanom/gradskom prostoru i da ruralna naselja nisu mjesto velikog doseljavanja.

### **Prilozi:**

Tablica 9 (1-4): Stanovništvo prema spolu i starosti, po naseljima, 2001.

Tablica 10: Stanovništvo prema spolu i starosti, po karakterističnim područjima, 2001.

Tablica 11 (1-4): Stanovništvo prema migracijskim obilježjima, popis 2001.

Grafika 6: Stanovništvo prema starosti za Općinu Konavle (popis 2001.)

Grafika 7: Stanovništvo prema spolu i starosti za Općinu Konavle (popis 2001.)

Grafika 8: Stanovništvo prema spolu i starosti za grad/naselje (Cavtat/Zvekovica) (popis 2001.)

Grafika 9: Stanovništvo prema spolu i starosti za obalno područje (donja banda) (popis 2001.)

Grafika 10: Stanovništvo prema spolu i starosti za Konavosko polje (gornja banda) (popis 2001.)

Grafika 11: Stanovništvo prema spolu i starosti za brdski predio (popis 2001.)



**Tablica 9/1. dio: Stanovništvo prema spolu i starosti, po naseljima, popis 2001.**

Stanovništvo prema spolu i starosti, popis 2001.																				
	Naselja	spol	ukupno	godine starosti																
				0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75 i više	nepozn.
Konavle		sv.	8.250	467	488	501	562	603	532	557	542	565	635	512	377	452	413	434	580	30
		m	4.099	246	260	246	294	338	291	264	270	287	321	263	194	214	190	193	212	16
		ž	4.151	221	228	255	268	265	241	293	272	278	314	249	183	238	223	241	368	14
grad/naselje		sv.	2.415	139	136	156	182	219	186	166	146	169	209	203	125	119	77	76	104	3
		m	1.197	70	78	76	96	129	104	70	74	73	100	106	70	55	39	27	29	1
		ž	1.218	69	58	80	86	90	82	96	72	96	109	97	55	64	38	49	75	2
Cavtat	Cavtat	sv.	2.015	116	117	132	151	173	155	138	125	149	168	164	100	104	64	66	91	2
		m	998	59	70	62	80	99	86	60	65	66	81	80	58	49	35	23	25	0
		ž	1.017	57	47	70	71	74	69	78	60	83	87	84	42	55	29	43	66	2
	Zvekovica	sv.	400	23	19	24	31	46	31	28	21	20	41	39	25	15	13	10	13	1
		m	199	11	8	14	16	30	18	10	9	7	19	26	12	6	4	4	4	1
		ž	201	12	11	10	15	16	13	18	12	13	22	13	13	9	9	6	9	0

Tablica 9/2. dio: Stanovništvo prema spolu i starosti, po naseljima, popis 2001.

Stanovništvo prema spolu i starosti, popis 2001.																				
	Naselja	spol	ukupno	godine starosti																nepozn.
				0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75 i više	
Konavle		sv.	8.250	467	488	501	562	603	532	557	542	565	635	512	377	452	413	434	580	30
		m	4.099	246	260	246	294	338	291	264	270	287	321	263	194	214	190	193	212	16
		ž	4.151	221	228	255	268	265	241	293	272	278	314	249	183	238	223	241	368	14
obalno područje/ donja banda		sv.	2.735	162	169	148	172	178	165	182	201	179	190	149	130	166	149	170	213	12
		m	1.354	89	94	75	84	93	82	90	99	100	93	73	66	83	67	83	79	4
		ž	1.381	73	75	73	88	85	83	92	102	79	97	76	64	83	82	87	134	8
	Čilipi	sv.	838	55	57	46	57	49	54	57	58	53	71	40	42	54	39	49	52	5
		m	418	28	32	24	31	29	27	28	28	28	33	24	14	28	19	23	21	1
		ž	420	27	25	22	26	20	27	29	30	25	38	16	28	26	20	26	31	4
	Đurinići	sv.	110	1	4	5	13	7	3	5	7	8	12	8	7	4	5	13	8	0
		m	54	1	1	1	8	3	3	3	2	4	5	4	7	2	2	7	1	0
		ž	56	0	3	4	5	4	0	2	5	4	7	4	0	2	3	6	7	0
	Komaji	sv.	284	12	18	14	15	21	14	22	24	15	20	16	8	18	13	27	27	0
		m	143	5	11	7	8	15	8	11	11	9	11	8	3	6	8	13	9	0
		ž	141	7	7	7	7	6	6	11	13	6	9	8	5	12	5	14	18	0
	Mikulčići	sv.	105	8	7	3	3	4	8	4	14	7	4	5	6	12	7	5	8	0
		m	55	4	4	1	1	2	3	2	9	6	2	3	2	7	3	2	4	0
		ž	50	4	3	2	2	2	5	2	5	1	2	2	4	5	4	3	4	0
	Močići	sv.	381	23	23	24	24	36	28	25	28	28	28	20	15	21	22	20	13	3
		m	183	16	10	13	4	19	17	13	12	13	11	11	10	11	8	9	5	1
		ž	198	7	13	11	20	17	11	12	16	15	17	9	5	10	14	11	8	2
	Molunat	sv.	217	14	15	12	19	16	13	14	7	18	17	13	11	11	11	11	13	2
		m	111	6	12	4	11	5	8	6	5	6	9	7	9	5	7	8	3	-
		ž	106	8	3	8	8	11	5	8	2	12	8	6	2	6	4	3	10	2
	Poljice	sv.	81	6	4	2	3	6	10	5	6	3	1	4	5	5	5	5	11	0
		m	43	2	4	2	2	2	6	4	3	3	0	1	2	1	2	4	5	0
		ž	38	4	0	0	1	4	4	1	3	0	1	3	3	4	3	1	6	0
	Popovići	sv.	249	15	17	17	12	12	10	18	22	19	16	10	9	11	14	16	31	0
		m	119	8	10	10	6	8	3	8	10	13	8	3	4	5	7	5	11	0
		ž	130	7	7	7	6	4	7	10	12	6	8	7	5	6	7	11	20	0
	Radovčići	sv.	228	17	16	11	11	12	9	21	20	14	9	14	9	8	14	14	27	2
		m	106	10	6	4	5	8	2	9	11	10	6	6	4	4	3	6	10	2
		ž	122	7	10	7	6	4	7	12	9	4	3	8	5	4	11	8	17	0
Vitaljina	sv.	242	11	8	14	15	15	16	11	15	14	12	19	18	22	19	10	23	0	
	m	122	9	4	9	8	2	5	6	8	8	8	6	11	14	8	6	10	0	
	ž	120	2	4	5	7	13	11	5	7	6	4	13	7	8	11	4	13	0	

Tablica 9/3. dio: Stanovništvo prema spolu i starosti, po naseljima, popis 2001.

Stanovništvo prema spolu i starosti, popis 2001.																				
Konavle	Naselja	spol	ukupno	godine starosti																nepozn.
				0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75 i više	
		sv.	8.250	467	488	501	562	603	532	557	542	565	635	512	377	452	413	434	580	30
		m	4.099	246	260	246	294	338	291	264	270	287	321	263	194	214	190	193	212	16
		ž	4.151	221	228	255	268	265	241	293	272	278	314	249	183	238	223	241	368	14
Konavosko polje/ gornja banda		sv.	2.858	157	173	183	186	198	171	193	181	205	207	148	113	146	173	170	240	14
		m	1.418	81	83	90	100	111	99	97	88	106	112	77	53	67	77	73	94	10
		ž	1.440	76	90	78	86	87	72	96	93	99	95	71	60	79	96	97	146	4
Drvenik		sv.	70	6	5	5	6	2	7	6	5	5	1	3	3	3	6	2	2	3
		m	32	3	3	2	2	0	2	5	1	2	1	2	0	0	4	1	2	2
		ž	38	3	2	3	4	2	5	1	4	3	0	1	3	3	2	1	0	1
Dubravka		sv.	265	16	18	15	19	20	22	13	18	18	18	7	11	12	11	23	21	3
		m	135	5	9	8	11	11	12	8	9	10	12	2	9	5	3	9	9	3
		ž	130	11	9	7	8	9	10	5	9	8	6	5	2	7	8	14	12	0
Dunave		sv.	173	4	15	8	9	9	11	9	17	9	10	2	13	12	15	21	0	
		m	85	2	9	5	7	4	6	3	5	9	4	8	2	3	4	7	7	0
		ž	88	2	6	3	2	5	3	8	4	8	5	2	0	10	8	8	14	0
Gabriji		sv.	160	6	5	17	16	14	11	6	13	10	14	12	4	7	13	5	6	1
		m	80	4	1	7	9	9	6	4	6	4	9	6	1	3	7	2	2	0
		ž	80	2	4	10	7	5	5	2	7	6	5	6	3	4	6	3	4	1
Gruda		sv.	753	39	42	55	55	66	36	34	45	60	65	38	30	36	42	37	71	2
		m	359	19	15	28	32	30	25	15	24	26	34	20	18	17	14	16	24	2
		ž	394	20	27	27	23	36	11	19	21	34	31	18	12	19	28	21	47	0
Lovorno		sv.	160	11	6	7	6	6	9	21	13	12	14	8	9	6	14	10	8	0
		m	89	8	3	4	3	4	5	13	8	7	10	5	2	3	5	3	6	0
		ž	71	3	3	3	3	2	4	8	5	5	4	3	7	3	9	7	2	0
Ljuta		sv.	192	11	9	15	7	8	10	17	15	14	6	11	9	15	14	12	19	0
		m	96	7	4	9	3	5	5	7	7	11	3	4	2	9	6	5	9	0
		ž	96	4	5	6	4	3	5	10	8	3	3	7	7	6	8	7	10	0
Mihanići		sv.	106	1	4	3	5	13	7	5	3	8	11	9	6	5	7	4	14	1
		m	55	1	3	2	2	11	3	1	0	5	2	6	4	2	4	2	7	0
		ž	51	0	1	1	3	2	4	4	3	3	9	3	2	3	3	2	7	1
Palje Brdo		sv.	150	10	8	15	15	8	6	8	9	13	15	6	6	5	4	10	12	0
		m	71	6	4	6	4	4	2	3	4	7	9	2	4	4	1	4	7	0
		ž	79	4	4	9	11	4	4	5	5	6	6	4	2	1	3	6	5	0
Pločice		sv.	95	2	1	6	5	3	5	9	8	5	7	5	6	4	10	11	8	0
		m	43	1	0	3	3	2	4	6	3	2	3	2	2	1	6	2	3	0
		ž	52	1	1	3	2	1	1	3	5	3	4	3	4	3	4	9	5	0
Pridvorje		sv.	255	20	23	11	15	12	14	34	15	14	13	7	8	18	15	16	18	2
		m	124	9	9	6	11	6	8	14	10	8	8	5	0	7	11	6	5	1
		ž	131	11	14	5	4	6	6	20	5	6	5	2	8	11	4	10	13	1
Uskoplje		sv.	124	1	7	11	13	11	9	3	6	8	14	11	4	6	4	5	10	1
		m	66	1	4	5	6	8	6	1	2	2	6	9	2	5	2	2	4	1
		ž	58	0	3	6	7	3	3	2	4	6	8	2	2	1	2	3	6	0
Vodovađa		sv.	212	19	15	8	8	20	17	15	10	16	14	15	5	9	14	10	16	1
		m	111	8	9	3	4	14	12	11	1	9	9	5	4	3	7	7	4	1
		ž	101	11	6	5	4	6	5	4	9	7	5	10	1	6	7	3	12	0
Zastolje		sv.	143	11	15	7	7	6	9	11	12	5	6	6	10	7	7	10	14	0
		m	72	7	10	2	3	3	3	6	8	4	2	1	3	5	3	7	5	0
		ž	71	4	5	5	4	3	6	5	4	1	4	5	7	2	4	3	9	0

**Tablica 9/4. dio: Stanovništvo prema spolu i starosti, po naseljima, popis 2001.**

Stanovništvo prema spolu i starosti, popis 2001.																				
Konavle	Naselja	spol	ukupno	godine starosti																nepozn.
				0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75 i više	
		sv.	8.250	467	488	501	562	603	532	557	542	565	635	512	377	452	413	434	580	30
		m	4.099	246	260	246	294	338	291	264	270	287	321	263	194	214	190	193	212	16
		ž	4.151	221	228	255	268	265	241	293	272	278	314	249	183	238	223	241	368	14
brdska naselja		sv.	242	9	10	14	22	8	10	16	14	12	29	12	9	21	14	18	23	1
		m	130	6	5	5	14	5	6	7	9	8	16	7	5	9	7	10	10	1
		ž	112	3	5	9	8	3	4	9	5	4	13	5	4	12	7	8	13	0
Brotnice		sv.	34	3	1	5	3	1	0	3	2	1	4	1	2	3	0	2	3	0
		m	17	3	0	2	2	0	0	1	0	1	2	1	2	1	0	1	1	0
		ž	17	0	1	3	1	1	0	2	2	0	2	0	0	2	0	1	2	0
Duba Konavoska		sv.	75	3	5	3	9	3	5	5	3	4	8	7	2	6	2	5	5	0
		m	38	2	3	1	5	1	4	1	1	2	5	4	0	3	1	3	2	0
		ž	37	1	2	2	4	2	1	4	2	2	3	3	2	3	1	2	3	0
Jasenice		sv.	22	0	1	0	2	1	1	1	1	0	3	3	3	2	2	0	2	0
		m	13	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	2	2	2	0	0	0
		ž	9	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	2	1	0	0	0	2	0
Kuna Konavoska		sv.	30	0	0	1	1	0	0	2	4	2	1	1	0	3	3	4	7	1
		m	18	0	0	0	1	0	0	2	4	1	1	1	0	0	1	2	4	1
		ž	12	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	3	2	2	3	0
Stravča		sv.	57	1	2	2	6	3	3	3	2	2	11	0	2	5	5	6	4	0
		m	34	0	1	1	5	3	2	2	1	2	7	0	1	2	2	3	2	0
		ž	23	1	1	1	1	0	1	1	1	0	4	0	1	3	3	3	2	0
Šilješki		sv.	24	2	1	3	1	0	1	2	2	3	2	0	0	2	2	1	2	0
		m	10	1	0	1	0	0	0	0	2	2	0	0	0	1	1	1	1	0
		ž	14	1	1	2	1	0	1	2	0	1	2	0	0	1	1	0	1	0

**Tablica 10: Stanovništvo prema spolu i starosti, po karakterističnim područjima, popis 2001.**

	spol	ukupno	godine starosti																
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75<	nepozn.
<b>Konavle</b>	sv.	8.250	467	488	501	562	603	532	557	542	565	635	512	377	452	413	434	580	30
		100%	5,66%	5,92%	6,07%	6,81%	7,31%	6,45%	6,75%	6,57%	6,85%	7,70%	6,21%	4,57%	5,48%	5,01%	5,26%	7,03%	0,36%
	m	4.099	246	260	246	294	338	291	264	270	287	321	263	194	214	190	193	212	16
		100%	6,00%	6,34%	6,00%	7,17%	8,25%	7,10%	6,44%	6,59%	7,00%	7,83%	6,42%	4,73%	5,22%	4,64%	4,71%	5,17%	0,39%
	ž	4.151	221	228	255	268	265	241	293	272	278	314	249	183	238	223	241	368	14
	100%	5,32%	5,49%	6,14%	6,46%	6,38%	5,81%	7,06%	6,55%	6,70%	7,56%	6,00%	4,41%	5,73%	5,37%	5,81%	8,87%	0,34%	
<b>grad/naselje</b>	sv.	2.415	139	136	156	182	219	186	166	146	169	209	203	125	119	77	76	104	3
		100%	5,76%	5,63%	6,46%	7,54%	9,07%	7,70%	6,87%	6,05%	7,00%	8,65%	8,41%	5,18%	4,93%	3,19%	3,15%	4,31%	0,12%
	m	1.197	70	78	76	96	129	104	70	74	73	100	106	70	55	39	27	29	1
		100%	5,85%	6,52%	6,35%	8,02%	10,78%	8,69%	5,85%	6,18%	6,10%	8,35%	8,86%	5,85%	4,59%	3,26%	2,26%	2,42%	0,08%
	ž	1.218	69	58	80	86	90	82	96	72	96	109	97	55	64	38	49	75	2
	100%	5,67%	4,76%	6,57%	7,06%	7,39%	6,73%	7,88%	5,91%	7,88%	8,95%	7,96%	4,52%	5,25%	3,12%	4,02%	6,16%	0,16%	
<b>obalno područje/ donja banda</b>	sv.	2.735	162	169	148	172	178	165	182	201	179	190	149	130	166	149	170	213	12
		100%	5,92%	6,18%	5,41%	6,29%	6,51%	6,03%	6,65%	7,35%	6,54%	6,95%	5,45%	4,75%	6,07%	5,45%	6,22%	7,79%	0,44%
	m	1.354	89	94	75	84	93	82	90	99	100	93	73	66	83	67	83	79	4
		100%	6,57%	6,94%	5,54%	6,20%	6,87%	6,06%	6,65%	7,31%	7,39%	6,87%	5,39%	4,87%	6,13%	4,95%	6,13%	5,83%	0,30%
	ž	1.381	73	75	73	88	85	83	92	102	79	97	76	64	83	82	87	134	8
	100%	5,29%	5,43%	5,29%	6,37%	6,15%	6,01%	6,66%	7,39%	5,72%	7,02%	5,50%	4,63%	6,01%	5,94%	6,30%	9,70%	0,58%	
<b>Konavosko polje/ gornja banda</b>	sv.	2.858	157	173	183	186	198	171	193	181	205	207	148	113	146	173	170	240	14
		100%	5,49%	6,05%	6,40%	6,51%	6,93%	5,98%	6,75%	6,33%	7,17%	7,24%	5,18%	3,95%	5,11%	6,05%	5,95%	8,40%	0,49%
	m	1.418	81	83	90	100	111	99	97	88	106	112	77	53	67	77	73	94	10
		100%	5,71%	5,85%	6,35%	7,05%	7,83%	6,98%	6,84%	6,21%	7,48%	7,90%	5,43%	3,74%	4,72%	5,43%	5,15%	6,63%	0,71%
	ž	1.440	76	90	78	86	87	72	96	93	99	95	71	60	79	96	97	146	4
	100%	5,28%	6,25%	5,42%	5,97%	6,04%	5,00%	6,67%	6,46%	6,88%	6,60%	4,93%	4,17%	5,49%	6,67%	6,74%	10,14%	0,28%	
<b>brdska naselja</b>	sv.	242	9	10	14	22	8	10	16	14	12	29	12	9	21	14	18	23	1
		100%	3,72%	5,00%	5,79%	9,09%	3,31%	4,13%	6,61%	5,79%	4,96%	11,98%	4,96%	3,72%	8,68%	5,79%	7,44%	9,50%	0,41%
	m	130	6	5	5	14	5	6	7	9	8	16	7	5	9	7	10	10	1
		100%	4,62%	3,85%	3,85%	10,77%	3,85%	4,62%	5,38%	6,92%	6,15%	12,31%	5,38%	3,85%	6,92%	5,38%	7,69%	7,69%	0,77%
	ž	112	3	5	9	8	3	4	9	5	4	13	5	4	12	7	8	13	0
	100%	2,68%	4,46%	8,04%	7,14%	2,68%	3,57%	8,04%	4,46%	3,57%	11,61%	4,46%	3,57%	10,71%	6,25%	7,14%	11,61%	0,00%	

Tablica 11/1. dio: Stanovništvo prema migracijskim obilježjima, popis 2001.

Stanovništvo prema migracijskim obilježjima, popis 2001.													
	spol	ukupan broj stanovnika	od rođenja u istom naselju	doseljeno u naselje stanovanja									
				svoga	iz drugog naselja istog grada/općine	iz drugog grada/općine iste županije	iz druge županije	iz inozemstva				nepoznato	
								svoga	od toga				
									Bosne i Hercegovine	Makedonije	Slovenije		SRJ
Konavle	sv.	8.250	4.746	3.501	1.485	779	292	924	720	10	14	129	21
	m	4.099	2.966	1.132	379	272	122	347	262	5	4	54	12
	ž	4.151	1.780	2.369	1.106	507	170	577	458	5	10	75	9
grad/naselje	sv.	2.415	927	1.488	474	382	155	473	362	10	9	65	4
	m	1.197	508	689	236	157	71	222	168	5	3	32	3
	ž	1.218	419	799	238	225	84	251	194	5	6	33	1
Cavtat	sv.	2.015	787	1.228	368	329	133	396	296	8	9	60	2
	m	998	428	570	183	138	61	187	137	3	3	31	1
	ž	1.017	359	658	185	191	72	209	159	5	6	29	1
Zvekovica	sv.	400	140	260	106	53	22	77	66	2	0	5	2
	m	199	80	119	53	19	10	35	31	2	0	1	2
	ž	201	60	141	53	34	12	42	35	0	0	4	0



Tablica 11/2. dio: Stanovništvo prema migracijskim obilježjima, popis 2001.

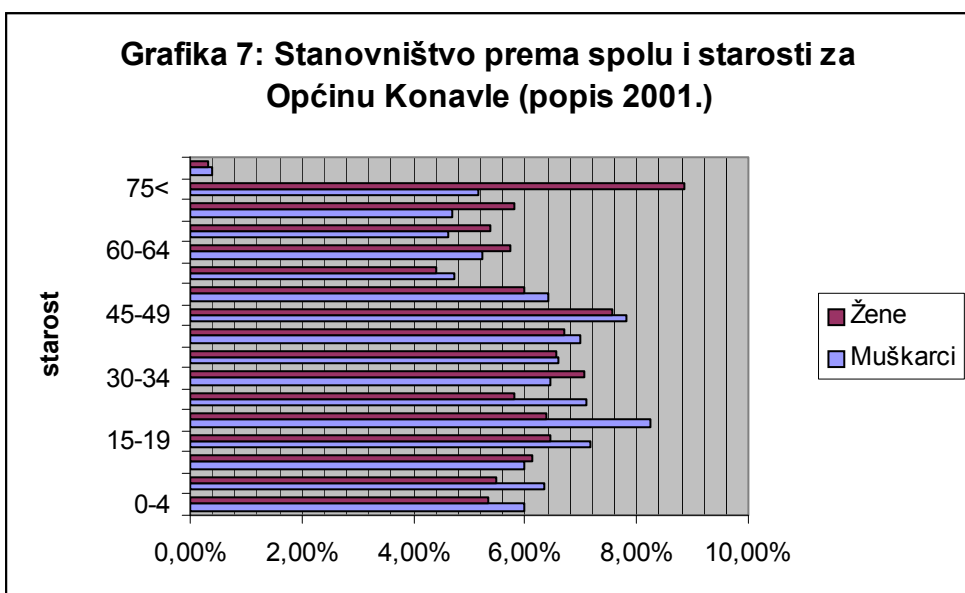
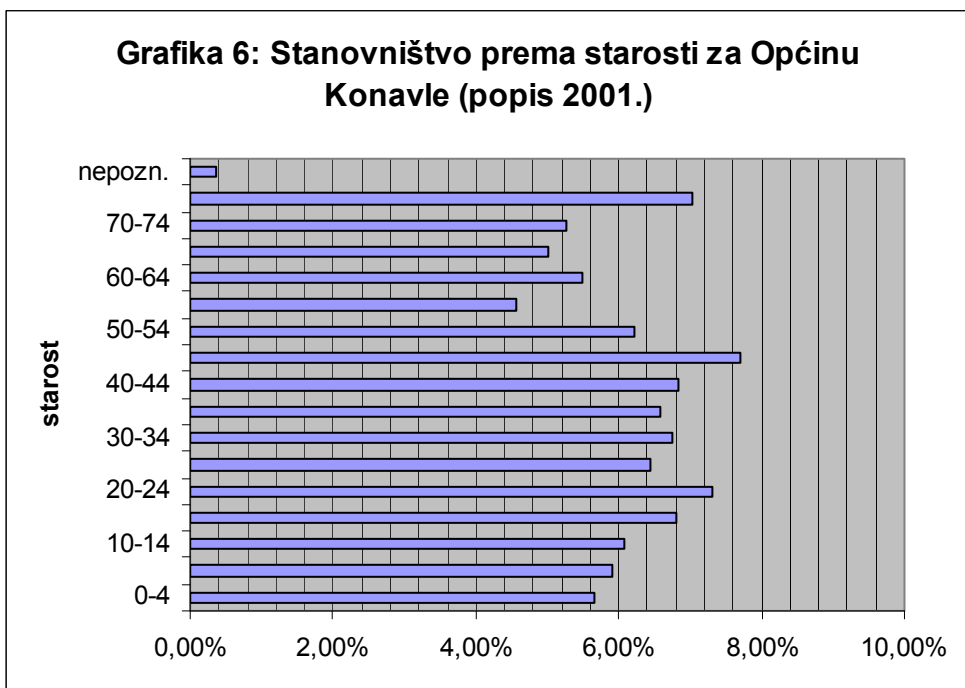
Stanovništvo prema migracijskim obilježjima, popis 2001.													
	spol	ukupan broj stanovnika	od rođenja u istom naselju	doseljeno u naselje stanovanja									
				svega	iz drugog naselja istog grada/općine	iz drugog grada/općine iste županije	iz druge županije	iz inozemstva					
								svega	Bosne i Hercegovine	Makedonije	Slovenije	SRJ	nepoznato
Konavle	sv.	8.250	4.746	3.501	1.485	779	292	924	720	10	14	129	21
	m	4.099	2.966	1.132	379	272	122	347	262	5	4	54	12
	ž	4.151	1.780	2.369	1.106	507	170	577	458	5	10	75	9
obalno područje/ donja banda	sv.	2.735	1.706	1.026	474	230	82	233	173	0	2	42	7
	m	1.354	1.085	268	80	73	33	78	56	0	0	15	4
	ž	1.381	621	758	394	157	49	155	117	0	2	27	3
Čilipi	sv.	838	501	337	106	82	46	101	81	0	1	17	2
	m	418	311	107	11	31	23	41	31	0	0	10	1
	ž	420	190	230	95	51	23	60	50	0	1	7	1
Đurinići	sv.	110	81	29	11	8	4	6	1	0	0	5	0
	m	54	50	4	0	3	1	0	0	0	0	0	0
	ž	56	31	25	11	5	3	6	1	0	0	5	0
Komaji	sv.	284	196	88	55	17	4	12	7	0	0	1	0
	m	143	133	10	2	1	1	6	2	0	0	1	0
	ž	141	63	78	53	16	3	6	5	0	0	-	0
Mikulići	sv.	105	69	36	19	8	4	5	2	0	0	2	0
	m	55	49	6	1	2	2	1	0	0	0	-	0
	ž	50	20	30	18	6	2	4	2	0	0	2	0
Močići	sv.	381	205	173	77	40	12	43	33	0	0	3	1
	m	183	130	52	20	14	5	13	10	0	0	1	0
	ž	198	75	121	57	26	7	30	23	0	0	2	1
Molunat	sv.	217	93	124	90	25	3	6	1	0	0	3	0
	m	111	57	54	38	11	1	4	1	0	0	2	0
	ž	106	36	70	52	14	2	2	0	0	0	1	0
Poljice	sv.	81	57	24	11	8	0	5	5	0	0	0	0
	m	43	42	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
	ž	38	15	23	11	7	0	5	5	0	0	0	0
Popovići	sv.	249	159	90	41	14	1	33	30	0	1	2	1
	m	119	100	19	2	4	0	12	12	0	0	0	1
	ž	130	59	71	39	10	1	21	18	0	1	2	0
Radovčići	sv.	228	153	75	51	17	1	4	3	0	0	1	2
	m	106	95	11	6	3	0	0	0	0	0	0	2
	ž	122	58	64	45	14	1	4	3	0	0	1	0
Vitaljina	sv.	242	192	50	13	11	7	18	10	0	0	8	1
	m	122	118	4	0	3	0	1	0	0	0	1	0
	ž	120	74	46	13	8	7	17	10	0	0	7	1

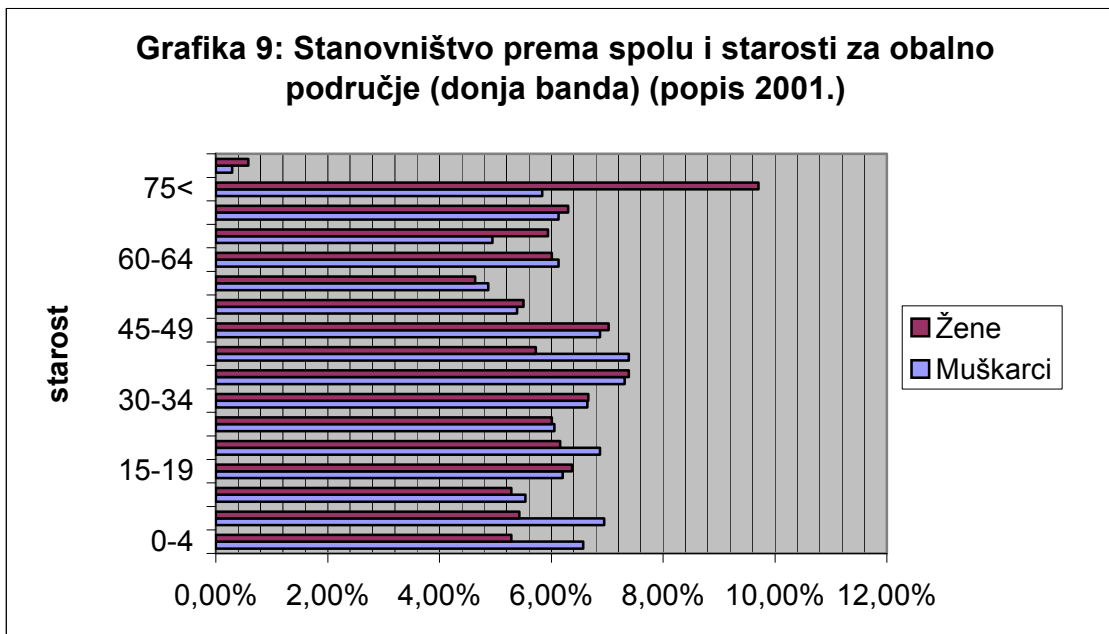
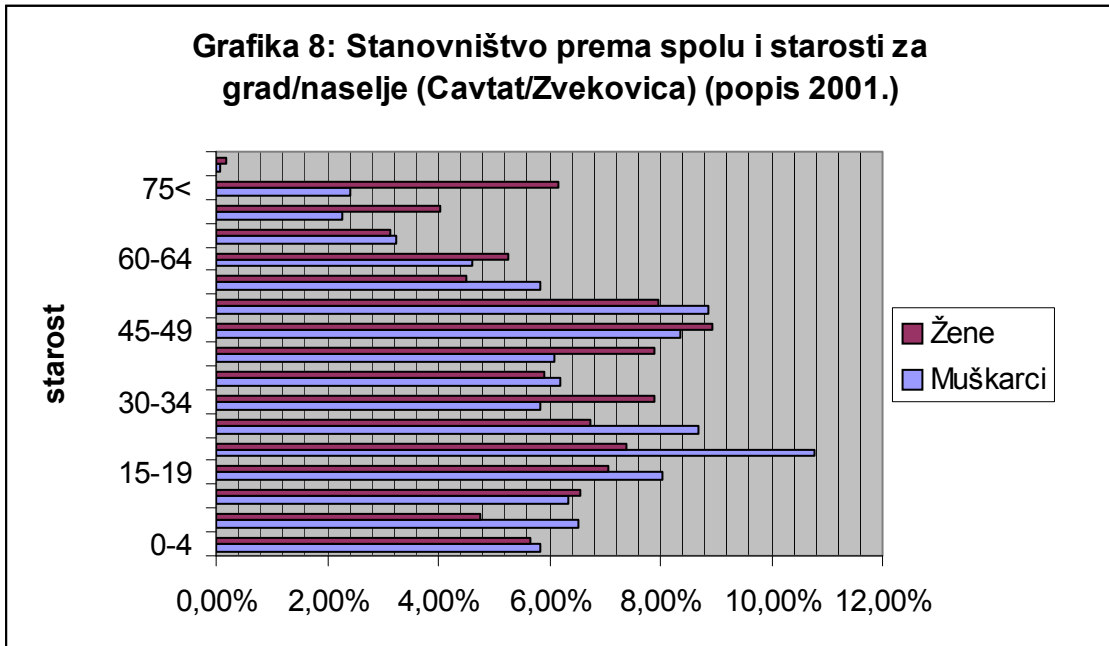
Tablica 11/3. dio: Stanovništvo prema migracijskim obilježjima, popis 2001.

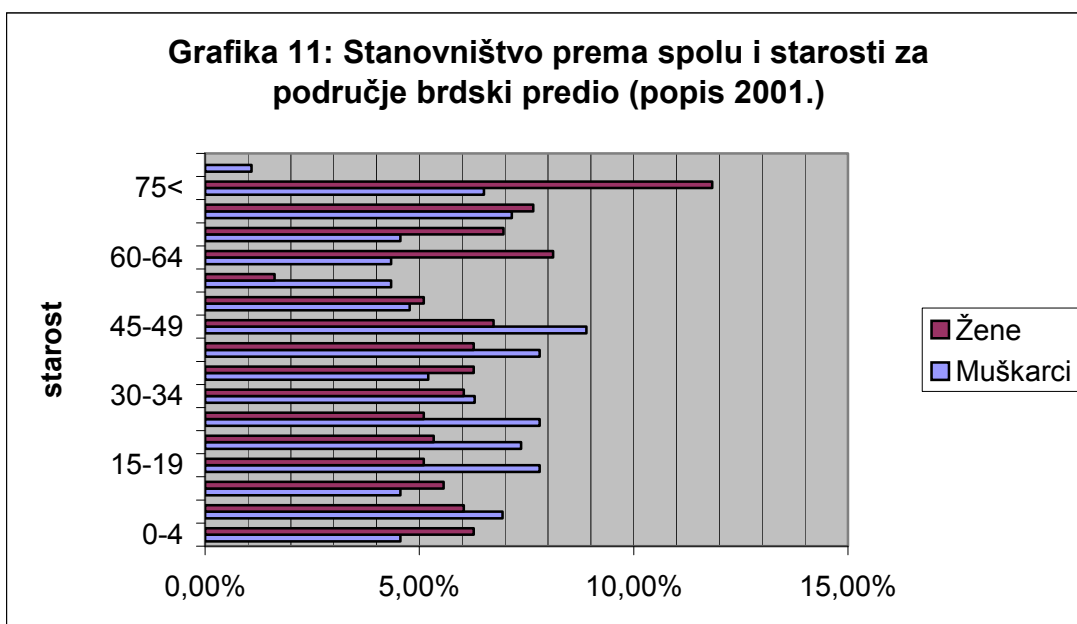
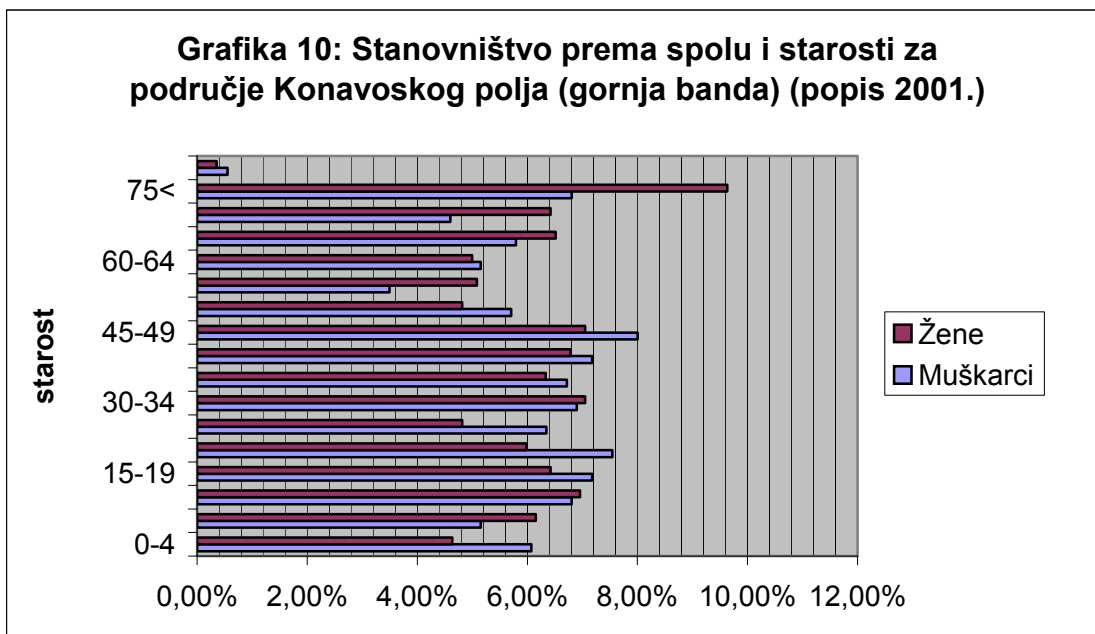
Stanovništvo prema migracijskim obilježjima, popis 2001.													
	spol	ukupan broj stanovnika	od rođenja u istom naselju	doseljeno u naselje stanovanja									
				svoga	iz drugog naselja istog grada/općine	iz drugog grada/općine iste županije	iz druge županije	svoga	iz inozemstva				nepoznato
									Bosne i Hercegovine	Makedonije	Slovenije	SRJ	
Konavle	sv.	8.250	4.746	3.501	1.485	779	292	924	720	10	14	129	21
	m	4.099	2.966	1.132	379	272	122	347	262	5	4	54	12
	ž	4.151	1.780	2.369	1.106	507	170	577	458	5	10	75	9
Konavosko polje/ gornja banda	sv.	2.858	1.927	931	505	160	54	203	171	0	3	22	9
	m	1.418	1.247	171	63	39	18	47	38	0	1	7	4
	ž	1.440	680	760	442	121	36	156	133	0	2	15	5
Drvenik	sv.	70	44	26	9	6	0	11	11	0	0	0	0
	m	32	26	6	0	1	0	5	5	0	0	0	0
	ž	38	18	20	9	5	0	6	6	0	0	0	0
Dubravka	sv.	265	199	66	36	13	4	13	12	0	0	1	0
	m	135	128	7	0	4	2	1	1	0	0	0	0
	ž	130	71	59	36	9	2	12	11	0	0	1	0
Dunave	sv.	173	117	56	40	9	1	6	6	0	0	0	0
	m	85	78	7	0	5	1	1	1	0	0	0	0
	ž	88	39	49	40	4	0	5	5	0	0	0	0
Gabrili	sv.	160	106	54	21	13	4	16	16	0	0	0	0
	m	80	69	11	1	4	1	5	5	0	0	0	0
	ž	80	37	43	20	9	3	11	11	0	0	0	0
Gruda	sv.	753	454	299	163	48	22	58	45	0	1	8	8
	m	359	280	79	37	12	7	19	15	0	0	3	4
	ž	394	174	220	126	36	15	39	30	0	1	5	4
Lovorno	sv.	160	120	40	22	6	2	10	6	0	0	4	0
	m	89	85	4	2	0	1	1	1	0	0	0	0
	ž	71	35	36	20	6	1	9	5	0	0	4	0
Ljuta	sv.	192	123	69	48	9	3	8	7	0	0	0	1
	m	96	86	10	7	3	0	0	0	0	0	0	0
	ž	96	37	59	41	6	3	8	7	0	0	0	1
Mihanići	sv.	106	74	32	15	5	2	10	10	0	0	0	0
	m	55	48	7	1	2	0	4	4	0	0	0	0
	ž	51	26	25	14	3	2	6	6	0	0	0	0
Palje Brdo	sv.	150	102	48	22	7	4	15	10	0	2	3	0
	m	71	63	8	2	2	2	2	0	0	1	1	0
	ž	79	39	40	20	5	2	13	10	0	1	2	0
Pločice	sv.	95	61	34	17	9	1	7	6	0	0	1	0
	m	43	38	5	1	1	1	2	1	0	0	1	0
	ž	52	23	29	16	8	0	5	5	0	0	0	0
Pridvorje	sv.	255	190	65	33	13	5	14	13	0	0	1	0
	m	124	115	9	3	3	1	2	2	0	0	0	0
	ž	131	75	56	30	10	4	12	11	0	0	1	0
Uskoplje	sv.	124	81	43	25	5	2	11	9	0	0	2	0
	m	66	53	13	7	0	2	4	2	0	0	2	0
	ž	58	28	30	18	5	0	7	7	0	0	0	0
Vodovača	sv.	212	157	55	27	9	3	16	12	0	0	2	0
	m	111	109	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0
	ž	101	48	53	26	8	3	16	12	0	0	2	0
Zastolje	sv.	143	99	44	27	8	1	8	8	0	0	0	0
	m	72	69	3	1	1	0	1	1	0	0	0	0
	ž	71	30	41	26	7	1	7	7	0	0	0	0

Tablica 11/4. dio: Stanovništvo prema migracijskim obilježjima, popis 2001.

Stanovništvo prema migracijskim obilježjima, popis 2001.													
	spol	ukupan broj stanovnika	od rođenja u istom naselju	dospeljeno u naselje stanovanja									
				svoga	iz drugog naselja istog grada/općine	iz drugog grada/općine iste županije	iz druge županije	iz inozemstva					nepoznato
								svoga	od toga				
									Bosne i Hercegovine	Makedonije	Slovenije	SRJ	
Konavle	sv.	8.250	4.746	3.501	1.485	779	292	924	720	10	14	129	21
	m	4.099	2.966	1.132	379	272	122	347	262	5	4	54	12
	ž	4.151	1.780	2.369	1.106	507	170	577	458	5	10	75	9
brdska naselja	sv.	242	186	56	32	7	1	15	14	0	0	0	1
	m	130	126	4	0	3	0	0	0	0	0	0	1
	ž	112	60	52	32	4	1	15	14	0	0	0	0
Brotnice	sv.	34	27	7	7	0	0	0	0	0	0	0	0
	m	17	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ž	17	10	7	7	0	0	0	0	0	0	0	0
Duba Konavoska	sv.	75	59	16	7	5	0	4	4	0	0	0	0
	m	38	36	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0
	ž	37	23	14	7	3	0	4	4	0	0	0	0
Jasenice	sv.	22	15	7	4	1	1	1	1	0	0	0	0
	m	13	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ž	9	2	7	4	1	1	1	1	0	0	0	0
Kuna Konavoska	sv.	30	27	3	0	0	0	3	3	0	0	0	0
	m	18	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ž	12	9	3	0	0	0	3	3	0	0	0	0
Stravča	sv.	57	40	17	12	1	0	4	4	0	0	0	0
	m	34	33	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
	ž	23	7	16	12	0	0	4	4	0	0	0	0
Šilješki	sv.	24	18	6	2	0	0	3	2	0	0	0	1
	m	10	9	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	ž	14	9	5	2	0	0	3	2	0	0	0	0







## 1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke

### 1.1.2.1. Zemljopisna obilježja

#### a) *Geoprometne značajke područja*

Ime Konavle potječe iz antike i u vezi je s prvim pokušajima melioracije (obrana poljskih površina od poplava). Konavle su prostorno širi pojam od istoimenog polja. Konavle su izdužene od Plata na sjeverozapadu i pružaju se dinarskim pravcem od Oštrog rta u vanjskoj Boki na jugoistoku. Pojas višeg hercegovačkog krša zatvara ih sa sjevera, na sjeveroistoku odvaja ih Grapski jarak od Orjena (1.895m). Prema Boki kotorskoj Konavle završavaju na hrvatsko-crnogorskoj granici, koja je povučena topografsko-hidrološkim razvođem između rječica Ljute i Sutorine. Izdužene Konavle u dinarskom pravcu su dio litoralnog prometnog koridora od dubrovačkog priobalja do Boke kotorske.

Rubni položaj Konavala, određen državnim granicama, nije razvojno ograničenje Općine Konavle, obzirom na geoprometnu značajku litoralnog prometnog koridora "označenog" nizom polja koji prirodno spajaju područje Konavala sa Boka Kotorskim zaljevom i to preko Vitaljine do uvale Cipavica, a preko Sutorine do Topaljskog zaljeva.

Prostor Općine Konavle, kao granično područje Republike Hrvatske s Republikom Crnom Gorom, je do danas geoprometne značajke područja valorizirao kroz slijedeće prometne sustave:

- Cestovni promet (tri granična cestovna prijelaza - ostali prijelazi),
- Pomorski promet - međunarodnim i međudržavni graničnim sezonskim pomorskim prijelazom II. kategorije (morska luka Cavtat za javni promet – osobiti međunarodni značaj) i
- Zračni promet međunarodnim stalnim graničnim prijelazom I. kategorije (Zračna luka Dubrovnik).

#### b) *Klimatska obilježja područja*

Dubrovačko primorje ima sve osobine ugodne mediteranske klime s naglašenim dugim, mirnim, toplim, suhim i vedrim ljetima, a kratkim, blagim i vlažnim zimama, te toplijim i vlažnijim jesenima od proljeća. To područje pripada među najpogodnije predjele našeg primorja i Sredozemlja uopće. (Geografija SR Hrvatske-Južno Hrvatsko primorje; 1974; s. 204)

Kod područja Konavala neznatno modificirana sredozemna klima s višim jesenskim nego proljetnim temperaturama odraz je specifičnog kontaktnog položaja između pučine Jadrana i Orjenskog masiva u neposrednom zaleđu uz slijedeće osnovne karakteristike meteoroloških parametara:

- Temperatura zraka kreće se od srednje siječanjske temperature 9,0°C do srednje srpanjske temperature 24,6°C, dok se najviše godišnje

temperature javljaju ljeti do 34,0°C, a najniže godišnje temperature zimi pod utjecajem jake bure i do -7,0°C.

- Padaline u Konavlima se javljaju najčešće u obliku kiše sa srednjom količinom od 1.484mm. Oskudica vlage u toplo doba godine je nepovoljno obilježje klime ovog kraja, dok su studeni i prosinac pretežito kišoviti mjeseci.
- Konavle su također vjetrovit kraj s prosječnih 313 vjetrovitih dana, a prosječna učestalost dominantnih vjetrova iznosi: jugo do 30%, bura do 29%, maestral do 24% i levant do 15%.
- Nastup bure je često nagao, temperatura zraka i relativna vlažnost zraka se naglo smanjuju, a vidljivost obično dobra.
- Jugo počinje postepeno, a relativna vlažnost zraka raste, dok su oborine češće i obilnije za vrijeme slabog i umjerenog juga nego za jakog do olujnog juga.
- Maestral je tipičan vjetar za ljetno razdoblje i svojim učinkom čini uz obalu podnevne ljetne vrućine srpnja i kolovoza manjima.
- Klimatske karakteristike Konavala uvjetovane su južnim položajem, izloženošću otvorenom moru, a zaklonjenošću od zaleđa. Maritimni utjecaji odražavaju se u višim temperaturama, manjim temperaturnim kolebanjima, nešto većoj količini padalina, kišovitijim jesenima od proljeća te prevladavanju maritimnih vjetrova. Kontinentalni utjecaji su slabi, a zastupani su povremenim prodorima hladnih vjetrova iz zaleđa.
- Klima je veoma pogodna za razvoj turizma. U toplo doba godine Konavle su ugodne ili samo malo sparne, dok je hladno doba godine blago pro hladno ili svježije. To je izrazito sunčano područje sa više od 120 vedrih dana.

### c) **Geološka osnova**

Konavle su krški kraj sastavljen uglavnom iz karbonatnih stijena (vapnenci i dolomiti) na kojima se nalaze krški oblici – jame, pećine, škrape, ponikve, zaravni. Poslije karbonatnih stijena prema rasprostranjenosti dolazi fliš (nepropusne stijene), odnosno naplavni pokrov ili rastresito tlo. Glavnina rastresitog materijala karakteristična je za prostor Konavoskog polja.

Konavle, koje pripada Dubrovačkom području, geološki je veoma pomno istraženo (brojnim regionalnim ili detaljnim lokalnim istraživanjima). Ustanovila se prisutnost sedimenata trijasa, jure, krede, tercijsara i kvartara.

#### **Trijas**

Gornje trijasko naslage predstavljene su dolomitima sa rijetkim proslojcima vapnenca. Dolomiti su masivni do bankoviti, rjeđe uslojeni do pločasti. Prema tektonskom položaju čine navlaku visokog krša i mogu se pratiti od Slivnog Ravnog preko zaleđa



Dubrovačkog primorja, Trstenog, Zatona, Komolca, zaleđa Župe dubrovačke, Uskoplja do Ljute u Konavlima. Propusnost ovih naslaga je različita, što ovisi o stupnju okršenosti i izlomljenosti te su u cjelini ocijenjene kao djelomično propusne.

#### **Jura**

Malm je razvijen u više facijesa. Stariji dio naslaga je propustan, dok je mlađi djelomično propustan. Ove naslage nalazimo uz južni rub doline Neretve, te od Kuta u smjeru jugoistoka preko Točionika, zaleđa Slanog, Omble, Ivanjice do zaleđa Plata. Razvijene su u kraškom zaleđu Konavala i na brdskom masivu istočno od Dubravke.

#### **Kreda**

U zoni visokog krša donju kredu nalazimo na području između Kuta (dolina Neretve) i zaleđa Slanog, te u karbonatnom zaleđu Konavala. Donjokredne naslage djelomično su propusne u donjem dijelu, odnosno djelomično nepropusne do propusne u gornjem dijelu.

Gornja kreda je predstavljena vapnenačko dolomitnom izmjenom. Pretežito je razvijena uzduž priobalnog pojasa, na Pelješcu i na otocima. U području Konavala razvijeni su pločasti vapnenci s proslojcima dolomita, koji prelaze u laporovite vapnence i lapor.

#### **Tercijar**

Sedimenti tercijara razvijeni su u većem dijelu para-autohtona, na potezu Malostonski kanal - uvala Slano - uvala Zaton - Rijeka dubrovačka - Župa dubrovačka - Konavle.

#### **Kvartar**

Para-autohton obuhvaća priobalni pojas do čela navlake visokog krša (kvartarne naplavine i crvenica nalaze se u središnjem dijelu Konavala, kao kriško polje). Izgrađen je od vapnenca i dolomita krede, te vapnenca i fliša eocena. Osnovne karakteristike su bore i reverzni rasjedi. Flišne naslage imaju ulogu potpune (Konavle, Rijeka dubrovačka, Zaton) do nepotpune, viseće barijere (sjeverozapadno područje Stona). Značajni su dijagonalni i poprečni rasjedi koji su uvjetovali pojavu jakih vrela (Ljuta, Ombla itd.).

### **Stručno geološko-sedimentološko-balneološko mišljenje o potrebi valorizacije peloidnog ležišta Tiha u Cavtatu-Općina Konavle**

S geološkog stajališta peloidi predstavljaju rahli, koloidni, vlažni, sitnozrnati sediment, nastao složenim fizičko-kemijskim prirodnim procesima pri razgradnji organskih i neorganskih čestica. Ovakav muljeviti sediment razvija se u plitkim, poluzatvorenim vodenim sustavima, kao što su morske uvale, lagune, slana jezera, tj. Općenito u okolišima bogatijim termomineralnim sadržajem, kao što je današnji prostor uvale Tiha.

Uz obalu Jadranskog mora ovakve pojave zabilježene su u Hrvatskoj na nekoliko lokaliteta. Posebno su značajna nalazišta u području Karinskog mora, u okolini Nina, Makirine kod Šibenika, Špinuta kod Splita, Vela Luke na Korčuli.

Istočno od stare jezgre Cavtata smještena je uvala Tiha, koja se dijeli u dva kraka. U dnu južnog kraka smještena je riva s autobusnom postajom. Drugi krak uvale Tiha pruža se prema istoku. Ovaj dio uvale Tiha pruža se istok-zapad približno 150m duboko u kopno, s maksimalnom širinom u zapadnom dijelu približno 100m. Od krajnjeg istočnog dijela uvale dubina mora postupno raste po dužoj osi, da bi u najširem dijelu uvale iznosila maksimalno 70cm. U najvećem dijelu uvale, dubina mora ne prelazi 40cm. Unutar ovog pojasa smješteno je "tijelo" peloida, koje ima blago povijeni lečasti oblik. Po analogiji s drugim sličnim ležištima diljem Jadrana pretpostavlja se da prema zapadu i

središnjem dijelu uvale Tiha "tijelo" peloida ima najveću debljinu. Međutim, maksimalna debljina i ukupna količina peloida ne može se sa sigurnošću utvrditi bez detaljnog snimanja morfologije dna i plitkih istražnih bušotina.

Stvaranje peloida generirano je samom geološkom građom u neposrednom okruženju, te obiljem glinovito-pjeskovite frakcije koja je produkt mehaničko-kemijske razgradnje gornjokreditnih karbonatnih i eocenskih klastičnih stijena. K tomu, povremeni izvori bočate vode u neposrednom zaleđu trajno ispiru i donese u poluzatvorenu uvalu fine mineralne frakcije gline, praha i pijeska. Ove čestice pomiješane s organskim elementima u anoksičnim uvjetima zaštićene uvale omogućuju razvitak specifičnog biotopa. Isto tako, povišena temperatura i ograničena cirkulacija vode pospješuje razgradnju ostataka flore i faune u uvjetima povišene mineralizacije. Na taj način kroz dugi niz godina (nekoliko tisuća) stvaran je organski mulj s posebnim svojstvima, tzv. peloid.

#### **d) *Reljef***

U izgledu primorskog krškog prostora koji se nalazi između Konavoskog polja i Sutorine na sjeveroistoku i mora na jugozapadu, ističu se dva grebena (primorski i unutrašnji) i središnja udolina, koji su međusobno paralelni. Središnja udolina pruža se od sela Močića na sjeverozapadu sve do sela Vitaljine na jugoistoku, a sastoji se od niza udubljenja (polja) nastalih korozivnim procesima. Obala je duga, strma i kamenita, a mjestimično prelazi u pravi klif čija visina kod Poljica doseže čak 300m te je na jednom svom dijelu evidentirana kao geomorfološko-hidrografska rezervat Konavoske stijene.

Konavosko polje je udolina zatvorena sa svih strana, zauzima oko 75km<sup>2</sup> središnjeg prostora regije, a pruža se dinarskim smjerom (sjeverozapad-jugoistok) u dužini od 22km sa najvećom širinom od 6km. Granicu prema unutarnjem krševitom dijelu čini strmi odsjek koji se pruža iznad sela Obod na sjeverozapadu do sela Mrcine (u naselju Dubravka) na jugoistoku. Tu granica skače prema jugu visokim planinskim grebenom do mjesta Nagumanac odakle se granica nastavlja unutrašnjim primorskim grebenom prema sjeverozapadu sve do Župskog zaljeva.

Brdsko područje je viši unutarnji krševiti dio, na jugu ograničen gornjo-trijanskim dolomitnim odsjekom na jugu, Grapsko-Mrcinskim rasjedom na istoku i granicom prema Hercegovini na sjeveru. Ova cjelina zauzima oko 75km<sup>2</sup>. U fizionomiji ovog prostora jasno se ističu zapadni – niži dio čija se nadmorska visina kreće između 400-500m s nekoliko viših vrhova te istočni – viši dio čija se nadmorska visina kreće između 600-800m s nekoliko vrhova preko 1.000m. U ovom prostoru dominira Snježnica – najviši vrh u Konavlima (1.234m).

#### **e) *Vode***

Površinska mreža vrela i vodenih tokova na području Županije najprostranija je na flišnim stijenama u Konavlima.

Glavne tekućice su Ljuta i Konavočica koje teku od jugoistoka i Kopačica koja teče sa sjeverozapada. Ljuta je od navedenih jedina sa stalnim tokom hranjenim iz jakog krškog vrela na granici vapnenačko-flišnih stijena, dok

Konavočica i Kopačica imaju karakter bujica. Ove dvije rječice odvodnjavaju padalinske vode s fliških sedimenata, a u toplo doba godine znaju i presušiti.

Konavosko polje je izdužena krška dolina, smještena ispod Snježnice i Orjena na nadmorskoj visini od +45m.n.m. do +95m.n.m., dužine cca 22km, a širine 2,0–2,5km. Smjer pružanja polja je sjeverozapad–jugoistok od naselja Zvekovića na zapadu do zaseoka Karasovići na istoku.

Konavosko polje je sa svih strana zatvoreno krško polje, s viškom vode – oborina, i snažnom erozijom u izvanvegetacijskom (jesensko-zimskom razdoblju), a sušom i izrazitim manjkom vode u proljetno-ljetnom, dakle vegetacijskom razdoblju.

Konavosko polje obuhvaća slivno područje kojim teku vodotoci: Kopačica i Ljuta s pritokom Konavočicom putem kojih se skupljaju sve vode te se odvede do najniže točke polja. Na toj lokaciji se nalazi prirodni ponor, čiji je kapacitet procijenjen na 20m<sup>3</sup>/s, preko kojeg se voda s područja polja evakuira u more.

Osim prirodne veze s morem, za poboljšanje sustava odvodnje vode iz polja, 1958. godine izgrađen je odteretni tunel, kapaciteta cca 60m<sup>3</sup>/s, za evakuaciju velikih voda u jesensko-zimskom razdoblju iz Konavskog polja kojim se te muljevite vode s najniže točke polja najkraćim putem evakuiraju u more. Budući da je Konavosko polje zatvoreno, odvodnja prema Jadranskom moru obavlja se preko ponora, a za odvodnjavanje velikih voda naknadno je prokopan tunel.

Na kraju tunela planirana je izgradnja male hidroelektrane MHE "Konavle", a daljnje korištenje voda konavoskih vodotoka treba temeljiti na rješavanju sljedećeg problema koji je nastao izgradnjom tunela za odvodnju velikih voda:

Dio Konavskog polja koji se danas koristi za poljoprivrednu proizvodnju, ili za to ima uvjete, građen je iz tala na flišu, koja pokazuju izuzetnu sklonost eroziji. Svako reguliranje vodnih prilika na ovom području ne smije smetnuti s uma tu činjenicu, jer erozija je proces koji ugrožava i uništava tlo kao uvjetno obnovljivi resurs i osnovu za uzgoj bilja.

Na dijelu akvatorija oko ušća (izlaza) tunela u more danas, kod velikih proticaja kroz tunel, suspenzijom tla zamuljene vode pri otjecanju onečišćuju more.

Erozijski nanos vrši poremećaj ravnoteže u marinskom ekosustavu, unoseći u more velike količine humusa, biljnih hranjiva i drugih agrokemikalija, kao što su ostaci pesticida. Na taj način vrši se eutrofizacija i onečišćenje morske vode.

## *f) Tla*

Na dubrovačkom području, pod koje spada i Konavle, utvrđeno je ukupno 68 kartografskih jedinica (prikazane na pedološkoj karti MJ 1:50.000 u Prostornom planu (bivše) Općine Dubrovnik). U ovom području nailazimo na sljedeće glavne tipove tala:

- kamenjar
- crnica

- rendzina
- smeđe tlo
- rigolano tlo
- močvarno tlo
- tla naselja i vodene površine

Najdeblja i najkvalitetnija tla su u zoni nekadašnjih sezonskih poplava, jer je tamo staložen fini mulj s bogatstvom hranjivih sastojaka. Rigolana tla terasirana, rigolana tla polja i močvarna aluvijalna tla predstavljaju najplodnija tla ovog područja i treba voditi računa da ne dobiju bilo koju drugu namjenu osim one poljoprivredne proizvodnje.

### **g) Biljni pokrov**

U fitogeografskom pogledu područje Dubrovačko-neretvanske županije pripada eumediteranskoj zoni jadranske provincije mediteranske regije u kojoj se, kao klimazonalna vegetacija, razvija šumska zajednica hrasta crnike (česmine) i crnog jasena (*Fraxino orni-Quercetum ilicis*).

Južno od Čilipa (prema uvali Luka) nalazište je rijetke stenoendemične vrste - pošarskijevog zvončića (*Campanula poscharskyana*). Oko Popovića te na Konavoskim stijenama nalazimo vrstu grmasta glavulja (*Globularia alypum*), što predstavlja njeno jedino nalazište u Hrvatskoj. Vrsta je na tom lokalitetu vrlo prorijeđena. Vrstu treba zaštititi temeljem Zakona o zaštiti prirode na svim staništima.

Posebno treba spomenuti zajednicu crnog jasena i oštrike (*Fraxino orni-Quercetum cocciferae*) na prostoru između Čilipa i Cavtata, gdje hrast oštrika, Zakonom o zaštiti prirode zaštićena vrsta, dostiže veličinu stabla. Ta bi područja u budućnosti bilo potrebno izdvojiti od eventualne izgradnje, poglavito što su pojedina stabla ili manje grupe drveća razmjerno oštro ograničene od ostalih oblika vazdazelene vegetacije.

Razmjerno najsačuvanije sastojine mješovitih crnikino-dubovih šuma (*Quercetum ilicis-virgilianae*) u Hrvatskoj nalaze se na području između Cavtata i Čilipa. Na žalost, na brojnim je mjestima listopadni dub (*Quercus virgiliana*), zbog vrlo kvalitetnog drva i razmjerno nepovoljnih prilika za pomlađivanje, potpuno nestao ili je malobrojan. U najvećem broju slučajeva radi se o izrazito degradiranim šumskim sastojinama (požari i drugi oblici antropogenog utjecaja).

Ekološkim prilikama primorskog pojasa Konavala prilagodio se tipični mediteranski biljni pokrov-makija i zimzelena šuma, dok na prostorima plodnog zemljišta uspijevaju južne kulture.

Dok je strma obala uglavnom gola, bez biljnog pokrova, na vapnenačkim grebenima prevladava makija, koja je gušća i bogatija na unutrašnjem grebenu, a siromašnija i rjeđa na primorskom. Prave šume ovdje ima vrlo malo i ona se uglavnom nalazi oko sela Močića, između sela Pločica i sela Vitaljine i u samom mjestu Cavtat. To je zimzelena šuma pinjola (*Pinus pinea*), alepskog bora (*Pinus halepensis*), čempresa (*Cupressus sempervirens*), česmine

(*Quercus ilex*). Također se ovaj pojas prirodnog biljnog pokrova nalazi i na kamenitim pregradama (grebenima), koje dijele udubljenja u središnjoj udolini. Poluotok Molunata također se ističe svojom bujnom i zanimljivom vegetacijom te zanimljivim ekosustavom podmorja.

Konavosko polje obilježava nešto izmijenjena struktura biljnog pokrova. Na nižem vapnenačkom grebenu na jugozapadu uspijeva i dalje makija, ali vrlo niska i rijetka bez predstavnika visoke šume. To je uvjetovano vapnenačkim sastavom zemljišta, strmim stranama, manjom količinom padalina i većom izloženošću buri. Idući s dna polja prema sjeveroistočnim stranama nalazi se slijedeći raspored: na naplavnom zemljištu uz tokove su poljoprivredna, močvarna te livadna zemljišta. Penjući se prema flišnim padinama nalaze se vinogradi, oranice i vrtovi, a na rebrima se javljaju kulture smokve i masline, te šuma. Na strmom odsjeku nema više šuma već tu prevladava žbunje i kamenjar. Kod sela Mrcine (naselje Dubravka) na sjeveroistoku na visini od 500-600m javlja se miješana šuma alepskog bora, primorskog hrasta, jasena, brijesta i dr.

Brdski predio također je karakteriziran biljnim pokrovom koji je prilagođen njegovim ekološkim prilikama. Na tom oskudnom plodnom zemljištu (doci) nalazimo na kulture krumpira, duhana, kukuruza i žita, dok na vapnenačkom zemljištu skoro potpuno dominira kamenjar i oskudni pašnjaci sa rijetkim žbunjem te aromatičnim i ljekovitim biljem. Površina pod šumom uglavnom se nalazi na zapadnom kraju, dok je na istočnom dijelu rijetka. To je listopadna šuma crnog cera (*Quercus trojana*), a na većim visinama javlja se i cer (*Quercus cerris*), grab (*Carpinus orientalis*) i dr.

#### ▪ Značajke biljnog pokrova

U fitogeografskom pogledu područje Konavala pripada eumediteranskoj zoni jadranske provincije mediteranske regije u kojoj se, kao klimazonalna vegetacija, razvija šumska zajednica hrasta crnike (česvine) i crnog jasena (*Fraxino orni-Quercetum ilicis*).

Prostrano područje visoke obale uvjetuje nazočnost svojstvenih biljnih zajednica. Prema vertikalnoj raščlambi obalnoga reljefa jasno se ističu dva dijela "bijeli" i "crni" morski kraj. "Crni" morski kraj je supralitoralna stepenica pod utjecajem morskih mijena, a osobit je po algama iz skupine kloroficeja i cijanoficeja (iz reda *Pleurocapsetalia gloeocapsoidis*) te lišajevima. Na unutrašnjem rubu uz šljunkovite žalove i plaže razvijena je zajednica *Euphorbio-Glaucietum flavi*. Na izgaženim i zagađenim, kamenitim i šljunkovitim obalama, gdje su antropogenom degradacijom uništene prethodne fitocenoze, razvija se sekundarna nitrohalofilna zajednica *Cynodonti-Plantaginetum coronopi*.

"Bijeli" morski kraj je zona do 20m iznad razine mora, pod snažnim je utjecajem udara vala kao i ispiranjem oborinama. Strmi vapnenački obalni grebeni prekriveni su halofilnom vegetacijom svojstveni zoni prskanja mora, a koja je sastavljena od sljedećih, uglavnom halofilnih, vrsta: *Limonium anfractum*, *Crithmum maritimum*, *Inula crithmoides*, *Agropyrum pungens*. Pored tipične halofilne vrste mrežice *Limonium cancellatum* koja nastanjuje

stjenovite morske obale, opisana je i posebna ilirsko-jadranska endemična asocijacija *Limonietum anfracti*, u kojoj dominira vrsta *Limonium anfractum*. Na istaknutim stijenama, i to najčešće priobalnim, rasprostranjena je zajednica stjenjača i to zastupljena endemičnom asocijacijom *Phagnalo-Centaureetum ragusinae*. Vegetacija u pukotinama vapnenačkih stijena asocijacije *Campanulo-Moltkeetum petrae*, po ekologiji oligotrofna, te starih zidova i suhozidova asocijacije *Asplenio-Umbilicetum horizontalis*, koja je u naravi eutrofna, pojavljuju se izvan dosega udara morskog vala. Zajednica *Phagnalo-Centaureetum ragusinae* nije floristički bogata, ali vrste koje se tamo pojavljuju (*Centaurea ragusina*, *Aurinia leucadea*, *Coronilla valentina*, *Anthyllis barba-jovis*) višestruko su značajne za hrvatsku floru. Južno od Čilipa (prema uvali Luka) nalazište je rijetke stenoendemične vrste - pošarskijevog zvončića (*Campanula poscharskyana*). Oko Popovića te na Konavoskim stijenama nalazimo vrstu grmasta glavulja (*Globularia alypum*), što predstavlja njeno jedino nalazište u Hrvatskoj. Vrsta je na tom lokalitetu vrlo prorijeđena i potrebno ju je zaštititi temeljem Zakona o zaštiti prirode zajedno sa svim staništima na kojima obitava. Također, duž svih vapnenačkih stijena i gromača razvijena je zajednica šašike i putorije (*Seslerio-Putorietum calabricae*) čija je ovo sjeverna granica rasprostranjenosti na istočnoj obali Jadrana.

Najveće područje priobalja prekrivaju sastojine crnog jasena i crnike, (*Fraxino orni-Quercetum ilicis*) najčešće u obliku makije. Ova, vazdazelena klimazonalna vegetacija na ovom području najčešće je razvijena na dubokim i slabo posmeđenim crvenicama, koje često omogućuju razvoj lijepih sastojina. Povećanjem nadmorske visine povećava se udio listopadnih elemenata, pa prethodno spomenutu zajednicu postupno smjenjuje hrast-grabova šuma (*Quercus-Carpinetum orientalis Croaticum*), koja nažalost uglavnom nigdje nije sačuvana kao visoka šuma.

Posebno treba spomenuti zajednicu crnog jasena i oštrike (*Fraxino orni-Quercetum cocciferae*) na prostoru između Čilipa i Cavtata, gdje hrast oštrika (*Quercus coccifera*) dostiže veličinu stabla. Ta bi područja u budućnosti bilo potrebno izdvojiti od eventualne izgradnje, poglavito što su pojedina stabla ili manje grupe drveća razmjerno oštro ograničene od ostalih oblika vazdazelene vegetacije. Također, razmjerno najsčačuvanije sastojine mješovitih crnikino-dubovih šuma (*Quercetum ilicis-virgilianae*) u Hrvatskoj nalaze se na području između Cavtata i Čilipa. Na žalost, na brojnim je mjestima listopadni dub (*Quercus virgiliana*), zbog vrlo kvalitetnog drva i razmjerno nepovoljnih prilika za pomlađivanje, potpuno nestao ili je malobrojan. U najvećem broju slučajeva radi se o izrazito degradiranim šumskim sastojinama (požari i drugi oblici antropogenog utjecaja).

Degradacijom makija crnike (*Fraxino orni-Quercetum ilicis*) nastaju heliofilne zajednice, često teško prohodnih, grmovitih bušika (gariga). Većim dijelom razvijaju se na plićoj podlozi, a neznatno na dubljim tlima. Najveći dio bušika konavoskog područja pripada zajednicama resike i kapinike (*Erico-Calycotometum infestae*), vazdazelenim bušicama ružmarina (*Erico-Rosmarinetum*), te resike i sivog bušinca (*Erico-Cistetum cretici*).

Dio područja Konavala prekriven je različitim zajednicama eumediteranskih kamenjarskih pašnjaka i suh travnjaka, nastalih ekstremnom degradacijom makija crnike. Na razmjerno najjače degradiranim površinama, na tlu iz kojeg vire bridovi stijena, gdje je velik postotak pokretnog kamenja pomiješan sa škrtim ostatkom crvenice, razvijena je zajednica kamenjarskih pašnjaka s ljekovitom kaduljom (*Stipo-Salvietum officinalis*). Na dušikovim spojevima razmjerno bogatim, te ponešto vlažnijim tlima više ili manje sjenovitih mjesta, u blizini naselja, uz putove i u starijim nasadima alepskog bora, razvijena je biljna zajednica primorskih kamenjarskih pašnjaka *Oryzopsetum miliaceae*.

Visokim stijenama uz more u vegetacijskoj zoni divlje masline (sveze *Oleo-Ceratonion*), svojstvene su vrste drvenasta mlječika (*Euphorbia dendroides*) i kapara (*Capparis ovata*). Rijetke vrste hrvatske flore koje se moraju zaštititi tako da se nadziru njihova staništa koja bi mogla postati zanimljiva za buduće ljudske aktivnosti.

#### **h) Značajke faune**

Prema nepotpunim podacima na području Županije evidentirano je oko 30 endemskih vrsta kukaca i puževa u nekim podzemnim staništima od kojih je na području Konavala od posebne važnosti: Šipun (Cavtat)

#### **Značajke životinjskog svijeta**

Zbog iznimnog položaja u Jadranskom moru i morfoloških značajki obale, u akvatoriju Dubrovačko-neretvanske županije prisutna su skoro sva staništa tipična za Sredozemlje. Zajednice planktona imaju sve uvjete razvijati sve svoje tipove, od obalnih, površinskih otvorenog mora, mesopelagičnih do dubokomorskih. Također su obilato zastupljeni svi tipovi bentoskih morskih zajednica od supralitorala do dubokog mora s čvrstim podlogama, pomičnim podlogama, pijescima, muljevitim dnom, podvodnim spiljama, poluspiljama, potpučinskim stijenama i brojnim drugim oblicima. Sa sigurnošću se može utvrditi da se stupanj biološke raznolikosti u akvatoriju cijele Dubrovačko-neretvanske županije može iskazati s faktorom 100. Ovaj faktor pokazuje da u ovom području stalno obitavaju ili su povremeno nazočne sve do danas registrirane vrste morskih organizama u Jadranskom moru. U prvoj susjednoj županiji taj faktor je manji za više od 20%. Stoga proizlazi da je širi dubrovački akvatorij od iznimne važnosti za obnavljanje populacija uz istočnu obalu Jadrana. Potrebno je također istaknuti da površina mora zauzima oko 80% površine općine Konavle, a da ovo područje spada u najmanje istražena područja Jadranskog mora.

Među kopnenom faunom zbog popularnosti i istraženosti svakako prednjače ptice. Zbog blage klime ovdje obitava velik broj stanarica i gnjezdarica. Izgleda da je područje Dubrovačko-neretvanske županije, pa tako i Konavala, zbog povoljnih ekoloških uvjeta, vodenih područja i udaljenih pučinskih otoka jedan od najvažnijih putova za selidbu ptica iz srednje i sjeveroistočne Europe prema Africi. Također, otoci Mrkan, Bobara i Supetar zaštićeni su još od 1975. kao Posebni ornitološki rezervat.

Nažalost, uz rijetke izuzetke (npr. vretenca), druge životinjske skupine su slabo poznate i istražene iako su se posljednjih godina pojačali napori na njihovoj inventarizaciji. Navedeni podaci uglavnom nisu niti sistematizirani niti dostupni. Premda vrlo zanimljivi, slabo su istraženi kopneni puževi, kukci, gmazovi i mali sisavci. Neki kukci su po Dubrovniku dobili znanstvena imena, kao *Dasytes ragusae*, *Phytoecia ragusana* itd. Poznati entomolog Petar Novak u svom radu o kornjašima Dalmacije, za Dubrovnik i okolice navodi oko 300 vrsta kornjaša (*Coleoptera*). Prema nepotpunim podacima evidentirano je oko 30 endemskih vrsta kukaca i puževa u brojnim podzemnim staništima (npr. špilja Šipun). Od brojnih zooloških specifičnosti posebno ističemo slatkovodnu kornjaču *Mauremys caspica* kojoj je ovo sjeverna granica rasprostranjena u Europi i u Hrvatskoj. Kritično ugroženo (CR) toplomilo vretence Konavoski knez (*Caliaschna microstigma*) kojem su Konavli donedavno bili jedino poznato nalazište u Hrvatskoj (i najsjevernija granica rasprostranjena u Europi), a nedavnim uređivanjem gornjeg dijela vodotoka Ljute stanište je gotovo u potpunosti uništeno. Osobito je interesantna i populacija čaglja (*Canis aureus*) međutim njegova ekologija na području Konavoskog zaleđa nije poznata.

Sigurno je i da su neke vrste potpuno nestale ili su vrlo ugrožene, a mnoge rijetke vrste su pred izumiranjem zbog uništavanja njihovih prirodnih staništa (npr. slatkovodna i podzemna staništa). Stoga je nužno hitno započeti istraživanja i inventarizaciju faune ovog, najjužnijeg dijela Hrvatske.

**i) Seizmičke osobitosti**

Usporedbom neotektonske i seizmičke aktivnosti ustanovljeno je da se potresi najčešće javljaju na granicama većih tektonskih jedinica: jadranskog bazena i Dinarida, Dinarida i panonskog bazena i Alpa i panonskog bazena i Dinarida. Na dubrovačkom području (Konavle, Župa dubrovačka, Dubrovnik, Dubrovačko primorje, poluotok Pelješac, otok Mljet i Elafiti) razlikuju se: jadranski bazen (autohton), jadransko-jonska zona (para-autohton) i zona visokog krša. Zona visokog krša obuhvaća kraško zaleđe ovog područja. Područje od jugoistočne granice županije prema sjeverozapadu do linije koja ide od naselja Petrača, pa između Kupara i Mlina i dalje prema Cavtatskim otocima je zona IX. stupnja MCS.

**j) Inženjersko-geološke osobitosti**

U inženjersko-geološkom pogledu dubrovačko područje izgrađuju tri osnovne grupe stijena, koje su predstavljene kompleksima:

- čvrstih karbonatnih naslaga
- klastičnih naslaga (fliš)
- kvartarnih naslaga.

Klastične naslage (fliš) izgrađuju različiti litološki elementi među kojima dominiraju pješčenjaci, lapori i laporoviti vapnenci, a zatim breče, konglomerati i lokalno ulošci glinovitog materijala. Javljaju se uz reverzne rasjede, a posebice uz dislokaciju koja dijeli visoki krš od para-autohtona. Na



dubrovačkom području ih nalazimo u Konavlima, Župi dubrovačkoj, Rijeci dubrovačkoj.

Klizišta nastaju u drobinskome materijalu, sa manjim ili većim udjelom glinenog veziva, na flišnoj ili laporovitoj podlozi redovito rastrošenoj djelovanjem vode. Više takvih klizišta se javlja na području Župe dubrovačke i Konavala, te uzduž flišne zone na potezu Rijeka dubrovačka – Slano.

Prema inženjersko-geološkim karakteristikama i na osnovi suvremenih geoloških procesa pojedini lokaliteti se izdvajaju kao nepogodni ili manje pogodni za izgradnju.

U užem priobalnom pojasu od Kupara do Cavtata u stabilne i za izgradnju pogodne terene mogu se svrstati grebeni od vapnenačkih breča od kojih su izgrađeni svi rtovi ovog dijela obale. Svakako i ovdje treba imati na umu flišnu podlogu na kojoj vjerojatno leže ove breče što je u izvjesnim momentima odlučujući faktor u pogledu procjene njihove stabilnosti.

#### ***k) Zone mogućeg onečišćenja***

Zbog neizgrađene kanalizacijske mreže s uređajima za čišćenje i podmorskim ispuštima kojima bi se ispuštale pročišćene otpadne vode na dovoljnu udaljenost od obale pojave onečišćenja se javljaju na određenim kritičnim mjestima, tako i na plažama Cavtata.

Uporaba agrotehničkih sredstava/pesticida, posebno u Konavoskom polju, uzrokuje onečišćenje tla te ugroženost mora obzirom na vode iz Konavoskog polja koje su opterećene gore navedenim.

#### **Ugroženost zraka**

Na određenim lokalitetima nepovoljno je za onečišćenje od prometa. U najvrjednijim prirodnim, kulturnim i spomeničkim zonama dolazi do sučeljavanja najvećih emisija i najvećeg mogućeg broja potencijalno ugroženih osoba, kao što je slučaj u Cavtatu.

#### **Ugroženost tla i voda**

Ugroženost vode i tla proizlazi iz intenzivnog korištenja umjetnih gnojiva, pesticida, izlivanja tekućih zagađivača otpadnih voda i nekvalitetne ili nepostojeće kanalizacijske mreže. Ugrožavanje plinovima i tekućim činiteljima onečišćenja u području cestovne infrastrukture, intenzivne poljoprivrede i područjima naselja postaje aktualno.

Ugroženost tla erozijom prisutna je u dijelovima krajobraza Konavala pa postoji urgentna potreba da se bioinženjerskim tehnikama tlo zaštiti od jačanja erodivnih procesa. Strme, ogoljele flišne padine Konavoskog polja nastale su dugotrajnom površinskom erozijom kojom se destruiira poljoprivredno zemljište. Nedosljedna provedba melioracijskog sustava (ustave) omogućava otplavlivanje plodnog tla u more.

Naglašava se da je nedosljedna provedba melioracijskih sustava (ustave) razlog ugroženosti tla. Treba navesti dvije vrste ugroženosti tla: jedna u gornjem (brdovitom) dijelu sliva gdje erozijom vode dolazi do stvaranja bujica,

erodiranja padina i degradacije tla, i druga u nizinskom gdje radi velike brzine vode dolazi do erozije istaloženog materijala nanosa, erozije dna vodotoka i pokosa obala, te odnošenja tog materijala putem odvodnog tunela u more.

Mjere koje treba poduzeti za sprječavanje erozije su u prvom redu biološki radovi u slivu (smanjenje količine voda koje izazivaju eroziju pošumljavanjem) a tek potom se rade dodatni radovi na ublažavanju padova ili zahvati na koritu kao što su: izgradnja pregrada za zadržavanje nanosa, izgradnja građevina za sprječavanje erozije (stabiliziranje dna vodotoka i pokosa obala), kao i izgradnja prostora za umirenje voda, čime se omogućava zadržavanje erodiranog materijala na prostoru Konavoskog polja.

### **Utjecaj zračne luke**

“Zračna luka Dubrovnik” - položaj poletno-sletne staze dubrovačke zračne luke je takav da se točno u njenoj osovini u pravcu sjeverozapada nalazi naselje Cavtat. Mjerenja jačine buke vršena za potrebe Projekta južnog Jadrana evidentirali su otisak buke: na samoj zračnoj luci i neposrednoj okolini nivoa 40NNI i više (oznake “jako neugodna buka”) koja pokriva 1.500ha, te u široj okolini koja obuhvaća sjeverozapadnu polovinu Konavala i Župski zaljev nivoa 25-40NNI, na površini 4.000ha. Potrebno je izraditi novu kartu buke na temelju novih procedura slijetanja, očekivanog prometa i novih tipova zrakoplova, budući prije rađena karta iz 1969. ne odgovara stvarnom stanju.

## **1) Prirodni resursi**

### **Polazne osnove**

Iako je u prirodoslovnom smislu područje Konavala slično srodnim područjima uzduž južnodalmatinske obale, kod raznolikosti svojiti/gena ovo je područje osobito po biološkim vrstama koje su ovdje našle ili ishodište svoga širenja ili sjevernu granicu svog rasprostranjenja u Europi.



Slika: Bogatstvo na dlanu, u krugu od 5m u Konavlima je još uvijek moguće pronaći 3-4 vrste hrasta (duba)

To se posebice odnosi na još uvijek nedovoljno istražen životinjski svijet, ali i na primjerice morske ekosustave te vegetaciju najužeg priobalnog pojasa (litice). Litice su osobite po nizu specifičnih biljnih vrsta i biljnih zajednica od kojih su mnoge i endemične (npr. poznata dubrovačka zečina, *Centaurea ragusina*). Ovdje je, u odnosu na "Strategiju i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske" (N.N. br. 81/99), dodatno važno napomenuti dvije bitne činjenice:

- (1) područje Konavala smješteno je u krškom području Hrvatske te *s obzirom na svoje prirodne značajke (krajobrazne, hidrogeološke, geomorfološke, vegetacijske, florističke i faunističke), područje krša objedinjuje najveći broj posebnosti Hrvatske. U odnosu na sveukupnu jedinstvenost, bogatstvo endemičnim svojstama i životnim zajednicama, te visoki stupanj očuvanosti, ovo područje predstavlja izuzetnu vrijednost ne samo u europskim, nego i u svjetskim razmjerima.*
- (2) područje Konavala nalazi se u području obale i otoka o kojem se u Strategiji kaže: *Hrvatska obala među najrazvedenijima je na Sredozemlju. Priobalne planine i otoci se ističu biljnim i životinjskim endemima. Otoci su vrlo osjetljive ekološke cjeline. Za sada su relativno dobro očuvani, ali su ugroženi planiranim aktivnostima, te porastom nautičkog turizma. Kako bi se očuvale njihove prirodne vrijednosti, ključno je ugraditi i kasnije poštivati mjere zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti tijekom planiranja i provođenja svih razvojnih programa.*

Prirodni resursi Općine Konavle ostali su generalno sačuvani, kao rubno i nerazvijeno gospodarsko, pogranično i vojno područje dubrovačkog primorja, stjecajem raznih političkih prilika i ratnih neprilika i to: Morska obala i priobalje, Konavosko polje, brdsko područje, pitka voda i cjeloviti krajobraz.

**Morska obala i priobalje** duljine cca 35km od rta Prahivac do rta Oštrog je gospodarski pristupačna s obale i mora samo na dva mjesta gdje su se razvila naselja Cavtat i Molunat, a na krajnjem jugoistoku do nedavno nepristupačna vojna zona Prevlaka gdje se povijesno s rta Oštro vojno kontrolirao ulaz u Boku Kotorsku. Nepristupačna kamena i strma obala te kamenito neplodno priobalje izloženo jugu očuvale su taj prostor od izgradnje kapaciteta masovnog turizma odnosno urbanizacije obale. Danas je na toj u cjelini očuvanoj obali i priobalju pristupačno samo par divljih kupališta lokalnog karaktera (Čilipi, Popovići, Mikulići, Vitaljina).

### **Konavosko polje**

Tradicionalna poljoprivredna struktura površina Konavoskog polja s rubnim nizom naselja - zaseoka smještenim na strmom odsjeku koji se pruža od sela Obod na sjeverozapadu do sela Mrcine (u naselju Dubravka) na jugoistoku te

centralnim naseljem Gruda je najznačajnija očuvana tradicionalna poljoprivredna cjelina. Za Konavosko polje je izrađen Plan zaštite od štetnog djelovanja voda i uređenja vodotoka te izvršena djelomična melioracija polja bez provođenja sustava održavanja i zaštite plodne zemlje. Jugozapadne flišne padine udoline su posebno pogodne za uzgoj mediteranskih kultura.

### **Pitka voda**

Opskrba vodom istočnog dijela Općine Konavle, kao nužan uvjet razvoja, temelji se na izgradnji vodoopskrbnog sustava "Konavle-Istok". Za potrebe opskrbe vodom potrošača na području obuhvata vodovoda "Konavle-Istok" zahvaćena je voda na izvoru Konavoska Ljuta s visinskom kotom +100,7m.n.m.

Minimalna izdašnost izvora Konavoska Ljuta usvojena je s 168,0 l/s (100-godišnji minimum). Navedeni podatak sadržan je u elaboratu "Konavoska Ljuta, hidrološka studija malih voda izvora" ("Elektroprojekt" Zagreb autor: Prof. A.Stepinac).

Za potrebe opskrbe vodom s izvora Konavoska Ljuta, prema Projektu vodoopskrbnog sustava "Konavle-Istok", koristit će se ukupna količina vode od 69,6l/s. Zahvaćena količina vode predstavlja svega 41,5% procijenjenog 100-godišnjeg minimuma. Daljnje korištenje voda s izvora Konavoska Ljuta, vezano na ekološke standarde, obuhvatit će potrebe natapanja poljoprivrednih površina od cca 50l/s, putem izvedenog sustava otvorenih kanala, a preostali dio od cca 50l/s teći će koritom potoka Ljuta kao biološki minimum.

### **Krajobraz**

Vrijednost krajobraza Konavala je u njegovoj očuvanosti kao posljedica izostanka masovne izgradnje – apartmanizacije priobalja te kvalitetno osmišljenog i provedenog sustava obnove Konavala. Ratnim razaranja oštećeni objekti za stanovanje u Općini Konavle kvalitativno su obnovljeni u razdoblju od 1993.-2000. god., a stanovništvo je ponovo zaživjelo uz potrebu postepenog uklapanja u nove gospodarske tokove i mogućnosti temeljene na potencijalnim resursima poljoprivrednog zemljišta, ambijentima ruralnih naselja -zaseoka te bogatom turističkom atrakcijskom osnovom prirodno, raznovrsnog i dinamičkog krajobraza Konavala.

#### ***m) Krajobrazna osnova***

Krajobraz definiran kroz krajobraznu ekologiju u Konavlima ujedinijuje postojeće međusobne i složene odnose između životnih zajednica i stanišnih prilika. Krajobraz Konavala određen je specifičnim međusobnim ovisnostima živih i neživih sastavnica krajobraznog prostora, dajući harmonijski sklad pojedinih tipoloških jedinica. Krajobraz kao sveukupno stanje prostora Konavala, određen je posebnim strukturnim i funkcionalnim osobinama, izgledom, rasporedom površina, građom, međusobnim utjecajima – tijekom povijesti razno oblikovanih antropogenih, polu prirodnih i prirodnih ekosustava. Karakter krajobrazne ekologije područja odredio je uređajne, okolišno zaštitne i prirodno zaštitne uvjete u prostoru Konavala. Prostorna/teritorijalna

osebujnost krajobraza Konavala proizlazi iz povijesnog razvoja kroz interakciju prirodnih i gospodarskih potencijala i zbivanja te je danas posve svojstvena doživljajna i prostorna stvarnost. Može se reći da u Konavlima antropogeno djelovanje nosi u sebi suprotnosti jer je kroz povijest bilo uzrokom recesivnog procesa nestanka šumskog pokrova, a s druge strane je ugradilo u krajobraz komponentu kultiviranja i oplemenjivanja.

- Konavoska brda su pozadinska kulisa posebnog krajobraznog izraza u kojem se očitava očuvani prirodni karakter krškog krajobraza kao degradacijski stadij izvorne šumske klimaksne krške tipologije. U brdski krški krajobraz utkana je povijest njegove progresivne recesije nastale antropogenim, klimatogenim i tektonskim procesima. Konavosko polje prepoznaje se kao izuzetno sačuvan krajobrazni izraz u kojem se jasno očitavaju utjecaji borbe čovjeka za egzistenciju. Krajobraz Konavosko polja splet je autentičnih građenih kamenih struktura, polja, voćnjaka, vinograda, odrina, vrtova i povrtnjaka na terasama i u docima te strmih staza omeđenih suhozidovima, seoskih okućnica s rustičnim kamenim klupama, ogradama i stupovima odrina. Prirodne kamene strukture protkane su oskudnim pašnjacima.

U kultiviranom ruralnom krajoliku već se naslućuju degradacijski procesi kroz napuštanje tradicionalnih oblika kultiviranja krajolika. Zaštićena pribrežja uvala u brdskom krajobrazu pokrivena su makijom koja djelomično prelazi u nisku šumu. Pozadinskim brdskim krajobrazom dominira stjenovito gorje Snježnice s okomitim liticama u čijoj kamenoj strukturi prebiva niska vegetacija stijena. Krajobraz viših predjela obilježen je atraktivnim prizorom čempresa utkanih u makijsku vegetaciju. Čempres je ne samo odrednica prepoznatljivosti krajobraza već je i činitelj ljudskog prebivanja jer je njegovo drvo tradicijski ugrađivano u ruralnu arhitekturu. Kamenom i drvom priroda se povijesno pretakala u ljudske sudbine, što krajobraz i tradicijske građevine pretače u nedjeljivu cjelinu. Granice između prirodnog krajobraza i djela ljudske kreativnosti u tom su krajobraznom području u potpunosti isprepletene.

- Konavosko polje je cjelovita krajobrazna jedinica koju na naplavnom zemljištu uz vodotokove definiraju pretežito poljodjelske parcele, močvarna te livadna polja koja prema flišnim padinama prelaze u vinograde i vrtove sa maslinama i smokvama, citrusima. Dojmljiv je sraz pitomine ruralnog kultiviranog pejzaža Konavoskog polja i flišnih padina te vrletne goleti u zaleđu. Tradicijski identitet krajobraza narušava se napuštanjem/zapuštanjem poljoprivrede na terasama pribrežja te puzajućim uvlačenjem vegetacije otvorenog pejzaža. Čak i u tom – za poljoprivredu recesivnom procesu, nastaje nova kvaliteta drugačijeg krajobraznog prizora pune raskoši u kojem se disperzno prožima ono što je stvorio ljudski rad i ono što nameće snaga prirode.
- Konavosko priobalje složeni je krajobrazni uzorak kojeg tvore poljoprivredne parcele sela donje bande s povrtnjacima i lozom u kamenim suhozidima, prirodna krajobrazna struktura grebenske strane okrenute moru te strma, gola obala, sa škrtom kamenjarskom vegetacijom stijena te makijom na vapnenačkim grebenima. Makija/šuma

neujednačene ugušćenosti definira priobalni krajobraz. Gušća makija bogatog sklopa i sastojinskog profila odredila je izraz unutrašnjeg grebena i južnog dijela priobalja dok je sjeverniji primorski krajobraz označen rjeđim sklopom siromašnijeg sastojinskog profila. Takav diferencirani karakter vegetacijskog pokrova i različitost morfologije reljefa čine priobalni krajobrazni pojas zanimljivim u cijelom longitudinalnom rasteru, posebno obzirom na impresivne morske vedute, otočiće i osamljene stijene.

### 1.1.2.2. Područja pretežitih djelatnosti u odnosu na prirodne i druge resurse

#### a) *Gospodarstvo*

Postojeća prostorna distribucija/podjela gospodarskih kapaciteta neravnomjerna je i ne zadovoljava, te je logično da ne može osigurati uvjete za kvalitetan život svojih stanovnika na svim područjima Općine.

Mjerama ekonomske politike, poticajima i posebnim olakšicama potrebno je osigurati razvitak svakog naselja s njihovim zaseocima sukladno svojim posebnostima, oživjeti sela te gospodarski osnažiti rubna područja Konavala.

Područja pretežnih gospodarskih djelatnosti u odnosu na prirodne i druge resurse su slijedeća:

Gospodarska namjena - proizvodna

- Proizvodna zona "Gruda" industrijska i zanatska proizvodnja za potrebe prerade poljoprivredne proizvodnje

Gospodarska namjena – poslovna

- Poslovna zona "Zračne luke Dubrovnik" nova zona za razvoj uslužno-trgovačko-servisnih djelatnosti primjerenih potrebama korisnika i poslovnom značaju Zračne luke.

Gospodarska namjena - površine za iskorištavanje mineralnih sirovina

- Eksploatacija građevinskog i arhitektonskog kamena je potreba razvoja i izgradnje u Općini Konavle. Danas se na tradicionalni način eksploatira kamen putem obiteljskih malih kamenoloma i zagađuje prirodna krajobrazna osnova Konavala.

#### b) *Turizam*

Postojeći materijalni i posebno prirodni resursi predstavljaju vrijedan temelj budućeg razvitka ove djelatnosti.

Ruralni turizam, seoski turizam ('ranch' turizam) su prednosti za daljnji razvitak na području Općine Konavle.

#### **Turistički resursi**

##### Turističko-ugostiteljski objekti

Postojeća turistička ponuda Konavala koncentrirana se u Cavtatu i okolici i nosi značajke odmorišnog kupališnog turizma više kategorije. Središnji izletnički punkt Konavala razvio je se oko Vrela Ljute pod nazivom Konavoski dvori. U Moluntu je veća koncentracija uglavnom kuća i apartmana za odmor i iznajmljivanje. Sitni smještajni i ostali ugostiteljski kapaciteti razasuti su po selima na području Donje i Gornje bande, dok ih gotovo nema u brdskim predjelima Konavala.

Na području Općine Konavle je 2005. godine ostvareno ukupno 513.812 noćenja, od čega u Cavtatu 487.807, u Moluntu 22.803, u Uskoplju 394 i Zvekovici 2.816 noćenja.

U kolovozu 2005. godine Konavle je raspolagalo s 4.379 stalnih postelja, od čega u grupi hotela 2.430, u grupi kampovi 150, u grupi soba za iznajmljivanje, u grupi kućanstva – objekti 1.422 i kućanstva-kampovi 360 postelja. Valja naglasiti da je više od polovice konavoskog hotelskog smještaja, čega čak 980 postelja nosi kategoriju od 5\*, 610 postelja 4\* a 840 postelja 3\*. Osim toga, smještajnu ponudu Konavala u kućanstvima (sobe, apartmani, kuće za odmor) čine jednu četvrtinu ukupne konavoske smještajne ponude.

#### Turistički kadrovi

Duga turistička tradicija Dubrovnika i njegove okolice, pa tako i Konavala, profesionalno i kadrovski se prožimaju pa stoga na području Konavala živi brojni ugostiteljski kadar koji radi u Dubrovniku. Slijedom toga u većem dijelu Konavala postoji primjerena turistička educiranost lokalnog stanovništva.

#### Turistička mjesta

Cavtat (A kategorija), Molunat (B kategorija)

#### Turističke zajednice

Turistička zajednica Općine Konavle

#### Turističke agencije

Šest turističkih agencija (Atlas – poslovnica, Antares, cavtat turist, Adriana, Teuta i Katušjić)

#### Turističke informacije i promidžbeni materijali

Turistička tradicija Cavtata, aerodroma u Čilipima i Konavoskih dvora, osigurava tiskanje standardnih promidžbenih materijala za ova područja.

#### Turistička atraktivnost susjednih turističkih destinacija

Rijetko koja osnovna turistička destinacija, kao Konavle, ima u takvoj blizini svjetski afirmiranu turističku atrakciju i osnovnu turističku destinaciju kao što je Dubrovnik.

Detaljniji podaci su navedeni pod točki 3.3.1. Prikaz gospodarskih djelatnosti/3.3.1.5. Turizam.

U uvali Tiha, koja se nalazi istočno od stare jezgre Cavtata, poznato je blatopeloid, koji je već dugi niz godina korišten u terapijske svrhe od strane "individualnih zdravstvenih" turista.

**c) Poljoprivreda**

Obzirom na pedološke, reljefne i klimatske karakteristike Konavle u poljoprivrednom smislu možemo podijeliti na 4 osnovna područja:

1. Brdsko vapnenačko područje
2. Konavosko polje
3. Primorsko brdsko područje
4. Visoka zona konavoskog polja

1. Brdsko vapnenačko područje karakterizira relativno (400-500m) nadmorska visina gdje je poljoprivrednu proizvodnju moguće organizirati u malim kraškim vrticama i škrapama, ali obzirom na izdašnost ovih resursa možemo govoriti o ekstenzivnoj proizvodnji sezonskog povrća i eventualnom uzgoju vinove loze. Međutim obzirom na relativno veliku površinu oko 75km<sup>2</sup> poljoprivredu treba usmjeravati ka ekstenzivnom stočarstvu i uzgoju ljekovitog i aromatičnog bilja.
2. Konavosko polje je aluvijalno kaluvijalna udolina s nadmorskom visinom od 48-200mm. Ono u poljoprivrednom smislu predstavlja najvrjedniji dio Konavala, gdje je obzirom na klimatske i pedološke karakteristike (struktura tla) moguć uzgoj svih vrsta poljoprivrednih kultura. U donjem dijelu polja koje karakterizira glinasta struktura poželjan je uzgoj ratarskih kultura i iskorištavanje prirodnih livada. Srednji dio polja i područje uz vodotoke Kopačice, Konavočice i Ljute zbog visokog postotka pješčane frakcije u teksturi pogodan je za uzgoj vinove loze, voća (breskva, jabuka) i povrća. Viši dijelovi polja zbog insolacije i teksture pogodni su za uzgoj svih poljoprivrednih kultura uključujući i mediteranske (agrumi, smokva, maslina).
3. primorsko brdsko područje karakteriziraju mala kraška polja crvenice gdje je zbog niske nadmorske visine i klimatskih karakteristika poželjan uzgoj ranog povrća i vinove loze, dok na padinama već tradicionalno uspijeva maslina i smokva a u novije vrijeme i nasadi agruma
4. Visoka zona Konavoskog polja je specifičan reljef "sudara" vapnenca i fliša gdje se izmjenjuju plodne površine i erodirane vododerine, pa je ovom području potrebno posvetiti posebnu pažnju u zaštiti od erozije, čuvanju poljoprivrednih površina i zaštiti vodotoka. Zbog izuzetno povoljnih klimatskih prilika, obilja vode i teksture plodnih površina područje je povoljno za uzgoj svih vrsta poljoprivrednih kultura. U Konavlima imamo dvije lokacije opisanih površina a to se odnosi na područje od Debelog Brijega do Dunava i šire područje od Oboda do Duboke Ljute.



**d) Šumarstvo**

Temeljna gospodarska vrijednost šume Konavala jeste u njenoj dominantnoj prostornoj (krajobraz) i funkcionalnoj (krajobraz kao turistički resurs) vrijednosti i ulozi za turistički razvoj Konavala. Izuzetna vrijednost šumskih površina za razvoj turizma podrazumijeva i odgovarajuću zaštitu od požara obzirom na sporo obnavljanje opožarene krajobrazne cjeline.

U Konavlima često kod požara stradavaju čempresove sastojine čija supstitucija je dugotrajna i posebno mlade sastojine bora, koje se ne mogu prirodno obnoviti.

Općina Konavle spada u područje Šumarije Dubrovnik, gdje je evidentirana struktura šuma i šumskih zemljišta (državnih i privatnih). Treba naglasiti da su približno sve šumske površine u Općini Konavle u privatnom vlasništvu.

**Tablica 12: Struktura šuma i šumskih zemljišta**

Šumarije	Struktura šuma i šumskih zemljišta (državno + privatno)			
	Visoke šume	degradirane šume (makije, garig, šikare)	neobrasle i neprodne šume	Ukupno
<b>Dubrovnik</b> (Grad Dubrovnik, općine Konavle, Župa dubrovačka, Dubrovačko primorje, Ston, Janjina, Trpanj i Mljet)	11469	52780	13708	77957

**e) Vodni resursi**

Kraj zaseoka Arbanasa na sjevernom rubu Konavoskog polja izvire rijeka Ljuta. Duga je šest kilometara, a ponire u južnom dijelu polja. Voda izvire iz nekoliko izvora na nadmorskoj visini od 100-114m i drenira kraško zaleđe od Graba-Ubla i padina Orjena. Pod utjecajem kiša, koje su u tom području obilne, naglo povećava svoju izdašnost koja prema mjerenjima iznosi 0,2-26m<sup>3</sup>/s. Ljuta prima pritoke Kopačicu i Konavočicu. Obje pritoke za vrijeme kiša nanose velike količine nanosa koji se taloži u donjem dijelu Konavoskog polja. Vode u Konavoskom polju poniru u devet ponora, a radi melioracije i odvodnjavanja korito rijeke je regulirano i prokopan je tunel kapaciteta 60m<sup>3</sup>/s. Daljnji razvoj sustava melioracije i zaštite plodne zemlje polja je nužan uvjet za sigurnost i dugoročnost poljoprivredne proizvodnje.

**Podzemne vode**

Poznata velika kraška vrela u Konavlima dobivaju vodu kroz propusno karbonatno zaleđe - doline Trebišnjice. Osobito velike količine vode ističu na ovim vrelima u toku vlažnog razdoblja. Na području Konavoskog polja procjeđuju se vode iz središnje udoline kroz primorski greben do mora kroz prirodni sustav ponora.

Vrelo koje je kapacitirano za vodoopskrbu naselja i na kojima će se temeljiti vodoopskrba Konavala i u budućnosti je Konavoska Ljuta.

Izgradnja vodoopskrbnog sustava prema Projektu vodoopskrbnog sustava "Konavle-Istok" za opskrbu vodom s izvora Konavoska Ljuta je do sada

obuhvatila glavne cjevovode, a u toku je realizacija priključaka pojedinih zaseoka.

**f) *Eksploatacija mineralnih sirovina***

Za napušteni kamenolom koji se nalazi u naselju Močići iznad "Zračne luke Dubrovnik" potrebna je sanacija te lokacije.

Također su neophodne sanacije napuštenog kamenoloma koji se isto nalazi u naselju Močići te napuštenog kamenoloma u Poljicama. (vidi 3.3.1.4. Eksploatacija mineralnih sirovina)

**g) *Krajobraz***

U prirodnom pejzažu Konavala dobro korespondiraju relativno visoka i strma brda s niskim i plodnim poljem, zavale i brežuljci, visoravni i udoline, morske uvale zatvorene poluotocima te strme i nepristupačne priobalne stijene. Na relativno maloj površini ovakva prirodna dinamika vrlo je rijetka i zanimljiva te nudi izuzetne mogućnosti za razvoj i realizaciju brojnih djelatnosti u Općini Konavle:

- Konavoska brda su izolirani dio Konavala, prvenstveno zbog slabe prometne povezanosti, što povlači za sobom očuvani izvorni izgled tradicionalnog krajolika i privrede. Kamen kao osnovni građevinski materijal u arhitekturi, svim vrstama građevinskog sloga suhozida, međa i kućarica, klesanog zida, dolazi još više do izražaja, s obzirom na organsku povezanost s podlogom – ogoljela kamena brda. Ovaj predio predstavlja planinarsku atrakciju ponajviše zbog Ilijinog vrha (1.234m) – najvišeg vrha Snježnice, kao i tradicionalnu pastoralnu osnovu za stočarenje.
- Konavosko polje je plodna i vodorodna krška ravnica te predstavlja kompleks brižljivo parceliranih i vrijednih poljoprivrednih površina. Svojim proizvodnim mogućnostima ogroman je potencijal za uzgoj tradicionalnih poljoprivrednih, povrtlarskih i voćarskih proizvoda na ekološki način (zdrava hrana), što je postojeći dio identiteta ovog prostora. Izrazitu vrijednost također predstavlja kultivirani pejzaž ovog tradicionalno ruralnog kraja te izvorna arhitektura poteza sela "gornje bande" (Konavosko polje). U smislu očuvanja identiteta Konavala, zaštiti navedenih elemenata treba dati veliku važnost, obzirom da se uslijed zapuštanja tradicionalnih poljoprivrednih kultura i površina postupno degradira kultivirani krajobraz.
- Konavoske stijene su jedini klifovi na području Jadranske obale u dužini od neprekinutih 20km, a počinju od sjeverne uvale Molunta do Cavtata. Osim skromnijih prirodnih usjeka u strmim stijenama kao malim lučicama, gdje su pojedina sela "donje bande" (obalno područje) imala pristup moru, širi slobodni pristup ima selo Popovići. Pokušaji formiranja umjetne plaže u Popovićima, nasipavanjem u stalnim mijenama – abrazija terena i udar vala, ograničenog su trajanja (nestalna odlika dinamičnog pejzaža konavoskih stijena).

**h) *Iskorištavanje i zaštita mora***

Kao i u cijeloj Županiji ni u Konavlima more se nije obrađivalo u dosadašnjim prostornim planovima. Određene su bile namjene prostora samo na kopnu, bez posebnog razmatranja osobina i važnosti pripadajućeg mora.

Jedini izuzetak je more u postojećim lukama i u posebno zaštićenim područjima. More se do sad koristi kao rezultat korištenja pripadajućeg kopna (a ne prema prostornim planovima koji postupaju s morem kao kopnu ravnopravnim dijelom prostora), znači da je namjena kopna odredila i namjenu mora.

Posebno osjetljivo područje mora je dio mora uz obalno područje naselja Cavtat. Na području šire urbane cjeline Cavtata postoje problemi čiji je uzrok neizgrađena kanalizacijska mreža s uređajima za čišćenje i podmorskim ispuštima u kojima bi se ispuštale pročišćene otpadne vode na dovoljnu udaljenost od obale. Pojave onečišćenja se javljaju na plažama u Cavtatu. Iz navedenog razloga izrađen je projekt KANALIZACIJSKI SUSTAV koji je obuhvatio šire urbano područje grada.

Koncepcija tehničkog rješenja odvodnje fekalnih voda s područja naselja Cavtat i Zvekovića te "Zračne luke Dubrovnik" temelji se na izgradnji kanalizacijske mreže (gravitacijski kolektori) putem koje se otpadna voda transportira do objekata završne dispozicije (crpna stanica "C.S.2", uređaja za čišćenje otpadnih voda i podmorski ispušt). Navedeni projekt je u realizaciji, a u izgradnji je I. etapa realizacije.

More se može koristiti za ribarstvo te u kombinaciji s obalom kao područje za šport i rekreaciju (turizam). Zbog toga je neophodna čistoća i zaštita tog područja. Morfologija obale treba se poštivati te uzeti u obzir, jer se na njoj razvija struktura turizma i to kao proširenje dnevnog boravka (Konavoske stijene i šire priobalje), u smislu veće kvalitete, jer je pristupna sa strane kopna i mora.

#### **i) Šteta od rata, potresa i požara**

##### **Štete od rata**

U razdoblju od listopada 1991. do listopada 1992., najveći dio bivše Općine Dubrovnik bio je pod okupacijom, te opustošen, uništen i spaljen. Okupirano je tada (53% ukupne površine bivše Općine), cjelokupno područje Konavala, Župe dubrovačke, Dubrovačkog primorja i Rijeke dubrovačke, dok je ostatak najužeg područja Grada Dubrovnika (od Orsule do Kantafiga) i njegova spomenička jezgra doživjela najteža razaranja u svojoj povijesti.

**Tablica 13: Stanje ratnih šteta IV., V. i VI. Kategorije na području Općine Konavle i grada Dubrovnik na dan 31. ožujka 1994.**

	Kategorija oštećenja	Broj objekata	Broj kućanstava	Broj osoba	Površina (m <sup>2</sup> )
<b>Općina Konavle</b>	IV	158	189	619	28 376
	V	466	609	1841	88 145
	VI	81	137	250	9 332
<b>Ukupno:</b>		<b>705</b>	<b>935</b>	<b>2710</b>	<b>125 853</b>
<b>Grad Dubrovnik</b>	IV	474	517	1601	77 029
	V	586	650	2103	138 647
	VI	460	481	1443	80 999
<b>Ukupno:</b>		<b>1520</b>	<b>1648</b>	<b>5147</b>	<b>296 675</b>

“Zračna luka Dubrovnik” tijekom okupacije potpuno je opljačkana, procjena štete iznosila je oko 50.000.000DEM.

Štete na telekomunikacijskom sustavu veza iznosile su 11,25 milijuna DEM. Kod radiodifuznog sustava veza uništen je glavni odašiljač Srđ, dok su djelomice srušena dva odašiljača (Slano i Majkovi), a s manjim oštećenjima ih je prošlo četiri (Zaton, Župa dubrovačka, Gruda i Pločice).

Trafostanice 35/10 i 10/04kV također su znatnije oštećene kao i većim dijelom niskonaponske mreže, zbog kojega je snabdijevanje električnom energijom područja grada Dubrovnika i Općine Konavle još uvijek znatno otežano.

Veća oštećenja tijekom agresije i okupacije doživjela su također vodovodna postrojenja. U Općini Konavle došlo je do oštećenja crpnih sustava (“Prahivac” u Cavtatu, “Ljuta”, “Dubravka”), vodovodnih mreža (Dubravka), cjevovoda (Dubravka) i vodosprema (Prahivac u Cavtatu, Dubravka).

Kao i u drugim dijelovima dubrovačkog područja bilježe se u Konavlima brojne štete na prirodnom okolišu te zagađenje voda i tla uslijed nemogućnosti redovitog odlaganja otpada.

Oštećeni objekti ratnim razaranja za stanovanje u Općini Konavle kvalitativno su obnovljeni u razdoblju od 1993. – 2000. god. provedbom Sanacije ratom oštećenih objekata za sve oštećene i naseljene stambene građevine.

### **Štete od požara**

U kolovozu 1998. u Općini Konavle je opožarena površina oko 4.000ha, i to pretežito na poljoprivrednim kulturama (35ha maslinika i voćnjaka), oko 210ha opožarene površine čine šumske sastojine alepskog bora, makije crnike i nisko raslinje .

Tijekom kolovoza i rujna 2000. godine u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u požarima je izgorjelo 16.250ha šumskih površina. U Općini Konavle je kod Veljega Dola izgorjelo 528,0ha, te iznad Dubravke i Vodovađe 438,0ha.

Kako su šumske i poljoprivredne površine prirodni dio kvalitetnog i izuzetno vrijednog krajobraza Konavala obnova opožarenih površina jest dugoročni prioritet (pošumljavanje i obnova mediteranskih kultura).

## **1.1.2.3. Komunalna infrastruktura**

### **a) Prometni sustav**

#### **Cestovni prometni sustav**

Cestovna prometna mreža na području Dubrovačko-neretvanske županije sastoji se od sedamnaest državnih cesta, 31 županijske ceste te 65 lokalnih cesta.

Ratna razaranja su ionako manjkavu i neprikladnu prometnu mrežu još samo podcrtala.

Slijedi prikaz cestovnog prometnog sustava na području Općine Konavle.

Državne ceste na području Općine Konavle:

- D-516 (Karasovići-Vitaljina-granični cestovni prijelaz Kobila-ostali prijelazi)
- D-8 (granica općine Župa Dubrovačka-granični cestovni prijelaz Karasovići-ostali prijelazi)

Županijske ceste na području Općine Konavle:

- Ž-6238 Cavtat – Zvekovica (D-8)
- Ž-6239 Zvekovica (D-8) – Drvenik – Ž-6241
- Ž-6240 D-8 – Radovčići – Mikulići – D-516
- Ž-6241 Dubravka – Gruda (D-8)
- Ž-6242 Ž-6240 – Molunat

Županijske ceste na području Općine su u poprilično lošem stanju, kao što su:

- Ž 6239 (Zvekovica (D8)-Drvenik-Ž6241) je županijska cesta koja povezuje naselja u gornjem dijelu Konavoskog polja. Dijelom je rekonstruirana i potrebno je dovršiti njenu rekonstrukciju u cijeloj dužini.
- Ž 6240 (D8-Radovčići-Mikulići-D516) povezuje naselja u donjem dijelu Konavoskog polja i zahtijeva pojačano održavanje.
- Ž 6241 (Dubravka-Gruda (D8)) je županijska prometnica koja ide od državne ceste D8 do granice BiH (područja Republike Srpske) i za vrijeme Domovinskog rata je doživjela veća oštećenja (bila je zarušena na dva mjesta) te je potrebna rekonstrukcija.

U lošem stanju su također ostale županijske ceste, te zahtijevaju djelovanje od rekonstrukcije preko modernizacije do pojačanog održavanja.

Lokalne ceste na području Općine Konavle:

- L-69051 Zvekovica (Ž-6239)-Stravča-Duba Konavoska
- L-69052 Kuna - Lovono (Ž 6239)
- L-69053 Čilipi (D-8) - Ljuta – Ž-6241
- L-69054 Komaji (D-8) – Ž-6240
- L-69055 Radovčići – D-8
- L-69057 Ž-6241 - Vodovađa – D-8
- L-69058 Gruda (Ž-6241) – L-69057
- L-69059 Palje Brdo – D-8

Sve lokalne ceste na području Općine u lošem su stanju, zbog ratnih razaranja i zbog neodržavanja odnosno loših prometno-tehničkih elemenata. Duže vrijeme nisu rekonstruirane, zbog toga se može reći da su zaostale i da pružaju znatno nižu razinu usluga, posebno u vezi sigurnosti prometa. Potrebno je lokalne prometnice na području Konavala sustavno obnoviti (od rekonstrukcije i modernizacije do pojačanog održavanja).

**Pomorski promet**

### Pomorski granični prijelaz

Sezonski međunarodni granični pomorski prijelaz II kategorije: Cavtat

Luke u Cavtatu (Tiha-Cavtat i stara luka Cavtat), Moluntu i Prevlaci spadaju pod razvrstane luke lokalnog značaja.

Luka Cavtat je prva pogranična luka Republike Hrvatske na južnom dijelu Jadrana. Morska luka Cavtat je ujedno i luka za javni promet uz veliki broj turističkih linija na relaciji s Dubrovnikom.

Luka Gornji Molunat je danas jedino privezište i turističko sidrište lokalnog značaja za gravitacijsko područje naselja Molunat – jedinog naselja smještenog na obali mora u jugoistočnom dijelu Konavala.

Luka Prevlaka je novi potencijal za odvijanje pomorskog prometa izrazito turističkog karaktera obzirom na potencijalne ugostiteljsko-turističke namjene koje je moguće ostvariti na Prevlaci. Luka Prevlaka je planirana kao luka nautičkog turizma.

### **Zračni promet**

- "Zračna luka Dubrovnik": međunarodnim stalnim graničnim prijelazom I. kategorije

Zračni prometni sustav kao na području Dubrovačko-neretvanske županije tako i na području Općine Konavle jedini je vid prometa koji Županiju i Općinu izvodi iz sadašnje prometne izolacije. Preko Zračne luke Dubrovnik (koja spada u sekundarne međunarodne zračne luke "4E" kategorije i ima uzlijetno-slijetnu stazu dužine 3.300m, te je jedna od šest zračnih luka iste kategorije u Republici Hrvatskoj) Županija je na zadovoljavajući način povezana sa Zagrebom i svijetom. Najbolji pokazatelj važnosti zračnog prometa u prometnom sustavu Županije i Općine je podatak da je preko Zračne luke Dubrovnik u Čilipima prije rata dolazilo 62% turista od ukupnog broja turista u ovom području.

Zračna luka je u poslijeratnom razdoblju obnovljena modernizacijom opreme, sanacijom i rekonstrukcijom svih građevina aerodroma i izgradnjom kontrolnog tornja, kako bi osigurala što kvalitetniju i sigurniju uslugu putnicima i drugim korisnicima zračne luke.

Pripreme aktivnosti uprave za daljnji razvoj Zračne luke otvaraju slijedeće perspektive:

- redefinirati i utvrditi prometno tehničku funkciju aerodroma (prometno-funkcionalne karakteristike, kapacitet terminala za direktne letove sa ili bez samo prijelaznih letova, broj operacija u zraku danju i noću i sl.), u cilju limitiranja negativnih utjecaja na okoliš (kontaminacija zraka bukom –dan i noć i zagađenim česticama te zagađenje otpadnih voda).
- planirati u prometno- funkcionalnom okruženju zračne luke suvremeni komplementarni sadržaj osnovnoj funkciji aerodroma (Poslovna zona za razvoj uslužno-trgovačko i servisnih djelatnosti), obzirom na prostorne mogućnosti lokacije aerodroma i potrebe putnika-pretežno turista sa cijelog

područja Dubrovačko-neretvanske županije i poslovnog značaja "Zračne luke Dubrovnik".

#### Povijest Zračne luke Dubrovnik 1991.-2005.

- 1991.-1992. Agresija JNA na Hrvatsku – u potpunosti devastirana i opljačkana imovina Zračne luke Dubrovnik
- 1992.-1993. Rekonstrukcija infrastrukture i skladišta (privremeno korištena kao putnička zgrada)
- 1994. Rekonstrukcija administrativne zgrade
- 1995. Rekonstrukcija putničke zgrade za domaći promet
- 1996. Rekonstrukcija shipping područja
- 1998. Rekonstrukcija i proširenje međunarodnog putničkog terminala
- 2000. Instalacija sustava osvjetljenja (direction 3000)
- 2001. Nabava opreme za prihvata i otpremu (autobus, natkrivene stepenice)
- 2002. Proširenje DFS-a; postavljanje ograde oko Zračne luke s obilaznom cestom; ulaganje u sigurnost napajanja električnom energijom
- 2003. Sanacija manevarskih površina; sanacija površina na pragovima USS-a; sanacija ramena USS-a; uređenje parkirališta za autobuse i osobne automobile; nabava opreme za prihvata i otpremu zrakoplova

Zračne luke su objekti infrastrukture koji svojim radom stvaraju pozitivne i negativne učinke.

Pod pozitivnim učincima spadaju:

- znatan broj gospodarskih aktivnosti u avijacijskom, neavijacijskom i pratećem sektoru
- bolja prometna povezanost kraja čime se podiže vrijednost vlasništva i omogućava konformniji život žitelja
- zračna luka na sebe privlači svu infrastrukturu od koje profitira lokalno stanovništvo
- direktno se zapošljava oko 1.000 radnika na svakih 1M putnika a indirektno se generira oko 3.000 radnih mjesta u regiji na svakih 1M putnika

Međutim zračna luka stvara i štetne utjecaje od kojih su najznačajni:

- zauzima prostor za pistu i manevarske površine koje su u zoni aerodroma ali i dodatne prostore u prilaznoj o odletnoj ravni
- svojim radom stvara kontaminacije i zagađenja od kojih su najznačajniji kontaminacija bukom zrakoplova te zagađenje od ispušnih plinova, otpadnih ulja, masti, guma, te plinovi agregata za aerodromske strojeve i uređaje

#### **Željeznički promet**

Uskotračna željeznička pruga Donja Glavska/Zelenika (ogranak pruge 076 Sarajevo/Zelenika) puštena je u promet 1901.g., a zatvorena 1968.g.

Na dijelu pruge koji prolazi kroz Konavle u dužini od 33km nalazilo se ukupno 8 stajališta i ukrasnica: Vojski do, Mihanići, Zvekovica, Čilipi, Komaji, Gruda, Pločice i Nagumanac.

Navedena trasa željezničke pruge nadovezuje se s prugom bosansko-hercegovačke državne željeznice koja dolazi s nadovezne postaje D.Glavske, te preko Lukova Dola nakon 4km dolazi do prve putničke stanice *Vojski do* u blizini sela Brotnice, na kojoj se nalazi zgrada čekaonice. Neposredno nakon stanice Vojski do pruga se počinje blago spuštati južnom padinom brda odakle se otvara pogled na cijlu konavosku dolinu prema Mihanićima. Pruga prolazi kroz dva tunela prokopana u krškoj stijeni, koji su na ulaznom i izlaznom dijelu građeni od pravilno klesanih tesanaca. Kod naredne stanice – *Mihanići* – pruga se kroz treći prokopani okretni tunel okreće i nastavlja spuštati preko Drvenika, Gabriela i Uskoplja prema Zvekovici. Ova stanica je ujedno i prometni zaokret i vodena postaja za nabavu vode za piće, uporabu i poslovne svrhe. Na stanici se nalaze dvije građevine koje su služile kao skladište, čekaonica i stan za željezničko osoblje. Stanica *Zvekovica* (Cavtat) služila je putničkom i trgovačkom prometu i kao vodena postaja, te je bila tako i opremljena. Nakon Zvekovice, na samom kraju polja, pruga zaokreće prema istoku i nastavlja Donjom bandom, te se laganim usponom penje do iduće stanice *Čilipi* koja je uređena samo za putnički promet, kao i 4km udaljena stanica *Komaji*. I dalje prateći s gornje strane Marmontov put pruga dolazi do stanice *Gruda* koja je služila za putnički i trgovački promet, te je bila opremljena i kao vodena postaja. Stanica Pločice udaljena je 4km i služila je samo za promet putnika. Odatle, preko trolučnog mosta, trasa nastavlja do slijedeće i posljednje putničke postaje *Nagumanac* neposredno prije granice. Konavoski dio željezničke trase završava tunelom, a prešavši Nagumanski vrh pruga nastavlja kroz Crnu Goru prema Zelenici.

Sve podgradnje, nadogradnje i građevine nad tлом izgrađene su po standardima "ck Državnijeh Željeznica austrijskijeh" za uskotračne željeznice.

U Domovinskom ratu željeznička pruga je minirana u Mihanićima, na gornjem dijelu trase prema Vojskome dolu, te je neposredno pred ulazak u prvi tunel urušena 30-ak metara po dužini i 20-ak po dubini. Veći dio pruge zarastao je u gusto raslinje koje ju čini neprohodnom. Ispod koridora pruge položen je "crnogorski" vodovod koji zauzima gotovo cijelu trasu. Ipak, statički je veći dio trase u vrlo dobrom stanju.

## **b) Granični prijelazi**

- Cestovni granični prijelaz

Granični cestovni prijelazi - ostali prijelazi su:

- Karasovići – Crna Gora (CG), (privremena kontrolna točka, a po planu državna brza cesta D8)
- Dubravka - BiH (privremena kontrolna točka)
- Prevlaka – Crna Gora (CG) (privremena kontrolna točka)

Granični cestovni prijelazi su u lošem stanju, te je potrebno, po utvrđivanju kategorije pojedinog prijelaza, izvršiti potrebne zahvate u prostoru primjerene kategoriji.



- Pomorski granični prijelaz
  - Luka Cavtat je sezonski međunarodni i međudržavni granični pomorski prijelaz II. kategorije
  - Luka Prevlaka je planirana kao luka nautičkog turizma, te je potrebno za funkcionalno odvijanje pomorskog turističkog prometa u novoj pograničnoj luci predvidjeti formiranje odgovarajućeg graničnog prijelaza
  
- Zračni granični prijelaz
  - Zračna luka u Čilipima – međunarodni stalni granični prijelaz I. Kategorije. Redefiniranje prometno tehničkih funkciju "Zračne luke Dubrovnik" obuhvatiti će i potrebne standarde stalnog međunarodnog graničnog prijelaza

c) **Pošta i telekomunikacija**

**Pošta**

Pod centar pošta spadaju slijedeći poštanski uredi u Općini Konavle:

- Cavtat
- Čilipi
- Dubravka
- Dubrovnik zračna luka
- Gruda
- Pločice
- Pridvorje

Poštanski promet u Dubrovačkom području se obavlja preko poštanskog središta Dubrovnik i jedinica poštanske mreže raspoređenih po pojedinim naseljima.

**Telekomunikacijski sustav veza**

Telekomunikacijski promet Općine Konavle odvija se putem automatske telefonske centrale pojedinih naselja preko tranzitne centrale Dubrovnik. Veze između automatskih telefonskih centrala i tranzitne centrale Dubrovnik odvijaju se radiorelejnim ili svjetlovodnim vezama. Modernizacija koja je u tijeku teži povezivanju svih centrala i s mjesnim centralama i s ostalim centralama u Hrvatskoj i u svijetu preko svjetlovodnih veza koje pružaju optimalnu vezu.

Dubrovačko područje kao i cijela Općina Konavle vezana je u državni i međunarodni (preko međunarodne centrale u Splitu) telekomunikacijski promet svjetlovodnom magistralnom vezom "Jadranko", podmorskim svjetlovodnim kabelom "Adria 1", položenim podmorjem Jadrana između Rijeke i Krfa, i radio relejnom vezom. Završena je izgradnja svjetlovodnog kabla od Dubrovnika do Molunta na dionici Čilipi-Molunat, čime je završena cijela trasa "Jadranka" na području naše županije i ostvarena spojna veza Dubrovnika s Moluntom i svim usputnim automatskim telefonskim centralama.

Telekomunikacijski sustav veza

Na području Općine Konavle postoje podzemni TK kabeli i kapaciteti:

- svjetlovodni kabeli:
  - magistralni – dolazi iz pravca Dubrovnika te produžava preko Čilipa, Grude do graničnog prijelaza Konfin
  - spojni – povezuju UPS-ove (Stravča, Cavtat, Zvekovica, Radovčići, Pridvorje, Dubravka i Molunat) i RSM Velji Do
- mrežni kabeli:
  - pokrivaju područje navedenih mjesnih mreža kao udaljene ogranke i naselja koji gravitiraju mjestima s instaliranim UPS-ovima te RSM-ovima Velji Do i Kuna Konavoska

Na grafičkom dijelu (Knjiga III: Grafički prikazi, kartografski prikaz 2b – Infrastrukturni sustavi – Pošta i telekomunikacije) je prikazana kompletna mreža svjetlovodnih kabela, a mrežni kabeli su značajni samo za rješavanje mikrolokacija. Na cijelom području Konavala rijetka su udaljena naselja koja su povezana samonosivim trasama.

Na području Općine Konavle instalirano je 10 UPS-ova (UPS Stravča, Cavtat, Zvekovica, Radovčići, Čilipi, Gruda, Pridvorje, Dubravka, Molunat i Vitaljina) te dva RSM-a (velji Do i Kuna Konavoska) koji su vezani na matičnu AXE centralu u Dubrovniku.

HT od mobilne infrastrukture ima šest baznih stanica (na pozicijama Cavtat, Čilipi, Komaji, Il.Brdo, Debeli Brijeg i Prevlaka) a u planu je instalacija na još četiri lokacije (Prahivac, Stravča, Molunat i Vitaljina)

Prema planovima razvoja TK infrastrukture na području Općine, u budućnosti se može očekivati:

- izgradnja svjetlovoda Zvekovica-Uskoplje-Pridvorje, svjetlovoda Radovčići-Poljice te podmorskog svjetlovoda Mlini-Tr Sv. Roko-UPS Cavtat
- povezivanje svjetlovodom baznih stanica HT-Mobila
- produžetak tk instalacija do poluotoka Prevlaka
- rekonstrukcija tf. mreže u starom dijelu naselja Cavtat u sklopu radova na kanalizaciji
- proširivanje mjesnih mreža na zone predviđene za stambenu izgradnju

U kartografskom prikazu 2b (Infrastrukturni sustavi – Pošta i telekomunikacije, Knjiga III) ucrtani su mogući koridori budućih proširenja TK kapaciteta, a moguća je i promjena izbora trasa ukoliko se promijene uvjeti na terenu. Za tu svrhu, potrebo je predvidjeti koridore u pojasu sadašnjih i budućih prometnica te uz trase vodovoda.

Podatci o postojećim kapacitetima javnih sustava pokretnih komunikacija T-Mobile Hrvatska d.o.o. na području obuhvata Prostornog plana uređenja Općine Konavle (kako bi isti bili uključeni u Prostorni plan uređenja predmetne jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave).

Trenutačno na području obuhvata Prostornog plana uređenja Općine Konavle T-Mobile Hrvatska d.o.o. ima sedam izgrađenih baznih stanica (Knjiga III, kartografski prikaz 2b – Infrastrukturni sustavi – Pošta i telekomunikacije).

Izgrađene bazne stanice:

- Ilijino Brdo
- Čilipi
- Prevlaka
- Debeli Brijeg
- Komaji
- Cavta\_cro
- Gruda

#### VIPnet d.o.o

Trenutačno na području obuhvata Prostornog plana uređenja Općine Konavle VIPnet d.o.o. ima tri izgrađene bazne stanice (Knjiga III, kartografski prikaz 2b - Infrastrukturni sustavi – Pošta i telekomunikacije).

Izgrađene bazne stanice:

- Cavtat
- Dubrovnik aerodrom
- Gruda

#### **Odašiljači i veze**

Prostornim planom uređenja određene su površine i koridori za rad, rekonstrukciju i gradnju radioodašiljačkih i TV pretvarača i RR koridora mikrovalnih veza Odašiljača i veza. Postojeće građevine prikazane su na kartografskom prikazu 2b – Infrastrukturni sustavi – Pošta i telekomunikacije (Knjiga III: Grafički prikazi).

#### **d) Vodnogospodarski sustav**

##### **Vodoopskrba**

Hidrogeološki odnosi su uvjetovali da na području istočnog djela postoje vrela dovoljnog kapaciteta, u Konavlima je to Ljuta, na koje se vežu grupni vodovodni sustavi.

##### **Vodoopkrbni sustav Konavle-zapad**

Postojeći sustav temelji se na kaptiranju izvora Duboka ljuta u Župi dubrovačkoj. Minimalna izdašnost izvora, koji je prema procjenama oko 300l/s, zadovoljava potrebe za vodom ovog područja i područja Župe dubrovačke.

Preko crpne postaje "Duboka Ljuta", kapaciteta 115l/s, voda se tlači do vodospremnika u Prahivcu zapremnine 600m<sup>3</sup> s kojeg se zajedno s kontrainvodospremnikom "Mečajac" opskrbljuje Cavtat. Preko crpne postaje "Prahivac", kapaciteta 75l/s, puni se vodospremnik "Rajčevići", zapremine 400m<sup>3</sup>, s kojega se opskrbljuje Zvekovića, "Zračna luka Dubrovnik", Čilipi i Popovići. Zasebnim cjevovodom su na ovaj vodospremnik priključena naselja Uskoplje, Gabrili, Drvenik i Mihanići.

### **Vodoopskrbni sustav Konavle-istok**

Vodoopskrbni sustav Konavle-istok obuhvaća cjeli jugoistočni dio Općine. Ishodišna točka ovog sustava je izvor rijeke Ljute u Konavlima. Kapacitet sustava je 69,5l/s, zadovoljava potrebe stanovništva i omogućava gospodarski razvitak na ovom području.

Do sada je na vodoopskrbnom sustavu izgrađeno:

- Vodozahvat i dio glavnog magistralnog cjevovoda Ljuta-Gruda-Molunat
- Podsustav Pridvorje, Podsustav Gruda 1., Podsustav Pločice, Mikulići, Poljice, Podsustav Karasovići i Podsustav Molunat.

Stupanj izgrađenosti sustava omogućava vodoopskrbu naselja Gruda, te naselja iz izgrađenih dijelova podsustava.

Naselja Dubravka i Dunave opskrbljuju se s istog izvora preko vlastitog podsustava preko crpne postaje "Ljuta".

Za opskrbu vodom Herceg Novog koristi se voda iz Vodne komore HE Plat. Transport vode kroz konavosko polje je cjevovodom Ø 600mm. Trasa cjevovoda položena je trasom makadamskog puta do naselja Zvekovica. Od naselja Zvekovica do graničnog prijelaza Karasović trasa cjevovoda položena je trasom napuštene željezničke pruge. Na lokaciji graničnog prijelaza cjevovod završava u prekidnoj komori. Iz prekidne komore voda se transportira dalje prema Herceg novom.

### **Odvodnja**

Djelomice izgrađena kanalizacija postoji samo u Cavtatu. Kanalizacija otpadnih voda Cavtata obuhvaća staru gradsku jezgru, hotele i samo neke skupine stambenih objekata. Kanalizacijom se odvođe otpadne vode i djelomično oborinske vode izravno u more bez pročišćavanja. Danas odvodnja fekalnih otpadnih voda s područja navedene urbane sredine ne odgovara potrebama i visokim zahtjevima za zaštitu priobalne zone mora. Ista se odnosi na individualna rješenja putem septičkih jama ("crnih jama"). Hotelski objekti odvodnju fekalnih otpadnih voda imaju riješenu na nezadovoljavajući način. Svaki hotel ima svoj pripadni ispust fekalnih voda u more u neposrednoj blizini objekta. Ispusti su kratki, a voda se ispušta u plitkom moru te na taj način s tehničke i sanitarne strane ispusti ne zadovoljavaju.

Iz navedenog razloga izrađen je projekt KANALIZACIJSKI SUSTAV koji je obuhvatio šire urbano područje grada. Konceptcija tehničkog rješenja odvodnje fekalnih voda s područja naselja Cavtat i Zvekovica te "Zračne luke Dubrovnik" temelji se na izgradnji kanalizacijske mreže (gravitacijski kolektori) putem koje se otpadna voda transportira do objekata završne dispozicije (crpna stanica "C.S.2", uređaja za čišćenje otpadnih voda i podmorski ispust). Navedeni projekt je u realizaciji, a u izgradnji je I. etapa realizacije koja obuhvaća:

- ispust u more (kopnena i podmorska dionica), pristupni tunel do uređaja za čišćenje, tunel za smještaj uređaja za čišćenje otpadnih voda, tunel odvodnog kolektora, glavni kolektor, uređaj za čišćenje otpadnih voda – mehanički dio, crpna stanica "Grad", tlačni cjevovod od C.S."Grad" do prekidnog okna (P.O.) te potrebni pogonski objekt

### **Uređenje bujica i vodotoka zaštita od poplavnih voda i melioracijska odvodnja Konavoskog polja**

Potreba postoji za zaštitu od erozija i za uređenje bujica. Strme, ogoljele, uglavnom flišne padine Konavoskog polja posljedica su jake površinske erozije kojom se poljoprivredno zemljište ispiri i uništava. Uz tri glavna bujična vodotoka Kopačicu, Ljutu i Konavočicu ovdje postoje brojni bujični pritoci. Vodotok Kopačica ima 21 pritok, Konavočica 11 pritoka i Ljuta 4 pritoka.

Izgradnjom odvodne kanalske mreže, sastoji se od planiranog lateralnog kanala rubom flišnih padina i udoline Konavoskog polja, moguće je pokupiti bujične vode i spriječiti direktno ispiranje poljoprivrednog zemljišta, a bujičnu vodu odvodnim kanalima preko polja odvesti u prirodna korita Kopačice i Konavočice te s predviđenom površinom povremene retencije (kada je vodni val veći od kapaciteta tunela ( $60\text{m}^3/\text{sec}$ ) omogućiti taloženje kod ulaza u postojeći tunel i osigurati kontrolirani preljev bujičnih voda u more.

### **Sustav za navodnjavanje Konavoskog polja**

Konavosko polje kao i sva ostala polja u kršu s neuređenim vodnim režimom ima višak voda u jesensko-zimskom razdoblju i manjak voda u ljetnim mjesecima, što jedino omogućuje ekstenzivnu poljoprivrednu proizvodnju. Polje je okruženo brdima, tako da razlikujemo ravni dio polja, površine  $1.600\text{ha}$ , kota između  $46,0$  i  $75,0\text{m.n.m.}$  i padinski dio polja, položen sjevernim i sjeveroistočnim obroncima brda, površine  $1.700\text{ha}$ , s kotama između  $75,0\text{m.n.m.}$  i  $200,0\text{m.n.m.}$  Međutim veći dio brdskog dijela polja (oko  $1.250\text{ha}$ ) je pod šumama ili su to neplodna tla.

Poplave se javljaju, zbog nedovoljne propusne moći tunela i vodotoka kad nahrupe oborine s direktnog slijeva i izvorskih voda Ljute, te zbog nepostojanja odvodne kanalske mreže. Nakon izgradnje tunela propusne moći  $60\text{m}^3/\text{s}$ , te regulacijskih radova u nizinskom dijelu na Konavočici, Ljutoj i Kopačici poplave su reducirane na  $500\text{ha}$  poljoprivrednog zemljišta. Radi zaštite površina bivšeg SOUR-a "Dubrovkinja" probijen je lateralni kanal dužine oko  $3\text{km}$ , izrađen obrambeni nasip uz Kopačicu dužine  $890\text{m}$  s kotom krune nasipa  $48,25\text{m.n.m.}$  za zaštitu (bivše) stočarske farme od poplavnih voda i detaljna kanalska mreža. Mreža kanala je zapuštena, a površine su i dalje izložene suvišnim površinskim vodama i visokim podzemnim vodama.

Sadašnje stanje navodnjavanja ne zadovoljava. Površine koje se navodnjavaju ograničene su, kao što su to i raspoložive količine vode. Navodnjavanje je vezano za pojedine izvore koji u vegetacijskom razdoblju imaju, izuzev izvora Ljuta, Vodovača, Dubravka neznatan kapacitet.

Sa sustava za navodnjavanje Ljuta natapaju se poljoprivredne površine zapadno od vodotoka Ljute, sjeverno od lateralnog kanala i južno od ceste Zvekovića-Ljuta, površine oko  $300\text{ha}$ . Temelj sustava predstavlja zemljani kanal iz doba Austrije, dužine  $6,5\text{km}$ , čija je trasa položena od zahvatne građevine na Ljutoj do sela Mihanića. Voda se troši neracionalno, jer je kanal zapušten i dolazi do velikih gubitaka vode.

Planirani sustav melioracijskog navodnjavanja, koji bi omogućio navodnjavanje cijelog polja je koncipiran na dovodnom kanalu položenim

udolinom Konavoskog polja koji se treba napajati iz vodne komore HE "Dubrovnik" u Platu. Stalnost voda za navodnjavanje posebno u sušnom razdoblju je nužan uvjet za optimalno korištenje plodnog tla udoline Konavoskog polja.

### **MHE "Konavle"**

Za evakuaciju velikih voda u jesensko-zimskom razdoblju iz Konavskog polja izgrađen je tunel (kapaciteta  $60\text{m}^3/\text{s}$ ) kojim se vode s najniže točke polja najkraćim putem evakuiraju u more. Osim toga skupljene vode odvede se u more i putem prirodnog ponora (kapaciteta  $20\text{m}^3/\text{s}$ )

Postojeći tunel izgrađen je na najnižoj koti Konavskog polja. Tu se slijevaju vode Kopačice s vodama Ljute i Konavočice.

Visinska kota praga na ulaznoj građevini je  $+43,45\text{m.n.m.}$ , a dna tunela  $+41,40\text{m.n.m.}$  Kota izlaza tunela u Uvali Pasjača je  $+11,93\text{m.n.m.}$ . Razlika u visini između ulaza u tunel i izlaza iz tunela na morskoj obali je  $29,47\text{m}$ .

Prema provedenoj hidrološkoj obradi srednji protok na ulazu u tunel procijenjen je s  $5,4\text{m}^3/\text{s}$ . Male vode procijenjene su i ispod  $100\text{l/s}$ , dok se velike vode procijenjuju između  $230$  i  $320\text{m}^3/\text{s}$  (50 godišnja velika voda i 1000 godišnja velika voda).

Da bi se iskoristio raspoloživi pad, tj. da bi se energetske iskoristila navedena količina vode predviđa se izgradnja MHE "Konavle" instalirane snage  $3,3\text{MW}$  koja obuhvaća slijedeće elemente zahvata:

- na ulaznoj zoni odteretnog tunela izvodi se otvoreni kanal pravokutnog poprečnog presjeka širine  $3,0\text{m}$  i visine  $2,0\text{m}$ . (produbljenje dna izvodi se samo u postojećem betonskom koritu),
- sanaciju postojećeg odteretnog tunela izvedbom armiranobetonske obloge,
- na izlaznoj strani tunela potrebno je izvesti podzemno smješten objekt postrojenja MHE "Konavle" i automatsku zapornicu na izlaznom dijelu tunela u more u Uvali Pasjača,
- spojni podzemni elektroenergetski kabel dužine cca  $2,0\text{km}$  ( $35\text{kV}$ ).

Predviđeno je da će mala hidroelektrana "Konavle" raditi protočno.

Rad postrojenja biti će automatiziran tako da na lokaciji strojarnice neće biti stalne posade.

Osnovni tehnički podaci MHE "Konavle" su slijedeći:

Kota gornje vode	$+42,00\text{m.n.m.}$
Kota donje vode	$\pm 0,00\text{m.n.m}$
Srednji višegodišnji protok	$5,4\text{m}^3/\text{s}$

Instalirani protok	10,0m <sup>3</sup> /s
Instalirana snaga	3,3MW
Prosječna očekivana godišnja proizvodnja	11,0 GWh/god

e) **Elektroenergetika**

Opskrba potrošača električnom energijom područja Konavala i šire dubrovačke regije usko je vezana uz zemljopisne specifičnosti promatranog područja koje su opisane u prethodnim točkama ovog poglavlja.

Naime, teritorijalni ustroj Dubrovačko-neretvanske županije, pogotovo njen kopneni dio od Dubrovačkog primorja preko samog grada Dubrovnika sve do Prevlake karakterizira vrlo dug i uski pojas između Jadranskog mora s južne i državne granice prema BiH sa sjeverne strane.

Uvažavajući izneseno, strukturu i smještaj urbanih i industrijskih središta kao osnovnih potrošača električne energije, postojeća elektroenergetska mreža neizbježno je razvijana u svom većem dijelu kao radialna mreža, što sa stajališta kvalitetne, pouzdane, sigurne i dostatne opskrbe električnom energijom uvjetuje određena ograničenja.

Glede navedenog, osnovno napajanje električnom energijom promatranog područja Konavala, ali i šireg područja grada Dubrovnika ostvaruje se preko postojeće TS 110/35/10kV Komolac, instalirane snage 126 MVA (2x63 MVA), smještene na sjeverozapadnim prilazima gradu Dubrovniku na samom ušću rijeke Omble u zaljev Rijeke dubrovačke.

Spomenuta TS 110/35/10kV Komolac povezana je na elektroenergetski sustav (EES) Hrvatske elektroprivrede (HEP), na 110kV nazivnom naponskom nivou, s TS 110/35/10kV Ston i HE Plat pri čemu se prijenos električne energije, ovisno o aktualnoj proizvodnji u HE Plat (1x108 MW) i potrebama potrošača, načelno provodi u oba smjera, ovisno o raspoloživom prijenosnom kapacitetu postojećih 110 kV vodova TS Ston - TS Komolac i HE Plat - TS Komolac.

Od spomenute TS 110/35/10kV Komolac električna energija se distribuira u smjeru Konavala na 35kV nazivnom naponskom nivou, 35kV dalekovodnim vezama od

TS 110/35/10kV Komolac preko Mlina (HE Zavrle instalirane snage 2.1 MW) do

TS 35/0.4kV Plat, postrojenja smještenog u neposrednoj blizini HE Plat.

Navedena 35kV veza ostvaruje se preko 35kV dalekovoda izvedenog na čeličnoredkastim stupovima koji je izgrađen prije više od 40 godina i koji je u potpunosti obnovljen prije nekoliko godina.

Ista ima i određenu alternativu koja se ogleda u tome da je južna trojka postojećeg dvostrukog 110kV dalekovoda - DV 2x110kV Plat - Komolac, izgrađenog sredinom 90-tih godina prošlog stoljeća (sjeverna služi za direktnu 110kV vezu HE Plat i TS Komolac), privremeno energenizirana pod 35kV nazivnim naponskim nivoom i pruža određenu podršku navedenoj 35kV vezi Komolac-Mlini-Plat u smislu dodatne pouzdanosti, sigurnosti ali kao paralelna veza i u smislu lakšeg i jednostavnijeg održavanja.

Glede navedenog od TS 110/35/10kV Komolac u smjeru TS 35/0.4kV Plat nominalno trenutačno postoji dvostruka veza na 35kV nazivnom naponskom nivou, preko koje je umrežena i HE Zavrlje (Mlini), te se osnovom toga omogućava relativno kvalitetan transport električne energije na 35kV nazivnom naponskom nivou od osnovne pojne točke na 110kV nazivnom naponskom nivou na promatranom području, odnosno TS 110/35/10kV Komolac, u smjeru Konavala.

TS 35/0.4kV Plat smještena je, u teritorijalnom smislu, upravo na sjeverozapadnim granicama općine Konavle i od iste se električna energija, na 35kV nazivnom naponskom nivou, "prosljeđuje" na teritorij općine Konavle u smjeru dviju osnovnih pojnih točaka na 35kV nazivnoj naponskoj razini smještenih na teritoriju općine Konavle, tj. do TS 35/10kV Cavtat i TS 35/10kV Pločice.

TS 35/10kV Cavtat (instalirane snage 2x4 MVA), transformatorsko je postrojenje smješteno uz sam grad Cavtat, približno 3km jugoistočnije od TS 35/0.4kV Plat, dok je TS 35/10kV Pločice (instalirane snage 1x4 MVA + 1x2,5 MVA) postrojenje smješteno na oko 13km istočnije od TS 35/10kV Plat, neposredno uz naselje Karasovići, na istočnim prilazima Gruda.

Osim navedenih 35kV dalekovodnih veza prije Domovinskog rata postajala je i 35kV veza u smjeru Trebinja (BiH), koja je u međuvremenu napuštena, a dio trase tog 35kV dalekovoda od Plata do Zvekovice iskorišten je za ostvarivanja međusobno neovisne veze od Plata do Cavtat, odnosno od Plata do Pločica.

Naime, prije realizacije opisanog zahvata TS 35/10kV Cavtat se na 35kV nazivnom naponskom nivou napajala električnom energijom kao tzv. "T" otcjep s DV 35kV Plat - Pločice, što je s energetske stajališta bilo vrlo nepouzdan rješenje obzirom da je svaki kvar ili potreba za intervencijom na spomenutom dalekovodu uvjetovalo prekid isporuke električne energije gotovo svim potrošačima na širem prostoru Konavala.

Karakteristično za oba 35kV dalekovoda koja iz smjera TS 35/10kV Plat, električnom energijom napajaju TS 35/10kV Cavtat i TS 35/10kV Pločice, je da su isti izgrađeni na čeličnoretkastim stupovima i da se u pogonu nalaze već više od 30 godina, pri čemu je vod u smjeru Cavtata (u pogonu i duže) nedavno djelomično obnovljen.

Napajanje samih potrošača električnom energijom na području općine Konavle ostvaruje se preko određenog broja distributivnih transformatorskih stanica (TS 10/0.4kV), smještenih u ili uz urbanizirana područja.



U tom smislu od TS 35/10kV Cavtat postoje 10kV vodovi koji međusobno povezuju distributivne TS 10/0.4kV u samom gradu.

Osim opisanih 10kV veza od TS 35/10kV Cavtat ostvaruje se i veze na 10kV nazivnom naponskom nivou u smjeru Gruda i TS 35/10kV Pločice i to tzv. južnim krakom (južno od Konavskog polja) preko naselja Močići, Čilipi, Popovići i Radovići, te sjevernim krakom (sjeverno od Konavskog polja) preko Uskoplja, Mihanića, Pridvorja, Lovornog, Ljute, Dubravke i Zastolja.

Na oba opisana kraka 10kV veza postoje i zasebne 10kV radijalne veze kao što je na primjer veza od TS 10/0.4kV Uskoplje na sjever u smjeru Jasenica, Veljeg Dola i Dube Konavoske, te Kune Konavoske na sjevernom kraku.

Od karakterističnijih radijalnih veza na južnom kraku potrebno je istaknuti 10kV vezu od TS 10/0.4kV Pločice u smjeru Mikulića i Poljica, te od Đurinića do Molunta.

Od spomenuta TS 10/0.4kV Đurinići osim navedene radijalne 10kV veze prema Moluntu trenutačno je ostvarena još jedna radijalna veza u smjeru naselja Vitaljina, u duljini od oko 4km, sve do krajnje jugoistočne točke općine Konavle koja se trenutačno napaja električnom energijom tj. TS 10/0.4kV Vitaljina 2 koja se nalazi u zaseoku Mitrovići.

Od navedene točke u smjeru jugoistoka tj. poluotoka Prevlake i rta Oštro trenutačno ne postoje nikakvi elektroenergetski objekti i kapaciteti, te je navedeno područje u elektroenergetskom smislu u cijelosti izolirano od prethodno opisanog elektroenergetskog sustava HEP-a.

Prije Domovinskog rata na poluotoku Prevlaka i rtu Oštro postojali su odgovarajući elektroenergetski kapaciteti koji su služili u vojne a ne civilne svrhe i koji su na 35kV nazivnom naponskom nivou bili napajani iz Herceg Novog (Crna Gora (CG)), no isti su tijekom rata, a posebice za vrijeme okupacije u cijelosti devastirani i uništeni.

Opisana 10kv distributivna mreža uglavnom je izvedena kao nadzemna. Izuzetak predstavljaju 10kV vodovi u užoj urbanoj sredini grada Cavtata koji su uglavnom izvedeni kao podzemni kabelski vodovi.

Osnovna veza ostvarena tzv. sjevernim krakom uglavnom je realizirana preko nadzemnih vodova izvedenih na drvenim stupovima, dok je tzv. južni krak i to na dijelu od Cavtata preko Močića, Čilipa, Gruda pa sve do TS 35/10kV Pločice, sredinom 90-tih godina prošlog stoljeća rekonstruiran i obnovljen te je trenutačno u cijelosti izveden nadzemnim vodovima s čelično-rešetkastim stupovima.

Kompletna radijalna veza od TS 35/10kV Pločice prema istoku, tj. Đurinićima, Moluntu i Vitaljini izvedena je kao nadzemna na drvenim stupovima.

Izgradnja sustava vjetroelektrana je potencijal Konavoskih brda gdje učestalost i jačina vjetrova osiguravaju stalni izvor obnovljive energije za potrebe razvoja općine Konavle

#### *f) Zbrinjavanje otpada*

Na odlagalište "Grabovica"- Dubrovnik dovozi se također otpad s područja Općine.

Odlagalište se nalazi sjeverozapadno od Dubrovnika, u blizini naselja Osojnik, na nadmorskoj visini od 400m, udaljeno 4,7km od izvorišta rijeke Omble (izvorište za vodoopskrbu grada Dubrovnika). Na odlagalište, smješteno u kraškoj vrtači, odlagao se komunalni, tehnološki, građevinski i bolnički otpad. Odlagalište "Grabovica" je sanirano, a temeljem izdane lokacijske i građevinske dozvole u daljnjoj eksploataciji i za potrebe odlaganja komunalnog otpada općine Konavle.

### 1.1.2.4. Društvena infrastruktura

#### **A) Kategorizacija naselja općine Konavle**

##### **a) Povijesna naselja**

Do današnjih dana uočava se kontinuirano postojanje sustava urbanih središta Dubrovačke Republike. Naime, **Dubrovnik**, centar istoimene Republike u političkom, kulturnom, gospodarskom smislu je prostor kontinuiranog života, kao i njegovi sateliti - sekundarni centri, u koje spada i **Cavtat**. U našim danima, u okviru novog, županijskog ustroja Dubrovnik je sačuvao čelnu poziciju među urbanim središtima, a između ostalih središta slijede ga i dva važnija lokalna središta Cavtat i Gruda.

Područje Dubrovnika i okoline nalazi se u trusnoj zoni potresa katastrofalnih razmjera i zbog toga se može reći da je razvoj dosadašnjeg urbaniteta na ovim prostorima ostao usprkos ogromnim ograničenjima. Pokazalo se do danas da je, resurs, potencijal lokacija za razvoj urbanog veći, nego što su konflikti koji nastaju u njegovom gravitacijskom području kao njegova negativna posljedica.

##### **b) Mali i srednji gradovi – spomenici kulture**

Kada se sagledava prostorna rasprostranjenost spomenika kulture u Dubrovačko-neretvanskoj županiji po postojećim žarištima života i rada, uočava se kontinuirano postojanje nekih povijesnih lokaliteta kao urbanih/ruralnih žarišta kroz veliki raspon od nekoliko (desetaka) stoljeća. To daje i naglašava vrijednost nekih lokacija naselja, te elemenata koji ih čine, kao i daje poticaj da se, i povijesno gledano, neka urbana/središta forsirano razvijaju i dalje.

Analize dosadašnjeg vrednovanja naselja i dijelova naselja kao graditeljskih cjelina koje su vrijedne jer svjedoče o graditeljskim dometima prošlih epoha u Županiji, su pokazale da uz naselja Lastovo, Vela Luka, Blato, Korčula, Orebić, Opuzen, Metković, Ston-Mali Ston, Dubrovnik i Cavtat ima najveću vrijednost u kategoriji tzv. "malih i srednjih gradova" ima i Cavtat.

U kategoriji "naselje spomenička cjelina" je uvršteno i naselje Cavtat.

Ako se ove vrijednosti usporede s prirodnim sadašnjim i budućim rangom centraliteta i koncentracijom stanovništva i djelatnosti i važnošću naselja u Županiji, te ako se slijedom analiza i saznanja o centralitetu u prostoru Županije utvrdi lista vodećih središta Županije, ispada da je sa izuzetkom Ploča, važnost naselja u Županiji u njihovom razvojnom smislu identična njihovoj važnosti u restriktivnom smislu, u smislu važnosti spomeničke baštine. Cavtat i sva ostala gore navedena naselja na koje se u budućnosti mora računati kao na razvojna središta, posjeduju, osim Ploča, ogroman potencijal i u baštinjenim, fizičkim strukturama pa i aktivnostima, koji do sada nije dovoljno produktivno bio valoriziran ili ako jest, na štetu odnosno u korist devastacije baštinjenih fizičkih struktura. Potrebno je pokušati oživjeti graditeljske postulate u nekim starim jezgrama naselja, kako razvojnog tako i provedbenog tipa.

Osim spomenutih fizičkih struktura koje su vrednovane i spomenute prethodno, posebno mjesto zauzimaju Čilipi i druga naselja Županije. Za njih je nužna izrada posebnih analiza spomeničke baštine koje je potrebno ugraditi u prostorne planove svih razina koji se budu bavili njima.

### c) Skupine središnjih naselja Općine Konavle

Program prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije su temelj za slijedeću preobrazbu naselja općine Konavle:

#### Područna i lokalna središta

Cavtat je gradsko naselje - područno središte koje sa prigradskim naseljem Zvekovica čini prostorno-funkcionalnu cjelinu,

- 8.250 stanovnika gravitacijskog područja Općine
- 2.015 stanovnika Cavtata
- više od 500 zaposlenih u naselju
- broj stanovnika Cavtata/gravitacijsko područje = 1/4
- radijus utjecaja cca 30km (ekscentrično središte)

Gruda je važnije lokalno središte istočnog dijela obalnog područja (donja banda) i Konavoskog polja (gornja banda). Sa obilježjima polu urbanog naselja je potencijalno urbano središte Konavoskog polja.

- cca 2.000 – 2.500 stanovnika gravitacionog područja
- 753 stanovnika Grude
- više od 50 zaposlenih u naselju
- broj stanovnika Grude/gravitacijsko područje = 1/2 - 1/3
- radijus utjecaja cca 10km (centrično središte)

Čilipi su područno lokalno središte zapadnog dijela obalnog područja (donja banda).

- cca 1.500 – 2.000 stanovnika gravitacionog područja
- 838 stanovnika Čilipa
- više od 50 zaposlenih u naselju
- broj stanovnika Čilipa/gravitacijsko područje = 1/2 - 1/3
- radijus utjecaja cca 5km (centrično središte)

Područna i lokalna središta, u fizionomskom i morfološkom pogledu urbana naselja, su nositelji razvitka. Kao osnovica njihove daljnje transformacije i osposobljavanja za ulogu lokalnih središta jeste povoljan udio zrelog i za rad sposobnog stanovništva u područnim i lokalnim središtima te pripadajućem gravitacionom području sa izuzetkom brdskih naselja. Ukupni aktivni kontingent stanovništva (20-64 godina starosti) iznosi 4.775 stanovnika (58,0% od ukupnog broja stanovnika) od čega je danas zaposleno svega 3.035 što je dovoljna indikacija o sustavnoj mogućnosti zapošljavanja lokalnog stanovništva.

### **Ostala manja naselja – sela**

Sva ostala naselja Općine Konavle su skup naselja za koja postoji nedvosmislen javni interes. Obnovljene građevine i sustavno razvijana tehnička infrastruktura, postojeće raznolike prirodne i stvorene krajobrazne i graditeljske vrijednosti (zaseoci i dvori) seoskog područja uz povrat cjelokupnog stanovništva u obnovljene Konavle su razvojna mogućnost iskazana kroz seoski turizam, sekundarno stanovanje i rekreaciju na cijelom području Općine Konavle te oblik samozapošljavanja u turizmu - poljoprivredi.

## **B) Središnje funkcije Općine Konavle**

### **a) Neproizvodne djelatnosti**

#### **1. Uprava i pravosuđe**

Uprava na županijskoj razini ustrojena je u sjedištu Županije i u sjedištima bivših Općina (ispostava), dok se pojedine službe samo u iznimnim slučajevima nalaze i u sjedištima novih Općina/Gradova, odnosno u drugim mjestima.

Konavle, sa sjedištem Cavtat sadrži kao i ostalih 17 Općina Županije:

- Općinsko vijeće
- Općinski načelnik i zamjenik općinskog načelnika
- Općinsko poglavarstvo
- Upravni odjeli Općine

U Cavtatu se nalazi jedan od 10 matičnih ureda Županije, koji vode državne matice (rođenih, vjenčanih i umrlih) za matično područje i pripadajuća naselja.

Na području Općine djeluju slijedeće institucije:

- Organi državne uprave nadležni za prelazak državne granice – granična policija između RH i BiH nalaze se na području općine Konavle u Grudi i Čilipima te na graničnim prijelazima
- XV. policijska uprava Dubrovačko-neretvanske županije sa sjedištem u Dubrovniku za područje svih 5 gradova i 17 općina s policijskim postajama (ispostava) u 5 gradova i u većini općina. Postrojba specijalne policije za područje Županije nalazi se u Cavtatu.

## 2. Obrazovanje

### 2.1. Predškolski odgoj

Dobna grupa djece od 6 – 7 godina starosti, koju obuhvaća predškolski odgoj i naobrazba, iznosi cca 8% od ukupnog broja stanovnika (danas 660 djece). Vrtići su općinski, privatni ili vjerski, a odgoj i naobrazba se prilagođuje potrebama obitelji.

Po naseljima su evidentirani dječji vrtići u Cavtatu i Grudi.

### 2.2. Osnovno školstvo

Dobna grupa djece od 6,5 – 14,5 godina starosti, koju obuhvaća osnovno školstvo, iznosi cca 11% od ukupnog broja stanovnika (danas 907). Osnovna škola traje osam godina/razred, teritorijalno je vezana na području Općine, a odgoj i školovanje su obvezni za cijelu populaciju djece uz jedinstven plan i program .

Po naseljima su evidentirane osnovne škole kako slijedi:

<u>Naselje</u>	<u>osnovno školstvo</u>
Cavtat:	osnovna škola (1-8 razreda);
Gruda:	osnovna škola (1-8 razreda);
Čilipi:	osnovna škola (1-3 razreda);
Dubravka:	osnovna škola (1-3 razreda);
Gabrili:	osnovna škola (1-3 razreda);
Komaji:	osnovna škola (1-3 razreda);
Lovorno:	osnovna škola (1-3 razreda);
Močići:	osnovna škola (1-3 razreda);
Molunat:	osnovna škola (1-3 razreda);
Popovići:	osnovna škola (1-3 razreda);

Pridvorje:	osnovna škola (1-3 razreda);
Radovčići:	osnovna škola (1-3 razreda);
Stravča:	osnovna škola (1-3 razreda);
Vitaljina:	osnovna škola (1-3 razreda);

### 2.3.Srednje škole

Dobna grupa djece od 14,5 – 18,5 godina starosti, koju potencijalno obuhvaća srednje školstvo, iznosi cca 7% od ukupnog broja stanovnika (danas 577 djece). Srednja škola traje od dvije do četiri godine, a odgoj i školovanje su raznovrsni i prilagođeni potrebama pojedinih zanimanja. Školovanje u srednjoj školi nije teritorijalno vezano za područje Općine obzirom na široki spektar mogućnosti primarno na nivou Županije.

### 2.4.Visoko školstvo i znanost

Visoko školstvo i znanost nisu do danas stacionirani na području Općine već se prema područjima, interesima i mogućnosti studenti disperziraju na postojeća sveučilišta i visoke škole u širem gravitacijskom području.

## 3. Kultura i umjetnost

Stanovnici Općine Konavle su korisnici i aktivni sudionici u kulturnim sadržajima i aktivnostima svoje Općine. Registrirane su ili evidentirane brojne kulturne udruge i amaterska društva, manifestacije, koncertne dvorane, organizatori i posrednici, kinematografi, videoteke, domovi kulture i društveni domovi, te ostala kulturna društva i pokreti. U skladu sa Zakonom o ustanovama (NN, 76/93.) i Zakonom o upravljanju ustanovama u kulturi (NN, 50/95.) Vlada Republike preko Ministarstva kulture donijela je rješenje kojim se osnivačka prava države nad ustanovama iz kulture, umjetnosti i informacija na području Dubrovačko neretvanske županije prenose na jedinice lokalne samouprave. Zbog velikih promjena koje su se dogodile posljednjih godina, moguće je da su prestale djelovati pojedine do sada registrirane kulturne institucije u pojedinim naseljima, odnosno da su u međuvremenu osnovane nove, ali još nisu registrirane, odnosno da su se promijenile njihove adrese zbog promjene imena ulica.

Uzimajući u obzir postojeće kulturne institucije u naseljima može se zaključiti da njihov broj i djelovanje uglavnom zadovoljava i odgovara raznovrsnim potrebama i interesima lokalnog stanovništva. Obzirom da je Općina Konavle novoosnovana Općina i da predstavlja značajno turističko područje RH, potrebno je proširiti ponudu i broj kulturnih i umjetničkih institucija naselja, a naročito lokalnih središta Općine Konavle.

<u>Naselje</u>	<u>Kulturno umjetnički sadržaj</u>
Brotnice:	Crkva sv.Luke s stećcima;
Cavtat:	Rodna kuća i galerija Vlaha Bukovca; Zbirka i knjižnica Baltazara Bogišića; Mauzolej obitelji Račić (rad Ivana Meštrovića);

Čilipi:	Župna pinakoteka; Višenamjenska dvorana; Kulturno-umjetničko društvo "Vlaho Bukovac"; Dom kulture; Zavičajni muzej Konavala; Kulturno-umjetničko društvo "Čilipi";
Dubravka:	Dom kulture; Kulturno-umjetničko društvo "Napredak";
Dunave:	Utvrda Soko grad;
Gabrili:	Dom kulture;
Gruda:	Kino-dvorana; Kulturno-umjetničko društvo "Jedinstvo";
Komaji:	Dom kulture;
Lovorno:	Društvene prostorije;
Mihanići:	Galerija Miho Šiša Konavljaniin;
Močići:	Dom kulture; Atelijer Rusković
Pločice:	Društvene prostorije;
Popovići:	Dom kulture;
Pridvorje:	Dom kulture; Kulturno-umjetničko društvo "Stjepan Radić";
Radovčići:	Dom kulture;

#### 4. Sport i rekreacija

Sportsko-rekreacijske građevine su građevine namijenjene športskim i rekreacijskim aktivnostima (športski i rekreacijski tereni, dvorane i slično).

Sportska društva i klubovi u naseljima Općine Konavle uglavnom imaju županijsko i općinsko obilježje. Neka društva i klubovi imaju samo rekreacijsko značenje. Postoji potreba osnivanja i djelovanja novih sportskih i rekreacijskih klubova i društava u pojedinim naseljima.

Na području Općine Konavle nije razvijena mreža sportsko-rekreacijskih građevina. Mrežu sportsko-rekreacijskih građevina je potrebno razviti da se njihovom izgradnjom osigura bavljenje sortom i omogući rekreacija što većeg broja stalnih i povremenih stanovnika Općine Konavle.

<u>Naselje</u>	<u>sportsko-rekreacijski sadržaj</u>
Cavtat:	Igrališta i dvorana osnovne škole; Nogometno igralište; Nogometna škola ; Vaterpolo klub ; Judo klub ; Sportsko-ribolovno društvo ; Ronilački klub; Jedriličarski klub; Udruga mladih Cavtata; Stolni tenis O.Š. Cavtat;
Čilipi:	Nogomet, dio sportova odvija se u dvorani Doma kulture; Nogometno-igralište,

	Nogometni klub
	Boćarski klub
	Moto klub
Dubravka:	Boćarski teren, mali nogomet;
	Nogometno igralište
	Nogometni klub
	Boćarski klub
Dunave:	Nogometni teren;
Gruda:	Dvorana u izgradnji;;
	Školska športska dvorana, u izgradnji
	Nogometni klub
	Malonogometni klub
	Boćarski klub
Gabrili:	Nogometno igralište;
	Nogometno igralište
	Nogometni klub
Kuna konavoska:	Planinarski dom;
Lovorno:	Malonogometno igralište, boćalište;
Močići:	Košarkaški teren;
	Boćarski teren
Popovići:	Igralište za nogomet;
	Malonogometni klub
Pridvorje:	Boćarski teren, mali nogomet;
	Boćarski klub

## 5. Zdravstvo

U Općini Konavle je 8.250 stanovnika prema popisu 2001. godine. Za sve njih osigurano je pravo na zdravstvenu zaštitu sukladno posebnim pozitivnim zakonima i propisima RH. Primarna zdravstvena zaštita je osigurana na razini Općine Konavle. Sekundarna i tercijarna zdravstvena zaštita osigurana je na razini Dubrovačko-neretvanske županije. Po naseljima su evidentirani slijedeći sadržaji zdravstvene zaštite:

<u>Naselje</u>	<u>zdravstveni sadržaj</u>
Cavtat:	Zdravstvena stanica i ljekarna;
Gruda:	Zdravstvena stanica i ljekarna

## 6. Socijalna skrb

Socijalna skrb je djelatnost od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku. Tom djelatnošću osigurava se i ostvaruje pomoć u podmirivanju osnovnih životnih potreba za socijalno ugrožene, nemoćne i druge osobe kada ih nisu u mogućnosti zadovoljiti ni uz pomoć članova obitelji, bilo zbog nepovoljnih osobnih, bilo zbog gospodarskih, socijalnih ili drugih okolnosti. Djelatnost rada i socijalne skrbi obuhvaća slijedeće ustanove:

1. Zavodi za zapošljavanje
  - Područna služba i lpostave



2. Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske
  - Područna služba i Ispostave
3. Ustanove socijalne skrbi
  - 3.1. Centar za socijalnu skrb  
Osniva se za područje jedne ili više općina ili gradova na području iste županije, odnosno Grada Zagreba.  
Centar za socijalnu skrb može imati jednu ili više podružnica.
  - 3.2. Dom socijalne skrbi
    - dom za djecu (za djecu bez roditelja, za djecu s poremećajima u ponašanju, tjelesno, mentalno oštećenu ili psihički bolesnu djecu, te djecu ovisnike),
    - dom za odrasle osobe (za tjelesno, mentalno oštećene ili psihički bolesne odrasle osobe, ovisnike, te starije i nemoćne osobe).
  - 3.3. Centar za pomoć i njegu  
Domovi socijalne skrbi osnivaju se u skladu s potrebama što ih za određeno područje utvrdi Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.

Na području Općine Konavle nisu evidentirane ustanove socijalne skrbi.

## 7. Vjerske zajednice

Na prostoru Dubrovačko-neretvanske županije je najprisutnija Katolička crkva (više od 80% stanovništva). Djeluju i druge vjerske zajednice, s malim brojem pripadnika.

Rimokatolička crkva je najzastupljenija vjerska zajednica među stanovništvom Dubrovačko-neretvanske županije, pa i Općine Konavle. Organizirana je hijerarhijski i teritorijalno radi bolje povezanosti s vjernicima i lakšeg upravljanja crkvenim poslovima. Tako se hijerarhijski i prostorno ističu i razlikuju: metropolije, nadbiskupije, biskupije, apostolska administratura, dekanati i župe. Na području Općine Konavle djeluje Dubrovačka biskupija. Biskupski ordinarijat Dubrovačke biskupije nalazi se u samome Dubrovniku, dok su pripadajuće župe i župni uredi raspoređeni u samim naseljima županije. Od važnijih građevina ističu se:

<u>Naselje</u>	<u>vjerski sadržaji</u>
Brotnice :	crkva sv.Luke
Cavtat :	župna crkva sv.Nikole franjevački samostan Gospe od Snijega
Čilipi :	župna crkva sv.Nikole
Duba Konavoska :	crkva sv.Stjepana
Dubravka :	župna crkva sv.Nikole
Dunave :	crkva Male Gospe
Đurinići :	crkva sv.Križa
Gabrili :	crkva sv.Martina
	crkva sv.Dimitrija
Gruda :	župna crkva sv.Trojstva

Jasenice :	crkva sv.Spasa s grobljem
Komaji :	crkva sv.Luke
Kuna Konavoska :	crkva sv.Tome
Lovorno :	crkva sv.Ane
Ljuta :	crkva sv.Ivana
Mihanići :	crkva sv. Mihovila
Mikulići :	crkva sv.Đurđa
Močići :	crkva sv.Đurđa
Molunat :	crkva sv.Ivana
Palje Brdo :	crkva sv.Petra i Pavla
Pločice :	crkva Gospe od Karmela
Poljice :	crkva sv.Ane
Popovići :	crkva sv.Đurđa
Pridvorje :	župna crkva sv.Srđa i Baha franjevački samostan sv.Vlaha
Radovčići :	crkva sv.Tome crkva sv.Luke crkva sv.Nikole
Stravča :	crkva sv.Đurđa
Šilješci :	crkva sv.Nikole
Uskoplje :	crkva sv.Ilije
Vitaljina :	župna crkva sv.Spasa
Vodovađa :	crkva sv.Ivana
Zastolje :	crkva Male Gospe
Zvekovica :	crkva sv.Petra

## 8. Udruge građana i političke stranke

Na području općine Konavle djeluju komore, zajednice, udruženja, klubovi, društva, udruge, političke stranke, sindikati, zaklade, fondacije, društvene, humanitarne i druge organizacije.

### b) Komunalne organizacije

#### 1. Vodoopskrba

Vodoopskrba naselja Općine Konavle osigurana je putem koncesionara "Konavosko komunalno društvo" d.o.o. Čilipi.

Vodoopskrbni sustav Konavle-zapad opskrbljuje Cavtat, Zvekovicu, "Zračnu luku Dubrovnik", Čilipe i Popoviće. Zasebnim cjevovodom su priključena naselja Uskopiye, Gabrili, Drvenik i Mihanići.

Vodoopskrbni sustav Konavle-istok svojim stupnjem izgrađenosti sustava omogućava vodoopskrbu naselja Gruda, te Pridvorja, Pločica, Mikulića, Poljica, Đurinića i Molunta. Naselja Dubravka i Dunave opskrbljuju se s istog izvora preko vlastitog podsustava preko crpne postaje "Ljuta".

<u>Naselje</u>	<u>vodovod</u>
Brotnice:	izveden;
Cavtat:	izveden;
Čilipi:	izveden;
Drvenik:	izveden;
Duba Konavoska:	nema;

Dubravka:	izveden;
Dunave:	izveden;
Đurinići:	izveden;
Gabrili:	izveden;
Gruda:	izveden;
Jasenice:	nema;
Komaji:	izveden;
Kuna Konavoska:	nema;
Lovorno:	izveden;
Ljuta:	izveden;
Mihanići:	izveden;
Mikulići:	izveden;
Močići:	izveden;
Molunat:	izveden;
Palje Brdo:	nema;
Pločice:	izveden;
Poljice:	izveden;
Popovići:	izveden;
Pridvorje:	izveden;
Radovčići:	nema;
Stravča:	nema;
Šilješki:	nema
Uskoplje:	izveden;
Vitaljina:	nema;
Vodovađa:	nema.
Zastolje:	izveden;
Zvekovica:	izveden;

## 2. Odvodnja otpadnih voda

Odvodnja otpadnih voda je riješena djelomice (djelomično izgrađena kanalizacija postoji samo u Cavtatu). U tijeku je izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Cavtatu.

## 3. Elektroopskrba

Naselja Općine Konavle su povezana u sustav elektroopskrbe optimalno u odnosu na razmještaj stanovništva i u odnosu na planirane potrebe ovog područja

## 4. Toplinska energija

Na području Općine Konavle ne postoji sustavno rješenje korištenja toplinske energije.

## 5. TT komunikacije

Naselja Općine Konavle su povezana u sustav telekomunikacija RH optimalno u odnosu na razmještaj stanovništva i u odnosu na planirane potrebe ovog područja.

## 6. Pošta

Mreža poštanskih ureda na području Općine Konavle u potpunosti je izgrađena i optimalna i u odnosu na razmještaj stanovništva i u odnosu na planirane potrebe ovog područja.

**7. Prometnice, javna parkirališta i autobusni kolodvor**

Na području Općine Konavle mreža javnih prometnica je optimalno riješena u odnosu na razmještaj i broj stanovnika.

Javna parkirališta su djelomično riješene u naselju Cavtat, a u ostalim naseljima Konavala nisu riješena.

Autobusni kolodvor nije izgrađen niti u jednom naselju Općine Konavle. U Cavtatu postoji autobusna stanica sa okretištem autobusa.

**8. Groblje, tržnica, sajmište, te obrada, skladištenje i odlaganje otpada**

U Općini Konavle postojeća groblja su optimalno razmještena u odnosu na broj i potrebe stanovništva, osim za naselja Cavtat i Zvekovica.

U Općini Konavle je evidentirana jedna tržnica i to u Cavtatu.

U Općini Konavle nije evidentirano niti jedno sajmište.

U Općini Konavle je organiziran odvoz otpada sa JP "Čistoća" Dubrovnik za sva naselja Konavala; osim naselja Brotnice, Duba Konavoska, Jasenice, Kuna Konavoska i Šilješki koji individualno rješavaju odlaganje svog otpada.

**c) Poljoprivredna infrastruktura****1. Poljoprivredne zadruge i ljekarne**

Na području Općine Konavle evidentirani su objekti poljoprivredne infrastrukture po naseljima:

<u>Naselje</u>	<u>poljoprivredna zadruga i ljekarna</u>
Gruda:	poljoprivredna ljekarna;
Čilipi:	P.Z."Frano Supilo";
Dubravka:	P.Z."Dubravka" (uljara);
Komaji:	Privatna vinarija "Crvik";
Mihanići:	Privatna vinarija "Miljas"

**2. Veterinarske stanice i ambulante**

Na području Općine Konavle evidentirani su objekti poljoprivredne infrastrukture po naseljima:

<u>Naselje</u>	<u>veterinarske stanice i ambulante</u>
Gruda:	veterinarska ambulanta

**1.1.2.5. Zaštićena prirodna i graditeljska baština****a) Prirodna baština****Zaštićene prirodne vrijednosti**

Na području Općine Konavle temeljem Zakona o zaštiti prirode do sada su proglašena samo tri zaštićena područja:

1. Otoci Mrkan, Bobara i Supetar – posebni zoološko-ornitološki rezervat - Cavtat
2. Konavoski dvori - značajni krajobraz - Ljuta
3. Špilja Šipun - geomorfološko-hidrološki spomenik prirode - Cavtat

Ostale proglašene zaštićene prirodne vrijednosti (zaštićene svojite, zaštićeni minerali, sigovine i fosili) uglavnom uživaju zaštitu na cijelom području Republike Hrvatske pa tako i na području Općine Konavle.

## **b) Graditeljska baština**

Konavle je prostor na kojem brojne tragove života pronalazimo još od prapovijesti. Pejzažom i danas dominiraju ilirske gomile, a veliki je broj i prapovijesnih gradinskih lokaliteta koji svjedoče o kontinuitetu života na ovom prostoru od brončanog doba<sup>1</sup>.

U antičko doba Konavle funkcioniraju kao ager rimske kolonije Epidaura. Poznate su povijesne činjenice o statusu onodobne rimske kolonije, o akveduktu kojim se grad snabdijevao vodom iz Vodovađe i villama rusticama koje su postojale duž kanala vodovoda, no materijalni ostaci su rijetki. Budući da je na Epidauru, razrušenom u kasnoj antici, izgrađen novi grad – Cavtat, sustavna arheološka istraživanja nikada nisu provedena te urbana matrica rimskog grada nije utvrđena<sup>2</sup>.

Sudbina grada u srednjovjekovnom razdoblju gotovo je nepoznata. U 13.st. Cavtat i Obod pouzdano su bili u sastavu dubrovačke Astoreje (najstarijeg teritorija uz sam grad), no Cavtat je izgubljen 1302. <sup>3</sup>(ili po nekim autorima 1391. godine<sup>4</sup>).

Konavle su nakon pada Epidaura u sastavu Travunije, no tijekom vremena se osamostaljuju. U 10.st. spominje ih Konstantin Porfirogenet kao autonomnu oblast koja zajedno s Trebinjskom čini širu političko-teritorijalnu cjelinu. U 11.st. dolazi pod vlast Duklje, od kraja 12.st. do 1371.g. pod vladavinom je Raške, a kasnije se izmjenjuje vlast velikaških obitelji Altomanovića i Balšića. 1377. zaposjeo ih je bosanski kralj Tvrtko I., otkad su pod vlašću bosanskih velikaških obitelji<sup>5</sup>. Materijalni ostaci iz srednjovjekovnog razdoblja nisu rijetkost. O starohrvatskom tipu gradnje svjedoči crkva Sv. Dimitrija u Gabrilima i ostaci crkve Sv. Mihajla na Mrkanu te nalazi starohrvatske kulturne skupine oko crkve Sv. Petra na Zvekovici. Brojna su kasnosrednjovjekovna groblja, kameni monoliti u obliku ploča i sanduka, od kojih su neki ukrašeni dekorativnim i figuralnim motivima<sup>6</sup>. Pisani dokumenti dokazuju postojanje i

---

<sup>1</sup> Š. Batović, *Konavle u prapovijesti*, Konavoski zbornik II, Dubrovnik, 1988.; D. Perkić, *Topografija prapovijesnih lokaliteta u Župi Dubrovačkoj i Konavlima*, Diplomski rad, Zagreb, 1998.

<sup>2</sup> G. Novak, *Povijest Dubrovnika I*, Dubrovnik, 1967.

<sup>3</sup> J. Lučić, *Prošlost dubrovačke Astoreje*, Dubrovnik, 1970.

<sup>4</sup> N. Kapetanić, N. Vekarić, *Stanovništvo Konavala I*, str. 18.

<sup>5</sup> J. Lučić, *Kroz konavosku prošlost*, Konavoski zbornik I, Dubrovnik, 1982., str. 18-21.

<sup>6</sup> Z. Žeravica, *Arheološka iskopavanja srednjovjekovnih nekropola u Konavlima tijekom 1997.-1999. godine*, Zbornik dubrovačkih muzeja I, Dubrovnik, 2004., str. 283-330.

velikog broja crkava uz groblja, no rijetke su sačuvane do danas. One su tijekom vremena napuštane, pregrađivane ili nanovo građene.

Dolaskom pod vlast Dubrovačke Republike 1419. i 1426. godine, kada je najprije kupljen istočni dio od Sandalja Hranića, a kasnije i zapadni dio s Cavtatom od braće Pavlovića<sup>7</sup>, povijesne prilike na ovom prostoru se smiruju. Iz razdoblja Dubrovačke Republike velik je broj sakralnih i profanih spomenika. Ponavljajući ustaljeni postupak uspostave vlasti na novostečenom teritoriju, Dubrovčani grade Knežev dvor u Pridvorju i Cavtatu i uz njih franjevačke samostane, utvrđuju zidinama Cavtat i Molunat te proširuju tvrđavu Soko u Dunavama, a gradi se i velik broj ljetnikovaca i ladanjsko-gospodarskih objekata u Cavtatu<sup>8</sup> i Konavlima. Dubrovačka vlast trajat će do 1806. godine, do pada Republike, kada su u prodoru Crnogoraca Konavle popaljene i opustošene. Oštećen je velik broj konavoskih kuća i vlastelinskih objekata. Najveći broj pregradnji sakralne arhitekture također datira iz tog vremena.

Nakon kratkotrajne francuske vladavine, dolazak pod vlast Austro-ugarske monarhije i gradnja uskotračne željezničke trase (dionica Donja Glavska – Zelenika) označile su svojevrsni prosperitet Konavala<sup>9</sup>. Pruga je imala gospodarsko - trgovački značaj i omogućila je lakši transport poljoprivrednih proizvoda iz plodne konavoske doline u unutrašnjost. Pruga je bila u funkciji od 1901. do 1968. godine kada je ukinuta zbog nemogućnosti prilagodbe novim prometnim zahtjevima. Iako mjestimično oštećena i zapuštena, nekadašnja trasa željeznice jedno je od najvrjednijih građevinskih ostvarenja novijeg doba u Konavlima. Sistem tunela, željezničkih postaja, pogona za opskrbu vodom, skladišta te sama trasa željeznice pružaju idealnu mogućnost revitalizacije u turističke svrhe.

Potres 1979. godine i Domovinski rat 1991. godine značili su nove udarce za graditeljsku baštinu Konavala. U potresu su oštećene brojne profane i sakralne građevine, osobito u gornjoj, sjevernoj strani Konavala. Neke od starih konavoskih kuća nepovratno su uništene i nakon potresa napuštene te su danas pretvorene u ruševine<sup>10</sup>. Seoske crkve poput Sv. Vida u Vodovađi i Sv. Ivana u Ljutoj nakon potresa zamijenjene su novim gradnjama.

U posljednjem ratu Konavle su doživjele jednaku sudbinu kao 1806. godine. Popaljene kuće su obnovljene, no nepovratno su izgubljeni drveni podovi, prozorske škure, prostrane sale i velik dio pokretne etnološke baštine (namještaj, narodne nošnje, stare fotografije, oružje, alati...).

Opasnost spomeničkoj baštini u novije vrijeme predstavlja i pad svijesti o njenoj vrijednosti. Građevinski zahvati često se obavljaju bez stručnog nadzora i neprimjereni su.

### Razvoj i obilježja povijesnih naselja

Jedino gradsko naselje na području Konavala je Cavtat. Zauzima prostor dvaju poluotoka Sustjepan i Rat, i pripadajućih mu dvaju prirodnih luka, sa svake strane zaštićenih od juga i bure; stoga ne čudi činjenica da su kao takve

<sup>7</sup> J. Lučić, *Kroz konavosku prošlost*

<sup>8</sup> M. Planić Lončarić, *Planirana izgradnja na području Dubrovačke Republike*, Zagreb, 1980.

<sup>9</sup> Državni arhiv u Zagrebu

<sup>10</sup> Štete nakon potresa 1979, Ministarstvo kulture RH

korištene od prapovijesti do danas. Samo gradinsko naselje, prapovijesni i antički Epidaur, nalazio se na poluotoku Ratu.

Antički Epidaur (Cavtat) prvi put se u pisanim izvorima spominje 47. god. prije Krista i to kod Aula Hircija, Cezarovog časnika u svezi pomoći tog grada Cezarovo vojsci u njegovoj borbi s Pompejem. Izgleda da je već tada Epidaur bio utvrđeno naselje s urbanim elementima u kojemu je bila smještena rimska posada. Plinije već piše o Epidauru kao o naselju koje je imalo status kolonije. Iako postoje mnoge legende o razaranju grada od strane Slavena i Avara sudbina Cavtata u ranom srednjem vijeku nam je nepoznata. Kontinuitet urbanog života je izgleda prekinut tako da ga ponovno pratimo tek nakon što Republika (pošto je u 14.st. izgubila teritorij Cavtata i Oboda koji je bio u sastavu Astaraje – najstarijeg teritorija uz sam grad) ponovo otkupljuje to područje u 15.st. te dijeli prostor i ponovno izgrađuje prema pravilnoj urbanističkoj regulaciji. Zemlja je podijeljena u dugačke parcele (1468-71.), a svakoj čestici određen je njen glavar. Utemeljen je franjevački samostan (1483.) i izgrađen je Knežev (kapetanov) dvor (1555-8.), a grad je utvrđen zidinama. Budući da je Cavtat bio građen kao zbjeg za stanovništvo zapadnog dijela Konavala u slučaju opasnosti, po dvije usporedne uzdužne parcele ograđene su visokim zidovima. Unutar zidova počinju se podizati vlastelinske kuće/ljetnikovci s terasama i prostranim vrtovima čija gradnja uvelike utječe na razvoj urbanog tkiva Cavtata. U 18.st. započinje izgradnja objekata na obali i sa sjeverne strane ulice Prijeko, a intenzivira se izgradnja i u središnjem dijelu. Nakon 19.st. stambena arhitektura širi se izvan zidina.

U doba Dubrovačke Republike upravno središte Konavala bilo je Pridvorje (Knežev dvor, Franjevački samostan). Sastoji se od zaselaka: Rudež, Nartice, Oprasi, Dragavine, Podvor, od kojih svaki ima vrijedne primjere tradicijske arhitekture. Za istaknuti je predio Podvor (ispod Kneževog dvora) s primjerima nekoliko stambeno-gospodarskih i jednog ladanjskog objekta, kroz kojeg prolazi komunikacija od središta Pridvorja, preko Kneževog dvora do Franjevačkog samostana. Iako napušten, Podvor pruža idealnu mogućnost osmišljenog projekta revitalizacije u turističke svrhe.

Jedno od većih sela u Konavlima - tip poluurbane cjeline, smješteno na jugo-istočnom rubu polja je Gruda. Danas su joj priključeni i veći zaseoci Tušići i Bačev do.

U centru duž glavnog puta nižu se arhitektonsko kvalitetni objekti koji nemaju karakteristike ruralne arhitekture. Krajem 19. i početkom 20st. mijenja se karakter izgradnje stambene arhitekture i ona se od tradicionalne seoske transformira u građanski tip.

Čilipi su također veće selo čiji centar (zaseok Beroje) predstavlja preventivno zaštićenu poluurbanu cjelinu ambijentalne i kulturno povijesne vrijednosti formirane oko središnjeg prostora (trga) – Predcrkve. Sa istočne strane trg zatvara župna crkva sv. Nikole sa širokim stepeništem koji služi i kao gledalište za folklorne priredbe koje se tu održavaju svake nedjelje (travanj – studeni). Sa sjeverne strane trga smješten je Zavičajni muzej Konavala s bogatom etnološkom zbirkom tekstila, nakita i predmeta za svakodnevnu upotrebu.

Gotovo svako selo i zaselak u Konavlima, s tradicionalnom stambenom i gospodarskom gradnjom te svojom uklopljenošću u okolni krajolik, čini cjelinu izuzetne ambijentalne vrijednosti.

Konavle su zaokružen prostor bogatog naslijeđa tradicijske arhitekture čiji se značaj očituje ne samo u kvalitetnoj kamenoj gradnji već nadasve u skladnom odnosu graditeljstva prema pejzažu. **Suhozidi** (međe) koji dijele i ograđuju pojedine čestice zemlje i organski prate reljef terena nedjeljiv su element u slici krajobraza. Suhozidi omeđuju stare putove kojima su premrežena i povezana gotova sva konavoska sela. Mnogi se i danas koriste kao prilazi pojedinim selima ili kućama, a neki su uređeni kao pješačke staze (Cavtat – Čilipi, Popovići – Radovčići) i turističke su atrakcije.

Tipičan element ruralne arhitekture u vizuri suhozidima odijeljenih obradivih površina su **bunje** i **kućarice**. Riječ je o manjim građevinama, slobodnostojećim, ili prislonjenim ili ugrađenim u suhozid. Neke su kružnog ili nepravilnog tlocrta nadsvođene kamenim pločama tehnikom upuštanja kamena, a neke su pravokutne. Služile su kao skloništa od žege ili nevremena te kao spremišta za alat.

Još jedan karakterističan element ruralne arhitekture uvelike je zastupljen u Konavlima: **pojata s gumnom**. Gumno je kružna, popločana površina (neka zaravnjena u stancu) ograđena nižim kamenim zidom s ulaznim otvorom, a služilo je za vršenje žita. Zadnjih godina broj im se znatno smanjio jer su razgrađivani da bi se kamen koristio u popločavanju novoizgrađenih prostora.

Od gospodarskih građevina u Konavlima je i veliki broj **mlinica**. Pokretane vodom ili ručno (stoka, ljudi), samostojeće ili dio većeg kompleksa, služile su za proizvodnju ulja i brašna. Na rijeci Ljutnoj pod preventivnom je zaštitom cijeli niz mlinica i tri **stupe** (pogoni za obradu tkanina) i danas im je namjena gotovo samo turistička.

Tradicijska stambena arhitektura Konavala svog tipičnog predstavnika ima u **stambeno – gospodarskim kompleksima**. Karakteristika su velikih obiteljskih zadruga (suživot više obitelji koje su u bližem ili daljem srodstvu). Takav se sklop građevina uglavnom sastoji od jedne ili više stambenih kuća te gospodarskih objekata - štale, pojate, gumna, kominata, krušne peći - povezanih u zanimljive cjeline i ograđenih visokim zidovima. Karakterizira ih kamena gradnja, supstrukcije s voltovima, popločane terase s kamenim klupama (pižulima), klesani arhitektonski elementi (okviri otvora, konzole, krune bunara). Osim velikih zadružnih objekata, postoje i kuće malobrojnijih obitelji ili obitelji lošijeg imovinskog stanja, nešto skromnijih dimenzija no sličnih značajki i skladnih proporcija.

**Kominate** su specifičan arhitektonski element karakterističan za Konavle. To su kuhinje četvrtastog tlocrta koje umjesto krova imaju visoku kamenu konstrukciju građenu konzolnim ispuštanjem kamena u piramidalnoj formi sa užim četvrtastim završetkom s otvorima za ispust dima nad kojim je piramidalna kapa. Ovakav način gradnje omogućava brzo usisavanje dima i njegovo zadržavanje u gornjem dijelu (gdje se sušilo meso).

### Arheološko naslijeđe

#### Prapovijest

Zbog nedovoljne istraženosti nemoguće je stvoriti potpuniju sliku o prapovijesnom životu na ovim područjima međutim na osnovu materijalnih ostataka možemo pratiti kulturni razvoj od kasnog brončanog doba (vjerojatno je da je ovo područje bilo naseljeno i ranije, ali za sada nema nalaza koji bi to potvrdili). U Konavlima je rekognosciranjima zabilježen veliki broj gradina i



gomila i nedjeljiv su element u poimanju krajolika kao jedinstvene, kultivirane cjeline.

Iz prapovijesnog razdoblja evidentirano je više je od 60 ilirskih gomila. Nalaze se obično na istaknutim položajima ili uz nekadašnje komunikacije. Danas su uglavnom na nepristupačnim lokalitetima. Evidentiran je otprilike jednak broj gradina ili potencijalnih gradinskih lokaliteta te nekoliko neistraženih špilja koje bi mogle sadržavati prapovijesne nalaze. Svakako još jednom treba naglasiti da u Konavlima niti jedan od ovih lokaliteta nije sustavno istražen te da će spoznaja o točnijoj dataciji kao i mnogi drugi podatci biti mogući tek nakon arheoloških iskopavanja. Što se tiče samog položaja gomila najčešće su onê na izdancima brdskih kosa ponad manjih ili većih obradivih površina i gomile uz važnije komunikacijske pravce dok su rjeđe gomile na vrhovima brda i gomile na prijelazu padine u polje. Postoje i gomile na samim gradinama (uglavnom po jedna – Kula mala, Kuna, Dunave), ali njihova funkcija je vjerojatno drugačija od prethodno navedenih koje su služile kao grobni humci, a ujedno ih možemo "čitati" kao repere zaposjednutog teritorija odnosno simbolični način prisvajanja prirode.

Riječ o vrijednim ilirskim ostacima od kojih su samo neki evidentirani, ali ne i zaštićeni i kao takvi česte su žrtve devastacija, razlaganja kamenja i totalnog uništenja (pogodan materijal za mljevenje u šoder) te im se broj u posljednja dva stoljeća smanjio gotovo više od polovice. Osim neophodnih arheoloških istraživanja koja bi donijela više podataka o samom periodu nastanka i etničkim nositeljima ovog područja ove lokalitete potrebno je i formalno zaštititi jer čine čvrsto povezan sklop sa svojim prirodnim okruženjem.

#### Antika

Najveći broj antičkih lokaliteta nalazi se u Cavtatu. Nisu provedena sustavna arheološka istraživanja budući da se današnji grad nalazi na mjestu antičkog Epidaurusa.

U Konavlima, osim iskopavanja u Moluntu te onih recentnih na trasi antičkog vodovoda nije bilo sustavnih istraživanja antičkih lokaliteta, a evidentirano ih je dvadesetak.

Ostaci aqueducta, po kojem su Konavle i dobile ime i koji je vodu iz dvadesetak kilometara udaljenog mjesta Vodovađe dovodio u Epidaur, vidljivi su gotovo u svakom selu na tom potezu. Iz glavnog kanala spuštali su se manji ispusni kanali do vjerojatno mnogobrojnih gospodarskih imanja – villa na prisojnoj strani.

Osim ostataka vodovoda koji su na nekim mjestima sačuvani u svom punom profilu i koji spada u rijetke primjere takve arhitekture u Hrvatskoj u Konavlima se nalazi još jedan vrhunski spomenik iz tog perioda – Mitrej. To je jedinstveni primjer speleja - svetišta Mitraičkog kulta in situ u Hrvatskoj; nad otvorom špilje, u živoj stijeni uklesan je standardni prikaz Mitre kako ubija bika, božanstvo je prikazano u istočnjačkoj odjeći s frigijskom kapom kao i ostali likovi koji prate tu scenu: dodafori Kautes i Kautopates smješteni s lijeve i desne strane centralnog prikaza; ostali pratnici scene tauroktonije su škorpion, zmija, pas, gavran te prikaz sunca i mjeseca u gornjem lijevom i desnom kutu; reljef se datira u kraj III. St.; u neposrednoj blizini mitreja s istočne strane u stijeni su vidljivi ostaci reljefa s prikazom Silvana (Vidasusa), ilirskog božanstva (samo noge)

## Sakralni lokaliteti

Važna prijelomnica u povijesti Konavala bio je ulazak u sastav Dubrovačke Republike na početku 15. stoljeća. Iz tog razdoblja datiraju dokumenti o podjeli zemlje u novostečenom teritoriju (*Libro rosso, DAD*) u kojima nailazimo na dokaze o postojanju velikog broja sakralnih lokaliteta, crkava i grobišnih cjelina prije 15. stoljeća koji kao kulturna mjesta kontinuiraju do današnjih dana. Nalazimo i velik broj lokaliteta na kojima nema vidljivih materijalnih ostataka te zahtijevaju arheološku obradu.

Na većini sakralnih lokaliteta koji su još uvijek u funkciji možemo čitati više povijesnih slojeva. Srednjovjekovne sakralne građevine često prate ranija kulturna mjesta, prapovijesna ili antička. O srednjovjekovnom sloju svjedoče brojna sačuvana srednjovjekovna groblja od kojih su neka od najviše spomeničke vrijednosti.

Današnje crkve su doživjele brojne pregradnje vjerojatno još za vrijeme Dubrovačke Republike, a naročito u 19. stoljeću kada je veliki broj objekata bio spaljen ili oštećen u prodoru Crnogoraca na ovo područje 1806. godine, nakon pada Republike. Snažne su također i intervencije dvadesetog stoljeća, često neadekvatno izvedene.

U Konavlima brojimo dva franjevačka samostana, u Cavtatu i Pridvorju.

Samostan Gospe od snijega u Cavtatu sagrađen je 1484. godine, no značajne preinake je doživio od 18-20.st. te u novije vrijeme. Klaustarskog je tipa, četverokutnog oblika kojeg tvore crkva, dva jednokatna samostanska krila te ogradni zid. Crkva je orijentirana sjever-jug, longitudinalna je, bačvasto presvođena, s pravokutnom apsidom, sakristijom i zvonikom te pobočnom lađom uz istočni zid. Na glavnom pročelju je portal s istaknutim lučnim nadvojem (u luneti reljef V. Bukovca, simboli franjevačkog reda), dva bočna okulusa i rozetom. U crkvi se čuva nekoliko vrijednih slikarskih djela (poliptih Vicka Lovrina iz 16.st., oltarna slika Božidara Vlatkovića iz 15.st., luneta Vlaha Bukovca iz 1909.g.).

Pridvorski samostan Sv. Vlaha osnovan je 1429.g. (po dolasku vlasti Dubrovačke Republike), a gradnja je dovršena 1450. dok su svodovi klaustara dovršeni 1568.g.

Crkva je pravilno orijentirana, njoj sa sjeverne strane prislonjen je klaustar (križni svodovi) s tri jednokatna samostanska krila. Između crkve i istočnog samostanskog krila nalazi se zvonik, a uz sjeverno samostansko krilo prigradna je kominata.

U crkvi se čuva zaštićeno drveno Raspelo, rad Jurja Petrovića (15.st.).

Od velikog broja crkava svakako bi trebalo izdvojiti crkvu Sv. Dimitrija u Gabrilima - jedinu predromaničku crkvu na području Konavala, datiranu u 11/12 st. Jednobrodna građevina, pravilno orijentirana sa polukružnom apsidom iznutra, izvana pravokutnom. Unutrašnje zidne plohe raščlanjene su lezenama i plitkim polukružnim nišama, a prostor lađe je bačvasto nadsvođen i pojasnicama podijeljen u tri traveja. Uz crkvu je **srednjovjekovna nekropola** sa nadgrobnjacima u obliku ploča i sanduka, datirana u 14. i 15. st. Stećci su rijetke kvalitete, a gotovo svi su bogato reljefno ukrašeni figuralnim i dekorativnim motivima poput kola, konjanika s pticom, arkada, friza životinja, štita s mačem i križa rascvjetalih krakova. Dva stećka flankiraju ulaz u groblje i spojeni su horizontalno postavljenom kamenom pločom.

Još jedna crkva sa osobito vrijednom **srednjovjekovnom nekropolom** je crkva sv. Luke u Brotnicama, nalazi se izdvojena uz srednjovjekovnu komunikaciju od Cavtata do sela, ograđena je suhozidom. Zapadno od crkve smješteno je groblje. Sačuvano je desetak nadgrobnjaka (sanduci i jedan sljemenjak), dva flankiraju ulaz u groblje, a nekoliko ih je reljefno ukrašenih od kojih je najreprezentativniji sljemenjak s figuralnim motivima i natpisom, vjerojatno iz 15.st. Zahvaljujući ovom naglašenom visokom specifično oblikovanom, kvalitetno klesanom i bogato ukrašenom sljemenjaku nekropola predstavlja jednu od najvrijednijih i najpoznatijih nekropola cijele južnodalmatinske regije.

Crkva Sv. Barbare nalazi se na osamljenom lokalitetu Varino brdo, uz nekadašnju prapovijesnu komunikaciju te rimski i srednjovjekovni put prema unutrašnjosti. Crkva se na tom mjestu spominje u 15.st., a današnja je izgrađena na mjestu starije. Južno od crkve malo je novije groblje, a oko crkve je **nekropola stećaka** u obliku ploča i sanduka, većinom ukrašenih plitkim reljefnim ornamentima (vegetabilni motivi, spirala, rozete, križevi, luk i strijela, otisak dlana) – najveća u Konavlima.

Cjelina je omeđena suhozidom, a oba ulaza na groblje (južni i sjeverni) flankiraju po dva uspravno postavljena nadgrobnjaka. U kamenom pragu sjevernog ulaza još uvijek je vidljiv uklesan zoomorfni motiv.

Zbog svog položaja i sačuvanosti, ova cjelina je od izuzetnog spomeničkog značaja.

Neke od seoskih crkava sačuvale su izvorne arhitektonske značajke (Sv. Ana na Obodu, Sv. Pavao u Pavljem brdu, Sv. Lovro u Pridvorju), a uz mnoge se nalaze vrijedne srednjovjekovne grobne cjeline s primjerima stećaka (Sv. Mihovil u Mihanićima, Sv. Petar u Pavljem brdu – Karasovići, Sv. Ilija u Lovornom...) ili je sakralno-cemeterijalna cjelina dijelom istraženo ili potencijalno arheološko nalazište (Sv. Đurđe u Popovićima, Sv. Petar na Zvekovici) i kao takve .

Na mjestu nekadašnje crkve Sv. Roka, na vrhu poluotoka Rat nad Cavtatom po projektu Ivana Meštrovića sagrađen je 1920-22. godine mauzolej za cavtatsku obitelj Račić. Služi kao grobišna kapela, osmerokutnog je tlocrta iz čijih su osi u obliku križa izbačene 4 niše: predvorje (portik) na zapadu, oltarni prostor na istoku, te po 1 kapela sa južne (Sv. Roko) i sjeverne (Raspeti Krist) strane.

Središnji prostor nadsvođen je kupolom koja se sastoji od niza kasete s reljefnim prikazima anđeoskih glava. Iznad je lanterna nad kojom se s vanjske strane diže velika bakrena skulptura anđela. Sama kupola nad lanternom izrađena je iz jednog komada kamena.

Dominantan je ulazni trijem sa dva anđela-karijatide koji nose jednostavni arhitrav i plitki zabat.

## Ljetnikovci (vile) i ladanjsko-gospodarski kompleksi

Nakon priključenja Konavala teritoriju Dubrovačke Republike 1419. (istočni dio kupljen je od Sandalja Hranića) i 1426. godine (kupljen je zapadni dio Konavala s Cavtatom od braće Pavlovića) započinje izgradnja ladanjsko-gospodarskih sklopova dubrovačke vlastele, središta njihovih posjeda. Oni su najprije dominantno gospodarskih obilježja koji su naglašeni i u kasnijem

vremenu, ali uz njih su sve izraženije i osobine ladanjske arhitekture. Smješteni su obično na dominantnom i pažljivo odabranom mjestu. Ograđeni su visokim zidovima unutar kojih su raspoređeni glavna stambena zgrada, manje zgrade gospodarske namjene, prostrani vrt sa šetnicama i odrinama, a u nekim slučajevima i vidikovac te privatna kapelica. Najčešće su kameni okviri otvora profilirani ili ukrašeni profiliranim vijencem, a unutrašnjost je opremljena kamenim namještajem.

Nakon pada Dubrovačke Republike u prodoru Crnogoraca 1806. godine vlastelinski objekti su pretrpjeli znatna oštećenja ili su bili spaljeni. U kasnijem periodu velika većina objekata nije nikad obnovljena ili je služila u gospodarske svrhe. Najsčuvanije su kapelice, o kojima se kao o sakralnim objektima jedino vodila briga. Takvi zapušteni objekti nisu privlačili pažnju struke te su tek u novije vrijeme evidentirani i dijelom obrađeni. Neki primjeri dosegli su kvalitetu dubrovačkih ljetnikovaca, a mnogi svakako zavređuju da budu evidentirani, valorizirani, konzervirani ili revitalizirani.

Unutar zaštićene urbane cjeline Cavtata nalazi se nekoliko vlastelinskih ljetnikovaca iz razdoblja Dubrovačke Republike. Preventivno su zaštićena dva ljetnikovca izvan stare gradske jezgre, u uvali Tiha.

Ladanjsko – gospodarski kompleksi iz doba Dubrovačke Republike u Konavlima čine zaseban arhitektonski tip koji svjedoči o kulturi življenja na ladanju, koja se razvija u doba humanizma i renesanse i kontinuirano do samog pada Republike. Preventivno su zaštićena dva kompleksa, a evidentirano ih je preko 30. Budući da ih je većina u privatnom vlasništvu, nakon oštećenja 1806. godine, tijekom vremena su bili izloženi brojnim pregradnjama i razgradnjama. Sačuvano je nekoliko objekata kojima bi se mogla vratiti izvorna ili srodna namjena (objekt Pucić u Čilipima, "Stranj Capor" u Vignjima, objekt Mihočević u Pridvorju), a neki bi se mogli konzervirati i prezentirati kao takvi (objekt Crijević u Radovčićima, "Diklićeva taraca" u Masješama). No prije svega je potrebno najvrjednije i najsčuvanije cjeline preventivno zaštititi ili proglasiti kulturnim dobrom od lokalnog značaja.

Kapelice, koje su u nekoliko slučajeva najbolje sačuvani dijelovi nekadašnjeg kompleksa ("Frančesko" u Čilipima, objekt Natalić u Močićima), potrebno je preventivno zaštititi.

## **Vojne građevine i utvrde**

Područje Konavala se nalazi na nezahvalnom graničnom položaju kroz povijest izloženom brojnim ratnim sukobima. Značajna planirana fortifikacijska izgradnja ovog područja dogodila se u prvoj polovici 15.st. kada Konavle ulazi u sastav Dubrovačke Republike. Dubrovčani najprije dograđuju i proširuju utvrdu Sokol koja se nalazi gotovo na granici dubrovačkog teritorija prema nemirnom zaleđu i s koje se može kontrolirati cjelokupno područje Konavala. Na istoku se gradskim zidanama utvrđuje poluotok Molunat, budući da je trebao služiti kao zbjeg stanovništva istočnog dijela Konavala u slučaju opasnosti. Na zapadu jednaku namjenu ima Cavtat u kojeg se trebalo skloniti stanovništvo zapadnog dijela Konavala te je i taj poluotok utvrđen zidinama. Ovim fortifikacijskim objektima opada važnost nakon Kandijskog rata (1645.-1669.) te se oni s vremenom zapuštaju i razgrađuju.

Nakona pada Republike 1806. godine, Austrija gradi tvrđavu na Prevlaci koja je dio sistema utvrda Boka Kotorskog zaljeva. Ova se tvrđava nakon 2.

svjetskog rata nastavlja koristiti u vojne svrhe, kao poligon za vježbu JNA, kada je i pretrpjela najveća oštećenja.

Za istaknuti je veliki broj bunkera iz 1. i 2. svjetskog rata na cijelom području Konavala (Mihanići, pogranično područje poviše Dubravke).

Najznačajnije vojne građevine i utvrde na području Konavala proglašene su kulturnim dobrom (Tvrđava Sokol, zidine Molunta i Cavtata) i konzervirane su. Tvrđava na Prevlaci preventivno je zaštićena.

### **Gospodarske i industrijske građevine**

Izuzetan spomenik industrijske arhitekture s početka XX. st. u Konavlima svakako je trasa željezničke pruge sa pripadajućim joj građevinama.

Od Vojskog dola u Konavoskim brdima do Nagumanca, na samoj granici s Crnom gorom, na trasi željeznice brojimo 4 tunela, 7 željezničkih postaja, jedan most, niz popratnih zgrada (skladišta) i crpki za vodu. Trasa sama po sebi predstavlja atrakciju kao izuzetan primjer inženjerskog graditeljstva. U Hrvatskoj je jedini sličan primjer «Parenziana» u Istri. Trasa željeznice je na nekim dijelovima asfaltirana (prilaz Vojskom dolu, Zvekovica), dio između Vojskog dola i Mihanića u Domovinskom ratu je miniran, a velikim dijelom trase kroz Donju bandu prolazi cijev vodovoda za Crnu goru.

Dionicu uskotračne željezničke pruge kroz Konavle potrebno je zaštititi na lokalnoj razini. Nakon sanacije pojedinih dijelova trase, pruga s pripadajućim joj građevinama bi se mogla revitalizirati u turističke svrhe.

Na dužem dijelu trase pruge u njen trup ugrađen je vodoopskrbni-tranzitni cjevovod za Herceg Novi, o čemu treba voditi računa prilikom revitalizacije.

### **Stanje evidencije i pravne zaštite kulturnih dobara**

Činjenica je da spomenička baština Konavala nije bila sustavno istraživana te zbog toga nije ni primjereno valorizirana i zaštićena. Složena povijesna slojevitost i potiranje materijalnih ostataka pojedinih razdoblja ponovnom uspostavom života na istom prostoru, nakon brojnih promjena vlasti, čestih ratnih događanja, pa i prirodnih katastrofa, otežava sagledavanje vrijednosti konavoske baštine. Ponovnom revizijom i pažljivijim uvidom u brojnost i kvalitetu pojedinačnih spomenika i spomeničkih cjelina u Konavlima otkrivamo bogatstvo koje svjedoči o turbulentnoj povijesti, ali i kvaliteti života na ovim prostorima. Mnogi spomenici nisu prepoznati, nezaštićeni su i izloženi devastacijama. Potrebno ih je prije svega zaštititi, na lokalnoj i državnoj razini, jer upravo oni pružaju dragocjen izvor za daljnja istraživanja i otkrivanje novih činjenica za točnije određenje samih spomenika i rasvjetljavanje pojedinih povijesnih razdoblja. Samim time, stvaraju se preduvjeti za bolju prezentaciju spomeničke baštine koja je potencijalni pokretač razvoja specifičnog tipa turizma, a samim time i Konavala.

Uz spomeničku baštinu, osnovnu vrijednost Konavala čini očuvanost jedinstva graditeljskog nasljeđa i prirodnog krajobraza. Stoga je potrebno maksimalno zaštititi svaku seosku cjelinu čiju vrijednost čini upravo njena uklopljenost u pejzaž, tradicionalna stambena i gospodarska arhitektura, seoske kapele na osamljenim brežuljcima, stari putovi omeđeni suhozidima, kameni križevi uz putove i polja, seoske lokve, te pojedinačni spomenici iz različitih povijesnih razdoblja.

U Konavlima je trenutno 17 registriranih spomenika kulture, 31 je preventivno zaštićen<sup>11</sup>. Evidentirano je dvjestotinjak spomenika kulture od kojih je veliki broj potrebno zaštititi na državnom ili lokalnom nivou.

Osnova za bilo kakvo planiranje razvoja Konavala zaštita je spomeničke baštine. Na taj način ona bi bila dostupna istraživačima, povećala bi se svijest o njenoj vrijednosti, otvorila bi se veća mogućnost za njenu obnovu pod stručnim nadzorom i očuvanje za buduće generacije. Osmišljenim projektima mogla bi se kvalitetno prezentirati i imati važnu ulogu u turističkom razvoju Konavala.

Kako se izgled cjeline ne bi narušavao, potrebno je donijeti precizne odredbe o obnovi takve arhitekture (korištenje tradicionalnih materijala, poštivanje zadanih elemenata) i eventualnim interpolacijama (veličina, materijali).

Iz razdoblja od srednjeg vijeka do danas u Konavlima je evidentirano preko dvjesto sakralnih lokaliteta. Registrirano je 8 spomenika kulture, a preventivno zaštićeno 12. U sklopu urbane cjeline Cavtata zaštićeno je 6 objekata, u sklopu poluurbane cjeline Čilipa župna crkva te su preventivno zaštićene dvije kapele u sklopu ladanjsko-gospodarskih kompleksa.

Mauzolej obitelji Račić u Cavtatu, djelo Ivana Meštrovića, potrebno je proglasiti kulturnim dobrom budući da se radi o jedinstvenom spoju arhitekture i skulpture koji spada u vrhunce Meštrovićevog stvaralaštva.

Seoske kapele i župne crkve je potrebno zaštititi na lokalnoj razini kako bi se građevinski zahvati od strane crkvenih bratovština obavljali pod stručnim nadzorom.

Nijedan prapovijesni lokalitet nije istražen ni zaštićen, te samim time nije valoriziran i ne postoji opća svijest o njihovoj vrijednosti.

Prapovijesne lokalitete potrebno je formalno zaštititi kako bi se spriječilo njihovo daljnje uništavanje te omogućilo istraživanje i prezentiranje.

Tijekom povijesti gradinski lokaliteti su napušteni, a kamen s gomila korišten je kao građevinski materijal ili su uništavane pri novim građevinskim zahvatima (ceste, aerodrom).

Zbog izrazite povijesne slojevitosti i nevaloriziranosti sakralnih lokaliteta te njihove nezaštićenosti od strane nadležnih institucija, oni su izloženi stalnim opasnostima od narušavanja spomeničke vrijednosti.

Kulturna baština na području Konavala u cjelini nije sustavno istraжена iako pruža neiscrpan izvor podataka koji rasvjetljuju slijed konavoske povijesti. Kako bi se znanstvena istraživanja mogla provesti, a spomenička baština valorizirati, kulturnu baštinu je potrebno maksimalno zaštititi od daljnjih intervencija i devastacija.

---

<sup>11</sup> Registar kulturnih dobara, Ministarstvo kulture RH

### **1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova**

#### **1.1.3.1. Planski pokazatelji o obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja**

##### **Strategija i Program uređenja Republike Hrvatske** (MPUGS, Zagreb, 1997. i NN broj 50/99)

Strategija i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske predstavljaju (na državnoj razini) zajednički dokument prostornog uređenja na načelima/principima održivog razvitka uz racionalno korištenje prirodnih resursa.

Ovi principi obvezno se primjenjuju na sve prostorne planove i sektorske razvojne programe.

Područje Dubrovačko-neretvanske županije obuhvaća dvije velike problemske cjeline. To su razvoj otoka i zaobalnog, brdsko-gorskog prostora (otežani uvjeti zbog ratnih razaranja). Potreban je kompleksan obuhvat i revitalizacija.

Izdvojeni ciljevi i usmjerenja Strategije i Programa su:

- ubrzani ali održivi razvoj prema svjetskim mjerilima gospodarske učinkovitosti i zaštite okoliša, a u skladu s nacionalnim interesima
- osnaživanje prostorno-razvojne strukture Države kroz uravnotežen i realno policentričan razvitak, uspostavu snažnih okosnica i težišta razvitka temeljenih na definiranim i potencijalnim prometnim pravcima, mreži gradova (osobito srednjih i manjih) i unapređenje opremljenosti infrastrukturom kao uvjetom za kvalitetan razvoj
- kvalitetna preobrazba prostornog razvoja koja će uvažiti svjetska mjerila ali i osobitosti hrvatskog prostora, posebno prirodnu i kulturnu baštinu, smatrajući ih razvojnim potencijalom i ključnim čimbenikom postizanja nacionalnog prostornog identiteta

Prioriteti proizlaze iz konstatacija o velikim mogućnostima ali nedovoljnoj iskorištenosti većine prostorno-razvojnih sustava u odnosu na zauzeti prostor. Stoga je prioritet modernizacija, rekonstrukcija i poboljšanje postojećih kapaciteta i prostornih sustava te nadoknađivanje zaostataka u pojedinim segmentima kao što su primjerice dijelovi prometne i energetske mreže.

Strategija predviđa za područje Dubrovačko-neretvanske županije, posebno za područje Općine Konavle, slijedeće prioritetne mjere i aktivnosti na tom području:

- Uz Ploče, Opuzen, Korčulu, Blato i Velu Luku pripada Cavtat pod gradove koji se do 2005. planiraju razviti kao mreža manjih gradova tercijarnih županijskih središta

- Izgradnja brze ceste Dubrovnik – zračna luka predstavlja prvu fazu autoceste kroz Županiju (od 2005. do 2015.)
- Do 2005. predviđa se rekonstrukcija "Zračne luke Dubrovnik"
- Postojanje poticajnih mjera za rekonstrukciju luke Cavtat
- Navodnjavanje Konavoskog polja treba na zadovoljavajući način riješiti
- Rješenje te regulacija otpadnih voda u Cavtatu je neophodna

Opći ciljevi demografskog razvitka Županije koji se odnose na stanovništvo i naselja i koji se mogu primijeniti na Općinu Konavle sadrže slijedeće ciljeve:

- Osiguranje uvjeta za pozitivne učinke širenja procesa urbanizacije u svim dijelovima županije
- Poticaj umjerenog rasta Dubrovnika i brži rast stanovništva u drugim gradovima, gradićima, općinskim, lokalnim i radnim središtima, podržavajući tako policentrični razvitak
- Demografska obnova ruralnih naselja u svim dijelovima županije, gdje za to postoje objektivne potrebe i mogućnosti. Pod tim se podrazumijeva osiguranje zaposlenja za rad sposobnom stanovništvu, skrb prema starom stanovništvu te trud za stvarno poboljšanje standarda i kvalitete življenja stanovništva

Prema definiciji razvojnih središta, odnosno mjesta pojedinih naselja u sustavu naselja Republike Hrvatske Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske Cavtat spada u kategoriju područnog središta (malo razvojno središte), ostalih gradova i naselja s gradskim obilježjima.

U prostornim planovima za **državne ceste** obvezno je utvrđivanje zaštitnog pojasa zabrane izgradnje u skladu s propisima i zahtjevima nadležnih institucija za promet, prostorno uređenje i zaštitu okoliša. "Zračna luka Dubrovnik" pripada po opremljenosti i prometu u kategoriju sekundarnih zračnih pristaništa (klasa 4E).

S ciljem sustavne skrbi o **zaštiti prirodnih** vrijednosti, napose najznačajnijih prostornih objekata zaštite, predviđeno je proširenje zaštite na još 14 predjela i lokaliteta u odgovarajućim kategorijama. Konavoske stijene i značajni krajobraz poluotoka Molunat pripadaju tom proširenju.

Za očuvanje i unapređenje **krajobrazne** raznolikosti vrijede slijedeće vrijednosti za područje Županije (koje pripada jadranskoj Hrvatskoj):

- S prostorno-planskim mjerama nužno/potrebno je strogo ograničenje i nadzor daljnjeg građevinskog zauzimanja neposredne obale, posebno na krajobrazno osjetljivim lokacijama (rtovi i sl.)
- Očuvanje mediteranske fizionomije starih naselja, kako pažljivim smještajem novih objekata tako i poštovanjem lokalne tradicijske arhitekture
- Poticanje prirodne regeneracije šuma, na pojedinim lokacijama obogaćenje krajolika podizanjem novih šuma



- Sprečavanje šumskih požara, prevencijom i drugim odgovarajućim mjerama

U okviru planiranja treba prvenstveno osigurati zaštitu i primjereno uređenje:

- Područja s karakterističnim uzorcima naselja
- Područja uz naselja
- Područja s naglašenim značenjem kulturnih krajolika (tradicionalni oblici poljodjelstva, suhozidi, voćnjaci, vinogradi na terasama itd.)
- Područja izuzetnih, svojstvenih vizualnih oblika s velikom raznolikošću prirodnih i kulturnih elemenata
- Područja većeg značenja za zaštitu prirode (morska obala, prirodni vodotoci, šume, itd.)
- Područja prirodnih biotopa (posebna staništa, močvare, itd.)

### **Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije**

(Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije, br. 6/2003)

Prostorni plan Županije temeljni je i obvezatni dokument koji određuje osnovne segmente strategije razvoja općina i gradova, s ciljem da se putem njegove planske projekcije i ustanovljenih odredbi za provedbu omogući:

- racionalno korištenje prirodnih resursa
- zaštita prostora
- usmjeravanje gospodarskog razvoja (industrija, promet, turizam, poljoprivreda, usluge itd.)
- usmjeravanje društvenog razvoja: rast i struktura populacije te razvoj društvenih djelatnosti (sustav naselja itd.)

Najznačajniji/najvažniji prostorno-razvojni problemi u Hrvatsko kao i u Županiji su neracionalnost korištenja prostora, nekontrolirani rast velikih gradova, zapuštanje ruralnih područja i područja uz državnu granicu, pojave zauzimanja velikih površina za nekvalitetnu i masovnu gradnju na obali mora s prevelikim udjelom bespravne gradnje, zaostajanje u nekim segmentima infrastrukture, te sustavno neriješena pitanja zbrinjavanja otpada.

Kao glavni **ciljevi prostornog razvoja regionalnog, državnog i međunarodnog značaja** ističu se u PPDNŽ (Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja su prezentirani/navedeni u točki 2. Ciljevi prostornog razvoja i uređenja):

- kvalitetna preobrazba prostornog razvoja koja će uvažiti/prihvatiti svjetska mjerila ali i osobitosti hrvatskog prostora, posebno prirodnu i kulturnu baštinu, smatrajući ih razvojnim potencijalom i ključnim čimbenikom postizanja nacionalnog prostornog identiteta

Modernizacija, rekonstrukcija i poboljšanje postojećih kapaciteta i prostornih sustava te nadoknađivanje zaostataka u pojedinim segmentima kao što su dijelovi prometne i energetske mreže smatraju se kao prioritet

činjenja/djelovanja. Pod prioritet također spada uspostava svih životnih funkcija na ratom zahvaćenim područjima te zaustavljanje negativnih demografskih procesa s posljedicama zapuštanja nekih područja.

Definitivno definiranje granica Županije kao i granica teritorija jedinica lokalne uprave i samouprave unutar Županije je neophodno.

Pojedinačni aspekti prostornog razvitka su:

- Planiranje razvoja naselja igra važnu ulogu u smanjenju/reduciranju rasta velikih gradova, funkcionalnom osposobljavanu srednjih i manjih gradova kao i lokalnih središta uz kvalitetnije uređenje naselja.
- U razvoju prometa Hrvatska mora biti dobro povezana iznutra i u sustavu europskih pravaca. Posebno se treba poboljšati povezanost južne Hrvatske s kontinentalnim dijelom i dalje s europskim pravcima.
- Razvoj turizma kao gospodarska grana treba se kretati u granicama prihvatljivog opterećenja i prepoznatljivih obilježja prostora. Zbog toga se moraju prvo kvalitetno preobraziti postojeći potencijali, te proširiti ponudu u kontinentalnom/kopnenom području i to kroz zdravstveni, lovni, ruralni i rekreacijski turizam.
- Gospodarenje prirodnim i stvorenim resursima usmjerava se pretežito kroz smjernice za korištenje, namjenu i zaštitu prostora. Očuvanje fizičke cjelovitosti i kvalitete resursa su glavne odrednice. Samo stavljanje pod zaštitu nije rješenje, nego se korištenje prostora mora temeljiti na ukupnom pažljivom gospodarenju.
- Da se ne gube vrijedne šumske i druge površine potrebno je tako/u tom smislu planirati infrastrukturu. U to također spada ispitivanje mogućnosti korištenja postojećih koridora za vođenje novih trasa.

Na Dubrovačko-neretvansku županiju odnose se slijedeće prioritetne smjernice razvoja na razini Države, izrađene u Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske, preuzete od/u PPDNŽ:

1. sprječavanje daljnjeg neopravdanog širenja građevinskih područja i stimulacija optimalnog širenja postojećih građevinskih područja
2. obnova i razvoj ruralnog prostora i sela
3. poticanje policentričnog razvitka i razvitka središnjih naselja kroz investicijsku politiku decentralizacije gospodarskih struktura
4. utvrđivanje realnih troškova uređivanja građevinskog zemljišta
5. usmjeravanje nove stambene i druge gradnje u prostorne cjeline gradova i naselja koja su već opremljena infrastrukturom te u nedostatno ili neracionalno izgrađene dijelove gradova
6. kvalitetno prestrukturiranje i dograđivanje turističkih zona u kojima su već djelomično ili u cjelini izgrađeni planirani smještajni i drugi kapaciteti (te u turističkim zonama bez izgrađenih objekata, gdje je to

moguće, ne graditi do vremena izrade nove generacije prostornih planova)

U PPDNŽ postavljeni **opći ciljevi** koji se planom moraju postići su:

- inventarizacija i ocjena potencijala i ograničenja u prostoru u svrhu preciznijeg profiliranja budućeg prostornog razvoja Županije
- stvaranje podloge za dugoročno efikasno upravljanje prostornim dobrima Županije
- koncipiranje instrumentarija sukladnog postojećoj društveno-političkoj situaciji u svrhu korištenja i unapređenja prostornih dobara, poštujući načela dugoročne zaštite svih elemenata životne sredine

Prijedlog **posebnih i pojedinačnih ciljeva** temelji se na osnovi spoznaja o postojećoj organizaciji prostornog uređenja Županije, te na respektiranju i naglašavanju triju fizionomskih značajki odnosno velikih mikroregionalnih cjelina Županije. To su neretvansko područje, priobalno područje i otočno područje (odnosno zagorski, priobalni i otočni dio).

#### **Razvoj gradova i naselja općenito**

- U Hrvatskoj je izdvojeno 117 gradskih naselja (po modelu izdvajanja gradskih naselja u Hrvatskoj), kojima također pripada Cavtat.
- Za svaki tip grada/naselja potrebno je odrediti uzoran/primjeren pravac preobrazbe. Cavtat ide u kategoriju srednjih i malih gradova koji se u idućim razdobljima trebaju potvrditi u ulozi glavnih središta i nositelja daljnje urbanizacije.
- U svim dijelovima Županije nužna je demografska obnova ruralnih naselja, podrazumijevajući pod tim osiguranje zaposlenja, skrb prema starom stanovništvu te stvarno poboljšanje standarda i kvalitete življenja stanovništva.
- Izrada prijedloga za prostore kojima bi se riješilo pitanje stambenih potreba stanovništva je neophodna.

#### **Infrastrukturni sustavi**

- Prijedlog za racionalnu, ekonomičnu i funkcionalnu prometnu mrežu, koja je usklađena s prostorno-gospodarskim razvitkom, potreban je jer kroz područje Županije prolaze Transeuropski prometni koridori.
- U zračnom prometu neophodno je osiguranje uvjeta za:
  - stvaranje mreže malih zračnih luka
- U željezničkom prometu potrebna je izrada uvjeta za modernizaciju postojećih kapaciteta te istraživanje/ispitivanje opravdanosti izgradnje uzduž jadranske željeznice.
- Zaštita voda i mora od onečišćenja podrazumijeva:
  - izgradnja kanalizacijskih sustava za prikupljanje (komunalnih) i industrijskih otpadnih voda s centralnim uređajem za zajedničko pročišćavanje
  - utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta i uspostavljanje mjera zaštite u odnosu na pojedine zone

- izrada planova zaštite voda i mora od onečišćenja, planova za hitne intervencije kao i izrada planova sanacije ugroženih područja

### **Racionalno korištenje prirodnih izvora**

- smještaj gospodarskih djelatnosti u već postojeće gospodarske zone (uz moguće proširenje) i tamo gdje to infrastruktura dopušta, bez zauzimanja novih površina šuma, obale, vrijednih poljodjelskih površina, osobito prostora namijenjenog rekreaciji i turizmu
- ispitivanje mogućnosti korištenja postojećih koridora i izbjegavanje zauzimanja novih vrijednih površina pri planiranju trasa velike infrastrukture
  - strateški cilj: značajno ne mijenjati bilancu osnovnih kategorija korištenja prostora, nego poboljšati kvalitetne značajke i racionalno korištenje već obuhvaćenog prostora
- osmišljavanje prirodnih vrijednosti Županije/Općine u smjeru mogućeg gospodarskog korištenja i sukladno Zakonu (nacionalni park, parkovi prirode, posebni/strogi rezervati), ali bez narušavanja njihove biološke raznovrsnosti i ekološke ravnoteže – turizam, marikultura, ribarstvo, promet
- ravnomjeran raspored vode za natapanje, jer prikladnost tla za poljoprivrednu proizvodnju ovisi o tome

### **Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova**

Glavni cilj je učinkovito očuvanje prostora

Ugroženost tla potiče od:

- otpadnih voda naselja i industrije
- odlaganja krutog otpada na nesanitarnim odlagalištima
- kemijskih sredstava koja se koriste u poljodjelstvu
- erozijskih djelovanja bujičnih tokova
- šumskih požara koji uništavaju šume i poljodjelske površine

Ključna područja djelovanja su područja koncentriranoga gospodarstva, korištenja prirodnih izvora, područja sukobljenih interesa u korištenju prostora naselja, osobito gradova, s prioritetima:

- energetika i industrija: prioritet je modernizacija i uvođenje suvremenih tehnologija
- infrastruktura i komunalne djelatnosti: modernizacija infrastrukturnih mreža - rješavanje prometnih problema gradova i problema pročišćavanja otpadnih voda te sustavno zbrinjavanje otpada
- krajobraz: provođenje mjera zaštite prirodne i kulturne baštine
- poljoprivreda: smanjenjem uporabe štetnih kemijskih sredstava te očuvanje cjelovitosti i kvalitete poljoprivrednog zemljišta
- vodnogospodarstvo: provedba mjera zaštite voda i suvremenih načela korištenja voda s tendencijom očuvanja prirodne strukture
- rudarstvo: sanacija i rekultivacija eksploatacijskih polja mineralnih sirovina

**Usklađenje Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije** (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije, br. 6/2003) **s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora** (NN, br. 128/04) ("Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije", br. 3/2005)

Dio usklađenja Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije sa Uredbom, koji se odnosi na dio zaštićenog obalnog područja Općine Konavle, sadrži slijedeće:

- Strateška opredjeljenja Republike Hrvatske promovirana Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja (ZOP) i važećeg Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije se bitno razlikuju u koncepciji korištenja prostora.
- Uredbom se daje prioritet korištenja obalnog pojasa za potrebe smještaja sadržaja općeg javnog dobra, a restrikcija u namjeni korištenja obalnog pojasa se provodi radi masovne i neracionalne pojave "apartmanizacije" obalnog pojasa izgradnjom raznovrsnih smještajnih kapaciteta za potrebe domicilnog stanovništva i turista.
- Ocjena novog koncepta razvoja turizma u ZOP-u s racionalnim ograničenjima daljnjeg razvoja masovnog turizma i planiranja izdvojenih građevinskih područja hotelsko-turističke izgradnje svakako poboljšava uvjete i mogućnosti razvoja disperziranog sustava stacionarnih turističkih kapaciteta seoskog turizma u okviru tradicionalne strukture seoskih zaselaka i naselja izrazito poljoprivrednog kraja Konavala.

Iz navedenih razloga Usklađenje Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora procjenjuje se kvalitetnom osnovom za nadogradnju prostornog koncepta razvoja i izradu novog Prostornog plana uređenja Općine Konavle.

**Izmjene i dopune Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije** ("Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije", br. 3/2006)

Izmjenama i dopunama prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije izvršena je promjena kategorizacije namjena i sadržaja Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije sukladno novoj zakonskoj regulativi i razradi kroz Prostorni plan uređenja Općine/Grada, te usklađivanje s interesima poznatih investitora, s naglaskom na tematskim cjelinama ugostiteljsko-turističke i gospodarsko-poslovne namjene.

**Važeći prostorni planovi za područje općine Konavle**

**1. Prostorni plan (bivše) Općine Dubrovnik**

(Službeni glasnik Općine Dubrovnik, br. 12/86, 10/87, 3/89, 8/91)

Prostorni plan (bivše) Općine Dubrovnik je izrađen za područje (bivše) Općine Dubrovnik s vremenskim horizontom do 2001.. Plan obuhvaća također teritorij Općine Konavle.

Na temelju tog Plana izrađene su Izmjene i dopune Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle.

**2. Izvješće o stanju u prostoru i program mjera za unapređenje stanja u prostoru – Općina Konavle (za razdoblje 2000. – 2002.god.)**

(Službeni glasnik Općine Konavle, br. 3/03)

*Izvješće za razdoblje 2000. – 2002. god. je zadnje izdanje za Općinu Konavle, te se smatra da se iz Izmjena i dopuna Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle, čije je izdanje bilo 2003., mogu svi relevantni podaci izvući koji su i sadržaj Izvješća o stanju u prostoru i programa mjera za unapređenje stanja u prostoru.*

**3. Izmjene i dopune Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle**

(Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije, br. 3/2003)

Potreba izrade Izmjena i dopuna Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle, utvrđena je zbog ustanovljenog i iznijetog u elaboratu Prostornog programa obnove i razvitka Općine Konavle izrađenog 1996. godine.

Izmjena i dopuna Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle procjenjuje se završnim operativnim prostorno-planskim dokumentom obnove koja je započela izradom elaborata - Prostorni program obnove i razvoja Općine Konavle 1996 godine.

### **1.1.3.2. Ocjena postojećih prostornih planova**

Strateška opredjeljenja Republike Hrvatske promovirana Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (NN, broj 23/2005.) i važećeg Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle bitno se razlikuju u koncepciji korištenja prostora.

Uredbom se daje prioritet korištenja obalnog pojasa za potrebe smještaja sadržaja općeg javnog dobra, a restrikcija u namjeni korištenja obalnog pojasa provodi se radi masovne pojave "apartmanizacije" obalnog pojasa za potrebe svih vidova stambene izgradnje i raznovrsnih stacionarnih turističkih kapaciteta.

S navedenim strateškim opredjeljenjem Uredbe usklađen je Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije u zaštićenom obalnom području (travanj 2005 godine), a to zahtijeva izmjene važeće prostorno planske dokumentacije Općine Konavle (Izmjene i dopune Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle) u slijedećem:

- utvrđivanjem stanja izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja naselja Cavtat, Molunat i Popovići, koja se nalaze u ZOP-u, potrebno je prema mjerilima Uredbe za izradu i provedbu prostornih planova provjeriti odnos izgrađenog i neizgrađenog građevinskog područja.
- smanjenje postojećih izdvojenih građevinskih područja ugostiteljsko-turističke namjene u naselju Čilipi/Komaji na lokalitetima Suvarevina s golfom i Suvarevina prema specifikacijama iz Usklađivanja Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije broj 3/2005).
- ukidanje izdvojenih građevinskih područja ugostiteljsko-turističke namjene u naseljima Popovići i Molunat (usklađenje s Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije).

Smanjenje izdvojenih građevinskih područja ugostiteljsko-turističke namjene sukladno s Usklađenjem Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja za cca 130ha (ekvivalent 10.000 turističkih ležaja) zahtijeva djelomičnu promjenu cjelovitog koncepta razvoja turizma na području Konavala utvrđenu važećim prostornim planom (Izmjena i dopuna Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle).

Iz navedenog razloga procjenjuje se nedostatnim ukupna veličina postojećih građevinska područja naselja i zaseoka Konavala izvan Zaštićenog obalnog područja mora (ZOP-a) u kojima je moguće predvidjeti razvoj obiteljskih turističkih kapaciteta seoskog turizma sukladno viziji i strateškim ciljevima razvoja hrvatskog turizma.

### **Generalni urbanistički plan Cavtata (GUP)** (“Službeni glasnik Općine Dubrovnik”, br. 2/82)

Generalni urbanistički plan Cavtata izrađen je u zavodu za izgrađivanje Dubrovnika u Dubrovniku 1982.god. te obuhvaća naselja Cavtat i Zvekovicu. Plan je van snage jer je donesen prije 30. travnja 1986. Izmjene i dopune PPO Dubrovnik za područje Općine Konavle vratile su u svojim odredbama grafički dio GUP-a na snagu, a primjenjuju se selektivno za pojedina područja.

### **Popis nevažećih prostornih planova za Općinu Konavle**

**1. PUP Rajkov do, 1983.**

(Službeni glasnik Općine Dubrovnik, br. 10/83)

Plan je izvan snage jer je donesen prije 30. travnja 1986. Nema objavljene provedbene odredbe.

**2. PUP Obod Poluganje, 1984.**

(Službeni glasnik Općine Dubrovnik, br. 5/84)

Plan je izvan snage jer je donesen prije 30. travnja 1986. Nema objavljene provedbene odredbe.

**3. PUP Epidaurius-Cavtat, 1984.**

(Službeni glasnik Općine Dubrovnik, br. 9/84)

Plan je izvan snage jer je donesen prije 30. travnja 1986. Provedbene odredbe su objavljene u Službenom glasniku Općine Dubrovnik, br. 9/84.

**4. UP Aerodrom Čilipi, 1989.**

(Službeni glasnik Općine Dubrovnik, br. 8/89)

Plan je izvan snage.

**5. PUP Stambene zone Bogišićeva Tiha, 1972.**

(Službeni glasnik Općine Dubrovnik, br. 7/72)

Plan je izvan snage.

**6. PUP Molunat, 1975.**

(Službeni glasnik Općine Dubrovnik, br. 10/75)

Plan je izvan snage.

**7. PUMN Zvekovica, 1976.**

(Službeni glasnik Općine Dubrovnik, br. 7/76)

Plan je izvan snage jer planski dokumenti nisu usklađeni s postojećom zakonskom regulativom iz oblasti prostornog planiranja.

**Potrebna izrada dokumenata prostornog uređenja** (zahtjevi iz plana šireg područja)

1. Prostorni plan uređenja Općine Konavle (izrada u postupku)
2. Urbanistički plan uređenja naselja Cavtat sa Zvekovicom
3. Urbanistički plan uređenja naselja Čilipi i Gruda (točan obuhvat Urbanističkih planova uređenja utvrdit će se konzervatorskom dokumentacijom nadležne institucije)
4. Detaljni planovi uređenja prema procjeni nadležnih službi u Općini te sukladno Zakonu za ovu razinu planiranja (Molunat, dijelovi Cavtata, evtl. golf tereni i sl.) (točan obuhvat Detaljnih planova uređenja utvrdit će se programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Konavle)

**1.1.3.3. Granice obuhvata plana**

Obuhvat Prostornog plana uređenja Općine Konavle utvrđen je granicama Općine. Područje Općine, utvrđeno navedenom granicom, podijeljeno je na 32 naselja identično popisnim i statističkim prostornim jedinicama.



## **1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje**

### **1.1.4.1. Stanovništvo**

Demografski stanje populacije na nivou Općine govori o padu broja stanovnika Općine u zadnjih 10 ratnih godina (1991.–2001.god.) kao posljedica ratnih stradanja i migracija od 9.074 stanovnika na 8.250 stanovnika .

Povrat stanovništva Konavala nakon ratnog egzodusa stimuliran je provedbom programa obnove i razvoja Općine Konavle koji je, obnovom naselja i zaseoka te postojećeg sustava prometne i komunalne infrastrukture na području Konavala smanjio razlike u standardu stanovanja i prometnu izoliranost perifernih područja Općine.

Iz perspektive do sada izvršene obnove Konavala ista je ispunila funkciju i dugoročno možemo ocijeniti povoljnim stagnaciju broja stanovnika u zadnjih 30 godina (1971.-2001. god.) od 8.263 – 8.250 stanovnika .

Novi društveni i gospodarski poticaji za obnovu i razvoj gospodarstva Konavala, za koji se razvoj gospodarstva ostvaruju prostorne mogućnosti i pretpostavke u predmetnom Prostornom planu uređenja, jest ujedno i poticaj za demografsku obnovu lokalnog stanovništva kao i osmišljavanje strukture i veličine migracija kontinentalnog stanovništva u vječito poželjna i gospodarski virulentna obalna područja.

### **1.1.4.2. Gospodarstvo i prostor**

Dosadašnji gospodarski razvoj masovnog turizma (hoteli) u Cavtatu uz terminal "Zračne luke Dubrovnik", koji je osiguravao dostupnost turističke destinacije, je razvojno privlačio samo priliv stanovništva iz seoskih naselja Konavala što je vidljivo po migracijskom toku kretanja stanovništva od periferije ka centru u razdoblju 1971.-2001. godine. Takav tip masovnog turizma nije stimulirao razvoj obiteljske tradicionalne poljoprivredne proizvodnje Konavala koje je bilo pretežno obiteljskog karaktera bez intenzivne obrade.

Realizacija intenzivnog korištenja poljoprivrednog potencijala Konavskog polja, u više navrata je bila prioritet razvoja, te su sustavi odvodnje poplavnih voda u kišnom razdoblju te navodnjavanja u sušnom razdoblju godine projektirani i djelomično realizirani kao temelj za razvoj prehrambene industrije u radnoj zoni centralnog naselja Gruda.

Daljnji gospodarski razvoj Konavala –izrazito turističkog područja je nastavak obnove, kako bi smisao povratka stanovništva na tradicionalna staništa u naselja i zaseoke u potpunosti poprimio i gospodarski karakter kroz integraciju tradicionalne vještine bavljenja poljoprivredom i turizma (primarno razvoj seoskog turizma).

Tradicionalni model integralnog razvoja konavoske obitelji na staništu, proširen u gospodarskim aktivnostima svim oblicima turističke ponude pod naslovom seoski turizam sukladan je Strategiji razvoja hrvatskog turizma do 2010. godine u kojoj se sukladno trendovima međunarodnog turističkog tržišta (promjene na tržištu ponude i potražnje) vrednuje naš turistički potencijal i na načelima održivog razvoja donosi vizija i strateški ciljevi hrvatskog turizma. Iz cjelovite palete ponude turističke Hrvatske, temeljene na načelima održivog razvoja područje Konavala nudi slijedeće gospodarske potencijale:

- kulturni potencijal Konavoskog krajolika (cjeloviti sustav prirodne i kulturne baština) kao temeljni fenomen za atraktivnost ponude seoskog turizma u naseljima i zaseocima Konavala
- prirodni potencijal za razvoj nautičkog turizma - izgradnja graničnih morskih luka za nautički turizam (lokacije Prevlaka i Cavtat)
- prirodni potencijal za razvoj regionalnog golf centra (lokacije Gruda i Čilipi) zajedno sa golf – parkom Srđ u Dubrovniku.
- brza cesta Dubrovnik (Osojnik) – Debeli brijeg (odvaja tranzitni od lokalnog turističkog prometa) zajedno sa "Zračnom lukom Dubrovnik" približuje prirodno i stvoreno bogatstvo Konavala turističkoj potražnji
- prirodni potencijal cjelovite stjenovite obale Konavala duljine cca 35km, uz dominantan geomorfološki – hidrografski rezervat Konavoske stijene (prijedlog za zaštitu) i zaštićene dijelove priobalja i podmorja, je izrazito vrijedan prirodan krajolik za razvoj cjelovite i specifične konavoske rivijere.  
"Dnevni boravak" svih turista Konavala, Uredbom oslobođen od pritiska izgradnje stacionarnih turističkih kapaciteta masovnog turizma jest prirodni prostor pogodan za raznolike oblike rekreacije na kopnu, moru i podmorju sukladno raznolikosti prepoznatih turističkih atrakcija
- koncept seoskog turizma Konavoskog kraja temelji se na tipologiji autentičnih smještajnih kapaciteta, mogućnosti ponude ekološki proizvedene hrane uz suvremeni komfor i ekonomski opravdava oživljavanje stare autentične arhitekture, te sjećanja na tradicionalni način života. Za ekološku proizvodnju hrane postoje raznovrsni potencijali poljoprivrednog zemljišta od udolina u primorskom grebenu, zaravni i flišnih padina Konavoskog polja do vrtača i udolina brdskog područja.

#### **1.1.4.3. Ocjena stanja prirodnih i krajobraznih vrijednosti**

U krajobraznom području Općine i u posebnim krajobraznim jedinicama, očitavaju se slijedeće problemske teme:

Zaštitni interesi koji se odnose na cjelinu krajobraznog područja Konavala i na krajobrazne jedinice s naglašenim obilježjima oblička i

ustroja – prirodnih i antropogenih, ugroženi su dugovremenskim nedostatkom planske strategije zaštite krajobraza i strategije provođenja zaštite.

Potreba se uočava u području:

- cjeline krajobrazne prirodne osnove i ukupnosti krajobraznih prizora
- u području tradicionalnog oblikovanja kultiviranog pejzaža: poljoprivrednog i okolišnog
- u području koncentracije prirodnih krajobraznih zanimljivosti
- u području posebnih pojedinačnih izraza/fenomena/objekata/sadržaja antropogenog oblikovanja krajobraza

Progresija erozije stupnja prirodnosti i antropogene strukture krajobraza/vizualnih svojstava/strukture površinske/sastojinske razvijenosti/ ugušćenosti – troma je pa su destruktivne posljedice u krajobraznom prostoru Konavala uočljive u daleko manjoj mjeri nego u ostalom priobalju Hrvatske. Ekologija krajobraza – kopnenog i vodenog, sačuvana je u mjeri koja je posljedica relativne teritorijalne izoliranosti odnosno okolnosti nerazvijene cestovne infrastrukture. To je smanjilo eksploatacijske pritiske na prostor. Rat je stvorio frustrirajuću situaciju – uz destrukciju prirodnih i antropogenih sastavnica prostora, istovremeno stvarajući mogućnost određenog vremenskog predaha u kojem se je iskristaliziralo opredjeljenje za prioritet razvoja kroz turizam i komplementarne djelatnosti. Time-out u razvoju izazvan ratom spriječio je invazivne procese građevinske razgradnje tradicijskih krajobraza kakvi su se dogodili u ostalim dijelovima mediteranske Hrvatske te se tako stvorio vremenski prostor za promišljanje planskog ustroja razvojne budućnosti Konavala.

Devastacijski učinci novih postava infrastrukturnih sadržaja (cestovna mreža, eksploatacija kamena, hidrotehnička regulacija, izgradnja) već se odražavaju u vidu biotehnički nesanimiranog prirodnog okoliša ili u vidu zahvata provedenih na način neusklađen s interesom krajobrazne zaštite. Nedostatak mehanizama kojima se reagira na početni stadij degradacijskih pojava u krajobrazu, ubrzava umnožavanje negativnih posljedičnih učinaka. Postoji određena neusuglašenost strateškog opredjeljenja za opću zaštitu krajobraza te ponašanja pojedinih subjekata koji pri korištenju prostora agresivno zadiru u prirodnu osnovu i tipološka svojstva krajobraza. Te pojave su u krajobraznom području Konavala danas još u opusu koji je moguće kontrolirati/zaustavljati/preusmjerivati/transformirati kroz striktnu provedbu, pravila i propisa zaštite. Vizualno agresivno nametnute infrastrukturne, građevinske ili eksploatacijske pojave, u području Konavala još su na donjoj razini štetnog utjecaja na krajobrazna svojstva i prirodnu osnovu krajobraza. Veliki je udio netaknutih kvaliteta pojedinih sastavnica i cjeline krajobraza pa još uvijek prevažne krajobrazna kvaliteta nad kvantitetom negativnih pojava. U krajobraznu strukturu Konavala još je gotovo u potpunosti čitko utisnut povijesni razvoj i utjecaj gospodarskih i kulturno-socioloških mijena što je nemjerljiva prednost Konavala u perspektivi privređivanja kroz nemasovni turizam.

Unapređenje krajobrazne situacije: u prostoru se ne očitava aktivirana strategija unapređivanja krajobraza izuzev lokacija vezanih uz turističko iskorištenje antropogenih i prirodnih krajobraznih sadržaja odnosno uz urbane strukture.

U području kultiviranog poljoprivrednog krajobraza čitka je stagnacija ovog tipa krajobraza odnosno status quo u razvoju krajobraznih svojstava ruralnog poljodjelskog krajobraza. Ne registrira se postojanje/učinak poticajnih mjera za razvoj ruralnog područja kao pokretača snaženja/oplemenjivanja tipičnih krajobraznih obilježja ruralnog krajolika. Isti problem odnosi se u dobroj mjeri i na prirodni krajobraz u kojem se ne prepoznaju mjere uzgojne njege, homogenizacije pokrova, mjere poticanja samoobnove i potpomognute regeneracije ekosustava, sastojinskog usložavanja i oblikovanja novih krajobraza u točkama urbaniteta, organizacije novih staništa na koja se može unositi dopunski/kompenzacijski kvantum vegetacijske mase ili oporavljati biocenoze.

Recesivno stanje kultiviranog krajobraza može se tumačiti do sada nedostatnim usmjeravanjem investicija odnosno nedostatkom poticajnih programa za introdukciju novih oblika privređivanja u ruralni krajobraz kroz turizam i komplementarne djelatnosti, a na osnovama tradicijskog krajobraza. Kontinuitet u smislu uzgojne njege krajobraza registrira se u području turističkih destinacija uz kontradiktorne pojave pojedinačnih nesukladnih privatnih/institucionalnih zahvata u krajobraz koji su suprotni pravilima održivog razvoja i pravilima krajobrazne zaštite.

Prirodni procesi razgradnje tradicijskih, tipoloških obilježja kultiviranog krajobraza uslijed zapuštanja/napuštanja već su uočljivi kao rezultat puzajuće spontane prirodne introdukcije vegetacijskih sastavnica krškog krajobraza odnosno korovskih kultura u plodno kultivirano stanište. Rezultat je destabilizacija dugovremenski uravnotežavanog sklada međudnosa određenih tipičnih krajobraznih motiva. U krajobraznom prostoru Konavala očitavaju se i transformacije krajobraznog izraza kroz procese prirodne prilagodbe biotske komponente krajobraza promjenama u ekološkim / antropogenim uvjetima.

U krajobraznom području Konavala čitka je povijesna tendencija nejednakog interesa za pojedine prostorne jedinice. Intenzitet korištenja prirodne osnove krajobraza još je i danas primarno usmjeren na kopneni plodni dio a namjena priobalja/obale je sekundarna izuzev u turističkim destinacijama. Čitava namjenska konstrukcija područja još sugerira da namjena kopna Konavala podređuje namjenu mora (izuzev luka/lučica, plaža/plažica).

Ugrožavanje krajolika: stanje komunalne infrastrukture u područnom odlaganju otpada do odvoza u centralno zbrinjavanje, pročišćavanja otpadnih voda, regulacije ispusta u more, nepostojanje tehnologije obrade biološkog otpada (kompostiranje, bioplin), cjelovite regulacije oborinskih i bujičnih voda, cjelovitog melioracijskog sustava na principima održivog razvoja, tehnologije reciklažne obrade edimentiranog mulja, nepostojanje alternativnih izvora obnovljive energije – neke su od problemskih točaka koje mogu bitno opteretiti ustroj krajobrazne ekologije Konavala u uvjetima jačeg antropogenog opterećenja.

Intenziviranje poljoprivrednog uzgoja nosi u sebi opasnost zagađenja podzemnih voda i kontaminacije tla kemijskim supstancama što je kontradiktorno strateškom opredjeljenju razvoja eko-agro turizma.

Onečišćenje zraka s izvorom u cestovnoj infrastrukturi, proizvodnji i zbrinjavanju otpada u Županiji (deponijski plin i krute čestice – zračne struje iz županijskog zbrinjavališta otpada) na razini je podnošljivosti ekološke supstance što predstavlja prednost u turističkoj eksploataciji biosfere krajobraza, ukoliko se bitno ne umnože izvori zagađenja neprovođenjem strateškog opredjeljenja u život.

Prekoračenje kritičnog opterećenja krajobraznog ekosustava Konavala optički se ne registrira u vidu značajnije narušenog biološkog statusa krajobraza. To govori u prilog dijagnoze kompleksne očuvanosti krajobraza. Sustavno praćenje opterećenja krajobraza kritičnim onečišćenjima zraka, vode i tla disperzijom kemijskih tvari, registrira se kao primarna problemska zadaća. Nejasno je provode li se dulje vremenska znanstvena praćenja obzirom na strateško opredjeljenje za razvoj u vrhunskom turizmu u ekološki očuvanom krajobrazu.

Utjecaj globalnih klimatskih promjena/smanjenje ozonske ovojnice/UV-B zračenje, danas još ne zahvaća u kriznoj/kritičnoj mjeri južno područje mediteranske Hrvatske što je prednost za očuvanost bio-ekosfere krajobrazno-ekološke komponente Konavala.

Taloženje kiselih sastojaka zraka uzrokovanih emisijom sumpornog dioksida, dušikovih oksida i amonijaka koji bi djelovali štetno na sastavnice prirodne osnove krajobraza/staništa/biocenoza/koroziju kamenih sastavnica antropogenog krajobraza – posljedice nisu registrirane kroz uočljive izraze smanjenog vitaliteta bioloških komponenti krajobraza.

Hrana uzgajana u okvirima poljoprivrednog krajobraza Konavala danas još nije uzgajana na kontaminiranom tlu budući je primjena suvremenih agrotehničkih i agrokemijskih postupaka svedena u okvire jedinog intenzivnog poljoprivrednog pogona što govori u prilog razvoju eko-agroturizma u okvirima tradicionalnog ekstenzivnog oblika poljodjelstva.

Otpad na otocima i u podmorskom krajobrazu komponenta je značajnog opterećenja prirodne osnove u vrijeme intenzivnog izletničkog i posjetiteljskog korištenja. Nejasno je jesu li otoci mjesta konačnog odlaganja otpada ili se problem sustavno rješava na kopnu u interesu zaštite krajnje osjetljive prirodne osnove otoka.

Požari su do sada učinili vidljive rane u krajobraznoj strukturi krajobraznog područja Konavala uključivo šumski, makijski i kultivirani krajobraz. Požari su poremetili šumsku/makijsku cenozu uključivo mikroorganizme u površinskom sloju tla što je ostatke vegetacijskog pokrova oslabilo u regenerativnim sposobnostima i učinilo ih podložnima napadaju sekundarnih štetnika. Više su stradale mlade ili četinjarske sastojine obrasle travom/korovom jer opasnost opada sa starošću. U slučajevima kada su se požari događali kao podzemni i prizemni uništeno je i korijenje drveća te humus u krškom terenu između kamenja isušivanjem pa su štete u prirodnom krajobrazu, maslinicima i voćnjacima značajno obilježile kvalitativni status krajobraza.

Mlade sastojine i kulture alepskog bora su više podložne trajnom razornom učinku požara jer opasnost opada sa starošću. U krajobraznoj ekologiji Konavala od požara su nastale i posredne štete u vidu degradacije tla, troškova za podizanje kultura i veće opasnosti od nametnika i bolesti.

### **Ugroženost prirodne osnove krajobraza**

### Ugroženost morske obale

Tradicijski način korištenja uske obalne crte u dnu stijena nije narušavao krajobrazna i fizička svojstva jer je broj korisnika bio u skladu s prihvatnim kapacitetom tog prostora. Uočljive posljedice narušavanja prirodnog izraza i stanja na vrhu stijena, duž stijena i u dnu stijena rezultat su neregularnih zahvata vađenja kamenog materijala, transporta i nasipavanja artificijelnih plažica. Istovarivanje kamenog materijala za nasipavanje preko rubova klifova ostavlja vidljivi trag u površinskoj strukturi stijena čitavom njenom visinom, uništava se vegetacija stijena, te se zbivaju sekundarna oštećenja krajobraza na kruni klifa.

Neregularna izgradnja (napuštena) u neposrednom zaleđu zaštićenih klifova i poučne staze/vidikovca ugrožava perceptivnu kvalitetu i krajobraznu strukturu.

### Ugroženost promjenama ekoloških uvjeta

Flora i fauna ugrožavana je sastojinski, kvantitativno i biološki. Zapuštanjem kultiviranog krajolika nestaje dominacija flore poljoprivrednih kultura. Mijenjaju se tradicijski uspostavljeni i dugovjeko stabilizirani kvantitativni odnosi pojedinih flornih sastavnica krajobraza. Nestajanjem uzgojne njege kulturnog pejzaža došlo je do znatne introdukcije flore iz otvorenog pejzaža spontanim biološkim procesima rasijavanja i vegetativnog širenja. Flora makije, šikara i korovastih kultura virulentno preuzima poljodjelske površine čime se poništava izvorni sastojinski i krajobrazni karakter poljodjelskog krajobraza. Potiskivanjem kultivirane flore kroz nadiranje flore prirodnog krajobraza poništava se čitkost terasa i parcelacija, a time i tipična morfologija kultiviranog krajobraza. Promjene u načinu korištenja prostora (izgrađenost infrastrukturom i građevinama te novi oblici privređivanja) utječu na ekološku situaciju u prostoru, a time posredno na florni profil i biološki status vegetacije u prirodnom i stvorenom krajobrazu. Promjene ekoloških uvjeta na određenim staništima ugrožavaju i opstanak zaštićenih flornih vrsta.

Mijenjanjem površinske rasprostranjenosti određenog tipa flornog pokrova i mijenjanjem njegovog sastojinskog profila, ugrožavaju se dugovremenski stabilizirana ekološka svojstva staništa faune pa i sama fauna – poglavito zaštićene vrste.

Vrste domaćih životinja uočenih u postojećem ruralnom krajoliku s ekstenzivnim hranilištima, kvantitativno su ugrožene procesom demografskog izumiranja ruralnih naselja.

### Ugroženost krajolika nesukladnim zahvatima

U postojećem stanju krajobraza uočavaju se oblici ugrožavanja nesukladnom arhitekturom, neplanskim širenjem zona izgradnje u perceptivno kvalitetnim ili biološki i morfološki osjetljivim dijelovima prirodnog i kultiviranog krajobraza, nedostatno provedenim sanacijskim mjerama uz objekte infrastrukture, krajobrazno nesukladnim hidrotehničkim intervencijama, zapuštanjem tipičnosti krajobraznog uzorka, nedostatkom uzgojne njege krajobraznih sastavnica i nedostatno vrednovanje povijesnog naslijeđa u

krajobraznoj arhitekturi i tradicijskom kultiviranju pejzaža. Integracijski procesi u ruralnom naseljenom te u području kultiviranog krajobraza polja još ne ugrožavaju znatnije i bitnije suštinska svojstva krajobraza. Nesukladnim tehničko-građevinskim mjerama dovodi se u pitanje opstanak biološke supstance vodenog i kopnenog krajobraza voda tekućica. Krajolik kopnenog dijela krajobraza ugrožen je neprovedbom krajobrazne sanacije oboda nove prometnice što ugrožava vizualna/perceptivna svojstva i krajobraznu cjelovitost te je uvedena opasnost od erozijskog oštećenja krajobraza.

Kultivirani krajobraz Konavoskog polja zajedno s antropogenim sastavnicama ugrožen je suštinski kroz nedostatno održavanje uslijed demografske situacije smanjivanja radno sposobnog dijela populacije. Kultivirani krajobraz u polju također je ugrožen u smislu optimalnog stanja obrade parcela i uzgojne njege kultiviranog bilja gubitkom interesa/nedostatkom radne snage. Tim procesima ugrožava se identifikacija tradicijskog poljoprivrednog krajobraza i identitet krajobraza Konavala uopće.

### **Potencijal za razvoj i zaštitu krajobraza na temeljima održivog razvitka**

Cjelovit krajolik Konavala je jedan od najznačajnijih elemenata moguće turističke ponude, a turizam se ubraja među najvažnije gospodarske grane Hrvatske, pogotovo Dubrovačko-neretvanske županije. Sačuvan krajolik Konavala, jedinstvene karakteristike obalnog pojasa - "Konavoske stijene", uz vrlo ugodno podneblje prirodno dinamičnog područja (obalno područje - donja banda, Konavosko polje - gornja banda i brdski predio/brdska naselja), već su odavno prepoznate kao poseban, izuzetno sačuvan i vrijedan krajobraz u ukupnoj raznolikosti krajobrazne osnove hrvatskog Jadrana.

Konavle kao bogati izvor prirodnih i stvorenih vrijednosti svakog pojedinog mjesta i potencijalnih turističkih atrakcija (vidi: "Turistička atrakcijska osnova" - poglavlje Osnovna klasifikacija turističkih atrakcija, znanstvena edicija Instituta za turizam, autor Dr. Sc. Eduard Kušen dia., 2002 god.) izvor su raznovrsnih motivacija/aktivnosti suvremenog turista, a time i razvoja prve moderne turističke destinacije našeg južnog primorja sa izborom domicilnog turističkog smještaja u bilo kojem postojećem zaseoku Konavala te korištenju cijelog područja Konavala za turističke aktivnosti slijedećih tipologija turizma:

- ruralnog: upoznavanje s tradicionalnim oblicima života i rada južnog primorja u regionalnim seoskim strukturama – ruralna arhitektura (dvori) i tradicijski vrtovi, povrtlarstvom, voćarstvom, vinarstvom te lokalnim tradicijama Konavala u domeni gastronomije, folkloru, rukotvorstva, tradicijskih obrta...
- prirodnog: doživljavanje prirodnih fenomena – cjelovit i očuvan tradicionalni krajobraz Konavala te prirodan nezagađen okoliš...
- kulturnog: upoznavanje povijesti kraja i kulture življenja Konavala, kulturne i prirodne baštine, atlasa specifične flore i faune područja kopna, mora i podmorja te bogatog spektra



- kulturnih dobara susjeda – grada Dubrovnika kulturnog centra cijelog južnog primorja...
- zdravstvenog: uživanje u blagodatima klime – morskom zraku uz obalu, planinskom u brdskom dijelu, suncu i čistom moru, nezagađenom krajoliku, moru i podmorju...
  - rekreativnog: mogućnost bavljenja planiranjem, biciklizmom, golfom, jedrenjem, sportskim ribolovom, sportskim ronjenjem, "foto-safari"...

Navedeni turistički potencijali i turističke atraktivnosti cjelokupnog krajobraza (motivi i aktivnosti) čine Općinu Konavle jedinstvenom ponudom na europskom turističkom meniju. Turističko gospodarstvo temeljeno na izvanrednim prirodnim uvjetima i jedinstvenosti, koje Općina Konavle upravo i pruža, može poboljšati životni standard stanovništva, stvoriti nova radna mjesta i osigurati egzistenciju budućih generacija u europskom kontekstu.

Visoka očuvanost prirodnih vrijednosti te raznolikost kultiviranih i prirodnih krajobraza predstavlja najznačajniji razvojni potencijal Općine Konavle kroz razne oblike turističkih djelatnosti. Također, očuvanje krajobrazne raznolikosti i identiteta područja kroz zaštitu prirodnih fenomena i ekosustava, revitalizaciju tradicionalnog načina korištenja prostora te usmjerenu urbanizaciju, predstavlja prioritet u daljnjem razvoju ovog tradicionalno agropastoralnog i marikulturnog kraja.

#### 1.1.4.4. Ocjena stanja divlje izgradnje

Stanje divlje izgradnje identificira se temeljem snimka postojećeg stanja, građevinskih područja naselja i izdvojenih građevinskih područja te pravnog statusa pojedine građevine u odnosu na gradnju temeljem pravomoćne građevne dozvole.

**Na dijelu područja Općine Konavle uključujući i Zaštićeno obalno područje mora (ZOP)** primjenjuju se slijedeći kriteriji Prostornog plana uređenja na građevine izgrađene bez građevinske dozvole:

- Na području Općine Konavle izvan postojećih građevinskih područja naselja/zaseoka ne predviđa se mogućnost zadržavanja objekata izgrađenih bez građevinske dozvole odnosno zakonskih potvrda s kojima se mogu zadržati objekti izvan postojećih građevinskih područja
- U prostoru Općine nije moguće formirati građevinska područja na slijedećim površinama:
  - osobito vrijednom obradivom tlu,
  - pomorskom dobru, ako nije u funkciji korištenja mora i pomorskog dobra radi obavljanja pomorske i ribarske djelatnosti,
  - koridorima prometne i ostale infrastrukture i
  - zonama stroge zaštite graditeljske baštine

- Izgrađene građevine bez građevinske dozvole koje su izgrađene neposredno uz postojeća građevinska područja moguće je uključiti u građevinsko područje.
- U građevinskom području naselja zadržavaju se sve građevine izgrađene bez građevinske dozvole u postojećim horizontalnim i vertikalnim gabaritima u koliko zadovoljavaju Provedbe odredbe predmetnog Plana.
- Izgrađene građevine bez građevinske dozvole druge namjene od određenih namjena za pojedino izdvojeno građevinsko područje ne mogu se zadržati u izdvojenom građevinskom području.

Na temelju članka 80. stavka 2. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN, br. 33/01, 60/01) Središnji državni ured za upravu donio je 22. srpnja 2005. odluke, s kojima se obustavlja od primjene članak 3. točka 104. Odluke o donošenju Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije ("Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije", br. 6/03) te 4. točka 3. stavak 1. druga i treća rečenica, te točka 15. istog članka Odluke o donošenju Izmjena i dopuna Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle ("Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije" br. 3/03).

Članak 3 točka 104. Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije glasi:

104. U prostoru se zadržavaju svi objekti u postojećim horizontalnim i vertikalnim gabaritima izgrađeni do dana donošenja PPDNŽ, bez građevinske dozvole, osim onih koji su:
- Izgrađeni na poljoprivrednom zemljištu najviše bonitetne klase za svoju kulturu u svojoj katastarskoj općini, a nisu u funkciji korištenja poljoprivrednog zemljišta
  - Izgrađeni na pomorskom dobru, odnosno području koje prekriva plimni val ("crna zona"), a nisu u funkciji korištenja mora i pomorskog dobra radi obavljanja pomorske i ribarske djelatnosti
  - Izgrađeni u koridorima prometne i ostale infrastrukture
  - U zoni stroge zaštite graditeljske baštine

Zatečena izgradnja utvrđuje se preko satelitske fotodokumentacije koja ima datum dana stupnja na snagu PPDNŽ.

U PPUG/O će se odrediti područja i uvjeti za sanaciju utvrđenih objekata izgrađenih bez građevinske dozvole, sukladno kriterijima iz stavka 1. ove točke.

Točka 15. odredi za provođenje Izmjena i dopuna Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle glasi:

15. U prostoru se zadržavaju svi objekti u postojećim horizontalnim i vertikalnim gabaritima izgrađeni do dana donošenja Izmjena i dopuna Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle, a koji nemaju uredno ishoduenu građevnu dozvolu

pod uvjetom da nisu izgrađeni na poljoprivrednom zemljištu najviše bonitetne klase za svoju kulturu u svojoj katastarskoj općini ili u "crnoj zoni" pomorskog dobra, a koji nisu u funkciji korištenja poljoprivrednog zemljišta, odnosno pomorskog dobra.

#### **1.1.4.5. Dokumentacija stanja izgrađenosti područja**

Za područje Općine Konavle, izuzev manjeg dijela brdskog predjela, izvršeno je aviosnimanje iz 2000. godine. Navedeni dokument je temelj za utvrđivanje izgradnje građevina prije donošenja PPDNŽ odnosno do 30.12.2003. godine. Kako sanacijski program divlje izgradnje nije sastavni dio sadržaja Prostornog plana uređenja potrebno je za izradu sanacijskog programa evidentirati i dopuniti snimak stanja izgrađenih objekata za razdoblje 2000.-2003. godine i manji dio brdskog predjela za koji nije izvršeno aviosnimanje 2000. god.

Podaci iz navedene aviosnimke, uz terensku provjeru, koriste se za:

- Utvrđivanje postojećeg stanja izgrađenosti prostora na području Općine Konavle prije donošenja PPDNŽ (na i izvan postojećih građevinskih područja).
- Provjeru kod državnog ureda o izdanim građevinskim dozvolama za sve objekte zatečene na i izvan postojećih građevinskih područja.

## 2. Ciljevi prostornog razvoja i uređenja

### 2.1. Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja

#### Opća ograničenja razvoja

Konfliktni procesi na prostoru Dubrovačko-neretvanske županije mogu se podijeliti na slijedeće dijelove:

1. Prirodne datosti prostora
  - erodirana područja → Konavoska brda
  - ugroženost poljoprivrednog zemljišta gradnjom → Konavosko polje
  - neobrađena polja i opožarena šumska zemljišta trajno mijenjaju izgled posebno vrijednog kulturnog krajolika Konavala
2. Geoprometni položaj Županije
  - prostorna izoliranost od ostalog dijela Hrvatske posebno u kopnenom prometu
  - nedostatna valorizacija mora kao medija koji povezuje obzirom na nepristupačnost većeg dijela obale sa samo dva naselja na obali
  - nejasne veze s kopnenim zaleđem obzirom na pogranični položaj Općine Konavle
3. Stanovništvo
  - zone odumiranja i depopulacije su rezultat generalne migracije stanovništva prema obali i to:
    - zona grada/naselje (Cavtat /Zvekovica) su po standardu života i mogućnosti zapošljavanja najpoželjnija staništa i primarni cilj migracije stanovništva gotovo svih naselja Općine. Iz navedenog razloga u naseljima iz užeg gravitacijskog područja Cavtata slijedi porast stanovništva u Čilipima i Zvekovici, a relativna stagnacija stanovništva u naseljima (Uskoplje, Gabrili i Močići).
    - naselja obalnog područja (donja banda) su naselja koja su pretežito orijentirana prema Cavtatu uz sekundarnu gravitacijsku privlačnost centralnog naselja Gruda u polju i naselja Molunat, jedinog naselja smještenog na obali južnog dijela obalnog područja Konavala.
    - naselja Konavoskog polja (gornja banda) su naselja koja su pretežito orijentirana prema Cavtatu. Stanovnici najvećih i udaljenih naselja od Cavtata (Pridvorje i Dubravka) iskazuju jednim od razloga dosadašnje depopulacije pomanjkanje javnih sadržaja i usluga svakodnevnog karaktera koji bi bitno poboljšali i racionalizirali život u naselju.
    - naselje Gruda sa svojim obilježjima polu urbanog središta je potencijalno urbano središte Konavoskog polja koje je samo do

rata bio sekundarni cilj migracijskih kretanja lokalnog karaktera te imao stalni porast stanovništva

- naselja brdskog predjela imaju izrazito staro stanovništvo sa najvećim padom broja stanovnika. Aktivni dio stanovništva želi se održati na staništu, asfaltirane ceste i javni prijevoz rješavaju izoliranost većeg dijela područja iz bližeg gravitacijskog područja Cavtata.

#### 4. Naselja

- neopremljenost infrastrukturom kanalizacije svih naselja i djelomično vodovoda na južnom dijelu Općine
- neopremljenost suprastrukturom (neproizvodne javno-društvene i gospodarske uslužno-trgovačke djelatnosti) malih naselja koja se sastoje od niza zaseoka
- nejasni i nedostatni prostori buduće stanogradnje po vrsti i intenzitetu (posebno izraženo - Cavtat)
- ugrožena graditeljska baština obnovom oštećenih građevina (ratna razaranja i potres) te prenamjenom (posebno izraženo - Cavtat)

#### **Demografski razvoj**

Opći ciljevi demografskog razvitka Dubrovačko-neretvanske županije ističu načelno slijedeće :

- ublažavanje i ispravljanje negativne demografske tendencije
- osiguranje ravnomjernog razmještaja stanovništva unutar Županije

Opći ciljevi demografskog razvitka se ostvaruju slijedećim:

- ravnomjernim planiranjem razvoja gospodarskih djelatnosti u prostoru sukladno prirodnim i ljudskim resursima svake lokalne zajednice naselja utvrđuju se gospodarski uvjeti i mogućnosti zapošljavanja. U svim naseljima Konavala moguće je razviti primarno obiteljski posao (seoski turizam i malo poduzetništvo) kroz racionalno proširenje građevinskih područja pojedinog naselja opremljenog pristupnim putem i potrebnom komunalnom infrastrukturom.
- izjednačavanjem komunalnog i društvenog standarda (sadržaji općeg javnoj dobra) u naseljima istih veličina i važnosti utvrđuje se standard življenja primjeren potrebama i mogućnostima stanovnika pojedinog naselja. Stambeni standard stanovnika svih naselja razriješen je programom obnove i razvoja. Daljnji razvoj komunalnog i društvenog standarda će se ostvarivati postepeno sukladno rezultatima gospodarskog razvoja.
- uklanjanjem prometne i komunikacijske izoliranosti povećava se vrijednost svakog staništa, a stanovanje i život u naselju udaljenom od centra višeg reda postaje prednost. Općina Konavle je uz subvencije Države sanirala prijeratnu izoliranost posebno perifernih područja, a povećanje standarda

prometne povezanosti ovisit će primarno o intenzitetu razvoja turističkog potencijala Konavala.

### **Prostorna i gospodarska struktura**

Cilj:

- odabir optimalne prostorne i gospodarske strukture
  - potrebno:
    - prijedlog pravca gospodarskog razvitka u odnosu na prirodne uvjete i komparativne prednosti pojedinih područja tako da se prilagodi razvitak proizvodnih procesa novonastalim uvjetima
    - zaustavljanje uočenih procesa koji nisu u suglasju s iznimno vrijednim resursima područja Konavala (to je značajan pad udjela ugostiteljstva i turizma u gospodarskoj strukturi, odumiranje obrta te izrazit rast trgovine)
    - poticaj razvoja malih privrednih pogona u prostorima malih i srednjih gradova kao nositelja razvoja u prostoru Županije, radi smanjenja turističke jednoznačne orijentacije
    - računanje/planiranje s lokalnom snagom, ekološkim standardima u nenarušavanju ekološke ravnoteže te s malim i srednjim ulaganjima pojedinaca putem poslovnih banaka
  
- gospodarski razvitak
  - potrebno:
    - prevladane/svladane prometne izoliranosti ovog područja
    - revitalizacija poljoprivrede, pogotovo u granama vinogradarstva, maslinarstva te povrtlarstva
    - intenziviranje razvitka marikulture, ribarstva te stočarstva
    - tržišno restrukturiranje i izgradnja manjih ekološko prihvatljivih proizvodnih pogona na cijelom području Županije ali izvan užih gradskih i općinskih središta
    - razvoj novih oblika turizma, posebice nautičkog, ruralnog, izletničkog te zdravstvenog turizma s načelom "održivog razvoja" → ugostiteljstvo i turizam kao nositelj gospodarskog razvitka Županije

## 2.1.1. Razvoj grada i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava

### Razvoj naselja

- odredba optimalnog stupnja urbanizacije, primjerenog društvenoj i gospodarskoj razvijenosti Županije, i nov sustav središnjih naselja/razvojnih žarišta neophodni su za optimalan razvoj naselja
- poticaj razvoja manjih gradova/naselja, do 2.000 stanovnika, čiji se manjak i nedovoljna razvijenost osjeća posebno u ruralnim područjima → ovi gradovi kao nositelji ukupnog razvoja svojih gravitacijskih područja
- demografska obnova ruralnih naselja u svim dijelovima Županije, gdje za to postoje objektivne potrebe i mogućnosti

Slijedeći prostori mogu se definirati prema racionalnosti i intenzitetu korištenja prostora Županije:

1. Zone naseljenih i izgrađenih područja s visokom koncentracijom gospodarskih kapaciteta i zaposlenih su prostori visokog intenziteta. Tu spada i potez:
  - od Cavtata do Orašca, gdje je karakteristična monofunkcionalna gospodarska orijentacija (turizam i komplementarne uslužne djelatnosti)  
→ predviđa se nastavak koncentracije stanovništva i djelatnosti, nastavak gradnje i koncentracija svih namjena, s mogućnošću proširenja građevinskih područja, odnosno razrjeđivanja/smanjenja ako infrastrukturno ne udovoljavaju standardima
2. Ekstenzivno izgrađeni prostori s malim brojem ili bez stalnog stanovništva, vrlo niskog ili nikakvog standarda komunalne infrastrukture, većinom bez vrijedne/dobre prostorne organizacije cjelina koje bi davale identitet naselja ili dijela naselja su prostori niskog intenziteta korištenja. Zauzetost obalne crte je nerazmjerno visoka i pokazuje neracionalno zaposjedanje obale. Tu spada potez:
  - uvala Gornji Molunat  
→ nastavak gradnje i koncentracije planiranih namjena predviđa se samo unutar označenih poteza te se za obale koje su trajno izmijenile osobine ne predviđa proširenje građevinskih područja .

### Razvoj prometne i ostale infrastrukture

#### Cestovni promet

Osnovne smjernice razvitka cestovne infrastrukture su:

- postupno rješavanje kritičnih dionica i objekata, pretežno na mreži postojećih državnih cesta te na prilazima i obilaznicama većih gradova
- intenziviranje ulaganja u održavanje cestovne infrastrukture
- ubrzanje izgradnje autocesta, poluautocesta i brzih cesta na osnovnim međudržavnim magistralnim pravcima

#### Zračni promet

- prioritetno je poboljšanje opreme i kvalitete usluga u postojećim zrakoplovnim lukama/u postojećoj "Zračnoj luci Dubrovnik"

- predviđena je optimizacija mreža zrakoplovnih luka nacionalnog, međunarodnog i međukontinentalnog značenja te manjih i drugih specijaliziranih zračnih luka, prvo u turističkim područjima, na većim otocima, u blizini većih gradskih i razvojnih središta i u nekim drugim područjima, zbog gospodarskih i drugih potreba

### **Željeznički promet**

Osiguranje optimalnog prometnog koridora na području Županije u željezničkom prometu

- dugoročno planirana izgradnja brze uzduž jadranske željeznice (početak izgradnje planira se iza 2020.), trebala bi ići od Istre preko Hrvatskog Primorja i Dalmacije prema Crnoj Gori i Albaniji i mora imati elemente brze dvokolosječne željeznice od 250km/h

### **Vodoopskrba**

Opskrbljenost stanovništva Županije dostiže 85-90%, ali su vodoopskrbni sustavi vezani uz gradove i veća naselja, dok su velika područja Županije nepokrivena vodoopskrbnom mrežom.

- prioritet je izgradnja započelih i dijelom izgrađenih sustava radi širenja vodovodne mreže na bezvodna područja
- istodobno provođenje sanitarne zaštite izvorišta (potrebno je izvršiti hidrogeološke radove za utvrđivanje zona sanitarne zaštite i na razini Županije donijeti odluke o zonama sanitarne zaštite)

### **Odvodnja**

Sustavi odvodnje pojedinih naselja planiraju se regulirati na slijedeći način:

#### a) građevinska područja naselja

- za Cavtat i Zvekovicu potrebno je završiti započeti sustav odvodnje sa uređajem za pročišćavanje otpadnih voda
- za naselja Gruda i Molunat planira se realizacija dva odvojena sustava s uređajima za pročišćavanje otpadnih voda
- za stanovništvo ostalih naselja planira se sustav odvodnje putem sabirnih jama ili septičkih jama

#### b) izdvojena građevinska područja (izvan naselja)

Sve ugostiteljsko-turističke zone i zone sportsko-rekreacijske namjene trebale bi imati vlastiti uređaj za pročišćavanje otpadnih voda.

#### c) izgradnja izvan građevinskih područja

Svi rekreacijski centri (RC) i poljoprivredna obiteljska imanja (dvori) trebaju izgraditi separatne sustave sabirnih ili septičkih jama

### **Navodnjavanje**

- izgradnja sustava za navodnjavanje s vodozahvatom na vodnoj komori HE "Dubrovnik" planirana je u Konavoskom polju

### **Zaštita voda i mora**

- radovi na odvodnim sustavima za otpadne i oborinske vode predstavljaju prioritet, tu spada također odvodni sustav Cavtata



### Uređenje režima voda

Ciljevi koji se odnose na općinu Konavle i koji su u oblasti uređenja režima voda su:

- zaštita od poplava u Konavoskom polju
- melioracijska odvodnja u Konavoskom polju
- zaštita od erozija i uređenje bujica na bujičnim i erozijskim površinama koja će obuhvaćati biološke i hidrotehničke radove (koje je potrebno uskladiti s poljodjelskom i šumarskom djelatnosti i sa zahtjevima zaštite prirode)

### Elektroenergetika

Elektroenergetika je jedna od ključnih karika komunalne infrastrukture i u tom smislu predstavlja nezaobilazni faktor nesmetanog razvoja nekog područja.

Osnovni ciljevi razvoja nekog područja, s elektroenergetskog stajališta, svode se na potrebu osiguranja dostatne količine kvalitetne električne energije sa što višim nivoom pouzdanosti njene isporuke.

Kako je znano da se električna energija, za potrebe široke potrošnje (stanovanje, industrija, turizam...), ne može skladištiti već ju je u zahtijevanim količinama i po zadanim kriterijima potrebno proizvesti i transportirati do konačnog potrošača u realnom vremenu, te opisani zadani ciljevi iziskuju izuzetno složen sustav za čije je normalno funkcioniranje potrebno studiozno planiranje kako tekućeg tako i budućeg pogona.

Spomenuti elektroenergetski sustav (EES) sastoji se od čitavog niza objekata proizvodnog (elektrane), prijenosnog i distributivnog (vodovi i postrojenja) značaja, integriranih u jednu cjelinu koja po načinu funkcioniranja nadilazi lokalni, županijski ali i državni karakter.

Glede navedenog ciljeve razvoja nekog područja s osnova elektroenergetike, ostvaruju se prvenstveno na globalnom planu gdje su glavni akteri država i županija (strateški proizvodni i prijenosni objekti), a tek onda i na lokalnom općinskom planu (mali proizvodni kapaciteti, distributivna mreža...).

Ciljevi razvoja elektroenergetske mreže grada Dubrovnika i šireg područja koje gravitira gradu, prema tome i Konavala, na **globalnom planu** vezani su uz potrebu razvoja prijenosne mreže i objekata u cilju višestrukog povezivanja u EES HEP-a ali i susjednih država (BiH i SCiG).

Naime, kako je to u polazištima istaknuto, glavno elektroenergetsko čvorište šireg dubrovačkog područja TS 110/35kV Komolac trenutno je s ostatkom EES-a HEP-a povezano samo preko jednog 110kV dalekovoda (DV 110kV Ston - Komolac), što sa stajališta mreže zapravo predstavlja radijalnu vezu.

Iako postoji i direktna veza TS 110/35kV Komolac, na 110kV nazivnoj naponskoj razini, s HE Dubrovnik, ta činjenica u smislu cjelokupnog sagledavanja mreže, pogonskih prilika, sigurnosti i pouzdanosti praktički i nije od velikog značaja obzirom da je fleksibilnost mreže i mogućnosti očuvanja njenog stabilnog funkcioniranja u svakom slučaju u funkciji raspoloživosti DV 110kV Ston - Komolac, tj. veze s preostalim dijelom EES-a HEP-a.

Sukladno navedenom, na globalnom planu, jedan od prvih prioriteta je da se na prijenosnoj razini (110kV i viši naponski nivo) osigura dodatna veza TS 110/35kV Komolac s ostatkom EES-a HEP-a, odnosno da se osigura alternativa za sada jedinoj i energetske limitiranoj vezi čime bi se osjetno povećala pouzdanost i sigurnost funkcioniranja cjelokupnog elektroenergetskog sustava na promatranom području.

S istim ciljem potrebno je planirati i obnovu ratom razorene 110kV veze od TS Komolac prema Trebinju (BiH).

Nadalje, na globalnom planu cilj razvoja postojećeg EES-a u funkciji je planiranog razvoja i izgradnje novih kao i proširenja postojećih proizvodnih elektroenergetskih kapaciteta na promatranom području (HE Plat, HE Ombla, HE Ljuta, vjetroelektrane...), te sukladno tome potrebnih prijenosnih objekata na nivou 110kV i 220kV (400kV) nazivnog napona (vodovi i postrojenja), prema županijskim prostornim planovima i planovima razvoja HEP-a.

U tom smislu kao ključni elektroenergetski objekt na promatranom području pojavljuje se TS 220(400)kV/110kV Plat, koju je planirano izgraditi na približno 1km zapadno od lokacije HE Plat, a koja bi u cijelosti trebala preuzeti funkciju glavnog prijenosnog čvorišta na promatranom području, kako u smislu evakuacije ukupne postojeće i planirane proizvodnje HE Plat u EES HEP-a ali i kao glavnog prijenosnog objekta za interkonektivne veze s BiH (Trebinje) i Crna Gora (CG, Herceg Novi).

Planirana izgradnja TS 220(400)kV/110kV Plat, njeno višestruko povezivanje na 220kV nazivnoj naponskoj razini u smjeru Trebinja (BiH) i Splita (možda i na 400 kV razini), te veze na 110kV naponskoj razini prema TS Komolac i perspektivno TS Herceg Novi (CG), iz osnove će promijeniti koncept napajanja električnom energijom promatranog šireg dubrovačkog područja i otvoriti sasvim nove razvojne perspektive.

Plan razvoja elektroenergetike na lokalnom nivou u cijelosti se naslanja na prethodno opisani plan razvoja jer je isti preduvjet za uspješnu realizaciju osnovnog koncepta razvoja elektroenergetike nekog područja, tj. sigurne opskrbe svih potrošača dostatnom količinom kvalitetne električne energije.

Sustav vjetroelektrana moguće je razviti, kao posebni i ekološki prihvatljiv izvor obnovljive energije na brdskom području Općine Konavle (izolirano i pretežno pusto te rijetko naseljeno područje Općine).

### **Zbrinjavanje otpada**

Cilj i zadatak:

- smanjenje količine i zbrinjavanje otpada, jer je način zbrinjavanja otpada u Županiji nezadovoljavajući → zaštita i unapređenje stanja i zaštita zdravlja ljudi
  - potrebno:
    - utvrđivanje plana postupanja s komunalnim otpadom
    - izrada prijedloga gospodarenja otpadom

- odredba makrolokacija budućih sanitarnih odlagališta i objekata u sustavu gospodarenja otpadom

### **Društvena infrastruktura**

Cilj:

- osiguranje približno istih mogućnosti korištenja sadržaja javnih funkcija centraliteta svih stanovnika Županije i gravitacijskog područja  
→ potrebno:
  - prijedlog određene strukture, sastava, kvalitete objekata društvenog standarda za razvoj mreže malih i srednjih gradova Županije (za ponudu suvremenih i optimalnih vrlo visokih uvjeta ugodnog života i rada u Županiji)
  - osiguranje prostornih uvjeta rada i razvoja za sadržaje javnih službi (državne uprave) lokalne samouprave i uprave na županijskoj, gradskoj, općinskoj i mjesnoj razini te djelatnost ostalih službi i institucija
  - klasifikacija središnjih funkcija u veći broj temeljnih djelatnosti, te njih opet u više stupnjeva prema značenju i utjecaju u prostoru → postoji prijedlog nove optimalne klasifikacije središnjih funkcija

## 2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora

### 2.1.2.1. Štovanje prirodnog i krajobraznog naslijeđa

#### Opći ciljevi

Štovanje prirodnog i krajobraznog naslijeđa proizlazi iz članka 3. i 52. Ustava Republike Hrvatske te zakonskih i podzakonskih odredbi (NN, br. 28/2001) koji se na njega naslanjaju.

Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti temelji se na slijedećim općim načelima:

- svatko se mora ponašati tako da doprinosi očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti, zaštiti prirodnih vrijednosti i očuvanju općekorisne uloge prirode
- neobnovljiva prirodna dobra treba koristiti racionalno, a obnovljiva prirodna dobra održivo
- u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora obvezno je primjenjivati načela, mjere i uvjete zaštite prirode
- zaštita prirode obveza je svake fizičke i pravne osobe, te su u tom cilju dužni surađivati radi izbjegavanja i sprječavanja opasnih radnji i nastanka šteta, uklanjanja i sanacije posljedica nastale štete, te obnove prirodnih uvjeta koji su postojali prije nastanka štete
- javnost ima pravo na slobodan pristup informacijama o stanju prirode, pravo na pravodobno obavješćivanje o štetama u prirodi i o poduzetim mjerama za njihovo uklanjanje, te pravo na mogućnost sudjelovanja u odlučivanju o prirodi

#### Zaštita krajobraznih vrijednosti

Cilj:

- osiguranje vitalnog i kvalitetnog krajolika sa što većom uravnoteženošću i skladnošću s gospodarskog, socijalnog, prostornog, ekološkog i kulturnog gledišta, uz istodobno čuvanje i naglašavanje identiteta pojedinih područja
  - neophodno/potrebno:
    - prostorno-planskim mjerama strogo ograničiti i nadzirati daljnje građevinsko zauzimanje neposredne obale, posebno na krajobrazno osjetljivim lokacijama
    - očuvati mediteransku fizionomiju starih naselja, kako pažljivim smještanjem novih objekata, tako i poštivanjem lokalne tradicijske arhitekture
    - poticati regeneraciju šuma, a na pojedinim lokacijama obogatiti krajolik podizanjem novih šuma, u skladu sa prirodnim uvjetima i osobitostima
    - odgovarajućim mjerama, u prvom redu prevencijom sprječavati šumske požare

### 2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

Opći ciljevi i zadaće zaštite prirodnih vrijednosti su:

- očuvanje i obnova postojeće biološke i krajobrazne raznolikosti u stanju prirodne ravnoteže i usklađenih odnosa s ljudskim djelovanjem
- utvrđivanje i praćenje stanja prirodnih vrijednosti
- osiguranje sustava zaštite prirodnih vrijednosti radi njihova trajnoga očuvanja
- osiguranje održivog korištenja prirodnih dobara bez bitnog oštećivanja dijelova prirode i uz što manje narušavanje ravnoteže njezinih sastavnica
- doprinos očuvanju prirodnosti tla, očuvanju kakvoće, količine i dostupnosti vode, mora, očuvanju atmosfere i proizvodnji kisika, te očuvanju klime
- sprječavanje štetnih zahvata ljudi i poremećaja u prirodi kao posljedice tehnološkog razvoja i obavljanja djelatnosti
- osiguravanje prava građana na zdrav život, odmor i razonodu u prirodi

Zaštita prirodnih vrijednosti provodi se osobito:

- utvrđivanjem i procjenom stanja sastavnica biološke i krajobrazne raznolikosti
- provedbom mjera zaštite prirode
- unošenjem uvjeta i mjera zaštite prirode u dokumente prostornog uređenja i planove gospodarenja i upravljanja prirodnim dobrima u djelatnostima rudarstva, poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva, vodnoga gospodarstva i drugih djelatnosti od utjecaja na prirodu
- izradom izvješća o stanju prirode, donošenjem i provedbom strategije, programa, akcijskih planova i planova upravljanja
- utvrđivanjem prirodnih vrijednosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti
- uspostavom sustava upravljanja prirodnim vrijednostima i zaštićenim prirodnim vrijednostima
- povezivanjem i usklađivanjem državnog sustava s međunarodnim sustavom zaštite prirode
- poticanjem znanstvenog i stručnog rada u području zaštite prirode
- obavješćivanjem javnosti o stanju prirode i sudjelovanjem javnosti u odlučivanju o zaštiti prirode
- poticanjem i promicanjem zaštite prirode, te razvijanjem svijesti o potrebi zaštite prirode u odgoju i obrazovanju

## 2.2. Ciljevi prostornog razvoja općinskog značaja

Opći i posebni ciljevi, koji su definirani u Izmjenama i dopunama Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik, za područje Općine Konavle:

- *dobivanje prostornog planskog dokumenta koji će utvrditi programsku osnovu za izradu Prostornog plana uređenja Općine Konavle*
- *dobivanje prijelaznog dokumenta prostornog uređenja za Općinu Konavle do donošenja Prostornog plana uređenja Općine Konavle*
- *sagledavanje nastalih promjena u oblasti geoprometnog položaja Općine Konavle i nastale promjene novog teritorijalnog ustroja Republike Hrvatske, te nove administrativne podjele na županije, gradove i općine*
- *sagledavanje novih okolnosti nastalih ratnim razaranja*
- *potreba za naznačavanjem granica nove općine kao i granice obuhvata ovih Izmjena i dopuna PPO-a*
- *potreba za izmjenom građevinskih područja (temelji se na uspostavi nove mreže središnjih naselja te izraženoj koncentraciji demografskog potencijala na potezu od Cavtata do Radovčića i obuhvaća dvije trećine svih naselja u Općini)*
- *potreba za proširenjem građevinskih područja (koja je vezana za društvene promjene, graničnu funkciju Općine, očekivani razvoj srednjih i malih poduzeća)*
- *razvoj graničnih područja (jedna je od opcija Strategije gospodarskog i prostornog razvitka i također jedan od neiskorištenih resursa Općine)*

Sinteza navedenih ciljeva iz (Ex) Izmjena i dopuna Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle, ciljeva iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije i ciljeva na lokalnom nivou iskazana je u točki 2.3.5.

### 2.2.1. Demografski razvoj

- Najznačajniji čimbenik društveno-gospodarskog razvitka i korištenja prostora je stanovništvo. Prema prognozi Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije trebao bi se broj stanovnika u Općini Konavle povećati sa 8.250 (2001. godine) na 8.500-9.000 stanovnika u godini 2015. Optimalne veličine središnjih naselja do 2015. su u Županijskom planu za Cavtat i Gruđu navedeni. Za Cavtat se predviđa povećanje broja stanovnika sa 2.015 na 3.000-5.000 stanovnika, za Gruđu sa 753 na 1.000-1.500. To se ne poklapa sa prognozom ukupnog razvoja stanovnika za cijelu Općinu, ali to su i optimalne veličine središnjih naselja.
- Razvoj broja stanovnika (1971.-2001.) pokazuje pad ili stagnaciju stanovništva u cijeloj općini Konavle, u cijelom Konavoskom polju (gornja banda) te u brdskim naseljima. Od 1991. do 2001. broj stanovnika smanjio se za 824 osobe. Prognoza za 2015. nalazi se kod 8.500-9.000 stanovnika. U svakom naselju pojedinačno broj stanovnika se smanjio, osim u Cavtatu, Čilipima, Moluntu i u Močićima.
  - potrebno:
    - sačuvati broj stanovnika u svakom naselju → s potencijalnim povećanjem (ublaživanje i ispravljanje negativne demografske tendencije)
      - pružanje/povećanje "pull-faktora"
        - bolji uvjeti za život
        - posao (seoski turizam i poljoprivreda)
        - društvena infrastruktura (škola...)
        - komunalna infrastruktura (promet, elektroenergetika, telekomunikacija...)
        - pružanje pozitivnih uvjeta za izgradnju
      - spriječiti pad broja stanovnika i moguće izumiranje naselja
      - spriječiti samo povećanje stanovništva u Cavtatu, Moluntu, Čilipima i u Močićima (→ osiguranje ravnomjernog razmještaja stanovništva)
        - povećanje/stvaranje "push-faktora"
          - obalni pojas → zaštita obalnog pojasa od proširenja gradnje i izgradnje
          - ukidanje proširenja građevinskih područja u zaštićenom obalnom području

### 2.2.2. Odabir prostorno razvojne strukture

- uz stambeni prostor u građevinskim područjima predviđaju se kombinacije s turističkim kapacitetima
  - obnova ⇒ s njom su se dali/pružili uvjeti za stanovati/ponovno živjeti u ovom području i u svakom pojedinom naselju
  - turizam ⇒ pruža priliku za rad i život u ovom području, i to u sva tri karakteristična područja Konavala (obalno područje, Konavosko polje i brdski predio)
  - potrebna je ponuda i postojanje dobrih uvjeta
  - egzistencija na zemlji/polju s kombinacijom seoskog turizma (smještaj u kućama u gornjoj bandi i brdskim naseljima → kupanje na obali)
  - turizam na seoski način (obitavanje i participacija u aktivnosti)
- predviđa se orijentacija naselja/zaseoka u pravcu razvoja turizma, sporta i rekreacije na temelju prirodnih resursa kao osnova za revitalizaciju ruralnih područja, to se posebno odnosi na naselja u Konavoskom polju (gornja banda) i brdskom predjelu
- dobra prometna povezanost ruralnog područja s Cavtatom, obalnim područjem/obalom i međusobno pružit će mogućnost jačanja dnevnih migracija
- važno je poticanje gospodarskog razvitka rubnog ruralnog područja, koje obuhvaća gornju bandu i brdska naselja, posebno u poljodjelstvu i ugostiteljsko-turističkim djelatnostima



### 2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

U Prostornom planu uređenja Općine Konavle potrebno je osigurati prostorne uvjete smještaja i razvitka sustava društvenih djelatnosti: predškolskih ustanova, osnovnih škola, građevina kulture i športa i rekreacije, zdravstvenih i socijalnih ustanova, vjerskih građevina, te ostalih građevina javnog interesa (uprava, udruga građana, političke stranke i drugo).

Vrsta i broj građevina određuje se mrežom građevina na osnovi posebnih zakona i standarda, sukladno potrebama stalnih i povremenih stanovnika Općine Konavle.

Planirana mreža društvenih djelatnosti treba sadržavati osnovne sadržaje koji moraju biti zastupljeni u središnjim naseljima, a njeno proširenje je moguće bez ograničenja.

Razvoj se temelji na slijedećem:

- dobrim uvjetima stimuliranja stanovništva naselja/zaseoka i zainteresiranih obitelji za život i rad u Konavlima
- osposobljenju sela za moderan standard i visoku kvalitetu življenja kako u cjelini naselja tako i u svakom pojedinom domaćinstvu → obnovom sela u građevinskom i infrastrukturnom smislu, posebno prometnom povezanošću sa susjednim centrima te kvalitetnom obnovom infrastrukture u naseljima
- predviđeno je proširenje građevinskih područja postojećih zaseoka u okviru komunalne opreme i postojeće prometne infrastrukture
- Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije planiran je koridor auto ceste (alternativno brze ceste) područjem Općine Konavle koji bi počinjao na granici s Općinom Župa dubrovačka, a završavao na granici s Crnom Gorom na debelom brijegu s varijantnim rješenjem, kao koridor u istraživanju, na dijelu od granice s Općinom Župa dubrovačka do iza naselja Čilipi.

#### Željeznički promet

Kako je pruga u vrijeme gradnje, a i danas, predstavljala izuzetan građevinski zahvat potrebno ju je revitalizirati na najprimjereniji način. Svojom konfiguracijom i prilagodljivosti terenu, te izuzetno kvalitetnom gradnjom, ona je vrhunski spomenik inženjerske arhitekture i kao takvog bi je trebalo zaštititi.

Njena izvorna funkcija je danas potpuno neprimjerena.

Predlaže se njena lokalna zaštita i revitalizacija u smislu turističke "trase" – longitudinalne turističke atrakcije obogaćene rekonstruiranim stanicama koje bi se prenamijenile u prateće ugostiteljske i popratne sadržaje (dvije stanice već danas imaju ugostiteljsku namjenu).

## 2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina

Većina naselja na području Općine Konavle su, zbog svoje lokacije i dinamičnosti reljefnih formi triju karakterističnih područja (brdski predio, Konavosko polje i obalno područje), "naselja na vidiku", saglediva iz niza pozicija Konavoskog polja i prilaznih cesta Gornje i Donje bande, a posebno s pojedinih vrhova i vidikovaca brdskog područja. Zbog sagledivosti naselja i očuvanja njihovih volumena i oblikovnih karakteristika, značenje kontaktnih zona je utoliko veće što one predstavljaju prostore mogućeg širenja svakog pojedinog naselja. Osnovno morfološko obilježje većine sela i zaseoka, je volumenska kompaktnost koja proizlazi iz grupiranja izgradnje. Odlikuju se ujednačenim mjerilom kuća i gospodarskih zgrada, primjenom karakterističnih materijala završne obrade: vidljivim kamenom u obradi pročelja i kupama kao tradicionalnim pokrovom područja Dubrovačke republike, čime oblikuju prostorne cjeline visoke estetske vrijednosti i prepoznatljivosti.

Svaka nova gradnja u okviru kontaktne zone povijesnih struktura trebala bi polaziti s pretpostavke stvaranja harmonične slike s njom. To znači da se pri dimenzioniranju volumena, korištenju materijala završne obrade mora voditi briga o kontekstu. Neprihvatljivi su volumeni nove gradnje, koji bi onemogućili vizuru na crkve i kapele, a svojim položajem, funkcijom, materijalom završne obrade i koloritom unijeli nesklad te stvorili prostorni i oblikovni konflikt.

Proširenje građevinskih područja postojećih naselja, planirati na način kojim bi se zadržala homogenost slike povijesnog naselja, kvalitetna ekspozicija, što u većini slučajeva znači da je neprihvatljivo širenje građevinskih područja u smjeru prilaznih cesta s kojih se doživljavaju kvalitetne vizure na povijesnu jezgru naselja.

U planiranju širenja građevinskih područja naselja, njihovom dimenzioniranju i prostornom smještaju, koje je potrebno za razvoj seoskog - turizma u naseljima treba nastojati očuvati njihov karakter, s obzirom na karakterističan tip zbijenog konavoskog zaseoka. Jednako je važno čuvanje kvalitetnog pejzažnog okruženja, poljodjelskih površina, šuma i sl., jer cjelovitu sliku naselja, osim njegove građevne strukture čini i pripadajuće pejzažno okruženje.

Stanovište je da će u budućnosti prirodna komponenta prostora, njegova netaknutost, njegove ljepote, uz svojstven identitet kraja i krajobraza, biti od presudnog utjecaja na formiranje snažne komparativne prednosti u okviru turističke ponude. Stoga je iznimno važno čuvati vrijednosti prirodne komponente prostora, a kojim Konavle ne oskudijevaju. Raznolikost Konavoskog krajolika, daje nam izrazitu prednost u odnosu na mnoge poznate destinacije uz izraziti kontrast prema ostalim predjelima Dubrovačko - neretvanske županije.

Na bogatstvu sačuvanog krajobraza i njegovih izrazitih vrijednosti te ispravno prezentirane cjelokupne kulturne baštine, odnosno kulturnih dobara velikih umjetničkih, oblikovnih i ambijentalnih djelomično sačuvanih vrijednosti treba temeljiti strategiju cjelovitog turističkog razvoja. Razvoj turističke privrede treba temeljiti, ne na pretjeranom rastu broja turističkih ležajeva, već na podizanju njihove kvalitete.

Očuvanje kvalitete prostora, uvažavanje njegovih prostorno-ekoloških i socio-kulturnih parametara, uključivanje prirodne i kulturno-povijesne baštine u

turističku ponudu, unapređenje i obogaćivanje asortimana ponude u cilju produžetka turističke sezone, pomaganje razvoja poljoprivrednih površina primarno Konavoskog polja i njihova integracija u cjelinu razvoja, parametri su na kojima počivaju prostorna rješenja Prostornog plana uređenja Općine Konavle.

### **Posebni ciljevi zaštite prirodnih vrijednosti kroz Regionalni park**

Zaštita prirode na području općine Konavle gotovo je simbolična i proizlazi iz općeg stanja zaštite prirode u Republici Hrvatskoj. Priroda i prirodne vrijednosti te njihova zaštita i očuvanje od interesa su za svakog građanina Hrvatske te stoga moraju uživati osobitu zaštitu prvenstveno lokalne pa tek onda regionalne i središnje vlasti. Na zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti kroz Regionalni park, a u svjetlu održivog razvoja, prvenstveno treba gledati kao na razvojni potencijal te korektivni čimbenik razvojnim inicijativama.

Najznačajniji ciljevi osnivanja Regionalnog parka su:

- održavanje prirodnog stanja i antropogenih krajobraznih obilježja prostora
- očuvanje životnih zajednica te pojedinih biljnih i životinjskih svojti kako bi se osigurala ekološka stabilnost i raznolikost
- zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti (posebna zaštita staništa ugroženih biljnih i životinjskih svojti)
- zaštita i očuvanje tla i poljoprivrednog zemljišta
- zaštita i očuvanje autohtonih šuma i vrsta drveća
- zaštita i očuvanje kvalitete voda i vodenih staništa posebice u podzemlju,
- zaštita i očuvanje kvalitete zraka
- zaštita i očuvanje mora i priobalja
- zaštita i očuvanje kulturnih vrijednosti (graditeljska baština, običaji, tradicionalni način života i rada)
- očuvanje tradicijskog načina poljoprivrede
- očuvanje i razvoj tradicijskih obrta
- zadovoljavanje potreba stanovnika i stimuliranje razvoja postojećih naselja tako da se ne ugrožavaju ukupne vrijednosti područja
- razvoj turizma, rekreativnih i sportskih aktivnosti
- omogućavanje posjećivanja svih dijelova područja
- zaustavljanje odljeva stanovništva iz manjih naselja poticajnim mjerama i poboljšanjem uvjeta života i rada
- isključivanje djelatnosti koje mogu štetiti području

Ovi ciljevi trebaju poticati očuvanje i unaprjeđenje temeljnih vrijednosti područja kroz osnivanje Regionalnog parka. Može ih se definirati na slijedeći način:

- afirmirati Konavle kao dio prirodnog sustava od posebnog regionalnog ali i nacionalnog te međunarodnog interesa s kojim se usklađuju drugi ciljevi
- prepoznati i unaprjeđivati temeljne vrijednosti područja
- način korištenja prostora odrediti tako da se u svakodnevnom životu koriste i čuvaju temeljne vrijednosti prostora

- evidentirati i afirmirati biološku i krajobraznu raznolikost kojima Konavle obiluju
- uočiti i sanirati ugrožene prostore, staništa i svojte
- razvoj područja temeljiti na raznolikosti njegovih pojedinih dijelova
- odrediti granice dopustivosti opterećenja (nosivog kapaciteta) područja
- omogućiti odgovarajuću dostupnost svim dijelovima Konavala
- afirmirati adekvatnu ulogu Regionalnog parka
- uspostaviti skladan razvoj u prostoru i potaći kod stanovnika osjećaj pripadnosti vrijednom prostoru, a ne nametati ograničenja i zabrane

#### **2.2.4.1. Razvoj kompleksne umreženosti krajolika i gospodarskog razvoja**

##### **Zaštita, očuvanje, štovanje**

Regulativa je instrument zaštite najviše povezan s tradicionalnim modelom zaštite okoliša/krajobraza kao politička, pravna i administrativna potpora. Legislativa će biti učinkovita ako se političkim i društvenim putem aktivira dobrovoljni pristup na svim razinama aktera.

Strategija zaštite mora biti poticajna, provediva te prilagođena EU standardima. Zaštita krajobraza treba biti postavljena na principima održivog razvoja te funkcionirati dugoročno programski i planski te kratkoročno operativno.

Zaštita krajobraza kao osnovnog resursa gospodarskog razvoja kroz turizam treba biti integrirana u sva područja funkcioniranja Općine Konavala. Zaštita treba ući u sve gospodarske i društvene segmente disponiranja prostorom koji su povezani s mogućim devastiranjem krajobraza odnosno prirodne osnove krajobraznog područja.

Regulativa u zaštiti krajobraza inicira sustav organizacijskih prioriteta u provedbi opće zaštite prirodne osnove i krajobraza kao takvog. Planskim dokumentima zaštite treba se inicirati proces prilagodbe suvremenom poimanju korištenja krajobraza osnovom naglašene koordinacije i suradnje raznih sektora funkcioniranja Općine.

Prioritet je integralni pristup identifikaciji mogućih zagađivača/uzročnika uništavanja vrednota krajobraznog područja, prevenciji, sanaciji i sankcioniranju. Za realizaciju prioriteta ciljeva potrebno je napraviti program financiranja zaštite okoliša, definirati načine pomoći EU i organizacija civilnog društva na obrazovanju za okoliš.

Nemoguće je izdvajati pojedine krajobrazne jedinice iz zaštitne ukupnosti krajobraznih vrijednosti jer prirodni prostorni segmenti ne mogu egzistirati bio-ekološki i strukturno zasebno kao samodostatni subjekt. Krajobrazne jedinice mogu učinkovito funkcionirati samo kao interaktivne sastavnice nedjeljive cjeline krajobraznog prostora, čime održanje povezanosti unutar ukupnosti krajobraznih vrijednosti postaje prvi prioritet.

Prioriteti u svim planovima razvojne strategije su zaštita, očuvanje cjeline prirodnih i antropogenih sastavnica, posebnih pojava, posebnih okoliša – u interaktivnom odnosu:

- očuvanje krajolika kao višedimenzionalnog fenomena u svim razinama poimanja/korištenja prostora

- zaštita vode sa svim krajobraznim manifestacijama krške hidrologije, viša razina zaštite biološkog minimuma vodnog krajobraza, njegove specifične teksture i izraza. Hidrotehnički zahvati na krškim vodenim potencijalima moraju uvažavati pravila sanacije inženjerskim biotehnikama, zahvati osnovom Procjene utjecaja na okoliš
- očuvanje biotičkog i abiotičkog korpusa ekosustava/bioekoloških/geomorfoloških/topografskih svojstava cjeline krajobraznog područja
- očuvanje estetsko-percepcijskih / identitetskih / doživljajnih / atrakcijskih svojstava cjeline krajobraza/krajobraznih jedinica
- očuvanje tradicijske složenosti krajobraza/štovanje antropogenih tradicijskih sastavnica krajobraza
- očuvanje koherentnosti, kompleksnosti, čitljivosti i zanimljivosti
- očuvanje biološke raznolikosti/biotopa/ekološke stabilnosti/tradicijske složenosti krajobraza
- očuvanje tla kao indikatora stanja u krajobrazu/regulatora stanja (trošenje tla uvijek utječe na krajobraz)
- zaštita i očuvanje svih elemenata oblikovanog krajobraza u zonama povišenog urbaniteta ili u okolišu građevina/sadržaja u prirodnom okruženju
- očuvanje vegetacijskog pokrova svih razvojnih statusa kao zaštite od vodo-/vjetro-erozije
- očuvanje funkcije krajobraza kao socioekonomske dobrobiti za razvoj kroz turizam i komplementarne djelatnosti:
  - zdravstveni učinak (vegetacijska komponenta krajobraza: filtracija, apsorpcija, refleksija, redukcija, fitnoidni učinak, aromaterapijski učinak)
  - regulacija/ujednačavanje/stabilizacija klime
  - ambijentalni učinak – medij za pasivnu i aktivnu rekreaciju, odmor, sport, zabava, boravak, smještaj
  - gospodarski prostor za produkciju hrane, dobara i usluga
  - medij zaštite od UV zračenja
  - kulturni prostor
  - prostor buduće izgradnje na nestereotipni, nekonfekcijski način
  - prostor manifestacijskog implementiranja metoda bioinženjerskih tehnika za sanaciju šteta u prirodnoj osnovi krajobraza
  - tlo kao uvjet gospodarskog prostora/hranilište ljudi, flore i faune/izvor egzistencije

**Gospodarenje prirodnim i kulturnim funkcijama krajobraza u svim razinama poimanja prostora: krajobraz kao životni prostor/kulturni prostor/gospodarski prostor/prostor identiteta**

Elementi gospodarenja:

- korištenje krajobrazne osnove i krajobraznog prostora na premisama održivog razvoja

- ograničavanje odnosno eliminiranje opasnosti od zagađenja/destrukcije/oštećenja zbog djelatnosti, emisija, ponašanja, aktivnosti
- provjera ekološke neškodljivosti objekata i djelatnosti kroz Procjene utjecaja na okoliš; provjera neškodljivosti krajobrazno-uređajnih materijala u ugradbi i recikliranju
- sanacija (brza, učinkovita, fleksibilna) šteta od destrukcije/zagađenja antropogenog i prirodnog porijekla osnovom planske i operative organizacijske strukture djelovanja
- racionalno korištenje prirodne osnove krajobraza i krajobraznog prostora, princip koncentriranja/grupiranja u gospodarskom/turističkom iskorištenju krajobraznog prostora sa svrhom čuvanja prirodnih resursa i ograničavanja negativnih utjecaja/posljedica
- praćenje pojava novovremenskih šumskih šteta uzrokovanih "faktorom stresa" kao kompleksom različitih utjecaja/zagađenja/pritisaka na prostor
- orijentacija na vraćanje biološke mase u biološki krug, orijentacija na izvore obnovljive energije, orijentacija na ekološki prihvatljive vrste/oblike prijevoza
- snaženje ekoloških aspekata ruralnog turističkog smještaja, hotelijerstva i gastronomije
- uređajno unapređenje zelenog medija u sklopu novih zona izgradnje na način sastojinske i oblikovne integracije novih zelenih sadržaja u prirodni krajobraz šireg okoliša; parkovno/vrtno arhitektonsko oblikovanje mora slijediti karakter tradicijskog vrtnog graditeljstva uz uporabu tradicijskih materijala, osnovom detaljnih planova uređenja
- kompenzacijska obnova prirodnog krajobraza u krajobraznim jedinicama za učinjene štete prirodnog ili antropogenog porijekla
- integriranje sadržaja sporta, rekreacije, zabave na otvorenom u krajobrazno tkivo šireg okoliša na način podražavanja i stiliziranja tema i motiva iz prirodnog krajobraza; Detaljni planovi uređenja osnovom Procjene utjecaja na okoliš
- pretvorba planska/marketinška prirodnih lokacija/obilježja/dijela ljudske kreativnosti u prirodnom mediju u atrakcijsko dobro za gospodarsko/turističko iskorištenje
- prekid s pojavama svojevrsne stagnacije stanja u krajobrazu/snaženje uzgojno-njegovateljske, krajobrazno-uređajne i sanacijske komponente unapređenja stanja
- ukinuti lokacije eksploatacijskih polja (mineralne sirovine) u krajobraznom području; prenamjena uvjetuje sanaciju inženjerskim biotehnikama
- orijentacija na meliorativnu gnojidbu/humizaciju/primjenu zaštitnih sredstava usklađenih sa standardima EU po kriteriju ekološke dozvoljivosti/biološko suzbijanje – uređivanje/uzgajanje šumskog fundusa na način unapređenja svojstava korisnih u gospodarskom razvoju kroz turizam: uzgojne i uređajne mjere na način dostizanja relativne ustaljenosti, osnaženog vitaliteta, rezistencije i moći samoobnove
- osiguranje kontinuiteta mješovitosti vegetacijskog pokrova za stabilizaciju krajobrazne ekologije

- osiguranje biološko-ekološke/energetske protočnosti – kontinuiteta prožetosti sukladno postojećem šumsko-pokrovnom uzorku krajobraznog područja

### **Upravljanje**

- očuvanje prirodnog i krajobraznog naslijeđa osnovom suradnje nadležnih službi za prostorno uređenje, zaštitu prirode i okoliša te zaštitu kulturne baštine. Uvažavanje krajobrazne osnove kao odrednice u procesu zaštite i unapređenja biološke vitalnosti i kvalitetnih svojstava krajobraza uz očuvanje identiteta svake krajobrazne jedinice unutar krajobraznog područja
- ekološki menadžment/ekološke strategije: sustavi upravljanja okolišem, informacija, organizacija, rukovođenje, oblikovanje usluga, marketing, uključivanje javnosti i neprofitnog djelovanja
- organizacija mjera praćenja/biomonitoring/ekomonitoring

## 2.3. Ciljevi prostornog uređenja naselja na području Općine

*"Naselja su najupečatljiviji elementi kulturnog pejzaža, nositelji funkcionalne organizacije i žarišta preobrazbe prostora. Analiza i ocjena naselja i naseljenosti za potrebe planskog uređenja prostora mora obuhvatiti dva aspekta – postojeću strukturu naselja i tendencije njihovih promjena"* (Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske)

Postojeća naselja Konavala, pretežito tradicionalne prostorne strukture uklopljene u pitomi krajolik, su arhitektonski i graditeljski obrazac i temelj za koncipiranje i podržavanje razvoja novog sustava turističke ponude – seoski turizam.

### 2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora

Cilj:

- racionalno korištenje i zaštita prostora
  - određivanje prostora za izgradnju
    - izbjegavanje smanjivanja šumskih i vrijednih poljoprivrednih površina uz osiguranje poticajnih sredstava za rekultiviranje poljoprivrednog zemljišta trajnim nasadima
    - omogućavanje uređenja, korištenja i zaštite mora i voda (podzemnih i površinskih)
- preventivna i aktivna zaštita prostora od požara
  - povećanje uvjeta i mogućnosti za zaštitu od požara
- racionalno planiranje prostornih obuhvata građevinskih područja svih tipova i veličina naselja (sukladno potrebama smještaja stanovništva i gospodarskih djelatnosti)
- urbana obnova postojećih struktura (rekonstrukcija, sanacija i sl.)
  - očuvanje graditeljskog identiteta povijesnih središta naselja
  - prioritet je održavanje ili uređenje postojećeg stambenog fonda → posebno u vrijednim povijesnim jezgrama i planski izgrađenim područjima

Prioritetne smjernice:

- sprječavanje svakog daljnjeg neopravdanog širenja građevinskih područja naselja i stimulacija optimalnog korištenja postojećih građevinskih područja
- kod nužnog proširenja/povećanja građevinskih područja naselja/gradova u obalnom području odvijanje proširenja na prostorima udaljenijim od obala
  - čuvanje što više prirodnih neizgrađenih prostora, između izgrađenih područja obalnih naselja
  - šticevanje javnog interesa te osiguranje različitim subjektima višenamjenskog i optimalnog korištenja tog teritorija
- za novu stambenu gradnju i drugu gradnju, prioritetno je korištenje dijelova građevinskih područja naselja koja su već opremljena komunalnom infrastrukturom



### Centralitet naselja u Konavlima

Raspored djelatnosti u prostoru pokazuje postojeću koncentraciju djelatnosti unutar naselja: Cavtat, Gruda, Čilipi, Zvekovica, Močići, Popovići, Dubravka, Gabrili, Komaji, Ljuta, Molunat, Pridvorje, Pločice, Radovčići i Vitaljina.

**Sistem naselja** po infrastrukturnoj i suprastrukturnoj opremljenosti (izrađen u izmjenama i dopunama Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle):

- općinsko središte – Cavtat
- sekundarni centar – Čilipi, Gruda i Dubravka
- lokalni centar – Močići, Popovići, Zvekovica
- potencijalni lokalni centar – Pridvorje (naselje na nižim padinama Konavoskog polja), Kuna Konavoska (naselje u brdskom predjelu), Molunat i Vitaljina (naselja u obalnom području)

U Prostornom planu uređenja Općine Konavle postojeća koncentracija djelatnosti se pojačava i formira sustav naselja koji bi trebalo prema infrastrukturnoj i suprastrukturnoj opremljenosti vratiti najmanje na predratnu razinu.

Po minimalnoj zastupljenosti pojedinih središnjih funkcija u naseljima općine Konavle djeluju ili će se trebati osnovati slijedeće središnje funkcije i to tako da centralna naselja posjeduju slijedeće objekte suprastrukture:

#### 1. Cavta – područno (općinsko) središte (manje razvojno središte)

Uprava, sudstvo:	ispostave organa državne uprave, županijska i općinska izvršna tijela, općinska uprava, policijska stanica,
Školstvo:	osnovna škola, srednja škola, učenički dom,
Kultura:	kulturni centar, kinematografi, muzej, radio, knjižnica,
Zdravstvo:	opća bolnica, bolnica, Dom zdravlja, područne ambulante, ljekarne, veterinarska ambulanta,
Socijalna skrb:	Centar za socijalnu skrb, dječji vrtić i jaslice, Dom za djecu,
Trgovina:	diskont, trgovački centar, veleprodaja,

maloprodaja (dnevne i specijalne potrebe),  
specijalne trgovine,

Ostalo:                      financijsko posredovanje,  
osiguravajući mirovinski fondovi,  
središte pošta,  
vjerske građevine i drugo,  
društveno-političke udruge,  
središte Župe,  
športski centar,  
poštanski ured,  
obrt - uslužni, zanatski,  
agencije,  
autoprijevoz,  
pretovar u lukama,  
hotelijerstvo,  
ugostiteljstvo,  
proizvodnja kruha i peciva, biljnih ulja i masti,  
lučka kapetanija

**2. Gruda, Čilipi, Dubravka – sekundarni centar (lokalno središte)**  
**Gruda**

policajska stanica,  
župsko središte,  
vatrogasni dom,  
osnovna škola,  
predškolska ustanova,  
poštanski ured,  
ambulanta,  
veterinarska stanica,  
kulturni centar,  
kino,  
športski centar,  
trgovina - veleprodaja, maloprodaja,  
obrt - uslužni, zanatski,  
hotelijerstvo,  
ugostiteljstvo,  
hladnjača,  
klaonica,  
skladišta voća, građevinskog materijala,  
prehrambena proizvodnja

**Čilipi**

župsko središte,  
osnovna škola,  
srednja škola,  
predškolska ustanova,  
poštanski ured,  
zdravstvena stanica,  
kulturni centar,  
zračni promet,  
trgovina - veleprodaja, maloprodaja,

obrt - uslužni, zanatski,  
hotelijerstvo,  
ugostiteljstvo,  
prehrambena industrija,  
elektronska industrija

**Dubravka**

župsko središte,  
osnovna škola,  
poštanski ured,  
ambulanta,  
kulturni centar,  
športski centar,  
trgovina - veleprodaja, maloprodaja

**3. Močići, Popovići, Zvekovića – lokalni centar (manje lokalno središte)**

crkva,  
osnovna škola,  
seoski turizam,  
ugostiteljstvo,  
obrt - uslužni, zanatski,  
trgovina - veleprodaja, maloprodaja,  
prerada biljnih masti,  
pilana,  
kamenolom,  
građevinski materijal,  
putnički promet,  
ribolov,  
prerada otpada

**4. Pridvorje, Kuna Konavoska – potencijalni lokalni centri**

mjesni odbor,  
područni razredni odjeli osnovnih škola,  
dom kulture,  
ambulanta,  
ljekarna,  
veterinarska ambulanta,  
trgovina mješovite robe

Ostala naselja Konavala mogu prema potrebama nastaviti razvoj i ostalih nestambenih djelatnosti ili rangom ispod razina lokalnog centra ili komplementarno postojećim centrima.

### **2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja u ZOP-u**

#### **Polazišta za utvrđivanje stanja izgrađenosti područja**

Izgrađenim dijelom građevinskog područja Prema Uredbi o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora se smatrati:

1. Građevinske čestice općeg javnog dobra privedene namjeni
  - koridori ulica
  - javne zelene površine naselja
  - uređene obale vodnih površina i vodotoka
  
2. Korisničke građevinske čestice – izgrađene građevinske čestice i neizgrađene građevinske čestice privedene namjeni uz postojeće putove i koridore komunalne infrastrukture
  - stambene
  - gospodarske
  - za neproizvodne djelatnosti
  - za komunalne djelatnosti
  - za poljoprivrednu infrastrukturu
  - za obradu, skladištenje i odlaganje otpada

Neizgrađenim dijelom građevinskog područja prema Uredbi smatraju se:

- jedna ili više neposredno povezanih, neuređenih i neizgrađenih građevinskih čestica ukupne površine veće od 5.000m<sup>2</sup> kao i sve rubne neizgrađene čestice

#### **Građevinska područja naselja**

Utvrđivanjem stanja izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja naselja Cavtat, Popovići i Molunat koja se nalaze u ZOP-u, prema mjerilima Uredbe za izradu i provedbu prostornih planova izgrađeno građevinsko područje iznosi preko 50% ukupne površine građevinskog područja kod sva tri naselja te se postojeće građevinsko područje prema važećem planu može zadržati.

#### **Izdvojena građevinska područja**

Smanjenje postojećih izdvojenih građevinskih područja ugostiteljsko-turističke namjene u naselju Čilipi/Komaji na lokalitetima Suvarevina s golfom i Suvarevina izvršiti će se prema specifikacijama iz Usklađivanja Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije broj 3/2005).

Ukidanje izdvojenih građevinskih područja ugostiteljsko-turističke namjene u naseljima Popovići i Molunat jest usklađenje s Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije.

Smanjenje izdvojenih građevinskih područja ugostiteljsko-turističke namjene sukladno s Usklađenjem Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja za cca 130ha (ekvivalent 10.000 turističkih ležaja) zahtjeva djelomičnu promjenu cjelovitog koncepta razvoja turizma na području Konavala utvrđenu važećim prostornim planom (Izmjena i dopuna Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle).

Iz navedenog razloga procjenjuje se nedostatnim ukupna veličina postojećih građevinskih područja naselja i zaseoka Konavala izvan Zaštićenog obalnog područja mora (ZOP-a) u kojima je moguće predvidjeti razvoj obiteljskih turističkih kapaciteta seoskog turizma sukladno viziji i strateškim ciljevima razvoja hrvatskog turizma.

### 2.3.3. Utvrđivanje građevinskih područja naselja

#### Kriteriji za određivanje građevinskih područja

##### 1. Opći kriteriji

Građevinska područja naselja odnose se samo na postojeća naselja odnosno postojeće zaseoke.

Postojeći javni putovi - lokalne i nerazvrstane ceste trebaju imati minimalnu širinu kod jednosmjernog puta 3,5m i kod dvosmjernog puta 4,5m.

U izgrađenom građevinskom području ne predviđa se planiranje novih cesta i putova za priključak neizgrađene korisničke građevinske čestice (interpolacije).

Neizgrađena građevinska područja (po važećim Izmjenama i dopunama Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle) zadržavaju se (institucija stečenog prava) u koliko su sukladna sa Uredbom o ZOP-u.

Pristup na građevinsku česticu osigurati direktno na javni put, a ne preko druge građevne čestice (bez tereta služnosti )

Izgrađeno građevinsko područje obuhvaća:

1. Građevinske čestice općeg javnog dobra
  - koridori ulica
  - javne zelene površine naselja
  - uređene vodne površine (vodotoci)
2. Korisničke građevinske čestice (izgrađene i interpolacije)
  - stambene
  - gospodarske
  - za neproizvodne djelatnosti
  - za komunalne djelatnosti
  - za poljoprivrednu infrastrukturu
  - za obradu, skladištenje i odlaganje otpada

##### 2. Uvjeti za proširenje postojećeg građevinskog područja pojedinog

- osigurana pristupačnost i komunalni priključak za nove građevne čestice
- direktan pristup građevinske čestice na postojeći javni put
- elektroopskrba u postojećem građevinskom području postoji
- vodoopskrba u postojećem građevinskom području postoji
- odvodnja fekalnih voda u građevinskom području treba se osigurati s javnim sustavom kanalizacije s potrebnim uređajem prečišćavanja otpadnih voda ili korisničkim individualnim sustavom higijenskih septičkih jama

### 3. Uvjeti za utvrđivanje veličine građevinskog područja naselja

Ispitati mogućnost gradnje unutar važećih granica građevinskog područja postojećih naselja/zaseoka, obzirom na postojeće stanje izgrađenosti važećeg građevinskog područja (satelitski snimak 2000. godine), i procijenjene razvojne stambene, gospodarske, javne i komunalne potrebe pojedinog naselja /zaseoka.

Povećati površinu građevinskog područja u slijedećim slučajevima:

- a. Kada je iscrpljena mogućnost gradnje u postojećim građevinskim područjima naselja (po važećim Izmjenama i dopunama Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle) na temelju razvojnih potreba.
- b. Potrebe racionalnog korištenja postojećih cesta i komunalne infrastrukture u okviru postojećeg oblika naselja uz poštivanje uvjeta iz tč.2. Uvjeti za proširenje postojećeg građevinskog područja pojedinog naselja.
- c. Mogućnost proširenja važećeg građevinskog područja na izgrađenu građevinsku česticu (građevina izvan građevinskog zemljišta) neposredno uz granicu važećeg građevinskog područja .

### 4. Minimalni komunalni standard za proširenje važećih građevinskih područja naselja

Minimalni komunalni standard za proširenje važećih građevinskih područja naselja su slijedeći:

- direktan pristup nove građevne čestice na postojeći javni put
- elektroopskrba u postojećem građevnom području postoji
- vodoopskrba u postojećem građevnom području postoji ili je planirana

Odvodnja fekalnih voda u postojećem građevinskom području planira se osigurati s javnim sustavom kanalizacije te uređajem pročišćavanja otpadnih voda, a do njegove realizacije primjenom korisničkog sustava individualnih higijenskih septičkih jama.

### 5. Oblik građevinskog područja naselja/zaseoka

Postojeći oblik zbijenog zaseoka treba zadržati i ne smije se mijenjati tradicionalna slika krajobraza

Zaseoci (od kojih se sastoje naselja) ne smiju se spajati izgradnjom uz postojeće ceste.

Građevinsko područje zaseoka oblikovati primjerno geomorfološkim značajkama i strukturi graditeljske baštine.

Proširenje postojećeg građevinskog područja pojedinog naselja/zaseoka ne smije se odrediti na osobito vrijednom obradivom tlu i vrijednom obradivom tlu (pod kvalitetnim nasadima mediteranskih kultura).

## **6. Veličina građevinske čestice**

U izgrađenom dijelu građevinskog područja minimalna veličina građevne čestice za slobodnostojeće građevine, za dogradnju, nadogradnju i novogradnju, je 300m<sup>2</sup> sukladno postojećoj strukturi građevinskih čestica i gustoćama izgradnje u pojedinom zaseoku. U situaciji interpolacija građevina u ambijentalnim i/ili zaštićenim dijelova naselja – zaseoka potrebno je uvjete za novu izgradnju građevina izvesti iz gabarita, strukture i karaktera zaštićenih dijelova naselja.

U neizgrađenom dijelu građevinskog područja minimalna veličina građevne čestice za slobodnostojeće građevine iznosi 600m<sup>2</sup>, kako bi se proširenje postojećeg građevinskog područja zbijenog naselja/zaseoka uklopilo što više u krajobraz, a parcelacija morfološki diferencirala od tradicionalno zbijenog tipa naselja/zaseoka. (vidi 3.2.1.1. Građevinska područja naselja)



## **2.3.4. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture**

### **Unapređenje uređenja naselja**

Uspostavom novog teritorijalnog ustroja Općine Konavle javlja se potreba za izradom osnovnog dokumenta prostornog planiranja na kojem će se temeljiti prostorni razvoj ovog područja.

Temeljem Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije (odnosno Izmjena i dopuna Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije) općina Konavle potiče/aktivira sve sudionike planiranja i korisnike prostora na nivou državne uprave i lokalne samouprave, da u okviru svog područja djelovanja doprinesu kvalitetnijoj izradi Prostornog plana uređenja Općine Konavle.

U cilju sustavne sistematizacije djelatnosti u prostoru područja obuhvata Plana svoje podatke i izvješća sudionici prethodne i javne rasprave mogu vezati na tablicu 13 – Kataloški pregled djelatnosti po naseljima Općine Konavle, koja je popunjena sa strane lokalne samouprave.

### **Prilog:**

**Tablica 14:** Kataloški pregled djelatnosti po naseljima Općine Konavle

Tablica 14: Kataloški pregled djelatnosti po naseljima Općine Konavle

STRUKTURA DJELATNOSTI		grad/naselje		obalno područje (donja banda)	POTREBE										POTREBE																				
		Cavtat	Zvekovica		Čilipi	Đurinići	Komajj	Mikulčići	Močići	Molunat	Pojlice	Popovići	Radovići	Vitaljina	Konavsko polje (gornja banda)	Drvenik	Dubravka	Dunave	Gabriji	Gruda	Lovorno	Ljuta	Mihančići	Palje Brdo	Pločice	Pridvorje	Uskopije	Vodovača	Zastolje	brdska predio	Brotnice	Duba Konavoska	Jasenice	Kuna Konavoska	Stravča
1.	<b>STANOVANJE</b>																																		
1.1.	OBITELJSKO	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
1.2.	KOLEKTIVNO	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2.	<b>GOSPODARKE DJELATNOSTI</b>																																		
2.1.	INDUSTRIJA I RUDARSTVO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2.2.	POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
2.3.	ŠUMARSTVO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2.4.	VODNOGOSPODARSTVO	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2.5.	GRAĐEVINARSTVO	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2.6.	PROMET I VEZE	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2.7.	TRGOVINA	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2.8.	UGOSTITELJSTVO	+	+	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	
2.9.	OBRTNITŠTVO	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
2.10.	FINACIJSKE I DRUGE USLUGE	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3.	<b>NEPROIZVODNE DJELATNOSTI</b>																																		
3.1.	OBRAZOVANJE	+	-	+	-	+	-	+	+	-	+	+	+	-	+	-	+	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	
3.2.	KULTURA I UMJETNOST	+	-	+	-	+	-	+	-	-	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	
3.3.	ŠPORT I REKREACIJA	+	-	+	-	-	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	
3.4.	ZDRASTVO	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3.5.	SOCIJALNA SKRB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3.6.	VJERSKI OBJEKTI	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
4.	<b>KOMUNALNE ORGANIZACIJE</b>																																		
4.1.	VODOVOD	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
4.2.	KANALIZACIJA	+/-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4.3.	ELEKTROOPSKRBA	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4.4.	PLINOOPSKRBA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4.5.	TOPLINSKA ENERGIJA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4.6.	PTT KOMUNIKACIJE	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

STRUKTURA DJELATNOSTI		POTREBE																																					
		grad/naselje	Cavtat	Zvekovica	obalno područje (donja banda)	Čilipi	Đurinići	Komaj	Mikulčići	Močići	Molunat	Pojice	Popovići	Radovići	Vitaljina	Konavsko polje (gornja banda)	Drvenik	Dubravka	Dunave	Gabrilii	Gruda	Lovorno	Ljuta	Mihanići	Palje Brdo	Pločice	Pridvorje	Uskoplje	Vodovača	Zastoje	brdska predio	Brotnice	Duba Konavoska	Jasenice	Kuna Konavoska	Stravča	Šilješki		
4.7.	PROMETNICE	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	
4.8.	EVAKUACIJA KRUTOG OTPADA	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		-	-	-	-	-	-	-	-	
4.9.	GROBLJE	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	
4.10.	TRŽNICA	+	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
4.11.	SAJMIŠTE																																						
4.12.	AUTOBUSNI KOLODVOR	+/-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
4.13.	ŽELJEZNIČKI KOLODVOR	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
5.	<b>POLJOPRIVREDNA INFRASTRUKTURA</b>																																						
5.1.	POLJOPRIVREDNE ZADRUGE	-	-		-	-	+	-	-	-	-	-	-	-		-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
5.2.	POLJOPRIVREDNE LJEKARNE		-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
5.3.	VETERINARSKE STANICE	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
5.4.	VETERINARSKE AMBULANTE	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
5.5.	OTKUPNE STANICE	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
5.6.	PUNKTOVI ZA OSJEMENJAVANJE	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
6.	<b>INFRASTRUKTURNI SUSTAV</b>																																						
6.1.	<b>PROMET</b>																																						
6.1.1.	CESTOVNI	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	
6.1.2.	ŽELJEZNIČKI	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
6.1.3.	ZRAČNI PROMET	+	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
6.1.4.	POŠTA, TELEKOMUNIKACIJE I RTV	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	
6.2.	<b>ENERGETSKI SUSTAV</b>																																						
6.2.1.	PROIZVODNJA I CJEVNI TRANSPORT NAFTE I PLINA	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
6.2.2.	ELEKTROENERGETIKA	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
6.3.	<b>VODNOGOSPODARSKI SUSTAV</b>																																						
6.3.1.	VODOOPSKRBA	+/-	+		+	-	+	+	+	+	+	+	+	-		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		-	-	-	-	-	-	-	-	
6.3.2.	ODVODNJA OTPADNIH VODA	+/-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
6.3.3.	KORIŠTENJE VODA, UREĐENJE VODOTOKA I VODA I MELIORACIJSKA ODVODNJA	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+		-	-	-	-	-	-	-	-	
6.4.	<b>OBRADA, SKLADIŠTENJE I ODLAGANJE OTPADA</b>																																						
6.4.1.	SUSTAV PRIKUPLJANJA	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	
6.4.2.	SANITARNA DEPONIJA	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	

## Unapređenje komunalne infrastrukture

Sustav obnove komunalne infrastrukture naselja provodio se paralelno s obnovom ratom oštećenih objekata svih naselja Konavala (struja, voda i telefon) te se nastavno provodi izgradnjom novog vodovoda (za naselja brdskog i južnog područja Konavala) te asfaltiranjem svih cesta.

Unapređenjem komunalne infrastrukture predviđa se daljnja modernizacija i širenje komunalnog sustava i to u više prostornih segmenta:

- priključenje građevinske čestice (interpolacija) za dogradnju, nadogradnju i novogradnju građevina na komunalnu infrastrukturu postojećih naselja sukladno prostornim mogućnostima izgradnje u izgrađenom građevinskom području
- proširenje mreže komunalne infrastrukture postojećih naselja na neizgrađeno građevinsko područje naselja
- proširenje mreže komunalne infrastrukture Općine Konavle na izdvojena građevinska područja izvan naselja planirana za razvoj gospodarstva posebno poslovne i ugostiteljsko turističke namjene
- proširenje mreže komunalne infrastrukture Općine Konavle za izdvojene investitorske projekte čija je izgradnja moguća izvan građevinskih područja (gospodarski sustavi eko-turizma na poljoprivrednom zemljištu odnosno rekreacijski centri pretežno u rekreacijskom zaštićenom obalnom području)

### Elektroenergetika

Specifičnosti koje je potrebno promišljati na **lokalnoj** (općinskoj) razini, a koje su karakteristične i za područje Konavala, svode se na potrebu ustroja odgovarajućeg sustava srednjenaponske (SN) i niskonaponske (NN) mreže koji će omogućavati pouzdanu opskrbu svih potrošača električnom energijom, odnosno koji će kao jedan od ključnih elemenata komunalne infrastrukture osigurati nesmetanu provedbu svih prostorno-planskih razvojnih projekata.

Glede navedenog, ciljevi prostornog razvoja elektroenergetske mreže na ovoj razini (lokalnoj) svode se na potrebu podizanja kvalitete postojeće SN i NN mreže intervencijama na istoj u smislu primjene novih kvalitetnijih i tehnološko suvremenijih rješenja u funkciji obnove, čime se osim povećanja kapaciteta povećava i pouzdanost cjelokupne opskrbe.

U tom smislu, na nivou Općine Konavle, neophodno je i u buduće promišljati obnovu SN mreže s ciljem da se ista u svojoj cjelokupnosti realizira na način da bez većih problema može s postojeće 10kV nazivne naponske razine "prijeći" na 20kV nazivni napon, kako je to u većini segmenata već realizirano na tzv. "južnom" SN kraku od Cavtata preko Močića, Čilipa pa sve do Gruda, odnosno TS 35/10kV Pločice, te jednim dijelom i na "sjevernom" SN kraku od Cavtata preko Zvekovice do Uskoplja.

U tom smislu cilj razvoja se može promatrati i u funkciji uvođenja direktne transformacije 110/20kV, odnosno postupne zamijene postojeće 10kV i 35kV mreže s 20kV mrežom (ako postoje tehnički i energetski preduvjeti i potreba) uz izgradnju odgovarajućih novih 110kV kapaciteta.

Glede povećanja pouzdanosti i fleksibilnosti pogona potrebno je iznaći odgovarajuća rješenja koja će omogućavati alternativnu mogućnost napajanja glavnih elektroenergetskih čvorišta na SN razinama, stvaranjem odgovarajućih elektroenergetskih "petlji".

Navedeno je prije svega neophodno kako bi se svim potrošačima omogućilo kvalitetno napajanje električnom energijom i samim time povisio postojeći elektroenergetskim standard, te ujedno omogućio ravnomjerniji razvoj postojećih naselja.

Isto tako ciljevi razvoja na lokalnoj razini moraju biti usmjereni ka izgradnji novih i proširenju postojećih SN kapaciteta u funkciji osiguravanja napajanja električnom energijom novih potrošača na lokacijama koje su trenutačno "pokrivene" nedostatnim kapacitetima ili uopće nemaju osiguranu mogućnost priključka na elektroenergetsku mrežu.

U smislu prethodno navedenog posebno su značajni lokaliteti na kojima se planiraju značajniji industrijski, turistički i sportsko-rekreativni kapaciteti kao nosioci razvoja ali i kao potencijalni značajniji potrošači električne energije, kao što je na primjer širi lokalitet oko Prevlake i rta Oštro na krajnjem jugoistoku Općine Konavle ali i Republike Hrvatske.

Naime, kako je to već istaknuto u prethodnim poglavljima ovog dokumenta (Polazišta), krajnja jugoistočna točka do koje se trenutačno osigurava napajanje električnom energijom Općine Konavle je TS 10/0.4kV Vitaljina 2, dok lokalitet Prevlake i rt Oštro kao potencijalno turističko područje i kao područje na kojem se već odvijaju određene skromne turističke aktivnosti, u ovom momentu nema nikakvu mogućnost napajanja električnom energijom.

Rezimirajući izneseno kao i činjenice iznesene u točki 1. Polazišta, na teritoriju Općine Konavle trenutačno gotovo 100% useljenih stambenih jedinica (97,71%) posjeduje priključak na elektroenergetsku mrežu.

Od svih komunalnih instalacija priključak električne energije praktički je omogućen svim stanovnicima i potencijalnim korisnicima što je rezultat činjenice da je električna energija trenutačno nezamjenjivi faktor normalnog funkcioniranja neke sredine i jedan od presudnih elemenata razvoja određenog područja.

Sukladno tome ciljevi razvoja elektroenergetike moraju biti na tragu tako dostignutog standarda uz dodatno povećanje kvalitete i pouzdanosti opskrbe, što se prije svega postiže pravodobnom obnovom i tehnički opravdanim intervencijama na postojećoj mreži ali i izgradnjom potpuno

novih kapaciteta kako na globalnom (državnom i županijskom) tako i na lokalnom (općinskom) planu.

Općina Konavle u tom smislu ne predstavlja izuzetak, a zbog posebnog teritorijalnog smještaja, prirodnih i ljudskih potencijala, te negativnih posljedica od, ne tako davnih ratnih razaranja, posjeduje određene specifičnosti koje je potrebno na kvalitetan način uvažiti i na tehnički korektan način realizirati, u cilju osiguranja nesmetanog razvoja za dobrobit njegovih žitelja ali i Republike Hrvatske u cjelini.

### 2.3.5. Eko-turizam

Prostorni plan obnove i razvoja Općine Konavle (1996. godine) bio je temelj za realizaciju programa povratka prognanika i izbjeglica. Definirao je programsku osnovu i važio kao prijelazni dokument prostornog uređenja do donošenja Prostornog plana uređenja Općine Konavle.

Rekonstrukcija postojećih stambenih građevina stanovnika Konavala (pretežito situiranih na izgrađenom građevinskom zemljištu uz potreban opseg rekonstrukcije sustava komunalne infrastrukture svih naselja Općine Konavle osigurana je realizacijom Nacionalnog programa prognanika i izbjeglica.

Temeljem realizacije Nacionalnog programa prognanika i izbjeglica utvrđena su načela gospodarskog razvoja i prostornog uređenja Općine Konavle koja obuhvaćaju sve stanovnike i naselja - projekt eko-turizma na cijelom području Konavala.

Projekt eko-turizma, temeljen na prirodnim i stvorenim vrijednostima kulturnog krajolika te tradicijama stanovništva, kroz aktivan oblik zaštite Konavala integrira slijedeće djelatnosti:

- zaštitu kulturnog krajolika
  - ambijentalni prirodni i stvoreni resursi su tradicijska osnova za razvoj eko turizma koji se temelji na raznolikim i specifičnim turističkim atrakcijama Konavala i komplementarnim turističkim motivacijama i aktivnostima (odmor i oporavak, edukacija i istraživanje, rekreacija i zadovoljstvo).
- obnova tradicionalne poljoprivredne proizvodnje
  - autohtona konavoska kuhinja temeljena na ekstenzivnoj tradicionalnoj proizvodnji zdrave hrane jest raznolikost ponude eko turizma u odnosu na ponudu masovnog turizma
- razvoj specifičnih struktura i oblika eko-turizma
  - paralelan razvoj eko-turizma Konavala na tri karakteristična krajobrazna područja (obala, polje i brda) temelji se na bogatstvu, različitosti i specifičnost pojedinog kulturnog krajolika (geološke značajke, voda i

klima, biljni i životinjski svijet), kulturno povijesnoj baštini (nepokretni spomenici, predmeti i zbirke), kulturi života i rada (folklor, rukotvorstvo, tradicijsko građenje i uređenje vrtova, vinarstvo i gastroenologija, ugostiteljstvo i ugostiteljska tradicija) te znamenitim osobama i povijesnim događajima, a sve iz bogatog opusa konavoskih tradicija i prošlosti.

Vrednovanjem krajobraznih potencijala kroz pojedine modele privlačnosti prostora dokumentirane su slijedeće prostorne karakteristike privlačnosti pojedinih područja i to:

#### **a) Model privlačnosti za poljoprivredne djelatnosti**

Brdski predio

- rijetki točkasti sustav dolaca - oskudnog plodnog tla s raznim kulturama (krumpir, duhan, kukuruz i žito) te oskudni pašnjaci (ovčarstvo) funkcionalni je i organski izraz opstanka na brdima

Konavosko polje (gornja banda)

- bogata struktura kultura označena suhozidom i često terasama (pretežito vrtovi, vinogradi te nasadi smokve i masline)
- homogena naplavna zemljišta (poljoprivredna, močvarna te livadna zemljišta) uz stalni tok tekućice Ljute ( hranjen iz jakog krškog vrela ) i tekućica Konavočice i Kopačice koje imaju karakter bujica (u toplo doba godine znaju i presušiti)

Obalno područje (donja banda)

- bogata struktura kultura u udolinama i poljima označena suhozidom (pretežito vrtovi, vinogradi te nasadi smokve i masline)
- kraški primorski greben bez plodne zemlje izložen jugu

#### **b) Model privlačnosti za djelatnosti zaštite krajobrazne baštine**

Brdski predio

- sustav izdvojenih morfološki označenih zona (dolaca i kamenih dvora zaseoka) kao vrlo privlačnih dijelova krajobraznog prostora privlačan je po osnovi prvobitnosti, rijetkosti i posebnosti u kontrastu s kamenjarom, makijom, pašnjacima te listopadnim šumama

Konavosko polje (gornja banda)

- kontinuirano linearno područje privlačnog krajobraznog prostora i izrazito strukturirane kulturne baštine nastale nizanjem zaseoka (dvora) te vrtova, vinograda i nasada smokava i maslina označenih suhozidom i često terasama formiranim na lesnim padinama
- strukturalna mreža tekućica (Ljuta, Konavočica i Kopačica) i kanala s posebnostima "vodene" flore i faune specifično oblikuje i povezuje u

krajobraznu cjelinu poljoprivredna, močvarna te livadna zemljišta Konavoskog polja

Obalno područje (donja banda)

- zone privlačnog krajobraznog prostora i izrazito strukturirane kulturne baštine kroz jedinstvo bogate strukture poljoprivrednih kultura u udolinama i poljima i zaseoka (dvora) te dominantne zajednice česmine, čempresa i bora na primorskim i unutrašnjim dijelova kraških grebena
- kontinuirani primorski kraški greben kao stanište zajednice česmine, čempresa i bora oblikovane pod dominantnim utjecajem južnih vjetrova te strma i kamenita obala (klif) dinamične morfologije nastale abrazijskim djelovanjem otvorenog "južnog mora" i evidentirana kao geomorfološko-hidrografski rezervat Konavoske stijene

### **c) Model privlačnosti za rekreativne djelatnosti**

Svako područje Konavala je vezano na svoje specifičnosti, vrijednosti te različitosti. Konavle je komplementarno rekreativno područje za različite vidove korištenja slobodnog vremena za rekreativne potrebe urbanog čovjeka.



### **2.3.5.1. Strateško opredjeljenje za prostorno – planski razvoj Općine kroz orijentaciju na potencijale prirodnih svojstava područja, sadržaja i očuvanog izvornog krajobraza**

Cjelina krajobraznog prostora Konavala neprocjenjiva je nacionalna vrijednost prirodnog i tradicijskog naslijeđa kao neobnovljiva ekološka, okolišna i krajobrazna kategorija.

Plansko-razvojna strategija u takvom prostoru treba insistirati na mogućnostima gospodarskog iskorištenja krajobraza u skladu s principima održivog razvoja te se stoga strategija i ciljevi zaštite i unapređenja krajobraza uobličuju kao proces usklađivanja s važećim europskim dokumentima održivog razvoja pri Vijeću Europe i po Europskoj konvenciji o krajoliku.

Principi održivog razvoja okvirno sadrže:

- stvaranje razvojnih uvjeta na način da se minimalizira stres u prirodnom okolišu, nastao zahvatima okolišnog restrukturiranja
- planske i provedbene mjere zaštite te osiguranje sredstava za zaštitu, konzervaciju, okolišnu sanaciju i konsolidaciju prirodnih uvjeta
- razvoj sustava informacije, edukacije, lokalne participacije interesnih skupina
- mobilizacija svih društvenih resursa na ekološkoj modernizaciji kao strategiji u kojoj se međusobno ne isključuju gospodarski rast i zaštita prirodne osnove/krajobraza, već se usklađuju s ciljem trajno održivog razvoja područja
- održiva strategija temeljem uravnoteženog, racionalnog i suzdržanog iskorištenja/korištenja krajobraznog prostora – usklađeno s posebnostima određenog kraja

Strategija prostornog uređenja Općine u kojoj je gospodarsko-razvojni okvir određen namjerom razvoja kroz nemasovni turizam i njegove komplementarne djelatnosti, treba kao primarni cilj odrediti redukciju faktora stresa u prirodnoj osnovi krajobraza. U tom kontekstu težište turizma pogodnog za implementaciju u krajobraz Konavala treba biti stavljeno na užitke u doživljavanju sačuvane prirodnosti, sačuvanih biotičkih čimbenika i doživljajnih posebnosti pojedinih morfoloških cjelina krajobraza – prirodnih i antropogenih. Strategija gospodarskog razvoja primarno kroz turizam uključuje ciljeve zaštite okoliša kroz očuvanje kvalitete žive i nežive prirode, unapređenje stanja okoliša i unapređenje kulturnih i estetskih vrijednosti krajolika.

Osiguranje upravne podrške na planskoj, provedbenoj i kontrolnoj razini u redukciji faktora stresa prirodne osnove i sprečavanju destrukcije krajobraza kao strateški cilj:

- eliminacija zagađenja štetnim emisijama
- eliminacija buke, artificijelnog svjetlosnog zagađenja
- racionalizacija građevinske ekspanzije
- racionalizacija prometne ekspanzije

- racionalna ekspanzija sadržaja turističkih usluga
- racionalna ekspanzija sadržaja turističkih usluga
- racionalna uporaba kemijskih sredstava – orijentacija na biotehničke metode zaštite
- eliminacija aktivnosti7sadržaja kojima se razaraju lokalne okolišne značajke
- sprečavanje destrukcije vizualnih, estetsko-doživljajnih i ugodajno ambijentalnih karakteristika krajobraza
- eksploatacija krajobraza kroz oblike turizma/kategoriju turista koji uvažavaju štovanje prirode, kulture, običaja i domicilnog stanovništva
- eksploatacija prirodne osnove/krajobraza na niskoj razini antropogenog utjecaja, na osnovi interesa za očuvanje prirodnosti
- orijentacija dominantno na lokalno ustrojeni ekoturizam kao nestresnu formu turizma temeljenu na očuvanim prirodnim resursima i poštivanju pravila prirode; ekoturizam eksploatira sve forme krajobraza kao kompleksna turistička kategorija sa složenim potrebama a može sadržavati aspekte avanture u posebnim prirodnim inscenacijama samo ako uvažavaju prirodne uvjete i habitate
- poticanje mjera za očuvanje i unapređenje tradicijskih načina korištenja prirodne osnove i krajobraza u kontekstu mogućeg očuvanja svih aspekata složenosti krajobraza
- planske i provedbene mjere zaštite razine očuvanosti biološke raznolikosti/raznolikosti vrsta u krajobraznom području
- strategija gospodarskog razvoja na osnovi racionalnog korištenja resursa biosfere; voda (slatka i slana), zrak, tlo, flora i fauna shvaćeni kao faktori koji određuju prihvatni kapacitet krajobraznog potencijala za graditeljstvo, infrastrukturu, turizam i komplementarno gospodarstvo
- redukcija činitelja promjena u kompleksu ekoloških uvjeta koji degradiraju staništa/biocenoze i ugrožavaju bio-ekološku ravnotežu/krajobraznu ekologiju kao stanje ustroja i funkcionalnosti krajobraza
- održanje ekološke stabilnosti posebnih ekosustava voda i podmorja; interesu očuvanja ekološke ravnoteže podređuju se ciljevi gospodarenja/načini korištenja
- strategija razvoja na racionalnom postupanju s tлом u prenamjenama za izgradnju u svim kategorijama namjene; trajno oštećenje tla izgradnjom smatra se najtežim vidom devastacije krajobraza ukoliko se radi o vrijednim tlima u kategoriji P2 koja se mogu koristiti za poljoprivrednu i šumarstvo
- strategija iskorištenja svojstava složenosti krajobraza u svrhu posrednog i neposrednog uključivanja krajobraza u obogaćenje turističke ponude kroz diferentne oblike sporta, aktivne/pasivne rekreacije, edukacije, koji nisu suprotni trajnom održanju očuvanosti svih sastavnica prirodne osnove krajobraza
- strategija iskorištenja perceptivnih atraktivnosti krajobraza u svrhu gospodarskog razvoja na način koji nije suprotan očuvanju svih identitetskih svojstava krajobraza
- strategija gospodarskog razvoja na osnovi štovanja tradicionalno uspostavljenog omjera/međudnosa poljodjelski kultiviranog i prirodnog krajobraza. Pri tomu se pod šumskim krajobrazom smatra šuma sa svim

- prelaznim degradacijskim oblicima uključivo goleti s niskom grmolikom dendro i perenskom vegetacijom; u kultivirani krajobraz uključuju se poljoprivredne površine koje obuhvaćaju mozaik vinograda, višegodišnjih i jednogodišnjih kultura, kamenitih travnjaka i pašnjaka, drvenastih utilitarnih kultura te onih površina gdje se isprepliću utilitarne kulture sa samoniklo introduciranom prirodnom vegetacijom
- strategija gospodarskog razvoja kroz plansko poticanje progresivnog razvoja šume i uspostavu prirodnih poveznih koridora te osnovom površinske homogenizacije šumskog krajolika ako nije na uštrb tradicionalno obrađenih površina – u kontekstu tretiranja šumskog krajobraza kao osnovnog rekreacijskog potencijala za razvoj ekoturizma
  - strategija gospodarskog razvoja osnovom ekoturizma kroz štovanje/očuvanje hortikulturnih, utilitarnih i vrtno-tehničkih elemenata uređenja okoliša u ruralnom krajoliku i očuvanja tradicijskih znanja i vještina uzgoja kultura kao tradicijske podloge za razvoj organske biološke poljoprivrede kao logistike eko-agro-gastro-turizma
  - strategija gospodarskog razvoja osnovom očuvanja, unapređenja i oplemenjivanja sastavnica kultiviranog krajobraza kao uređenog okoliša u zonama gradske/ladanjske izgrađenosti
  - strategija razvoja osnovom primjene svih znanstvenih i praktičkih raspoloživih metoda održive sanacije devastacijskih pojava i pojava zagađenja/onečišćenja u krajobrazu: inženjerske biotehnike, metode biološkog čišćenja i biološkog samočišćenja, biološkog zbrinjavanja, alternativni izvori obnovljive energije, energetski samodostatna arhitektura, ekstenzivni zeleni ravni krovovi, erozijske sanacije

### **2.3.5.2. Izmjena i dopuna osnova održivog razvoja Konavala iz postojeće prostorno planske dokumentacije**

#### **Postojeća prostorno planska dokumentacija**

Prostorni plan obnove i razvoja Općine Konavle (1996.god.)

Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije (2003. god.)

Izmjena i dopuna prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle (2003. god),

Usklađenje Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (2005. god.)

Izmjena i dopuna Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije  
Izmjenama i dopunama Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije izvršena je promjena namjena i sadržaja Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije sukladno novoj zakonskoj regulativi i razradi kroz izradu Prostornog plana uređenja općine/grada, te usklađivanje s interesima poznatih investitora, s naglaskom na tematskim cjelinama ugostiteljsko-turističke i gospodarsko poslovne namjene.

## **Izmjena i dopuna osnova održivog razvoja**

### **A) Prostorne mogućnosti održivog razvoja**

Temelj održivog razvoja Konavala je zadržati stanovnike na tradicijskim staništima, razviti sva konavoska naselja i osigurati prostorne uvjete za život i rad stanovnika Konavala posebno na tematskim cjelinama ugostiteljsko - turističkih i gospodarsko – poslovnih djelatnosti. Navedeni cilj planira se ostvariti slijedećim planerskim zahvatima u prostoru:

#### **a) Građevinska područja naselja**

U važećoj prostorno planskoj dokumentaciji Općine Konavle sustav naselja obuhvaća 32 naselja Općine Konavle. Građevinska područja naselja gradskog karaktera (Cavtat, Gruda) i naselja na obali (Molunat) su homogena dok se sva ostala naselja tradicionalno ruralnog karaktera sastoje od više zaseoka (izdvojena građevinska područja jednog naselja).

Unutar svih naselja Općine Konavle demografske migracije pretežno završavaju u općinskom centru Cavtatu koji je u prethodno navedenih 30 godina porastao blizu 100% (sa 1.144 st. na 2.015 st.).

Naselja Zvekovica i Čilipi imaju porast stanovnika i pretvaraju se postepeno u prigradska naselja dok je pad broja stanovnika u naseljima Močići, Uskoplje i Gabrili minimalan (naselja u užem gravitacijskom području Cavtata).

Veličina emigracije stanovništva iz pojedinog naselja prosječno je proporcionalna s povećanjem udaljenosti naselja od mora i od Cavtata.

Ukupna površina građevinskog područja naselja Konavala (stanje iz važeće prostorno planske dokumentacije) iznosi cca. 590ha i na njegovom izgrađenom dijelu izgrađeni su svi gospodarski i javni sadržaji te stambeni sadržaji za potrebe 8.250 stanovnika.

Kako već 30 godina (Popis stanovništva 1971. – 2001.god.) broj stanovnika Konavala stagnira, neizgrađena građevinska područja mogu biti namijenjena prvenstveno potrebama poboljšanja standarda postojećeg stanovništva te izgradnji novih turističkih smještajnih, rekreacijskih i ugostiteljskih kapaciteta s tipologijom izgradnje primjerene obliku i gustoći tradicionalnih graditeljskih obrazaca za zaštićenu ruralnu arhitekturu i vrijednu krajobraznu osnovu Konavala.

Za ravnomjerni razvoj svih naselja Konavala potrebno je osigurati uvjete za stabilizaciju broja stanovnika po naseljima. Stoga smatramo opravdanim i planski neophodnim ravnomjerno povećavati neizgrađena građevinska područja svih postojećih naselja Konavala, kako bi započeta obnova Konavala, koja je omogućila rekonstrukciju stambenih kuća i potrebne infrastrukture u svim naseljima te povratak prognanika, bila nastavljena

razvojem prostorno – funkcionalne sinteze tradicionalno najvažnijih gospodarskih djelatnosti Konavala, poljoprivrede i eko-turizma (seoski turizam u postojećem krajobraznom te tradicionalnom prostornom i gospodarskom okruženju).

Naime podizanje trajnih nasada i uzgoj mediteranskih kultura (posebno masline i vinogradi) uz povoljne kredite Hrvatske banke za obnovu i razvoj je kompatibilna djelatnost s radom u turizmu (seoski turizam). Za odgovarajući razvoj stacionarnih i drugih turističkih sadržaja predviđeno je novo/postojeće neizgrađeno građevinsko zemljište u svakom naselju.

Navedene "obiteljske" turističko - gospodarske djelatnosti zajedno s modernizacijom prometne i komunalne infrastrukture i svih javnih sadržaja primjerenih potrebama lokalnog stanovništva trebale bi promijeniti tokove migracije i učiniti u naseljima obalnog područja (donja banda), Konavskog pola (gornja banda) i brdskim naseljima/selima uvjete života i obiteljskog turističkog, poljoprivrednog, poslovnog i uslužno-servisnog gospodarstva prihvatljivijim nego u općinskom centru Cavtatu.

Ukupne mogućnosti izgradnje smještajnih kapaciteta eko-turizma u građevinskim područjima svih naselja Konavala procjenjuju se na cca 6.000 ležaja (povremeno stanovanje i turizam).

#### **b) Izdvojena građevinska područja (vidi točka 3.2.1.2.)**

Zona gospodarske namjene - proizvodna (Gruda), komunalno- servisnog i poljoprivrednog karaktera i dostatna je podrška temeljnom sustavu gospodarskog razvoja ugostiteljsko - turističkih i poslovnih djelatnosti.

Zone gospodarske namjene – ugostiteljsko-turistička namjena na lokacijama Vitaljina-Prevlaka i Čilipi neizgrađene su i zajedno s novim turističkim zonama u građevinskom području naselja Cavtat (Prahivac i Mečajac) predstavljaju drugu komplementarnu stranu nove turističke ponude Konavala.

Zona gospodarske namjene – poslovne (uslužno - trgovačko - komunalno - servisna zona) "Konavle Dubrovnik-sjever" u ukupnoj površini od cca 100,0ha je podloga i oslonac specifičnog razvoja turističke ponude u sklopu budućeg Regionalnog parka Konavala i cijele Dubrovačko-neretvanske županije. Naime "Zračna luka Dubrovnik" u Čilipima je već danas ulazna poslovna recepcija za cca 60-70% turističkog prometa regije, a veličina, postojeća izgrađenost, prostorno-funkcionalne karakteristike poslovne zone te njena buduća pristupačnost (nova brza cesta Split-Dubrovnik-"Zračna luka Dubrovnik") omogućuju izgradnju novog poslovnog centra primjerenog kapaciteta i standarda značaju Dubrovnika i budućeg Regionalnog parka Konavala. Izuzetni značaj Poslovnog centra na lokaciji Zračne luke zahtjeva programsko promišljanje centra na nivou detaljnijeg plana. Poslovni centar je buduća tranzitna turistička destinacija gospodarskog, upravnog, zdravstvenog, obrazovnog, trgovačkog i servisnog karaktera.

Zona sportsko-rekreacijske namjene – golf igrališta/sportske dvorane i sportska igrališta na lokaciji Čilipi (Suvarevina) i Zona sportsko-rekreacijska namjene – golf igrališta i sportske dvorane/sportska igrališta na lokaciji Gruda su jedan od specifičnih oblika turističke ponude primjerene krajobraznim vrijednostima Konavala. Površine građevinskih čestica za izgradnju sadržaja ugostiteljsko turističke namjene (hoteli, vile, klubovi i prateći sadržaji) pojedinog golf igrališta odnosno sportski sadržaja potrebno je utvrditi temeljem zadanih kapaciteta Županijskim planom i izbora sadržaja te tipologija i kategorija smještajnih građevina.

Temeljem prezentiranih polazišta i ciljeva ovog Plana ukupni smještajni kapaciteti Općine Konavle, u građevinskim područjima naselja i izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja, uz uvažavanje posebnosti kulturnog i prirodnog konavoskog pejzaža, procjenjuju se realnim i kvalitetnim u slijedećem opsegu:

**a) Smještajni kapaciteti za stanovništvo Konavala**

9.000 stanovnika u naseljima (planirani broj stanovnika do 2015.god.)

**b) Smještajni kapaciteti za turiste**

4.400 postojećih stalnih postelja u građevinskim područjima naselja (hoteli, kampovi i kuće za iznajmljivanje)

2.000 novih turističkih ležaja u građevinskom području naselja - zone gospodarske namjene -ugostiteljsko-turističke u naseljima (Cavtat)

8.000 novih turističkih ležaja u građevinskim područjima naselja – zone mješovite namjene (seoski turizam i kuće za iznajmljivanje)

2.400 novih turističkih ležaja u izdvojenim građevinskim područjima gospodarske namjene – ugostiteljsko – turistička

1.100 novih turističkih ležaja u izdvojenim zonama sportsko-rekreacijske namjene (golf igrališta)

13 500 ukupno novih turističkih ležaja

**c) Izgradnja izvan građevinskih područja**

U cilju daljnjeg oplemenjivanja sustava tradicionalno najvažnije gospodarske djelatnosti Konavala poljoprivrede sa suvremenim eko - turizmom potrebno je predvidjeti mogućnost izgradnje izdvojenih poljoprivrednih imanja – "dvora" (D) na poljoprivrednim površinama te "Sportsko-rekreacijskih centara" (R7) pretežno lociranih u rekreacijskom zaštićenom obalnom pojasu kao izdvojena građevinska područja kao specifičnost turističke ponude i kulturnog krajobraza Regionalnog parka Konavle.

**D – Poljoprivredno obiteljsko imanje**

- U funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti na poljoprivrednom zemljištu primjerene veličine moguća je izvan građevinskog područja gradnja poljoprivrednog obiteljskog imanja – dvora (vidi 3.3.1.1. – Poljoprivreda)

- Dvor je, u Konavlima tradicionalna kamena kuća s više prostorija i funkcija (stambenih i gospodarskih) portikom, gusternom i konobom, temeljna turistička odrednica i morfološki znak vremena (signum temporis) za kvalitetnu obnovu i uzgoj tradicionalnih mediteranskih kultura te nezaobilazan oblik obiteljske turističke ponude u prostornom i funkcionalnom sustavu eko–turizma Konavala
- Mogućnost izgradnje izvan građevnog zemljišta stambenih i gospodarskih objekata za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma predviđena je Člankom 42. stav 2. Zakona o prostornom uređenju te Člankom 66. Provedbenih odredbi Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije
- Minimalna površina građevinske čestice pojedinog poljoprivrednog obiteljskog imanja – dvora na kojoj je moguće izgraditi stambene i gospodarske građevine za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma utvrditi će se prema vrsti i strukturi uzgoja planiranih poljoprivrednih površina, veličini poljoprivrednih površina i odgovarajućoj funkcionalnoj veličini građevina, i sukladnosti Programa poljoprivrednika s Provedbenim odredbama predmetnog Plana (vidi 3.3.1.1. Poljoprivreda)

#### R7 – Sportsko-rekreacijski centar

- Rekreativno zaštićeno obalno područje je nova kategorija sportsko-rekreacijske namjene prostora čija je primjena uvjetovana Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora. Smatramo primjerenim i neophodnim, osigurati mogućnost izgradnje otvorenih, natkrivenih i zatvorenih rekreativnih i pripadajućih servisnih sadržaja koji će omogućiti uređenje, korištenje i održavanje zaštićenog obalnog područja. Za sustav R7 – Sportsko-rekreacijski centar na području svih naselja obalnog područja Konavala u duljini od 35 km obalnog područja potrebno je utvrditi njihov broj, građevinska područja i program izgradnje te putem Izmjena i dopuna Prostornog plana neretvansko-dubrovačke županije osigurati uvjete za potrebnu izmjenu i dopunu Prostornog plana uređenja Općine Konavle. Izgradnja sportsko-rekreacijskih centara kao izdvojena građevinska područja potrebno je predvidjeti na cijelom području Konavala, a posebno u zoni zaštićenog obalnog područja sukladno Članku 42. stav 2. Zakona o prostornom uređenju

Obrazloženje: Sportsko-rekreacijski centar je nezaobilazan oblik turističke ponude u prostornom i funkcionalnom sustavu eko–turizma Konavala koji promiče vrijednosti prirodnog i kulturnog krajobraza te sudjeluje u izgradnji, uređuje i održava komunalni sustav Regionalnog parka Konavle kako na građevinskoj čestici Sportsko-rekreacijskog centra tako i u funkcionalnom okruženju prirodnog i kulturnog krajobraza.

Dio rekreativnih sadržaja pojedinog Sportsko-rekreacijskog centra gospodarskog i/ili klupskog karaktera (može se nalaziti i izvan građevne čestice u koliko se radi o obliku organizirane rekreacije vezano na

raznovrsne atrakcije prirodne okoline te komplementarne rekreativne i turističke aktivnosti korisnika centra na kopnu (zelene poučne, tematske, lječilišne, tracking, osigurane turističke penjačke, biciklističke i trim-staze te skakališta u more i sl.), na moru (kupanje, ronjenje, skijanje, jedrenje, veslanje ribarenje, promatranje i sl.), i u zraku (poletišta za razne "letače").

## **B) Globalni gospodarski i turistički potencijal Konavala**

Pojedina karakteristična područja Konavala pogodna su za slijedeće namjene:

### **a) Brdski predio – skupina naselja Brotnice, Duba Konavoska, Jasenice, Kuna Konavoska, Stravča i Šilješki**

Specifično ekstenzivno izletničko i stacionarno turističko područje (proširenje postojećih naselja) s proširenjem sadržaja društvenog standarda u potencijalnom lokalnom centru - naselju Kuna Konavoska.

Građevinska područja svih naselja – zaseoka predviđaju se proširiti u odnosu na postojeći plan za potrebe povećanja postojećeg broja stanovnika naselja i izgradnju ugostiteljsko-turističkih i stacionarnih kapaciteta. Opremanje naselja komunalnom infrastrukturom (izgradnja vodovoda) i bolja prometna povezanost područja s Konavoskim poljem (nova cestovna veza sa strane Mihanića uz koridor pruge) uz razvoj sustava javnog prometa su poticajne mjere za stimuliranje povratka stanovništva u svoja naselja te razvoj seoskog turizma u svim naseljima brdskog predjela.

Brdski predio pogodan makro lokalitet za izgradnju sustava rekreacijskih centara kao polazišta za daljnji razvoj izletničke i rekreativne infrastrukture cijelog eko-turističkog područja brda kojim dominira planina Snježnica (Ilijin vrh 1.234m.n.m.). Sustav sportsko-rekreacijskih centara odnosno pojedinačnih građevina za rekreaciju, zdravstveni turizam, planinarske i lovačke kućice, vidikovce i odmorišta moguće je planirati izvan građevinskih područja.

Potrebno je za izgradnju sustava rekreacijskih centara utvrditi njihov broj, građevinska područja i program izgradnje te putem Izmjena i dopuna Prostornog plana neretvansko-dubrovačke županije osigurati uvjete za potrebnu izmjenju i dopunu Prostornog plana uređenja Općine Konavle.

Brdski predio pogodan je makro lokalitet za izgradnju vjetroparka – vjetroelektrane u dijelu područja vizualno zaklonjenog od pogleda s obale i to uz sjeverozapadnu granicu Općine Konavle kao energetska potencijal gospodarskog razvoja i izletnički lokalitet.

Potrebno je za izgradnju sustava vjetroelektrana utvrditi njihova područja i program izgradnje te putem Izmjena i dopuna Prostornog plana neretvansko-dubrovačke županije osigurati uvjete za potrebnu izmjenju i dopunu Prostornog plana uređenja Općine Konavle.



- b) Konavosko polje (gornja banda)** – naselja Gruda u polju, naselja na nižim padinama Konavoskog polja Drvenik, Gabrili, Lovorno, Ljuta, Mihanići, Palje Brdo, Pločice, Pridvorje, Uskoplje i Zastolje te naselja na višim padinama podno brdskog grebena Dubravka, Dunave i Vodovađa

Turističko stacionarno područje (proširenje niza naselja - seoski turizam tradicionalne tipologije) i izletničko područje privlačnog krajobraza s proširenjem sadržaja društvenog standarda u sekundarnim centrima Gruda i Dubravka te potencijalnom lokalnom centru Pridvorje

Građevinska područja svih naselja – zaseoka predviđaju se proširiti u odnosu na postojeći plan za potrebe povećanja broja stanovnika naselja i izgradnju ugostiteljsko-turističkih kapaciteta. Daljnje opremanje naselja komunalnom infrastrukturom (posebno izgradnja vodovoda za naselja Zastolje i Vodovađa) i bolja prometna povezanost područja sustavom javnog prometa su poticajne mjere za stimuliranje povratka stanovništva u svoja naselja te razvoj seoskog turizma u svim naseljima

Padine Konavoskog polja su posebno pogodan makro lokalitet za izgradnju sustava sportsko-rekreacijskih centara odnosno pojedinačnih građevina za rekreaciju, zdravstveni turizam, planinarske i lovačke kućice, vidikovce i odmorišta koje je moguće planirati izvan građevinskih područja kao temeljne infrastrukture za daljnji razvoj izletničke i rekreativne infrastrukture cijelog područja te sustava poljoprivrednih obiteljskih imanja – dvora u funkciji razvoja seoskog turizma.

Konavosko polje je izrazito poljoprivredno i izletničko područje te pogodan makro lokalitet za izgradnju sustava poljoprivrednih obiteljskih imanja – dvora u funkciji razvoja seoskog turizma.

- c) Obalno područje (donja banda)** – Čilipi, Đurinići, Komaji, Mikulići, Močići, Molunat, Poljice, Popovići, Radovčići, Vitaljina

### **Naselja**

Turističko stacionarno područje (proširenje niza naselja - seoski turizam tradicionalnih tipologija) i izletničko područje privlačnog krajobraza s proširenjem sadržaja društvenog standarda u sekundarnom centru Čilipi te u lokalnim centrima Močići, Popovići i potencijalnim lokalnim centrima Molunat i Vitaljina.

Građevinska područja svih naselja – zaseoka predviđaju se proširiti u odnosu na postojeći plan za potrebe povećanja broja stanovnika naselja i izgradnju ugostiteljsko-turističkih i stacionarnih kapaciteta. Daljnje opremanje naselja komunalnom infrastrukturom (posebno izgradnja vodovoda za naselje Vitaljina), bolja prometna povezanost područja sustavom javnog prometa te planirana izgradnja hotelsko-turističkih zona (Mečajac, Prahivac, Čilipi i Prevlaka), Sportsko rekreacijske zone – golf igralište (Čilipi) i uređenje

zaštićenog obalnog pojasa za rekreativno korištenje su poticajne mjere za stimuliranje povratka stanovništva u svoja naselja te razvoj seoskog turizma u svim naseljima

Građevinska područja naselja Cavtat, Popovići i Molunat nalaze se u Zaštićenom obalnom području mora (više od 50%) te se ne predviđa proširenje njihovih građevinskih područja dok se postojeće građevinsko područje ne izgrade preko 80% .

### **Zaštićeno obalno područje**

Kontinuirani primorski kraški greben kao krajobrazan raritet i dio Geomorfološko-hidrografskog rezervata Konavoske stijene u impresivnom kontaktu s otvorenim morem pogodno je mjesto za lociranje sadržaja javnih turističkih atrakcija uz longitudinalnu servisnu komunikaciju koja bi osiguravala javnu, osobnu i servisnu pristupačnost novo planiranom javnom turističkom području intenzivnog korištenja.

Tradicionalno nenaseljeno obalno područje zbog izloženosti vjetrovima kopna i stjenovite obale pogodno je za formiranje "dnevnog boravka" ukupnog turističkog područja Konavala. Makro lokacija je izuzetno vrijedno poljoprivredno, izletničko i rekreacijsko područje - zaštićeno obalno područje (kao dio ostalog poljoprivrednog tla, šuma i šumskog zemljišta) "dnevni boravak" cijelih Konavala veličine cca 1.900ha je izuzetno pogodan makro lokalitet za izgradnju sustava sportsko-rekreacijskih centara kao polazišta za daljnji razvoj izletničke i rekreativne infrastrukture uz obalu i na obali mora .

Rekreativno zaštićeno obalno područje određeno je i plavom magistralom koja će na obali biti šetnica "lungo mare", a na moru je plava magistrala koja omogućuje vizure na stjenovitu obalu, a određena je nizom sezonskih privežišta i pristaništa nautičkog turističkog prometa za rekreacijske i izletnička plovne objekte, koji omogućuju razne oblike rekreacije vezano na more i pristupačnu morsku obalu te pristup i s morske strane mnogim centrima događanja smještenim duž obalnog područja.

"Lungo mare" pješačka šetnica Cavtat – Molunat treba biti temeljna turistička silnica koja povezuje strme i kamenite obale - klifove dinamične morfologije s otvorenim morem. Vizualno je ta veza kontinuirana, a fizičke veze, za potrebe formiranja kupališta obzirom na karakter zaštite područja većim dijelom, mogu se ostvariti uz mudre tehničke zahvate samo parcijalno.

### **d) Poslovna namjena "Konavle Dubrovnik – sjever"**

Izgradnja planirane Zone gospodarske namjene – poslovne (trgovačko - uslužno - komunalno - servisna zona) na lokaciji "Zračna luka Dubrovnik" jeste krovna poticajna gospodarska mjera za razvoj ukupne turističke ponude Dubrovačko-neretvanske županije. Poslovna namjena zone je komplementarna gospodarska djelatnost s jedne strane Zračnoj luci Dubrovnik, a s druge širokom spektru turističkih djelatnosti. Na naveden

način razvoj gospodarstva Konavala je temeljen na više gospodarskih djelatnosti i ne ovisi o mogućnosti zapošljavanja i/ili samostalnog poslovanja stanovnika Konavala samo o razvoju turizma.

#### **e) Urbano područje Cavtat**

- Turističko stacionarno i izletničko urbano upravno, kulturno i trgovačko područje KONAVALA privlačnog urbanog krajobraza s proširenjem sadržaja društvenog standarda.
- Građevinsko područje naselja Cavtat nalazi se u Zaštićenom obalnom području mora (više od 50%) te se ne predviđa proširenje njihovih građevinskih područja dok se postojeća građevinska područja ne izgrade preko 80%.
- Postojeća građevinska područja Cavtata i Zvekovice (funkcionalna konurbacija) osiguravaju površine za potrebe povećanja broja stanovnika od 10% (ukupno cca 2.600 stanovnika) i daljnju izgradnju ugostiteljsko-turističkih i stacionarnih kapaciteta. Daljnje opremanje naselja komunalnom infrastrukturom (posebno dovršenje sustava gradske kanalizacije), bolja prometna povezanost urbanog područja grada s lokalnim i tranzitnim cestovnim prometnim tokovima omogućit će razvoj grada u smjeru reprezentativnog centra "Regionalnog parka Konavle".
- Urbano područje Cavtata definirano okruženjem Hotelske - turističke zone Prahivac i, Hotelske - turističke zone Mečajac (turističke zone Prahivac i Mečajac su dio građevinskog područja naselja Cavtat), je posebno vrijedan morfološki, prirodni i kulturni ambijent čiji se razvojni koncept treba temeljiti na kvaliteti postojećih i budućih prostornih ambijenata, a što se utvrđuje obveznom izradom Urbanističkih planova uređenja konurbacije urbanog središta naselja Cavtat i naselja Zvekovica.

#### **C) Prometni sustav Konavala**

##### **a) Cestovni promet**

Postojeći nedostatan cestovni sustav (Državna cesta D-8 od Dubrovnika do Zračne luke s ulazom u Cavtat (Ž-6238) koji spaja tranzitne generatore prometa ("Zračna luka Dubrovnik", Grad Dubrovnik) te budući lokalni turistički promet na području Konavala sa svojim središtem Cavtatom je razdvojen na slijedeći način:

- Novi predloženi alternativni koridor državne brze ceste Dubrovnik (Osojnik) – Debeli brijeg prolazi sjeverno od aerodroma i postojećeg koridora D8.

- Navedeni koridor u potpunosti omogućuje odvajanje tranzitnog od lokalnog turističkog prometa te time omogućuje kvalitetnu regulaciju turističkog osobnog, javnog i servisnog prometa na cijelom području Konavala (vidi Knjiga III: Grafički prikazi, kartografski prikaz 1 – Korištenje i namjena prostora).

## **b) Pomorski promet**

Obala Konavala od Prahivca do Rta Oštro je pretežito otvoreno more s tri izdvojena prirodna sustava zaštićenih uvala: sjeverno Uvale Cavtat i Tiha, južno Uvale Donji Molunat i Gornji Molunat te u pograničnom području u Boke Kotorskom zaljevu uvala Cipavica. Sustav postojećih i/ili planiranih luka za javni promet, nautički turizam i sportskih luka su gospodarska i funkcionalna baza razvoja pomorskog turističkog prometa i to:

- Morske luke za javni promet koje integriraju i povezuju obalno područje Općine Konavle i čine ga pristupačnim sa morske strane su slijedeće morske luke za javni promet lokalnog značaja :
  - Grad Cavtat (Uvala Tiha)
  - Naselje Molunat (Uvala Gornji Molunat)
  - Ugostiteljsko-turistička zona Prevlaka (dio zaljeva Boke Kotorske uz Rt Oštro)
- Luke nautičkog turizma su specijalizirana infrastruktura turističke nautičke ponude, a prostorno-funkcionalne karakteristike za gospodarsku eksploataciju zadovoljavaju:
  - grad Cavtat (Uvala Tiha potpuno zaštićena od južnih vjetrova)
  - Ugostiteljsko-turistička zona Prevlaka (dio zaljeva Boke Kotorske uz Prevlaku i Rt Oštro koji štiti brodove od južnih i zapadnih vjetrova)
- Luke nautičkog turizma su specijalizirana infrastruktura turističke nautičke ponude, direktno povezana sa Sportsko-rekreacijskim centrima lociranim na obali (klupski sadržaji za održavanje, zaštitu, vez, servisiranje i čuvanje plovila, boravak i servisni prostori za sportaše), a njihova se izgradnja planira u slijedećim zaštićenim uvalama:
  - ugostiteljsko-turistička zona Prevlaka (uvala Cipavica)
  - naselje Molunat (Luka Gornji Molunat – prirodno zaklonjena od sjevernih i sjeverozapadnih vjetrova).
- Rekreativno zaštićeno obalno područje obuhvaća i pojas obalnog mora širine 300m. Na izuzetno strmoj i kamenoj obali izloženoj južnim i zapadnim vjetrovima sigurna cjelogodišnja zaštita rekreacijskih, natjecateljskih i izletničkih plovnih objekata nije moguća, a sustav sezonskih privezišta i pristaništa može osigurati optimalne uvijete funkcionalnog povezivanja svih rekreacijskih prostora i sadržaja zaštićenog obalnog područja na kopnu, obali i na moru.

## **c) Zračni promet**

“Zračna luka Dubrovnik” u Čilipima je buduća značajna poslovna recepcija turističkog prometa regije primarno namijenjena svim korisnicima usluga – turistima u tranzitu, a njena pristupačnost se povećava planiranom izgradnjom nove brze ceste (Split – Dubrovnik - “Zračna luka Dubrovnik”) čime se omogućuje racionalno dijeljenje tranzitnog turističkog prometa regije od lokalnog turističkog prometa Konavala. Planiranom izgradnjom poslovne zone na lokaciji “Zračna luka Dubrovnik” u Čilipima, primjerenog kapaciteta i standarda značaju Dubrovnika i budućeg Regionalnog parka Konavala, zaokružuje se integralna koncepcija prostornog razvoja Općine Konavle izrazito turističkog karaktera.

**d) Simbol turističke ponude Regionalnog parka Konavala – uskotračna željeznička linija javnog prometa:**

Za novi simbol turističke ponude Regionalnog parka Konavala (vidi 3.4.1. – Zaštita prirodnih i krajobraznih vrijednosti) moguće je rekonstruirati i obnoviti uskotračnu željezničku prugu u postojećem koridoru (vidi 2.2.3.- Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture i 3.5.1.1. – Cestovni, željeznički, zračni i pomorski promet) te na njoj uspostaviti turističku liniju javnog prometa Konavala. Kako bi navedena turistička atrakcija obuhvatila cijelo područje Konavala planira se formiranje novog dijela panoramskog koridora turističke linije javnog prometa duž sjeveroistočne strane niza polja u udolinama naselja od Pločica preko Vitaljine do Prevlake tako da cijeli projekt panoramskog mobilnog vidikovca “vlak” može obuhvatiti:

- Prevlaka - Vitaljina - Đurinići - Pločice
  - Novo planirana trasa povezuje se na postojeću trasu uskotračne željeznice te se uz nju u navedenim naseljima planira izgradnja novih stanica ekskluzivnog turističkog prometa
- Pločice - Gruda - Komaji - Čilipi - Zvekovica
  - Postojeća trasa željezničke pruge na obalnom području - Donja Banda uz koju se u navedenim naseljima planira rekonstrukcija i dogradnja postojećih stanica i/ili izgradnja novih stanica ekskluzivnog turističkog prometa
- Zvekovica - Uskoplje - Gabrili - Drvenik -Mihanići
  - Postojeća trasa željezničke pruge na padinama Konavoskog polja - Gornja Banda uz koju se u navedenim naseljima planira rekonstrukcija i dogradnja postojećih stanica i/ili izgradnja novih stanica ekskluzivnog turističkog prometa
- Mihanići - Šilješki – sjeverno-zapadni dio Općine Konavle
  - Postojeća trasa željezničke pruge na padinama Konavoskog polja – Gornja Banda i na brdskom predjelu uz koju se u navedenim naseljima planira rekonstrukcija i dogradnja postojećih stanica i/ili izgradnja novih stanica ekskluzivnog turističkog prometa

Gospodarska realnost navedenog izrazito turističkog projekta nalazi se u izuzetnoj panoramskoj vrijednosti trase, tradicionalnim konotacijama i vrijednostima tehničke atrakcije - uskotračne austrougarske pruge te turističkoj programskoj osnovi cca 15 željezničkih stanica (rekonstrukcija i dogradnja postojećih stanica i/ili izgradnja novih stanica) ekskluzivnog turističkog sadržaja i prometa.

Na dužem dijelu trase pruge u njen trup ugrađen je vodoopskrbni-tranzitni cjevovod za Herceg Novi, o čemu treba voditi računa prilikom revitalizacije.

## Zaključak

Po realizaciji **Nacionalnog programa povratka prognanika i izbjeglica**, uz potreban opseg rekonstrukcije sustava komunalne infrastrukture svih naselja Općine Konavle, ovaj Prostorni plan uređenja omogućit će daljnji policentričan razvitak Konavala.

Programske smjernice za izradu ovog Prostornog plana uređenja utemeljene su na tradicionalnoj prostornoj matrici postojećih naselja, homogenosti naselja u pejzažu Konavala s primjerenom gustoćom izgrađenosti građevinskog područja i mogućnosti uklapanja modernih graditeljskih morfologija u ambijent okoliša po matrici narodnog graditeljstva.

Primjenom načela održivog razvitka integrirana je aktivna zaštita kulturnog krajolika s demografskim i gospodarskim razvitkom najjužnije hrvatske općine. Provedba ovog Plana Konavlima treba osigurati prepoznatljivost kao međunarodno priznate turističke atrakcije temeljene na izuzetno vrijednom kulturnom krajoliku koje je moguće prostorno-funkcionalno i gospodarski vrednovati kao **Regionalni park – Konavle** (inicijativa za pokretanje prijedloga za zaštitu).

Daljnja nadogradnja turističkog koncepta prostornog razvoja Konavala, temeljenog na prirodnim i stvorenim vrijednostima svih naselja Konavala, jest u turističkoj suradnji sa zemljama mediteranskog područja čijem kulturološkom krugu pripadaju i naše Konavle. Područje Konavala omogućuje razvoj specifičnih koncepata eko- i etno- turizma u scenografijama i različitostima konavoskog krajobraza (npr. festivali etno glazbe i folklor).

### 3. Plan prostornog uređenja

#### 3.1. Prikaz prostornog razvoja na području Općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije

Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije (PPDNŽ) ("Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije", br. 6/03, 3/05, 3/06) odredio je za područje Županije funkcionalnu diferenciju prostora u "tri prostorno odvojena i po problematici različita područja" (PPDNŽ, točka 3.2. ("Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije", br. 6/03)), koja se razlikuju po prirodnim (klima, tlo, poljoprivredne kulture, proizvodnje), gospodarskim (tržište, distance od većih gradskih središta, prometna infrastruktura i dr.), kulturnim te drugim čimbenicima. Ti uvjeti imaju utjecaj na opstojnost i brojnost stanovnika u tim područjima. To su:

- priobalno
- otočno
- zagorsko

Priobalno područje obuhvaća gradove Dubrovnik, Ploče i Opuzen te Općine Konavle, Župu dubrovačku, Dubrovačko primorje i Slivno.

U odnosu na smještaj/lokaciju pojedinih gradova/općina na teritoriju Države, prostor Županije dijeli se na:

- pogranično područje (kopno, kopno i more te more)
- ostalo područje

Pod pogranično područje – kopno i more spadaju Grad Dubrovnik te Općine Dubrovačko primorje, Župa dubrovačka i Konavle.

Uz prostorno-funkcionalna obilježja, također je od važnosti obalno područje, čija je upotreba i namjena propisana u Uredbi o uređenju i zaštiti obalnog područja mora (NN, br. 128/2004). Po Članku 1. Uredbom se određuju uvjeti i mjere za uređenje zaštićenog obalnog područja mora u svrhu njegove zaštite, održivog i gospodarski učinkovitog korištenja.

Posebne postavke razvoja određene su s PPDNŽ-om. Slijedeće treba poticati kako za područje cijele Županije tako posebno za područje priobalja. (PPDNŽ, točka 3.1.1.)

- *Potrebno je utvrditi smjernice, mjere aktivnosti za unapređenje stanja u prostoru i na razini Dubrovačko-neretvanske županije, a kasnije i na razini lokalne samouprave. Kod toga treba voditi računa o ratom devastiranom području, o značaju priobalnog područja, o pripadnosti neposrednog zaleđa graničnom i slabije razvijenom području, o potrebi razvijanja i unapređenja gradskih središta i revitalizacije ruralnog prostora te o težnji prema održivom razvitku i zaštiti okoliša.*
- *Dugoročna populacijska politika znači revitalizacija demografski ugroženih područja.*

- *Posebna pažnja mora se posvetiti izgradnji državne, županijske i lokalne infrastrukture, kako bi se osigurali uvjeti za razvitak gospodarstva i podigli kvaliteta i standard života stanovništva (izgraditi potrebne i kvalitetnije prometnice, dovesti pitku vodu u svako naselje, osigurati odvodnju otpadnih voda u najugroženijem priobalnom području i gradskim naseljima, osigurati kvalitetnu opskrbu električnom energijom, dobe telekomunikacijske veze i drugo).*

Da se utvrđeni ciljevi i smjernice ostvare, moraju Država, lokalna uprava i samouprava poduzeti aktivnosti te odrediti i donijeti mjere za unapređenje stanja u prostoru. Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije smatraju se slijedeće mjere kao glavne i najhitnije:

- *razraditi program naseljavanja ne samo unutar postojećih naselja, već ga i uskladiti s razmještajem gospodarskih sadržaja i mogućih novih radnih mjesta, odnosno provoditi poticanjem obiteljskog načina života i rada putem obiteljskog poduzetništva, farmerskog i rančerskog načina života i tipa naseljavanja, posebno u nerazvijenom zaleđu i gdje za to postoje pogodni uvjeti*
- *stimulirati jeftiniju stambenu izgradnju, pojednostaviti proceduru za stambenu izgradnju i osigurati potrebne parcele doseljenom stanovništvu za stambenu i poslovnu izgradnju*
- *pomoći izgraditi svu potrebnu suvremenu infrastrukturu (ceste, elektriку, vodovod, kanalizaciju, telekomunikacije i drugo)*
- *razviti mrežu potrebnih središnjih javnih (uslužnih) funkcija za potrebe lokalnog stanovništva unutar odgovarajućeg sustava središnjih naselja*
- *obnoviti oštećene zaštićene objekte prirode i graditeljstva u skladu s osobinama i tradicijom područja te ih što prije uključiti u gospodarski razvitak*
- *provoditi u praksi nove zakone iz obiteljske, socijalne i zdravstvene zaštite obitelji kao sastavni dio provođenja aktivne i stimulativne pronatalitetne populacijske politike*
- *predlagati i provoditi druge poticajne mjere vezane za populacijsku politiku i popravljane demografske slike Županije*

“Racionalno korištenje prostora za gradnju” znači (uostalom) očuvanje fizičke cjelovitosti područja resursa ali u jakoj vezi s prirodnim i strukturnim značajkama/karakteristikama. To se smatra kao težište prostornog razvitka.

Na području Općine Konavle prostorno uređenje treba stajati u funkciji (imati funkciju) ostvarivanja razvitka i kvalitete života postojećeg i budućeg/potencijalnog stanovništva, stvaranja uvjeta za daljnji razvoj djelatnosti (turizam, sport, gospodarstvo...) u prostoru, te očuvanje prirodnog prostora i krajobraza.

Stoga je potreban cjelovit pogled (koji obuhvaća sva područja održivog razvoja, ekonomsko, ekološko i socijalno) da se može utvrditi prikladnost prostora za budući razvoj, u kojem će se očuvati osnovna prostorna ravnoteža te karakteristične osobitosti prostora.



Politika gospodarskog razvitka Hrvatske i mjere ekonomske politike (koje će se donositi na razini Države) imaju veliki utjecaj na koncepciju dugoročnog razvitka Općine Konavle.

Uz to treba se navesti da Općina Konavle također pripada pograničnom području koje je znatnim dijelom bilo obuhvaćeno ratnim razaranja koja ima svoj odraz na negativnu sliku tog područja.

Na lokalnoj razini (na području Općine/samouprava Općine) koncepcija razvitka gospodarstva temelji se na dosadašnjim rezultatima i dostignutom stupnju razvitka, raspoloživim potencijalima (resursima) i komplementarnosti s okolnim područjima.

Budući razvitak Općine Konavle koji se pretežito orijentira prema uslugama u funkciji turista i stanovnika dijeli se na gospodarsko-poslovno područje (sekundarni i tercijarni sektor), koje je s jedne strane povezano s turističkim razvojem i s druge strane koncentrirano u zoni "Zračne Luke Dubrovnik" te u manjim pojedinačnim zonama; turistički razvoj koji će se nuditi u obliku izdvojenih građevinskih područja (ugostiteljsko-turistička namjena T1 i T2) a poglavito u sklopu postojećih građevinskih područja naselja (eko-/ruralni turizam); poljoprivreda koja je na području Konavoskog polja intenzivnije izražena i s eko-turizmom kombinirana te sport i rekreacija koji će se u kombinaciji s ugostiteljsko-turističkom ponudom ali i samostalno odvijati,

Pojedini sektori su:

- primarni sektor – tradicionalna poljoprivreda (njezino oživljavanje) te poljoprivreda u kombinaciji s eko-turizmom
- sekundarni sektor – podrška opstanka i razvoja postojećeg i budućeg/potencijalnog proizvodnog obrtništva te poduzeća na određenim lokacijama, pogotovo u zoni zračne luke, te trgovina

Prioritetni zahvati trebaju se usmjeriti na korištenje slobodnih površina (rezervi) unutar već određenih građevinskih područja (za stambenu i turističku namjenu), na razvoj turističke i sportsko-rekreativne ponude, poboljšanje infrastrukturne/komunalne opremljenosti prostora Općine Konavle, državnog/županijskog i lokalnog značaja.

### **3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina**

Prostorni plan ima sebi postavljeni zadatak i za cilj strukturirati i pomiriti različite namjene i interese korisnika prostora te istodobno uskladiti razvojne potrebe sa zaštitom prirodne i kulturno-povijesne osnove. Osnovnom namjenom prostora određuju i osiguravaju se površine za daljnji/potencijalni razvoj cijele Općine te pojedinačnih naselja, razvoj i očuvanje infrastrukturnih sustava i prometne mreže te različitih djelatnosti.

Također se prvo osiguravaju ali i određuju postojeći i novi dijelovi prostora koji radi svojih prirodnih karakteristika sadrže predodređenost za određenu namjenu. Pod tu kategoriju spadaju šumske površine, kvalitetno tlo – poljoprivredne površine i morske površine.

Posebno su evidentirana utvrđena vrijedna područja koja su po postojećim stručnim i zakonskim kriterijima svrstana u odgovarajuću kategoriju zaštite ili ograničenog i usmjerenog korištenja. Također se Planom evidentiraju, zatim štite i čuvaju osnovna obilježja vrijednosti prostora, a "pretpostavke za nesmetan i uravnotežen razvitak osiguravaju se namjenom površina za pojedine kategorije korištenja prostora".

Osnovnu namjenu površina čine slijedeće površine:

- građevinska područja naselja
- izdvojena građevinska područja (izvan naselja)
- poljoprivredne površine
- šumske površine
- ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište
- vodne površine

Unutar građevinskog područja (građevinska područja naselja, izdvojena građevinska područja) ili izvan građevinskog područja smještaju se površine za razvoj i uređenje. Područja i građevine izvan građevinskog područja su: građevine infrastrukture (prometne, energetske, komunalne, itd.), građevine rekreacijske namjene, gospodarske građevine u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti, te planinarski domovi, skloništa i sl. građevine.

### 3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina

#### 3.2.1.1. Građevinska područja naselja

Površine naselja su područja na kojima već postoji izgradnja i na kojima se predviđa gradnja, odnosno proširenje postojećeg naselja.

Prostornim planom uređenja razgraničen je izgrađeni i neizgrađeni dio građevinskog područja naselja i prikazan je na katastarskim podlogama u mj. 1:5.000 (kartografski prikaz 4), te na kartografskom prikazu 1 "Korištenje i namjena prostora" u mj. 1:25.000.

Određivanjem granice građevinskog područja obavljeno je razgraničenje površine naselja, uvažavajući kriterije Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije ("Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije," br. 6/03, 3/05, 3/06) i smjernice Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske te na temelju Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle.

U postupku određivanja građevinskih područja naselja uvaženi su svi kriteriji, smjernice i mjere u pogledu racionalnog gospodarenja i zaštite prostora.

Definiranje građevinskog područja provodilo se prije svega kroz objektivno sagledavanje potreba za prostorom za svako od 32 naselja Općine Konavle, uzimanjem u obzir postojeća demografska kretanja, procjenom budućih demografskih procesa, procjenom gospodarskih i turističkih potencijala i potreba, drugih obilježja ili posebnosti značajnih za pojedino naselje te postojećih ograničenja. Iz zona s namjenom za razvoj naselja izuzete su površine neprimjerene za izgradnju, kao što su klizišta, šumsko i poljoprivredno zemljište i sl.

**Po slijedećim općim kriterijima određene su granice između izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja naselja**

Izgrađeni dio građevinskog područja naselja obuhvaća:

1. Građevinske čestice općeg/javnog dobra
  - koridori ulica (površine infrastrukturnih/prometnih sustava)
  - javne zelene površine naselja
  - uređene vodne površine (vodotoci)
  
2. Korisničke građevinske čestice (izgrađene i moguće interpolacije)
  - stambene
  - gospodarske
  - za neproizvodne djelatnosti
  - za komunalne djelatnosti
  - za poljoprivredne djelatnosti
  - za obradu, skladištenje i odlaganje otpada

Neizgrađeni dio građevinskog područja naselja obuhvaća (prema Uredbi o uređenju i zaštiti obalnog područja mora (ZOP), Čl. 4.):

- jedna ili više neposredno povezanih neuređenih (nedostatak/deficit zadovoljavajuće infrastrukture) neizgrađenih građevinskih čestica veće od 5.000m<sup>2</sup>
- čestice/građevinska područja koje/koja nisu u sklopu izgrađenog građevinskog područja i koje/koja imaju nedostatak/deficit zadovoljavajuće infrastrukture

Građevinska područja naselja odnose se samo na postojeća naselja odnosno postojeće zaseoke.

Postojeći javni putovi – lokalne i nerazvrstane ceste – trebaju imati minimalnu širinu kod jednosmjernog puta 3,5m i kod dvosmjernog puta 4,5m.

U izgrađenom građevinskom području ne predviđa se planiranje novih cesta i putova za priključak neizgrađene korisničke građevinske čestice (interpolacije)

Važeća neizgrađena građevinska područja (Izmjene i dopune Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle) zadržavaju se (institucija stečenog prava) u koliko su sukladna s Uredbom o ZOP-u te su u skladu s demografskim, gospodarskim i turističkim potrebama i stručnim kriterijima.

Pristup na građevinsku česticu treba se osigurati direktno s javnog puta, a ne preko druge građevinske čestice (bez tereta služnosti).

### **Uvjeti za proširenje postojećeg građevinskog područja pojedinačnog naselja**

Uvjeti za proširenje postojećeg građevinskog područja pojedinačnog naselja su slijedeći:

Za nove građevinske čestice trebaju biti osigurani pristupačnost i komunalni priključak

- direktan pristup građevinskoj čestici
- elektroopskrba u postojećem građevinskom području
- vodoopskrba u postojećem građevinskom području

Odvodnja fekalnih voda u građevinskom području treba se osigurati s javnim sustavom kanalizacije s potrebnim uređajem prečišćavanja otpadnih voda ili korisničkim individualnim sustavom higijenskih septičkih jama.

Po Članku 4. Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora u ZOP-u (pojas kopna u širini od 1.000m) može se građevinsko područje povećati najviše do 20% površine izgrađenog dijela građevinskog područja

ako je izgrađeni dio građevinskog područja veći od 80% površine ukupnog građevinskog područja.

Ako je izgrađeni dio građevinskog područja manji od 50% ukupnog građevinskog područja, građevinsko područje mora se smanjiti na 70% postojeće površine građevinskog područja.

Ako se građevinsko područje nalazi izvan granica ZOP-a s više od polovice površine, za planiranje i uređenje tog dijela primjenjuju se smjernice određene Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije.

Građevinska područja naselja Cavtat, Molunat i Popovići nalaze se u pojasu od 1.000m ZOP-a te njihova izgrađenost iznosi između 53,05% i 69,35%. To znači da se njihovo građevinsko područje naselja ne smije povećati ali nije ni nužno da se njihovo građevinsko područje mora smanjiti.

Iz građevinskog područja naselja Cavtat izdvojeni/izuzeti su poluotoci Sustjepan i Rat te uvršteni u "Šumske površine" kao šume posebne namjene.

Građevinsko područje naselja Cavtat sadrži također površine ugostiteljsko-turističke namjene, koje su prikazane u kartografskom prikazu 4 - Građevinska područja naselja i područja posebnih uvjeta za korištenje te označene oznakom N (unutar naselja) (vidi Tablice 15/1 i 15/2).

U PPUOK površina Luke nautičkog turizma (LN) uključena je u ukupnu površinu građevinskog područja naselja Molunat. (vidi Tablicu 19)

Ugostiteljsko-turistička namjena unutar naselja u Cavtatu:

<u>Lokacija/oznaka</u>	<u>površina</u>	<u>max. kapacitet</u>
Hoteli Albatros/Epidaurus - T <sub>N1</sub>	8,42ha (postojeće)	
Hotel Cavtat – T <sub>N1</sub>	0,47ha (postojeće)	
Hotel Croatia – T <sub>N1</sub>	9,49ha (postojeće)	
Prahivac – T <sub>N1</sub> /T <sub>N2</sub>	10,34ha (planirano)	800 ležaja
Mečajac – T <sub>N1</sub> /T <sub>N2</sub>	13,86ha (planirano)	1.200 ležaja

**Tablica 15/1: Ugostiteljsko-turistička namjena unutar građevinskog područja naselja**

	Oznaka	izgrađeni dio (ha)	neizgrađeni dio (ha)	UKUPNO (ha)	% od građevinskog područja naselja*
<b>Ugostiteljsko-turistička namjena unutar građevinskog područja naselja UKUPNO</b>	<b>T<sub>N</sub>**</b>	<b>18,38</b>	<b>24,2</b>	<b>42,58</b>	<b>19,68%</b>
Cavtat: Hoteli Albatros i Epidaurus	T <sub>N1</sub>	8,42	-	8,42	3,89%
Cavtat: Hotel Cavtat	T <sub>N1</sub>	0,47	-	0,47	0,22%
Cavtat: Hotel Croatia	T <sub>N1</sub>	9,49	-	9,49	4,39%

Cavtat:	Prahivac	T <sub>N1</sub> , T <sub>N2</sub>	-	10,34	10,34	4,78%
Cavtat:	Mečajac	T <sub>N1</sub> , T <sub>N2</sub>	-	13,86	13,86	6,40%

\*Građevinsko područje naselja Cavtat: 216,40ha

\*\* T<sub>N</sub> – ugostiteljsko-turistička namjena unutar naselja

**Tablica 15/2: Ugostiteljsko-turistička namjena unutar građevinskog područja naselja, tablica sukladna uputi Ministarstva**

Naselje:	Lokacija:	Oznaka	Površina GP naselja (ha)	Površina turističke zone (ha)	% udjela turističke zone u GP naselja
Cavtat:		T <sub>N</sub> **	216,40	42,58	19,68%
	Hoteli Albatros i Epidaurus*	T <sub>N1</sub> *		8,42	3,89%
	Hotel Cavtat*	T <sub>N1</sub> *		0,47	0,22%
	Hotel Croatia*	T <sub>N1</sub> *		9,49	4,39%
	Prahivac	T <sub>N1</sub> , T <sub>N2</sub>		10,34	4,78%
	Mečajac	T <sub>N1</sub> , T <sub>N2</sub>		13,86	6,40%

\* postojeće zone

\*\* T<sub>N</sub> - ugostiteljsko-turistička namjena unutar naselja

▪ **Lokacija Cavtat "Prahivac" - T<sub>N1</sub> hoteli, T<sub>N2</sub> turističko naselje**

Na površini od 10,34ha predviđa se cca 800 ležaja (70-80 ležaja s pratećim turističkim sadržajima/1ha)

▪ **Lokacija Cavtat "Mečajac" - T<sub>N1</sub> hoteli, T<sub>N2</sub> turističko naselje**

Na površini od 13,86ha predviđa se cca 1.200 ležaja (70-80 ležaja s pratećim turističkim sadržajima/1ha)

Ukupna površina ugostiteljsko-turističkih namjene unutar naselja iznosi 42,58ha, to je 19,68% ukupne površine građevinskog područja naselja Cavtat.

Građevinska područja ostalih 29 naselja Općine nalaze se izvan granice ZOP-a s više od polovice površine, s toga se za planiranje i uređenje tog dijela ne primjenjuje Uredba nego smjernice određene Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije i ovim Planom.

Unutar građevinskog područja naselja Čilipi, Mikulići i Radovčići nalaze se površine Sportsko-rekreacijske namjene (R<sub>N</sub> – Sportsko-rekreacijska namjena unutar naselja, to su u Radovčićima R<sub>N2</sub> – jahački centar unutar naselja te u Čilipima i Mikulićima R<sub>N7</sub> – sportsko-rekreacijski centar).

- maksimalno 30% površine pojedinačnih Sportsko-rekreacijskih centara predviđeno je za izgradnju rekreativnih sadržaja (zatvorenih, natkrivenih i otvorenih), igrališta, terena, bazena i servisnih sadržaja (interni tehnički sustavi i servisni korisnički sustavi za pružanje rekreacijskih i ugostiteljskih usluga korisnicima pojedinog rekreativnog centra)
- maksimalna tlocrtna površina izgradnje zatvorenih građevina rekreativnih sadržaja i servisnih sadržaja iznosi 10% ukupne površine planirane građevinske čestice

- dio rekreativnih sadržaja pojedinog sportsko-rekreacijskog centra gospodarskog i/ili klupskog karaktera (može se nalaziti i izvan građevinske čestice ukoliko se radi o obliku organizirane rekreacije vezano na raznovrsne atrakcije prirodne okoline te komplementarne rekreativne i turističke aktivnosti korisnika centra na kopnu (zelene, poučne, tematske, lječilišne, tracking, osigurane turističke penjačke, biciklističke i trim staze sl.) i u zraku (poletišta)

Unutar građevinskog područja naselja Palje Brdo nalazi se Gospodarska namjena – poslovna (K<sub>N</sub> – Gospodarska namjena - poslovna unutar naselja).

U Tablici 17/1 izgleda kao da su građevinska područja naselja prethodno navedena tri naselja povećana u odnosu na stari Prostorni plan. Kod naselja Molunat i Popovići odnosi se to na uključenje prometnih koridora i kod Molunta i na uključenje kopnene površine Luke nautičkog turizma, a kod Cavtata na uključenje površina ugostiteljsko-turističke namjene (Mečajac i Prahivac) u građevinsko područje naselja.

U Tablici 17/2 iskazana je obvezna provjera građevinskih područja naselja između Ex izmjena i dopuna Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle i Prostornog plana uređenja Općine Konavle te usklađenje s člankom 4 Uredbe ZOP-a.

### **Veličina građevinskog područja**

Za određivanje veličine građevinskog područja pojedinačnih naselja, odnosno njihovo povećanje, neophodno je ispitati mogućnost gradnje unutar važećih granica građevinskog područja postojećih naselja (njihovih zaseoka), obzirom na postojeće stanje izgrađenosti važećeg građevinskog područja (satelitski snimak 2000. godine), i procijenjene razvojne, stambene, gospodarske (turističke), javne i komunalne potrebe pojedinačnog naselja/zaseoka.

U slijedećim slučajevima može se povećati površina građevinskog područja:

- kada je iscrpljena mogućnost gradnje u postojećim građevinskim područjima na temelju razvojnih potreba
- racionalno korištenje postojećih cesta i komunalne infrastrukture u okviru postojećeg oblika naselja uz poštivanje navedenih uvjeta i ograničenja
- mogućnost proširenja važećeg građevinskog područja na izgrađenu građevinsku česticu (građevina izvan građevinskog zemljišta) uz granicu važećeg građevinskog područja

Ukupna površina građevinskog područja naselja iznosi 843,51ha od čega je 272,25ha neizgrađeno i 571,26ha izgrađeno. Ukupna razlika u odnosu na Izmjene i dopune prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle iznosi 253,07ha (razlika u postotku iznosi 30,00%).

### **Veličina građevinske čestice**

U izgrađenom dijelu građevinskog područja minimalna veličina građevinske čestice za slobodnostojeće građevine, za dogradnju, nadogradnju i novogradnju, je 300m<sup>2</sup> sukladno postojećoj strukturi građevinskih čestica i gustoćama izgradnje u pojedinom zaseoku. U situaciji interpolacija građevina u ambijentalnim i/ili zaštićenim dijelovima naselja/zaseoka, uvjete za novu izgradnju građevina potrebno je izvesti iz gabarita, strukture i karaktera zaštićenih dijelova naselja.

U neizgrađenom dijelu građevinskog područja minimalna veličina građevinske čestice za slobodnostojeće građevine iznosi 600m<sup>2</sup>, kako bi se proširenje postojećeg građevinskog područja zbijenog naselja/zaseoka uklopilo što više u krajobraz, a parcelacija morfološki diferencirala od tradicionalno zbijenog tipa naselja/zaseoka.

U Tablicama 16/1 i 16/2 iskazani su pokazatelji za građevinske parcele za stambene zgrade za individualno stanovanje (sa do tri samostalne stambene jedinice) te za zgrade mješovite namjene u građevinskim područjima naselja.

### **Oblik naselja i njihovih zaseoka**

Postojeći oblik zbijenog zaseoka nužno je zadržati i ne smije se mijenjati tradicionalna slika krajobraza. Građevinsko područje zaseoka treba oblikovati primjereno geomorfološkim značajkama i strukturi graditeljske baštine.

Zaseoci (od kojih se sastoje naselja) ne smiju se spajati izgradnjom uz postojeće ceste. Iznimka je ako se dva građevinska područja, u postojećem obliku ili kroz pojedinačna povećanja, nalaze jedno uz drugo i kao jedno građevinsko područje odnosno jedan zaseok čine jednu cjelinu.

**Određivanje i proširenje građevinskih područja** u pojedinačnim naseljima odvijalo se u Prostornom planu uređenja Općine Konavle u dvije faze/etape jer se pokazalo da obavljeno/provedeno određivanje i povećanje u prvoj fazi/etapi nije bilo dovoljno/dostatno.

U prvoj etapi određivala su se i povećala građevinska područja u pojedinačnim naseljima po navedenim kriterijima. Također su uzeti u obzir uvjeti i postojeća ograničenja.

Stoga što je proširenje pojedinih naselja (temeljeno na veličini građevinskih područja pojedinih naselja prema važećem planu) ukazalo na neravnomjerne mogućnosti prostornog razvoja pojedinog naselja odnosno turističkih kapaciteta (eko-turizam) u drugoj etapi bilo je potrebno uravnotežiti mogućnosti razvoja turističkih kapaciteta naselja.

Kvantifikacije za povećanje građevinskih područja naselja temeljene su uostalom na mogućnostima utvrđenim Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije za sekundarno stanovanje (PPDNŽ 3.2.1.4.) u kojima se predviđa minimalna zauzetost prostora od 670-750m<sup>2</sup>/stanovniku u brutto obračunu. Prosječna zauzetost prostora u Općini od 920m<sup>2</sup>/stanovniku (vidi Tablicu 17/1) potječe iz toga što pojedinačna naselja imaju veću zauzetost prostora.

Naselja Cavtat, Molunat i Popovići (čija zauzetost prostora iznosi 980-1.550m<sup>2</sup>/stanovniku) nalaze se u zaštićenom obalnom području mora (ZOP) i zbog gore navedenih razloga njihova građevinska područja nisu povećana,



izuzetak čine uključena ugostiteljsko-turističke namjene (Mečajac i Prahivac) u građevinsko područje naselja Cavtat (vidi Tablice 15/1 i 15/2) te kopnene površine Luke nautičkog turizma u građevinsko područje naselja Molunat (vidi Tablicu 19).

S obzirom na veličinu građevinskih područja po važećem planu (Izmjene i dopune Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle) gustoća stanovanja u nekoliko naselja je veća od iskazane površine od 670-750m<sup>2</sup>/stanovniku. To su naselja Đurinići, Vitaljina i Zvekovica.

Brdska naselja istaknuta su po njihovoj zauzetosti prostora građevinskog područja po stanovniku. Prosječna zauzetost prostora iznosi 1.150m<sup>2</sup>. To je i manje od zauzetosti prostora koja je u Prostornom planu Dubrovačko-neretvanske županije predviđena za izgradnju za sekundarno stanovanje u statističkim naseljima ispod 100 stanovnika, koja iznosi 1200-1.350m<sup>2</sup>/st. u brutto izračunu (PPDNŽ 3.2.1.4., točka d)).

Radi teškog terena u brdskom predjelu Općine (geomorfološke značajke) koji ne dopušta gradnju na svakoj parceli, bilo je potrebno pripadajućim naseljima (Brotnice, Duba Konavoska, Jasenice, Kuna Konavoska, Stravča i Šilješki) dati veće površine za građevinska područja, a da se istodobno sačuvaju oblici pojedinačnih zaseoka i ne stvaraju novi.

Navedene namjene detaljnije se razrađuju planovima niže razine, temeljem obaveza iz Prostornog plana Županije i kriterija ovog Prostornog plana.

Na kartografskom prikazu 3e "Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – Područja i dijelovi primjene planskih mjera zaštite" (Knjiga III: Grafički prikazi) i u Knjizi II: Odredbe za provođenje, 9.2. Obveze izrade prostornih planova prikazane i navedene su sve površine na području Općine za koje je potrebna izrada detaljnijih planova, tako i obavezna izrada Urbanističkih planova uređenja (UPU-a) za površine u građevinskom području naselja.

## **Prilog**

Tablica 16/1: Pokazatelji za građevinske parcele za stambene zgrade za individualno stanovanje (s do tri samostalne stambene jedinice) građevinskim područjima naselja

Tablica 16/2: Pokazatelji za građevinske parcele za zgrade mješovite namjene u građevinskim područjima naselja

Tablica 17/1: Građevinska područja naselja te gustoća stanovanja po naseljima

Tablica 17/2: Obvezna tablica provjere građevinskog područja naselja

**Tablica 16/1: Pokazatelji za građevinske parcele za stambene zgrade za individualno stanovanje (s do tri samostalne stambene jedinice) građevinskim područjima naselja**

OPIS		Način gradnje STAMBENIH GRAĐEVINA po područjima								
		Područna i lokalna središta						Ostala manja naselja - sela		
		A) Općinsko središte Cavtat i Zvekovica			B) Sekundarni centri: Čilipi, Gruda i Dubravka			B) Sva ostala naselja		
Pokazatelj	Građevinsko područje	Slobodnostojeće građevine	Poluugrađene građevine	Ugrađene građevine	Slobodnostojeće građevine	Poluugrađene građevine	Ugrađene građevine	Slobodnostojeće građevine	Poluugrađene građevine	Ugrađene građevine
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Najmanja površina građevne parcele (m <sup>2</sup> )	Izgrađeno	300	250	120	300	250	NIJE DOPUŠTENO	300	250	NIJE DOPUŠTENO
	Neizgrađeno	600	400	NIJE DOPUŠTENO	600	400	NIJE DOPUŠTENO	600	400	NIJE DOPUŠTENO
Najmanja širina građevne parcele mjerena na građevnom pravcu (m')	Izgrađeno	16	12	6	16	12	NIJE DOPUŠTENO	16	12	NIJE DOPUŠTENO
	Neizgrađeno	16	12	NIJE DOPUŠTENO	16	12	NIJE DOPUŠTENO	16	12	NIJE DOPUŠTENO
Najveći koeficijent izgrađenosti <b>K<sub>ig</sub></b> (%)	Izgrađeno	30	40	50	30	40	NIJE DOPUŠTENO	30	40	NIJE DOPUŠTENO
	Neizgrađeno	20	30	NIJE DOPUŠTENO	20	30	NIJE DOPUŠTENO	20	30	NIJE DOPUŠTENO
Najveći koeficijent iskoristivosti <b>K<sub>is</sub></b>	Izgrađeno	1,5	2,0	2,0	1,2	1,6	NIJE DOPUŠTENO	1,2	1,6	NIJE DOPUŠTENO
	Neizgrađeno	1,0	1,5	NIJE DOPUŠTENO	0,8	1,2	NIJE DOPUŠTENO	0,8	1,2	NIJE DOPUŠTENO
Najveća katnost građevine	Izgrađeno	Po+P+2K+Pks	Po+P+2K+ Pks	Po+P+1K+Pks	Po+P+1K+Pks	Po+P+1K+Pks	NIJE DOPUŠTENO	Po+P+1K+Pks	Po+P+1K+Pks	NIJE DOPUŠTENO
	Neizgrađeno	Po+P+2K+ Pks	Po+P+2K+ Pks	NIJE DOPUŠTENO	Po+P+1K+Pks	Po+P+1K+Pks	NIJE DOPUŠTENO	Po+P+1K+Pks	Po+P+1K+Pks	NIJE DOPUŠTENO

**Tablica 16/2: Pokazatelji za građevinske parcele za zgrade mješovite namjene u građevinskim područjima naselja**

OPIS		Način gradnje VIŠESTAMBENE ZGRADE I ZGRADE MJEŠOVITE NAMJENE po područjima								
		Područna i lokalna središta						Ostala manja naselja - sela		
		A) Općinsko središte Cavtat i Zvekovica			B) Sekundarni centri: Čilipi, Gruda i Dubravka			B) Sva ostala naselja		
Pokazatelj	Građevinsko područje	Slobodnostojeće građevine	Poluugrađene građevine	Ugrađene građevine	Slobodnostojeće građevine	Poluugrađene građevine	Ugrađene građevine	Slobodnostojeće građevine	Poluugrađene građevine	Ugrađene građevine
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Najmanja površina građevne parcele (m <sup>2</sup> )	Izgrađeno	300	250	120	300	250	NIJE DOPUŠTENO	300	250	NIJE DOPUŠTENO
	Neizgrađeno	600	400	NIJE DOPUŠTENO	600	400	NIJE DOPUŠTENO	600	400	NIJE DOPUŠTENO
Najmanja širina građevne parcele mjerena na građevnom pravcu (m')	Izgrađeno	16	12	6	16	12	NIJE DOPUŠTENO	16	12	NIJE DOPUŠTENO
	Neizgrađeno	16	12	NIJE DOPUŠTENO	16	12	NIJE DOPUŠTENO	16	12	NIJE DOPUŠTENO
Najveći koeficijent izgrađenosti <b>K<sub>ig</sub></b> (%)	Izgrađeno	30	40	50	30	40	NIJE DOPUŠTENO	30	40	NIJE DOPUŠTENO
	Neizgrađeno	20	30	NIJE DOPUŠTENO	20	30	NIJE DOPUŠTENO	20	30	NIJE DOPUŠTENO
Najveći koeficijent iskoristivosti <b>K<sub>is</sub></b>	Izgrađeno	1,5	2,0	2,0	1,2	1,6	NIJE DOPUŠTENO	1,2	1,6	NIJE DOPUŠTENO
	Neizgrađeno	1,0	1,5	NIJE DOPUŠTENO	0,8	1,2	NIJE DOPUŠTENO	0,8	1,2	NIJE DOPUŠTENO
Najveća katnost građevine	Izgrađeno	Po+P+2K+Pks	Po+P+2K+ Pks	Po+P+1K+Pks	Po+P+1K+Pks	Po+P+1K+Pks	NIJE DOPUŠTENO	Po+P+1K+Pks	Po+P+1K+Pks	NIJE DOPUŠTENO
	Neizgrađeno	Po+P+2K+ Pks	Po+P+2K+ Pks	NIJE DOPUŠTENO	Po+P+1K+Pks	Po+P+1K+Pks	NIJE DOPUŠTENO	Po+P+1K+Pks	Po+P+1K+Pks	NIJE DOPUŠTENO

Tablica 17/1: Građevinska područja naselja te gustoća stanovanja po naseljima

NASELJA	Građevinska područja naselja							Gustoća	
	1	Prijedlog PPU Općine Konavle						8	9
		2	3	4	5	6	7		
	ukupno GP po starom PP (ha)	izgrađeno (ha)	neizgrađeno GP (ha)	Ukupno GP (ha)	izgrađen ost	razlika ukupno liD staro-UKUPNO prijedlog (ha)	razlika u %	planirani broj stanovnika (za 2015.)	ha/st. ***
				2+3	2/4	4-1			4/8
<b>Općina Konavle</b>	<b>590,44</b>	<b>571,26</b>	<b>272,25</b>	<b>843,51</b>	<b>67,72%</b>	<b>253,07</b>	<b>30,00%</b>	<b>9.000</b>	<b>0,094</b>
<b>grad/naselje</b>	<b>243,63</b>	<b>130,42</b>	<b>129,16</b>	<b>259,58</b>	<b>50,24%</b>	<b>15,95</b>	<b>6,14%</b>	<b>2.634</b>	<b>0,099</b>
*/**Cavtat	201,07	114,79	101,61	216,40	53,05%	15,33	7,08%	2.198	0,098
Zvekovicica	42,56	15,63	27,55	43,18	36,20%	0,62	1,44%	436	0,099
<b>obalno područje/donja banda</b>	<b>191,14</b>	<b>208,73</b>	<b>77,06</b>	<b>285,79</b>	<b>73,04%</b>	<b>94,65</b>	<b>33,12%</b>	<b>2.984</b>	<b>0,096</b>
Čilipi	50,36	62,99	18,20	81,19	77,58%	30,83	37,97%	914	0,089
Đurinići	10,43	9,13	2,72	11,85	77,05%	1,42	11,98%	120	0,099
Komaji	16,46	17,88	8,90	26,78	66,77%	10,32	38,54%	310	0,086
Mikulići	3,50	6,23	4,60	10,83	57,53%	7,33	67,68%	115	0,094
Močići	13,04	25,42	7,46	32,88	77,31%	19,84	60,34%	415	0,079
*/****Molunat	33,02	20,64	16,15	36,79	56,10%	3,77	10,25%	237	0,155
Poljice	4,31	7,65	0,00	7,65	100,00%	3,34	43,66%	88	0,087
*Popovići	30,36	21,86	9,66	31,52	69,35%	1,16	3,68%	272	0,116
Radovčići	8,33	17,63	3,53	21,16	83,32%	12,83	60,63%	249	0,085
Vitaljina	21,33	19,30	5,84	25,14	76,77%	3,81	15,16%	264	0,095
<b>Konavosko polje/gornja banda</b>	<b>135,34</b>	<b>202,77</b>	<b>64,96</b>	<b>267,73</b>	<b>75,74%</b>	<b>132,39</b>	<b>49,45%</b>	<b>3.118</b>	<b>0,086</b>
Drvenik	2,83	5,51	0,52	6,03	91,38%	3,20	53,07%	76	0,079
Dubravka	11,09	22,33	2,78	25,11	88,93%	14,02	55,83%	289	0,087
Dunave	8,32	12,45	2,07	14,52	85,74%	6,20	42,70%	189	0,077
Gabrili	6,40	13,43	0,59	14,02	95,79%	7,62	54,35%	175	0,080
Gruda	46,17	51,31	13,81	65,12	78,79%	18,95	29,10%	821	0,079
Lovorno	9,41	12,12	10,66	22,78	53,20%	13,37	58,69%	175	0,130
Ljuta	6,56	12,72	7,64	20,36	62,48%	13,80	67,78%	209	0,097
Mihanići	5,04	9,05	0,57	9,62	94,07%	4,58	47,61%	116	0,083
Palje Brdo	1,74	6,67	6,57	13,24	50,38%	11,50	86,86%	164	0,081
Pločice	3,15	6,28	1,53	7,81	80,41%	4,66	59,67%	104	0,075
Pridvorje	11,61	19,35	4,84	24,19	79,99%	12,58	52,00%	278	0,087
Uskoplje	4,36	8,79	3,56	12,35	71,17%	7,99	64,70%	135	0,091
Vodovađa	14,71	14,83	5,46	20,29	73,09%	5,58	27,50%	231	0,088
Zastolje	3,95	7,93	4,36	12,29	64,52%	8,34	67,86%	156	0,079
<b>brdska naselja</b>	<b>20,33</b>	<b>29,34</b>	<b>1,07</b>	<b>30,41</b>	<b>96,48%</b>	<b>10,08</b>	<b>33,15%</b>	<b>264</b>	<b>0,115</b>
Brotnice	2,25	3,87	0,00	3,87	100,00%	1,62	41,86%	37	0,105
Duba Konavoska	5,53	7,44	0,00	7,44	100,00%	1,91	25,67%	82	0,091
Jasenice	2,81	4,68	0,55	5,23	89,48%	2,42	46,27%	24	0,218
Kuna Konavoska	1,71	2,77	0,00	2,77	100,00%	1,06	38,27%	33	0,084
Stravča	6,41	8,19	0,52	8,71	94,03%	2,30	26,41%	62	0,140
Šilješki	1,62	2,39	0,00	2,39	100,00%	0,77	32,22%	26	0,092

\* kvantifikacije za naselja Cavtat, Molunat i Popovići (nalaze se preko 50% u zaštićenom obalnom području) su fiksne, a razlike ukupnog građevinskog područja do 1% nastale su zbog preciznog mjerenja građevinskih površina u PPUOK (digitalno mjerenje) za razliku od ručnog mjerenja istih površina u starom planu

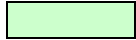
\*\* površina građevinskog područja naselja Cavtat povećana je, s obzirom da je u istu uključena površina turističke zone 'Mečajac' (13,86ha) koja je u starom planu bila iskazana kao posebna zona

\*\*\* kvantifikacije za povećanje građevinskog područja svih ostalih naselja (priobalnog područja) temeljene su na mogućnostima utvrđenim PP Dubrovačko-neretvanske županije za sekundarno stanovanje u kojima se predviđa zauzetost prostora od minimalno 670-750m<sup>2</sup>/st u brutto obračunu

\*\*\*\* u PPU Općine Konavle površina LN - luke nautičkog turizma uključena je u ukupnu površinu građevinskog područja naselja Molunat

Tablica 17/2: Obvezna tablica provjere građevinskog područja naselja

	Naselje	Ex izmjene i dopune Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle			Usklađenje s člankom 4 Uredbe ZOP-a	PPU Općine Konavle		
		Ukupno GP (ha)	Izgrađeno GP ha	Izgrađenost (%)		Ukupno GP (ha)	Izgrađeno GP (ha)	Izgrađenost (%)
<b>A. GP naselja</b>		<b>590,44</b>	<b>308,20</b>	<b>52,20%</b>		<b>843,51</b>	<b>571,26</b>	<b>67,72%</b>
<b>grad/naselje</b>		<b>243,63</b>	<b>130,09</b>	<b>53,40%</b>		<b>259,58</b>	<b>130,42</b>	<b>50,24%</b>
	<b>**Cavtat</b>	201,07	<b>114,79</b>	57,09%	usklađeno	216,40	114,79	53,05%
	<b>Zvekovica</b>	42,56	15,30	35,95%		43,18	15,63	36,20%
<b>obalno područje/ donja banda</b>		<b>191,14</b>	<b>103,37</b>	<b>54,08%</b>		<b>285,79</b>	<b>208,73</b>	<b>73,04%</b>
	Čilipi	50,36	17,66	35,07%		81,19	62,99	77,58%
	Đurinići	10,43	6,22	59,64%		11,85	9,13	77,05%
	Komaji	16,46	6,25	37,97%		26,78	17,88	66,77%
	Mikulići	3,50	2,57	73,43%		10,83	6,23	57,53%
	Močići	13,04	7,07	54,22%		32,88	25,42	77,31%
	<b>*/***Molunat</b>	33,02	<b>20,64</b>	62,51%	usklađeno	36,79	20,64	56,10%
	Poljice	4,31	2,55	59,16%		7,65	7,65	100,00%
	<b>*Popovići</b>	30,36	<b>21,86</b>	72,00%	usklađeno	31,52	21,86	69,35%
	Radovčići	8,33	5,77	69,27%		21,16	17,63	83,32%
	Vitaljina	21,33	12,78	59,92%		25,14	19,30	76,77%
<b>Konavosko polje/ gornja banda</b>		<b>135,34</b>	<b>62,27</b>	<b>46,01%</b>		<b>267,73</b>	<b>202,77</b>	<b>75,74%</b>
	Drvenik	2,83	2,70	95,41%		6,03	5,51	91,38%
	Dubravka	11,09	6,59	59,42%		25,11	22,33	88,93%
	Dunave	8,32	5,41	65,02%		14,52	12,45	85,74%
	Gabrili	6,40	5,50	85,94%		14,02	13,43	95,79%
	Gruda	46,17	12,60	27,29%		65,12	51,31	78,79%
	Lovorno	9,41	2,48	26,35%		22,78	12,12	53,20%
	Ljuta	6,56	4,81	73,32%		20,36	12,72	62,48%
	Mihanići	5,04	2,49	49,40%		9,62	9,05	94,07%
	Palje Brdo	1,74	1,58	90,80%		13,24	6,67	50,38%
	Pločice	3,15	2,23	70,79%		7,81	6,28	80,41%
	Pridvorje	11,61	4,59	39,53%		24,19	19,35	79,99%
	Uskoplje	4,36	3,54	81,19%		12,35	8,79	71,17%
	Vodovađa	14,71	5,66	38,48%		20,29	14,83	73,09%
	Zastolje	3,95	2,09	52,91%		12,29	7,93	64,52%
<b>brdska naselja</b>		<b>20,33</b>	<b>12,47</b>	<b>61,34%</b>		<b>30,41</b>	<b>29,34</b>	<b>96,48%</b>
	Brotnice	2,25	1,43	63,56%		3,87	3,87	100,00%
	Duba Konavoska	5,53	4,79	86,62%		7,44	7,44	100,00%
	Jasenice	2,81	1,36	48,40%		5,23	4,68	89,48%
	Kuna Konavoska	1,71	0,90	52,63%		2,77	2,77	100,00%
	Stravča	6,41	3,34	52,11%		8,71	8,19	94,03%
	Šilješki	1,62	0,65	40,12%		2,39	2,39	100,00%

 građevinsko područje naselja nalazi se preko 50% u ZOP-u

\* kvantifikacije za naselja Cavtat, Molunat i Popovići (nalaze se preko 50% u zaštićenom obalnom području) su fiksne, a razlike ukupnog građevinskog područja do 1% nastale su zbog preciznog mjerenja građevinskih površina u PPUOK (digitalno mjerenje) za razliku od ručnog mjerenja istih površina u starom planu

\*\* površina građevinskog područja naselja Cavtat povećana je, s obzirom da je u istu uključena površina turističke zone 'Mečajac' (13,86ha) koja je u starom planu bila iskazana kao posebna zona

\*\*\* u PPU Općine Konavle površina LN - luke nautičkog turizma uključena je u ukupnu površinu građevinskog područja naselja Molunat

### 3.2.1.2. Izdvojena građevinska područja (izvan naselja)

Izdvojena građevinska područja (izvan naselja) prikazana su na kartografskom prikazu 1 "Korištenje i namjena prostora" u mj. 1:25.000, u kartografskom prikazu. 4 "Građevinska područja naselja", na katastarskoj podlozi u mj. 1:5.000, te su u Tablicama 18/1 i 18/2 iskazane sve površine i kapaciteti.

Unutar izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) ne može se planirati nova stambena izgradnja, a mogu se uređivati površine za parkove, sport i rekreaciju, te druge sadržaje koji upotpunjuju osnovne sadržaje i pridonose kvaliteti prostora.

Razgraničenje izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) ostvareno je određivanjem granica građevinskog područja, za:

- gospodarsku namjenu – proizvodnu: I (I1-industrijska, I3-prehrambeno-prerađivačka),
- gospodarsku namjenu – poslovnu: K (K1-uslužna, K2-trgovačka, K3-komunalno-servisna),
- gospodarsku namjenu – ugostiteljsko-turističku: T (T1-hotel, T2-turističko naselje),
- sportsko-rekreacijsku namjenu: R (R1-golf, R4-sportska dvorana, R5-sportsko igralište),
- površine infrastrukturnih sustava,
- groblja,
- posebnu namjenu (vojska)

Ukupna površina izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) iznosi 678,91ha, od čega izgrađeni dio iznosi 265,99ha, a neizgrađeni dio 412,92ha.

Na kartografskom prikazu br. 3e "Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – Područja i dijelovi primjene planskih mjera zaštite" te na kartografskom prikazu br. 4 "Građevinska područja naselja i područja posebnih uvjeta za korištenje" (Knjiga III: Grafički prikazi) i u Knjizi II: Odredbe za provođenje, 9.2. Obveze izrade prostornih planova prikazane su i navedene sve površine na području Općine za koje je potrebna izrada Urbanističkih planova uređenja (UPU).

#### **Gospodarska namjena – proizvodna: I**

Prostornim planom uređenja Općine Konavle utvrđene su površine za gospodarsku namjenu – proizvodnu u naseljima Gruda, Popovići i Zvekovica.

Ukupna površina gospodarske namjene – proizvodne iznosi 27,63ha (izgrađeno 15,96ha, neizgrađeno 11,67ha).

Površina gospodarske namjene – proizvodne u naselju Gruda (I3) odnosi se na prostor na kojemu se već nalaze poljoprivredna zadruga te punionica



vina, i iznosi 23,67ha od čega izgrađeni dio iznosi 13,82ha, a neizgrađeni 9,85ha.

Zona I3 u Popovićima ima površinu od 1,82ha te je u cijelosti neizgrađena. Zona I1 u Zvekovićima ima površinu od 2,14ha te je izgrađena.

Uz proizvodnu namjenu na području zone "Popovići", s obzirom na gospodarske potrebe, dopušteno je uz I3 i K3 (komunalno-servisna namjena), na području zone "Zvekovića" dopušteno je uz namjenu I1 također K1 (uslužna) i K2 (trgovačka).

Detaljna namjena površina i uvjeti smještaja u pojedinim proizvodnim zonama utvrdit će se izradom detaljnijih planova uređenja (vidi Knjiga II: Odredbe za provođenje, poglavlje 9. Mjere provedbe plana).

### **Gospodarska namjena – poslovna: K**

Prostornim planom uređenja Općine Konavle utvrđene su površine za gospodarsku namjenu – poslovnu (K1 – uslužna, K2 – trgovačka, K3 – komunalno servisna):

- Poslovna zona "Komaji" (prijašnja namjena proizvodna "Pilana") - K1 (1,01ha, neizgrađeno)
- Poslovna zona – "Konavle Dubrovnik – sjever" - K1, K2, K3 (106,49ha, neizgrađeno)

Ukupna površina poslovne namjene iznosi 107,50ha (u cijelosti neizgrađeno).

Poslovna zona "Konavle Dubrovnik – sjever" koncipirana je uostalom kao poslovni sustav sadržaja u funkciji pružanja usluga putnicima i turističkim agencijama te Upravi Zračne luke Dubrovnik. Uostalom su predviđeni uslužni, trgovački i komunalno servisni sadržaji. Isključeni su svi sadržaji koji mogu uzrokovati nepovoljan utjecaj na okoliš. Na lokaciji poslovne zone "Konavle Dubrovnik – sjever" također je planiran maksimalni kapacitet od 100 ležaja. Razvrstanim i kategoriziranim smještajnim objektima koji imaju dodatne sadržaje, opremu i uređaje, te pružaju dodatne usluge prilagođene zahtjevima potrošača mogu se, na zahtjev ugostitelja, utvrditi posebni standardi (NN, br. 48/02, 108/02-ispr., 132/03 i 73/04). U poslovnoj zoni "Konavle Dubrovnik – sjever" dozvoljeni su standardi vrsta 1-4 (1. Business (poslovni), 2. Meetings (za sastanke), 3. Kongress (kongressi) i 4. Club (klub)).

Na području poslovne zone "Konavle Dubrovnik – sjever", sjeverozapadno od piste zračne luke Dubrovnik nalazi se napušteno eksploatacijsko polje, za koje se ovim Planom predviđa sanacija. U ciljevima Prostornog plana uređenja Općine Konavle ne predviđa se mogućnost eksploatacije tehničko-građevinskog kamena na navedenoj lokaciji iz funkcionalnih i sigurnosnih uvjeta. U kartografskom prikazu br. 3d "Uvjeti korištenja i zaštite prostora – Područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite" lokacija je prikazana kao prostor za sanaciju.

Kao što je već navedeno, detaljna namjena površina i uvjeti smještaja u poslovnoj zoni "Konavle Dubrovnik – sjever" utvrdit će se izradom Urbanističkog plana uređenja (UPU) koji obuhvaća navedenu poslovnu zonu i područje Zračne luke Dubrovnik.

### **Gospodarska namjena – ugostiteljsko-turistička: T**

Ugostiteljsko-turističke površine, utvrđene ovim Prostornim planom uređenja, zauzimaju ukupno 42,00ha i u cijelosti su neizgrađene, a nalaze se u Vitaljini (27,00ha) i Čilipima (15,00ha).

Zone utvrđene ovim Prostornim planom su:

Lokacija Čilipi: "Čilipi" - T1, T2; površine 15,00ha; neizgrađeno  
Lokacija Vitaljina: "Rt Oštro" - T1, T2; površine 27,00ha; neizgrađeno

#### **▪ Lokacija Čilipi - T1 hoteli, T2 turističko naselje (ukupno 600 ležaja)**

Maksimalna površina turističke zone je 15,00ha, a smještajni kapacitet iznosi maksimalno 600 ležaja s pratećim sadržajima.

Standardi za planiranje turističkih sadržaja T1-hoteli i servisni sadržaji:

- 70% površine građevinskog područja je površina građevinskih čestica hotela te poslovnih i servisnih sadržaja
- maksimalna izgrađenost građevinske čestice iznosi 30%
- maksimalno tri nadzemne etaže s potkrovljem ("belvedere")

Standardi za planiranje turističkih sadržaja T2-turističko naselje i prateći sadržaji:

- 70% površine građevinskog područja je površina građevinskih čestica turističkih vila
  - minimalna građevinska čestica iznosi 500m<sup>2</sup>
  - maksimalna izgrađenost građevinske čestice iznosi 20%
- maksimalno jedna nadzemna etaža s potkrovljem ("belvedere")

#### **▪ Lokacija Vitaljina - T1 hoteli, T2 turističko naselje (ukupno 1.800 ležaja)**

"Rt Oštro" (Prevlaka): T1 hoteli i T2 turističko naselje, s maksimalnom površinom od 27,00ha i maksimalnim brojem ležaja od 1.800

Temeljna specifikacija za kompleks Prevlaka izrađena je prema Studiji: Prostorne mogućnosti razvitka turizma na području poluotoka Oštro (Rt Oštro – Prevlaka). Investitor navedene studije je javna ustanova "Park Prevlaka d.o.o." i ista je temelj za stručnu analizu i izradu Prostornog plana uređenja općine Konavle.

Kopneni dio određenih luka nautičkog turizma na lokaciji Prevlaka uključen je u površinu ugostiteljsko-turističke zone "Rt Oštro".

Standardi za planiranje turističkih sadržaja T1 – hoteli i servisni sadržaji:

- 70% površine građevinskog područja je površina građevinske čestice hotela te poslovnih i servisnih sadržaja
- maksimalna izgrađenost građevinske čestice iznosi 30%
- maksimalno tri nadzemne etaže s potkrovljem („belvedere“)

Standardi za planiranje turističkih sadržaja za T2 – turističko naselje:

- 80% površine građevinskog područja je površina građevinskih čestica turističkog naselja
- minimalna građevinska čestica 500m<sup>2</sup>
- maksimalna izgrađenost građevinske čestice iznosi 30%
- tri nadzemne etaže s potkrovljem ("belvedere")

### **Sportsko-rekreacijska namjena: R**

Sportsko-rekreacijske površine predviđene ovim Planom obuhvaćaju R1 golf-igrališta, R4 sportske dvorane, R5 sportska igrališta te zauzimaju ukupno 245,29ha, u cijelosti neizgrađeno.

#### **▪ Lokacija Čilipi – R1- golf-igralište (18 rupa)**

Maksimalna površina izdvojenog građevinskog područja je 80ha.

Dopuštena je izgradnja golf terena s klupskim objektom i 300 ležaja

#### **▪ Lokacija Gruda – R1- golf-igralište (18 rupa)/ R4 – sportske dvorane, R5 – sportska igrališta**

Građevinsko područje golf-igrališta maksimalne površine 165,29ha sastoji se od prostorno funkcionalnih cjelina golf-igrališta (R1) i te sportskih dvorana (R4) i sportskih igrališta (R5) s maksimalnim kapacitetom od 1.100 ležaja i to:

**Površina građevinskog područja golf-igrališta (R1) (18 rupa)** iznosi maksimalno 110ha s interpoliranim građevinskim zonama unutar predmetnog građevinskog područja za izgradnju turističkih smještajnih kapaciteta T4 -turističke vile (vile, bungalovi i apartmani) ukupne maksimalne površine od 14ha i smještajnog kapaciteta do 1.100 ležaja. Standardi za planiranje smještajnih kapaciteta T4-turističke vile na golf-igralištu:

- 70% površine građevinskog područja je površina građevinskih čestica smještajnih kapaciteta
- minimalna građevinska čestica 1.000 m<sup>2</sup>
- maksimalna izgrađenost građevinske čestice iznosi 20%
- maksimalno jedna nadzemna etaža s potkrovljem („belvedere“)

**Površina građevinskog područja R4 - sportske dvorane i R5 - sportska igrališta s pratećim sadržajem** iznosi maksimalno 55,29ha od čega površina građevinskog područja za izgradnju turističkih sadržaja

(poslovni i servisni sadržaji) iznosi 10%, tj. 5,53ha. Ostala površina je namijenjena za izgradnju sportskih sadržaja (zatvoreni i otvoreni sportski tereni sa servisnim zgradama).

Standardi za planiranje poslovnih i servisnih sadržaja:

- 70% površine građevinskog područja je površina građevinskih čestica poslovnih i servisnih sadržaja
- maksimalna izgrađenost građevinske čestice iznosi 30%
- maksimalno tri nadzemne etaže sa potkrovljem („belvedere“)

Predviđena je mogućnost istražiti prostor za sportsko-rekreacijsku namjenu na lokaciji Prevlake. To bi mogao biti temelj za zahtjev za Izmjene i dopune PPDNŽ.

### **Posebna namjena**

Posebna namjena, koja u kartografskim prikazima 1 – Korištenje i namjena prostora, 3c – Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – Područja posebnih ograničenja te kartografskom prikazu 4 – Građevinska područja naselja i područja posebnih uvjeta za korištenje (Knjiga III: Grafički prikazi) ima oznaku N, obuhvaća u ovom Planu vojne komplekse te njihove zaštitne i sigurnosne zone.

Ministarstvo obrane, Uprava za materijalne resurse – Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša dala je očitovanje (Zakon o obrani (NN, broj 33/02 i 58/02) i Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN, broj 175/03)) pri izradi PPUOK te naknadno na prijedlog izrađivača Plana (koji se može smatrati kao temelj za slijedeće Izmjene i dopune PPDNŽ) za usklađenje zaštitnih i sigurnosnih zona vojnih objekata (potrebe Plana). Navedeni R2 – Sportsko-rekreacijski centri dobivaju novu oznaku, to je R7 – Sportsko-rekreacijski centri.

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Tijekom izrade predmetnog Prostornog plana obuhvatiti vojne komplekse od interesa obrane kao **zone posebne namjene**:

#### **1. Kaponiri Čilipi (Čilipi)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Kaponiri Čilipi (Čilipi)

### **Potrebe Plana**

Za vojnu lokaciju kaponiri "Čilipi" predlaže se modifikacija zone posebne namjene prema prijedlogu Prostornog plana uređenja Općine Konavle.

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Zona posebne namjene za kaponire ostaje i nadalje uz mogućnost prenamjene dijela zone za potrebe razvoja ZL Dubrovnik uz uvjet da se u tom prostoru osigura prostor za razvoj OS RH.

Tijekom izrade provedbene prostorno planske dokumentacije definirat će se i uskladiti zajednički interes razvoja sa svim potrebnim parametrima.

## **2. OUP "Glavica" (Vitaljina)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

OUP "Glavica" (Vitaljina)

#### **Potrebe Plana**

Za vojnu lokaciju OUP "Glavica" nema primjedbi.

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom izrađivača Plana za zaštitne zone i definiciju u PPUO Konavle

## **3. vojni kompleks – RP "Financijska kuća" i maskirni vezovi Molunat**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Vojni kompleks – RP "Financijska kuća" i maskirni vezovi Molunat

#### **Potrebe Plana**

Za vojni kompleks RP "Financijska kuća" napominjemo da se kroz sjeverni dio navedene zone posebne namjene mora osigurati javni put. Za vojnu lokaciju maskirni vezovi nema primjedbi.

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Zbog dugotrajnosti procesa utvrđivanja točnih granica vojnog kompleksa i rješavanja imovinsko-pravnih odnosa nismo u mogućnosti dati točne podatke za izradu plana.

#### **4. vojni kompleks "Straža" (Mikulići)**

##### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Vojni kompleks "Straža" (Mikulići)

##### **Potrebe Plana**

Za vojni kompleks "Straža" nema primjedbi.

##### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

#### **5. vojni kompleks "Resnica" (Mikulići)**

##### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Vojni kompleks "Resnica"

##### **Potrebe Plana**

Za vojni kompleks "Resnica" nema primjedbi.

##### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

#### **6. vojni kompleks "Jasenice" (Jasenice)**

##### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Vojni kompleks "Jasenice"

##### **Potrebe Plana**

Za vojni kompleks "Jasenica" nema primjedbi.

##### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

**7. tt 561. Ilijin vrh kod s. Poljice****Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

tt 561. Ilijin vrh kod s. Poljice

**Potrebe Plana**

Za vojnu lokaciju "Ilijin vrh" nema primjedbi.

**Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

**8. tt 240. Velje brdo (Komaji)****Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

tt 240. Velje brdo

**Potrebe Plana**

Za vojnu lokaciju OUP "Velje Brdo" nema primjedbi.

**Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

**9. tt 230. Suvarevina (Popovići)****Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

tt 230. Suvarevina

**Potrebe Plana**

Za vojnu lokaciju OUP "Suvarevina" nema primjedbi.

**Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

Za navedene vojne komplekse definirati zaštitne i sigurnosne zone prema slijedećem:

### **I. Zona zabranjene gradnje**

Definicija zaštitne zone:

Potpuna zabrana bilo kakve izgradnje, osim objekata za potrebe obrane.

#### **1. Kaponiri Čilipi (Čilipi)**

##### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za lokaciju "Kaponiri – Čilipi" zona zabranjene gradnje je 100m od ruba ograde odnosno međe.

##### **Potrebe Plana**

Zonu zabranjene gradnje od 100m od ruba ograde odnosno međe zone posebne namjene moguće je modificirati u slijedećem kontaktnom području:

- U naselju Čilipi predlaže se da je zona zabranjene gradnje identična s prikazanim granicama postojećih zaseoka, kako bi se omogućila daljnja izgradnja izgrađenog dijela građevinskog područja naselja u obliku interpolacija. To se odnosi na zaseoke naselja Čilipi s oznakom 3.3. i 3.6 (vidi kartografski prikaz 4 – Građevinska područja naselja i područja posebnih uvjeta za korištenje – 3. Čilipi).
- Također se smatra potrebnim da se sjeverozapadni i sjeveroistočni dio zone zabranjene gradnje u tom smislu modificira tako da se povuče do ruba odnosno međe vojnog kompleksa "kaponiri" te se tako zadrže površine poslovne zone "Konavle Dubrovnik - jug" U suprotnom se neće moći realizirati izgradnja u navedenom izdvojenom građevinskom području.

##### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Zona posebne namjene za kaponire ostaje i nadalje uz mogućnost prenamjene dijela zone za potrebe razvoja ZL Dubrovnik uz uvjet da se u tom prostoru osigura prostor za razvoj OS RH.

Tijekom izrade provedbene prostorno planske dokumentacije definirat će se i uskladiti zajednički interes razvoja sa svim potrebnim parametrima.



## **2. OUP "Glavica" (Vitalijina)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za OUP "Glavica" zona zabranjene gradnje je 100m od ruba ograde odnosno međe.

### **Potrebe Plana**

Zona zabranjene gradnje (100m od ruba ograde odnosno međe) u potpunosti je suglasna s prijedlogom Plana te je predloženi predmet u skladu s gospodarskim i turističkim razvojem tog područja.

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom izrađivača Plana za zaštitne zone i definiciju u PPUO Konavle.

## **3. vojni kompleks – RP "Financijska kuća" i maskirni vezovi Molunat**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za kompleks "Financijska kuća" zona zabranjene gradnje je 700m od osi uređaja prema tablici 6.3. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN, broj 175/03).

Za maskirne vezove Molunat 1, 2 i 3 zona zabranjene gradnje je 200m od granice vojnog objekta.

Postojeću gradnju koja ne ugrožava funkcionalnost vojnih uređaja moguće je zadržati sukladno odredbama članka 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

Napomena: za vojni kompleks "Financijska kuća" trenutno nismo u mogućnosti dati potpuno točne granice zone posebne namjene poradi neusklađenosti imovinsko-pravnog stanja. Tijekom daljnje izrade plana dostaviti ćemo moguće ispravke.

### **Potrebe Plana**

Zonu zabranjene gradnje, koja se odnosi na vojni kompleks RP "Financijska kuća" i iznosi 700m od osi uređaja, moguće je modificirati u slijedećem kontaktnom području:

- neophodno je zonu zabranjene gradnje povući po granici građevinskog područja naselja, izdvojenog građevinskog područja – luka nautičkog turizma (marina) te postojeće prirodne plaže

Zonu zabranjene gradnje, koja se odnosi na vojni kompleks maskirni vezovi i iznosi 200m od granice vojnog objekta, moguće je modificirati u slijedećem kontaktnom prostoru:

- predlaže se da se zona zabranjene gradnje povuče po granici prirodne plaže, locirane jugozapadno od vojnog kompleks maskirni vezovi

U sklopu vojnog kompleksa – RP "Financijska kuća" i maskirni vezovi Molunat, potrebno je osigurati neometani javni put.

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Zbog dugotrajnosti procesa utvrđivanja točnih granica vojnog kompleksa i rješavanja imovinsko-pravnih odnosa nismo u mogućnosti dati točne podatke za izradu Plana. Zaštitne i sigurnosne zone predviđene su u skladu na našim zahtjevima.

#### **4. vojni kompleks "Straža" (Mikulići)**

##### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za OUP "Straža" zona zabranjene gradnje je 1.500m od osi objekta, a definirana je po tablici 1.1. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN, broj 175/03).

Postojeću gradnju koja ne ugrožava funkcionalnost vojnih uređaja moguće je zadržati sukladno odredbama članka 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

##### **Potrebe Plana**

Zone zabranjene gradnje od 1.500m od osi objekta (vidi gore navedene kartografske prikaze) moguće je modificirati u slijedećem kontaktnom području:

- u naseljima Mikulići i Đurinići predlaže se da se zona zabranjene gradnje povuče po granicama građevinskog područja naselja Mikulići i Đurinići te izdvojenih građevinskih područja – R2 (Sportsko-rekreacijski centri) u tom području

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

## **5. vojni kompleks "Resnica" (Mikulići)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za OUP "Resnica" zona zabranjene gradnje je 1.500m od osi objekta, a definirana je po tablici 1.1. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN, broj 175/03).

Postojeću gradnju koja ne ugrožava funkcionalnost vojnih uređaja moguće je zadržati sukladno odredbama članka 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

### **Potrebe Plana**

Zone zabranjene gradnje od 1.500m od osi objekta (vidi gore navedene kartografske prikaze) moguće je modificirati u slijedećem kontaktnom području:

- u naseljima Mikulići i Đurinići predlaže se da se zona zabranjene gradnje povuče po granicama građevinskog područja naselja Mikulići i Đurinići te izdvojenih građevinskih područja – R2 (Sportsko-rekreacijski centri) u tom području

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

## **6. vojni kompleks "Jasenice" (Jasenice)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za OUP "Jasenica" zona zabranjene gradnje je 1.500m od osi objekta, a definirana je po tablici 1.1. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN, broj 175/03).

Postojeću gradnju koja ne ugrožava funkcionalnost vojnih uređaja moguće je zadržati sukladno odredbama članka 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

Napomena: Nismo suglasni s planiranom izgradnjom vjetroelektrane unutar zaštitne i sigurnosne zone OUP "Jasenice".

### **Potrebe Plana**

Zonu zabranjene gradnje od 1.500m od osi objekta moguće je modificirati u slijedećem kontaktnom području:

- u naselju Jasenice predlaže se da se zona zabranjene gradnje povuče po granicama građevinskog područja naselja Jasenice

- zbog opstanka naselja te radi njegova razvoja u smislu obiteljskog turizma potrebna/neophodna je gore navedena modifikacija zone zabranjene gradnje

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Nismo suglasni s izgradnjom planiranih vjetroelektrana na području zaštitnih i sigurnosnih zona vojne lokacije.

Suglasni smo s prijedlogom izrađivača Plana za zaštitne zone i definiciju u PPUO Konavle uz uvjet da se zadrži postojeća gradnja u zaštitnim zonama sukladno čl. 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

Za svaku gradnju u zaštitnoj zoni potrebno je tražiti suglasnost MORH-a.

### **7. tt 561. Ilijin vrh kod s. Poljice**

#### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za OUP "Ilijin vrh" zona zabranjene gradnje je 700m od osi uređaja prema tablici 6.3. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN, broj 175/03).

Postojeću gradnju koja ne ugrožava funkcionalnost vojnih uređaja moguće je zadržati sukladno odredbama članka 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

#### **Potrebe Plana**

Zonu zabranjene gradnje, koja iznosi 700m od osi uređaja (vidi izvod iz kartografskog prikaza 4 – Građevinska područja naselja i područja posebnih uvjeta za korištenje – 22. Poljice), moguće je modificirati u slijedećem kontaktnom području:

- u naselju Poljice predlaže se da se zona zabranjene gradnje povuče po granicama građevinskog područja naselja Poljice
- zbog opstanka naselja te radi njegova razvoja u smislu obiteljskog turizma neophodna je navedena modifikacija zone zabranjene gradnje

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

### **8. tt 240. Velje brdo (Komaji)**

#### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za lokaciju OUP "Velje Brdo" zona zabranjene gradnje je 300m prema prikazanom u grafičkom prilogu.

#### **Potrebe Plana**

Za zonu zabranjene gradnje koja iznosi 300m nema primjedbi.

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

### **9. tt 230. Suvarevina (Popovići)**

#### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za lokaciju OUP "Suvarevina" zona zabranjene gradnje je 300m prema prikazanom u grafičkom prilogu.

#### **Potrebe Plana**

Za zonu zabranjene gradnje koja iznosi 300m nema primjedbi.

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

## **II. Zona ograničene gradnje** – 3.000m od osi vojnog objekta

### **4. vojni kompleks "Straža" (Mikulići)**

#### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Definicija zaštitne zone:

- a) Zabrana izgradnje objekata koji svojom visinom nadvisuju vojni objekt i time predstavljaju fizičku prepreku koja ometa rad vojnih uređaja.
- b) Zabrana izgradnje industrijskih i energetske objekata, dalekovoda, antena, raznih objekata metalnih konstrukcija, elektronskih uređaja i drugih objekata koji emitiranjem elektromagnetnih valova ili na neki drugi način ometaju rad vojnih uređaja, ugrožavaju sigurnost i tajnost vojnog kompleksa ili predstavljaju "unosan cilj" napada.

- c) Postojeća naselja i objekti ranije izgrađeni u ovoj zoni, mogu se proširivati i dograđivati ovisno od konkretnih uvjeta, ali tako da se širenje usmjerava izvan ove zone.
- d) Pojedinačna, individualna gradnja manjih objekata moguća je ovisno od konkretnih uvjeta (konfiguracije terena, karaktera objekta, njihove lokacije, moguće posljedice na rad vojnih uređaja, sigurnost i zaštitu tajnosti).
- e) Za izgradnju bilo kakvih objekata u ovoj zoni potrebno je ishoditi suglasnost MORH-a

### **Potrebe Plana**

Zone ograničene gradnje od 3.000m od osi vojnog objekta ne predstavljaju nikakva ograničenja za postojeća građevinska područja naselja te njihov razvoj u tom radijusu. To se odnosi na naselja Pločice, Mikulići, Đurinići i Molunat. Treba se navesti da se za izgradnju bilo kakvih objekata u ovoj zoni treba ishoditi suglasnost MORH-a, što se smatra prihvatljivim

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasno s prijedlogom Plana.

## **5. vojni kompleks "Resnica" (Mikulići)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Vidi II. Zona ograničene gradnje, 4. vojni kompleks "Straža" (Mikulići), definicija zaštitne zone

### **Potrebe Plana**

Zone ograničene gradnje od 3.000m od osi vojnog objekta ne predstavljaju nikakva ograničenja za postojeća građevinska područja naselja te njihov razvoj u tom radijusu. To se odnosi na naselja Pločice, Mikulići, Đurinići i Molunat. Treba se navesti da se za izgradnju bilo kakvih objekata u ovoj zoni treba ishoditi suglasnost MORH-a, što se smatra prihvatljivim

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

## **6. vojni kompleks "Jasenice" (Jasenice)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Vidi II. Zona ograničene gradnje, 4. vojni kompleks "Straža" (Mikulići), definicija zaštitne zone

#### **Potrebe Plana**

Zona ograničene gradnje od 3.000m od osi vojnog objekta ne predstavlja nikakva ograničenja za postojeća naselja i njihova građevinska područja te njihov daljnji razvoj, pod uvjetom/kriterijima Ministarstva obrane.

U zoni ograničene i kontrolirane gradnje nalazi se Zračna luka Dubrovnik te dvije poslovne zone. Smatramo da te zone ne ometaju rad vojnog uređaja, jer se nalaze znatno niže od predmetnog vojnog objekta.

S obzirom na kriterije/uvjete, postavljene od strane Ministarstva obrane za ovu vojnu lokaciju i njezinu zonu zabranjene gradnje te napomenu da Ministarstvo obrane nije suglasno s planiranom izgradnjom vjetroelektrana unutar zaštitne i sigurnosne zone OUP "Jasenica", odustajemo od navedene lokacije vjetroelektrana te će se Prostornim planom uređenja Općine Konavle definirati nova lokacija istočno od Snježnice.

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Nismo suglasni s izgradnjom planiranih vjetroelektrana na području zaštitnih i sigurnosnih zona vojne lokacije.

Suglasni smo sa prijedlogom izrađivača plana za zaštitne zone i definiciju u PPUO Konavle uz uvjet da se zadrži postojeća gradnja u zaštitnim zonama sukladno čl. 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

Za svaku gradnju zaštitnoj zoni potrebno je tražiti suglasnost MORH-a.

### **III. Zona kontrolirane gradnje – 5.000m od osi vojnog objekta**

#### **4. vojni kompleks "Straža" (Mikulići)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Definicija zaštitne zone:

Dozvoljena je izgradnja svih objekata osim izgradnje krupnih industrijskih objekata i drugih objekata koji svojim tehničkim, tehnološkim i drugim karakteristikama mogu ometati rad vojnih

uređaja ili predstavljaju "unosan cilj" napada neprijatelja. Za takvu vrstu građenja potrebno je ishoditi suglasnost MORH-a.

### **Potrebe Plana**

Za zonu kontrolirane gradnje, koja iznosi 5.000m od osi vojnog objekta "Straža" nema primjedbi putem prijedloga Plana.

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

## **5. vojni kompleks "Resnica" (Mikulići)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Definicija zaštitne zone:

Dozvoljena je izgradnja svih objekata osim izgradnje krupnih industrijskih objekata i drugih objekata koji svojim tehničkim, tehnološkim i drugim karakteristikama mogu ometati rad vojnih uređaja ili predstavljaju "unosan cilj" napada neprijatelja. Za takvu vrstu građenja potrebno je ishoditi suglasnost MORH-a.

### **Potrebe Plana**

Za zonu kontrolirane gradnje, koja iznosi 5.000m od osi vojnog objekta ""Resnica" nema primjedbi putem prijedloga Plana.

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

## **6. vojni kompleks "Jasenice" (Jasenice)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Definicija zaštitne zone:

Dozvoljena je izgradnja svih objekata osim izgradnje krupnih industrijskih objekata i drugih objekata koji svojim tehničkim, tehnološkim i drugim karakteristikama mogu ometati rad vojnih uređaja ili predstavljaju "unosan cilj" napada neprijatelja. Za takvu vrstu građenja potrebno je ishoditi suglasnost MORH-a.

### **Potrebe Plana**

Zona kontrolirane gradnje iznosi 5.000m od osi vojnog objekta te se u njoj nalazi dio poslovnih zona na lokaciji "Konavle Dubrovnik - jug" i



“Konavle Dubrovnik – sjever”. Smatramo da te zone ne ometaju rad vojnog uređaja.

### Očitovanje MORH-a na potrebe Plana

Suglasni s prijedlogom izrađivača Plana za zaštitne zone i definiciju u PPUO Konavle uz uvjet da se zadrži postojeća gradnja u zaštitnim zonama sukladno čl. 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

Za svaku gradnju u zaštitnoj zoni potrebno je tražiti suglasnost MORH-a.

### Površine infrastrukturnih sustava: IS

Površina infrastrukturne namjene u ovom Prostornom planu odnosi se na područje Zračne luke Dubrovnik, a njegova površina iznosi 179,75ha.

### Groblja

Na prostoru Općine Konavle nalaze se 47 postojećih groblja, a planira se jedno novo na prostoru naselja Zvekovica. Naselje Drvenik nema groblje, a sva ostala imaju po jedno ili više groblja.

Ukupna površina groblja iznosi 14,11ha, od čega je površina postojećih groblja 7,65ha, a planiranog u Zvekovici 6,46ha.

Slijedi popis svih naselja Općine Konavle s pripadajućim grobljima:

<u>Naselje</u>	<u>Groblje</u>	<u>Površina</u>
1. Brotnice	Sv. Luka	0,11ha
2. Cavtat	Sv. Rok	0,21ha
3. Čilipi	Sv. Nedjelja	0,27ha
4. Drvenik	-	-
5. Duba Konavoska	Sv. Stjepan	0,24ha
6. Dubravka	Sv. Antun	0,07ha
	Sv. Križ	0,09ha
	Sv. Mitar	0,06ha
	Sv. Miho	0,04ha
7. Dunave	Mala Gospa	0,20ha
8. Đurinići	Sv. Križ	0,30ha
9. Gabrili	Sv. Dimitar	0,10ha
	Sv. Martin	0,13ha
10. Gruda	Sv. Ivan	0,13ha
	Sv. Nedjelja	0,34ha
11. Jasenice	Sv. Spas	0,21ha
12. Komaji	Sv. Luka	0,21ha
13. Kuna Konavoska	Sv. Toma	0,07ha
14. Lovorno	Sv. Ana	0,06ha
	Velika Gospa	0,20ha

15.	Ljuta	Sv. Ivan	0,23ha
16.	Mihanići	Sv. Mihovil	0,21ha
17.	Mikulići	Sv. Juraj	0,07ha
18.	Močići	Sv. Đurđe	0,17ha
19.	Molunat	Sv. Ivan	0,16ha
20.	Palje Brdo	Sv. Petar	0,34ha
		Sv. Pavao	0,04ha
		Sv. Ivan	0,34ha
21.	Pločice	Sv. Lazar	0,10ha
22.	Poljice	Sv. Ana	0,05ha
		Sv. Ilija	0,22ha
23.	Popovići	Sv. Đurđe	0,22ha
		Sv. Jelisava	0,15ha
24.	Pridvorje	Sv. Srđ	0,23ha
25.	Radovčići	Sv. Luka	0,07ha
		Sv. Toma	0,30ha
		Sv. Nikola	0,04ha
26.	Stravča	Sv. Spas	0,13ha
27.	Šilješki	Sv. Nikola	0,27ha
28.	Uskoplje	Sv. Ilija	0,28ha
29.	Vitaljina	Sv. Spas	0,28ha
30.	Vodovađa	Sv. Ivan	0,06ha
		Sv. Vid	0,13ha
		Sv. Andrija	0,08ha
31.	Zastolje	Gospa Velika	0,12ha
		Sv. Nikola	0,04ha
		Sv. Toma	0,13ha
32.	Zvekovica	Sv. Petar	0,15ha
		planirano groblje	6,46ha

### Luke nautičkog turizma

Luke nautičkog turizma u Općini Konavle su na kopnu dio građevinskog područja naselja odnosno izdvojenog građevinskog područja ugostiteljsko-turističke namjene.

Kao što se vidi u Tablici 19, na području Općine predviđene su četiri luke nautičkog turizma (s oznakom na kartografskom prikazu 1 – Korištenje i namjena prostora)

Predviđena je mogućnost istražiti prostor za luku nautičkog turizma na lokaciji Prahivac. Navodi ovog mogu biti temelj za zahtjev za Izmjene i dopune PPDNŽ.

### Prilog

Tablica 18/1: Izdvojena građevinska područja (izvan naselja)

Tablica 18/2: Provjera izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja),  
tablica sukladna uputi Ministarstva

Tablica 19: Popis luka nautičkog turizma

Tablica 18/1: Izdvojena građevinska područja (izvan naselja)

Izdvojena građevinska područja		Oznaka	izgrađeni dio (ha)	neizgrađeni dio (ha)	UKUPNO (ha)	% od površine Općine*	maksimalni kapaciteti	
							broj ležaja	max. BRP (ha)
<b>Izdvojena građevinska područja UKUPNO</b>			<b>265,99</b>	<b>412,92</b>	<b>678,91</b>	<b>3,24%</b>	<b>3.900</b>	<b>56,75</b>
<b>Gospodarska namjena - proizvodna</b>			<b>I</b>	<b>15,96</b>	<b>11,67</b>	<b>27,63</b>		<b>11,60</b>
Gruda:	"Gruda"	I3	13,82	9,85	23,67	0,11%		9,94
Popovići:	"Popovići" **	I3	-	1,82	1,82	0,01%		0,76
Zvekovica:	"Zvekovica" **	I1	2,14	-	2,14	0,01%		0,90
<b>Gospodarska namjena - poslovna</b>			<b>K</b>	<b>-</b>	<b>107,50</b>	<b>107,50</b>		<b>100</b>
Čilipi/Močići:	"Poslovna zona-Zračna luka Dubrovnik- sjever"	K1,K2,K3	-	106,49	106,49	0,51%	100	44,73
Komaji:	Poslovna zona "Komaji"	K1	-	1,01	1,01	0,00%		0,42
<b>Gospodarska namjena - ugostiteljsko-turistička</b>			<b>T</b>	<b>-</b>	<b>42,00</b>	<b>42,00</b>		<b>2.400</b>
Čilipi:	"Čilipi"	T1, T2	-	15,00	15,00	0,07%	600	
Vitaljina:	"Rt Oštro"	T1,T2	-	27,00	27,00	0,13%	1.800	
Čilipi:	"Čilipi" - obala***	R1						
Gruda/Ljuta/Za stolje:	"Gnjile"****	R1,R4,R5						
<b>Sportsko-rekreacijska namjena</b>			<b>R</b>	<b>-</b>	<b>245,29</b>	<b>245,29</b>		<b>1.400</b>
Čilipi:	"Čilipi" - obala	R1	-	80,00	80,00	0,38%	300	
Gruda/Ljuta/Za stolje:	"Gnjile"	R1,R4,R5	-	165,29	165,29	0,79%	1.100	
<b>Posebna namjena</b>			<b>N</b>	<b>62,63</b>	<b>-</b>	<b>62,63</b>		
Čilipi:	Kaponiri "Čilipi"	N	23,01	-	23,01	0,11%		
Jasenice:	Vojni kompleks "Jasenice"	N	0,20	-	0,20	0,00%		
Komaji:	tt 240. Velje brdo	N	3,14	-	3,14	0,01%		
Mikulčići:	Vojni kompleks "Straža"	N	0,79	-	0,79	0,00%		
Mikulčići:	Vojni kompleks "Resnica"	N	6,25	-	6,25	0,03%		
Molunat:	Vojni kompleks - RP "Financijska kuća" i maskirni vezovi	N	16,31	-	16,31	0,08%		
Poljice:	tt 561. Ilijin vrh	N	9,32	-	9,32	0,04%		
Popovići:	tt 230. Suvarevina	N	3,14	-	3,14	0,01%		
Vitaljina:	OUP "Glavica"	N	0,47	-	0,47	0,00%		
<b>Površine infrastrukturnih sustava</b>			<b>IS</b>	<b>179,75</b>	<b>-</b>	<b>179,75</b>		<b>0,86%</b>
Čilipi/Močići:	"Zračna luka Dubrovnik"	IS	179,75	-	179,75	0,86%		
<b>Groblja</b>				<b>7,65</b>	<b>6,46</b>	<b>14,11</b>		<b>0,07%</b>

Napomene:

\* ukupna površina Općine Konavle 20.957,68ha

\*\* uz proizvodnu namjenu dozvoljena je određena poslovna namjena (na području zone "Popovići" dopušteno je uz I3 i K3, na području zone "Zvekovica" dopušteno je uz namjenu I1 također K1 i K2)

\*\*\* Površine zona R1 – "Čilipi" - obala (s površinom od 80ha, od toga 8ha građevinsko područje) te R1, R4, R5 "Gnjile" (s površinom od 165,29ha, od toga 16,5ha građevinsko područje) iskazane su pod Sportsko-rekreacijskom namjenom

Tablica 18/2: Obvezna tablica provjere građevinskog područja izdvojenih zona

Naselje/oznaka	Ex izmjene i dopune Prostornog plana (bivše) Općine Dubrovnik za područje Općine Konavle			Usklađenje s člankom 4 Uredbe ZOP-a	PPU Općine Konavle		
	Ukupno GP (ha)	Izgrađeno GP ha	Izgrađenost (%)		Ukupno GP (ha)	Izgrađeno GP (ha)	Izgrađenost (%)
<b>B. Izdvojena GP sportsko-rekreacijske namjene uključivo i golf (R1, R4, R5)</b>	<b>378,08</b>	<b>-</b>	<b>-</b>		<b>245,29</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
Čilipi: "Čilipi - obala" R1	65,60	-	-	usklađeno	80,00	-	-
Gruda/Ljuta/Zastolje: R1, R4, R5	312,48	-	-		165,29	-	-
<b>C. Izdvojena GP gospodarske namjene (I1, I3, K1, K2, K3, T1, T2,)</b>	<b>30,07</b>	<b>4,93</b>	<b>16,40%</b>		<b>177,13</b>	<b>15,96</b>	<b>9,01%</b>
<b>Gospodarska namjena - proizvodna - I</b>	<b>29,07</b>	<b>4,18</b>	<b>14,38%</b>		<b>27,63</b>	<b>15,96</b>	<b>57,76%</b>
Gruda: "Gruda" I3	26,20	1,31	5,00%		23,67	13,82	58,39%
Popovići: "Popovići" I3	2,87	2,87	100,00%	usklađeno	1,82	-	-
Zvekovića: "Zvekovića" I1	-	-	-		2,14	2,14	100,00%
<b>Gospodarska namjena - poslovna - K1, K2, K3</b>	<b>1,00</b>	<b>0,75</b>	<b>75,00%</b>		<b>107,50</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
Čilipi/Močići: "Poslovna zona-Zračna luka Du-sjever" K1, K2, K3	-	-	-		106,49	-	-
Komaji: Poslovna zona "Komaji" K1	1,00	0,75	75,00%		1,01	-	-
<b>Gospodarska namjena - ugostiteljsko-turistička - T1, T2</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>		<b>42,00</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
Čilipi: "Čilipi" T1, T2	-	-	-	usklađeno	15,00	-	-
Vitaljina: "Rt Oštro" T1, T2	-	-	-	usklađeno	27,00	-	-
Čilipi: "Čilipi" - obala R1*							
Gruda/Ljuta/Zastolje: "Gnjile" R1, R4, R5*							

## Napomene:

površina se nalazi u ZOP-u

R - sportsko-rekreacijska namjena (R1 - golf-igralište, R4 - sportska dvorana, R5 - sportsko igralište)

I - gospodarska namjena - proizvodna (I1 - industrijska, I3 - prehrambeno-prerađivačka)

K - gospodarska namjena - poslovna (K1 - uslužna, K2 - trgovačka, K3 - komunalno servisna)

T - gospodarska namjena - ugostiteljsko-turistička (T1 - hotel, T2 - turističko naselje)

\* Površine zona R1 - "Čilipi" - obala (u PPUOK s površinom od 80ha, od toga 8ha građevinsko područje) te R1, R4, R5 "Gnjile" (u PPUOK s površinom od 165,29ha, od toga 16,5ha građevinsko područje) iskazane su pod Sportsko-rekreacijskom namjenom

**Tablica 19: Popis Luka nautičkog turizma**

NASELJE	KAPACITET (broj vezova)	POVRŠINA NA KOPNU (ha)		POVRŠINA NA MORU (ha)	POVRŠINA UKUPNO (ha)
		Unutar građevinskog područja	Izvan građevinskog područja		
<b>2 Cavtat</b>	200	0,89	-	10,62	11,52
<b>19. Molunat</b>	200	0,88	-	3,72	4,60
<b>29. Vitaljina (2)</b>	200	3,09	3,16	8,07	14,32
	200	3,37	3,86	6,73	13,96

### 3.2.1.3. Kriteriji za građenje izvan građevinskog područja

Pojedinačne građevine koje se nalaze izvan građevinskog područja, a izgrađene su na temelju građevinske dozvole, posebnog rješenja ili prije 15.02.1968, tretiraju se kao postojeća izgradnja izvan građevinskog područja. Za navedene postojeće pojedinačne građevine stambene namjene dozvoljava se rekonstrukcija, adaptacija i dogradnja do najvećih vrijednosti dopuštenih ovim Prostornim planom za obiteljsku kuću, pod uvjetom da prostor nije rezerviran za infrastrukturni koridor.

U cilju daljnjeg oplemenjivanja sustava, tradicionalno najvažnije gospodarske djelatnosti Konavala, poljoprivrede sa suvremenim eko-turizmom potrebno je predvidjeti mogućnost izgradnje izdvojenih poljoprivrednih imanja - "dvora" (D) na poljoprivrednim površinama.

D – poljoprivredno obiteljsko imanje

- U funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti na poljoprivrednom zemljištu primjerene veličine izvan građevinskog područja moguća je gradnja poljoprivrednog obiteljskog imanja – dvora.
- Dvor je u Konavlima tradicionalna kamena kuća s više prostorija i funkcija (stambenih i gospodarskih) portikom, gusternom i konobom, temeljna turistička odrednica i morfološki znak vremena (signum temporis) za kvalitetnu obnovu i uzgoj tradicionalnih mediteranskih kultura te nezaobilazan oblik obiteljske turističke ponude u prostornom i funkcionalnom sustavu eko–turizma Konavala.
- Mogućnost izgradnje izvan građevinskog zemljišta stambenih i gospodarskih objekata za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma predviđena je Člankom 42. stav 2. Zakona o prostornom uređenju te Člankom 66. Provedbenih odredbi Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije.
- Prema Članku 5. Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora u ZOP-u se može planirati gradnja te graditi građevina za prijavljeno obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo i pružanje

ugostiteljskih i turističkih usluga u seljačkom domaćinstvu s veličinom parcele najmanje 3ha (kao prizemne građevine ukupne površine do 200m<sup>2</sup> i udaljene najmanje 100m od obalne crte). U ostalom području Općine minimalna površina građevinske čestice pojedinog poljoprivrednog obiteljskog imanja – dvora na kojoj je moguće izgraditi stambene i gospodarske građevine za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma utvrditi će se prema Programu poljoprivrednika o namjeravanom ulaganju (vrste i struktura uzgoja planiranih poljoprivrednih kultura, veličina poljoprivrednih površina i odgovarajuća veličina građevina) i sukladnosti Programa s Provedbenim odredbama predmetnog Plana, ali ne smije biti manja od 3.000m<sup>2</sup> (detaljnije vidi 3.3.1.3. Poljoprivreda, Tablice 18/1 i 18/2).

### 3.2.1.4. Ostale površine

#### a) *Poljoprivredne površine*

Razgraničenje namjene poljoprivrednih površina prikazano je na kartografskom prikazu br. 1 "Korištenje i namjena prostora" u mj. 1:25.000.

Poljoprivredno tlo isključivo osnovne namjene, podijeljeno na osobito vrijedno obradivo tlo, vrijedno obradivo tlo i ostala obradiva tla, treba štiti od svake izgradnje koja nije u funkciji obavljanja poljoprivrednih djelatnosti.

Ukupna površina poljoprivrednog tla je 3.859,51ha, od čega je površina osobito vrijednog obradivog tla 2.524,66ha, vrijednog obradivog tla 364,36ha, a površina ostalog obradivog tla je 970,49ha.

#### b) *Šumske površine (Š)*

Šume i šumsko zemljište zauzimaju 1.814,35ha. Šumske se površine po namjeni dijele na gospodarske šume i šume posebne namjene (turizam), a prikazane su na Kartografskom prikazu br. 1 "Korištenje i namjena površina", mj. 1:25.000.

**Gospodarske šume** služe za proizvodnju drva i drugih šumskih proizvoda, te osim gospodarske vrijednosti imaju i općekorisnu funkciju. U njima se vrše zahvati kojima se poboljšava struktura šume, prvenstveno preko uzgojnih radova, njege, čišćenja i prorijede.

Gospodarske šume nalaze se na području naselja Popovići, te naselja Duba Konavoska i njihova je ukupna površina 274,68ha. S obzirom na veće opožarene površine, predviđene su i znatne površine za pošumljavanje tj. nove gospodarske šume. Planirane površine za pošumljavanje iznose 1.321,60ha.

**Šume posebne namjene (turizam)** nalaze se na području izvorišta Ljuta, te druga u naselju Molunat, na poluotoku Metale i otočiću Veli Školj.

Šumom posebne namjene gospodari se na način da se pejzažno ne izmjeni izgled krajolika, a dozvoljen je izletnički turizam, rekreacija, znanstvena istraživanja i sl. Šume posebne namjene na području Općine Konavle zauzimaju ukupno 218,07ha.



**c) *Ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište***

Ukupna površina ostalog poljoprivrednog tla, šuma i šumskog zemljišta na području Općine Konavle iznosi 13.718,90ha, a čine ga neobrađena tla, travnjaci i šikare..

**d) *Plaže***

Postojeće plaže te prijedlog novih plaža na području obale Općine prikazane su simbolom na kartografskom prikazu 1 – Korištenje i namjena prostora. Površina pojedinačnih plaža nalazi se unutar građevinskog područja Sportsko-rekreacijskih centara te građevinski područja naselja koja se nalaze na obali.

**Postojeće plaže****Uređene:**

- od uvale Tiha do rta Prahivac (Cavtat)
- uvala Tiha (Cavtat)
- cijela obala poluotoka Cavtat
- uvala Lučica/Luka (Molunat)
- naselje Molunat

**Prirodne:**

- otočić Bobara (kod Cavtata)
- otočić Mrkan (kod Cavtata)
- otočić Supetar (kod Cavtata)
- poluotok Sustjepan (Cavtat)
- uvala Godan (Molunat)
- na puču (Molunat)
- uvala Dragorađa (Mikulići)
- uvala Čelinska (Poljice)
- uvala Rastova (Poljice)
- uvala Šuplji kam (Radovčići)
- uvala Pasjača (Popovići)
- rt Zarubača (Močići)

Po Članku 14. Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora uređena morska plaža unutar ili izvan naselja je nadzirana i pristupačna svima pod jednakim uvjetima s kopnene i morske strane uključivo i osobama s poteškoćama u kretanju, većim dijelom uređenog i izmijenjenog prirodnog obilježja, te infrastrukturno i sadržajno (tuševi, kabine i sanitarni uređaji) uređen kopneni prostor neposredno povezan s morem, označen i zaštićen s morske strane.



Prirodna morska plaža unutar ili izvan naselja je nadzirana i pristupačna s kopnene i/ili morske strane infrastrukturno neopremljena, potpuno očuvanog zatečenog prirodnog obilježja.

*e) Vodne površine*

Vodne površine obuhvaćaju površinu vodne akumulacije, povremene retencije i vodotoke Ljute, Konavočice i Kopačice, te sve bujice koje predstavljaju javno vodno dobro, kao i hidromelioracijsku odvodnu i zaštitnu kanalsku mrežu. Površina vodnih površina iznosi 42,50ha.

**Prilog:**

Tablica 20: Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina

**Tablica 20: Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina**

	Oznaka	Površina			% od površine Općine	ha/stan**
		izgrađeni dio (ha)	neizgrađeni dio (ha)	UKUPNO (ha)		
<b>OPĆINA KONAVALJE</b>				<b>20.957,68</b>	<b>100,00%</b>	<b>2,33</b>
<b>Građevinska područja naselja</b>	<b>NA</b>	<b>571,26</b>	<b>272,25</b>	<b>843,51</b>	<b>4,02%</b>	<b>0,09</b>
<b>Izdvojena građevinska područja (izvan naselja)</b>		<b>265,99</b>	<b>412,92</b>	<b>678,91</b>	<b>3,24%</b>	<b>0,08</b>
Gospodarska namjena - proizvodna	I	15,96	11,67	27,63	0,13%	0,00
Gospodarska namjena - poslovna	K	-	107,50	107,50	0,51%	0,01
Gospodarska namjena - ugostiteljsko-turistička	T	-	42,00	42,00	0,20%	0,00
Sportsko-rekreacijska namjena	R	-	245,29	245,29	1,17%	0,03
Posebna namjena "Vojska"	N	62,63	-	62,63	0,30%	0,01
Površine infrastrukturnih sustava	IS	179,75	-	179,75	0,86%	0,02
Groblja		7,65	6,46	14,11	0,07%	0,00
<b>Poljoprivredne površine</b>				<b>3.859,51</b>	<b>18,42%</b>	<b>0,43</b>
osobito vrijedno obradivo tlo				2.524,66	12,05%	0,28
vrijedno obradivo tlo				364,36	1,74%	0,04
ostalo obradivo tlo				970,49	4,63%	0,11
<b>Šumske površine</b>				<b>1.814,35</b>	<b>8,66%</b>	<b>0,20</b>
gospodarske šume				274,68	1,31%	0,03
površine za pošumljavanje				1.321,60	6,31%	0,15
šume posebne namjene				218,07	1,04%	0,02
<b>Ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište</b>				<b>13.718,90</b>	<b>65,46%</b>	<b>1,52</b>
<b>Vodne površine</b>				<b>42,50</b>	<b>0,20%</b>	<b>0,00</b>

Napomene

\*\* Planirani broj stanovnika 2015. god.: 9.000

Uzgajališta ribe nalaze se na morskom dijelu uz naselja Mikulići (površina uzgajališta ribe iznosi 241,42ha) i Vitaljina (površina uzgajališta ribe iznosi 98,16ha) te njihova površina ne ulazi u obračun površine Općine.

### **3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti**

#### **3.3.1. Prikaz gospodarskih djelatnosti**

##### **3.3.1.1. Poljoprivreda**

Rearfimacija i revitalizacija poljoprivrede, zbog polustoljetne zapostavljanosti, neophodne su u poljoprivredi, da se navedena može učiniti jednom od najznačajnijih gospodarskih djelatnosti s ciljem postizanja usklađenog i ravnomjernog prostornog razvitka i suzbijanja depopulacijskih trendova.

Vinogradarstvo, maslinarstvo i povrtlarstvo su grane poljoprivrede koje imaju velike pogodnosti intenzivnog razvitka.

Posebna pažnja poklonit će se obnovi i razvitku obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva kao temelj hrvatske poljoprivrede.

##### **Plan razvoja poljoprivrede**

Razvoj poljoprivredne proizvodnje treba sagledati kroz već spomenutu zonalnu podjelu (vidi 1.1.2.2./c)), obzirom na pedološke, reljefne i klimatske karakteristike Konavala, te postojeće resurse staviti u funkciju da bi se dobio kvalitetan, zdrav i prepoznatljiv proizvod.

##### **1. Brdskovapnenačko**

Ovo područje karakterizira relativno velika nadmorska visina, a poljoprivredne površine su svedene na škarpe i vrtače što domicilno stanovništvo koristi za proizvodnju povrća i vinove loze.

Međutim, zbog velike površine (75km<sup>2</sup>) resursi se mogu koristiti za ekstenzivno stočarenje stokom sitnog zuba i pčelarsku djelatnost.

Ovo je apsolutno nezagađen kraj, uporaba pesticida je minimalna i proizvodi poput mlijeka, sira i meda mogu zbog ekološkog predznaka postići dobru tržišnu cijenu.

Nakon domovinskog rata uzgoj i sakupljanje ljekovitog i aromatičnog bilja su zanemareni (osim otkupa lovora za destilaciju lovorovog ulja) pa ovoj djelatnosti treba posvetiti više pažnje i u početku stimulirati otkuplivače i sakupljače ljekovitog i aromatičnog bilja.

##### **2. Konavosko polje**

Konavosko polje je u poljoprivrednom smislu najvrjedniji dio Konavala s nadmorskom visinom od 48-200m. Zbog svoje pedološke heterogenosti a i klimatskih karakteristika nije moguć uzgoj svih poljoprivrednih kultura na cijelom području.

Donji dio polja karakterizira glinasta struktura pa je poželjan uzgoj ratarskih kultura i iskorištavanje prirodnih livada. Ovdje treba napomenuti da su površine nedostatne za intenzivno stočarenje ali je vrlo interesantno za mala obiteljska gospodarstva koja se tradicionalno bave proizvodnjom mlijeka što tržišno valoriziraju kroz poznat sir i ulja.

Srednji dio polja uz vodotoke pogodan je za uzgoj vinove loze pa je ove površine potrebno namijeniti ovoj kulturi je Konavle imaju dostatne

preradbene vinarske kapacitete i konavoska vina već svojom kvalitetom i količinom predstavljaju tržišno vrijedan i prepoznatljiv proizvod.

Gornji dijelovi polja su pogodni za sve poljoprivredne kulture ali se razvoj povrćarstva i voćarstva sporo razvija zbog nedostatka preradbenih i skladišnih kapaciteta. Ovoj zoni je posve slična i visoka zona Konavoskog polja s naravno većom inklinacijom ali pedološke i klimatske prilike su gotovo identične s tim da su površine limitirane na manje parcele.

Instaliranjem moderne uljare kao i stimulativnim mjerama lokalne samouprave došlo je do ponovnog buđenja maslinarstva, koje je godinama tavorilo kao sporedna grana poljoprivrede da bi danas došlo do značajne količine tržišnih viškova maslinova ulja visoke kakvoće. Ovaj trend je uzlazan pa je pokrenuta i inicijativa kroz "konavosku udrugu maslinara" za stvaranjem robne marke i zemljopisnog porijekla maslinova ulja, što u perspektivi predstavlja značajan iskorak za maslinarstvo.

### 3. Primorsko-brdsko područje

Primorsko-brdsko područje se mora vezati na već navedene djelatnosti: maslinarstvo i vinogradarstvo a ima perspektivu za uzgoj ranog povrća i agruma, ali se ove djelatnosti sporije razvijaju zbog spomenutih problema u otkupu a vezano za nedostatak preradbenih kapaciteta za voće i povrće.

Potrebno je napomenuti da su Konavle u poljoprivrednom smislu nezagađen kraj i sve navedene djelatnosti treba vezati na turizam kao gastro ponudu kao specifičan, kvalitetan, zdrav i prepoznatljiv proizvod.

U Tablicama 21/1, 21/2 i 21/3 iskazane su propisane veličine za prijavljena obiteljska poljoprivredna gospodarstva i pružanje ugostiteljsko turističkih usluga u općini Konavle unutar ZOP-a i izvan ZOP-a koje su dozvoljene izvan građevinskog područja na navedenim poljoprivrednim zemljištima. Minimalna veličina poljoprivrednog zemljišta, na kojemu je dozvoljena gradnja gospodarskog objekta i stana, iznosi 3.000m<sup>2</sup>.

Prema Članku 5. Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora u ZOP-u se može izvan građevinskog područja planirati gradnja/graditi građevine namijenjene za prijavljeno obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo i pružanje ugostiteljskih i turističkih usluga u seljačkom domaćinstvu s veličinom parcele najmanje 3ha (kao prizemne građevine ukupne površine do 200m<sup>2</sup> i udaljene najmanje 300m od obalne crte).

**Tablica 21/1: Propisane veličine za prijavljena obiteljska poljoprivredna gospodarstva i pružanje ugostiteljsko turističkih usluga u Općini Konavle unutar zone ZOP-a**

VELIČINA POLJOPRIVRED- NOG ZEMLJIŠTA (m <sup>2</sup> )	NAJVEĆA POVRŠINA GRAĐEVINE (m <sup>2</sup> )
	UKUPNO GOSPODARSKI DIO I STAMBENI DIO
1	2

30.000 i više	200
---------------	-----

**Tablica 21/2: Propisane veličine za prijavljena obiteljska poljoprivredna gospodarstva i pružanje ugostiteljsko turističkih usluga u Općini Konavle izvan zone ZOP-a**

POVRŠINA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA (m <sup>2</sup> )	NAJVEĆA POVRŠINA GRAĐEVINE PO NAMJENI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE (m <sup>2</sup> )					
	ZA VINOGRADARSTVO		ZA VOĆARSTVO		ZA POVRTLARSTVO	
	GOSPODARSKI DIO	STAMBENI DIO	GOSPODARSKI DIO	STAMBENI DIO	GOSPODARSKI DIO	STAMBENI DIO
1	2	3	4	5	6	7
<b>2.000 3.000</b>	100	-	100	-	100	-
<b>3.000 - 5.000</b>	200	100	200	100	200	100
<b>5.000 - 10.000</b>	300	100	300	100	300	100
<b>10.000 i više</b>	400	100	300	100	300	100

**Tablica 21/3: Propisane veličine za obiteljska poljoprivredna gospodarstva u Općini Konavle izvan ZOP-a**

NAJMANJA POVRŠINA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA (m <sup>2</sup> )	NAJVEĆA POVRŠINA GRAĐEVINE PO NAMJENI ZA MINI FARME STOČARSKE PROIZVODNJE (m <sup>2</sup> )	
	GOSPODARSKI DIO	STAMBENI DIO
1	2	3
<b>3.000</b>	200	100

### 3.3.1.2. Šumarstvo

Na području Šumarije Dubrovnik prioritet su radovi na sanaciji i pošumljavanju opožarenih područja ugroženih erozijom u Konavlima i drugim dijelovima Šumarije. Značajni radovi su napravljeni na probijanju protupožarnih putova i organiziranju motrilačke službe.

Do rujna 2005. godine na području Općine Konavle postojalo je samo jedno dobrovoljno vatrogasno društvo, koje je uostalom pomoću državnih subvencija od rujna 2005. postalo jedna profesionalna postrojba, s nazivom "Javna vatrogasna postrojba Konavle", koja je neophodna/nužna institucija za zaštitu od požara in locus.

Gotovo 100% šumskih površina na području Općine u privatnom je vlasništvu, izuzetak čini mali dio šumskih površina koje se nalaze uz željezničku prugu (podatak od Šumarije Dubrovnik). Stoga Šumarija Dubrovnik, koja je zadužena za šume u državnom vlasništvu nema veliki utjecaj na području Općine.

Gospodarenje šumom opisano je posebnim zakonom (Zakon o šumama (NN, br. 52/1990).

### **3.3.1.3. Prerađivačka industrija te malo i srednje poduzetništvo**

Postojeća te planirana struktura i proizvodni program industrije (proizvodna namjena) te poslovne namjene na području Općine koncentriraju se na postojeće lokacije gospodarske namjene (proizvodna i poslovna), to u naseljima Čilipi/Močići, Gruda, Komaji, Palje Brdo, Popovići, Zvekovica.

#### **Gospodarska namjena – proizvodna: I**

Prostornim planom uređenja Općine Konavle utvrđena je površina za gospodarsku namjenu – proizvodnu u naselju Gruda, čija površina iznosi 23,67ha (13,82ha izgrađeno, 9,85ha neizgrađeno).

Površina gospodarske namjene – proizvodne u naselju Gruda odnosi se na prostor na kojemu se već nalaze poljoprivredna zadruga te punionica vina. Detaljna namjena površina i uvjeti smještaja u proizvodnoj zoni "Gruda" utvrdit će se izradom Detaljnog plana uređenja zone proizvodne namjene "Gruda".

#### **Gospodarska namjena – poslovna: K**

Prostornim planom uređenja Općine Konavle utvrđene su površine za gospodarsku namjenu – poslovnu (K1 – uslužna, K2 – trgovačka, K3 - komunalno servisna):

- Poslovna zona "Komaji" (prijašnja namjena proizvodna "Pilana") - K1 (1,01ha, neizgrađeno)
- Poslovna zona – "Konavle Dubrovnik – sjever" - K1, K2, K3 (106,49ha, neizgrađeno)

Ukupna površina poslovne namjene iznosi 107,50ha (u cijelosti neizgrađeno).

Poslovna zona "Konavle Dubrovnik – sjever" koncipirana je uostalom kao poslovni sustav sadržaja u funkciji pružanja usluga putnicima i turističkim agencijama te Upravi Zračne luke Dubrovnik. Uostalom su predviđeni uslužni, trgovački i komunalno servisni sadržaji. Isključeni su svi sadržaji koji mogu uzrokovati nepovoljan utjecaj na okoliš. Na lokaciji poslovne zone "Konavle Dubrovnik – sjever" također je planiran maksimalni kapacitet od 100 ležaja. Razvrstanim i kategoriziranim smještajnim objektima koji imaju dodatne sadržaje, opremu i uređaje, te pružaju dodatne usluge prilagođene zahtjevima potrošača mogu se, na zahtjev ugostitelja, utvrditi posebni standardi (NN, br. 48/02, 108/02-ispr., 132/03 i 73/04). U poslovnoj zoni "Konavle Dubrovnik – sjever" dozvoljeni su standardi vrsta 1-4 (1. Business (poslovni), 2. Meetings (za sastanke), 3. Kongress (kongressi) i 4. Club (klub)).

Na području poslovne zone "Konavle Dubrovnik – sjever", sjeverozapadno od piste zračne luke Dubrovnik nalazi se napušteno eksploatacijsko polje, za koje se ovim Planom predviđa sanacija. U ciljevima Prostornog plana uređenja Općine Konavle ne predviđa se mogućnost eksploatacije tehničko-građevinskog kamena na navedenoj lokaciji iz funkcionalnih i sigurnosnih uvjeta. U kartografskom prikazu br. 3d "Uvjeti korištenja i zaštite prostora – Područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite" lokacija je prikazana kao prostor za sanaciju.

Kao što je već navedeno, detaljna namjena površina i uvjeti smještaja u poslovnoj zoni "Konavle Dubrovnik – sjever" utvrdit će se izradom Urbanističkog plana uređenja (UPU) koji obuhvaća navedenu poslovnu zonu i područje Zračne luke Dubrovnik.

Koncepcija gospodarskog (proizvodnog i poslovnog) razvitka postavljena je na usklađenom i gospodarski uravnoteženom razvoju područja Općine, kako bi se postupno ublažile desetljećima kumulirane negativne posljedice prostorno neusklađenog i neravnomjernog razvitka i gospodarske monokulture i uspostavila održiva gospodarska, demografska i ekološka struktura Općine, koja utječe na Dubrovačko-neretvansku županiju.

Područja uzgajališta ribe (akvakultura) na moru predviđena su Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije na dvije lokacije, to su naselja Mikulići i Vitaljina. Njihove površine (nalaze se samo na morskom dijelu) određene su ovim Planom (Prostorni plan uređenja Općine Konavle), površina uzgajališta ribe u naselju Mikulići iznosi 241,42ha a u naselju Vitaljina 98,16ha, te će detaljnijim planom biti obrađeni, kapacitirani.

Zabranjen je ribolov pridnenom kočom u priobalnom pojasu od jedne morske milje od obale kopna, otoka, grebena, ili hridi Općine.

#### **3.3.1.4. Eksploatacija mineralnih sirovina**

Konavle su krški kraj sastavljen uglavnom iz karbonatnih stijena (vapnenci i dolomiti) na kojima se nalaze krški oblici. Poslije karbonatnih stijena prema rasprostranjenosti dolazi fliš. Na flišnim stijenama razvijena je površinska riječna mreža. Obzirom na geomorfološku fizionomiju prostora i tradicionalnu orijentaciju stanovnika konavoskih naselja prema tradicionalnoj gospodarskoj djelatnosti – eksploataciji građevinskog i arhitektonskog kamena područje Konavala dijelimo na tri prostorno - funkcionalne i geomorfološke cjeline:

##### **1. Obala i Donja banda**

Primorski krški prostor ima oblik pravokutnika izduženog u smjeru sjeverozapad-jugoistok (oko 35km) širine oko 2km, površine 60km<sup>2</sup>. U izgledu tog kraja ističu se dva grebena (primorski i unutrašnji) i središnja udolina, koji su međusobno paralelni. Obala je duga, strma i kamenita. U navedenom području je eksploatacija kamena tradicija te se planira. Iznimka je ZOP (Zaštićeno obalno područje mora), koji obuhvaća pojas kopna od 1.000m od obalne crte i u kojem se uostalom ne može planirati gradnja, niti

se može graditi pojedinačna ili više građevina namijenjenih za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina (Članak 5. Uredba o uređenju i zaštiti ZOP-a).

- a.) Izrada geološke osnove Konavala (posebno Obala i Donja banda) kao temelj za utvrđivanje prirodnog resursa područja pogodnog za eksploataciju arhitektonskog i/ili građevinskog kamena, izvan ZOP-a. Kako je Općina Konavle u cjelini predložena za formiranje Regionalnog parka posebne krajobrazne vrijednosti te je specifično turističko područje označeno autohtonim narodnim graditeljstvom potrebno je po izradi geološke osnove primarno turistički valorizirati prostorno – funkcionalne mogućnosti i potrebne kapacitete pogodnih lokacija za nove kamenolome pogodnih za eksploataciju primarno arhitektonskog kamena te utvrditi i osmisлити konačnu namjenu po završetku eksploatacije.
- b.) Sanacija napuštenog kamenoloma Močići potrebe za formiranje zone gospodarske namjene – poslovna uz "Zračnu luku Dubrovnik". Projektni zadatak za sanaciju kamenoloma bit će definiran tokom izrade Urbanističkog plana uređenja za cijeli kompleks aerodroma.
- c.) Sanacija napuštenog kamenoloma u Močićima za potrebe izgradnje Centra regionalnog parka (vidi 3.2.1.2. Izdvojena građevinska područja (izvan naselja)) i napuštenog kamenoloma u Poljicama kao projekt sanacije krajobraza.

Elaborat za sanaciju će detaljnije odrediti uvjete i način sanacije, a naročito:

- obavezno je sanirati napušteno eksploatacijsko polje na način zadržavanja apsolutne visine od 156,00mnm kao konačne visinske kote (komplementarno sa planiranom poslovnom zonom "Konavle Dubrovnik – sjever" u okviru koje se nalazi napušteno eksploatacijske polje
- jalovinu deponirati na propisano mjesto izvan šire lokacije napuštenog eksploatacijskog polja
- planirati najmanji zahvat u prostoru za sanaciju bez proširenja granica napuštenog eksploatacijskog polja

## **2. Konavosko polje i Gornja banda**

Druga cjelina zauzima oko 75km<sup>2</sup> središnjeg prostora regije i pruža se dinarskim smjerom (sjeverozapad-jugoistok) u dužini od 22km s najvećom širinom od 6km. Konavosko polje je udolina zatvorena sa svih strana. Granicu prema unutarnjem krševitom dijelu čini strmi odsjek koji se pruža iznad sela Obod na sjeverozapadu do sela Mrcine na jugoistoku. U navedenom području nema mogućnosti za eksploataciju građevinskog i/ili arhitektonskog kamena.

## **3. Brdski predio**

Viši unutarnji krševiti dio je na jugu ograničen gornjo-trijanskim dolomitnim odsjekom, grapsko-mrcinskim rasjedom na istoku i granicom prema Hercegovini na sjeveru. Ova cjelina zauzima oko 75km. Brdski predio



također je karakteriziran biljnim pokrovom koji je prilagođen ekološkim prilikama na tom oskudnom plodnom zemljištu (doci, kamenjar i oskudni pašnjaci te listopadna šuma crnog cera).

Navedeno brdsko područje je s hidrogeološkog aspekta vodonosno i vodozaštitno područje svih izvorišta voda Konavala, te primarno iz navedenog razloga na tom području nije moguća eksploatacija mineralnih sirovina kao nezaobilazna mjera zaštite tla, prirode i podzemnih voda.

### 3.3.1.5. Turizam

#### Turistička atrakcijska osnova Općine Konavle

##### 1. Uvod

Budući da se u Konavlima mogu uglavnom razvijati samo dvije značajnije gospodarske grane, poljoprivreda i turizam, te je nemoguće izraditi i donijeti odgovarajući Prostorni plan uređenja Općine bez jasne općinske orijentacije u daljnjem razvoju turizma. Takav se strateški dokument mora poglavito temeljiti na općinskoj resursnoj osnovi, osobito njenom atrakcijskom dijelu, i biti lišena ranijih turističkih stereotipa pa i predrasuda o tome da je Konavle standardna hrvatska maritimna destinacija. U suprotnom, Prostorni plan uređenja općine Konavle ne bi poticao optimalni održivi razvoj turizma, već bi ga znatnim dijelom kočio ili usmjeravao u krivom pravcu.

Turistički sektorski plan (ili samo studija) s takvom zadaćom i ambicijama, trebao bi sadržavati najmanje pregled cjelokupne turističke resursne osnove s posebnim naglaskom na njen atrakcijski dio (katastar i atlas turističkih atrakcija), zatim razvojnu i marketinšku evaluaciju (vrednovanje) svih potencijalnih i realnih turističkih atrakcija, atrakcijsku evaluaciju područja osnovne turističke destinacije<sup>12</sup> Konavle (atrakcijska sinteza i koncepcija turističke prostorne organizacije) te, na kraju, paletu parcijalnih turističkih proizvoda koji se mogu oblikovati na tako utvrđenoj atrakcijskoj osnovi.

Međutim, takav sektorski dokument ne postoji, a za njegovu izradu nisu osigurana potrebna materijalna sredstva niti za to ima dovoljno vremena. U nedostatku spomenutog dokumenta izrađivač Prostornog plana uređenja je se odlučio za još uvijek prihvatljivo dostupno skraćeno rješenje, za izradu osnovnih naznaka okosnice turističke atrakcijske osnove Konavala, sastavljene od ključnih turističkih atrakcija, te njenu interpretaciju za potrebe dugoročnog stvaranja novog turističkog destinacijskog proizvoda, sve na osnovi dostupnih podataka i ekspertnog mišljenja te u funkciji planiranja ovog Plana prostornog uređenja.

---

<sup>12</sup> Osnovna turistička destinacija je područje, koje se sastoji od turističkog mjesta i njegovog funkcionalnog turističkog okruženja. U slučaju Konavala granice ove osnovne turističke destinacije poklapaju se s administrativnim granicama Općine Konavle.

Veliki, turistički atraktivni prostor, koji obuhvaća područje Općine Konavle (209 km<sup>2</sup>), za potrebe turizma koristi se u vrlo ograničenom dijelu - Cavtat sa svojom okolicom i Molunat te nekoliko punktova u unutrašnjosti, primjerice Vrelo Ljute (Konvoski dvori). Od toga Molunat vrlo neracionalno. To nije bez razloga. U Hrvatskoj se posljednjih pedesetak godina, što stihijski, što uz osmišljenu državnu potporu, razvijao samo masovni "kupališni", maritimni turizam, zasnovan na pristupačnim prirodnim plažama i čistom moru te uskom pojasu kopna uz morsku obalu, širine ne veće od 300 metara.

Budući da na inače dugoj obalnoj liniji Konavala, nema drugih spomena vrijednih prirodnih plaža osim onih u Cavtatu i okolici te vrlo malo u Moluntu, to je ovim plažama, osnovica za razvoj masovnog turizma uglavnom iscrpljena. Iznimku mogu činiti, s jedne strane, umjetne plaže, a s druge strane, atraktivni sustavi otvorenih bazena sa slanom (morskom) vodom, što predstavlja skup, tehnički složen i krajobrazno upitan pothvat, koji je stoga, u pravilu, neprihvatljiv za razvoj standardnog (masovnog) kupališnog turizma.

To što Konavle u svojoj atrakcijskoj osnovi ne raspolažu s više prirodnih plaža za razvoj kupališnog turizma, ne znači da Konavle ne posjeduju zavidan broj drugih zanimljivih potencijalnih turističkih atrakcija, pogodnih za stvaranje privlačnog i prepoznatljivog destinacijskog turističkog proizvoda za druge turističke motive i aktivnosti (odmor i oporavak, sportska rekreacija, dokoličarsko obrazovanje i različite vrste užitaka). Međutim, u takvom novom pristupu razvoja turizma više ne postoji samo jedna jedina turistička atrakcija (prirodna plaža uz čisto more) koja lagodno garantira zadovoljavajući gospodarski učinak za svaki "izgrađeni" turistički krevet u tom području. Stoga, u novonastaloj situaciji valja obaviti mukotrpan posao prikupljanja podataka o mnogobrojnim, osobito potencijalnim turističkim atrakcijama, razasutim po cijelom području Konavala, te od njih kreirati atraktivan turistički proizvod na načelima "sitnog veza", koji zbog toga ne mora biti manje privlačan od monostrukture kupališnog turizma, osobito one sapete u "resorte", otuđene od lokalnog stanovništva i milenijske strukture ovdašnjih seoskih naselja.

Kao što je već uvodno naglašeno, stvaranje cjelovitog katastra i atlasa turističkih atrakcija, predstavlja dugotrajan i mukotrpan posao (identifikacija, evidencija, sistematizacija te evaluacija potencijalnih i realnih turističkih atrakcija). Stoga će se za potrebe Prostornog plana uređenja Općine Konavle, zbog specifičnosti situacije, u skraćenom postupku, na osnovi pisanih dokumenta i terenskih obilazaka prikupiti dostupni podaci o ključnim potencijalnim i realnim turističkim atrakcijama na području ove osnovne turističke destinacije te dati osnove koncepta prostorne organizacije turističkih sadržaja temeljene na stvarnoj turističkoj resursnoj osnovi.

## **2. Pristup i metodologija**

Dugoročno promišljanje razvoja turizma u određenoj turističkoj destinaciji, za razliku od kratkoročnog, marketinškog, mora se temeljiti na podacima o sistematiziranim turističkim atrakcijama, na destinacijskoj atrakcijskoj sintezi,

na koncepciji turističke prostorne organizacije te na mogućim parcijalnim turističkim proizvodima<sup>13</sup>.

*Sistematizaciju potencijalnih i realnih turističkih atrakcija* treba izvršiti prema funkcionalnoj klasifikaciji na 16 osnovnih vrsta turističkih atrakcija:

- (1) Geološke značajke prostora
- (2) Klima
- (3) Voda
- (4) Biljni svijet
- (5) Životinjski svijet
- (6) Zaštićena prirodna baština
- (7) Zaštićena kulturno-povijesna baština
- (8) Kultura života i rada
- (9) Znamenite osobe i povijesni događaji
- (10) Manifestacije
- (11) Kulturne i vjerske ustanove
- (12) Prirodna lječilišta
- (13) Sportsko-rekreacijske građevine i tereni
- (14) Turističke, staze putovi, ceste i itinereri
- (15) atrakcije zbog atrakcija
- (16) Turističke paraatrakcije

Kod sistematizacije i evaluacije turističkih atrakcija posebnu pozornost se posvećuje njihovoj povezanosti s pripadajućim *turističkim motivima/aktivnostima*:

- /a/ odmor i oporavak;
- /b/ sportska rekreacija;
- /c/ dokoličarska edukacija;
- /d/ užitek;
- /e/ nedokoličarski motivi.

Osim toga, važno je utvrditi *prihvatni kapacitet* i *sezonsku privlačnost* turističkih atrakcija.

*Atrakcijska sinteza* na razini osnovne turističke destinacije, grupira turističke atrakcije prema srodnim turističkim motivima i aktivnostima koji vode prema kreiranju parcijalnih turističkih proizvoda. Takva sinteza se ne može provesti izvan konkretnog prostora pa se uz nju paralelno mora stvarati i koncept turističke prostorne organizacije na području osnovne turističke destinacije (Općina Konavle).

### **3. Okosnica turističke atrakcijske osnove**

U nastavku se, za ilustraciju, navodi samo dio turističke atrakcijske osnovice Konavala, koja je poslužila za atrakcijsku sintezu.

#### **3.1. Geološke značajke prostora**

##### Gorje

Sniježnica i Konavoska brda

---

<sup>13</sup> Teorijski okvir za ovakvu metodologiju objavljen je u knjizi E. Kušena «Turistička atrakcijska osnova», Institut za turizam, 2002., Zagreb.

*Planinarenje, alpinističko penjanje, paragliding, vožnja brdskim biciklom, jahanje, razgledavanje, spoznavanje.*

#### Ravnica

Konavosko polje

*Pješačenje, vožnja bicikla, jahanje, razgledavanje, spoznavanje.*

#### Otoci

Malobrojni mali otoci i hridi

*Oplovljivanje, razgledavanje, spoznavanje*

#### Krš

Veći dio područja Konavala

*Razgledavanje, spoznavanje, doživljavanje.*

#### Prirodne plaže

U Cavtatu i neposrednoj okolici – njihov kapacitet već saturiran sadašnjim gostima hotela i drugih smještajnih objekata, izletnicima, tranziterima, "vikendašima" i lokalnim stanovništvom. U okviru detaljne razrade područja Cavtata potrebno je izračunati detaljni prihvatni kapacitet prirodnih plaža i procijeniti broj aspiranata za njihovo korištenje.

*Kupanje (kada temperatura morske vode prelazi 20°C), sunčanje, opuštanje, različite igre (užitak i sportska rekreacija), spoznavanje, doživljavanje.*

#### Špilje i jame

Nezaštićeni geomorfološki oblici razasuti po cijelom krškom području.

Neuređene špilje *samo za speleološko kretanje, kontrolirano u okviru avanturističkog turizma.* Uređena špilja (kod Cavtata): *promatranje, spoznavanje.*

#### Stijene/klifovi

Na pojedinim dijelovima Konavoskih brda, na Sniježnici i na dijelu morske obale (od Cavtata do Prevlake, s iznimkom Molunta).

*Alpinističko penjanje, promatranje, spoznavanje, doživljavanje, inhalacija morskog aerosola (na klifovima).*

#### Vrhovi/vrhunci, vidikovci

Vrhovi na Sniježnici, vidikovci na Konavoskim brdima, brojni vidikovci na hrptu uzvisina na Donjoj bandi s kojih se pružaju vidici na more.

*Promatranje, spoznavanje, doživljavanje.*

#### Morske drage, uvale, tjesnaci

Uvala Tiha, Uvala Cavtat, Uvala Podmetale, L. Gornji Molunat, L. Donji Molunat, Lučica, Uvala Prevlaka, Uvala Bačvica, Uvala Cipavica (Kinčina) – u sprezi s atraktivnošću vode stvaraju uvjete za potencijalne luke ili objekte nautičkog turizma.

*Nedokoličarski motivi (sidrenje i usluge za nautičare), morski prijevoz.*

### **3.2. Klima**

#### Mediteranska klima

Cijelo područje Općine s iznimkom predjela iznad 800m nadmorske visine (Sniježnica).

- More i pojas uz more do 300m kopna. Cavtat s okolicom, Molunat i Prevlaka pod uvjetom izgradnje sustava bazena s morskom vodom.  
*Kupanje od VI. do IX. mjeseca. U VII. i VIII. mjesecu samo za potpuno zdrave i mlade.*  
*Odmor i oporavak od X. do V. mjeseca, za većinu gostiju treće dobi i ostalih s poremećenom termoregulacijom.*
- Zaštićeno obalno područje Donje bande (izvan Cavtata s okolicom, Molunta i Prevlake).  
*U VII. i VIII. mjesecu: sportska rekreacija (pješačenje, vožnja bicikla, jahanje, različiti sportovi), užitak, odmor i oporavak, spoznavanje, doživljavanje (poglavito za zdrave i mlade goste).*  
*Od IX. do X. mjeseca i od I. do VI. mjeseca: odmor i oporavak, sportska rekreacija, spoznavanje, doživljavanje.*
- Ostali dio Donje bande i Gornja banda s iznimkom mikroklima kod Vrela Ljute.  
*U VII. i VIII. mjesecu: sportska rekreacija te razgledavanje i spoznavanje (poglavito za zdrave i mlade goste).*  
*Od IX. do X. mjeseca i od I. do VI. mjeseca: odmor i oporavak, sportska rekreacija te razgledavanje i spoznavanje.*
- Mikroklima Vrela Ljute  
*Cijelu godinu: odmor i oporavak, razgledavanje, spoznavanje i doživljavanje.*

#### Planinska klima

Cijelo područje Općine iznad 800m nadmorske visine (Sniježnica).

*Sportska rekreacija, ovisno o tekućem godišnjem dobu (proljeće, ljeto, jesen ili zima), odmor i oporavak, razgledavanje, spoznavanje i doživljavanje.*

### **3.3. Voda**

#### Morska voda

- Cijeli akvatorij  
*Sportska rekreacija (ronjenje, jedrenje, jedrenje na dasci, oplovljivanje, veslanje, ronjenje, sportski ribolov), dokoličarska edukacija (spoznavanje i doživljavanje)*
- Uz plaže:  
*Sportska rekreacija (kupanje, plivanje, ronjenje)*
- Sama tekućina:  
*Odmor i oporavak (inhalacija aerosola morske vode, dermatološko djelovanje vode)*

#### Rijeka Ljuta

- Vrelo Ljute  
*Odmor i oporavak (šetnje, boravak u zelenilu i hladovini, aerosol izvorske vode), dokoličarska edukacija (promatranje i spoznavanje), užitak*
- Vodotok Ljute s pritokom Konavočicom  
*Dokoličarska edukacija*
- Sustav navodnjavanja Konavoskog polja s odvodnim tunelom u Jadransko more

## *Dokoličarska edukacija*

### **4. Vrednovanje turističke resursne osnove**

#### **4.1. Turistička atrakcijska osnova**

Nakon osnovnog vrednovanja glavnih turističkih atrakcija Konavala, rezultati se mogu sažeti u nekoliko osnovnih stavova:

- Prirodne plaže Konavala, kao osnovica maritimnog odmorišnog turizma, već su gotovo u cijelosti turistički valorizirane, poglavito na području Cavtata, dok su neprimjerenom izgradnjom devastirane na području Molunta. Preostaju neke minimalne mogućnosti za stvaranje artificijelnih sadržaja s morskom vodom, u obliku atraktivnih sustava bazena s morskom vodom.
- Morska voda, poglavito njen prirodni aerosol, kao prirodni činitelj te dva preostala prirodna činitelja, ljekovita mediteranska klima, te prirodni mirisi aromatičnih ulja konavoskog aromatičnog bilja, potpuno su ostali neiskorišteni. Ova osnovica, za zdravstveni turizam, odmorišni turizam za starije osobe te za aktivni turizam, može se aktivirati na način da se vrlo veliko zaštićeno obalno područje iskoristi za "dnevni boravak" korisnika ovih pogodnosti, a susjedni pojas ostalog obalnog područja za smještaj. Osim toga, i kompletan prostor maritimnog odmorišnog turizma, može se izvan kupališne sezone koristiti za ovu vrstu ponude.
- Ruralni prostor, kako preostalog obalnog područja Donje bande, tako i cijelo Konavosko polje (Gornja banda) trebaju se koristiti za razvoj kompleksnog ruralnog turizma, koji osim odmorišne i sportsko-rekreacijske komponente, sadrži i naglašenu komponentu kulturnog turizma.
- Brdsko područje Konavala, pogodno je za tvrdi ruralni i avanturistički turizam te općenito aktivni turizam, sve s jakim izletničkim naglaskom.
- Biser turističke atraktivnosti Konavala nalazi se u Konavoskom polju, u okruženju u čijem se središtu nalazi izvor rijeke Ljute. Jedinstveno područje u kojem se nalazi Vrelo Ljute, izvor izletišni prostor koji svojim turističkim utjecajem seže dalje i od samog Dubrovnika.
- Cavtat, osim korištenja za maritimni odmorišni turizam i zdravstveni turizam izvan kupališne sezone, raspolaže s atrakcijskom osnovom za razvoj nautičkog, kulturnog i kongresnog turizma.
- Za razvoj nautičkog turizma postoje atrakcijski uvjeti još na području Molunta i na potezu Prevlaka - crnogorska granica.
- Tranzitno uslužni pojas duž državne ceste, osobito "Zračna luka Dubrovnik" sa širim okruženjem, te prateći uslužni objekti uz trasu buduće autoceste predstavljaju osnovicu za razvoj tranzitnog i shopping turizma.

#### **4.2. Ostali izravni turistički resursi**

##### Turističko-ugostiteljski objekti

Postojeća turistička ponuda Konavala koncentrirana je u Cavtatu i okolici i nosi značajke odmorišnog kupališnog turizma više kategorije. Središnji izletnički punkt Konavala razvio je se oko Vrela Ljute pod nazivom Konavoski dvori. U Moluntu je veća koncentracija uglavnom kuća i apartmana za odmor i iznajmljivanje. Sitni smještajni i ostali ugostiteljski

kapaciteti razasuti su po selima na području Donje i Gornje bande, dok ih gotovo nema u brdskim predjelima Konavala.

Na području Općine Konavle je 2005. godine ostvareno je ukupno 513.812 noćenja, od čega u Cavtatu 487.807, u Moluntu 22.803, u Uskoplju 394 i Zvekovici 2.816 noćenja.

U kolovozu 2005. godine Konavle je raspolagalo s 4.379 stalnih postelja, od čega u grupi hotela 2.430, u grupi kampovi 150, u grupi soba za iznajmljivanje, u grupi kućanstva - objekti 1.422 i kućanstva-kampovi 360 postelja. Valja naglasiti da je više od polovice konavoskog hotelskog smještaja, čega čak 980 postelja nosi kategoriju od 5\*, 610 postelja 4\* a 840 postelja 3\*. Osim toga, smještajnu ponudu Konavala u kućanstvima (sobe, apartmani, kuće za odmor) čine jednu četvrtinu ukupne konavoske smještajne ponude.

#### Turističke zone komercijalnog turizma

Takvih zona u Konavlima nema, s izuzetkom poluotoka Prevlake, koja je stjecajem ratnih prilika bila na svoj način rezervirana za osmišljeni razvoj turizma, palijativnim rješenjem, imenovanjem "parkom prirode".

#### Turističke destinacije

Iako u Hrvatskoj ne postoji reguliran pojam turističke destinacije u prostornom smislu i zaštitnom smislu, osobito ne pojam *osnovne turističke destinacije*, koja obuhvaća područje jednog ili više turističkih mjesta i njihov okolni funkcionalni prostor. Cijelo područje Konavala predstavlja jedinstvenu osnovnu turističku destinaciju i to **potencijalno vrhunske kategorije (pet zvijezdica\*\*\*\*\*)**. Da bi se očuvala i održala tako visoka kategorija ove osnovne turističke destinacije, potrebno je u tom smislu utvrditi ciljeve i načela socio-ekonomskog i prostornog razvoja Konavala te osigurati djelotvorne instrumente za njihovo provođenje. U tom smislu, valja razmisliti i o mogućnosti proglašenja Konavala "Regionalnim Parkom" (vidi 3.4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora), novoj kategorijom zaštite prirode, koju koristi razvijena Europa, a koju sadrži i hrvatski zakon o zaštiti prirode.

#### Turistički kadrovi

Duga turistička tradicija Dubrovnika i njegove okolice, pa tako i Konavala, profesionalno i kadrovski se prožimaju pa stoga na području Konavala živi brojni ugostiteljski kadar koji radi u Dubrovniku. Slijedom toga u većem dijelu Konavala postoji i primjerena turistička educiranost lokalnog stanovništva.

#### Turistička mjesta

Cavtat (A kategorija), Molunat (B kategorija)

#### Turističke zajednice

Jedna Turistička zajednica Općine Konavle

#### Turističke agencije

Šest turističkih agencija (Atlas – poslovnica, Antares, Cavtat turist, Adriana, Teuta i Katušjić)

#### Turističke informacije i promidžbeni materijali

Turistička tradicija Cavtata, aerodroma u Čilipima i Konavoskih dvora, osigurava tiskanje standardnih promidžbenih materijala za ova područja.

#### Turistička atraktivnost susjednih turističkih destinacija

Rijetko koja osnovna turistička destinacija, kao Konavle, ima u takvoj blizini svjetski afirmiranu turističku atrakciju i osnovnu turističku destinaciju kao što je Dubrovnik.

### **4.3. Neizravni turistički resursi**

#### Očuvani okoliš

Očuvanost okoliša Konavala je zavidna. Odstupanja su lokalna, poglavito glede zbrinjavanja otpadnih voda. Iznimku čini opterećenje, osobito bukom, izazvano slijetanjem i uzlijetanjem aviona s aerodroma u Čilipima. Stoga je važno ubuduće ne graditi turističke objekte ispod koridora kojima slijeću ili uzlijeću zrakoplovi.

Osim daljnje djelotvorne zaštite svega onog što nas okružuje iz domene prirode (zrak, voda, tlo, biljni i životinjski svijet, ekološka ravnoteža, biološka raznolikost), istu pozornost valja posvetiti tradicijskim vrijednostima okoliša koji su u milenijskom razdoblju stvorili stanovnici ovog kraja (kulturni krajolik, sustav naselja i međusobnih komunikacija, unutarinja organizacija naselja, poglavito s turističkog stajališta, tradicijska arhitektura i sl.). Dakako da su neki zahvati, osobito oni vezani uz veliku infrastrukturu, u prirodnom i od čovjeka stvorenom okolišu neizbježni (autocesta, ostala cestovna mreža, zračna luka s uslužnim okruženjem), međutim, njihov negativni utjecaj, s razboritim pristupom njihovoj izgradnji, osobito putem javnosti pripreme projekata, može biti sveden na minimum. Treba napomenuti da je s europskog gledišta izgradnje dužobalne jadransko-jonske željezničke pruge vrlo izgledna i vrlo je vjerojatno da bi dio njene trase mogao prolaziti i područjem Konavala (vidi 3.5.1.1. Cestovni, željeznički, zračni i pomorski promet). Negativnog utjecaja na razvoj konavoskog turizma naprosto ne smije biti, kako zbog zaštite okoliša, tako i zbog kvalitete i konkurentnosti turizma samog. Pri tome su, i zbog zaštite socijalnog okoliša, ovdje neprihvatljivi *all inclusive* objekti – tipični introvertirani "resorti". I tada, kada će na pojedinim dijelovima ove turističke destinacije biti potrebno izvršiti značajnije turističke zahvate, trebat će se ugledati na tradicijska hrvatska turistička rješenja, primjerice Prevlaka *a la Veli Brijun (park prirode/nacionalni park)*<sup>14</sup>, a jugoistočna obala Vitaljine *a la Opatija*. Zonu Vrela Ljute s Konavoskim dvorima, iz turističkih i okolišnih razloga valja znatno proširiti i zaštititi, po istom pristupu kao i Rastoke kod Slunja, jer se i tu javljaju pozitivni sinergijski učinci vrhunske prirodne i kulturne baštine, za što u našem zakonodavstvu ne postoji čvrsto uporište. Uostalom, zašto stupanj zaštite, u ovom slučaju na pobudu turizma, ne bi bio veći i jači od nadležnih

<sup>14</sup> Dakako, uz dužne ograde u odnosu na važeće propise o zaštiti prirode.



službi zaštite prirode i kulturnih dobara zajedno, jer riječ je o turističkoj resursnoj osnovici na koju i turizam može polagati svoje zaštitarsko pravo.

#### Geoprometni položaj

Konavle s Dubrovnikom, geografski relativno blizu europskim emitivnim tržištima, ostali su izvan glavnih cestovnih, željezničkih i pomorskih pravca, ali ne i zrakoplovnih. S druge strane, Dubrovnik je značajna mediteranska luka za prihvat brodova na kružnim putovanjima, čiji putnici već sežu i do Cavtata. Kroz Konavle prolaze glavni dužobalni (jadransko-jonski) koridori, u kojima bi se zbog povoljnih političkih prilika i europskih integracija mogle relativno brzo izgraditi cestovne i željezničke prometnice koje će povezivati Trst i Solun. Još brže je moguće osigurati življi turistički pomorski promet između talijanske i hrvatske obale (Bari-Dubrovnik), a očekuje se i vraćanje predratne uloge "Zračne luke Dubrovnik" u Čilipima, pa i više od toga.

#### Komunalna infrastruktura

Ceste se moderniziraju polako, ali asfalt konačno ulazi i ulazi u nerazvijeno brdsko područje (Konavoska brda), uz opasnost da se u tom prostoru nekontrolirano obezvrijedi tradicijska arhitektura i tradicijski kulturni krajolik. Pojedini dijelovi Konavala još uvijek nisu riješili vodoopskrbu, a problem sa zbrinjavanjem otpadnih voda još je i veći.

#### Kvaliteta prostorne organizacije

Prostorna organizacija Konavala počiva na tradicijskom sustavu mreže naselja i mreže prometnica, te sustava navodnjavanja Konavoskog polja. Suvremene intervencije u takvoj tradicijskoj strukturi, predstavljaju izgradnja "Zračne luke Dubrovnik" u Čilipima, nagli rast Cavtata, početak profiliranja Grude kao sekundarnog gospodarskog naselja te stihijska izgradnja Molunta. Izvan navedenih cjelina, u tipičnom ruralnom prostoru, prostorna organizacija malo je se mijenjala iako ima naznaka da takav proces započinje. Postojeća prostorna organizacija Konavala još uvijek zaslužuje vrlo visoku ocjenu.

#### Oblikovanje objekata, vanjskog uređenja i zelenih površina

Povijesni Cavtat, kao povijesna cjelina predstavlja vrhunsko kulturno dobro, međutim, novije širenje ovog naselja, osobito oblikovanje objekata i zelenih površina, u Cavtatu je dijelom ispod razine tradicije i očekivane vrhunske turističke destinacije, ali dijelom i na europskoj razini (svojevremeno podizanje turističkog kompleksa hotela Croatia). Molunat je primjer turističke izgradnje substandardnog oblikovanja objekata i zelenila te prostorne organizacije naselja, bez obzira bili tamošnji objekti bespravni ili s legalnim dozvolama. To je daleko od onog što zaslužuje Jadranska obala, okolica Dubrovnika, Konavle i vrhunska turistička destinacija, kakvu je moguće ovdje kreirati s obzirom na kvalitetu turističke resursne osnove. Preostali dio Konavala, osobito brdski, zadržao je tradicijske oblikovne značajke. Tu se najmanje osjeća "modernizacija" postojećih kuća ili cijelih sklopova koja je, inače, sve intenzivnija što su naselja razvijenija. Takve negativne promjene, posljedica su općeg zapuštanja ruralnog prostora, nedostatka edukacije lokalnog stanovništva o važnosti tradicijskog oblikovanja, izostanka potpore

društva onima koji bi radili suprotno, te u tom smislu, nekompetentnosti brojnih sudionika ovog procesa u državnim i javnim službama.

### Mirnodopsko stanje

Konavle su jedno od hrvatskih područja koja su najjače i najduže osjećale posljedice proteklog rata. Moglo bi se reći da se Konavle oslobađaju od posljedica rata sa zakašnjenjem od 5 godina u odnosu na ostale hrvatske krajeve. Osim gospodarskog i graditeljskog oporavka, za razvoj turizma je bitna i garancija sigurnosti turista od terorističkih napada i djelovanja kriminalaca, što je u Hrvatskoj i Konavlima neupitno.

## **5. Konceptija turističke prostorne organizacije**

### **5.1. Načela**

1. Cijelo područje Konavala predstavlja jedinstveni prostor slijedećih turističkih značajki
  - a. To je osnovna turistička destinacija, uvjetne kategorije 4-5<sup>15</sup>
  - b. Njezine značajke valja štiti proglašenjem Regionalnim Parkom
2. Turizam u Konavlima treba razvijati na načelu održivosti, u skladu sa značajkama resursnih, osobito atrakcijskih potencijala, u skladu s mediteranskom tradicijom uređenja prostora i zaštite okoliša te tradicijske mreže i značajki naselja, značajki kultiviranog krajolika i tradicijske arhitekture.
3. U skladu s navedenim načelima u Konavlima se, u pravilu, ne mogu graditi turistički kompleksi s *all inclusive* ponudom tj. *resorti*, koji se grade u zemljama s negostoljubivim prirodnim ili socijalnim okruženjem. To Hrvatskoj, a osobito Konavlima nije potrebno, jer se prednost Hrvatske na svjetskom turističkom tržištu nalazi upravo u mogućnosti da se u njoj mogu organizirati kompleksne osnovne turističke destinacije na očuvanim značajkama *Mediterrana kakav je nekad bio*. Iznimku, u ovom slučaju, čini poluotok Prevlaka, koji je iz vojnih razloga bio izoliran od ostalog razvoja svog okruženja. Navedeno načelo očuvanja turističke destinacije Konavala na značajkama Mediterana potrebno je prvo usvojiti na nivou Županijskog plana.
4. Također, ne mogu se graditi objekti kolektivnog sekundarnog stanovanja za tržište (apartmanizacija).

### **5.2. Strukturiranje**

Osnovna turistička prostorna segmentacija područja Konavala vrlo je slična njegovoj tradicijskoj geografskoj segmentaciji, prema kojoj se ovo područje dijeli u tri pojasa koji se pružaju paralelno s morskom obalom: Donja banda, Gornja banda i brdsko područje.

---

<sup>15</sup> Prema ocjenjivačkoj skali od 1-5\*.

Sama turistička prostorna organizacija, zbog turističkih značajki ovog prostora, teži daljnjem raslojavanju područja Konavala, tako da Donju bandu dijeli na dva pojasa, na zaštićeno obalno područje (1) i preostalo obalno područje (2), a približno uz granicu između Donje i Gornje bande, umeće novi prometno-uslužni pojas (3) koji se spontano razvija uz državnu cestu i koridor buduće autoceste, dok pojas Gornje bande (4) i brdskog područja (5), ostavlja nepromijenjenima.

### 1. Zaštićeno obalno područje

*Zaštićeno obalno područje* se uz morsku obalu proteže od granice s općinom Župa dubrovačka do granice s Crnom Gorom. Pretežiti dio ovog pojasa je strm, ponegdje s klifovima visine do 300m, bez prirodnih plaža i mogućnosti pristupa do morske obale. Iznimku, na sjeveru, čini područje manjeg nagiba s prirodnim plažama, na kojem se razvilo povijesno naselje Cavtat, s njegovim suvremenim turističkim proširenjem (a), a u znatno manjoj mjeri područje na kojemu je se u novije vrijeme razvilo naselje Molunat (b), smješteno na poluotoku, koji se nalazi na  $\frac{3}{4}$  dužine ovog pojasa od Cavtata prema jugu, te nešto manje strmo područje na samom jugu Konavala, poluotok Prevlaka i dio uz morsku obalu do granice s Crnom Gorom (c). Preostali dio zaštićenog obalnog područja (d) treba biti u funkciji dnevnog boravka poglavito turista iz susjednog pojasa, preostalog dijela Donje bande, ali i turista iz Gornje bande te izletnika i turista iz drugih dijelova Konavala. U nastavku je dat pregled planerskih odrednica za navedena četiri dijela zaštićenog obalnog pojasa.

#### *1.a. Cavtat*

Značajke buduće ponude

- Odmorišni kupališni turizam (odmor i oporavak, sportska rekreacija), VI, VII, VIII i IX mjesec.
- Zdravstveni turizam (odmor i oporavak), X te I, II, III, IV i V mjesec
- Nautički turizam V, VI, VII, VIII, IX i X mjesec
- Kulturni turizam (dokoličarska edukacija), cijele godine
- Kongresni turizam IX, X, XI, XII, I, II, III, IV, V i VI mjesec.

Planska kategorija turističkog mjesta 4\*

Sadašnja turistička iskorištenost atrakcijskog potencijala 60%

Napomena: Za Cavtat je potrebno izraditi sektorsku studiju razvoja turizma i njen nalaz uvažiti kod izrade Urbanističkog plana uređenja (UPU) za područje Cavtata.

#### *1.b. Molunat*

Značajke buduće ponude

- Odmorišni kupališni turizam (odmor i oporavak, sportska rekreacija), VI, VII, VIII i IX mjesec.
- Zdravstveni turizam (odmor i oporavak), X te I, II, III, IV i V mjesec

- Nautički turizam V, VI, VII, VIII, IX i X mjesec

Planska kategorija turističkog mjesta 2-4\* (ovisno o tijeku restrukturiranja)

Sadašnja turistička iskorištenost atrakcijskog potencijala 25%

Napomena: Molunat je neprimjereno izgrađen, tako da nisu odgovarajuće valorizirani njegovi turistički potencijali, kako po kvaliteti tako ni po kvantiteti. Za Molunat je potrebno izraditi sektorsku studiju razvoja turizma, čiji završni dio sadrži način sanacije i drastične revitalizacije postojećeg stanja.

#### *1.c. Prevlaka*

Značajke buduće ponude

- Odmorišni kupališni turizam (odmor i oporavak, sportska rekreacija), VI, VII, VIII i IX mjesec.
- Zdravstveni turizam (odmor i oporavak), X te I, II, III, IV i V mjesec
- Nautički turizam V, VI, VII, VIII, IX i X mjesec
- Izletnički turizam (dokoličarska edukacija), cijele godine
- Kongresni turizam IX, X, XI, XII, I, II, III, IV, V i VI mjesec.

Planska kategorija turističkog mjesta 5\*

Sadašnja turistička iskorištenost atrakcijskog potencijala 0%

Napomena: Ovo je potpuno novi turistički zahvat. Teren s fortifikacijama, prirodnom izoliranošću i mogućom ekskluzivnošću, uvelike podsjeća na stanje Velikog Brijuna kada ga je Kupelwieser "turstificirao". Zahvati u terenu i zelenilu moraju biti znatni. Brijunska iskustva u arhitekturi, hortikulturi i organizaciji mondenog života mogu biti poučni i djelotvorni u borbi za održanje cijelog poluotoka Prevlaka kao Parka prirode Prevlaka u kategoriji od uvjetnih 5\*, a protiv jeftinog shvaćanja da se Prevlaka može degradirati na razinu masovnog turizma kategorije 3-4\*, za koji je osobito zainteresiran građevinski lobi. Studija izvedivosti budućeg projekta za turističko korištenje Prevlake treba, između ostalog, dokazati da je ponuđeno rješenje optimalno glede zaštite okoliša i racionalnog korištenja ovog turističkog resursa. Pretpostavlja se da će područje između Prevlake i crnogorske granice imati i širu regionalnu funkciju.

#### *1.d. Preostalo zaštićeno obalno područje*

Ovaj dio zaštićenog obalnog područja proteže se duž morske obale od Cavtata do poluotoka Prevlake. Cjelovitu turističku uslugu ovo područje dijeli sa susjednim pojasom ostalog obalnog područja tako da se zaštićeno obalno područje (1.d.) koristi kao "dnevni boravak" turista smještenih poglavito na ostalom obalnom području (2.). Ovo područje obiluje mnogobrojnim šumama, površinama makije, klifovima i drugim geomorfološkim oblicima, vidikovcima, malim poljoprivrednim čistinama, povezanim pješačkim stazama te šumskim i poljoprivrednim putovima. Na dva se mjesta, do kojih vodi asfaltirana cesta, nalaze uređene strme pješačke staze koje vode do

mora. Mogućnosti kupanja (prihvatni kapacitet) na tim lokalitetima su beznačajne s obzirom ogromni okolni prostor, pa više predstavljaju kuriozitet i izletničku atrakciju nego li ozbiljni kupališni potencijal.

Cijelo ovo područje se odlikuje s tri zdravstvena ljekovita činitelja: ljekovita mediteranska klima, aerosol morske vode te miris eteričnih ulja okolnog raslinja.

Moguće turističke aktivnosti:

1. odmor i oporavak
  - a. šetnje
  - b. dnevni boravak u sjenovitim i provjetrenim zonama
  - c. opuštanje
2. sportska rekreacija
  - a. hodanje
  - b. pješačenje
  - c. jogging
  - d. vožnja bicikla
  - e. jahanje konja ili magaraca
  - f. penjanje po stijenama
  - g. korištenje sportsko-rekreacijskih terena i igrališta
3. dokoličarska edukacija
  - a. promatranje
  - b. slušanje
  - c. spoznavanje
  - d. foto-lov

Značajke buduće ponude:

- Zdravstveni turizam (dnevni boravak) od I do X mjeseca
- Aktivni turizam (dnevni boravak) cijelu godinu
- Izletnički turizam od I do X mjeseca

Oprema:

- Uređenje turističkih staza, putova i vidikovaca
- Uređenje sportsko-rekreacijskih terena
- Uređenje pratećih uslužnih objekata: sanitarni blokovi, nadstrešnice, iznajmljivanje sportskih rekvizita, pribor za održavanje sportsko-rekreacijskih terena, liječnička skrb te za pružanje ugostiteljskih usluga jela i pića, sve u oblikovnoj maniri lokalne tradicijske arhitekture.
- Napomena: osobitu pozornost valja posvetiti lociranju i oblikovanju standardnih golf igrališta s 18 rupa (minimalno 60 ha zemljišta) ukoliko bi se po posebnom postupku utvrdila takva potreba u ovoj zoni.

Planska kategorija turističke zone 5\*

Sadašnja turistička iskorištenost atrakcijskog potencijala 0%. Ovaj prostor (dnevni boravak) je nerazmjerno velik u odnosu na moguće smještajne kapacitete na susjednim područjima pa mu ne treba posebno utvrđivati njegov prihvatni kapacitet.

Napomena: Način opremanja i korištenja ovog dijela zaštićenog obalnog područja, prethodno valja elaborirati i javno provjeriti usuglašenost s ovdje iznesenim pristupom.

Za potrebe korištenja sustava turističkih atrakcija ovog dijela zaštićenog obalnog područja potrebno je formirati komunalno opremljene Rekreativne centre u čijem obuhvatu je moguće izgraditi razne prateće uslužne objekte: Uređenje sportsko-rekreativnih terena, sanitarne blokove, nadstrešnice, iznajmljivanje sportskih rekvizita, pribor za održavanje sportsko-rekreativnih terena, liječnička skrb te objekte za pružanje ugostiteljskih usluga jela i pića, sve u oblikovnoj maniri lokalne tradicijske arhitekture.

Navedeno načelo komunalnog i sadržajnog opremanja "dnevnog boravka Konavala" potrebno je prvo usvojiti na nivou Županijskog plana.

## 2. Ostalo obalno područje

*Ostalo obalno područje* proteže se tik zaštitnog obalnog područja. To je ruralni pojas, koji nije u izravnoj vezi, pa ni vizualnoj s morem, u kojem se razvio sustav slikovitih poljoprivrednih naselja, Močići, Čilipi, Komaji, Popovići, Radovčići, Poljice, Đurinići i Vitaljina, s bogatom tradicijskom arhitekturom, vrtovima i manjim poljoprivrednim površinama. Dio Čilipa sve više gubi ruralne značajke i poprima uslužno-tranzitne.

To je prostor smještajnih funkcija za goste koji u susjednoj zoni (1.d.) borave na "dnevnom boravku" kao i prostor autonomnog ruralnog turizma najviše kategorije. Cijelo područje se nalazi unutar utjecaja mediteranske klime i mirisa eteričnih ulja tamošnjeg raslinja.

Moguće turističke aktivnosti:

1. odmor i oporavak
  - šetnje
  - opuštanje
2. sportska rekreacija
  - vožnja bicikla
  - jahanje konja ili magaraca
3. dokoličarska edukacija (vezana uz život na selu)
  - promatranje
  - slušanje
  - spoznavanje
  - foto-lov
4. užitak
  - konzumacija delicija

Značajke buduće ponude:

- Ruralni turizam od I do X mjeseca
- Zdravstveni turizam (dnevni boravak) od I do X mjeseca
- Aktivni turizam cijelu godinu
- Izletnički turizam od I do X mjeseca

### Planska kategorija turističke zone 5\*

Sadašnja turistička iskorištenost atrakcijskog potencijala manja od 5%. Smještaj, odnosno ukupni boravak nosi osnovne značajke ruralnog turizma, za koji su poučna iskustva istarskog agriturizma. Mjerilo svih mjera u ovoj zoni su dvori, u kamenu podignuta tradicijska seljačka gospodarstva, osobito karakteristični za ruralni prostor Konavala. Gotovo svako gospodarstvo ima uvjete za uređenje makar jedne sobe ili apartmana za iznajmljivanje, a neki bi se dvori izvan funkcije, mogli urediti u cijelosti urediti za iznajmljivanje turistima, kao i ruševni dvori pa čak i oni od kojih su ostali samo temelji.

Napomena: Istarski pristup razvoju ruralnog turizma sadrži i druge sastavnice koje bi se mogle primijeniti na slučaj ove zone:

- Općina ili Županija organiziraju odabir arhitekata koji poznaju tajne tradicijske arhitekture i pružaju materijalnu pomoć kod prvog izlaska takvog arhitekta na teren, koji rezultira izradom idejne skice.
- U drugoj fazi ovi arhitekti izrađuju idejno rješenje ili idejni projekt, a vlasnici s Općinom ili Županijom dijele troškove.
- Ovakvi dvori mogu dobiti i diskretan bazen za kupanje.
- Opsežna analiza strukture pojedinog naselja i njegovog građevinskog područja može u budućnosti, predvidjeti i izgradnju potpuno novih objekata u maniri dvora, poglavito za potrebe ugostiteljstva (pansioni i sl.).

### 3. Prometno-uslužni pojas

*Prometno-uslužni pojas* počeo se, prvo spontano, a kasnije i planski, razvijati uz državnu cestu od Srebrena do graničnog prijelaza s Crnom Gorom (Debeli brijeg). Ovom pojasu, tranzitno-uslužna važnost je drastično povećala svojevremenom izgradnjom dubrovačke zračne luke u Čilipima. Osim toga, u takvom ozračju počela se bitno mijenjati struktura aktivnosti u naseljima koja se nalaze u tom pojasu: Zvekovica, znatan dio Čilipa i Gruda. Izgradnja autoceste naglasiti će važnost ovog pojasa osobito njeni dijelovi kao što su čvorišta, odmorišta i granični prijelaz. Stoga je za očekivati da se uz taj pojas vežu novi komplementarni sadržaji (shopping, proizvodnja, skladišta i druge usluge).

Uz ovaj pojas veže se razvoj turizma s nedokoličarskim motivima:

- Tranzitni turizam
- Poslovni turizam
- Shopping turizam

To je turizam malih brojeva i vizitacijskih karakteristika, cjelogodišnje sezone.

### Planska kategorija ponude 4-5\*

### 4. Gornja banda (Konavosko polje)

*Gornja banda* obuhvaća prostor Konavoskog polja, između prometno-uslužnog pojasa i podnožja brdskog područja. Dok južni dio Konavoskog polja obuhvaća isključivo poljoprivredne površine, na njegovom se sjevernom dijelu proteže niz ruralnih naselja (a), a posebno se izdvaja vrlo atraktivni turistički prostor oko Vrela Ljute – Konavoski dvori (b).

#### *4.a. Poljski i naseljeni dio Konavoskog polja*

U podnožju brdskog područja, na sjevernom dijelu Konavoskog polja, kroz povijest se razvio niz od devet naselja: Uskoplje, Gabrili, Drvenik, Mihanići, Pridvorje, Lovorno, Ljuta, Zastolje i Palje brdo. Sela u istočnom dijelu Gornje bande, Vodovađa, Dubravka i Dunave, su razvijenija, ali i s manje očuvanih tradicijskih obilježja, na nadmorskoj visini 300 do 400 m.

Značajke buduće ponude:

- Ruralni turizam od I do X mjeseca
- Lovni turizam u sezoni lova

Planska kategorija turističke zone 3-4\*

Sadašnja turistička iskorištenost atrakcijskog potencijala manja je od 5%.

Smještaj, odnosno ukupni boravak nosi osnovne značajke ruralnog turizma, za koji su poučna iskustva istarskog agriturizma te naprijed date preporuke za *ostalo obalno područje (2.)*.

#### *4.b. Vrelo Ljute – Konavoski Dvori*

Bogatstvo vode na izvoru rijeke Ljute, neočekivano u prostoru Gornje bande, Konavoskog polja, stvara vrhunski oblikovano prirodno okruženje, s poželjnom mikroklimom i vrhunskim ljudskim tvorevinama (mlinece), možda najatraktivniji djelić cijelih Konavala. Turistička valorizacija Vrela Ljute djelomično je već provedena u obliku izletničkih sadržaja Konavoskih dvora. Do sada provedena zaštita ovog neprocjenjivog prostora, ove vrhunske turističke atrakcije, je tek djelomično provedena. Ovaj prostor treba predstavljati vrhunsku izletničku oazu, koja i sada prelazi granicu Konavala i dio je svjetske ponude Dubrovnika, pa ju, stoga, valja još snažnije zaštititi i prostorno znatno proširiti a s prirodno-kulturno-turističkom ponudom znatno proširiti, u okviru neupitne izletničke kategorije od 5\* i cjelogodišnje sezone.

U slučaju da će daljnje analize pokazati potrebu izgradnje standardnog golf igrališta s 18 rupa južno od ovog zaštićenog prostora, tada ovo igralište valja smatrati dijelom nove turističke cjeline, ali ne način da novo golf igralište sebi pripoji Vrelo Ljute, već obrnuto, da zaštićeno područje Vrela Ljute, na svojoj periferiji, dobije turistički atraktivno područje.

Napomena: Ovo područje treba biti primjereno elaborirano s gledišta zaštite prirode, zaštite kulturnih dobara i turizma. Osim toga, ono će imati znatnog pozitivnog utjecaja na pojas ruralnog prostora koji ga okružuje, osobito



naselje Ljuta, pa u takva promišljanja i istraživanja valja uključiti i okolnu zaštitno-razvojnu tampon zonu.

## 5. Brdsko područje

*Brdsko područje* se pruža sjeverno od Konavoskog polja. Središnji dio čini planina Sniježnica, imponantne visine Ilijina vrha od 1.234m, sa slikovitim naseljem Kuna na nadmorskoj visini preko 600m. Ovaj prostor ima dugu planinarsku tradiciju.

U zapadni dio brdskog područja utisnuo se niz od četiri naselja, Jasenice, Brotnice, Stravča i Duba Konavoska, na nadmorskoj visini 400 do 500m. Donedavno cestovno slabo dostupan, ovaj prostor je ostao tradicijski najočuvaniji. Dijelom ovog prostora prolazila je uskotračna pruga od koje se zadržala njena trasa, pogodno za vožnju biciklom ili za pješaćenje.

To je grubi prostor divlje ljepote s vidljivim odmakom klimatskih uvjeta u svojim najvišim dijelovima.

Značajke buduće ponude:

- Izletnički turizam, od I do X mjeseca
- Tvrdi ruralni turizam, od I do X mjeseca
- Planinarenje, cijele godine
- Lovni turizam – sezona lova
- Aktivni turizam, cijele godine

Planska kategorija turističkog područja 4-5\*

Sadašnja iskorištenost atrakcijskog potencijala, samo u tragovima.

Napomena: Cijelim *brdskim područjem Konavala* valja upravljati kao svojevrsnim prirodno-kulturnim rezervatom.

### **5.3. Napomena**

Najnovija odluka o osamostaljivanju Crne Gore, daje području Konavala dodatnu težinu i na razini Hrvatske. Naime, stereotipni stav da komunikacije južno od Dubrovnika završavaju u "slijepom crijevu", nije održiv, osobito od opredjeljenje Europe za Jadransko-jonski prometni pravac.

Naime, ako se iz Dubrovnika ili Konavala promatra koridor jadranske autoceste prema jugu, tada se stječe dojam da su sve stvari na svojem mjestu. Međutim, ako se prilaz Konavlima i Hrvatskoj promatra s morske strane, s juga, i ako se zaboravi vojna indoktrinacija o turističkoj nedodirljivosti poluotoka Prevlaka, i shvati da dio hrvatske morske obale između Prevlake i crnogorske granice, koji je vojnom logikom bio stavljen u turistički zakutak, čini dio kontinuirane naseljene "fasade" lijeve obale Boke Kotorske (Igalo, Herceg Novi), tada se postavlja pitanje, ne predstavlja li upravo ovaj dio hrvatske obale južnu nautičku portu Konavala, ali i najjužniju nautičku portu cijele Hrvatske, pri čemu se ne misli samo na nautičare.

## 6. Zaključak

Područje Konavala predstavlja jedinstvenu i cjelovitu osnovnu turističku maritimnu destinaciju s pretežito nepristupačnom morskom obalom. Konavle raspolažu s iznimnom atrakcijskom osnovom, čija očuvana slikovita, prirodna i kulturna baština, nosi ponajbolje značajke Mediterana *kakav je nekad bio*. Njihova blizina Dubrovnika, njihov geoprometni položaj (blizina europskih emitivnih područja) i početak cestovnog i pomorskog prometnog otvaranja, predstavljaju prevrijednu turističku resursnu osnovu, a da bi se u Konavlima moralo prihvatiti metode razvoja turizma na kakve su prisiljene Turska, bliskoistočne i sjeveroafričke zemlje te daleke destinacije, ili ponavljati greške kakve je svojevremeno učinila Španjolska. Konavlima ne treba masovnog turizma, Konavlima se nigdje ne žuri, njihovi turistički potencijali to će više vrijediti koliko će se kasnije turistički osmišljeno valorizirati. Konavlima najmanje trebaju građevinski turistički strvinari, kojima je najmanje do razvoja turizma a više do spekulacija nekretninama.

U provođenju prostornog koncepta Regionalnog Parka Konavala (inicijativa za pokretanje prijedloga za zaštitu) koji obuhvaća cijelo područje Općine Konavle disperzija turističkih kapaciteta odnosi se na slijedeće:

- a) Planira se ravnomjerni razvoj svih naselja za potrebe 9.000 stanovnika te 7.239 turista u 32 naselja (treba se napomenuti da su ugostiteljsko-turističke površine Prahivac i Mečajac uključene u građevinsko područje naselja Cavtat te planirani maksimalni kapacitet za te lokacije iznosi 2.000 ležaja) Općine Konavle (eko-turizam i seoski turizam). Vidi Tablicu 22: Planirani broj stanovnika i ležaja te gustoće (u GP naselja).
- b) Planira se svega 1.800 turističkih ležaja u izdvojenim zonama gospodarske namjene – ugostiteljsko-turistička (treba se napomenuti da su ugostiteljsko-turističke površine Prahivac i Mečajac uključene u građevinsko područje naselja Cavtat te planirani maksimalni kapacitet za te lokacije iznosi 2.000 ležaja) (vidi Tablicu 18/1: Izdvojena građevinska područja (izvan naselja), točka 3.2.1.2.).
- c) Planira se svega 1.100 turističkih ležaja u zonama sportsko-rekreacijske namjene – golf igrališta (vidi Tablicu 18/1: Izdvojena građevinska područja (izvan naselja), točka 3.2.1.2.).
- d) Polazištima i ciljevima plana utvrđena je potreba za izgradnjom sustava od cca 30 Sportsko-rekreacijskih centara (R2) u obalnom području, "dnevnom boravku", Konavala koji sustav nije moguće sada planirati do izmjena i dopuna Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije. Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije, koji je na snazi, takva mogućnost do sada nije predviđena u zaštićenom obalno području mora.

## Prilog

Tablica 22: Planirani broj stanovnika i ležaja te gustoće (u GP naselja)



**Tablica 22: Planirani broj stanovnika i ležaja te gustoće (u GP naselja)**

	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	ukupno izgrađeno GP (ha)	planirani broj stanovnika (za 2015.)	gustoća stanovanja st/ha	neizgrađeno GP (ha)	planirani broj ležaja (za 2015.)	gustoća ležaj/ha	UKUPNO GP (ha)	planirani broj stanovnika i ležaja (za 2015.)	gustoća stanovanja, ležaja/ha
			4/3		6*8		3+6	4+7	10/9
<b>Općina Konavle</b>	<b>571,26</b>	<b>9.000</b>	<b>15,75</b>	<b>272,25</b>	<b>8.168</b>	<b>30,00</b>	<b>843,51</b>	<b>17.168</b>	<b>20,35</b>
<b>grad/naselje</b>	<b>130,42</b>	<b>2.634</b>	<b>20,20</b>	<b>129,16</b>	<b>3.875</b>	<b>30,00</b>	<b>259,58</b>	<b>6.509</b>	<b>25,07</b>
<b>*/**Cavtat</b>	<b>114,79</b>	2.198	19,15	<b>101,61</b>	3.048	30,00	216,40	5.246	24,24
<b>Zvekovicica</b>	<b>15,63</b>	436	27,90	<b>27,55</b>	827	30,00	43,18	1.263	29,24
<b>obalno područje/ donja banda</b>	<b>208,73</b>	<b>2.984</b>	<b>14,30</b>	<b>77,06</b>	<b>2.312</b>	<b>30,00</b>	<b>285,79</b>	<b>5.296</b>	<b>18,53</b>
<b>Čilipi</b>	<b>62,99</b>	914	14,51	<b>18,20</b>	546	30,00	81,19	1.460	17,98
<b>Đurinići</b>	<b>9,13</b>	120	13,14	<b>2,72</b>	82	30,00	11,85	202	17,01
<b>Komaji</b>	<b>17,88</b>	310	17,34	<b>8,90</b>	267	30,00	26,78	577	21,55
<b>Mikulčići</b>	<b>6,23</b>	115	18,46	<b>4,60</b>	138	30,00	10,83	253	23,36
<b>Močići</b>	<b>25,42</b>	415	16,33	<b>7,46</b>	224	30,00	32,88	639	19,43
<b>*/**Molunat</b>	<b>20,64</b>	237	11,48	<b>16,15</b>	485	30,00	36,79	722	19,61
<b>Poljice</b>	<b>7,65</b>	88	11,50	<b>0,00</b>	0	30,00	7,65	88	11,50
<b>*Popovići</b>	<b>21,86</b>	272	12,44	<b>9,66</b>	290	30,00	31,52	562	17,82
<b>Radovčići</b>	<b>17,63</b>	249	14,12	<b>3,53</b>	106	30,00	21,16	355	16,77
<b>Vitaljina</b>	<b>19,30</b>	264	13,68	<b>5,84</b>	175	30,00	25,14	439	17,47
<b>Konavosko polje/ gornja banda</b>	<b>202,77</b>	<b>3.118</b>	<b>15,38</b>	<b>64,96</b>	<b>1.949</b>	<b>30,00</b>	<b>267,73</b>	<b>5.067</b>	<b>18,93</b>
<b>Drvenik</b>	<b>5,51</b>	76	13,79	<b>0,52</b>	16	30,00	6,03	92	15,19
<b>Dubravka</b>	<b>22,33</b>	289	12,94	<b>2,78</b>	83	30,00	25,11	372	14,83
<b>Dunave</b>	<b>12,45</b>	189	15,18	<b>2,07</b>	62	30,00	14,52	251	17,29
<b>Gabrili</b>	<b>13,43</b>	175	13,03	<b>0,59</b>	18	30,00	14,02	193	13,74
<b>Gruda</b>	<b>51,31</b>	821	16,00	<b>13,81</b>	414	30,00	65,12	1.235	18,97
<b>Lovorno</b>	<b>12,12</b>	175	14,44	<b>10,66</b>	320	30,00	22,78	495	21,72
<b>Ljuta</b>	<b>12,72</b>	209	16,43	<b>7,64</b>	229	30,00	20,36	438	21,52
<b>Mihanići</b>	<b>9,05</b>	116	12,82	<b>0,57</b>	17	30,00	9,62	133	13,84
<b>Palje Brdo</b>	<b>6,67</b>	164	24,59	<b>6,57</b>	197	30,00	13,24	361	27,27
<b>Pločice</b>	<b>6,28</b>	104	16,56	<b>1,53</b>	46	30,00	7,81	150	19,19
<b>Pridvorje</b>	<b>19,35</b>	278	14,37	<b>4,84</b>	145	30,00	24,19	423	17,49
<b>Uskoplje</b>	<b>8,79</b>	135	15,36	<b>3,56</b>	107	30,00	12,35	242	19,58
<b>Vodovađa</b>	<b>14,83</b>	231	15,58	<b>5,46</b>	164	30,00	20,29	395	19,46
<b>Zastolje</b>	<b>7,93</b>	156	19,67	<b>4,36</b>	131	30,00	12,29	287	23,34
<b>brdska naselja</b>	<b>29,34</b>	<b>264</b>	<b>9,00</b>	<b>1,07</b>	<b>32</b>	<b>30,00</b>	<b>30,41</b>	<b>296</b>	<b>9,74</b>
<b>Brotnice</b>	<b>3,87</b>	37	9,56	<b>0,00</b>	0	30,00	3,87	37	9,56
<b>Duba Konavoska</b>	<b>7,44</b>	82	11,02	<b>0,00</b>	0	30,00	7,44	82	11,02
<b>Jasenice</b>	<b>4,68</b>	24	5,13	<b>0,55</b>	17	30,00	5,23	41	7,74
<b>Kuna Konavoska</b>	<b>2,77</b>	33	11,91	<b>0,00</b>	0	30,00	2,77	33	11,91
<b>Stravča</b>	<b>8,19</b>	62	7,57	<b>0,52</b>	16	30,00	8,71	78	8,91
<b>Šilješki</b>	<b>2,39</b>	26	10,88	<b>0,00</b>	0	30,00	2,39	26	10,88

\* kvantifikacije za naselja Cavtat, Molunat i Popovići (nalaze se preko 50% u zaštićenom obalnom području) su fiksne, površine građevinskog područja nisu se povećale niti smanjile (Članak 4. Uredba o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora)

\*\* u PPU Općine Konavle poluotoci Sustjepan i Rat izdvojeni su iz građevinskog područja naselja te uvršteni u "Šumske površine" kao površine posebne namjene

\*\*\* u PPU Općine Konavle površina LN - luke nautičkog turizma uključena u ukupnu površinu građevinskog područja naselja Molunat

### 3.3.2. Prikaz društvenih djelatnosti

#### 3.3.2.1. Skupine središnjih naselja na području općine Konavle

##### **Centralitet naselja u Konavlima**

Raspored djelatnosti u prostoru pokazuje postojeću koncentraciju djelatnosti unutar naselja: Cavtat, Gruda, Čilipi, Zvekovica, Močići, Popovići, Dubravka, gabrili, Komaji, ljuta, Molunat, Pridvorje, Pločice, Radovčići i Vitaljina

U Prostornom planu uređenja Općine Konavle postojeća koncentracija djelatnosti se pojačava i formira sustav naselja koji bi trebalo prema infrastrukturnoj i suprastrukturnoj opremljenosti najmanje vratiti na predratnu razinu.

Sustav naselja po infrastrukturnoj i suprastrukturnoj opremljenosti naselja je:

##### a) Područna i lokalna središta

- a-1) Općinsko središte Cavtat je gradsko naselje – područno središte koje sa prigradskim naseljem Zvekovica čini prostorno-funkcionalnu cjelinu
- a-2) Sekundarni centar Gruda je lokalno središte istočnog dijela obalnog područja (donja banda) i Konavoskog polja (gornja banda). S obilježjima polu-urbanog naselja je potencijalno urbano središte Konavoskog polja
- a-3) Sekundarni centar Čilipi je lokalno središte zapadnog dijela obalnog područja (donja banda)
- a-4) Sekundarni centar Dubravka je potencijalno lokalno središte istočnog dijela viših padina Konavoskog polja (Konavosko polje/gornja banda)

Područna i lokalna središta, u fizionomskom i morfološkom pogledu urbana naselja, su nositelji razvitka. Kao osnovica njihove daljnje transformacije i osposobljavanja za ulogu lokalnih središta jeste povoljan udio zrelog i za rad sposobnog stanovništva u područnim i lokalnim središtima te pripadajućem gravitacionom području s izuzetkom brdskih naselja. Ukupni aktivni kontingent stanovništva (20 – 64 godine starosti) iznosi 4.775 stanovnika (58,0% od ukupnog broja stanovnika) od čega je danas zaposleno svega 3.035 što je dovoljna indikacija o sustavnoj mogućnosti zapošljavanja lokalnog stanovništva.

##### b) Ostala manja naselja – sela

- b-1) Lokalni centar Močići (donja banda/obalno područje), Popovići (donja banda/obalno područje), Zvekovica (grad/naselje)
- b-2) Potencijalni lokalni centri Pridvorje (naselje na nižim sjevernim Konavoskog pola/gornja banda), Kuna Konavoska (brdska naselja/brdski predio)

Sva ostala naselja Općine Konavle su skup naselja za koja postoji nedvosmislen javni interes. Ona tvore grupu naselja primjernog ranga, jer su u utjecajnom području centralnih naselja (područna i lokalna središta, lokalni i potencijalni lokalni centri). Planira se da naselja i nadalje zadrže svoj rang uz koliko je to moguće poboljšanje uslužnih i servisnih funkcija sukladno poželjnom boljem standardu života stanovnika i višoj razini turističkih usluga produžene sezone.

Po minimalnoj zastupljenosti pojedinih središnjih funkcija u naseljima Općine Konavle djeluju ili će se trebati osnovati sljedeće središnje funkcije i to tako da centralna naselja posjeduju sljedeće objekte suprastrukture.

#### 1. Cavtat – područno (općinsko) središte (manje razvojno središte)

Uprava; sudstvo:	ispostave organa državne uprave županijska i općinska izvršna tijela općinska uprava policajska stanica
Školstvo:	osnovna škola srednja škola učenički dom
Kultura:	kulturni centar kinematografi muzej radio knjižnica
Zdravstvo:	opća bolnica, bolnica Dom zdravlja područne ambulante ljekarne veterinarska ambulanta
Socijalna skrb:	Centar za socijalnu skrb dječji vrtić i jaslice Dom za djecu
Trgovina:	diskont trgovački centar, veleprodaja, maloprodaja (dnevne i specijalne potrebe) specijalne trgovine
Ostalo:	financijsko posredovanje osiguravajući mirovinski fondovi središte pošta vjerske građevine i drugo društveno-političke udruge središte Župe

sportski centar  
poštanski ured  
obrt – uslužni, zanatski  
agencije  
autoprijevoz  
pretovar u lukama  
hotelijerstvo  
ugostiteljstvo  
proizvodnja kruha i peciva, biljnih ulja i masti  
lučka kapetanija

## 2. Gruda, Čilipi, Dubravka – sekundarni centar (lokalno središte)

### Gruda

policajska stanica  
župsko središte  
vatrogasni dom  
osnovna škola  
predškolska ustanova  
poštanski ured  
ambulanta  
veterinarska stanica  
kulturni centar  
kino  
sportski centar  
trgovina – veleprodaja, maloprodaja  
obrt – uslužni, zanatski  
hotelijerstvo  
ugostiteljstvo  
hladnjača  
klaonica  
skladišta voća, građevinskog materijala  
prehrambena proizvodnja

### Čilipi

župsko središte  
osnovna škola  
srednja škola  
predškolska ustanova  
poštanski ured  
zdravstvena stanica  
kulturni centar  
zračni promet  
trgovina – veleprodaja, maloprodaja  
obrt – uslužni, zanatski  
hotelijerstvo  
ugostiteljstvo  
prehrambena industrija  
elektronska industrija

### Dubravka

župno središte  
osnovna škola

poštanski ured  
ambulanta  
kulturni centar  
sportski centar  
sportski centar  
trgovina – veleprodaja, maloprodaja  
obrt – uslužni, zanatski  
ugostiteljstvo

### 3. Močići, Popovići, Zvekovica – lokalni centar (manje lokalno središte)

crkva  
osnovna škola  
seoski turizam  
ugostiteljstvo  
obrt – uslužni, zanatski  
trgovina – veleprodaja, maloprodaja  
prerada biljnih masti  
pilana  
kamenolom  
građevinski materijal  
putnički promet  
ribolov  
prerada otpada

### 4. Pridvorje, Kuna Konavoska – potencijalni lokalni centri

mjesni odbor  
područni razred, odjeli osnovnih škola  
dom kulture  
ambulanta  
ljekarna  
veterinarska ambulanta  
trgovina mješovite robe

Ostala naselja Konavala mogu prema potrebama nastaviti razvoj i ostalih nestambenih djelatnosti ili rangom ispod razina lokalnog centra ili komplementarno postojećim centrima.

#### **3.3.2.2. Društvene djelatnosti**

Prostorni plan uređenja Općine Konavle osigurava približno iste mogućnosti korištenja sadržaja javnih funkcija centraliteta svih stanovnika Općine Konavle i gravitacijskog područja. Moguće je da iste sadržaje koriste i povremeni stanovnici Općine (turisti) tijekom boravka na području Konavala.

Osigurani su prostorni uvjeti smještaja i razvitka sustava društvenih djelatnosti: predškolskih ustanova, osnovnih škola, kulture i sporta i rekreacije, zdravstvenih i socijalnih ustanova, vjerskih građevina, te ostalih



građevina javnog interesa (uprava, udruga građana, političke stranke i drugo).

Vrsta i broj građevina određene su mrežom građevina na osnovi posebnih zakona RH i standarda, sukladno potrebama stalnih i povremenih stanovnika Općine Konavle.

Planirana mreža društvenih djelatnosti sadrži osnovne sadržaje koji moraju biti zastupljeni u središnjim naseljima, a njeno proširenje je moguće bez ograničenja.

Izgradnja novih ili prilagodba postojećih zgrada moguća je u sklopu građevinskog područja naselja.

Prijedlog strukture, sastava, kvalitete objekata društvenog standarda sukladan je s razvojem mreže malih i srednjih gradova Županije koja osigurava ponudu suvremenih i optimalnih vrlo visokih uvjeta života i rada u Županiji i na području Općine Konavle.

Na temelju analize postojeće mreže središnjih uslužnih funkcija, standarda i normativa koji proizlaze iz zakonske regulative i dokumenata prostornog uređenja, nastalih promjena u razvijanju središnjih uslužnih funkcija, smatra se da središnje uslužne funkcije treba klasificirati u veći broj temeljnih skupina, a njih opet u više stupnjeva prema značenju i utjecaju u prostoru. Izvršena je klasifikacija središnjih funkcija u veći broj temeljnih djelatnosti, te njih opet u više stupnjeva prema značenju i utjecaju u prostoru, a sukladno prijedlogu nove optimalne klasifikacije središnjih funkcija koja se može primijeniti na području Općine Konavle:

- a) Uprava i pravosuđe
- b) Udruge građana, političke stranke i druge organizacije
- c) Vjerske zajednice
- d) Prosvjeta (obrazovanje i školstvo)
- e) Visoko školstvo i znanost
- f) Kultura, umjetnost i tehnička kultura
- g) Sport, rekreacija, zabava i odmor
- h) Zdravstvo
- i) Socijalna skrb
- j) Financijske i druge slične uslužne djelatnosti
- k) Prometne usluge
- l) Trgovina i ugostiteljstvo
- m) Obrt i druge usluge

Kod odabira pojedinih središnjih i uslužnih funkcija treba voditi računa o temeljnoj gospodarskoj i turističkoj usmjerenosti svakog naselja ili dijela naselja i produljenju turističke sezone.

Neke se središnje uslužne funkcije javljaju u većem, a neke u manjem broju stupnjeva, dok su neke iz različitih temeljnih skupina međusobno povezane i javljaju se veoma često zajedno u pojedinim naseljima. Ima i takvih

središnjih uslužnih funkcija koje se povezuju jednom s višim, a drugi put s nižim stupnjem središnje uslužne funkcije druge temeljne skupine.

**a) *Uprava i pravosuđe***

Uprava i pravosuđe su primjerno zastupljeni na području Općine Konavle u središtu Cavtat i ostalim naseljima. Moguće je dalje razvijati mrežu uprave i pravosuđa sukladno potrebama i zakonima RH i normativa za to područje.

**b) *Udruge građana, političke stranke i druge organizacije***

Na području Općine Konavle djeluju komore, zajednice, udruženja, klubovi, društva, udruge, političke stranke, sindikati, zaklade, fondacije, društvene, humanitarne i druge organizacije. Moguća je izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih građevina za smještaj navedenih funkcija u sklopu građevinskog područja naselja.

**c) *Vjerske zajednice***

Na području Općine Konavle su vjerske zajednice za koje je moguća izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih građevina unutar građevinskih područja naselja sukladno potrebama stanovništva.

**d) *Prosvjeta (obrazovanje i školstvo)***

Funkcije obrazovanja predškolski odgoj zastupljene su u centralnim dječjim vrtićima u naselju Cavtat i Gruda. Moguće je dalje razvijati mrežu dječjih vrtića na području općine Konavle sukladno potrebama stanovnika, tj. posebnim zakonima RH i normativima za to područje.

Funkcije obrazovanja osnovno školstvo zastupljene su u Cavtatu i Grudi kao centralne osnovne škole i područnim odjelima do trećeg razreda u naseljima Čilipi, Dubravka, Pridvorje, Molunat, Komaji, Močići, Popovići, Radovčići, Vitaljina, gabrili, Lovorno i Stravča. Moguće je dalje razvijati mrežu osnovnih škola na području Općine Konavle sukladno potrebama stanovnika, tj. posebnim zakonima RH i normativima za to područje.

Funkcije obrazovanja srednje škole nisu teritorijalno vezane na područje Općine Konavle obzirom na široki spektar mogućnosti primarno na razini Županije. Moguće je razvijati mrežu srednjih škola na području Općine Konavle ukoliko bude potrebno, a što je regulirano posebnim zakonima RH i normativima za to područje.

**e) *Visoko školstvo i znanost***

Funkcije obrazovanja visoko školstvo i znanost nisu teritorijalno vezane na područje Općine Konavle, već se prema područjima, interesima i mogućnosti studenti disperziraju na postojeća sveučilišta i visoke škole u širem gravitacionom području. Moguće je razvijati funkcije visokog školstva i znanosti na području Općine Konavle ukoliko bude potrebno, a što je regulirano posebnim zakonima RH i normativa za to područje.

**f) *Kultura, umjetnost i tehnička kultura***

uzimajući u obzir postojeće kulturne institucije u naseljima Općine Konavle može se zaključiti da njihov broj i djelovanje uglavnom zadovoljava i odgovara raznovrsnim potrebama i interesima lokalnog stanovništva. Obzirom da je Općina Konavle novoosnovana Općina i da predstavlja značajno turističko područje RH, omogućeno je proširenje ponude i broja kulturnih i umjetničkih institucija naselja, a naročito lokalnih središta Općine Konavle.

**g) *Sport, rekreacija, zabava i odmor***

Funkcije sporta i rekreacije planirane su u okviru škola i njihovih školskih sportskih dvorana i vanjskih terena, te rekreacijskih zona unutar građevinskih područja naselja. Mreža sportsko-rekreacijskih građevina planirana je sukladno posebnim propisima RH i normativima i standardima za to područje. Izgradnjom građevina sporta i rekreacije i zabave i odmora osigurano je bavljenje sportom i omogućena je rekreacija i zabava i odmor stalnih i povremenih stanovnika Općine Konavle.

**h) *Zdravstvo***

Funkcije zdravstva za sve stanovnike Konavala osiguravaju pravo na zdravstvenu zaštitu sukladno posebnim pozitivnim zakonima i propisima RH. Primarna zdravstvena zaštita je osigurana na razini Općine Konavle. Sekundarna i tercijarna zdravstvena zaštita osigurana je na razini stanice i ljekarne. moguće je dalje razvijati zdravstvene funkcije na području Općine sukladno potrebama, a što je regulirano posebnim zakonima RH i normativima za to područje.

**i) *Socijalna skrb***

Ustanove socijalne skrbi kao dječji vrtić smještene su u naseljima Cavtat i Gruda. Moguće je dalje razvijati funkcije socijalne skrbi na području Općine Konavle sukladno potrebama, a što je regulirano posebnim zakonima RH i normativima za to područje.

**j) *Financijske i druge slične uslužne djelatnosti***

Na području Općine Konavle je moguća izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih građevina za smještaj funkcija financijskih i drugih uslužnih djelatnosti u sklopu građevinskih područja naselja.

**k) *Prometne usluge***

Promet ljudi i roba zastupljen je u naselju Cavtat u vidu autobusnog terminala i morske luke, naselju Čilipi u vidu "Zračne luke Dubrovnik". Moguće je dalje razvijati usluge prometa na području Općine unutar i izvan građevinskih područja obzirom da predstavlja značajno turističko područje RH.

Poštanski uredi i telefonske veze raspoređene su na području Općine. Po potrebi, moguće je proširenje mreže poštanskih ureda i telefonske veze i bolja pokrivenost GSM mreže za zadovoljene iste kvalitete i uvjeta za sve stanovnike Konavala, kao i za povremene stanovnike.

**l) *Trgovina i ugostiteljstvo***

Funkcije trgovine i ugostiteljstva su zastupljene u svim središnjim naseljima Općine. Predviđa se poboljšavanje opremljenosti. Moguće je širiti navedene funkcije sukladno potrebama stanovništva ostalih naselja, te standardima i normativima za to područje.

**m) *Obrt i druge usluge***

Na području Općine Konavle je moguća izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih građevina za smještaj funkcija obrta i drugih usluga u sklopu građevinskih područja sukladno potrebama.

### **3.4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora**

#### **Opća načela zaštite**

Planom su utvrđene mjere zaštite prostora, odnosno zaštite:

- krajobraznih vrijednosti
- prirodnih vrijednosti
- kulturno povijesnih cjelina

#### **3.4.1. Zaštita prirodnih i krajobraznih vrijednosti**

Gotovo u potpunosti sačuvana krajobrazna supstanca s biološkom raznolikošću i tipološkom raznolikošću kultiviranih i prirodnih oblika krajobraza, predstavlja osnovni resurs razvojnih mogućnosti Konavala kroz kategoriju nemasovnog turizma.

Planerske smjernice i provedbe trebaju biti usmjerene na razvoj turizma kao gospodarskog prioriteta na zasadama tradicionalnih oblika i postulatima održivog razvoja. Cilj održivog razvoja je racionalno korištenje naslijeđenih prirodnih i antropogenih komponenti krajobraza s namjerom korištenja u budućim generacijama. Planskim smjernicama potrebno je uvesti dekompoziciju cjeline kako bi se mogli definirati prioritetni ciljevi i potrebe proizašli iz posebnog krajobraznog karaktera pojedinih krajobraznih jedinica.

Program korištenja krajobraza planski se postavlja na osnovi razvoja a ne na osnovi sprečavanja/onemogućavanja. Planski i provedbeno treba sprečavati procese koji degradiraju biološku raznolikost i kvalitativna svojstva staništa kopnenog i podmorskog krajobraza te antropogenu nadgradnju krajobraza.

**U racionalnom korištenju prostora** aktivnosti, gospodarenje i graditeljsko infrastrukturno širenje ostaje načelno u okvirima tradicionalno i povijesno uspostavljenog omjera i međuodnosa izgrađenosti, kultiviranosti krajobraza i prirodnosti krajobraza. Provedba racionalnog disponiranja krajobraznim prostorom omogućuje se poticajnim mjerama/poticajnim sredstvima/poticajnim programima za rekultiviranje poljoprivrednih površina, zaštitu krajobraznih posebnosti, samoobnovu i podržanu obnovu prirodnog vegetacijskog pokrova/biotopa/biocenoze.

Racionalno korištenje krajobraznog prostora moguće je provesti osmišljavanjem programa, kojima iskorištavanje postojećeg ruralnog/urbanog krajobraza i graditeljskog naslijeđa, postaje gospodarski isplativo. Na premisi gospodarske isplativosti korištenja krajobraza kroz razne oblike implementacije turizma, ponovno se u krajobraznom prostoru uspostavlja interesno izbalansirani međuodnos okolišno-uređajne, utilitarne i prirodne osnove krajobraza. Gospodarskim vrijednostima u krajobraznom prostoru Konavala smatraju se ona njegova svojstva kojima se može odgovoriti posredno ili neposredno na potrebe i zahtjevnost turista u onoj kategoriji turizma koja je predviđena u Konavlima.

Ekspanzija naselja/infrastrukture prema planskim preporukama treba se odvijati kontrolirano kako se ne bi događala na račun kultiviranog/prirodnog okolišnog tkiva u mjeri u kojoj bi poništila postojeće odnose u krajobrazu.

Razvojni interes gospodarstva Konavala nalaže **očuvanje proizvodnih potencijala** čija se dohodovnost ne povećava samo kroz (turističku) izgradnju već i kroz osuvremenjivanje poljoprivrede – usložavanjem i kvalitetom poljoprivrednog asortimana u turističkoj/gastroturističkoj ponudi.

Proces iskorištavanja **kultiviranog krajobraza** u kontekstu održivog razvoja treba se odvijati putem programa kojima je imanentno svojstvo memorija tradicijskog poljodjelstva. Preporuka je planske dokumentacije je da se intenzifikacija poljoprivredne proizvodnje provede u mjeri u kojoj se ne ugrožavaju dugovremenski stvarane uzročno-posljedične veze egzistencije i načina kultiviranja krajobraza.

Prožimanje zaštitne i razvojne komponente prema planskim smjernicama treba se odvijati kroz postavu onih programa za privređivanje u poljodjelstvu kojim se ne uvodi okrupnjavanje monokultura već se ekonomsku isplativost postiže kroz veću privrednu učinkovitost potencijala tradicijskog poljoprivrednog sustava.

Sukladna transformacija tradicijskog agrokultiviranog krajobraza planski se usmjeruje na nove oblike proširenog korištenja plodnog tla kao što su privređivanje u rasadničarstvu, cvjećarstvu, eko-agroprodukciji, uzgoju biljnih kultura specijalne namjene, pokusno-pokaznih uzgojnih ploha.

Poticanjem različitosti/kompleksnosti uzgoja, njege i prerade poljoprivrednih proizvoda održava se krajobrazna i biološka raznolikost krajobraznog područja Konavala u cjelini. Podržavanje složenosti/raznolikosti važna je komponenta očuvanja biološke ravnoteže u poljoprivrednom krajobrazu Konavala jer se uz biljni inventar omogućava očuvanje životinjskih vrsta ruralnog/prirodnog krajolika koje zahtijevaju složenost ekosustava za prehranu, kretanje i razmnožavanje.

Preporuke u svezi zaštite i unapređenja raznolikosti u poljoprivrednom ekosustavu Konavala proizašle su iz potrebe da se prirodno jača rezistencija i vitalitet kako u slučaju promjena uvjeta okoliša i ostalih oblika ugrožavanja bude osigurano odvijanje vitalnih funkcija na polivalentni način, što je preduvjet gospodarskog stabilnoga u proizvodnji organske hrane.

Ruralni/kultivirani krajolik – proizvodni i okolišni može se smatrati područjem značajne ranjivosti jer pritisak gospodarskog intenziviranja na ovaj filigranski složeni krajobraz, može prerasti okvire podnošljivosti te ugroziti samu supstancu i karakter.

U **maritimnoj zoni** krajobraznog područja Konavala unapređenje proizvodnih/pohodovnih potencijala, planski se usmjerava kroz zaštitu krajobrazne supstance kopnene i podmorske sastavnice krajobraza. Planskim se putem oformljuju alternativne mogućnosti korištenja krajobraznog prostora kako bi se u provedbenoj praksi korištenja maritimnog krajobraza moglo promptno reagirati na promjene uvjeta sredine i gospodarstva i to na optimalnoj razini. Sva alternativna rješenja trebaju se temeljiti na usklađenju

interesa u gospodarstvu/društvu i interesa zaštite i unapređenja krajobrazne suštine obalne zone i podmorskog krajobraza

Alternativna rješenja daju mogućnost da se potrebni novi sadržaji/djelatnosti ugrade u priobalni prostor uvijek u korist prirodne osnove i krajobrazne zaštite. Razvoj marikulturnog iskorištenja podmorskog krajobraza treba isključiti pojavu prelova i destrukciju fizičkih i doživljajnih vrijednosti podmorja.

Točkasto usmjereno pristupanje i korištenje obale sprečava destabilizaciju prirodne dinamike i fizičkih svojstava mora i kopna a istovremeno omogućuje dohodovno iskorištavanje ove zone. Kvantitativno i sadržajno opterećenje obale turističkom namjenom treba preusmjeriti u prostorne točke koje su prethodnom analizom utjecaja na okoliš procijenjene prihvatno sposobnima. Preostali se međuprostor treba smatrati dohodovnim potencijalom samo u smislu potpuno drugačijeg načina iskorištavanja krajobrazne osnove.

Komunikacija/povezanost točki koncentracije turističkog korištenja obale treba u cijelosti ostati u krajobraznoj kategoriji a karakter fizičkog i ambijentalnog uobličenja treba nastati u kategoriji pejzažnog/pejzažno - parkovnog oblikovanja. Planska postava longitudinalne komunikacije u priobalnoj krajobraznoj zoni treba se determinirati isključivo kroz rekreativnu namjenu, doživljavanje, promatranje, poznavanje, razgledavanje, zdravstveno oporavljanje učinkom aerosola.

Ovakva namjena obale omogućuje sezonsko produženje korištenja kroz doživljavanje jesensko/zimsko/proljetnog aspekta senzacija prirodnih pojava.

### **3.4.1.1. Zaštićeni dijelovi prirode i prijedlozi za zaštitu prirodnog i krajobraznog nasljeđa**

U smislu odredba Zakona o zaštiti prirode na području Općine zaštićeni dijelovi prirode su:

- a) u kategoriji posebnih rezervata:
  - ornitološki – otoci Mrkan, Bobara i Supetar
- b) u kategoriji spomenika prirode:
  - geomorfološki – spilja Šipun – Cavtat
- c) u kategoriji značajan krajobraz:
  - Konavoski dvori

Na području Općine Konavle temeljem Zakona o zaštiti prirode (NN, br. 70/05) predlaže se zaštititi dijelove prirode kao:

- a) Područja prirodne baštine od državnog značaja
  - u kategoriji posebnih rezervata:
    - geomorfološki-hidrološki – Konavoske stijene
- b) Područja prirodne baštine od županijskog značaja:
  - u kategoriji značajan krajobraz:
    - poluotok Molunat

Na području Općine Konavle predlaže se temeljem Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije očuvati 5 osobito vrijednih predjela – prirodnog krajobraza. Nakon razmatranja mogućnosti kroz stručne studije nadležne službe zaštite prirode u budućnosti treba pojedine predjele po zakonu zaštititi u odgovarajućim kategorijama. To su:

- akvatoriji otoka Mrkan, Bobara, Supetar (Cavtat)
- pripadajući akvatoriji Konavoskih stijena
- akvatoriji poluotoka Molunat
- poluotok Sustjepan kod Cavtata
- akvatoriji od spojnice Cavtat-otok Mrkan do uvale Donji Molunat (rt Lokovica)

Dijelovi osobito vrijednog predjela – kultiviranog krajobraza koji se predlažu štititi mjerama Prostornog plana su:

- kulturni krajolik Pridvorje
- potez sela Konavoskih brda
- Konavoski dvori

Mjerama Plana se predlaže štititi vizure u okviru lokalnih krajobraznih vrijednosti i identiteta Općine koje se ističu kao točke i potezi značajni za panoramske vrijednosti krajobraza:

- iznad granice naselja Mikulići i Molunat, pogled na Molunat
- istočno iznad naselja Uskoplje na brdima pogled na Konavle i more
- zapadno iznad naselja Uskoplje na brdima pogled na Konavle i more

Popis vizura nije konačan i može se dopunjavati po potrebi bez izmjena i dopuna PPUO Konavle.

Mjere zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti detaljnije su obrađene u Odredbama Plana (Knjiga II).

### 3.4.1.2. Zaštita prirodnog i krajobraznog naslijeđa prostornim planom

#### UVOD

Regionalni parkovi u sustav su zaštite prirode u Hrvatskoj uvedeni 2003. godine (Zakon o zaštiti prirode, NN 162/03) kao izraz uvođenja svjetskih i posebice europskih standarda (međunarodne konvencije i direktive EU) u zaštiti biološke i krajobrazne raznolikosti ali i održivog korištenja prostora te prirodnih i kulturnih dobara. U sveopćoj regionalizaciji (npr. Europa regija) i decentralizaciji po prvi je puta uz nacionalnu institucionalizaciju očuvanja općih i javnih razvojnih dobara (nacionalni parkovi i parkovi prirode) dana mogućnost i lokalnim (regionalnim) zajednicama da utemeljuju veća zaštićena područja. Stoga *regionalni park koji se nalazi na području županije proglašava županijska skupština uz prethodno pribavljenu suglasnost Ministarstva i središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove*



*poljoprivrede i šumarstva. Uključivanje lokalnih ljudi u upravljanje tim i takvim područjima te nove mogućnosti za usklađeno sektorsko podupiranje lokalnih ekonomskih interesa donosi veću odgovornost za zaštitu prostora (okoliša, prirode) ali i razvojnu mogućnost za lokalne zajednice koje su i inače ekonomski i socijalno u podređenom položaju. Jedna od mogućnosti u novom zakonodavstvu je i uvođenje poticajnih mjera za očuvanje i zaštitu biološke i krajobrazne raznolikosti. U članku 61. Očuvanje ugroženih divljih svojti, zavičajnih udomaćenih svojti i ugroženih stanišnih tipova podupire se novčanim poticajima i nadoknadama, te povoljnim kreditiranjem zaštitnih radnji. Novčani poticaji i druge poticajne mjere namijenjeni su i zaštiti i očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti, a osobito poticanju gospodarenja koje uvažava i provodi mjere očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, i koje nije štetno za prirodu, kao i za davanje nadoknada pravnim i fizičkim osobama koje radi zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti trpe odgovarajuća ograničenja ili štete.*

Novim Zakonom o zaštiti prirode (NN 70/05) ova kategorija je propisana Člankom 14. gdje je *Regionalni park prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora s ekološkim obilježjima međunarodne, nacionalne ili područne važnosti i krajobraznim vrijednostima karakterističnim za područje na kojem se nalazi.* U krajobraznom smislu, područje Konavala ubrojeno je prema "Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske" u 15. krajobraznu jedinicu "Obalno područje srednje i južne Dalmacije". Premda je ova podjela u bioekološkom smislu utemeljena, u krajobraznom smislu područje Konavala ipak se izdvaja zbog izrazitog prisustva stožastog oblika čempresa koji dominira krajobrazom. Po bioekološkim karakteristikama ovdje prevladava tzv. kultivirani krajolik ili pretežito ruralna tekstura koja pokazuje gotovo sve značajke prirodnog krajolika ali se pod utjecajem antropogenih promjena raščlanjuje u manje cjeline s karakterističnim načinima korištenja. Tu prevladavaju poljodjelstvo, manja gustoća naseljenosti i opsegom manja naselja, a temeljni problemi uz očuvanje krajolika su česti šumski požari, neplanska gradnja duž obalnih linija (sada riješeno Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora) i narušavanje fizionomije starih naselja. Ovdje je važno napomenuti da su *u regionalnom parku (inicijativa za pokretanje prijedloga za zaštitu) dopuštene gospodarske i druge djelatnosti i radnje kojima se ne ugrožavaju njegove bitne značajke i uloga.* Doduše način obavljanja gospodarskih djelatnosti i korištenje prirodnih dobara u regionalnom parku sadašnjim Zakonom o zaštiti prirode (NN 70/05) utvrđuje se uvjetima zaštite prirode koje izdaje tijelo središnje državne uprave. Time se donekle narušava smisao uvođenja kategorije Regionalnog parka u nacionalno zakonodavstvo na način kako je to bilo riješeno prethodnom verzijom Zakona (NN 162/03).

### 3.4.2. Kulturna baština

#### **Zaštita kulturnog naslijeđa**

Kako spomenička baština Konavala do sada nije bila sustavno istraživana, primjereno valorizirana niti zaštićena mnogi spomenici kao takvi nisu prepoznati. U Konavlima je trenutno 17 registriranih spomenika kulture, 31 je preventivno zaštićen. Evidentirano je dvjestotinjak spomenika kulture od kojih je veliki broj potrebno zaštititi na državnom lokalnom nivou.

Očuvanost jedinstva graditeljskog naslijeđa i prirodnog krajobraza, uz spomeničku baštinu osnovna je kvaliteta Konavala te je potrebno maksimalno zaštititi svaku seosku cjelinu čiju vrijednost čini upravo njena uklopljenost u pejzaž, tradicionalna i gospodarska arhitektura.

Osnova za bilo kakvo planiranje razvoja Konavala zaštita je spomeničke baštine.

Zaštita kulturnog dobra prvenstveno je provedba mjera zaštite pravne i stručne naravi propisanih odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te mjerama ovog Prostornog plana uređenja.

Mjere zaštite kulturno-povijesnih cjelina i građevina određene su prema zonama zaštite i klasifikaciji kulturnih dobara zaštićenih na temelju Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Mjerama zaštite određuju se režimi i oblici intervencija u pojedinim zonama ili za pojedine građevine.

U svim planovima užeg područja/detaljnijim planovima, koja su predviđena ovim planom a u čijem obuhvatu se nalaze pojedina kulturna dobra, obvezna je detaljna razrada mjera zaštite kulturnih dobara.

Ovim Planom određene su zone zaštite:

#### **Zona stroge zaštite**

Posebno vrijedna pojedinačna kulturna dobra i zaštićene cjeline (kao i pojedinačne građevine unutar zaštićenih cjelina) te njihova neposredna okolica, kod kojih je postupak zaštite usmjeren na očuvanje izvornosti kulturnog dobra te povijesnog i prostornog okruženja. Intervencije.

Intervencije su moguće jedino u obliku rekonstrukcije ishodom potrebni dozvola kod nadležnog tijela uz provođenje detaljnih istražnih radova i izradom detaljne konzervatorske dokumentacije.

#### **Zone umjerene zaštite**

Pojedinačna kulturna dobra i cjeline ambijentalne vrijednosti kao njihova neposredna okolica u okviru zaštite usmjerene na očuvanje izvornih karakteristika pojedinih kulturnih dobara ili cjelina s ograničenom mogućnošću građevinskih intervencija ishodom potrebni dozvola kod nadležnog tijela uz provođenje detaljnih istražnih radova izradom detaljne konzervatorske dokumentacije.

**Kontaktne zone**

Oko registriranih kulturnih dobara definirane su zone kontaktnog prostora, na koje se proširuje režim stroge zaštite.

U Tablici 23 koja slijedi je popis svih kulturnih dobara s dosadašnjom razinom zaštite te je predložena razina zaštite za nova kulturna dobra valorizirana ovim Planom.

**Tablica 23: Pregled registriranih kulturnih dobara te ovim Planom popisanim i valoriziranim novim kulturnim dobrima predloženim za registraciju**

R – kulturno dobro upisano u Registar nepokretnih kulturnih dobara

PZ – preventivno zaštićeno kulturno dobro

E – evidentirano kulturno dobro

L – kulturno dobro predloženo za lokalnu zaštitu

PP – zaštita ovim PPUO

<b>1</b>	<b>Oznaka kulturnog dobra na karti 3b</b>	<b>Kulturno povijesne cjeline</b>	<b>Postojeći status zaštite</b>	<b>Planirani status zaštite</b>
<b>1.2.</b>		<b>Povijesna naselja i dijelovi naselja</b>		
<b>1.2.1.</b>		<b>Povijesne urbane cjeline</b>		
1.2.1.1.	2-8	Urbana cjelina Cavtata	PZ	R
<b>1.2.2.</b>		<b>Povijesne poluurbane cjeline</b>		
1.2.2.1.	3-2	Poluurbana cjelina Čilipa	PZ	R
1.2.2.2.	10-10	Puluurbana cjelina Gruda	E	L
<b>1.2.3.</b>		<b>Povijesne ruralne cjeline</b>		
1.2.3.1	1-4	Ruralna cjelina Brotnice	E	PP
1.2.3.2.	5-2	Ruralna cjelina Duba	E	PP
1.2.3.3.	4-3	Ruralna cjelina Drvenik	E	PP
1.2.3.4.	9-3	Ruralna cjelina Gabrići	E	PP
1.2.3.5.	10-11	Ruralna cjelina Bačev do / Gruda	E	PP
1.2.3.6.	12-14	Ruralna cjelina Komaji	E	PP
1.2.3.7.	12-15	Ruralna cjelina Vignji / Komaji	E	L
1.2.3.8.	13-11	Ruralna cjelina Kuna	E	L
1.2.3.9.	15-5	Ruralna cjelina Ljuta	E	PP
1.2.3.10.	14-5	Ruralna cjelina Lovorno	E	PP
1.2.3.11.	18-9	Ruralna cjelina Močići	E	PP
1.2.3.12.	2-21	Ruralna cjelina Obod	E	L
1.2.3.13.	21-5	Ruralna cjelina Pločice	E	PP
1.2.3.14.	22-5	Ruralna cjelina Poljice	E	PP
1.2.3.15.	23-8	Ruralna cjelina Popovići	E	PP
1.2.3.16.	24-13	Ruralna cjelina Pridvorje	E	PP
1.2.3.17.	25-7	Ruralna cjelina Radovčići	E	PP
1.2.3.18.	26-21	Ruralna cjelina Stravča	E	PP
1.2.3.19.	26-22	Ruralna cjelina Njivice / Stravča	E	PP
1.2.3.20.	26-23	Ruralna cjelina Kolići Jagnjilo / Stravča	E	PP
1.2.3.21.	27-2	Ruralna cjelina Šilješci	E	PP
1.2.3.22.	28-4	Ruralna cjelina Uskoplje	E	PP
1.2.3.23.	29-5	Ruralna cjelina Vitaljina	E	PP
1.2.3.24.	30-6	Ruralna cjelina Vodovađa	E	PP
1.2.3.25.	31-10	Ruralna cjelina Zastolje	E	PP
1.2.3.26.	11-1	Ruralna cjelina zaselak Selaci / Jasenice	E	PZ

1.2.3.27.	11-3	Ruralna cjelina Jasenice	E	L
<b>2</b>		<b>Pojedinačne građevine i kompleksi</b>		
<b>2.2.</b>		<b>Civilne građevine i kompleksi</b>		
<b>2.2.1.</b>		<b>Građevine javne namjene</b>		
2.2.1.1.	2-2	Knežev dvor, Cavtat	R	
2.2.1.2.	24-3	Knežev dvor, Pridvorje	R	
<b>2.2.2.</b>		<b>Stambene građevine ili njihovi dijelovi</b>		
2.2.2.1.	3-1	Sklop nekadašnjeg ljetnikovca Pucić (Nuncijata) s kapelom Navještenja BDM, Čilipi	R	
2.2.2.2.	22-1	Stambeno-gospodarski kompleks Glavić, Poljice	R	
2.2.2.3.	2-9	Ljetnikovac Baltazara Bogišića, Cavtat	PZ	
2.2.2.4.	2-10	Ljetnikovac Gučetić – Supilo	PZ	
2.2.2.5.	3-4	Stambeno-gospodarski kompleks Krilanović, Čilipi	PZ	
2.2.2.6.	10-1	Stambeno-gospodarski kompleks Drašković, Gruda	PZ	
2.2.2.7.	10-2	Stambeno-gospodarski kompleks Čupić, Gruda	PZ	
2.2.2.8.	23-2	Stambeno-gospodarski kompleks Banac, Popovići	PZ	
2.2.2.9.	23-3	Kuća Smišljan, Popovići	PZ	
2.2.2.10.	23-4	Stambeno-gospodarski kompleks Vuičić, Popovići	PZ	R
2.2.2.11.	23-5	Stambeno-gospodarski kompleks Klaići, Popovići	PZ	
2.2.2.12.	25-2	Ladanjsko-gospodarski kompleks Cerva s kapelicom Male Gospe, Radovčići	PZ	R
2.2.2.13.	2-15	Villa Banac, Cavtat	E	PZ
2.2.2.14.	3-11	Ladanjsko-gospodarski kompleks “Diklićeva taraca” s kapelicom Gospe od Rozarija, Čilipi	E	PZ
2.2.2.15.	12-10	Ladanjsko-gospodarski kompleks Ranjina s kapelicom sv. Ivana, Komaji	E	PZ
2.2.2.16.	24-9	Ladanjsko-gospodarski kompleks N. Pucić, Pridvorje	E	PZ
2.2.2.17.	24-10	Ladanjsko-gospodarski kompleks Bundić, Pridvorje	E	PP
2.2.2.18.	6-13	Ostaci ladanjsko-gospodarskog kompleksa Saraka, Dubravka (Pičete)	E	PP
2.2.2.19.	3-19	Ostaci ladanjsko-gospodarskog kompleksa Arbulić, Čilipi	E	PP
2.2.2.20.	3-20	Ostaci ladanjsko-gospodarskog kompleksa Korić, Čilipi	E	PP
2.2.2.21.	3-21	Ostaci ladanjsko-gospodarskog kompleksa Kabužić, Čilipi	E	PP
2.2.2.22.	3-22	Ladanjsko-gospodarski kompleks Vezilić, Čilipi	E	PP
2.2.2.23.	3-23	Ladanjsko-gospodarski kompleks Bunić, Čilipi	E	PP
2.2.2.24.	3-24	Ostaci ladanjsko-gospodarskog kompleksa “Frančesko”, Čilipi	E	PP
2.2.2.25.	3-25	Ostaci ladanjsko-gospodarskog kompleksa Balbi, Čilipi	E	PP
2.2.2.26.	10-9	Ladanjsko-gospodarski kompleks E. Bunić	E	PP
2.2.2.27.	12-13	Ostaci ladanjsko-gospodarskog kompleksa Božidarević, Komaji	E	PP
2.2.2.28.	18-7	Ladanjsko-gospodarski kompleks Natalić, Močići	E	PP
2.2.2.29.	18-8	Ostaci ladanjsko-gospodarskog kompleksa Bundić, Močići	E	PP
2.2.2.30.	21-4	Ostaci ladanjsko-gospodarskog kompleksa Sorkočević, Pločice	E	PP
2.2.2.31.	22-4	Ladanjsko-gospodarski kompleks Zglav, Poljice	E	PP
2.2.2.32.	24-11	Ladanjsko-gospodarski kompleks Obad, Pridvorje	E	PP
2.2.2.33.	24-12	Ladanjsko-gospodarski kompleks M. Pucić, Pridvorje	E	PP

2.2.2.34.	25-6	Ostaci ladanjsko-gospodarskog kompleksa Zamanja Radovčići	E	PP
2.2.2.35.	30-5	Ostaci ladanjsko-gospodarskog kompleksa Švago, Vodovača	E	PP
2.2.2.36.	31-9	Ladanjsko-gospodarski kompleks Car, Zastolje	E	PP
2.2.2.37.	3-13	Kominata kompleksa Grbić, Čilipi	E	PZ
2.2.2.38.	3-14	Kominata kompleksa Bjelokosić, Čilipi	E	PZ
2.2.2.39.	3-15	Kominata kompleksa Kalačić, Čilipi	E	PZ
2.2.2.40.	10-7	Kominata kompleksa Bušković	E	PZ
2.2.2.41.	12-12	Kominata Capor, Komaji	E	PZ
2.2.2.42.	18-5	Kominata Senjo, Močići	E	L
2.2.2.43.	18-6	Kominata Đurović, Močići	E	L
2.2.2.44.	23-8	Kominata Bronzan, Popovići	E	L
2.2.2.45.	23-9	Kominata Čobanović, Popovići	E	L
2.2.2.46.	3-3	Kominata Krilanović, Čilipi	PZ	
<b>2.2.3.</b>		<b>Zanatske i industrijske građevine</b>		
2.2.3.1.	15-1	Sklop mlinica i stupa na rijeci Ljutoj, Ljuta	PZ	R
2.2.3.2.	15-2	Stupa Đivanović, Ljuta	PZ	R
2.2.3.3.		Dionica željezničke pruge kroz Konavle (trasa Donja Glavska – Zelenika)	E	PZ
<b>2.3.</b>		<b>Vojne građevine i kompleksi</b>		
<b>2.3.1.</b>		<b>Fortifikacijski kompleksi i njihovi djelovi</b>		
2.3.1.1.	2-4	Zidine, Cavtat	R	
2.3.1.2.	19-1	Zidine, Molunat	R	
<b>2.3.2.</b>		<b>Utvrde</b>		
2.3.2.1.	7-1	Tvrđava Sokol, Dunave	R	
2.3.2.2.	29-3	Utvrda Ponta Oštro, Vitaljina	PZ	R
<b>2.4.</b>		<b>Sakralne građevine i kompleksi</b>		
<b>2.4.1.</b>		<b>Građevine posvećene kultu</b>		
2.4.1.1.	9-1	Crkva sv. Dimitrija, Gabrili	R	
2.4.1.2.	1-1	Crkva sv. Luke i nekropola stećaka, Brotnice	R	
2.4.1.3.	24-2	Crkva Presvetog Trojstva, Pridvorje	R	
2.4.1.4.	29-1	Sakralno ceterijalni kompleks sv. Spasa, Vitaljina	R	
2.4.1.5.	29-2	Crkva sv. Nikole, Vitaljina	R	
2.4.1.6.	1-2	Crkva sv. Đurđa, Brotnice	PZ	
2.4.1.7.	2-7	Crkva sv. Đurđa s grobljem, Cavtat	PZ	R
2.4.1.8.	2-8.1	Župna crkva sv. Nikole, Cavtat	PZ	
2.4.1.9.	2-8.2	Crkva sv. Trojstva, Cavtat	PZ	
2.4.1.10.	2-8.3	Crkva sv. Josipa, Cavtat	PZ	
2.4.1.11.	2-8.4	Crkva sv. Antuna, Cavtat	PZ	
2.4.1.12.	2-8.5	Crkva sv. Djevice Lauretanske, Cavtat	PZ	
2.4.1.13.	4-1	Crkva sv. Martina, Drvenik	PZ	
2.4.1.14.	6-1	Crkva sv. Barbare sa srednjovj. nekropolom, Dubravka	PZ	R
2.4.1.15.	8-1	Crkva Male Gospe – Blažene Gospe od Crnja, Đurinići	PZ	
2.4.1.16.	14-1	Crkva sv. Ane s grobljem, Lovorno	PZ	
2.4.1.17.	21-1	Crkva Gospe Karmelske i župna kuća sa zvonikom, Pločice	PZ	
2.4.1.18.	23-1	Crkva Pohoda BDM, Popovići	PZ	R
2.4.1.19.	24-4	Župna crkva sv. Srđa i Bakha, Pridvorje	PZ	
2.4.1.20.	25-2	Crkva sv. Luke, Radovčići	PZ	
2.4.1.21.	2-14	Mauzolej obitelji Račić – Gospa od Andela, Cavtat	E	R
2.4.1.22.	7-5	Crkva Male Gospe s grobljem, Dunave	E	PZ
2.4.1.23.	3-9	Crkva sv. Ivana, Čilipi	E	PZ
2.4.1.24.	3-10	Crkva sv. Frana (dio lad.-gosp. kompleksa "Frančesko"), Čilipi	E	PZ

2.4.1.25.	14-2	Crkva sv. Ilije s grobljem, Lovorno	E	PZ
2.4.1.26.	14-3	Crkva Velike Gospe (Uznesenja BDM), Lovorno	E	PZ
2.4.1.27.	16-6	Crkva sv. Mihovila s grobljem (stećci), Mihanići	E	PZ
2.4.1.28.	17-2	Crkva sv. Đurđa, Mikulići	E	PZ
2.4.1.29.	18-3	Crkva Male Gospe (dio lad.-gosp. kompleksa Natalić), Močići	E	PZ
2.4.1.30.	2-18	Crkva sv. Ane, Obod	E	PZ
2.4.1.31.	20-1	Crkva sv. Pavla, Pavlje Brdo	E	PZ
2.4.1.32.	20-2	Crkva sv. Petra, Pavlje Brdo	E	PZ
2.4.1.33.	23-6	Crkva sv. Đurđa s grobljem, Popovići	E	PZ
2.4.1.34.	24-8	Crkva sv. Lovra, Pridvorje	E	PZ
2.4.1.35.	26-14	Župna crkva sv. Đurđa, Stravča	E	PZ
2.4.1.36.	32-1	Crkva sv. Petra, Zvekovica	E	PZ
2.4.1.37.	3-12	Crkva sv. Nedjelje, Čilipi	E	L
2.4.1.38.	5-1	Crkva sv. Stjepana s grobljem	E	L
2.4.1.39.	6-6	Crkva sv. Mihovila, Dubravka	E	L
2.4.1.40.	6-7	Crkva sv. Dimitrija, Dubravka	E	L
2.4.1.41.	6-8	Crkva sv. Križa, Dubravka	E	L
2.4.1.42.	6-9	Župna crkva sv. Nikole, Dubravka	E	L
2.4.1.43.	6-10	Crkva sv. Ivana, Dubravka	E	L
2.4.1.44.	8-4	Crkva sv. Križa, Đurinići	E	L
2.4.1.45.	10-3	Župna crkva sv. Trojstva, Gruda	E	L
2.4.1.46.	10-4	Crkva sv. Spasa, Gruda	E	L
2.4.1.47.	10-5	Crkva Navještenja BDM, Gruda	E	L
2.4.1.48.	10-6	Crkva sv. Ivana, Gruda	E	L
2.4.1.49.	11-2	Crkva sv. Spasa, Jasenice	E	L
2.4.1.50.	12-10	Crkva sv. Luke, Komaji	E	L
2.4.1.51.	12-11	Crkva Male Gospe (u sklopu nekadašnjeg lad.-gosp. Božidarević), Komaji	E	L
2.4.1.52.	13-4	Crkva sv. Tome, Kuna	E	L
2.4.1.53.	13-5	Crkva sv. Nikole, Kuna	E	L
2.4.1.54.	13-6	Crkva sv. Ilije, Kuna	E	L
2.4.1.55.	15-3	Crkva sv. Ivana, Ljuta	E	L
2.4.1.56.	16-7	Crkva Male Gospe (u sklopu nekadašnjeg lad.-gosp. kompleksa Aletti), Mihanići	E	L
2.4.1.57.	18-4	Crkva sv. Đurđa, Močići	E	L
2.4.1.58.	19-2	Crkva sv. Ivana, Molunat	E	L
2.4.1.59.	20-3	Crkva sv. Ivana, Pavlje Brdo	E	L
2.4.1.60.	21-3	Crkva sv. Roka, Pločice	E	L
2.4.1.61.	22-2	Crkva sv. Ane, Poljice	E	L
2.4.1.62.	22-3	Crkva sv. Ilije, Poljice	E	L
2.4.1.63.	23-7	Crkva Gospe od zdravlja, Popovići	E	L
2.4.1.64.	25-3	Crkva sv. Nikole, Radovčići	E	L
2.4.1.65.	25-4	Crkva sv. Tome, Radovčići	E	L
2.4.1.66.	26-15	Crkva sv. Spasa s grobljem, Stravča	E	L
2.4.1.67.	27-1	Crkva sv. Nikole, Šilješci	E	L
2.4.1.68.	28-1	Crkva sv. Ilije, Uskoplje	E	L
2.4.1.69.	28-2	Crkva sv. Elizabete, Uskoplje	E	L
2.4.1.70.	30-1	Crkva sv. Vida, Vodovađa	E	L
2.4.1.71.	30-2	Crkva sv. Andrije, Vodovađa	E	L
2.4.1.72.	31-1	Crkva Velike Gospe (Uznesenja BDM), Zastolje	E	L
2.4.1.73.	31-2	Crkva sv. Roka (u sklopu lad.-gosp kompleksa Čar), Zastolje	E	L
2.4.1.74.	31-3	Crkva sv. Nikole, Zastolje	E	L
2.4.1.75.	31-4	Crkva sv. Roka, Zastolja	E	L
2.4.1.76.	31-5	Crkva sv. Tome, Zastolje	E	L
<b>2.4.2.</b>		<b>Redovnički kompleksi</b>		

2.4.2.1.	2-3	Franjevački samostan Gospe Snježne, Cavtat	R	
2.4.2.2.	24-1	Franjevački samostan sv. Vlaha, Pridvorje	R	
<b>3</b>		<b>Arheološki lokaliteti i zone</b>		
<b>3.1.</b>		<b>Arheološki lokaliteti</b>		
<b>3.1.1.</b>		<b>Kopneni arheološki lokaliteti</b>		
3.1.1.1.	2-1	Arheološki lokalitet s ostacima antičke građevine na poluotoku Ratu, Cavtat	R	
3.1.1.2.	2-8.6	Arheološki lokalitet Sustjepan, Cavtat	PZ	
3.1.1.3.	18-1	Mitrej, Močići	PZ	R
3.1.1.4.		Trasa rimskog vodovoda od Vodovade do Cavtata	E	R
3.1.1.5.	1-3	Lokalitet Voznik, Brotnice	E	PZ
3.1.1.6.	3-5	Strina, Čilipi	E	PZ
3.1.1.7.	3-6	Gomila istočno od Strine, Čilipi	E	PZ
3.1.1.8.	3-7	Gomile, Čilipi	E	PZ
3.1.1.9.	3-8	Đurovića špilja, Čilipi	E	PZ
3.1.1.10.	6-2	Gomila u Prapatnom, Dubravka	E	PZ
3.1.1.11.	6-3	Gomila u Stražinji, Dubravka	E	PZ
3.1.1.12.	6-4	Više gomila u Katićevom dolu, Dubravka	E	PZ
3.1.1.13.	6-5	Lokalitet Vojska, Dubravka	E	PZ
3.1.1.14.	7-2	Rošnja gomila, Dunave	E	PZ
3.1.1.15.	7-3	Gomila SI od Rošnje gomile, Dunave	E	PZ
3.1.1.16.	7-4	Veja gomila, Dunave	E	PZ
3.1.1.17.	8-2	Gomila kod škole, Đurinići	E	PZ
3.1.1.18.	8-3	Gomila, Đurinići	E	PZ
3.1.1.19.	12-1	Mazilić gomila, Komaji	E	PZ
3.1.1.20.	12-2	Andri'n gomila, Komaji	E	PZ
3.1.1.21.	12-3	Smilović gomila, Komaji	E	PZ
3.1.1.22.	12-4	Gomila s križem na lokalitetu Gomile, Komaji	E	PZ
3.1.1.23.	12-5	Gomila u Dubravi, Komaji	E	PZ
3.1.1.24.	12-6	Gomila u Kraju, Komaji	E	PZ
3.1.1.25.	12-7	2 gomile na području Bogdan, Komaji	E	PZ
3.1.1.26.	12-8	Groblje na lokalitetu sv. Ivan, Vignje, Komaji	E	PZ
3.1.1.27.	12-9	Buganj greb	E	PZ
3.1.1.28.	13-1	Gomila kod crkve sv. Nikole, Kuna	E	PZ
3.1.1.29.	13-2	Gomila u južnom dijelu sela, Kuna	E	PZ
3.1.1.30.	13-3	2 gomile na Gradcu, Kuna	E	PZ
3.1.1.31.	16-1	Gomila na položaju Vratnica, Mihanići	E	PZ
3.1.1.32.	16-2	Gomila u zaseoku Nosanovići, Mihanići	E	PZ
3.1.1.33.	16-3	Gomila na položaju Vasiljeva, Mihanići	E	PZ
3.1.1.34.	16-4	Gomila na položaju Kraljeva, Mihanići	E	PZ
3.1.1.35.	16-5	Gomila na Podkrižu, Mihanići	E	PZ
3.1.1.36.	17-1	Velika gomila, Mikulići	E	PZ
3.1.1.37.	18-2	3 gomile sjecerno od aerodroma, Močići	E	PZ
3.1.1.38.	2-16	Crkva sv. Ilije s grobljem, Obod	E	PZ
3.1.1.39.	2-17	Crkva sv. Ivana, Obod	E	PZ
3.1.1.40.	21-2	Skupina od 5 gomila, Pločice	E	PZ
3.1.1.41.	24-5	Gomila i Glavica na položaju Zagaj, Pridvorje	E	PZ
3.1.1.42.	24-6	Rošnja gomila, Pridvorje	E	PZ
3.1.1.43.	24-7	Gomila ispod škole, Pridvorje	E	PZ
3.1.1.44.	26-1	Gomila – Crnoglavlje, Stravča	E	PZ
3.1.1.45.	26-2	Gomila na Kuli maloj, Stravča	E	PZ
3.1.1.46.	26-3	Gomila na Brežicama, Stravča	E	PZ
3.1.1.47.	26-4	Velika gomila, Stravča	E	PZ
3.1.1.48.	26-5	Gomila na Brežini, Stravča	E	PZ

3.1.1.49.	26-6	Gomila na Prijevoru, Stravča	E	PZ
3.1.1.50.	26-7	2 gomile na položaju Baba, Stravča	E	PZ
3.1.1.51.	26-8	Gomila na Kneginjinom brijevu, Stravča	E	PZ
3.1.1.52.	26-9	Gomila u Šiljevištima, Stravča	E	PZ
3.1.1.53.	26-10	Gomila u Vardi, Stravča	E	PZ
3.1.1.54.	26-11	Gomila na brežuljku Ivankrst, Stravča	E	PZ
3.1.1.55.	26-12	Gomila na Maloj gradini, Stravča	E	PZ
3.1.1.56.	26-13	Groblje iznad zaseoka Kolići, Stravča	E	PZ
3.1.1.57.	29-4	Gomila iznad Bezboga, Vitaljina	E	PZ
3.1.1.58.	2-19	Gradina, Cavtat	E	PP
3.1.1.59.	4-2	Lokalitet Gradac, Drvenik	E	PP
3.1.1.60.	6-11	Lokalitet Gradac, Dubravka	E	PP
3.1.1.61.	6-12	Lokalitet Gradina, Dubravka	E	PP
3.1.1.62.	7-6	Lokalitet Gradac, Dunave	E	PP
3.1.1.63.	13-7	Gradina "Osorgrad", Kuna	E	PP
3.1.1.64.	13-8	Lokalitet Lončine na brdu Kišnik, Kuna	E	PP
3.1.1.65.	13-9	Lokalitet Gradac, Kuna	E	PP
3.1.1.66.	13-10	Lokalitet Gradina, Kuna	E	PP
3.1.1.67.	14-4	Lokalitet Kopilgrad, Lovorno	E	PP
3.1.1.68.	2-20	Gradina, Obod	E	PP
3.1.1.69.	24-10	Lokalitet Gradac, Pridvorje	E	PP
3.1.1.70.	25-5	Lokalitet Gradac, Radovčići	E	PP
3.1.1.71.	26-16	Gradina "Kula mala", Stravča	E	PP
3.1.1.72.	26-17	Lokalitet Kula velika, Stravča	E	PP
3.1.1.73.	26-18	Lokalitet Gradac I, Stravča	E	PP
3.1.1.74.	26-19	Lokalitet Gradac II, Stravča	E	PP
3.1.1.75.	26-20	Lokalitet Gradina, Stravča	E	PP
3.1.1.76.	28-3	Lokalitet Velika gradina, Uskoplje	E	PP
3.1.1.77.	30-3	Lokalitet Gradac, Vodovađa	E	PP
3.1.1.78.	30-4	Lokalitet Mali gradac, Vodovađa	E	PP
3.1.1.79.	31-6	Gradina Stol, Zastolje	E	PP
3.1.1.80.	31-7	Gradina Gradac, Zastolje	E	PP
3.1.1.81.	32-2	Lokalitet Humac, Zvekovica	E	PP
3.1.1.82.	3-16	Lokalitet Mirine, Čilipi	E	PP
3.1.1.83.	3-17	Lokalitet Međica, Čilipi	E	PP
3.1.1.84.	3-18	Lokalitet Tatašnica, Čilipi	E	PP
3.1.1.85.	7-7	Lokalitet Sokoline, Dunave	E	PP
3.1.1.86.	9-2	Lokalitet Mirine, Gabrile	E	PP
3.1.1.87.	10-8	Lokalitet Jarić grad, Gruda	E	PP
3.1.1.88.	15-4	Potencijalna arheološka zona Gnjile, Ljuta	E	PP
3.1.1.89.	31-8	Lokalitet Mirine, Zastolje	E	PP
3.1.1.90.	32-3	Lokalitet Mirišće, Zvekovica	E	PP
3.1.1.91.	18-9	Lokalitet Mala greda, Močići	E	PP
3.1.1.92.	18-10	Lokalitet Mirine – Bačenovo, Močići	E	PP
3.1.1.93.	12-16	Lokalitet Resova glavica, Komaji	E	PP
<b>3.1.2.</b>		<b>Podmorski arheološki lokaliteti</b>		
3.1.2.1.	2-5	Antički brodolom s teretom amfora kod pličine Velika, Cavtat	R	
3.1.2.2.	2-6	Podmorsko nalazište antičkih dolia pored otočića Supetar, Cavtat	R	
3.1.2.3.	19-3	Supetrić, Molunat	E	PP
3.1.2.4.	19-4	Uvala Veliki Molunat, Molunat	E	PP
3.1.2.5.	19-5	Lučica, Molunat	E	PP
3.1.2.6.	19-6	Gornji Molunat, Molunat	E	PP
3.1.2.7.	19-7	Uvala Veliki Molunat - Podmetale, Molunat	E	PP
3.1.2.8.	19-8	Uvala Veliki Molunat - između uvale Podmetale i uvale Godanj, Molunat	E	PP



3.1.2.9.	19-9	Uvala Veliki Molunat – uvala Godanj, Molunat	E	PP
3.1.2.10.	19-10	Uvala Veliki Molunat – sredina vale, Molunat	E	PP
3.1.2.11.	19-11	Rt Lokvica, Molunat	E	PP
<b>3.2.</b>		<b>Arheološke zone</b>		
<b>3.2.1.</b>		<b>Kopnene arheološke zone</b>		
3.2.1.1.	2-11	Otok Supetar, Cavtat	PZ	R
3.2.1.2.	2-12	Otok Mrkan, Cavtat	PZ	R
<b>3.2.2.</b>		<b>Podmorske arheološke zone</b>		
3.2.2.1	2-13	Podmorska arheološka zona pred Cavtatom, Cavtat	PZ	R

### 3.4.3. Iskaz površina za posebno vrijedna i/ili osjetljiva područja i prostorne cjeline

#### 3.4.3.1. Prijedlog za zaštitu prirodnog i krajobraznog naslijeđa

Vrednovanje krajobraza ukazuje na dobro stanje očuvanosti krajobrazne supstance po svim valorizacijskim parametrima što daje razloga za postavu razvojnog programa Krajobrazne osnove po kojoj se cjelina krajobraza zaštićuje na razini **REGIONALNOG PARKA (inicijativa za pokretanje prijedloga za zaštitu)** (vidi 2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti). Kulturne povijesne i graditeljske značajke krajobraza/prirodne sastavnice štite se Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i Zakonom o zaštiti prirode što ovisi o zastupljenosti i očuvanosti izvornog karaktera prirodnih cjelina. Prostorni plan u razradi korištenja/gospodarenja prostorom integrira i zaštitu pojedinih dijelova područja s posebnim planskim mjerama zaštite i očuvanja.

Program zaštite, sanacije, unapređenja, uređenja, krajobraza kroz turizam kao aktivnog modusa zaštite, uključuje zaštićene dijelove prirode temeljem Zakona o zaštiti prirode. U kontekstu očuvanja vrijednosti cjeline krajobraza, mjerama prostornog plana **predlaže se:**

- očuvanje **biotopa/ekološke stabilnosti/biološke raznolikosti** u cjelini krajobraznog područja Konavala, s uporištem u šumskoj ekologiji i ekologiji krške hidrologije
- očuvanje **osobito vrijednih dijelova** prirodnog okoliša krajobraznih jedinica – prijedlog:
  1. **Molunat** poluotok, Molunat, značajni krajobraz
  2. **Konavoske stijene**, posebni rezervat
- Zaštita, racionalno korištenje, uređenje **osobito vrijednih predjela** krajobraznog prostora:
  - **kultivirani krajolik:** razvoj osnovom organske agrikulture na tradicijskim osnovama, održanje tradicijskih manifestacija u krajobrazu kao životnom/egzistencijalnom prostoru, zaštita i očuvanje svojstvene **fizionomije** osobito vrijednog **kultiviranog** krajobraza – granice obuhvata preuzete iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije, sa svim pripadajućim antropogenim elementima oblikovanja/uređenja krajobraza
  - **oblikovani kultivirani krajolik:** razvoj rekreacijskih, odmorišnih, zabavišnih i sportskih mogućnosti u turističkoj ponudi – sukladno specifičnostima pojedine krajobrazne jedinice
  - **prirodni krajolik:** razvoj osnovom doživljaja prirode kao primarnog turističkog motiva u aktivnostima na otvorenom; zaštita i očuvanje svojstvene **fizionomije** osobito vrijednog **prirodnog** krajobraza – granice obuhvata preuzete iz Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije, sa svim

fenomenima prirodnih pojava. U zoni pomorskog dobra, širina pojasa do 1.000m, koje se koristi kao javno dobro, mogu se graditi samo objekti u rekreacijskoj i tradicijsko gospodarskoj funkciji korištenja mora; pristupi moru/lokacije korištenja točkastog su karaktera, a unutar zone povezuje ih longitudinalna komunikacija u primarno rekreacijskoj/edukacijskoj/doživljajnoj funkciji, čemu se podređuje karakter oblikovanja/materijali uređenja

- zaštita i očuvanje **podmorskog krajobraza**
- zaštita i očuvanje **panoramskih poteza i točki**: klifovi, trasa bivše uskotračne željeznice, Snježnica i rt Oštro
- zaštita i očuvanje osobito vrijednih **krajobraznih mikrolokacija**: uređeni okoliš građevina, parkova svih funkcionalnih/oblikovnih profila, okoliš sakralnih građevina, groblja, religijskih obilježja, povijesnih nalazišta, krajobraznih mikrolokacija na temu vode/iskorištavanja vode, te krajobraznih mikrolokacija kao iskaza ekstremnog djelovanja prirodnih pojava, krajolika poučnih staza, pješačkih staza, poljskih i šumskih staza, planinarskih staza, šetnica uz more, krajolika otpka/otočića

### **Regionalni Park (inicijativa za pokretanje prijedloga za zaštitu) u sustavu razvoja gospodarstva Konavala**

Osim naselja Cavtat, Općina Konavle ima sve karakteristike očuvanog ruralnog prostora. Stoga su sada zapuštena poljoprivreda i turizam u razvojnom usponu te neke druge (podupirajuće) ekonomske djelatnosti potencijalna razvojna mogućnost tijesno povezana upravo sa statusom regionalnog parka. Turizam (kao temeljna djelatnost Konavala) danas je glavni i rastući dio ekonomija mnogih zemalja u svijetu. Zbog toga, ulaganje u zaštitu, očuvanje i razvoj prirodnih dobara zapravo predstavlja ulaganje u održivi razvoj ekonomije ruralnih područja. Tek usporedbe radi (od Konavala puno manji) Prirodni rezervat Montague Island u Australiji za lokalnu (regionalnu) ekonomiju godišnje donosi oko 1.400.000 AU\$. To uključuje i 26 lokalnih radnih mjesta izravno vezanih uz prihvata samo 4.300 posjetitelja godišnje.

Upravljanje regionalnim parkovima provodi se kroz tri ključna dokumenta:

- (1) Prostornim planom područja posebne namjene (u ovom slučaju Prostorni plan uređenja Općine Konavle).
- (2) Planom upravljanja (u osnovi regionalni/općinski razvojni plan) koji se donosi na razdoblje od 10 godina. Plan upravljanja određuje razvojne smjernice, način izvođenja zaštite, korištenja i upravljanja zaštićenim područjem, te pobliže određuje smjernice za zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva.
- (3) Pravilnikom o unutarnjem redu (u osnovi kućni red) kojim se pobliže uređuju pitanja i propisuju mjere zaštite, očuvanja, unaprjeđenja i korištenja Regionalnog Parka.

Regionalnim Parkom upravlja Javna ustanova (koja je u osnovi regionalna/općinska razvojna ustanova) koju temeljem zakona osniva

jedinica područne (regionalne) samouprave, a Dubrovačko-neretvanska županija može osnivačka prava prenijeti na Općinu Konavle.

I za kraj, ekonomska dobit iz osnivanja "Regionalnog Parka Konavle" može se sažeti na slijedeće:

		Upotrebna vrijednost		Neupotrebna vrijednost
Ekonomska vrijednost Regionalnog Parka	=	Izravna (tržišna) vrijednost Turizam, rekreacija, edukacijske aktivnosti, prikupljanje i/ili proizvodnja prirodnih proizvoda (npr. Zdrava hrana) povezana s izravnim korištenjem područja parka.	+	Mogućnost daljnjeg razvoja Osigurano očuvanje mogućnosti za potencijalno korištenje prostora parka u budućnosti. Područje regijskog parka služi kao banka resursa.
		Posredna vrijednost Ekološke funkcije (opće korisne funkcije prirode) – zaštita i očuvanje biološke raznolikosti, pitke vode, tla, klime, ljepote krajolika povezana s ne-ekonomskim korištenjem područja parka.		Spoznajna vrijednost Dobitak od spoznaje da zaštićeno područje postoji. Obično se ispoljava kroz volju za doniranjem sredstava (npr. Pristupni ili strukturni fondovi EU)  Oporučna vrijednost Osigurava iste blagodati za buduće naraštaje

U Prostornom planu uređenja Općine Konavle svakako treba voditi računa o zaštiti i potencijalnom iskorištavanju ležišta peloida Tiha u Cavtatu.

Nasilna rješenja i/ili eventualna zagađenja mogla bi ozbiljno poremetiti i uništiti ovaj vrijedni resurs. Način korištenja uvale Tiha i planiranje arhitektonskih rješenja u ovom prostoru, svakako bi trebalo uskladiti s rezultatima geološke valorizacije peloidnih potencijala.

Prema tomu, za planiranje zaštite ležišta peloida Tiha, neophodno je provesti prethodna geološka istraživanja, jer se jedino na temelju relevantnih kemijskih, bioloških i fizičkih parametara mogu odrediti mjere za zaštitu ovog resursa.

## Prilog

Tablica 24: Iskaz površina za posebno vrijedna i osjetljiva područja i prostorne cjeline

**Tablica 24: Iskaz površina za posebno vrijedna i osjetljiva područja i prostorne cjeline**

	Općina Konavle	Oznaka	Površina u ha			% od površine Općine
			Zaštićeno	Prijedlog za zaštitu	Ukupno	
			1	2	3	4
					1+2	3/površinu Općine*
	<b>Zaštićena prirodna baština</b>		<b>825,31</b>	<b>10.816,59</b>	<b>11.641,90</b>	<b>55,55%</b>
	<b>Regionalni park "Konavle" (inicijativa za pokretanje prijedloga za zaštitu - cijela Općina)</b>	<b>RP</b>		<b>20.957,68</b>	<b>20.957,68</b>	<b>100,00%</b>
	<b>Posebni Rezervat</b>		<b>32,16</b>	<b>385,99</b>	<b>418,15</b>	<b>2,00%</b>
	ornitološki (otoci Mrkan, Bobara i Supetar)	O	32,16		32,16	0,15%
	geomorfološko-hidrološki (Konavoske stijene)	GH		385,99	385,99	1,84%
	<b>Park šuma</b>	<b>PŠ</b>		<b>23,2</b>	<b>23,2</b>	<b>0,11%</b>
	poluotok Sustjepan			9,65	9,65	0,05%
	poluotok Rat			13,55	13,55	0,06%
	<b>Značajni krajobraz</b>		<b>793,15</b>	<b>77,3</b>	<b>870,45</b>	<b>4,15%</b>
	Konavoski dvori		793,15		793,15	3,78%
	poluotok Molunat			77,3	77,3	0,37%
	<b>Krajobraz - osobito vrijedan predjel</b>			<b>10.330,10</b>	<b>10.330,10</b>	<b>49,29%</b>
	prirodni krajobraz			3.219,96	3.219,96	15,36%
	akvatorij otoka Mrkan, Bobara i Supetar pripadajući akvatorij Konavoskih stijena			3.219,96	3.219,96	15,36%
	akvatorij poluotoka Molunat					
	poluotok Sustjepan					
	akvatorij od spojnice Centar-otok Mrkan					
	kultivirani krajobraz			1.945,09	1.945,09	9,28%
	potez sela Konavoskih brda			1.676,60	1.676,60	8,00%
	kultivirani krajolik Pridvorje			268,49	268,49	1,28%
	<b>Zaštićena graditeljska baština</b>		<b>37,4</b>		<b>37,4</b>	<b>0,18%</b>
	<b>Arheološka područja</b>					
	(nisu znanstveno katastarski određena)					
	<b>Povijesne graditeljske cjeline</b>		<b>37,4</b>		<b>37,4</b>	<b>0,18%</b>
	1. Urbana cjelina Cavtat		26,38		26,38	0,13%
	2. Poluurbana cjelina Čilipi		3,22		3,22	0,02%
	3. Sklop mlinica i stupa na rijeci Ljutoj		7,8		7,8	0,04%
	<b>Kontaktne prostori</b>		<b>38,26</b>		<b>38,26</b>	<b>0,18%</b>
	Crkva sv. Luke i nekropola stečaka - Brotnice		4,34		4,34	0,02%
	Sklop nekadašnjeg ljetnikovca Pucić (Nuncijata) s kapelom navještenja BDM - Čilipi		2,34		2,34	0,01%
	Tvrđava Sokol - Dunave		5,00		5,00	0,02%
	Crkva sv. Dimitrija - Gabrili		4,66		4,66	0,02%
	Stambeno-gospodarski kompleks Glavić - Poljice		2,55		2,55	0,01%
	Franjevački samostan sv. Vlaha, Crkva Presvetog Trojstva, Knežev dvor - Pridvorje		12,88		12,88	0,06%
	Sakralno-cemeterijalni kompleks sv. Spasa - Vitaljina		4,26		4,26	0,02%
	Crkva sv. Nikole		2,23		2,23	0,01%

\* ukupna površina Općine Konavle: 20.957,68ha

### **3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava**

#### **3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav**

##### **3.5.1.1. Cestovni, željeznički, zračni i pomorski promet**

###### **Cestovni promet**

Helsinškom inicijativom 1997. na Konferenciji ministra transporta proklamirano je priključenje paneuropskih područja na paneuropske koridore s ciljem razvitka zajedničke prometne infrastrukture na područjima koja okružuju morske bazene. Usvojen je koridor koji će povezivati Jadransko i Jonsko more kroz države Italiju, Sloveniju, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu, SR Jugoslaviju, Albaniju i Grčku. Povezivanje ima za cilj suradnju na razvitku infrastrukturnih planova na tom području. U hrvatskoj cestovnoj mreži to se odrazilo razlikovanjem jadranskog smjera kao ličko-dalmatinski cestovni smjer (autocesta Zagreb-Split-Dubrovnik) i Jadransko-jonski cestovni smjer (Rupa-Rijeka-Gospić-Zadar-Split-Dubrovnik), koji se podudaraju u dužini od 440km.

Jadransko-jonska autocesta planirana je na teritoriju Republike Hrvatske, odnosno Dubrovačko-neretvanske županije (osim na dijelu preko područja Neuma) kao koridor čitavom dužinom na potezu od granice sa Splitsko-dalmatinskom županijom do Dubrovnika na čvoru Osojnik, gdje dolazi do razdvajanja koridora u dvije varijante kao koridora za istraživanje. Jedan koridor za istraživanje nakon čvora Osojnik napušta teritorij Hrvatske te dalje prema Albaniji i Grčkoj nastavlja područjem Bosne i Hercegovine. Drugi koridor za istraživanje ide od čvora Osojnik prema istoku trasom koja prolazi sjevernom obalom Rijeke dubrovačke pa preko čvora Parež sjeverno od naselja u Župi dubrovačkoj preko čvorova Plat i Cavtat, te dalje preko čvora "Zračna luka Dubrovnik" prije kojeg se vraća na trasu postojeće državne ceste S-8 (tzv. Jadranske turističke ceste) kojom ide sve do graničnog prijelaza sa SRJ, Debeli Brijeg).

Navedeni koridor iskazan je na kartografskom prikazu 2a – Infrastrukturni sustavi – cestovni, željeznički, pomorski i zračni promet (Knjiga III: Grafički prikazi) kao planirana državna cesta.

Također je na navedenom kartografskom prikazu iskazan koridor državne brze ceste Dubrovnik (Osojnik) – Debeli Brijeg (kao koridor u istraživanju), koji ide iznad "Zračne luke Dubrovnik" i tako ne ugrožava naselja Cavtat, Močići i Čilipi, koja se nalaze južno od "Zračne luke Dubrovnik".

Uz navedene koridore u istraživanju kartografski prikaz 2a sadrži ostale državne ceste, županijske ceste, lokalne ceste te ostale važnije ceste koje nisu razvrstane (postojeće i planirane, ali su važne za infrastrukturni/cestovni priključak pojedinačnih područja i naselja (građevinskih područja naselja i izdvojenih građevinskih područja).

Sve lokalne ceste na području Općine u lošem su stanju, zbog ratnih razaranja i zbog neodržavanja odnosno loših prometno-tehničkih elemenata. Duže vrijeme nisu rekonstruirane, zbog toga se može reći da su zaostale i da pružaju znatno nižu razinu usluga, posebno u vezi sigurnosti prometa.

Potrebno je lokalne prometnice na području Konavala sustavno obnoviti (od rekonstrukcije i modernizacije do pojačanog održavanja).

#### Lungo mare

Lungo mare - "plava magistrala" predstavlja novoplaniranu šetnicu uzduž obale Konavala na području ZOP-a, koja ide od Cavtata do Molunta (kartografski prikaz 1 - Korištenje i namjena prostora te kartografski prikaz 2a – Infrastrukturni sustavi – cestovni, željeznički, pomorski i zračni promet).

Lungo mare - "plava magistrala" je pješačka šetnica Cavtat – Molunat te je temeljna turistička silnica koja povezuje strme i kamenite obale - klifove dinamične morfologije s otvorenim morem. Vizualno je ta veza kontinuirana, a fizičke veze, za potrebe formiranja kupališta obzirom na karakter zaštite područja većim dijelom, mogu se ostvariti uz mudre tehničke zahvate samo parcijalno.

Kao već navedeno, Lungo mare povezuje sve obalne atrakcije od Cavtata do Molunta, a njegov položaj u pojasu od cca 70m od obale mora će se odrediti sukladno programskoj skici za utvrđivanje Lokacijske dozvole koja će uključiti u trasu postojeće pješačke staze u širem području Donje bande.

#### **Željeznički promet**

Kako je pruga u vrijeme gradnje, a i danas, predstavljala izuzetan građevinski zahvat potrebno ju je revitalizirati na najprimjereniji način. Svojom konfiguracijom i prilagodljivosti terenu, te izuzetno kvalitetnom gradnjom, ona je vrhunski spomenik inženjerske arhitekture i kao takvog bi je trebalo zaštititi.

Njena izvorna funkcija je danas potpuno neprimjerena.

Predlaže se njena lokalna zaštita i revitalizacija u smislu turističke "trase" – longitudinalne turističke atrakcije obogaćene rekonstruiranim stanicama koje bi se prenamijenile u prateće ugostiteljske i popratne sadržaje (dvije stanice već danas imaju ugostiteljsku namjenu).

Ovakva interpolacija pruge u shemu postojeće i planirane turističke ponude Konavala doprinijela bi povezivanju raznolikih sadržaja i ponude Općine, te omogućila jednodnevni atraktivni turistički obilazak gotovo cjelokupnog teritorija (poveznica između brdskog područja/brdskih naselja, Konavoskog polja/gornje bande i obalnog područja/donje bande), pri čemu se predlaže i njezin nastavak (novoplanirana trasa/planirana željeznička pruga za turistički promet) prema Prevlaci, koji je prikazan u kartografskom prikazu 2a – Infrastrukturni sustavi – cestovni, željeznički, pomorski i zračni promet (Knjiga III: Grafički prikazi)

#### **Zračni promet**

Zračna luka Dubrovnik će i nadalje ostati jedan od najvažnijih prometnih objekata u povezivanju kako Općine tako i cijele Dubrovačko-neretvanske županije s ostalim dijelom Republike Hrvatske, Europom i svijetom.

Kao što je navedeno u točki 1.1.2.3. komunalna infrastruktura/a) Prometni sustav, posljednjih godina završeni su obnova i proširenje Zračne luke Dubrovnik, koja je sada bolje opremljena, suvremenija i sigurnija od Zračne luke prije rata. Jedan od najvažnijih zahvata može se smatrati instalacija sustava osvjetljenja (direction 3.000), za prilaz uzlijetno-slijetnoj stazi iz pravca istoka, koji je znatno smanjio broj dana kada Zračna luka ne radi zbog udara bočnog vjetrova (bura). Istodobno je se smanjio utjecaj buke Zračne luke na naselje Cavtat i njemu okolne stambene zone, koje pripadaju uostalom naseljima Zvekovica, Močići, Čilipi.

Obnova, proširenje i druge investicije u Zračnu luku Dubrovnik omogućavaju da zračni promet zadrži vodeće mjesto u prometnom sustavu Općine i Županije i dalje bude jedini vid/jedina vrsta prometa koji/koja pruža optimalne mogućnosti u povezivanju Općine i cijele Dubrovačko-neretvanske županije sa svojim užim i širim okruženjem.

Važnost odnosno pozicija Zračne luke u prometnom i gospodarskom smislu također pokazuje tok/broj putnika, koji se zadnjih godina znatno povećao. 2003. godine broj putnika iznosio je 716.592, 2004. godine 880.967 te 2005. 1.083.240 putnika. Planirani broj za godinu 2006. iznosi 1.215.000 putnika. Prema 2005. godini to je povećanje za cca 130.000 putnika.

Kako bi se smanjio utjecaj štetnog utjecaja u okolini (zauzetost prostora, buka i sl.) zračnih luka, grade se sadržaji od kojih kraj ima koristi, a istima ne smetaju štetni utjecaji rada aerodroma, a to su uglavnom poslovne zgrade, skladišta, gospodarske zone, tihi obrti i drugo. Ove sadržaje bilo bi potrebno planirati i oko Zračne luke Dubrovnik i to na jugoistoku prema Čilipima i na sjeveru do depresije prema staroj pruzi. (vidi 3.2.1.2. Izdvojena građevinska područja (izvan naselja) – Gospodarska namjena – poslovna te kartografski prikaz 1 – Korištenje i namjena prostora (Knjiga III: Grafički prikazi)).

Unatoč tome treba rezervirati i zaštitni prostor u prilaznoj i odletnoj ravni kako to i zahtjeva Zakon o Zračnom prometu i u tim zonama ne dozvoliti izgradnju stambenih prostora, prostora za odmor, rasonodu i rekreativnih sadržaja.

Pristup Zračnoj luci treba omogućiti svim infrastrukturnim sadržajima. Najznačajnije je da se zbog plana širenja Zračne luke prema jugu (koji je jedini mogući pravac) treba planirati magistralna cesta sjevernom stranom piste, sa spojnicom na aerodrom koja može ići južnim pravcem.

Osim toga treba planirati magistralni dalekovod i to iz dva pravca koji strujom napaja sadržaje izravno povezane sa zračnim prometom, ali i druge sadržaje u gospodarskim zonama koje se planiraju.

Budući da kvaliteta i sigurnost opskrbe vodom utječu na komfor ali nadasve na sigurnost putnika, potrebno je planirati bolju i sigurniju opskrbu tehničkom i pitkom vodom.

U kartografskom prikazu 2a – Infrastrukturni sustavi – cestovni, željeznički, pomorski i zračni promet (Knjiga III: Grafički prikazi) iskazan je zračni promet



(međunarodna zračna luka za međunarodni i domaći promet, zračni put – međunarodni i domaći promet te granični zračni prijelaz – međunarodni/I. kategorije).

### **Pomorski promet**

#### Pomorski granični prijelaz

Sezonski međunarodni granični pomorski prijelaz II kategorije: Cavtat

#### Luke

Luke u Cavtatu (Tiha-Cavtat i stara luka Cavtat), Moluntu i Prevlaci spadaju pod razvrstane luke lokalnog značaja.

Luka Cavtat je prva pogranična luka Republike Hrvatske na južnom dijelu Jadrana. Morska luka Cavtat je ujedno i luka za javni promet uz veliki broj turističkih linija na relaciji s Dubrovnikom.

Luka Gornji Molunat je danas jedino privezište i turističko sidrište lokalnog značaja za gravitacijsko područje naselja Molunat – jedinog naselja smještenog na obali mora u jugoistočnom dijelu Konavala.

Luka Prevlaka je novi potencijal za odvijanje pomorskog prometa izrazito turističkog karaktera obzirom na potencijalne ugostiteljsko-turističke namjene koje je moguće ostvariti na Prevlaci.

Na kartografskom prikazu 2a – Infrastrukturni sustavi - cestovni, željeznički, pomorski i zračni promet (Knjiga III: Grafički prikazi) iskazan je postojeći i planirani pomorski promet (morske luke za javni promet – lokalni značaj i luke nautičkog turizma).

## **3.5.1.2. Pošta, telekomunikacija i RTV**

### **Telekomunikacija**

#### Telekomunikacijski sustav veza

HT od mobilne infrastrukture ima šest baznih stanica (na pozicijama Cavtat, Čilipi, Komaji, II. Brdo, Debeli Brijeg i Prevlaka) a u planu je instalacija na još četiri lokacije (Prahivac, Stravča, Molunat i Vitaljina)

Prema planovima razvoja TK infrastrukture na području Općine, u budućnosti se može očekivati:

- izgradnja svjetlovoda Zvekovica-Uskoplje-Pridvorje, svjetlovoda Radovčići-Poljice te podmorskog svjetlovoda Mlini-Tr Sv. Roko-UPS Cavtat
- povezivanje svjetlovodom baznih stanica HT-Mobila
- produžetak tk instalacija do poluotoka Prevlaka
- rekonstrukcija tf. mreže u starom dijelu naselja Cavtat u sklopu radova na kanalizaciji

- proširivanje mjesnih mreža na zone predviđene za stambenu izgradnju

Obaveza nositelja izrade prvog stupa osnovne postaje mobilne telefonije na nekom prostoru je, da se prethodno suglasi, da će stup moći koristiti i drugi operateri mobilne telefonije, koji će se naknadno pojaviti na istom prostoru, a kako bi se spriječilo formiranje šume stupova na bliskoj udaljenosti.

Obavezno je objedinjavanje kompatibilnih usluga na zajedničkom atenskom stupu (npr. različiti davatelji usluga mobilne mreže, eventualno radio i televizija i sl.).

Prilikom izgradnje novih baznih postaja moraju biti zadovoljeni slijedeći uvjeti:

- a) osnovne postaje moraju biti udaljeni najmanje 500m' od granice građevinskih područja i od granica građevinskih čestica građevina koje se mogu graditi izvan građevinskih područja
- b) osnovne postaje ne mogu se graditi na:
  - školama i dječjim vrtićima, crkvama i zvonnicima, vatrogasnim tornjevima
  - građevinama i područjima koja su zaštićena na temelju posebnih propisa o zaštiti (posebno kulturna dobra i prirodna dobra)
  - zaštićenim i sigurnosnim zonama od interesa za obranu
  - mjestima na kojima bi bazna postaja mijenjala vizualni identitet naselja
- c) osnovne postaje moraju se graditi sukladno posebnim propisima o sigurnosti i zaštiti od neionizirajućih zračenja
- d) do lokacije osnovnih postaja obvezno je osigurati kolni pristup
- e) mrežu osnovnih postaja potrebno je uskladiti s istim ili srodnim djelatnostima radi zajedničkog korištenja prostora i dijela građevina. Pri tome se prvenstveno misli da samostojeće osnovne postaje s antenskim stupom može koristiti više davatelja usluga (npr. VIP, T-Mobile, Tele 2, te RTV mreža i sl.)

## RTV

Prostornim planom uređenja određene su površine i koridori za rad, rekonstrukciju i gradnju radioodašiljačkih i TV pretvarača i RR koridora mikrovalnih veza Odašiljača i veza.

Postojeće i planirane građevine (TV pretvarači) te zaštićeni koridori veza (radijski koridori mikrovalnih veza) prikazani su na kartografskom prikazu 2b – Infrastrukturni sustavi – Pošta i telekomunikacije (Knjiga III: Grafički prikazi).

Za svaku građevinu, bez obzira na visinu, koja se nalazi na trasi RR koridora, ili je u njegovoj blizini, moraju se utvrditi elementi graničenja u detaljnim planovima ili kod izdavanja lokacijske dozvole.

Posebno napominjemo, da u poglavlju gdje se opisuju uvjeti rada vjetrenih turbina kao dijela vjetroelektrana (projekt sustava vjetroelektrana u Konavoskim brdima može biti temelj za zahtjev za Izmjene i dopune PPDNŽ), treba ugraditi element ograničenja koji kaže da je "gradnja dozvoljena na mjestu i na način koji ne ometa prijam signala radija i televizije. Ukoliko se ipak pojave smetnje u prijama, uslijed refleksije i raspršivanja elektroenergetskog vala od površine lopatica, ili drugih razloga uvjetovanih gradnjom, investitor je dužan osigurati mještanima kvalitetan prijam signala radija i televizije.

#### **TV pretvarači u Općini Konavle**

1. CAVTAT – cijevni stup sa zategama 19m
  2. PLOČICE – cijevni stup sa zategama 19m
  3. MOLUNAT II – stup 20m (16r+4c)
  4. GRUDA II – stup 20m (16r+4c)
  5. VITALJINA – cijevni nosač max. visine cca 10m (na privatnoj kući)
- VITALJINA – lokacija HT-a u gradnji na koju bi eventualno bilo moguće preseljenje sa sadašnje lokacije gdje je oprema instalirana na privatnoj kući/ stup 39m rešetka

#### **Radijski koridori mikrovalnih veza (stanje od 21. veljače 2006.)**

##### Naziv objekta 1

Srđ

Sveti Ilija (Gruda)

##### Naziv objekta 2

Sveti Ilija (Gruda)

Lovćen (SCG)

Napomena: mikrovalna veza ostvaruje se između objekta 1 i objekta 2  
(jedan redak = jedan koridor)

### **3.5.2. Energetski sustav**

#### **3.5.2.1. Proizvodnja i cijevni transport nafte i plina**

S gospodarskog i ekološkog motrišta potrebno je istražiti uključenje Županije u projekt plinifikacije Dalmacije, projekt GEA (Gas Energy Adria).

S obzirom na rezultate elaborata "Smjernice energetskog razvitka Dubrovačko-neretvanske županije", Energetski institut "Hrvoje Požar", izrađene za potrebe izrade PPDNŽ, prema kojima se plinifikacija Županije prirodnim plinom s državne magistralne mreže ne može očekivati prije 2030., predlaže se plinifikacija većih urbanih središta miješanim odnosno isparenim ukapljenim naftnim plinom (tzv. "satelitska plinska opskrba"- za veća konzumna područja).

Za područje Općine Konavle nema podataka o/za proizvodnju i cijevni transport nafte i plina.

Distribucija plina u Općini namijenjena je u posebnim radnim zonama.

#### **3.5.2.2. Elektroenergetika**

##### **Uvod**

Razvoj infrastrukturnog sustava elektroenergetske mreže na području Općine Konavle usko je vezan uz plan razvoja kompletne infrastrukture na promatranom području, temeljene na zacrtanoj demografskoj politici i planiranim gospodarskim aktivnostima.

Kako je to već prije isticano u okviru polazišta i ciljeva, razvoj elektroenergetskih kapaciteta potrebno je promišljati na globalnoj i lokalnoj razini, pri čemu je realizacija planova na lokalnoj razini osnovni ulazni parametar za definiranje tehničkih rješenja i potrebnih kapaciteta na globalnoj razini.

Na globalnoj razini, osim kriterija potrebe podmirenja planirane potrošnje, postoje i drugi zahtjevi vezani uz adekvatno umrežavanje, te podizanje kvalitete i pouzdanosti isporučene električne energije.

U polazištima je istaknuto kako se elektroenergetska mreža Općine Konavle izvorno oslanja na TS 110/35/10kV Komolac (2x40 MVA) preko koje se električnom energijom napaja i sam grad Dubrovnik.

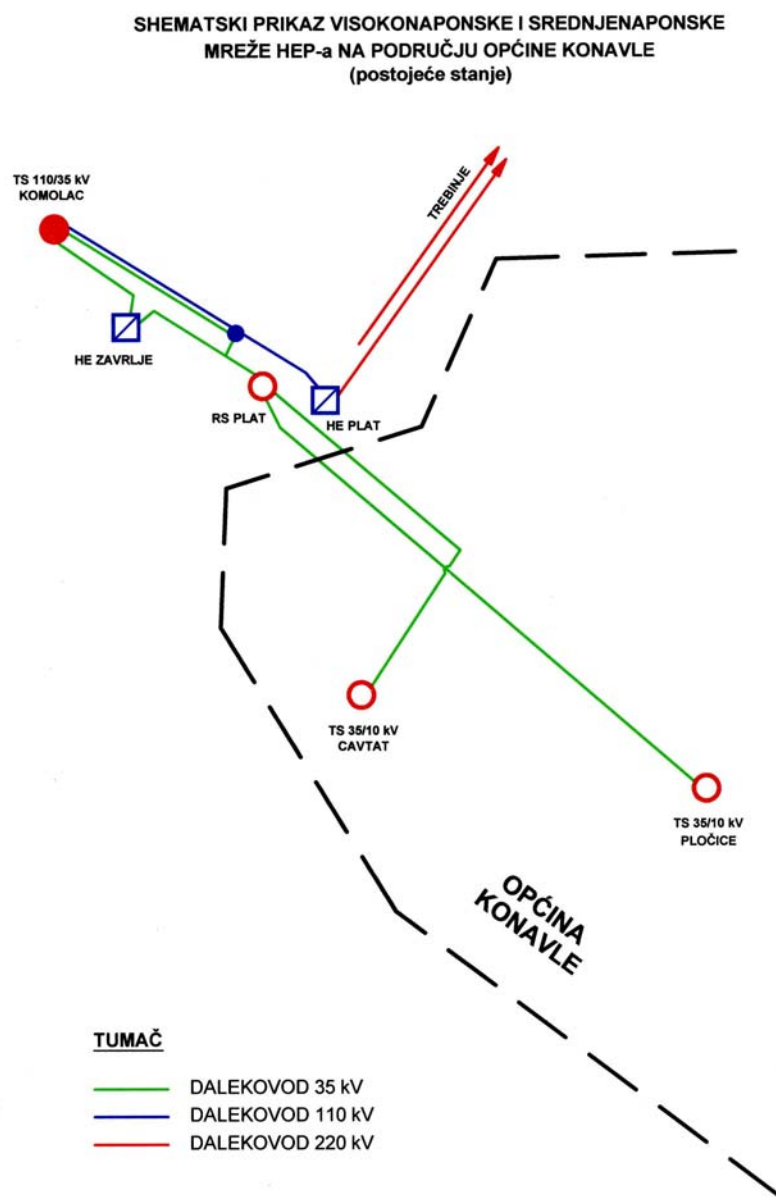
Relativno velika udaljenost spomenute napojne točke u odnosu na centre potrošnje u Općini Konavle, a to su prije svega Cavtat sa širom okolicom na zapadnom dijelu Općine i Gruda s pripadnim naseljima na istočnom dijelu Općine, kao i njen radijalni karakter, te 35kV nazivni naponski nivo postojeće mreže preko koje se trenutačno realizira osnovno napajanje glavnog konzuma, s tehničkog aspekta predstavljaju značajni ograničavajući faktor u razvojnom smislu.

Naime, opskrba potrošača električnom energijom na području Općine Konavle trenutačno se ostvaruje na nivou 35kV distributivne mreže i to preko

TS 35/10kV Cavtat (smještena na jugoistočnim prilazima grada Cavtat) i TS 35/10kV Pločice (smještene jugoistočno od Grude).

TS 35/10kV Cavtat je od spomenute TS 110/35/10kV Komolac udaljena oko 16km, dok je TS 35/10kV Pločice od iste udaljena gotovo 31km. Oba spomenuta postrojenja su preko rasklopišta u Platu (kod HE Plat) s TS 110/35/10kV povezana 35kV nadzemnim vodovima izgrađenim na čeličnorešetkastim stupovima i alučeličnim vodičima nazivnog presjeka A/Č-95/15mm<sup>2</sup>.

Uz uvažavanje navedenih tehničkih karakteristika postojeća 35kV distributivna mreža omogućava maksimalni prijenos od oko 15MW u smjeru TS Cavtat, odnosno do 8.5MW u smjeru TS Pločice.



Trenutačno instalirana snaga u TS 35/10kV Cavtat iznosi 8MW, a u TS 35/10kV Pločice 6.5MVA. Navedeni podaci ukazuju kako je prijenosna moć

postojećih elektroenergetskih kapaciteta (35kV vodovoda) u slučaju TS Cavtat iskorištena s oko 50% dok to u slučaju TS Pločice iznosi oko 75%.

Indikativno je pri tome da su vršna opterećenja oba spomenuta 35kV postrojenja gotovo dosegla trenutačno instalirane kapacitete.

Fizičko napajanje potrošača energijom od spomenutih TS 35/10kV omogućeno je preko niza distributivnih stanica nazivnog naponskog nivoa 10/0.4kV, koje su povezane u odgovarajuću mrežu nadzemnim i kabelskim vodovima 10kV nazivnog naponskog nivoa.

Pri tome je potrebno istaknuti kako u smislu postojećih instaliranih ali i potrebnih novih elektorenergetskih kapaciteta, teritorijalno gledano na TS 35/10kV Cavtat gravitiraju grad Cavtat i naselje Zvekovica, te naselja Čilipi, Komaji i Močići iz grupe naselja donja banda uključivo i instalacije zračne luke Dubrovnik, odnosno naselja Uskoplje, Gabrili i Drvenik iz grupe naselja gornja banda (Konavosko polje) kao i većina brdskih naselja tj. Jasenice, Brotnice, Stravča, Šilješki i Duba Konavoska.

U smislu prethodno navedenog TS 35/10kV Pločice "pokriva" preostala naselja donje bande (obalno područje) kao što su Popovići, Radovčići, Poljice, Mikulići, Đurinići, Molunat i Vitaljina, zatim naselja gornje bande (Konavosko polje), prije svega Gruda, pa Mihanići, Pridvorje, Lovorno, Ljuta, Dunave, Dubravka, Zastolje, Vodovađa, Palje Brdo i Pločice, te od brdskih naselja Kunu Konavosku.

S osnova trenutačne potrošnje postojeće rješenje se može smatrati prihvatljivim ali temeljeno na sve uočljivijem trendu porasta potrošnje, a pogotovo u svjetlu planiranih razvojnih programa, evidentno je kako postojeća mreža i raspoloživi kapaciteti neće moći ispunjavati predviđenu zadaću, te će u tom smislu biti potrebno njihovo proširenje kao i izgradnja potpuno novih kapaciteta.

### **Analiza planiranih elektroenergetskih kapaciteta**

Uvidom u sve segmente predmetnog PPU Općine Konavle evidentan je njegov razvojni karakter koji implicira potrebu za dodatnim količinama električne energije.

Iste karakterizira nemogućnost parametriranja na bazi prosječnog porasta potrošnje od 3-4% godišnje obzirom da se temeljem ovog plana mogu očekivati skokoviti zahtjevi za novim instaliranim kapacitetima ovisno o dinamici njegove realizacije.

U tom smislu provedena je gruba analiza na bazi planom predviđenih parametara vezanih uz povećanje broja stanovnika kao i planiranih novih ležajeva (pretežno turističke namjene, vikend turizam i slično) na neizgrađenom građevinskom zemljištu unutar postojećih naselja, zatim na novim ležajevima unutar novih turističkih i sportsko-rekreacijskih zona, te na planiranim proizvodnim i poslovnim zonama gospodarske namjene.

### Povećanje broja stanovnika i ležajeva u neizgrađenom građevinskom području naselja

Osim relativno skromnih zahtjeva koji proizlaze iz plana povećanja broja stanovnika i s tim u svezi novih kućanstava, koji za nazivnu 2015. godinu u odnosu na popis stanovništva u 2001. godini, iznosi 750 stanovnika, indikativan je planirani porast broja turističkih ležajeva na neizgrađenom građevinskom području naselja u istom razdoblju u iznosu od cca 7.000 ležaja.

Uvažavajući prosječnu površinu stambenog prostora na nivou Općine Konavle od oko 90m<sup>2</sup>, kao i prosječni broj osoba po kućanstvu (oko 3 osobe), te prosječno instaliranu snagu po domaćinstvu na nivou stečenih standarda u Republici Hrvatskoj, može se očekivati kako će za potrebe porasta broja stanovništva na nivou Općine, vršno opterećenje porasti za oko 0,9MW.

Od navedenog iznosa oko 0,5MW povećanja vršnog opterećenja odnosi se na TS 35/10kV Cavtat, odnosno oko 0,4MW na TS 35/10kV Pločice.

Slijedeći navedene standarde i za turističke kapacitete u okviru neizgrađenih građevinskih zona očekivani porast vršnog opterećenja iznosi oko 6,9MW.

Od navedenog iznosa oko 4,1MW povećanja vršnog opterećenja odnosi se na TS 35/10kV Cavtat, odnosno oko 2,8MW na TS 35/10kV Pločice.

Prema navedenom ukupno se s osnova povećanja broja stanovnika i turističkih kapaciteta u građevinskom području može očekivati povećanje vršnog opterećenja od oko 7,8MW od čega se približno 4,6MW referira na TS 35/10kV Cavtat, te 3,2MW na TS 35/10kV Pločice.

### Zone turističke izgradnje i sportsko-rekreativne namjene

U planirane zone turističke izgradnje ovim prostornim planom je predviđena izgradnja turističkih kapaciteta "Prahivac" i "Mečajac" (ugostiteljsko-turistička namjena u građevinskom području naselja) kod Cavtata sa po 800, odnosno 1.200 ležajeva, pri čemu području Cavtata još gravitiraju i ugostiteljsko-turistička zona "Čilipi" sa 600 ležaja te zona sportsko-rekreativne namjene na lokalitetu "Čilipa" (golf igralište sa 300 ležaja).

Na lokalitetima koji u elektroenergetskom smislu gravitiraju području Gruda i TS 35/10kV Pločice predviđena je izgradnja turističke zone na širem lokalitetu Prevlake i to "Rt Oštro" s ukupno predviđenih 1.800. te sportsko-rekreativna zona "Gruda" (Golf igralište i Sportsko-rekreativni centar) s oko 1.100 ležajeva.

Osnovom navedenog planirani turistički i sportsko-rekreativni kapaciteti koji bi u elektroenergetskom smislu gravitirali TS 35/10kV Cavtat i TS 35/10kV Pločice iznose po 2.500 ležajeva ili ukupno 5.000 ležajeva.

Za smještajne kapacitete koji su vezani uz sportsko-rekreacijske zone prije svega uz planirane golf terene predviđen je relativno visoki standard predviđenih smještajnih kapaciteta od oko  $80\text{W}/\text{m}^2$  bruto površine objekta, pri čemu se pretpostavlja približno  $35\text{-}40\text{m}^2$ /ležaju bruto površine hotelskog smještaja (prema E. Neufert).

Za sve ostale smještajne kapacitete predviđen je nešto niži standard u iznosu od  $50\text{W}/\text{m}^2$  bruto površine objekta.

Temeljem iznesenog proizlazi da bi očekivani porast vršnog opterećenja vezanog uz navedene planirane sadržaje za objekte ove namjene ukupno iznosio oko 7,2MW, od toga se oko 3MW odnosi na TS 35/10kV Cavtat, odnosno oko 4,2MW na TS 35/10kV Pločice.

Pri tome je indikativan podatak da se od ukupno očekivanog povećanja vršnog opterećenja temeljenog na planiranim turističkim i sportsko-rekreativnim sadržajima, a vezane za TS 35/10kV Pločice, čak oko 3MW odnosi na područje u i oko Rta Oštro, odnosno Prevlake na kojem trenutačno ne postoje nikakvi elektroenergetski kapaciteti.

Sve navedene ugostiteljsko-turističke zone unutar građevinskog područja naselja te izdvojena građevinska područja ugostiteljsko-turističke i sportsko-rekreacijske namjene, osim izdvojenog građevinskog područja ugostiteljsko-turističke namjene "Rt Oštro" na Prevlaci/Vitaljina nalaze se u zoni postojeće distributivne mreže, tj. napajaju se iz postojeće distributivne mreže. Za zonu na Prevlaci treba se izraditi distributivna mreža, kao što se vidi na kartografskom prikazu 2c Infrastrukturni sustavi – Energetski sustav - Elektroenergetika.

#### Gospodarske zone poslovne i proizvodne namjene

U planirane gospodarske zone poslovne i proizvodne namjene ovim prostornim planom uostalom je predviđena izgradnja proizvodnih kapaciteta u zoni "Gruda" sa zapadne strane istoimenog naselja u ukupno bruto razvijenoj površini od 9,94ha, te poslovna zona "Konavle Dubrovnik-sjever", smještene sa sjeverne strane piste Zračne luke Dubrovnik u ukupnoj brutto razvijenoj površini od 44,73ha.

Uzimajući u obzir da je za proizvodne kapacitete ali i za prostore namijenjene u poslovne svrhe u prosjeku potrebno negdje oko  $100\text{W}/\text{m}^2$  instalirane snage po bruto površini izgrađenog objekta proizlazi da bi očekivani porast vršnog opterećenja na nivou Općine Konavle, vezan uz navedene sadržaje; za objekte ove namjene na nivou Općine Konavle iznosi oko 25MW, od kojih bi u elektroenergetskom smislu samo oko 5MW gravitiralo širem lokalitetu oko naselja Grude, odnosno prema TS 35/10kV Pločice, dok bi se preostali dio od oko 20MW odnosio na TS 35/10kV Cavtat.



## **Rezime elektroenergetskih potreba**

Temeljem navedenog proizlazi kako se za Općinu Konavle osnovom razvojnih planova može očekivati porast vršnog opterećenja od oko 40MW.

Uspoređujući navedeno s trenutačno instaliranom snagom od oko 14.5MW, te neznatno manjim vršnim opterećenjem vidljivo je da će potreba za osiguranjem vršne snage porasti za čak 275%, te da će ukupno potrebna vršna snaga na nivou Općine iznositi oko 55MW.

Od spomenutog iznosa oko 27.6MW očekivanog novog vršnog opterećenja odnosi se na TS Cavtat, dok se oko 12.4MW vršnog opterećenja očekuje na pragu TS Pločice.

Uspoređujući navedene podatke s podacima navedenim u uvodnom dijelu ovog priloga osnovom koje postojeća 35kV distributivne mreže omogućava maksimalni prijenos od oko 15MW u smjeru TS Cavtat, odnosno do 8.5MW u smjeru TS Pločice, evidentno je da postojeći instalirani kapaciteti ali i elektroenergetska mreža neće moći zadovoljiti planiranu potrošnju.

## **Razvoj elektroenergetske mreže**

Planirani razvoj elektroenergetske mreže Općine Konavle baziran je na potrebi osiguranja dostatne količine kvalitetne električne energije za postojeće ali i sve nove potrošače sukladno predviđenom planu razvoja, te priključku planiranih proizvodnih elektroenergetskih kapaciteta koji se predviđaju izgraditi na teritoriju Općine, odnosno na temelju planova razvoja elektroenergetske mreže koji su obuhvaćeni Prostornim planom Županije.

Osnovni preduvjet za promišljanje razvoja elektroenergetske mreže Općine Konavle na globalnom planu je izgradnja nove TS 220/110/35kV Plat, na lokaciji približno 1km sjevernije od postojećeg postrojenja HE Plat, odnosno oko 5km udaljeno od postojeće TS 35/10kV Cavtat.

Osiguranjem "čvrste" točke napajanja na ovoj lokaciji stječu se nužni preduvjeti za tehnički korektno promišljanje razvoja elektroenergetske mreže koja može podržati ovim dokumentom predviđene razvojne planove Općine.

Naime, izgradnjom spomenutog novog postrojenja na lokaciji Plata lokacija osnovnog napajanja kompletne elektroenergetske mreže Općine Konavle, dislocira se od postojeće TS 110/35kV Komolac za 10-tak km istočnije upravo u smjeru Konavala čime se osiguravaju nužni preduvjeti za povećanje prijenosne moći postojeće mreže.

Prethodno navedeno se prije svega odnosi na TS 35/10kV Pločice do koje će se nakon izgradnje spomenute nove TS 220/110/35kV Plat umjesto sadašnjih limitiranih oko 8.5MW postojećom 35kV mrežom moći transportirati dodatnih oko 2,5MW ili ukupno oko 11MW. Istovremeno se za

TS 35/10kV Cavtat, navedena činjenica nema bitniji utjecaj na mogući prijenos postojećom 35kV mrežom od maksimalnih oko 15MW.

Temeljem navedenog proizlazi da se u sustavu postojeće 35kV mreže izgradnjom spomenute TS 220/110/35kV Plat zapravo i ne bi ostvarili revolucionarni pomaci u smislu zadovoljavanja energetske potreba, ali bi se primarno stekli neophodni preduvjeti za to i značajno bi se povisio nivo sigurnosti, kvalitete i pouzdanosti u opskrbi potrošača na čitavoj Općini Konavle ali i široj dubrovačkoj regiji.

Zahtijevanu količinu električne energije odnosno očekivanog vršnog opterećenja moguće je osigurati jedino daljnjim razvojem i izgradnjom elektroenergetske mreže.

#### Razvoj mreže u funkciji podmirenja planiranih elektroenergetskih potreba

Kao što je to prethodno navedena izgradnja TS 220/110/35kV Plat jedan je od bitnih preduvjeta za razvoj elektroenergetske mreže na području Općine Konavle.

Naime, relativno nepovoljan zemljopisni položaj, s tehničkog stajališta, karakteriziran većim međusobnim udaljenostima i trenutačnom koncentracijom potrošnje oko većih naselja (Cavtat i Gruda), Planom razvoja dodatno je predviđeno disperzirati na nove zone različitog karaktera koje u elektroenergetskom smislu trenutačno nisu adekvatno "pokrivene" postojećom mrežom ili kao što je to slučaj sa širom zonom oko Prevlake i Rta Oštro, trenutačno nemaju uopće mogućnost napajanja.

Glede navedenog proširenje postojeće mreže i kapaciteta, te podizanje osnovnog naponskog nivoa s kojeg se trenutačno provodi napajanje (35kV) na viši 110kV nazivni naponski nivo jedan je od idućih preduvjeta razvoja elektroenergetske mreže.

U tom smislu Prostornim planom Županije je na globalnoj razini predviđena izgradnja novog 110kV voda koji bi omogućio vezu između spomenute nove TS 220/110/35kV Plat i odgovarajućeg 110kV postrojenja TS Herceg Novi u susjednoj državi (Crna Gora (CG)).

Kako se spomenuti 110kV vod u gotovo cijeloj svojoj duljini "proteže" uzduž Općine Konavle, a njegova primarna funkcija na globalnoj razini nije predviđala njegov distributivni karakter u smislu napajanja potrošača električnom energijom, predmetnim Prostornim planom uređenja Općine predviđeno je iskoristiti komparativne prednosti koje u elektroenergetskom smislu izgradnja takvog objekta predstavlja upravo za Općinu Konavle.

Naime, izgradnjom odgovarajućih novih 110kV postrojenja na lokacijama na kojima bi se omogućila elektroenergetska podrška postojećoj mreži 35kV postrojenja u smislu osiguranja dostatnog kapaciteta za podmirenje planirane potrošnje, a čije bi se napajanje u tehničkom smislu naslanjalo na

predmetni 110kV voda, predstavljalo bi onaj kvalitativni iskorak koji je obzirom na plan razvoja Općine Konavle neophodan u elektroenergetskom smislu glede potreba zadovoljavanja potrošnje ali i podizanja kvalitete i pouzdanosti isporučene električne energije.

U smislu iznesenog ovim planom se predviđa izgradnja dviju novih TS 110/35/10kV (TS 110/XkV) koje bi se po principu "ulaz-izlaz" naslanjale na spomenuti 110kV vod iz smjera TS Plat prema Herceg Novom i to jedna na lokaciji kod Zračne luke Dubrovnik a druga neposredno kod postojeće TS 35/10kV Pločice.

#### TS 110/35/10kV (110/XkV) Pločice

Izgradnjom nove TS 110/35/10kV Pločice i njenim priključkom na TS 220/110/35kV Plat u cijelosti bi bile anulirane postojeće limitirane mogućnost transporta električne energije u navedenom smjeru, odnosno bila bi osigurana mogućnost bezrezervnog podmirenja planirano dodatnog vršnog opterećenja u iznosu od oko 12.4MW.

Pri tome je evidentno kako bi izgradnja nove veze i postrojenja na 110kV nazivnoj naponskoj razini, na lokaciji Pločice, u funkciji osnovnog napajanja cijelog područja, postojeća 35kV veza preuzela funkciju rezervnog napajanja čime bi se stekli bitno povoljniji tehnički uvjeti vezani uz kvalitetu, sigurnost i pouzdanost napajanja postojećih i planiranih novih potrošača na promatranom području, odnosno isti bi bili izdignuti na novu znatno višu razinu.

Izgradnjom nove TS 110kV Pločice osigurali bi se i nužni preduvjeti za napajanje planiranih kapaciteta na lokaciji Prevlake/Rta Oštro.

Naime, u polazištima je navedeno kako je napajanje krajnjeg istočnog dijela teritorija Općine Konavle omogućeno radijalnom vezom na 10kV nazivnom naponskom nivou iz postojeće TS 35/10kV Pločice do naselja Vitaljina, dok sama lokacija Prevlake i Rta Oštro trenutačno uopće nema mogućnost napajanja električnom energijom.

U tom smislu Planom razvoja je predviđeno da se postojeća 10kV veza na promatranom području rekonstruira na način da se djelomično po istoj trasi a jednim dijelom po potpuno novoj trasi umjesto postojećeg zračnog 10kV voda izgradi potpuno novi dvostruki 35kV i 10(20)kV vod iz smjera TS 35/10kV Pločice u smjeru Prevlake, koji bi do Đurinića i Molunta bio pretežno zračni, a od Đurinića do Prevlake i Rta Oštro kabelski zajedno s drugim infrastrukturnim instalacijama.

Na taj način bi se uz izgradnju odgovarajuće nove TS 35(20)/10(0.4)kV Prevlaka omogućio transport električne energije na krajnji jugoistok Općine ali i Republike Hrvatske, koji bi u kvalitativnom i kvantitativnom smislu zadovoljavao planiranu potrošnju i vršna opterećenja.

Pri tome bi 35kV veza omogućavala osnovno napajanje planiranih kapaciteta na lokaciji Prevlaka/Rt Oštro, bilo pod 35kV nazivnim naponom ili u perspektivi pod 20kV nazivnim naponskim nivoom, dok bi 10kV veza osiguravala napajanja svih postojećih ali i jednim dijelom novih potrošača na promatranom području, te bi ujedno služila i kao rezervno napajanje u smislu osiguravanja višeg nivoa pouzdanosti i sigurnosti mreže, a u perspektivi bi pod eventualnim 20kV nazivnim naponskim nivoom mogla biti i u funkciji zadovoljavanja dosegnutog nivoa vršnog opterećenja.

#### TS 110/35/10kV (110/XkV) Čilipi

Kao što je to već prije navedeno planirani porast vršnog opterećenja na pragu TS 35/10kV Cavtat iznosi oko 27.6MW, od kojih se čak 20MW odnosi na planiranu poslovnu zonu "Konavle Dubrovnik – sjever" (Čilipi/Močići) dok je preostalih oko 7.6MW planirani porast vršnog opterećenja vezan na ostale sadržaje.

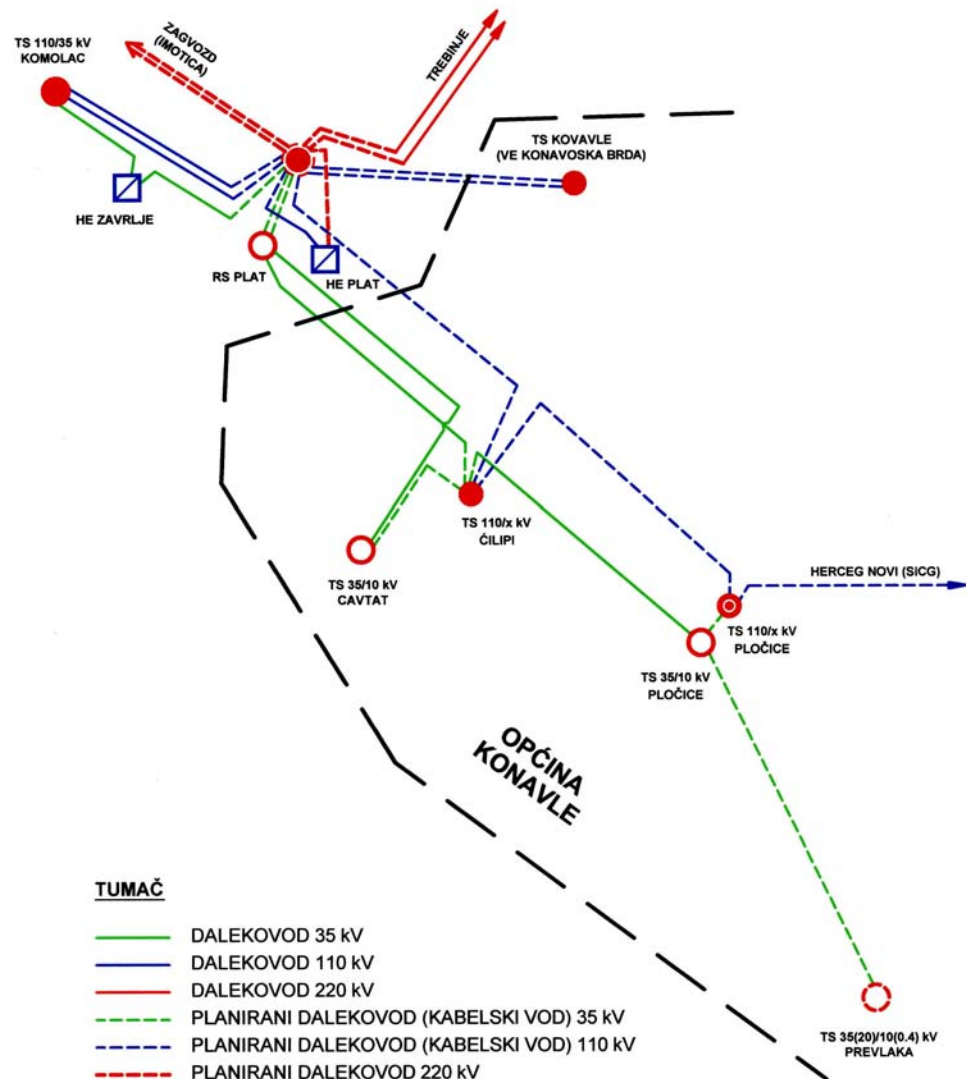
Iz navedenog se može zaključiti kako bi se obnovom i rekonstrukcijom postojeće TS 35/10kV Cavtat i podizanjem njenog kapaciteta s postojećih 2x4MVA na perspektivnih 2x8MVA ili 2x10MVA gotovo u cijelosti mogla podmiriti Planom predviđena vršna opterećenja na pragu iste ne računajući upliv "Poslovne zone" Čilipi/Močići.

Stanovito ograničenje u smislu prethodno navedenog ipak bi predstavljala postojeća veza na 35kV nazivnom naponskom nivou iz smjera Plata (maksimalno 15MW) koja bi se mogla odgovarajućim zahvatima na postojećem zračnom 35kV vodu izbjeći rekonstrukcijom u smislu povećanja prijenosnih karakteristika povećanjem presjeka vodiča (umjesto postojećeg Al/Č-95/15mm<sup>2</sup> ugraditi Al/Č-120/20mm<sup>2</sup>). Na taj način maksimalni prijenos bi se s postojećih oko 15MW povećao na oko 19MW.

Ovakvo promišljanje planiranog razvoja mreže oko Cavtata vrlo je ograničenih mogućnosti i iako je na tragu zadovoljenja dijela očekivane potrošnje ne rješava problem u cijelosti, te ne omogućava dovoljno fleksibilnosti, pouzdanosti i sigurnosti u napajanju.

U tom smislu slično kao i za TS Pločice ovim planom je predviđeno da se neposredno uz planiranu poslovnu zonu "Konavle Dubrovnik – sjever" (Čilipi/Močići) izgradi nova TS 110/35/10kV (TS 110/XkV) Čilipi koja bi u cijelosti preuzela ulogu napajanja električnom energijom navedene poslovne zone i jednog dijela postojećih ali i planiranih kapaciteta prije svega vezanih uz Zračnu luku Dubrovnik i turističko-rekreativne sadržaje na širem lokalitetu Močića i Čilipa.

**SHEMATSKI PRIKAZ VISOKONAPONSKE I SREDNJEKONAPONSKE  
MREŽE HEP-a NA PODRUČJU OPĆINE KONAVLE  
(planirano stanje)**



Navedenu TS 110/35/10kV (TS 110/XkV) Čilipi je identično kao i TS 110/35/10kV (TS 110/XkV) Pločice, na mrežu nazivnog napona 110kV predviđeno povezati po principu "ulaz-izlaz" s planiranog DV 110kV Plat-Herceg Novi.

Osim navedenog osnovnog napajanja u funkciji rezervnog napajanja, te povećanja pouzdanosti mreže, u spomenutu TS 110kV predviđa se uvod i obližnjeg DV 35kV Plat-Pločice, te izgradnja novog 35kV voda do TS 35/10kV Cavtat.

Izgradnjom spomenute 35kV veze u smjeru TS 35/10kV Cavtat osigurala bi se dostatna količina energije za planirano povećanje vršnog opterećenja iste ali i novi pravac napajanja čime bi se razina pouzdanosti i sigurnosti kompletne mreže "podigla" na višu razinu.

Naravno da bi se odgovarajućim vezama od spomenute TS 110/35/10kV (TS 110/XkV) Čilipi prema Zvekovici i na nižim naponskim razinama (10kV) moglo postići dodatno rasterećenje postojeće TS 35/10kV Cavtat, odnosno da bi se mogli pravilnim promišljanjem mreže te naponske razine, te njenim uklapanjem i rekonstrukcijom postići preduvjeti za eventualni budući prelazak sa 10kV na 20kV nazivni naponski nivo, odnosno direktnu transformaciju 110/20kV.

#### Planirani proizvodni elektroenergetski kapaciteti i njihov priključak na mrežu

Na teritoriju Općine Konavle od proizvodnih elektroenergetskih kapaciteta planirana je izgradnja hidroelektrane koja bi koristila raspoloživi hidropotencijal rječice Ljuta, odnosno vjetroelektrane Konavoska Brda.

U slučaju HE Ljuta radi se o relativno skromnom izvoru električne energije iz programa tzv. malih hidroelektrana, smještenom u priobalnom pojasu u blizini naselja Popovići.

VE Konavoska Brada u principu je planirana kao vjetropark, a izgradnja iste je planirana na širem području Konavoskih Brda.

Sustav **vjetroelektrana** moguće je razviti, kao posebni i ekološki prihvatljiv izvor obnovljive energije na brdskom području Općine Konavle (izolirano i pretežno pusto te rijetko naseljeno područje Općine) Za detaljnu lokaciju i uvjete građenja potrebno je zadovoljiti slijedeće kriterije:

- Moguća lokacija vjetroparka mora biti izvan:
  - obalnog područja
  - zaštićenih i predloženih za zaštitu dijelova prirode
  - planiranih građevinskih područja, infrastrukturnih koridora, visokih šuma i poljoprivrednog zemljišta
  - zona izloženih vizurama vrijednog krajolika, te s mora i glavnih prometnica
- Udaljiti zonu vjetroparka od naselja i drugih građevina najmanje 500m, odnosno razina buke za najbliže objekte ne smije prelaziti 40dB(A)
- Uskladiti smještaj vjetroparka u odnosu na telekomunikacijske uređaje (radio i TV odašiljači, navigacijski uređaji) radi izbjegavanja elektromagnetnih smetnji
- Voditi računa o (odabiru veličine i boje lopatica i stupa) mogućoj vizualnoj degradaciji prostora
- Izraditi za karakteristične lokacije računalnu vizualizaciju radi ocjene utjecaja vjetroelektrane na fizionomiju krajobraza

Konačna lokacija vjetroparka odredit će se temeljem prethodno provedenih istraživanja i provedenog postupka Procjene utjecaja na okoliš.

Predloženi sustav vjetroelektrana može biti temelj za zahtjev za Izmjene i dopune Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije.

Prema Programu izgradnje malih hidroelektrana "MHE" koji je u travnju 1998. godine izradio Elektroenergetski institut "Hrvoje Požar" predviđena instalirana snaga HE Ljuta iznosi 2.2MW.

### **MHE "Konavle"**

Za evakuaciju velikih voda u jesensko-zimskom razdoblju iz Konavskog polja izgrađen je tunel (kapaciteta 60m<sup>3</sup>/s) kojim se vode s najniže točke polja najkraćim putem evakuiraju u more. Osim toga skupljene vode odvođe se u more i putem prirodnog ponora (kapaciteta 20 m<sup>3</sup>/s)

Postojeći tunel izgrađen je na najnižoj koti Konavskog polja. Tu se slijevaju vode Kopačice s vodama Ljute i Konavočice.

Visinska kota praga na ulaznoj građevini je +43,45m.n.m., a dna tunela +41,40 m.n.m. Kota izlaza tunela u Uvali Pasjača je +11,93m.n.m.. Razlika u visini između ulaza u tunel i izlaza iz tunela na morskoj obali je 29,47m.

Prema provedenoj hidrološkoj obradi srednji protok na ulazu u tunel procijenjen je s 5,4m<sup>3</sup>/s. Male vode procijenjene su i ispod 100l/s, dok se velike vode procijenjuju između 230 i 320m<sup>3</sup>/s (50 godišnja velika voda i 1000 godišnja velika voda).

Da bi se iskoristio raspoloživi pad, tj. da bi se energetske iskoristila navedena količina vode predviđa se izgradnja MHE "Konavle" instalirane snage 3,3 MW koja obuhvaća slijedeće elemente zahvata:

- na ulaznoj zoni odteretnog tunela izvodi se otvoreni kanal pravokutnog poprečnog presjeka širine 3,0m i visine 2,0m. (produbljenje dna izvodi se samo u postojećem betonskom koritu),
- sanaciju postojećeg odteretnog tunela izvedbom armiranobetonske obloge,
- na izlaznoj strani tunela potrebno je izvesti podzemno smješten objekt postrojenja MHE "Konavle" i automatsku zapornicu na izlaznom dijelu tunela u more u Uvali Pasjača,
- spojni podzemni elektroenergetski kabel dužine cca 2,0km (35kV).

Predviđeno je da će mala hidroelektrana "Konavle" raditi protočno.

Rad postrojenja biti će automatiziran tako da na lokaciji strojarnice neće biti stalne posade.

Osnovni tehnički podaci MHE "Konavle" su slijedeći:

Kota gornje vode	+42,00m.n.m.
Kota donje vode	±0,00 m.n.m
Srednji višegodišnji protok	5,4m <sup>3</sup> /s
Instalirani protok	10,0m <sup>3</sup> /s

Instalirana snaga	3,3MW
Prosječna očekivana godišnja proizvodnja	11,0 GWh/god

U smislu navedenog a prema "Tehničkim uvjetima za priključak malih elektrana na elektroenergetski sustav HEP-a, Bilten HEP-a broj 66." iz veljače 1998. godine, priključak ove elektrane je moguće izvesti na srednjenaponsku (SN) mrežu.

Kako je instalirana snaga veća od 1 MW priključak nije moguće izvesti na srednjenaponski vod već je isti potrebno izvesti direktno na sabirnice obližnjeg SN postrojenja.

U tom smislu ovim Planom je predviđeno navedenu elektranu direktno povezati na 10(20)kV nazivnom naponskom nivou s postojećom TS 10(20)/0,4kV Popovići, što se smatra prihvatljivim rješenjem obzirom da je postojeća mreža na koju je spojena spomenuta TS 10/0,4kV nedavno u cijelosti rekonstruirana, a kapacitet podignut na takvu razinu da se ne očekuju poteškoće u plasmanu proizvedene električne energije.

Za razliku od spomenute HE Ljuta VE Konavoska Brda planirana je s ukupnim instaliranim kapacitetom od oko 105MW, te je za plasman proizvedene električne energije u sustav HEP-a predviđena mogućnost priključka vjetrogeneratora na TS 220/110/35kV i/ili TS 35/10kV Pločice.

#### Etapnost gradnje, trase i prelazak na dvonaponski sustav napajanja

Planirani razvoj elektroenergetske mreže u funkciji je očekivanog porasta vršnog opterećenja, kao i izgradnje proizvodnih kapaciteta.

U tom smislu bi razvoj elektroenergetske mreže trebao pratiti izgradnju gospodarskih i turističkih kapaciteta i drugih sadržaja sukladno dinamici njihove realizacije.

Isto tako potrebno je istaknuti kako je generalno opredjeljenje HEP-a da se postepeno ukine 35kV nazivni naponski nivo, te da se realizira prelazak kompletne srednjenaponske mreže na 20kV nazivnu naponsku razinu, odnosno uspostavu dvonaponskog sustava napajanja na distributivnoj razini preko direktne transformacije 110/20kV.

U smislu prethodno navedenog indikativno je da se plan razvoja elektroenergetske mreže Općine Konavle i dalje oslanja na 35kV nazivnu naponsku razinu.

Navedena činjenica neminovna je obzirom na trenutno stanje i dugoročnost navedenog procesa uspostave direktne transformacije 110/20kV, međutim indirektno, ovisno o etapnosti izgradnje potrebnih kapaciteta nije nužno i u suprotnosti s navedenim planskim odrednicama.



Glede navedenog dugoročno gledajući predviđa se prelazak kompletne postojeće 10kV mreže na 20kV nazivnu naponsku razinu pri čemu razvoj mreža ovog naponskog nivoa mora u tehničkom pogledu slijediti navedene odrednice.

Prema tome kompletnu mrežu 10kV nazivne naponske razine postepeno je potrebno rekonstruirati za prihvat 20kV nazivnog napona, a sva nova mreža 10kV nazivne naponske razine treba biti građena s odgovarajućim parametrima za 20kV nazivnu naponsku razinu.

U tom smislu svi novi nadzemni vodovi 10kV bili bi građeni kao tipski 20kV vodovi koji bi privremeno (do uspostave 20kV naponske razine) bili u pogonu pod 10kV nazivnim naponom. Slično je i za nove 35kV zračne vodove pri čemu je zbog više naponske razine njihov prelazak na 20kV nazivnu naponsku razinu tehnički relativno jednostavan postupak.

U urbanim sredinama unutar građevinskog područja načelno je sve nove vodove sredjenaponske razine (10(20)kV i 35kV) predviđeno izvoditi kao podzemne kableske vodove, po mogućnosti zajedno s drugim infrastrukturnim instalacijama, a te odrednice predviđene su i kod rekonstrukcija postojećih vodova.

Isto tako razvoj distributivne mreže potrebno je uskladiti s tipskim rješenjima pri čemu se planira da nova postrojenja ove naponske razine budu građena kao tipske kableske stanice snage 630MVA (iznimno 2x630MVA), a da se postojeća postrojenja postepeno usklađuju s tim odrednicama.

Slična je situacija i s 35kV mrežom koja u perspektivi također prelazi na 20kV nazivnu razinu a odgovarajuća 35kV postrojenja u pripadna rasklopišta.

Nova 110kV postrojenja bi u tom smislu načelno trebalo promišljati kao tipska postrojenja 110/20kV nazivne naponske razine, međutim ovisno o dinamici razvoja mreže kao i njenog usklađenja s energetske potrebama, izvjesna je i mogućnost pogona u tronaponskom režimu 110/35/10kV.

Novi 110kV vod iz smjera Plata prema Herceg Novom također je predviđeno graditi kao tipski 110kV nadzemni vod a njegova trasa je predviđena izvan građevinskih područja. U dijelu gdje je paralelna (u istom koridoru) s postojećim 35kV dalekovodom Plat-Cavtat, zbog "presijecanja" planirane sportsko-rekreacijske zone "Gruda", predviđeno je da obje trase istu "zaobiđu" s jugozapadne strane.

Vezano za razvoj mreže na poluotoku Prevlaka Planom je predviđena izgradnja TS 35/10kV Prevlaka i odgovarajućeg 35kV+10(20)kV voda iz smjera postojeće TS 35/10kV Pločice.

Ista je predviđena obzirom na postojeće stanje mreže i eventualnu potrebu osiguranja dostatne količine električne energije za potrebe izgradnje relativno ambicioznih turističkih kapaciteta ukoliko isti po svojoj dinamici

budu prethodili planiranom razvoju elektroenergetske mreže a koji uključuju izgradnju TS 220/110/35kV Plat, odnosno TS 110/XkV Pločice.

U slučaju da se potreba za "elektrifikacijom" Prevlake ukaže po uspostavi dvonaponskog režima napajanja 110/20kV dostatna količina električne energije biti će omogućena izgradnjom odgovarajućih postrojenja na 20kV nazivnoj naponskoj razini na lokaciji Prevlaka, a planirani priključni vod bi tada bio u pogonu kao DV 2x20kV umjesto 35kV + 10(20)kV.

Vezano uz planiranu izgradnju novih TS 110/XkV Čilipi i Pločice iste su prije svega u direktnoj funkciji realizacije planiranih turističkih i gospodarskih sadržaja.

Pri tome je potrebno istaknuti kako se gotovo kompletan Razvojni plan jugoistočnog dijela Općine bazira na potrebi izgradnje TS 110/XkV Pločice zbog ograničenih mogućnosti postojeće mreže, dok je potreba izgradnje TS 110/XkV Čilipi većim dijelom vezana za dinamiku izgradnje i realne potrebe planirane poslovne zone, odnosno dugoročno gledajući ista je u funkciji realizacije dvonaponskog sustava napajanja.

Glede iznesenog moguć je i scenarij prema kojem bi se ukazala potreba izgradnje 110kV postrojenja bliže konzumu grada Cavtata. U tom smislu je lokaciju navedene TS 110/XkV Čilipi moguće promišljati kao odgovarajuće 110kV postrojenje specijalne izvedbe čak i na lokaciji postojeće TS 35/10kV Cavtat.

### 3.5.3. Vodnogospodarski sustav

#### 3.5.3.1. Vodoopskrba

Na području Općine Konavle nalaze se tri značajna izvora vode za piće: Duboka Ljuta, Konavoska Ljuta i Veliko vrelo (Vodovađa).

Za potrebe opskrbe vodom zapadnog dijela Općine Konavle zahvaćen je izvor Duboka Ljuta (Robinzon) koji se nalazi cca 2km sjeverno od naselja Obod odnosno cca 1km južno od naselja Plat.

Vodoopskrbni sustav na zapadnom dijelu Općine Konavle pokriva područje naselja Cavtat, Gornji i Donji Obod, Zvekovica, Čilipi, Popovići i "Zračnu luku Dubrovnik" te naselja na sjevernom dijelu polja od naselja Zvekovica do zaključno naselja Mihanići.

Vodoopskrbni sustav zapadnog dijela Općine Konavle je u funkciji.

Nastavno na magistralni cjevovod od vodospremnika "Rajčevići" do naselja Mihanići predviđena je izgradnja podsustava za opskrbu vodom područja "Konavoska brda" (naselja: Jasenice, Šliješki, Brotnice, Stravča i Duba Konavoska). Podsustav "Konavoska brda" biti će spojen na navedeni cjevovod u naselju Gabriele.

Na istočnom području Općine Konavle opskrba vodom temelji se na izgrađenim dijelovima vodoopskrbnog sustava "Konavle – istok".

Vodoopskrbni sustav "Konavle-Istok" temelji se na zahvatu vode s izvora Konavoska Ljuta.

Vodoopskrbni sustav "Konavle-Istok" podijeljen je na dva dijela i to: sustav "Molunat" i sustav "Gruda" koji su međusobno povezani putem magistralnog cjevovoda.

Na području sustava "Gruda" izgrađeni su podsustavi: "Ljuta – zapad", "Pridvorje – Lovorno" i "Donja i gornja zona naselja Gruda".

Na području sustava "Molunat" izgrađeni su podsustavi: "Pločice" i "Mikulići – Poljice".

Da bi se osigurala opskrba vodom svih potrošača na području obuhvata vodoopskrbnog sustava "Konavle istok" potrebno je izgraditi slijedeće podsustave:

- područje sustava "Gruda": podsustav "Radovčići" i "Kuna"
- područje sustava "Molunat": podsustav "Đurinići – Vitaljina – Prevlaka", "Karasovići" i "Zastolje – Crnjegovina".

S izvora Konavoska Ljuta još se vodom opskrbljuju potrošači na području podsustava "Gornja Ljuta" i "Dubravka".

Na istočnom kraju Konavoskog polja na području naselja Vodovođa nalazi se izvor "Veliko vrelo".

Da bi se omogućila opskrba vodom na tom području predviđa se izgradnja podsustava "Vodovođa" koji bi se temeljio na zahvatu vode izvora "Veliko vrelo".

Vodoopskrbni podsustav "Vodovođa" obuhvatio bi opskrbu vodom naselja Palje Brdo i Dobruša te dijelove naselja Vodovođa (Bani, Donja Vodovođa, Gornja Vodovođa i Vatasi).

Potrebno je dovesti u funkcionalno stanje postojeći tranzitni cjevovod od vodne komore HE Plat do graničnog prijelaza s Crnom Gorom, ili u daljnjim fazama razvoja projekta, ukoliko to bude iskazano kao racionalnije, izgraditi novi cjevovod za potrebe navodnjavanja Konavoskog polja s tranzitom vode prema Herceg Novom, kao zajednički objekt.

### **Zaštitne zone izvorišta pitke vode**

Na području Konavala nalaze se dva značajna izvora pitke vode, koja su uključena u vodoopskrbu. To je izvor Ljute, koji se nalazi u graničnom sjeveroistočnom dijelu Konavoskog polja između sela Dubravka i Vodovođa neposredno kod zaseoka Arbanasi te izvor Robinzon smješten u krajnjem zapadnom dijelu Konavala, na razini mora 2km sjeverno od Oboda odnosno 1km južno od Plata.

Konavoska Ljuta ima tipično krško uzlazno izvorište, formirano na tektonskom kontaktu slijeda mezozojskih karbonata navučениh na eocenske klastite. Izvorište Ljute nalazi se na 110m.n.m., opasano polukružnim kompleksom karbonatnih naslaga koje čine gotovo vertikalnu morfološku barijeru mjestimično do 500m visoku. U podnožju morfološkog uzdignuća uz sjeveroistočni rub Konavoskog polja prostire se zona fliških (klastičnih) naslaga deltastog oblika koje predstavljaju barijeru podzemnom toku voda. U ovom pojasu prati se i niz manjih ili većih kaptiranih ili nekaptiranih izvora i curaka. Sliv Konavoske Ljute prostire se na površini od približno 90km<sup>2</sup>. Lepezasto pokriva zaleđe prema sjeveru, a prema jugu i zapadu prati orografsku razvodnicu. Prema sjeveru granica slijeva određena je na temelju trasiranja tokova vode u podzemlju. Zapadna i istočna granica određene su u nedostatku egzaktnih podataka, na temelju strukturno-tektonskih i morfoloških obilježja područja. Prema dosadašnjim saznanjima vode iz ovog dijela okršenog karbonatnog zaleđa najvećim dijelom istječu na izvoru Ljute, ali i u neposredno položenoj prostranoj zoni pokrivenom fliškim naslagama. Ovaj pojas prostori se od zaseoka Gunjine i Vodovođe na jugu do Dubravke i Dunava na sjeveru te do Lovorna na zapadu. Sam izvor Ljute kaptiran je i ograđen žičanom ogradom. Maksimalni kapacitet izvora je 5.000-6.000l/s, a kod malih voda, tijekom ljetnog-rano jesenskog minimuma 500-600l/s. Na zahtjev Konavoskog komunalnog društva d.o.o. Hrvatske vode izdale su Vodopravnu dozvolu za korištenje vode izvora Ljute s maksimalnom količinom od 90l/s, odnosno 800.000m<sup>3</sup> vode godišnje.

Izvorište Robinzon u Dubokoj Ljutoj uzlazno je izvorište formirano na kontaktu kompleksa mezozojskih karbonata i eocenskih klastita. Nalazi se na razini mora, uz obalu na dnu padine mezozojskih karbonata koji izgrađuju gotovo vertikalnu morfološku barijeru visoku između 600 i 700m. Slijevno područje izvora Robinzon aproksimativno je određeno i prostire se na visoravni položenoj sjeverno i sjevernoistočno od izvora. Prema dosadašnjim saznanjima pruža se prema zapadu do razvodnice sa slijevom izvorišta Ombla. U dosadašnjim studijama premalo pozornosti posvećeno je Slivničkom rasjedu koji u diferenciranju ova dva slijeva ima veliku važnost. On se pruža od uvale Duboka Ljuta na sjever u prostranoj razlomljenoj zoni pogodnoj za infiltraciju i kanaliziranje podzemnih i površinskih voda. No za pouzdanije definiranje slijevnog područja neophodno je provesti litostratigrafsku razčlambu, definirati strukturno-tektonske jedinice i provesti detaljna hidrogeološka opažanja. Na izvorištu Robinzon sagrađen je objekt i ogradom zaštićen, crpi se 60-90l/s vode koja služi za vodoopskrbu priobalja od Kupara do Čilipa. Minimalna količina istjecanja na izvorištu je 165l/s do cca 2.000l/s za jesensko-zimskih maksimuma. Za vrijeme velikih kiša voda se zamuti no ubrzo se razbistri. Značajan problem tijekom sušnih razdoblja predstavlja povećanje klorida u vodi. Uzrok tome su erozijski i abrazijski procesi koji su tijekom vremena postupno produbili i usjekli korito ispod razine mora tako da je kontakt fliških i karbonatnih naslaga za manjih dotoka slatke vode preplavljen morskom vodom. Adekvatnim hidrotehničkim zahvatima (umjetnim barijerama, injekcionim zavjesama i sl.) znatno bi se povećala iskorivost izvora i u ljetnim razdobljima. S druge strane usporilo bi se napredovanje erozije u podzemlju.

Izvor Ljuta administrativno i strukturno-hidrogeološki u potpunosti pripada Općini Konavle tako da je zahvaćen ovim PPU. Međutim izvor Robinzon strukturno-hidrogeološki većim dijelom pripada Općini Konavle, a tek manjim dijelom Općini Župa dubrovačka jer se nalazi na administrativnoj granici područja. (Tako da je za potrebe izrade Prostornog plana uređenja Općine Konavle, a u dogovoru s predstavnicima Općine Župa dubrovačka i za izvor Robinzon potrebno izdvojiti sanitarne zone.)

Iz prethodno iznešenog razvidno je da ne postoje uvjeti na temelju kojih bi se u skladu s odredbama člana 6. Zakona o vodama (NN, br.107/95) izdvojile 2., 3. i 4. zaštitna zona na izvorištu Ljuta odnosno 2., 3. i 4. zaštitna zona za izvor na vode Robinzon.

Na kartografskom prikazu 2d – Infrastrukturni sustavi – Vodnogospodarski sustav – Vodoopskrba i odvodnja otpadnih voda te melioracijsko navodnjavanje (Knjiga III: Grafički prikazi) prikazano je vodozaštitno područje koje obuhvaća cijeli sjeverni/brdski dio Općine.

### **3.5.3.2. Odvodnja otpadnih voda**

Na području općine Konavle predviđa se (Knjiga III: Grafički prikazi, kartografski prikaz 2d - Infrastrukturni sustavi – Vodoopskrba i odvodnja otpadnih voda te melioracijsko navodnjavanje) izgradnja zasebnih kanalizacijskih sustava na području Cavtata i gravitirajućih naselja te na području naselja Gruda i Molunat.

Odvodnja fekalnih otpadnih voda riješit će se putem kanalizacijskog sustava čiju završnu točku predstavlja uređaj za pročišćavanje otpadnih voda. Zbog osjetljivosti područja uređaj treba biti visoke učinkovitosti (mehaničke i biološke).

Ispust pročišćene otpadne vode bit će riješen putem upojnih bunara, ispustom u vodotok ili priobalno more putem vlastitog podmorskog ispusta.

Primjena samo septičkih jama nije dovoljna. Odvodnja otpadnih voda objekata veličine do 10 ES koji nisu odnosno koji nemaju mogućnosti da se priključuje na kanalizacijski sustav s predviđenim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda prije ispuštanja u more mogu se prikupljati u vodonepropusnim sanitarno ispravnim sabirnim jamama s osiguranim odvozom prikupljenog efluenta u sustav s adekvatnim uređajem za pročišćavanje i ispuštanje pročišćenih otpadnih voda.

U slučajevima objekata s većom količinom otpadnih voda (>10 ES) otpadne vode je potrebno tretirati na vlastitom, adekvatnom uređaju za pročišćavanje prije ispuštanja u recipijent, ovisno o količini i karakteristikama otpadnih voda i prijemnim mogućnostima recipijenta (tlo putem upojnih bunara, vodotok ili priobalno more putem vlastitog podmorskog ispusta).

**Kanalizacijski sustav "Cavtat"** obuhvaća odvodnju i pročišćavanje sanitarno-potrošnih otpadnih voda s područja naselja Cavtat, Zvekovica i "Zračne luke Dubrovnik" te njeno ispuštanje putem podmorskog ispusta u more.

Navedenim sustavom na području naselja Cavtat obuhvaćene su slijedeće urbane cjeline:

- Stara gradska jezgra Cavtata na poluotoku Rat
- Donji Obod
- Gornji Obod
- Poluganje
- hoteli "Epidaurus" i "Albatros"
- uvala Tiha s hotolem Cavtat
- Rajkov Do
- Mećajac
- Bosansko naselje
- hotel "Croatia"

Objekti završne odvodnje i tretmana otpadnih voda smješteni su pod zemljom u tunelu na dijelu između prilazne ceste hotela "Croatia" i obalne crte ispod brda Mećajac.

Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda sastoji se od mehaničkog dijela.

Nakon pročišćavanja otpadna voda skuplja se u dozažnom bazenu koji predstavlja početnu točku kopnene dionice podmorskog ispusta.

Podmorski ispust (kopnena i morska dionica) ispušta pročišćenu otpadnu vodu u more.

**Kanalizacijski sustav "Gruda"** obuhvaća odvodnju i pročišćavanje fekalno-potrošnih otpadnih voda s područja naselja i zaseoka Gruda, Tušići, Mihatovići i Bačev Do.

Kao recipijent odabrana je rijeka Ljuta. Zbog visokog standarda kakvoće vode u recipijentu osim mehaničkog dijela uređaja za pročišćavanje predviđena je izgradnja i biološkog dijela uređaja.

Kanalizacijski sustav sastoji se od glavnog kolektora (dionica Tušići-Gruda-uređaj za pročišćavanje) čija je trasa položena rubom polja te prati prirodni pad terena.

Na glavni kolektor priključeni su sekundarni kanali koji otpadnu vodu dovode s viših terenskih kota od položaja kolektora.

Završna točka glavnog kolektora je crpna stanica putem koje se otpadna voda transportira na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda (mehanički i biološki dio) te gravitacijski ispust vode u rijeku Ljutu.

**Kanalizacijski sustav "Molunat"** obuhvaća odvodnju i pročišćavanje fekalno-potrošnih otpadnih voda s područja naselja Molunat.

Dovođenjem vode do potrošača u naselju Molunat, tj. izgradnjom vodoopskrbnog podsustava nameće se slijedeći korak za dovođenje ovog naselja na zahtijevani nivo komunalnog standarda, a koji se ogleda u izgradnji kanalizacijskog sustava.

Sagledavajući topografske i hidrografske prilike na području naselja Molunat predlože se tehničko rješenje kanalizacijskog sustava koje se temelji na izgradnji podmorskog ispusta dužine cca 500m, uređaja za mehaničko pročišćavanje otpadnih voda te pripadnih kolektora.

Dovod vode do uređaja za pročišćavanje predviđena je putem tlačnog cjevovoda i pripadne crpne stanice.

Crpna stanica je završna točka gravitacijskog transporta vode naselja Molunat.

Gravitacijski transport otpadne vode obuhvaća glavne kolektore i sekundarne kanale.

### **3.5.3.3. Korištenje voda, uređenje vodotoka i voda i melioracijska odvodnja**

Konavosko polje je sa svih strana zatvoreno kraško polje, s viškom vode – oborina, i snažnom erozijom u izvanvegetacijskom-jesensko-zimskom razdoblju, a sušom i izrazitim manjkom vode u proljetno-ljetnom, dakle vegetacijskom razdoblju. Stoga je neophodno radi razvijanja intenzivne

poljoprivredne proizvodnje, osigurati dovoljne količine vode za navodnjavanje u vegetacijskom periodu odnosno osigurati melioracijsku odvodnju u periodu viška vode u Polju.

Konavosko polje obuhvaća slivno područje kojim teku vodotoci: Kopačica i Ljuta s pritokom Konavočicom putem kojih se skupljaju sve vode te se odvede do najniže točke polja.

Na toj lokaciji se nalazi prirodni ponor, čiji je kapacitet procijenjen na  $20\text{m}^3/\text{s}$ , preko kojeg se voda s područja polja evakuira u more.

Osim prirodne veze s morem, za poboljšanje sustava odvodnje vode iz polja, 1958. godine izgrađen je odteretni tunel, koji je djelomično saniran 1970. godine. Kapacitet tunela je cca  $60\text{m}^3/\text{s}$ .

Prema provedenim hidrološkim obradama srednji protok na ulazu u tunel procijenjen je s  $5,4\text{m}^3/\text{s}$ . Male vode procijenjene su i ispod  $100\text{l/s}$ , dok se velike vode procijenjuju između  $230$  i  $320\text{m}^3/\text{s}$  (50 godišnja velika voda i 1.000 godišnja velika voda).

Svi vodotoci u Konavoskom polju imaju značajke bujica (Grafički prilog 12.) koje u vrlo kratkom vremenu na najnižu točku polja (prirodni ponor i odteretni tunel) donose velike količine vode i plave taj dio polja.

Dio površina Konavoskog polja natapa se iz postojećeg sustava sa zahvatom na izvoru rijeke Ljute a dio iz postojećeg cjevovoda PK "Plat" – PK "Debeli brijeg" (cjevovod za dovod vode do Herceg Novog).

Svi priključci za navodnjavanje polja iz postojećeg tranzitnog voda za Herceg Novi trebaju se isključiti iz uporabe, obzirom da takav vid usputne potrošnje narušava koncepciju tranzita vode i onemogućava dovod potrebnih količina vode Debelog Brijega, a rješavanje navodnjavanja površina koje su se do sada tako navodnjavale riješiti iz budućeg natapanog sustava Konavoskog polja.

Sustav za natapanje vezan uz izvor Ljute sastoji se od gravitacijskih betonskih kanala kojima se voda dovodi do površina polja i tu se vrši površinsko natapanje. Zahvat vode je na izvoru Ljute čija je izdašnost ograničena u periodima najveće potrebe za vodom za navodnjavanje, pa se time postojećim sustavom ne mogu osigurati dovoljne količine vode. Osim toga, voda sa izvora Ljuta koristi se za podmirenje potrebe na vodoopskrbnom sustavu "Konavle-istok". Na taj način još više su smanjene raspoložive količine vode za navodnjavanje.

Kako je za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju potrebno osigurati dovoljne i garantirane količine vode, očito je da postojeći sustav ne zadovoljava.

Koncepcija tehničkog rješenja navodnjavanja Konavoskog polja temelji se na dovođenju potrebnih količina vode iz hidroenergetskog sustava "Trebišnjica" (vodostan "Plat").



Koncepcijom tehničkog rješenja navodnjavanja Konavskog polja predviđena je izgradnja novog magistralnog cjevovoda od P.K. "Plat" do P.K. "Debeli Brijeg" s pratećim objektima potrebnim za osiguranje učinkovitog natapanja Konavskog polja (vidi Knjiga III: Grafički prikazi, kartografski prikaz 2d – Infrastrukturni sustavi – Vodnogospodarski sustav – Vodoopskrba i odvodnja otpadnih voda te melioracijsko navodnjavanje).

Predloženo tehničko rješenje dovoda novih količina vode za natapanje Konavskog polja temelji se na gravitacijskom transportu vode do krajnjih korisnika, bez utroška dodatne energije.

Zbog velike visinske razlike između P.K. "Plat" i Konavskog polja (glavnina poljoprivrednih površina smještena je između visinskih kota 45-75m.n.m) tehničkim rješenjem predviđeno je da se voda za potrebe navodnjavanja ne dovodi direktno iz magistralnog cjevovoda već posebno preko prekidnih komora (vodospremnika) pripadne zapremine.

Potrebno je izraditi cjelovitu i racionalnu stručnu podlogu vodnogospodarskog sustava.

Postojeći vodnogospodarski sustav potrebno je urediti i održavati u funkcionalnom stanju pri čemu Općina mora posebnu pažnju posvetiti dijelu melioracijskog sustava iz svoje nadležnosti. Dozvoljeni su i drugi vodnogospodarski zahvati s ciljem modernizacije i poboljšanja vodnogospodarskog sustava.

### **3.6. Postupanje s otpadom**

Postupanje s otpadom na području Općine Konavle potrebno je uskladiti s prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije ("Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije", br. 6/03), kojim je utvrđen cjelovit sustav gospodarenja otpadom sa županijskim centrom za gospodarenje otpadom.

Do realizacije županijskog centra za gospodarenje otpadom na odlagalište "Grabovica" - Dubrovnik dovozi se također otpad s područja Općine.

Odlagalište se nalazi sjeverozapadno od Dubrovnika, u blizini naselja Osojnik, na nadmorskoj visini od 400m, udaljeno 4,7km od izvorišta rijeke Omble (izvorište za vodoopskrbu grada Dubrovnika). Na odlagalište, smješteno u kraškoj vrtači, odlagao se komunalni, tehnološki, građevinski i bolnički otpad. Odlagalište "Grabovica" je sanirano, a temeljem izdane lokacijske i građevinske dozvole u daljnjoj eksploataciji namijenjen je i za potrebe odlaganja komunalnog otpada Općine Konavle.

U planu je smanjenje količine i zbrinjavanje otpada, jer je način zbrinjavanja otpada kako u cijeloj Županiji tako i u Općini nezadovoljavajući. Zaštita i unapređenje stanja i zaštita zdravlja ljudi su prioritet.

Uostalom je potrebno/nužno utvrditi plan postupanja s komunalnim otpadom, izraditi prijedlog gospodarenja otpadom, odrediti makrolokacije budućih sanitarnih odlagališta i objekata u sustavu gospodarenja otpadom.

### 3.7. Sprečavanje nepovoljnog utjecaja na okolinu

Ugroženi dijelovi okoliša su osobito:

1. obala, osobito obalni dijelovi naselja i dijelovi obale do koje postoje kolni pristupi
  - Konavoske stijene
  - Poluotok Prevlaka
  - Cavtat, Molunat
2. kvalitetna poljoprivredna tla
  - Konavosko polje
3. izvori slatke vode i more
  - izvori rijeka Ljute, Konavočice i Kopačice
4. kulturno-povijesni spomenici (Tablica 23. Iskaz površina za posebno vrijedna i osjetljiva područja i prostorne cjeline, 3.4.3.1.)
5. objekti pučkog graditeljstva, svojstvena tipologija i matrica naselja
6. prostori postojećih i neuređenih odlagališta otpada
7. vrijedni krajobrazi (Tablica 23. Iskaz površina za posebno vrijedna i osjetljiva područja i prostorne cjeline, 3.4.3.1.)

Zbog neizgrađene kanalizacijske mreže s uređajima za čišćenje i podmorskim ispuštima kojima bi se ispuštale pročišćene otpadne vode na dovoljnu udaljenost od obale pojave onečišćenja se javljaju na određenim kritičnim mjestima, tako i na plažama Cavtata. Smjernice zaštite voda obuhvaćaju razvoj infrastrukturnog sustava na zbrinjavanju komunalnih i industrijskih otpadnih voda i zaštitu od incidentnih zagađenja. Potrebno je otpadne vode, koje se mogu pojaviti u gospodarskoj zoni, ali i na drugim mjestima prethodno pročititi na samim mjestima nastanka do razine komunalnih otpadnih voda prije upuštanja u kanalizaciju. Mjere za sprječavanje utjecaja od incidentnih zagađenja trebale bi biti obuhvaćene operativnim planovima svakog pojedinog zagađivača. Potrebno je pravodobno djelovati na suzbijanju takvih zagađenja.

Planom su, zbog zaštite i unapređenja okoliša, utvrđena osobito vrijedna područja prirode, koja se stavljaju pod poseban režim zaštite.

#### **Zaštita prostora**

Obrađena je u ovom tekstu Plana i prikazana je na kartografskim prikazima označenim brojem "3". Oni obrađuju, valoriziraju i kategoriziraju prirodnih i kulturnih vrijednosti područja Općine.

Smjernice za zaštitu i revitalizaciju graditeljskog nasljeđa dane su u Odredbama za provođenje, a na kartografskom prikazu 4 "Građevinska područja naselja i područja posebnih uvjeta za korištenje" prostorno su određene zone zaštite, zone "stroge zaštite", "zone umjerene zaštite" i "zone zaštite sklopa".

#### **Zaštita čovjekove okoline**

Zaštita čovjekove okoline uzima u obzir procese i oblike degradacije pejzaža:

- uništavanje i degradaciju vegetacijskog pokrivača

- zapuštanje kultiviranog krajobraza
- degradiranje krajobraza eksploatacijom, deponijima

Postoje realne opasnosti da se svi navedeni oblici ugrožavanja vrijednosti krajobraza nastave

U problem zaštite čovjekove okoline ulazi i problematika zaštite ruralnog krajobraza. Problem se ispoljava u više razina:

- kao vizualno-estetski: siromašenje autohtonog tradicijskog izgleda
- kao ekološko-ekonomski: dovoljno neangažiranje prirodnih i stvorenih resursa društva
- kao kulturološki postepeno gubljenje materijalne kulture jednog društva

Stoga se predlaže, među ostalim, da se tradicionalni ruralni krajobrazi izričito zaštite kao posebna kulturološka, estetska, ekološka i ekonomska vrijednost:

- da se istraže specifičnosti
- da se detaljnije prostorno definiraju

### 3.8. Mjere posebne zaštite

Posebna namjena, koja u kartografskim prikazima 1 – Korištenje i namjena prostora, 3c – Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – Područja posebnih ograničenja te kartografskom prikazu 4 – Građevinska područja naselja i područja posebnih uvjeta za korištenje (Knjiga III: Grafički prikazi) ima oznaku N, obuhvaća u ovom Planu vojne komplekse te njihove zaštitne i sigurnosne zone.

Ministarstvo obrane, Uprava za materijalne resurse – Služba za nekretnine, graditeljstvo i zaštitu okoliša dala je očitovanje (Zakon o obrani (NN, broj 33/02 i 58/02) i Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN, broj 175/03)) pri izradi PPUOK te naknadno na prijedlog izrađivača Plana (koji se može smatrati kao temelj za slijedeće Izmjene i dopune PPDNŽ) za usklađenje zaštitnih i sigurnosnih zona vojnih objekata (potrebe Plana). Navedeni R2 – Sportsko-rekreacijski centri dobivaju novu oznaku, to je R7 – Sportsko-rekreacijski centri.

#### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Tijekom izrade predmetnog Prostornog plana obuhvatiti vojne komplekse od interesa obrane kao **zone posebne namjene**:

##### **1. Kaponiri Čilipi (Čilipi)**

#### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Kaponiri Čilipi (Čilipi)

#### **Potrebe Plana**

Za vojnu lokaciju kaponiri "Čilipi" predlaže se modifikacija zone posebne namjene prema prijedlogu Prostornog plana uređenja Općine Konavle.

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Zona posebne namjene za kaponire ostaje i nadalje uz mogućnost prenamjene dijela zone za potrebe razvoja ZL Dubrovnik uz uvjet da se u tom prostoru osigura prostor za razvoj OS RH.

Tijekom izrade provedbene prostorno planske dokumentacije definirat će se i uskladiti zajednički interes razvoja sa svim potrebnim parametrima.

## **2. OUP "Glavica" (Vitaljina)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

OUP "Glavica" (Vitaljina)

#### **Potrebe Plana**

Za vojnu lokaciju OUP "Glavica" nema primjedbi.

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom izrađivača Plana za zaštitne zone i definiciju u PPUO Konavle

## **3. vojni kompleks – RP "Financijska kuća" i maskirni vezovi Molunat**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Vojni kompleks – RP "Financijska kuća" i maskirni vezovi Molunat

#### **Potrebe Plana**

Za vojni kompleks RP "Financijska kuća" napominjemo da se kroz sjeverni dio navedene zone posebne namjene mora osigurati javni put. Za vojnu lokaciju maskirni vezovi nema primjedbi.

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Zbog dugotrajnosti procesa utvrđivanja točnih granica vojnog kompleksa i rješavanja imovinsko-pravnih odnosa nismo u mogućnosti dati točne podatke za izradu plana.

## **4. vojni kompleks "Straža" (Mikulići)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Vojni kompleks "Straža" (Mikulići)

#### **Potrebe Plana**

Za vojni kompleks "Straža" nema primjedbi.

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

### **5. vojni kompleks "Resnica" (Mikulići)**

#### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Vojni kompleks "Resnica"

#### **Potrebe Plana**

Za vojni kompleks "Resnica" nema primjedbi.

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

### **6. vojni kompleks "Jasenice" (Jasenice)**

#### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Vojni kompleks "Jasenice"

#### **Potrebe Plana**

Za vojni kompleks "Jasenice" nema primjedbi.

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

### **7. tt 561. Ilijin vrh kod s. Poljice**

#### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

tt 561. Ilijin vrh kod s. Poljice

#### **Potrebe Plana**

Za vojnu lokaciju "Ilijin vrh" nema primjedbi.

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

## **8. tt 240. Velje brdo (Komaji)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

tt 240. Velje brdo

#### **Potrebe Plana**

Za vojnu lokaciju OUP "Velje Brdo" nema primjedbi.

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

## **9. tt 230. Suvarevina (Popovići)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

tt 230. Suvarevina

#### **Potrebe Plana**

Za vojnu lokaciju OUP "Suvarevina" nema primjedbi.

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

Za navedene vojne komplekse definirati zaštitne i sigurnosne zone prema slijedećem:

### **I. Zona zabranjene gradnje**

Definicija zaštitne zone:

Potpuna zabrana bilo kakve izgradnje, osim objekata za potrebe obrane.

#### **1. Kaponiri Čilipi (Čilipi)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za lokaciju "Kaponiri – Čilipi" zona zabranjene gradnje je 100m od ruba ograde odnosno međe.



## **Potrebe Plana**

Zonu zabranjene gradnje od 100m od ruba ograde odnosno međe zone posebne namjene moguće je modificirati u slijedećem kontaktnom području:

- U naselju Čilipi predlaže se da je zona zabranjene gradnje identična s prikazanim granicama postojećih zaseoka, kako bi se omogućila daljnja izgradnja izgrađenog dijela građevinskog područja naselja u obliku interpolacija. To se odnosi na zaseoke naselja Čilipi s oznakom 3.3. i 3.6 (vidi kartografski prikaz 4 – Građevinska područja naselja i područja posebnih uvjeta za korištenje – 3. Čilipi).
- Također se smatra potrebnim da se sjeverozapadni i sjeveroistočni dio zone zabranjene gradnje u tom smislu modificira tako da se povuče do ruba odnosno međe vojnog kompleksa "kaponiri" te se tako zadrže površine poslovne zone "Konavle Dubrovnik - jug" U suprotnom se neće moći realizirati izgradnja u navedenom izdvojenom građevinskom području.

## **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Zona posebne namjene za kaponire ostaje i nadalje uz mogućnost prenamjene dijela zone za potrebe razvoja ZL Dubrovnik uz uvjet da se u tom prostoru osigura prostor za razvoj OS RH.

Tijekom izrade provedbene prostorno planske dokumentacije definirat će se i uskladiti zajednički interes razvoja sa svim potrebnim parametrima.

## **2. OUP "Glavica" (Vitaljina)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za OUP "Glavica" zona zabranjene gradnje je 100m od ruba ograde odnosno međe.

## **Potrebe Plana**

Zona zabranjene gradnje (100m od ruba ograde odnosno međe) u potpunosti je suglasna s prijedlogom Plana te je predloženi predmet u skladu s gospodarskim i turističkim razvojem tog područja.

## **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom izrađivača Plana za zaštitne zone i definiciju u PPUO Konavle.

### **3. vojni kompleks – RP "Financijska kuća" i maskirni vezovi Molunat**

#### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za kompleks "Financijska kuća" zona zabranjene gradnje je 700m od osi uređaja prema tablici 6.3. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN, broj 175/03).

Za maskirne vezove Molunat 1, 2 i 3 zona zabranjene gradnje je 200m od granice vojnog objekta.

Postojeću gradnju koja ne ugrožava funkcionalnost vojnih uređaja moguće je zadržati sukladno odredbama članka 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

Napomena: za vojni kompleks "Financijska kuća" trenutno nismo u mogućnosti dati potpuno točne granice zone posebne namjene poradi neusklađenosti imovinsko-pravnog stanja. Tijekom daljnje izrade plana dostaviti ćemo moguće ispravke.

#### **Potrebe Plana**

Zonu zabranjene gradnje, koja se odnosi na vojni kompleks RP "Financijska kuća" i iznosi 700m od osi uređaja, moguće je modificirati u slijedećem kontaktnom području:

- neophodno je zonu zabranjene gradnje povući po granici građevinskog područja naselja, izdvojenog građevinskog područja – luka nautičkog turizma (marina) te postojeće prirodne plaže

Zonu zabranjene gradnje, koja se odnosi na vojni kompleks maskirni vezovi i iznosi 200m od granice vojnog objekta, moguće je modificirati u slijedećem kontaktnom prostoru:

- predlaže se da se zona zabranjene gradnje povuče po granici prirodne plaže, locirane jugozapadno od vojnog kompleks maskirni vezovi

U sklopu vojnog kompleksa – RP "Financijska kuća" i maskirni vezovi Molunat, potrebno je osigurati neometani javni put.

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Zbog dugotrajnosti procesa utvrđivanja točnih granica vojnog kompleksa i rješavanja imovinsko-pravnih odnosa nismo u mogućnosti dati točne podatke za izradu Plana. Zaštitne i sigurnosne zone predviđene su u skladu na našim zahtjevima.

#### **4. vojni kompleks "Straža" (Mikulići)**

##### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za OUP "Straža" zona zabranjene gradnje je 1.500m od osi objekta, a definirana je po tablici 1.1. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN, broj 175/03).

Postojeću gradnju koja ne ugrožava funkcionalnost vojnih uređaja moguće je zadržati sukladno odredbama članka 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

##### **Potrebe Plana**

Zone zabranjene gradnje od 1.500m od osi objekta (vidi gore navedene kartografske prikaze) moguće je modificirati u slijedećem kontaktnom području:

- u naseljima Mikulići i Đurinići predlaže se da se zona zabranjene gradnje povuče po granicama građevinskog područja naselja Mikulići i Đurinići te izdvojenih građevinskih područja – R2 (Sportsko-rekreacijski centri) u tom području

##### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

#### **5. vojni kompleks "Resnica" (Mikulići)**

##### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za OUP "Resnica" zona zabranjene gradnje je 1.500m od osi objekta, a definirana je po tablici 1.1. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN, broj 175/03).

Postojeću gradnju koja ne ugrožava funkcionalnost vojnih uređaja moguće je zadržati sukladno odredbama članka 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

##### **Potrebe Plana**

Zone zabranjene gradnje od 1.500m od osi objekta (vidi gore navedene kartografske prikaze) moguće je modificirati u slijedećem kontaktnom području:

- u naseljima Mikulići i Đurinići predlaže se da se zona zabranjene gradnje povuče po granicama građevinskog područja naselja Mikulići i Đurinići te izdvojenih građevinskih područja – R2 (Sportsko-rekreacijski centri) u tom području

## **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

## **6. vojni kompleks "Jasenice" (Jasenice)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za OUP "Jasenica" zona zabranjene gradnje je 1.500m od osi objekta, a definirana je po tablici 1.1. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN, broj 175/03).

Postojeću gradnju koja ne ugrožava funkcionalnost vojnih uređaja moguće je zadržati sukladno odredbama članka 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

Napomena: Nismo suglasni s planiranom izgradnjom vjetroelektrane unutar zaštitne i sigurnosne zone OUP "Jasenice".

### **Potrebe Plana**

Zonu zabranjene gradnje od 1.500m od osi objekta moguće je modificirati u slijedećem kontaktnom području:

- u naselju Jasenice predlaže se da se zona zabranjene gradnje povuče po granicama građevinskog područja naselja Jasenice
- zbog opstanka naselja te radi njegova razvoja u smislu obiteljskog turizma potrebna/neophodna je gore navedena modifikacija zone zabranjene gradnje

## **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Nismo suglasni s izgradnjom planiranih vjetroelektrana na području zaštitnih i sigurnosnih zona vojne lokacije.

Suglasni smo s prijedlogom izrađivača Plana za zaštitne zone i definiciju u PPUO Konavle uz uvjet da se zadrži postojeća gradnja u zaštitnim zonama sukladno čl. 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

Za svaku gradnju u zaštitnoj zoni potrebno je tražiti suglasnost MORH-a.

## **7. tt 561. Ilijin vrh kod s. Poljice**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za OUP "Ilijin vrh" zona zabranjene gradnje je 700m od osi uređaja prema tablici 6.3. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN, broj 175/03).

Postojeću gradnju koja ne ugrožava funkcionalnost vojnih uređaja moguće je zadržati sukladno odredbama članka 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

### **Potrebe Plana**

Zonu zabranjene gradnje, koja iznosi 700m od osi uređaja (vidi izvod iz kartografskog prikaza 4 – Građevinska područja naselja i područja posebnih uvjeta za korištenje – 22. Poljice), moguće je modificirati u slijedećem kontaktnom području:

- u naselju Poljice predlaže se da se zona zabranjene gradnje povuče po granicama građevinskog područja naselja Poljice
- zbog opstanka naselja te radi njegova razvoja u smislu obiteljskog turizma neophodna je navedena modifikacija zone zabranjene gradnje

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

### **8. tt 240. Velje brdo (Komaji)**

#### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za lokaciju OUP "Velje Brdo" zona zabranjene gradnje je 300m prema prikazanom u grafičkom prilogu.

### **Potrebe Plana**

Za zonu zabranjene gradnje koja iznosi 300m nema primjedbi.

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

### **10. tt 230. Suvarevina (Popovići)**

#### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Za lokaciju OUP "Suvarevina" zona zabranjene gradnje je 300m prema prikazanom u grafičkom prilogu.

### **Potrebe Plana**

Za zonu zabranjene gradnje koja iznosi 300m nema primjedbi.

## **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

## **II. Zona ograničene gradnje – 3.000m od osi vojnog objekta**

### **4. vojni kompleks "Straža" (Mikulići)**

#### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Definicija zaštitne zone:

- f) Zabrana izgradnje objekata koji svojom visinom nadvisuju vojni objekt i time predstavljaju fizičku prepreku koja ometa rad vojnih uređaja.
- g) Zabrana izgradnje industrijskih i energetske objekata, dalekovoda, antena, raznih objekata metalnih konstrukcija, elektronskih uređaja i drugih objekata koji emitiranjem elektromagnetnih valova ili na neki drugi način ometaju rad vojnih uređaja, ugrožavaju sigurnost i tajnost vojnog kompleksa ili predstavljaju "unosan cilj" napada.
- h) Postojeća naselja i objekti ranije izgrađeni u ovoj zoni, mogu se proširivati i dograđivati ovisno od konkretnih uvjeta, ali tako da se širenje usmjerava izvan ove zone.
- i) Pojedinačna, individualna gradnja manjih objekata moguća je ovisno od konkretnih uvjeta (konfiguracije terena, karaktera objekta, njihove lokacije, moguće posljedice na rad vojnih uređaja, sigurnost i zaštitu tajnosti).
- j) Za izgradnju bilo kakvih objekata u ovoj zoni potrebno je ishoditi suglasnost MORH-a

#### **Potrebe Plana**

Zone ograničene gradnje od 3.000m od osi vojnog objekta ne predstavljaju nikakva ograničenja za postojeća građevinska područja naselja te njihov razvoj u tom radijusu. To se odnosi na naselja Pločice, Mikulići, Đurinići i Molunat. Treba se navesti da se za izgradnju bilo kakvih objekata u ovoj zoni treba ishoditi suglasnost MORH-a, što se smatra prihvatljivim

## **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasno s prijedlogom Plana.

## **5. vojni kompleks "Resnica" (Mikulići)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Vidi II. Zona ograničene gradnje, 4. vojni kompleks "Straža" (Mikulići), definicija zaštitne zone

#### **Potrebe Plana**

Zona ograničene gradnje od 3.000m od osi vojnog objekta ne predstavljaju nikakva ograničenja za postojeća građevinska područja naselja te njihov razvoj u tom radijusu. To se odnosi na naselja Pločice, Mikulići, Đurinići i Molunat. Treba se navesti da se za izgradnju bilo kakvih objekata u ovoj zoni treba ishoditi suglasnost MORH-a, što se smatra prihvatljivim

#### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

## **6. vojni kompleks "Jasenice" (Jasenice)**

### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Vidi II. Zona ograničene gradnje, 4. vojni kompleks "Straža" (Mikulići), definicija zaštitne zone

#### **Potrebe Plana**

Zona ograničene gradnje od 3.000m od osi vojnog objekta ne predstavlja nikakva ograničenja za postojeća naselja i njihova građevinska područja te njihov daljnji razvoj, pod uvjetom/kriterijima Ministarstva obrane.

U zoni ograničene i kontrolirane gradnje nalazi se Zračna luka Dubrovnik te dvije poslovne zone. Smatramo da te zone ne ometaju rad vojnog uređaja, jer se nalaze znatno niže od predmetnog vojnog objekta.

S obzirom na kriterije/uvjete, postavljene od strane Ministarstva obrane za ovu vojnu lokaciju i njezinu zonu zabranjene gradnje te napomenu da Ministarstvo obrane nije suglasno s planiranom izgradnjom vjetroelektrana unutar zaštitne i sigurnosne zone OUP "Jasenica", odustajemo od navedene lokacije vjetroelektrana te će se Prostornim planom uređenja Općine Konavle definirati nova lokacija istočno od Snježnice.

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Nismo suglasni s izgradnjom planiranih vjetroelektrana na području zaštitnih i sigurnosnih zona vojne lokacije.

Suglasni smo sa prijedlogom izrađivača plana za zaštitne zone i definiciju u PPUO Konavle uz uvjet da se zadrži postojeća gradnja u zaštitnim zonama sukladno čl. 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

Za svaku gradnju zaštitnoj zoni potrebno je tražiti suglasnost MORH-a.

### **III. Zona kontrolirane gradnje – 5.000m od osi vojnog objekta**

#### **4. vojni kompleks "Straža" (Mikulići)**

##### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Definicija zaštitne zone:

Dozvoljena je izgradnja svih objekata osim izgradnje krupnih industrijskih objekata i drugih objekata koji svojim tehničkim, tehnološkim i drugim karakteristikama mogu ometati rad vojnih uređaja ili predstavljaju "unosan cilj" napada neprijatelja. Za takvu vrstu građenja potrebno je ishoditi suglasnost MORH-a.

##### **Potrebe Plana**

Za zonu kontrolirane gradnje, koja iznosi 5.000m od osi vojnog objekta "Straža" nema primjedbi putem prijedloga Plana.

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

#### **5. vojni kompleks "Resnica" (Mikulići)**

##### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Definicija zaštitne zone:

Dozvoljena je izgradnja svih objekata osim izgradnje krupnih industrijskih objekata i drugih objekata koji svojim tehničkim, tehnološkim i drugim karakteristikama mogu ometati rad vojnih uređaja ili predstavljaju "unosan cilj" napada neprijatelja. Za takvu vrstu građenja potrebno je ishoditi suglasnost MORH-a.

##### **Potrebe Plana**



Za zonu kontrolirane gradnje, koja iznosi 5.000m od osi vojnog objekta "Resnica" nema primjedbi putem prijedloga Plana.

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom Plana.

### **6. vojni kompleks "Jasenice" (Jasenice)**

#### **Zakon obrane/Pravilnik o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata**

Definicija zaštitne zone:

Dozvoljena je izgradnja svih objekata osim izgradnje krupnih industrijskih objekata i drugih objekata koji svojim tehničkim, tehnološkim i drugim karakteristikama mogu ometati rad vojnih uređaja ili predstavljaju "unosan cilj" napada neprijatelja. Za takvu vrstu građenja potrebno je ishoditi suglasnost MORH-a.

#### **Potrebe Plana**

Zona kontrolirane gradnje iznosi 5.000m od osi vojnog objekta te se u njoj nalazi dio poslovnih zona na lokaciji "Konavle Dubrovnik - jug" i "Konavle Dubrovnik – sjever". Smatramo da te zone ne ometaju rad vojnog uređaja.

### **Očitovanje MORH-a na potrebe Plana**

Suglasni s prijedlogom izrađivača Plana za zaštitne zone i definiciju u PPUO Konavle uz uvjet da se zadrži postojeća gradnja u zaštitnim zonama sukladno čl. 9. st. 2. Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata.

Za svaku gradnju u zaštitnoj zoni potrebno je tražiti suglasnost MORH-a.